...imienia

JANA KOCHANOWSKIEGO

Pod red. Henryka Bednarczyka, Marcina Olifirowicza

„... imienia Jana Kochanowskiego"

pod redakcją

Henryka Bednarczyka

Marcina Olifirowicza

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA

Akademia Świętokrzyska
im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP
w Warszawie

Tom XXII
Biblioteka Sycyńska
Monograficzna seria wydawnicza, ukazuje się od 2000 r. (łącznie 33 100 egz.)
Redaktor naukowy: **prof. dr hab. Henryk Bednarczyk**

„... imienia Jana Kochanowskiego"

pod red. Henryka Bednarczyka, Marcina Olifirowicza

Recenzenci: prof. dr hab. Roch Sulima
prof. dr hab. Stanisław Kaczor

W monografii wykorzystano materiały i dokumentację fotograficzną przekazane przez szkoły i instytucje im. Jana Kochanowskiego

Wydanie monografii wsparte dotacją Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego na realizację zadania publicznego

ISBN 83-60132-03-08
© Copyright by Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA, Sycyna 2005
Współpraca wydawnicza – Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie, Instytut Technologii Eksploatacji – PIB w Radomiu

Projekt okładki: Janusz Popławski
Opracowanie wydawnicze: Joanna Iwanowska, Marta Pobereszko, Teresa Jaszczyk, Joanna Tomczyńska

Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
ul. K. Pułaskiego 6/10, 26-600 Radom, tel. centr. 364-42-41, fax 3644765
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl
1446

Spis treści

- Patron czasów dawnych i nowych – wprowadzenie – *Henryk Bednarczyk, Marcin Olifirowicz* **5**
- Słowo wstępne – *Adam Massalski* **7**

I. Wartości humanistyczne twórczości Jana Kochanowskiego **9**

- Uniwersalne idee humanizmu a edukacja – szkic historyczny i współczesny casus edukacji międzykulturowej – *Tadeusz Lewowicki* **9**
- Jan Kochanowski 1980–2005. Rekonesans – *Paulina Buchwald-Plec* **15**
- Renesansowe horyzonty Jana Kochanowskiego – *Waldemar Kowalski* **19**
- Historyczne konteksty epoki Jana Kochanowskiego – *Dariusz Kupisz* **25**
- Jan Kochanowski wśród swoich. Część I – *Tomasz Palacz* **30**
- Odrodzenie Sycyny – miejsca urodzenia Jana Kochanowskiego – *Henryk Bednarczyk, Tadeusz Derlatka, Grzegosz Stwarz* **54**
- Idee humanistyczne i wychowawcze poezji Kochanowskiego w praktyce edukacyjnej szkół imienia Jana Kochanowskiego – *Marcin Olifirowicz* **61**

II. Strażnicy dziedzictwa – szkoły i instytucje im. Jana Kochanowskiego

• Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w **Bełchatowie** **69** • Szkoła Podstawowa w **Białej Rawskiej** – *Wiesława Zakonnik, Ewa Karwecka* **71** • Szkoła Podstawowa nr 31 w **Bielsku-Białej** – *Halina Ferens* **73** • Zespół Szkół Handlowych i Usługowych w **Bolesławcu** **75** • Szkoła Podstawowa nr 3 w **Brzegu** **77** • Szkoła Podstawowa nr 10 w **Bydgoszczy** – *Małgorzata Kmiecik* **81** • Zespół Szkół Ogólnokształcących w **Chęcinach** – *Patrycja Banasik, Elżbieta Kasprzyk, Milena Kij* **84** • Gimnazjum nr 10 w **Chorzowie** – *Monika Bajan, Iwona Kociemba* **87** • Szkoła Podstawowa w **Czarnolesie** – *Justyna Mierzejewska-Figura, Krzysztof Kalinowski, Ewa Solecka, Jolanta Walaszczyk* **92** • Muzeum Jana Kochanowskiego w **Czarnolesie** **95** • Towarzystwo Przyjaciół **Czarnolasu** **97** • Zespół Szkół w **Częstochowie** **98** • Szkoła Podstawowa w **Dyblinie** – *Urszula Filińska* **100** • Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w **Garbatce-Letnisku** – *Bożena Jasek, Jacek Popis* **104** • Gimnazjum nr 2 w **Głubczycach** **107** • Szkoła Podstawowa nr 9 w **Gorzowie Wlkp.** **109** • Szkoła Podstawowa w **Grygrowie** **112** • Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w **Jaworznie** **113** • Akademia Świętokrzyska w **Kielcach** **116** • Szkoła Podstawowa w **Kończewie** **118** • Szkoła Podstawowa nr 3 w **Kozienicach** – *Wioletta Balcerek, Renata Janusz* **121** • Szkoła Podstawowa nr 41 w **Krakowie** **125** • III Liceum Ogólnokształcące w **Krakowie** – *Magdalena Sadłocha i Tomasz Popczyk* **127** • Uniwersytecki Fundusz w **Krakowie** **132** • Gimnazjum nr 2 w **Kraśniku** – *Danuta Bandosz i Anna Kozłowska* **133** • Szkoła Podstawowa nr 2 w **Lublinie** – *Lidia Kraśkiewicz, Urszula Raszewska* **137** • Gimnazjum nr 7 w **Lublinie** **141** • Zespół Szkół nr 2 w **Łańcucie** **143** • Szkoła Podstawowa nr 2 w **Łękach Strzyżowskich** **145** • Szkoła Podstawowa nr 29 w **Łodzi** – *Ewa Sobór, Anna Nawrocka* **148** • Zespół Szkół nr 2

Szkoła Podstawowa w **Makowie Maz.** – *Katarzyna Olzacka* ***150*** • Szkoła Podstawowa w **Małym Płocku** ***153*** • Liceum Ogólnokształcące w **Nowej Dębie** – *Elżbieta Kozłowska, Janina Ścibisz* ***155*** • Gimnazjum przy Zespole Szkół w **Nowej Wsi Wielkiej** – *Teresa Błaszczyk, Krzysztof Droż i Małgorzata Czapiewska* ***160*** • Szkoła Podstawowa nr 3 w **Nowym Sączu** ***165*** • Liceum Ogólnokształcące w **Olecku** – *Anna Kisiel, Józef Kunicki* ***168*** • Teatr w **Opolu** ***172*** • Stowarzyszenie „Kochanowski" w **Opolu** ***176*** • Gimnazjum nr 1 w **Pionkach** ***177*** • Zespół Szkolno-Przedszkolny w **Policznie** – *Małgorzata Borysławska, Anna Nowak, Barbara Ziemka* ***180*** • Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29 w **Poznaniu** – *Ryszard Pempera* ***184*** • Zespół Placówek Oświatowych w **Pożogu Starym** – *Aneta Wijaszka* ***186*** • Gminna Biblioteka Publiczna w **Przechlewie** ***190*** • Gimnazjum nr 3 w **Radomiu** – *Lucyna Kowalik-Rola, Anna Krawczyk-Słyk, Justyna Głogowska* ***191*** • Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 w **Radomiu** – *Anna Spólna* ***196*** • Teatr Powszechny w **Radomiu** ***201*** • Stowarzyszenie Miłośników Poezji Jana Kochanowskiego „Renesans" w **Radomiu** – *Adolf Krzemiński* ***204*** • Ogólnopolskie Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów w **Radomiu** – Elżbieta Zawodnik ***208*** • Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo" w **Radomiu** – *Adolf Krzemiński* ***210*** • Gimnazjum w **Rząśni** – *Małgorzata Pęciak, Monika Dyrek, Agata Baran* ***213*** • Gimnazjum w **Rzeczycy** – *Piotr Kosiacki* ***217*** • Gimnazjum nr 6 w **Sosnowcu** ***220*** • Szkoła Podstawowa nr 9 w **Stalowej Woli** – *Barbara Tyrała, Małgorzata Rzepiela, Anna Głowińska, Małgorzata Moskal* ***222*** • Szkoła Podstawowa nr 1 w **Starachowicach** – *Jan Kuciapski* ***225*** • Szkoła Podstawowa w **Sycynie** – *Małgorzata Zyzek* ***229*** • Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA w **Sycynie** – *Henryk Bednarczyk, Tomasz Kupidura* ***231*** • Szkoła Podstawowa w **Szówsku** ***239*** • Szkoła Podstawowa w **Świdniku** ***240*** • Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 Gimnazjum nr 1 i I Liceum Ogólnokształcące w **Świętochłowicach** – *Dorota Gurgul, Katarzyna Pakuła-Wieja, Andrzej Sikorski* ***242*** • Szkoła Podstawowa nr 18 w **Tarnowie** – *Teresa Buczak* ***246*** • Szkoła Podstawowa nr 1 **Trzebiatowie** ***249*** • Szkoła Podstawowa w **Trzebiegoszczu** – *Elżbieta Kiełkowska* ***252*** • Szkoła Podstawowa nr 15 w **Wałbrzychu** – *Jolanta Unuczek* ***256*** • Szkoła Podstawowa nr 293 w **Warszawie** ***259*** • Gimnazjum nr 26 w **Warszawie** – Małgorzata Pawlik ***263*** • XXVIII Liceum Ogólnokształcące w **Warszawie** ***267*** • Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w **Węgrowie** ***271*** • Zespół Szkół Publicznych Gimnazjum nr 1 w **Wielkich Oczach** ***273*** • Szkoła Podstawowa w **Witanowicach** ***276*** • Szkoła Podstawowa w **Wójcicach** ***277*** • Centrum Kształcenia Ustawicznego w **Wyszkowie** – *Barbara Banaszek, Emilia Pietrzykowska, K. Dąbrowski* ***281*** • Szkoła Podstawowa w **Zakrzewie** ***285*** • Zespół Szkół w **Zakrzówku** Szkoła Podstawowa – *Jadwiga Krawiec, Henryk Krawiec* ***288*** • Zespół Szkół Samorządowych nr 1 w Złotowie Gimnazjum nr 1 w **Złotowie** – *Grażyna Jakubowska* ***292*** • Gimnazjum w **Zwoleniu** – *Elżbieta Kramek* ***296*** • Liceum Ogólnokształcące w **Zwoleniu** – *Honorata Dziwisz* ***298*** • Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w **Zwoleniu** ***302*** • Towarzystwo Przyjaciół Miasta **Zwolenia** – *Wacław Kuś* ***305***

III. Porozumienie, sieci współpracy szkół

- Szkoły Staszicowskie, Korczakowskie i Montessori – inicjatywy, działalność, doświadczenia – *Marcin Olifirowicz* ***308***
- Projekt Karty Porozumienia Szkół i Instytucji im. Jana Kochanowskiego ***312***

Skorowidz szkół, stowarzyszeń i instytucji im. Jana Kochanowskiego ***313***

Bibliografia ***319***

Patron czasów dawnych i nowych – wprowadzenie

Tak, Jan Kochanowski to patron czasów przeszłych i przyszłych. Ponadczasowe są wartości Jego poezji i humanizmu epoki Odrodzenia. Każdy etap historii odczuwa te wartości na nowo. To już 475 rocznica urodzin Wielkiego Poety.

Człowiek posiada władzę nad potężną techniką, chwilami wydawało się, że ujarzmił przyrodę. Wczytując się w strofy poety, nawet czytając frywolne fraszki stwierdzamy, jak mało zmienił się człowiek, nie uwolniliśmy się od wielu przywar, od wieków popełniamy te same błędy. Czy również dzisiaj musimy ciągle walczyć sami ze sobą? W trosce o bezpieczeństwo nacji wyszukujemy wrogów wśród nas i na zewnątrz. To groźne pomruki. Prawie zawsze pod hasłami odnowy, nowej moralności, numerowania kolejnej Rzeczypospolitej a przecież tej samej ojczyzny, dochodziło do nieszczęść. Potrzebne są autorytety i powrót do sprawdzonych, rozumnych wartości.

Człowiek dzisiaj jest nie mniej zagubiony, a może bardziej jak w czasach Kochanowskiego. Jest i będzie coraz lepiej wykształcony, ale jakże często zostaje nieporadny, samotny, bez pracy i bez nadziei. I takim autorytetem z ponadczasową wartością twórczości jest właśnie Jan Kochanowski.

Myśl o tej książce – studium o szkołach i instytucjach imienia Jana Kochanowskiego towarzyszyła naszemu Stowarzyszeniu Oświatowemu SYCYNA od chwili jego powstania. Widzieliśmy w tym szanse na rozwój współpracy, ale przede wszystkim chcieliśmy poznać bogactwo innowacji, pomysłów inspirowanych takim Patronem.

Dlatego dziękujemy serdecznie szkołom, stowarzyszeniom, bibliotekom, teatrom za realizację naszych założeń metodycznych i to w tak krótkim czasie. Dziękujemy, że w roku 475-lecia na zlot do Sycyny, Czarnolasu i Zwolenia przyjechało ponad 40 szkół, stowarzyszeń i instytucji.

Do współtworzenia monografii zaprosiliśmy wybitnych uczonych i znawców problemu.

Wartości humanistyczne twórczości Jana Kochanowskiego rozpatrywane są wielostronnie. Prof. dr hab. Tadeusz Lewowicki analizuje uniwersalne idee humanizmu w aspekcie edukacji, szczególnie edukacji międzykulturowej.

Współczesne badania i publikacje naukowe przedstawia prof. dr hab. Paulina Buchwald-Pelc (Uniwersytet Warszawski), często przywołując prace niedawno zmarłego męża – wybitnego badacza i znawcy twórczości i epoki Jana Kochanowskiego – prof. dr hab. Janusza Pelca.

Renesansowe horyzonty poezji Jana Kochanowskiego analizuje prof. dr hab. Waldemar Kowalski z Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach. Dr Dariusz Kupisz z Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej rozpatruje historyczny kontekst epoki. Wszystko, co powstało w regionie radomskim, ślady i pamiątki, związane z Janem Kochanowskim, przedstawia mgr Tomasz Palacz, wieloletni dyrektor muzeów i przez wiele lat Centrum Rzeźby Poskiej w Orońsku, znany badacz i autor wielu opracowań naukowych i publikacji o Janie Kochanowskim.

Mimo upływu tylu lat, dla upamiętnienia Poety najwięcej materialnych faktów zrealizowano w okresie Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. Przez ostatnie 15 lat zrobiliśmy niestety bardzo, bardzo niewiele. A trzeba! Trzeba odrodzić Sycynę, całą ziemię Jana Kochanowskiego, wykorzystać ogromny potencjał strażników dziedzictwa: około stu szkół, stowarzyszeń, instytucji imienia Jana Kochanowskiego. I o tym piszemy w swoich opracowaniach. Przedstawiamy 77 bardzo różnych opracowań, w tym 29 szkół podstawowych, 14 gimnazjów, 14 zespołów szkół, 5 liceów ogolnokształcących, jedno centrum kształcenia ustawicznego, jedną wyższą uczelnię (Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego), 8 stowarzyszeń i fundacji, 2 teatry, 2 biblioteki i muzeum.

To doskonały, bogaty zbiór informacji o ciekawych pomysłach wychowawczych, dydaktycznych i społecznych związanych z patronem. W rozdziale III zatytułowanym *Porozumienie sieci współpracy szkół* przedstawiono doświadczenia szkół Staszicowskich, Korczakowskich i Montessori oraz projekt Karty Porozumienia Szkół i Instytucji im. Jana Kochanowskiego. Mam nadzieję, że to tylko zapowiedź przyszłych peregrynacji naukowych i jednocześnie dobra pomoc metodyczna dla wszystkich szkół, i nie tylko szkół, i instytucji imienia Jana Kochanowskiego.

To jednak dopiero początek naszej drogi i dobry start głębszych badań naukowych prowadzonych przez mgr Marcina Olifirowicza ze wsparciem naukowym prof. dr. hab. Tadeusza Lewowickiego.

Zapraszamy do współpracy ambitnych i pracowitych nauczycieli zafascynowanych twórczością, osobowością i czasami Jana Kochanowskiego.

Wielkie nadzieje wiążemy z powstającym Porozumieniem – dobrowolną siecią współpracy i wymiany doświadczeń. Oparciem, patronem i partnerem dla naszego środowiska zgodnie z podpisaną umową będzie Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach – mamy nadzieję w niedługim czasie Uniwersytet Jana Kochanowskiego. Nasze stowarzyszenie łączy stała współpraca z Wyższą Szkołą Pedagogiczną ZNP w Warszawie i Instytutem Technologii Eksploatacji – Państwowym Insytutem Badawczym w Radomiu, mamy nadzieję, że również tak będzie z Porozumieniem.

Zachęcamy do wspólnej realizacji projektów badawczych i uczestnictwa w europejskich i krajowych programach, do wspólnych innowacji pedagogicznych,wydawnictw i konferecji.

Mamy nadzieję, że przedkładana Czytelnikom monografia będzie integrować środowisko szkół, instytucji, miejscowości związanych z Janem Kochanowskim, a bogactwo analizowanych pomysłów będzie metodyczną podpowiedzią dla wszystkich szkół i nauczycieli.

Henryk Bednarczyk, Marcin Olifirowicz

Słowo wstępne

Nauka skarbem drogim, Tak bogatym jak ubogim
I bogactwa często giną. Lecz nauki nie przeminą.

Nie ma najmniejszej przesady w stwierdzeniu, że dla wielu polskich szkół obranie za patrona Jana Kochanowskiego jest szczególnie nobilitujące. Nasz wielki rodak rodem z Sycyny, pierwszy polski poeta, jest nie tylko twórcą nowożytnego języka i nowatorskich form poezji w Polsce, ale równocześnie humanistą, który z powodzeniem wprowadził naszą ojczystą literaturę w krąg wielkich literatur europejskich. Jan Kochanowski wybiegł daleko poza horyzonty epoki, w której żył i tworzył.

Znakomite wykształcenie i erudycję zdobywał poprzez długoletnie studia w ośrodkach akademickich szesnastowiecznej Europy. Podjętą na wydziale sztuk Akademii Krakowskiej naukę, kontynuował najpierw na północy Starego Kontynentu – w Królewcu, później natomiast na południu Europy w słonecznej Italii, w Padwie. Dogłębne studia pozwoliły mu na zdobycie gruntownego wykształcenia, ukształtowały spojrzenie na otaczający go świat, umożliwiły ogromne poszerzenie zarówno intelektualnych, jak przede wszystkich emocjonalnych i estetycznych walorów przybysza z dalekiej Polski.

Uczelnia włoska była przecież wówczas – w złotym XVI wieku – bez wątpienia jednym z najważniejszych ośrodków myśli renesansowej. To w Padwie Kochanowski znakomicie poznał grekę i „doszlifował" łacinę. Długie godziny spędzał nie tylko w licznych audytoriach, na wykładach najznamienitszych uczonych, ale też w bibliotekach, padewskim ogrodzie botanicznym, czynnie uczestniczył także w życiu studenckim. Zdobył szybko ogromne uznanie społeczności akademickiej, powierzono mu zaszczytne obowiązki konsyliarza nacji polskiej. Studia i liczne podróże – odwiedził Niemcy, Włochy i Francję – bliskie kontakty z uczonymi i humanistami dały Janowi Kochanowskiemu w konsekwencji olbrzymią wiedzę filologiczną, humanistyczną, a także, co szczególnie warto podkreslić, ogładę i wprawę literacką. To zaś z kolei pozwoliło poecie w pełni zapoznać się ze światopoglądem epoki i rozwinąć swój twórczy talent. Pod wpływem poznanego we Francji Pierra Ronsarda poeta zdecydował się pisać w języku ojczystym, chociaż przez całe życie tworzył także po łacinie.

Literackie zainteresowania poety były wszechstronne. Pisał nie tylko drobne wierszowane utwory, fraszki i ody. Z wprawą posługiwał się przypowieścią, rymując tworzył poematy i charakterystyczne dla epoki dzieła wzbogacające kanony literatury. W wielu utworach

Jana Kochanowskiego znajdujemy liczne wątki o charakterze wychowawczym, szczególnie cenne w procesie kształtowania osobowości młodych ludzi ze szkół noszących imię tego wielkiego Polaka.

Po powrocie do kraju rozpoczął służbę dworską. Długoletni pobyt na królewskim Wawelu pozwolił uzupełnić wiedzę artysty o złożonych sprawach wagi państwowej. Jan Kochanowski był równocześnie świadkiem i uczestnikiem toczących się na dworze ideowych polemik i sporów. W roku 1570 poeta porzucił dwór na stałe, osiadając w odziedziczonym po rodzicach, położonym w widłach Wisły i Pilicy, Czarnolesie. Ta ziemia stała się miejscem Jego najściślejszej Ojczyzny, ziemią, na której nie tylko żył i gospodarował, ale gdzie przede wszystkim dużo pisał. W Czarnolesie powstały nieśmiertelne „Treny", tutaj spod pióra poety wyszły strofy „Pieśni", „Fraszki", czy wreszcie wysmakowane „Lyricorum libellus".

Postać wielkiego humanisty, renesansowego twórcy i naszego wielkiego Rodaka popularyzuje z podziwu godną konsekwencją Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna. Działaczom tego ruchu kierowanego tak udanie przez prof. dr. hab. Henryka Bednarczyka, animatorom nie tylko Wiejskiego Ośrodka Wspierania Aktywności Społecznej, organizatorom festynów, Dni Sycyny należy pogratulować zarówno zapału, jak i wytrwałości. Kolejne woluminy wydawanej konsekwentnie „Biblioteki Sycyńskiej" wzbogacają zasoby wielu książnic w kraju i za granicą Polski, bowiem stowarzyszenie nawiązało i z powodzeniem kontynuuje międzynarodową współpracę z Niemieckim Związkiem Uniwersytetów Ludowych DVV.

W 475 rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna zorganizowało konferencję naukową oraz zlot szkół noszących imię Poety. Żywię nadzieję, że plon naukowy spotkania zaowocuje kolejnymi – równie udanymi jak poprzednie – inicjatywami.

prof. zw. dr hab. Adam Massalski

Rektor Akademii Świętokrzyskiej
im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

I. Wartości humanistyczne twórczości Jana Kochanowskiego

Tadeusz Lewowicki

Uniwersalne idee humanizmu a edukacja – szkic historyczny i współczesny casus edukacji międzykulturowej

Podejmując rozważania o ideach humanistycznych, należy pamiętać o swoistej genealogii humanizmu. Zazwyczaj pojmujemy humanizm jako prąd umysłowy epoki Odrodzenia[1]. Właśnie z Renesansem wiążemy idee, które były i są przywoływane w teorii i praktyce społecznej, a które wyznaczają pewne postawy ideowe wobec ludzi i świata. Ale ten odrodzeniowy prąd umysłowy bardzo wyraźnie nawiązywał do tradycji antycznych, zwłaszcza rzymskich[2]. „Zgodnie z tym rozumieniem humanistami nazywa się ludzi tamtych czasów, którzy podejmowali studia nad spuścizną kultury antycznej. Ich działalność stwarzała nowy model wykształcenia, przeciwstawny tradycjom edukacji scholastycznej, oparty na znajomości języków starożytnych, a zwłaszcza łaciny. Taki model zyskiwał miano edukacji humanistycznej"[3].

Już w tych antycznych źródłach humanizmu odczytać można idee przywoływane w Renesansie, potem w następnych epokach – w Oświeceniu, w czasie neohumanizmu, także współcześnie. Znajdujemy więc „poczucie uprzywilejowania rozumu, inteligencji, woli działania – tego wszystkiego, dzięki czemu człowiek wydobywa się z władzy instynktów i z determinizmu natury i staje się „panem stworzenia" i „panem samego siebie". Antycznym wyrazem tego „bojowania człowieka" stał się platoński mit o Prometeuszu (w dialogu Protagorasa)"[4]. Wśród idei humanistycznych silnie eksponowane są wolność i godność człowieka, miłość bliźniego, godność duszy[5]. E. Garin podkreśla dwa najbardziej charakterystyczne wątki humanizmu – wartość *humanae litterae* oraz społeczny charakter prawdziwego człowieczeństwa[6].

Idee humanizmu z czasem – szczególnie w okresie nowożytnego kryzysu światopoglądów i ideologii w wieku XVII i XVIII, w latach wojen religijnych i rewolucji społecznych – kierowały się ku sprawom sprawiedliwości społecznej, tolerancji, wizji naprawy ludzkiego

[1] *Encyklopedia Powszechna*. PWN, Warszawa 1988, s. 283.

[2] Por. B. Suchodolski: *Wstęp*. W: B. Suchodolski, I. Wojnar: *Humanizm i edukacja humanistyczna*. Wybór tekstów. WSiP, Warszawa 1988.

[3] Tamże, s. 11–12.

[4] Por. S. Wołoszyn: *O różnych odmianach humanizmu i ich konsekwencjach pedagogicznych*. W: *Przeszłość przyszłości – księga ofiarowana B. Suchodolskiemu*. PIW, Warszawa 1975.

[5] E. Garin: *Filozofia odrodzenia we Włoszech*. PWN, Warszawa 1969.

[6] Tamże.

świata[7]. Odżyły i krystalizowały się poglądy dotyczące regulacji życia społecznego, stanowienia prawa. Nowego znaczenia nabierały ideały dobra, mądrości, piękna, prawdy. Ludzie tworzyli świat humanistyczny – świat idei, świat myśli, ale także świat sztuki, nauki, techniki, społecznej działalności, pracy. Wszystkie te obszary aktywności ludzkiej i wytworów człowieka należą do świata humanistycznego, jeśli są przejawami samorealizacji jednostki i ludzkiej wspólnoty[8].

W bogactwie ujęć idei humanistycznych odzwierciedlały się najlepsze pragnienia, marzenia, wizje lepszego życia. Przewodnią myślą różnych poglądów było dojrzewanie do – jak nazywał to poeta Hölderlin – pełni pięknego człowieczeństwa. Idee wielostronnego, a nawet wszechstronnego rozwoju wypełniły wyobraźnię ludzi. Człowieka spostrzegano jako istotę wielopłaszczyznową, podobnie jak cały świat. Szczególnie ważne było jednak dążenie do kształtowania (się) *indywidualności zdolnej przekroczyć samą siebie*[9]. Jakże bliskie to współczesnej koncepcji transgresji[10].

Nie sposób przywołać tu chociażby tylko najważniejsze poglądy i głoszone idee. Ich katalog jest ogromny. Podstawowy nurt wielu koncepcji, teorii, poglądów dotyczy m.in. – jak powiedzielibyśmy dzisiaj – nieskrępowanego, pełnego rozwoju człowieka, odpowiedzialnego i godnego życia, autokreacji i tworzenia świata, w którym respektuje się zasady wolności, tolerancji, w którym panuje pokój i sprawiedliwy ład społeczny.

Wartości uznawane jako humanistyczne są wspólnie niejako wpisane w ideologie społeczne i aksjologię społeczeństw demokratycznych. W innych społeczeństwach przyjmuje się je jako program zmian, zespół wartości, które wyznaczają sens i kierunki przeobrażeń. Uprawniona wydaje się konstatacja, że idee humanistyczne stały się niemal powszechną własnością i mają współcześnie charakter uniwersalny i uniwersalną wymowę. Powtórzmy raz jeszcze – humanizm jest postawą ideową, na którą składa się zespół idei i wartości, akceptacja wizji życia opartej na tych ideach i wartościach, relacje między ludźmi i stosunek ludzi do świata rzeczy, postępowanie człowieka zgodne z ideami humanizmu[11].

Humanistyczne inspiracje edukacji

Idee humanizmu wyraźnie oddziaływały na myślenie o wychowaniu, o edukacji, a w ślad za tym – także na praktykę edukacyjną. Przywołajmy wybrane przykłady.

Niejako pierwotne, najwcześniejsze pojmowanie humanizmu związane było – jak wcześniej wspomniałem – z ideami odczytywanymi w tradycji antycznej. Zainteresowanie kulturą starożytną prowadziło do ukształtowania się modelu wykształcenia, w którym znaczące miejsce zajmowały języki klasyczne. Ich znajomość pozwalała na poznawanie kultury starożytnej za pośrednictwem oryginalnych źródeł, tekstów pisanych w łacinie i grece[12].

Renesansowy zwrot ku ideom humanistycznym antyku nader silnie powiązany był z różnymi sferami ówczesnego życia społecznego. Nic dziwnego, że obok języków klasycznych

---

7 Por. B. Suchodolski, *op. cit.*

8 Tamże.

9 B. Suchodolski, I. Wojnar: *Humanizm i edukacja humanistyczna*. Cyt. wyd., s. 156.

10 J. Kozielecki: *Psychotransgresjonizm: nowy kierunek psychologii*. Wyd. „Żak", Warszawa 2001.

11 Por. B. Suchodolski, op. cit., s. 12.

12 S. Kot: *Historia wychowania*. Wyd. „Żak", Warszawa 1994; S. Wołoszyn: *Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie*. PWN, Warszawa 1964.

i filozofii znaczną uwagę przywiązywano do retoryki. Retoryka służyła (miała służyć) zarówno sprawnemu przekazaniu myśli, jak i – dzięki temu – sprawnemu funkcjonowaniu w życiu społecznym.

W tym klimacie intelektualnym powstawał i szybko zdobywał uznanie późniejszy model szkoły – gimnazjum humanistycznego. Koncepcję programową i organizacyjną takiej szkoły przypisujemy – jak wiadomo – J. Sturmowi[13]. Trwałość tak pomyślanej instytucji szkoły okazała się zdumiewająca. Do dzisiaj nurty nowatorskie są w dużej mierze walką z tamtym modelem szkoły.

Przypomnieć należy, że w ramach innego nurtu humanizmu – nurtu zorientowanego bardziej na sprawy życia społecznego, poglądów na świat, rozwoju człowieka – już w XVII i XVIII wieku ujawniły się odmienne poglądy na edukację. Ich cechą było m.in. ukierunkowanie na nauczanie dotyczące zagadnień bliskich ludziom uczestniczącym w edukacji, pomaganie w poznawaniu i rozumieniu otaczającego świata.

Nawiązaniem do humanistycznych idei Renesansu były m.in. prace J.A. Komeńskiego. Znowu eksponowane zostały idee pełnego człowieczeństwa, rozwoju człowieka, wolności, tolerancji, pokoju, sprawiedliwości społecznej i postępu, ludzkiej wspólnoty. Był to program określony przez J.A. Komeńskiego jako *doprowadzenie wszystkich ludzi do człowieczeństwa*. Komeński kładł szczególny nacisk na to właśnie, by program ten realizowany był powszechnie. Był przekonany, iż wszystko, *co może u ludzi ukształtować ludzkie człowieczeństwo – „humanitas" – dane jest wszystkim. Powinno więc być rozwijane i umacniane przez wychowanie i przez „naprawę wszystkich ludzkich spraw", naprawę społecznego porządku, przez pokój i sprawiedliwość*[14].

J.A. Komeński był nie tylko – jak można to dzisiaj określić – ideologiem humanizmu i twórcą wizji edukacji humanistycznej. Jako autor elementarza i dzieł pedagogicznych, a także jako jeden z głównych pomysłodawców systemu klasowo-lekcyjnego, przyczynił się do ukształtowania modelu powszechnej oświaty[15].

Inną – radykalną w ujęciu teoretycznym i praktycznym – wizję wychowania zaproponował J.J. Rousseau[16]. Jego wyobrażenia o nieskrępowanym rozwoju i dochodzeniu do pełni człowieczeństwa wyznaczyły jeden z głównych nurtów także współczesnej edukacji.

Im bliżej naszych czasów, tym więcej różnych pomysłów na edukację opartą na ideach humanistycznych. Spośród wielu wizjonerów i twórców rozmaitych odmian tej edukacji wspomnijmy W. von Humboldta, K. Marksa, W. Jamesa i J. Deweya. Chociaż zestawienie nazwisk może wydać się bulwersujące, to przecież każdy z tych myślicieli wyznaczył ważne kierunki refleksji o życiu społecznym, świecie wartości, a w konsekwencji także o wychowaniu. W. von Humboldt i J. Dewey w znaczny sposób wykreowali modele szkolnictwa.

Współczesne systemy oświatowe w większości oparte są na aksjologii i teleologii edukacyjnej odwołującej się do idei humanistycznych. Szczególnie wyraźne i oczywiste jest to w przypadku edukacji w państwach demokracji parlamentarnej, a zatem w państwach

---

[13] W. Okoń: *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Wyd. IV. Wyd. „Żak", Warszawa 1998.

[14] B. Suchodolski. I. Wojnar: *Humanizm i edukacja humanistyczna*. Cyt. wyd., s. 157.

[15] W. Okoń: *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Cyt. wyd., a także oryginalne prace J.A. Komeńskiego.

[16] J.J. Rousseau: *Emil czyli o wychowaniu*. Cz. 1 i 2. Ossolineum, Wrocław 1955; tego autora: *Umowa społeczna*. PWN, Warszawa 1966.

i społeczeństwach ukształtowanych pod wpływem przesłań humanizmu i respektujących ideologię humanistyczną.

Co więcej – edukację uważa się za obszar życia społecznego, który służy zarówno podtrzymywaniu najlepszych tradycji humanistycznych, jak i kształtowaniu wzorów życia zgodnego ze swoistym kanonem idei humanistycznych. Idee znajdują jednoznaczne odbicie w doktrynach i ideologiach oświatowych[17]. Akcentowane to jest również na gruncie pedagogiki w naszym kraju[18].

Zapewne niewiele przesady jest w twierdzeniu, że idee humanistyczne trwają w ogromnej mierze dzięki edukacji, a edukacja czerpie siły życiowe i optymizm z szeroko pojmowanego humanizmu.

Edukacja międzykulturowa – współczesna odmiana refleksji i praktyki humanistycznej

Dzieje humanizmu i dzieje edukacji obfitują w liczne przykłady zmian, pojawiania się nowych poglądów i idei, wprowadzania rozmaitych rozwiązań kwestii życia społecznego. Zmieniające się warunki społeczne, polityczne, gospodarcze, rozwój nauki i techniki (i wiele innych czynników) sprawiały, że ideom humanistycznym nadawano nowe sensy, nowe interpretacje. Jak była już o tym mowa – kreowane były również kolejne modele edukacji. Poszukiwania pomysłów na edukację możliwie najlepiej oddającą idee humanizmu i wprowadzającą te idee do szerokiej praktyki społecznej wciąż trwają i – wraz ze zmianami warunków życia – trwać będą.

Godnym uwagi obszarem współczesnej pedagogii jest edukacja międzykulturowa. Wydaje się ona w szczególny sposób odpowiadać na aktualne potrzeby i oczekiwania zarówno dużych grup społecznych, jak i poszczególnych ludzi.

Początek edukacji międzykulturowej – słusznie nazywanej w okresie kilku dziesięcioleci edukacją wielokulturową – wiąże się z koniecznością organizowania oświaty w dużych państwach (monarchiach) wielonarodowych istniejących w XIX wieku. Wtedy to – po okresie wojen napoleońskich, ruchów rewolucyjnych i latach Wiosny Ludów – kształtowała się świadomość narodowa i państwowa w dzisiejszym rozumieniu. Powstawały państwa narodowe, ale znaczna część państw miała charakter wielonarodowy.

Wprowadzone w drugiej połowie XIX wieku edykty dotyczące powszechnej oświaty elementarnej spowodowały ożywienie zainteresowań kwestiami kultury i oświaty grup mniejszościowych, grup narodowościowych. Na gruncie europejskim przejawiło się to, niestety, głównie w próbach narzucenia języka i kultury grup większościowych (czy dominujących) grupom mniejszościowym (słabszym, zdominowanym). W zadania edukacji wpisana była asymilacja[19]. Z idei humanistycznych w takiej edukacji pozostał zaledwie ślad ograniczonej tolerancji (dopuszczano bowiem niekiedy niewielki zakres oświaty uwzględniającej potrzeby grup mniejszościowych).

---

[17] Por. np. A. Peccei: *Przyszłość jest w naszych rękach*. PWN, Warszawa 1987.

[18] Por. np. Z. Kwieciński, L. Witkowski (red.): *Ku pedagogii pogranicza*. Wyd. UMK, Toruń 1990; T. Lewowicki: *Przemiany oświaty*. Wyd. „Żak", Warszawa 1995.

[19] Por. np. M.S. Szymański: *Od pedagogiki dla cudzoziemców do pedagogiki międzykulturowej w Republice Federalnej Niemiec, czyli modernizm i postmodernizm*. W: J. Nikitorowicz (red.): *Edukacja międzykulturowa. W kręgu potrzeb, oczekiwań i stereotypów*. Trans Humana, Białystok 1995.

Taki model oświaty – pozornie dla grup mniejszościowych – utrzymywał się około stu lat, a w niektórych państwach istnieje nadal w zmodyfikowanej postaci. Jednak z czasem w państwach Ameryki Północnej i w niektórych państwach Europy Zachodniej wykreowane zostały modele edukacji i kultury, w których ludzie różnych narodowości, kultur, języków i wyznań mogli znaleźć szanse na podtrzymywanie i rozwój własnej tożsamości (indywidualnej i grupowej).

W zmaganiach, w długich i trudnych procesach budowania systemów oświaty, służących różnym grupom narodowym, etnicznym, kulturowym, religijnym czy wyznaniowym, powstawał model edukacji wielokulturowej[20]. Możliwe stało się współistnienie kultur, pielęgnowanie tych kultur, ale w istocie ludzie (i ich kultury) pozostawali „obok" siebie. Nie było to jeszcze spełnienie wizji humanistycznych w ich wspólnotowym wymiarze, ale niewątpliwie stanowiło poważny postęp w porównaniu z asymilacyjną doktryną oświaty.

Przemiany społeczne, polityczne i gospodarcze przyczyniły się do uformowania bardzo różnych odmian edukacji wielokulturowej w Europie, Ameryce Północnej, Australii i w Azji. Coraz większy stawał się zakres swobód, możliwości rozwoju kultur i podtrzymywania tożsamości (narodowej, etnicznej, kulturowej, wyznaniowej) ludzi[21].

Dążenia integracyjne w Europie wyznaczają niespotykane dotąd wyzwanie wobec edukacji. Powinna ona bowiem przygotowywać nie do „bycia obok", ale do „bycia razem", do współdziałania, kooperacji. Powinna zarazem chronić tożsamość narodową, kulturalną i tożsamość lokalną, jak i kreować poczucie tożsamości europejskiej (a także globalnej).

Na wyzwanie to wydaje się odpowiadać edukacja międzykulturowa, w której podkreśla się wszystkie te wymiary tożsamości, a jednocześnie eksponuje się potrzebę otwarcia na innych ludzi i inne kultury, oferowanie wartości własnych kultur i korzystanie z dorobku innych grup. Istotną właściwością tej edukacji jest wzajemne wzbogacanie się ludzi i kultur[22]. Znowu – w nowym kontekście i w nowym ujęciu – edukacja nawiązuje do idei humanizmu i podejmuje trud dokonywania zmiany w życiu społecznym (tym razem w życiu zintegrowanych i integrujących się społeczeństw europejskich).

Edukacja międzykulturowa znajduje coraz większe zrozumienie i uznanie w naszym kraju. Powstaje wiele publikacji, prowadzone są eksperymenty i innowacje, a także badania nad zjawiskami i procesami tej edukacji. Symptomem docenienia rangi spraw i szans społecznych edukacji międzykulturowej był IV Zjazd Pedagogiczny (Olsztyn, wrzesień 2001 roku), który obradował pod hasłem *Pedagogika i edukacja wobec nowych wspólnot i różnic*

---

[20] Por. T. Lewowicki: *W poszukiwaniu modelu edukacji międzykulturowej*. W: T. Lewowicki, E. Ogrodzka-Mazur, A. Szczurek-Boruta (red.): *Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2000.

[21] Por. np. T. Lewowicki, B. Grabowska (red.): *Społeczności pogranicza – wielokulturowość – edukacja*. Wyd. UŚ – Filia w Cieszynie, WSP ZNP w Warszawie, Cieszyn 1996; T. Lewowicki, E. Ogrodzka-Mazur (red.): *Problemy pogranicza i edukacja*. Wyd. UŚ – Filia w Cieszynie, Cieszyn 1998; T. Lewowicki, E. Ogrodzka-Mazur, A. Szczurek-Boruta (red.): *Edukacja międzykulturowa w Polsce i na świecie*. Cyt. wyd.; a także np. Z. Jasiński, T. Lewowicki (red.): *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli pracujących w Europie Środkowej*. Wyd. UO, WSP ZNP w Warszawie, KN w Raciborzu i KN w Wałbrzychu, Opole 1998; Z. Jasiński, T. Lewowicki (red.): *Oświata etniczna w Europie Środkowej*. Wyd. UO, WSZiA w Opolu, WSP ZNP w Warszawie, Opole 2001; J. Nikitorowicz (red.): *Edukacja międzykulturowa*. Cyt. wyd.

[22] Tamże.

w jednoczącej się Europie[23]. Wiodącą rolę w toku zjazdu odegrała tematyka edukacji międzykulturowej i środowisko teoretyków i praktyków zajmujących się tą edukacją.

Idee edukacji międzykulturowej (nie wielo-, ale właśnie międzykulturowej) przyjmowane są w – ostrożnie rzecz ujmując – prawie wszystkich środowiskach pedagogicznych w państwach europejskich. Świadczy o tym udział przedstawicieli większości tych państw w konferencjach organizowanych od blisko dziesięciu lat w Polsce (głównie przez uniwersyteckie środowiska w Białymstoku, Cieszynie i Opolu). Humanistyczne idee edukacji międzykulturowej oddziałują na teorię i coraz silniej także na praktykę oświatową w Polsce i w innych krajach. Daje to uzasadnione nadzieje na spełnienie się humanistycznych wizji zintegrowanych państw i społeczeństw Europy.

[23] E. Malewska, B. Śliwerski (red.): *Pedagogika i edukacja wobec nowych wspólnot i różnic w jednoczącej się Europie*. PTP, UWM, OW „Impuls", Kraków 2002. W najbliższym czasie ukazać się mają zbiory opracowań bliżej oddające tematykę obrad zjazdu.

Paulina Buchwald-Pelc

Jan Kochanowski. 1980–2005. Rekonesans

Jest faktem znamiennym, iż zainteresowanie osobą, a zwłaszcza twórczością Jana Kochanowskiego, nie słabnie z upływem czasu, widzimy nawet zintensyfikowanie badań, pojawienie się nowych zagadnień i nowych inicjatyw, także poza granicami kraju. Z pewnością zaważyły tu zwłaszcza jubileuszowe lata: 1980 i 1984, ale echa ich trwały długo. Chciałabym zwrócić uwagę na podstawowe, a stosunkowo niedawne wydawnictwa związane z Kochanowskim, z jego epoką.

Na plan pierwszy wysunąć trzeba edycje tekstów poety zarówno te ściśle naukowe, jak i przeznaczone dla szerszych kręgów. W ostatnich 25 latach ukazało się ich rzeczywiście wiele, znacznie więcej niż kiedykolwiek. W Warszawie nadal wychodziły *Dzieła polskie,* wybrane i opracowane przez Juliana Krzyżanowskiego, opublikowane od 1952 r. kilkanaście razy przez PIW, a w 2002 r. – Świat Książki, a także *Poezje* w opracowaniu Janusza Pelca w Czytelniku (1979, 1988, 1993, 1998). Pojawiły się też nowe warszawskie edycje: *Poezji* wybranych i ułożonych przez Juliusza Wiktora Gomulickiego, 1995, *Poezji* wybranych przez Zygmunta Kubiaka, 1997, a także z innych ośrodków: krakowskie *Poezji* (1995, 1998), *Dzieł wybranych* (2003), w Białymstoku zaś – *Utworów wybranych* w opracowaniu M. Tomczaka, 1993, 2002) oraz różnych *Wyborów poezji* (w tym z Sycyny w 2000 r.). Natomiast pełna zamierzona edycja pism Kochanowskiego, czyli *Dzieła wszystkie. Wydane sejmowe,* w ramach serii B Biblioteki Pisarzy Polskich, przygotowywana w IBL PAN pod kierunkiem M.R. Mayenowej, J. Woronczaka (obecnie pracami tymi kieruje A. Karpiński), z bogatym aparatem naukowym, przynoszące paralelnie tekst w fototypii pierwodruków (bądź, w uzasadnionych przypadkach, ostatniej edycji za życia autora, jak *Psałterz*) i transkrypcji, jest dotąd nie ukończona. Choć w przygotowanie jej zaangażowało się wielu wybitnych specjalistów – historyków literatury, językoznawców, filologów klasycznych, a nawet muzykologów, czy historyków z wszystkich właściwie ośrodków naukowych, w ciągu 15 lat, od ukazania w 1982 r. (po długich wcześniejszych przygotowaniach) t. I, otrzymaliśmy zaledwie 8 woluminów (w latach 1982–1990 *Psałterz,* t. I, cz. 1, 3, 4, 5 wraz z *Melodiami na Psałterz polski Mikołaja Gomółki*, w 1983 – tom wstępny *Wprowadzenie* i t. II – *Treny,* 1991 – t. IV, *Pieśni,* 1997 – T. VII, cz. 2 *Proza).* Ostatnio z nową inicjatywą przygotowania pełnej edycji dzieł poety wystąpiło środowisko krakowskie skupione wokół profesorów Tadeusza Ulewicza i Wacława Waleckiego – starano się (zdaje się bez efektu) znów pozyskać patronat parlamentu, a przede wszystkim potrzebne (duże!) fundusze. Walecki w „Collegium Columbinum" wydał już zresztą Kochanowskiego, tak jak i inna oficyna krakowska, Wyd. Aut. i Wyd. Dzieł Naukowych „Univesitas" (tu m.in. *Psałterz* ze wstępem i w oprac. Katarzyny Meller, 1997, w ramach „Biblioteki Polskiej").

Z utworów Kochanowskiego najczęściej przedrukowywano przede wszystkim *Fraszki, Treny, Odprawę posłów greckich i Psałterz,* w różnych opracowaniach. Wznawiano je kilkakrotnie we wzorowym przygotowaniu w serii I Biblioteki Narodowej, wydawanej przez Ossolineum. *Treny* są I tomikiem tej serii, wielokrotnie wznawianym, pierwotnie w opracowaniu Tadeusza Sinki (od 1919 r.), od 1978 (i w 1983, 1991, 1997) – Janusza Pelca, który był także wydawcą t. 163, czyli *Fraszek* (1957, 1991, 1998 – w 2004 *Fraszki* w tymże opracowaniu ukazały się w specjalnej, jubileuszowej edycji Skarbów Biblioteki Narodowej). Mniej wznowień miały *Pieśni*, t. 100 – w opracowaniu pierwotnie T. Sinki (1927) od 1970 r. – Ludwiki Szczerbickiej-Ślęk i *Psałterz,* t. 174 (oprac. Jerzy Ziomek, 1960). Natomiast częściej wznawiany był t. 3 – *Odprawa posłów greckich*, też najpierw oprac. T. Siniki, od 1962 – T. Ulewicza. Ale *Odprawa posłów greckich,* podobnie jak *Treny* czy *Fraszki*, wydawana była wielokrotnie poza tą serią. *Odprawa* miała zwłaszcza liczne przedruki popularne i dla celów szkolnych, dwukrotnie też ostatnio wydano reprint jej pierwodruku (1974, 1992). Listę reprintów, a już od XIX było wiele podobizn druków poety, w ostatnich latach nieco powiększono, m.in. w moim opracowaniu pierwodrukiem *Psałterza* (1985), *Pieśnią o potopie* (1981), *Satyrem* (1983), a także *Fenomenami* ze wstępem Konrada Górskiego (1973).

Zwrócić uwagę warto zwłaszcza na ukrytą w pokaźnym tomie Waldemara Łysiaka (*Wyspa zaginonych skarbów,* 2001) podobiznę uznawanego za zaginione (a szczęśliwie istniejącego w prywatnych zbiorach) pierwszego wydania *Trenów*.

Treny ostatnio doczekały się też kilku nowych przekładów, zwłaszcza na język angielski, w tym laureata Nagrody Nobla, Seamusa Heaneya we współpracy Stanisława Barańczaka, a także Michała Jacka Mikosia, Adama Czarniawskiego (1986, 1995, 1998, 2001), francuski (1984, 1995, 2002), niemiecki (2000). Obok wydań zbiorów, przekładów czy raczej wyborów wierszy poety (m.in. niemiecki, 1980, rosyjski, ukraiński, 1984 – łotewski, czeski, 1985 – bułgarski, 1986 – flamandzki, 1992 – francuski) ukazywały się tłumaczenia *Odprawy posłów greckich* (szwedzkie 1998, angielskie 1994, 2001), *Fraszek* (włoskie 1995). Jako ciekawostkę można wspomnieć też o opracowaniu muzycznym *Fraszek,* którego dokonał J. Fotek (partytura: *Fraszki na chór mieszany a capella* do tekstów Kochanowskiego, Kraków 1988).

Przybliżono też czytelnikom twórczość Kochanowskiego w języku łacińskim. Zwrócić uwagę trzeba zwłaszcza na *Dworzanki czyli książeczkę epigramatów* w tłumaczeniu i oprac. Z. Kubiaka (1989), a też wznowienia przekładów Lucjana Staffa (*Z łacińska śpiewa Słowian Muza,* 1982, 1988).

Nie mniej – a może nawet więcej – ukazało się w ostatnich 25 latach prac o Kochanowskim. W jubileuszowym 1980 r. ukazała się w PWN obszerna monografia (uznawana przez wielu za pierwszą nowoczesną) Janusza Pelca, wznowiona tamże w 1987 r. W 2001 pt. *Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej* wyszła jej nowa, zmieniona, a przede wszystkim wzbogacona wersja, pełniej ukazująca miejsce Kochanowskiego w polskiej i europejskiej kulturze renesansu, a także wieków późniejszych, obficie ilustrowana. Uzupełniona jest wynikami najnowszych badań, w tym autora, pracującego nad twórczością poety przez całe życie, od czasów studenckich aż do śmierci (zmarł w maju 2005), przez przeszło 50 lat. Dość powiedzieć, iż wśród ponad 400 jego publikacji, aż 111 poświęconych jest bezpośrednio Kochanowskiemu, nie mówiąc już o tym, iż w kilkudziesięciu innych, zwłaszcza o polskim renesansie, poeta czarnoleski zajmuje główne miejsce. Wśród prac J. Pelca, nie licząc edycji

Kochanowskiego, tak często wznawianych, jest kilka książek. Oprócz wspomnianej obszernej monografii jest bardziej zwięzłe opracowanie w języku francuskim (Jan Kochanowski. *Poéte de la renaissance* 1530–1584, Paris 1986) i polskim (Jan Kochanowski, *poeta renesansu*, Warszawa 1988, „Czytelnik"), a także spory tom *Jan Kochanowski w tradycjach literatury polskiej (od XVI do połowy XVIII wieku),* 1965 i monografia Trenów (wydana dwukrotnie w „Czytelniku", 1969 i 1972), by ograniczyć się do nich. Naturalnie prace Janusza Palca, choć tak liczne, i o bardzo różnorodnej tematyce, to tylko cząstka dorobku ostatnich lat. Idąc za „Słowem wstępnym" jego monografii z 2001 r., jako pierwsze przywołajmy opublikowanie ważnych archiwaliów – *Źródeł urzędowych*, przez Wacława Urbana i Marię Garbaczową (1984,1985 – i inne Ich prace) oraz *Materiałów do twórczości Jana Kochanowskiego z lat 1551–1625*, opracowanych przez Mirosława Korolkę (1986), który w 1985 r. wydał też *Jana Kochanowskiego żywot i sprawy. Materiały, komentarze, przypuszczenia.* W Krakowie ukazały się dwa tomy (A–M) *Słownika polszczyzny Jana Kochanowskiego* (red. Marian Kucała, 1994 i 1998). Przede wszystkim jednak wydawano mniej lub bardziej obszerne zbiory referatów i rozpraw – pokłosie wielu konferencji i sympozjów organizowanych w kraju, często z udziałem gości zagranicznych (Radom-Kielce, trzykrotnie Warszawa, Zielona Góra, Lublin, Kraków, Katowice, Poznań) i poza jego granicami (Padwa, Rzym, Glasgow, Fryburg, Ostrawa, Bloomington – pokłosiem obszerne wydawnictwo *The Polish Renaissance and its European Context,* ze wstępem Czesława Miłosza, 1988 – kilka lat po konferencji). Prace zbiorowe poświęcone Kochanowskiemu publikowano też w innych ośrodkach (Poznań, Łódź), wychodziły też specjalne zeszyty czasopism (m.in. Poezji, Polonistyki, Ruchu Literackiego, Twórczości), nie mówiąc już o wielu książkach poświęconych Kochanowskiemu lub przede wszystkim Kochanowskiemu, przygotowanych przez historyków literatury, językoznawców, filologów klasycznych, neofilologów, ogłaszających zresztą i przedtem, i potem swe rozprawy we wspomnianych publikacjach zbiorowych. Spośród nich wymienić trzeba niestety już zmarłych: M.R. Mayenową (*O języku poezji Jana Kochanowskiego,* 1983, Juliana Krzyżanowskiego (przedruk jego wcześniejszych prac pt. *Poeta czarnoleski,* 1984), Stanisława Grzeszczuka (*W stronę Kochanowskiego,* 1981, wznowienie pt. *Kochanowski i inni,* 1988), Wiktora Weintrauba (*Nowe studia o Kochanowskim,* 1991). Były też inne książki, m.in. Janina Abramowska przedstawiła sylwetką Kochanowskiego w t. II *Pisarzy staropolskich*, a w 1994 r. osobną o nim książeczkę. Jacek Sokolski w również niewielkiej publikacji pt. *Lipa, Chiron i Labirynt, Esej o Fraszkach,* 1998, próbował zrozumieć kompozycję Fraszek poprzez symbolikę liczb, co przed nim podjęła Joanna Salamon. Kwiryna Ziemba wydała książkę pt. *Jan Kochanowski jako poeta egzystencji. Prolegomena do interpretacji „Trenów"*, 1994. W 2004 ukazała się książka Alberta Gorzkowskiego *„Bene atque ornate". Twórczość Jana Kochanowskiego w świetle lektury retorycznej,* wcześniej zaś Janusz Gruchała, również z Uniwersytetu Jagiellońskiego opublikował: *„Aratus" Jana Kochanowskiego – warsztat filologiczny poety,* 1989, a Krzysztof Mrowcewicz z IBL PAN książkę o Kochanowskim i Sępie, 1987. Osobne książki o Elegiach łacińskich (1981) i polskich oraz łacińskich utworach Kochanowskiego *(Łacińska i polska Muza ...,* 1988) opublikowała Zofia Głombiowska. „Tradycje Kochanowskiego" po książce Janusza Pelca z 1965 r. ukazywali m.in. Wacław Wałecki – w oświeceniu, 1979, w czasach zaborów zaś Andrzej Staniszewski, Lech Słowiński, Mieczysław Łojek i inni. W 1983 r. w Olsztynie wydano pracę zbiorową pt. *Tradycja czarnoleska w szkolnym kształceniu literackim.*

To tylko maleńki fragment bogatej listy publikacji książkowych, nie mówiąc już o rozprawach i artykułach. Dotrzeć do nich możemy choćby korzystając z tomu II *Dawnych pisarzy polskich od początków piśmiennictwa do Młodej Polski. Przewodnika biograficznego i bibliograficznego,* Warszawa 2001 (wcześniejsze pozycje znajdziemy w tzw. „Nowym Korbucie"), a także wiele z nich cytuje wspomniana monografia Pelca z 2001 r. Wspomnieć jednak należy choć o niektórych przynajmniej zajmujących się Kochanowskim dotąd nie wymienionych filologach klasycznych (m.in. Jerzy Axer, Maria Cytowska, Jerzy Mańkowski, Jerzy Danielewicz), językoznawcach (choćby Maria Karpluk, Władysław Lubaś, zmarli już Maria Dłuska, Ewa Ostrowska, Stanisław Urbańczyk), czy zwłaszcza historykach literatury. Tych – ze względu na liczbę – trudniej wymienić, więc tylko tytułem przykładu: Teresa Michałowska, Jadwiga i Edmund Kotarscy, Jerzy Starnawski, a zwłaszcza nestor i niestrudzony badacz – Tadeusz Ulewicz.

Starano się także powiększyć liczbę dawnych edycji Kochanowskiego – rzeczywiście powiększyła się ona dzięki badaniom i odkryciom Janusza Pelca, Jana Pirożyńskiego, Pauliny Buchwald-Pelcowej. *Dawnym wydaniom Kochanowskiego,* znanym i nawet tylko przypuszczalnym, poświęciłam zresztą w 1993 roku książkę, a problem ten nadal badam, z nadzieją na nowe ustalenia. A możemy się ich rzeczywiście spodziewać.

Polskie śpiewy o Męce Pańskiej – to, jak sugeruje tytuł artykułu Jerzego Mańkowskiego i Anny Skolimowskiej – *nieznana cząstka twórczości Jana Kochanowskiego,* co zdaje się wynikać z odnalezionego dokumentu biskupa płockiego Piotra Myszkowskiego z 14.09.1575, zezwalającego na śpiewanie w nowo erygowanym kościele w Krasnem psalmów z hymnami i responsoriami o Męce Pana Naszego Jezusa Chrystusa w języku polskim według przekładu Jana Kochanowskiego, szlachcica polskiego (*Psałterz* był wydany dopiero w 1579 r.). Problematyczne jest także ewentualne przysądzanie Kochanowskiemu innych tekstów drukowanych bądź zapisywanych anonimowo, jak „Modlitwy Pańskiej" o incipicie „Prosim Cię, który mieszkasz na wysokim niebie" (o czym pisał m.in. M. Kucała). Być może, iż wydobyty z rękopisu przez Marka Janickiego zapis krótkiego wierszyka jest wczesną redakcją fraszki *O Aleksandrze* – bądź też wzorem dla niej. Natomiast dzięki odnalezieniu i opublikowaniu przez Mariana Malickiego i Jerzego Zatheya *Nieznanych polskich pieśni miłosnych z XVI wieku* w 1980 r. wiemy, iż były one bliskie Kochanowskiemu, odwoływał się do nich w swoich *Pieśniach.*

Są to może drobiazgi, ale przytaczam je, gdyż w przypadku tak wielkiego twórcy, coraz bardziej znanego też w świecie dzięki nowym przekładom i opracowaniom, każdy drobiazg jest ważny, w dodatku świadczy to o stale trwających poszukiwaniach i badaniach. Stale też podejmowane są próby nowego odczytania, zrozumienia jego twórczości, w czym badacze nie zawsze są zgodni, choćby w ocenie i porównywaniu utworów w języku polskim i łacińskim, czy np. próbach „numerologicznych" ich odczytywania.

Waldemar Kowalski

Renesansowe horyzonty Jana Kochanowskiego

Wiek XVI to czas, gdy język polski zyskiwał coraz to szersze uznanie w życiu publicznym. Świadectwem problemów, jakich doświadczali nawet wybitni ówcześni intelektualiści odchodząc od łaciny do polszczyzny jest wyznanie Łukasza Górnickiego. Zastanawiając się nad zakresem znaczeniowym słowa ojczyzna pisał on: „Patria jest łacińskie słowo; moim zdaniem lepiej uczyni, kto mówiąc o Polsce rzecze „patria moja" niż „ojczyzna moja", bo „ojczyzna" częściej się rozumie to, co gruntu komu ociec jego zostawił".

Ten sąd pisarza politycznego, historyka, a nadto przyjaciela Jana Kochanowskiego dobrze ilustruje erudycyjne podglebie, z którego wyrosła renesansowa elita Rzeczypospolitej. Nie wyrzekając się dziedzictwa scholastyki zmieniała je poznając to, co do zaoferowania miała odkrywana na nowo klasyczna starożytność. Zmiana ta – najkrócej mówiąc – polegała na rozwijaniu horyzontów intelektualnych drogą poszerzania horyzontów geograficznych. Ciekawość świata stymulowana była kształtowaną od najmłodszych lat osobistą aktywnością. Stąd wypływała wola uczestniczenia w uniwersyteckich dyskursach, uroczystościach dworskich, a także w innych wydarzeniach publicznych absorbujących uwagę tak małej, lokalnej ojczyzny, jak również całej Rzeczypospolitej. Świadomość taka właściwa była tamtym pokoleniom. Nie mogła więc być obca Janowi Kochanowskiemu. Pozostawił on liczne świadectwa pojmowania ojczyzny jako miejsca pochodzenia, ziemi rodzinnej – miejsca urodzenia, ale także „państwa". W Pieśni XII, Księgi II zapisał m.in.:

A jeśli komu droga otwarta do nieba/ Tym co służą ojczyźnie. Wątpić nie potrzeba,/ Że co im zazdrość ujmie

Dla Kochanowskiego rzeczownik „ojczyzna" jest synonimem właśnie przede wszystkim państwa. Istotne są też konteksty, w których termin ten występuje. Sygnalizują je następujące zestawienia: ojczyzna i pan, ojczyzna i Bóg, ojczyzna i król, posługa ojczyźnie, stróż ojczyzny, ojciec ojczyzny, ojczysty brzeg, kraina, miejsce, państwo, grób, a nadto bić się dla ojczyzny i śmierć dla ojczyzny. Nowatorstwo przenikliwości Kochanowskiego najpełniej można zrozumieć zważywszy, że Jan Mączyński, autor pierwszego słownika łacińsko-polskiego wydanego w 1564 roku, w tłumaczeniu wyrazu „patria" nie przywołuje słowa „ojczyzna", a jedynie tłumacząc „pater patriae" podaje „ociec ojczyzny".

Relacje Jana Kochanowskiego z jego bliższym i dalszym otoczeniem prześledził szczegółowo Wacław Urban, wytrawny znawca życia i twórczości Poety. Uważa on, że najbliższa lokalna ojczyzna Jana z Czarnolasu odpowiadałaby więc mniej więcej przedrozbiorowemu powiatowi radomskiemu. Drugi krąg, środkowopolski, zostałby ograniczony linią Kraków –

Tarnów – Lublin – Warszawa – Piotrków Trybunalski, trzeci, ogólnopolski, objąłby całość Rzeczypospolitej, a czwarty – Europę Środkową. Byłyby to właśnie horyzonty terytorialne działalności Jana Kochanowskiego.

Życie Poety można również podzielić na cztery okresy: dzieciństwo (około 1530–1544), studia (1544–1559), okres „dworski" (1559–1575), czarnoleski (1575–1584). Dzieciństwo spędził według wszelkiego prawdopodobieństwa w całości w Radomskiem, okres zaś studiów w połowie za granicą, a w połowie w kraju (można szacować, że około 4 lata przebywał wtedy w Radomskiem, a 3–5 lat w Krakowie). Ruchliwy okres „dworski" spędził Kochanowski chyba jednak w połowie w Radomskiem; na pięć lat możemy oceniać jego ówczesne pobyty w kręgu środkowopolskim, a na trzy w kręgu ogólnopolskim. Wreszcie w ostatnim okresie czarnoleskim Poeta przeważnie mieszkał w domu, ale czas jego przebywania w kręgu środkowopolskim i na Litwie możemy oceniać przynajmniej na rok.

Łącznie na podstawie tego rodzaju szacunków można sądzić, że Kochanowski z około 54 lat swego życia 34 spędził w Radomskiem (63%), około 10 lat w kręgu środkowopolskim względnie w małopolskim, 3 lata w kręgu ogólnopolskim i ponad 7 lat w kręgu europejskim. Tak więc w świetle swej biografii był Poeta po pierwsze Radomianinem, po drugie Małopolaninem i Polakiem, po trzecie wreszcie Europejczykiem.

Radomska „ojczyzna" wypełniła prawie 2/3 życiorysu Kochanowskiego – we wszystkich okresach jego życia. Urodził się Poeta w Sycynie w parafii zwoleńskiej i tam także zapewne gospodarował z końcem lat pięćdziesiątych. Ochrzczony został prawdopodobnie w Zwoleniu i tam też lub w pobliskim Sieciechowie mógł uczęszczać do szkoły parafialnej, choć według wszelkiego prawdopodobieństwa niektóre z rudymentów szkolnej wiedzy poznawał w domu. W latach 1566–1575 był plebanem zwoleńskim, ale parafianie nawet go nie znali. Mimo braku konkretnych danych źródłowych wielokrotną obecność Kochanowskiego w Zwoleniu musimy uznać za oczywistą. Pamiątką jej jest zachowany do dziś nagrobek.

Bywał prócz tego zapewne we wsiach swego ojca Piotra pod Zwoleniem: Policznej, Czamolesie i Baryczy oraz może w Konarach na zachód od Radomia. Potem sam zbudował sobie mały klucz dóbr na północny wschód od Zwolenia, zyskując części w Czarnolesie (od 1559), Chechłach (od 1574) oraz Strykowicach Błotnych (Mniejszych) i Paciorkowej Woli (od 1583). Oczywiście, musiał tam często przebywać, a zwłaszcza w Czarnolesie, skąd datował swoje listy w latach 1569–1580.

Interesy, a ściślej konieczność bywania w tamtejszym urzędzie grodzkim, ściągały go stale do powiatowego Radomia – chyba jednak nie mieszkał tam nigdy dłużej. Pewne jest także, iż zaglądał do nadwiślańskich dóbr Firlejów: Janowca i Kazimierza Dolnego. Mógł gościć także u Radziwiłłów w Szydłowcu. Nie ma danych o pobycie Kochanowskiego w Sieciechowie, w którym znajdował się mający duże znaczenie kulturalne klasztor, ale jest prawie pewne, że tu zaglądał, bo miasteczko to stanowiło do 1531 r. parafię dla Czarnolasu. Prócz tego samemu Poecie proponowano podobno zostanie opatem sieciechowskim. Pełniłby w ten sposób funkcję opata komendatoryjnego. Oddawanie bogatych beneficjów kościelnych, będących w dyspozycji monarchy, jego zaufanym współpracownikom bywało formą ich wynagradzania. Nie musiało też pociągać za sobą istotnego zaangażowania w sprawy konwentu.

W czasie konkurów o Dorotę Podlodowską zajeżdżał zapewne Poeta do miasteczka Przytyka, głównej siedziby Podlodowskich. Odwiedzał też pewno potem swego ulubionego szwagra Jakuba Podlodowskiego w Podlodowie, w pobliskiej ziemi stężyckiej. Zaglądał być

może także do swych powinowatych Tymińskich w Jasieńcu koło Iłży i do Tynickich w Tynicy w parafii Odechów.

Przejdźmy teraz do horyzontów środkowopolskich. Najwięcej wiemy o pobytach Poety w stolicy państwa – Krakowie. Kochanowski bywał tam wielokrotnie – jako student, dworzanin, humanista i obywatel – od zapisania się na studia w r. 1544 do lat siedemdziesiątych. Zasadnicze znaczenie dla rozwoju intelektualnego Poety miały zapewne jego krakowskie studia w latach czterdziestych, które trwały może nawet około pięciu lat.

Był uczniem m.in. hiszpańskiego prawnika Piotra Rojzjusza (Ruis de Moros), a nadto swego krajana i pewno syna chłopskiego, Jana Sylwiusza z Czarnolasu, humanistów mieszczańskich: Szymona Marycjusza z Pilzna i Mikołaja Śmieszkowica-Gelasina ze Lwowa. Na Akademii Krakowskiej zaprzyjaźnił się zapewne z wieloma ciekawymi kolegami, np. z humanistami Stanisławom Grzebskim i Jakubem Górskim, a także z Pawłem Stępowskim z diecezji gnieźnieńskiej. W tymże czasie działało w Krakowie reformacyjno-humanistyczne koło Andrzeja Trzecieskiego i jego atmosfera oddziałała zapewne na młodego Jana.

Co do Sandomierza jasny jest tylko pobyt Poety tamże 12 listopada 1578 r., ale nie można tracić nadziei na pełniejsze udokumentowanie jego związków ze stolicą jego województwa. Przypomnijmy też, że pod koniec życia proponowano podobno Janowi z Czarnolasu objęcie senatorskiej godności kasztelana połanieckiego, związanej z powiatem sandomierskim. W Lublinie bywał Kochanowski wielokrotnie w różnych interesach od r. 1517 aż do śmierci, która go tam właśnie zaskoczyła. W nabierającej znaczenia Warszawie bawił Jan z Czarnolasu przejazdem i w interesach w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Wiadomo na pewno, że był Poeta w 1563 r. w podkrakowskich dobrach Firlejów: Balicach (ich rezydencji), Burowie i Szczyglicach, ale co do prawie całej reszty jego pobytów w siedzibach panów małopolskich można jedynie snuć przypuszczenia. Tak więc mógł przebywać Kochanowski w lubelskich miejscowościach Dąbrowicy, Wąwolnicy czy Lewartowic (Lubartowie) Firlejów, w Wiewiórce w powiecie pilzneńskim, w Tarnowie lub w Osieku pod Sandomierzem u Tarnowskich, wreszcie w podkrakowskim Tenczynie albo lubelskim Kraśniku Tęczyńskich. Bardzo prawdopodobna była też działalność Poety na dworach biskupów krakowskich Filipa Padniewskiego i Piotra Myszkowskiego w Kielcach, Bodzentynie czy zwłaszcza w leżącej w powiecie radomskim Iłży. W 1562 r. był zapewne Jan z Czarnolasu na słynnym sejmie egzekucyjnym w Piotrkowie Trybunalskim, z którego atmosfery wyrosły potem utwory *Zgoda* i *Satyr*.

Podróże Kochanowskiego poza krąg środkowopolski miały charakter okazjonalny. Na pierwszym miejscu należy tu wymieniać niewątpliwe pobyty przy boku Piotra Myszkowskiego w Płocku, Pułtusku, Kownie i Grodnie. Jako dworzanin królewski brał też Poeta udział w wyprawie radoszkowickiej na Białorusi w 1567 r., co sam pięknie opisał. Pewno przebywał również w ulubionej stolicy Zygmunta Augusta – w Wilnie. Jeszcze około 1577 r. gościł (zapewne u Radziwiłłów) na Litwie. Znajomość spraw pomorskich wykazana w liście do Stanisława Fogelwedera z 1571 r. i inne powiązania rodziny Kochanowskich z handlem wiślanym wskazują też, że Jan z Czarnolasu mógł bywać w Gdańsku i Elblągu, np. jako spławiający zboże. Nie wiadomo natomiast, czy był kiedykolwiek w Poznaniu, gdzie piastował przez 10 lat godność prepozyta katedralnego (1564–1574). Na podstawie źródeł poznańskich można sądzić, iż nigdy nie pojawiał się osobiście na posiedzeniach tamtejszej kapituły.

Podróże Kochanowskiego poza granice Rzeczypospolitej Obojga Narodów dotyczą wyłącznie okresu jego studiów. W owym okresie był Poeta dwukrotnie w Królewcu (około

1552 i 1556 r.). Przejeżdżał także niewątpliwie przez Niemcy, ale konkretnych danych tu brak. Najprawdopodobniejszy jest pobyt Jana z Czarnolasu w Lipsku, gdzie Sandomierzanie studiowali najczęściej, choć sam Poeta ustami Satyra stwierdzał: „Nie uczyłem się w Lipsku, ani w Pradze wiary". Ulubionym krajem młodości Kochanowskiego były jednak Włochy, gdzie bawił od około 1552 r. trzykrotnie, goszcząc zwłaszcza na uniwersytecie padewskim. Odbywał tam także wycieczki krajoznawcze, docierając aż do Neapolu. Oczywiście trudno przypuścić, żeby miłośnik Horacego nie zajrzał po drodze do Rzymu.

Z Italii przyjechał zapewne statkiem do Francji i zwiedził ją wraz z Marsylią i Paryżem (lata 1558–1559). Kochanowski miał jednak o wiele szersze horyzonty geograficzne niż tylko środkowoeuropejskie. Znajomi i bohaterowie jego utworów byli powiązani z dalszymi krajami: przyjaciel i powinowaty Andrzej Dudycz pochodził z Chorwacji, aptekarz lubelski Maciej Loss wyjeżdżał do Moskwy, Jan Tęczyński – do Szwecji i Finlandii, Jan Tarnowski – do Portugalii, Egiptu i Syrii, a szwagier Jakub Podlodowski – do Turcji. Największym podróżnikiem wśród znajomych Poety był chyba kasztelan gnieźnieński Erazm Kretkowski (zm. 1558), który zwiedził świat od Półwyspu Iberyjskiego do Gangesu, czyli był jednym z pierwszych podróżników polskich w Indiach. Tak więc największy horyzont geograficzny Kochanowskiego można byłoby nazwać strefą doświadczeń jego znajomych.

Zasadnicze są jednak cztery obszary działalności Poety. Pierwszy z nich, radomski, można byłoby nazwać kręgiem codzienności Kochanowskiego, drugi, środkowopolski – kręgiem jego życiowych interesów, strefę trzecią, ogólnopolską – kręgiem różnorodnych, czasem przypadkowych zainteresowań, a czwartą, zagraniczną – kręgiem podwyższania humanistycznego wykształcenia i zdobywania wiedzy o świecie. Kręgi środkowopolski i zagraniczny były bardzo istotne dla rozwoju Jana z Czarnolasu jako twórczego humanisty, ale krąg radomski był chyba najważniejszy dla jego rozwoju jako narodowego poety „wsi spokojnej, wsi wesołej".

Radomskość Kochanowskiego, który wywodził się z domu „starodawnego i zacnego w sędomirskim województwie" widać w jego utworach, w kręgu znajomych rzeczy, krajobrazów i ludzi. Najbardziej radomskim dziełem Poety jest jeden z najpiękniejszych i najbardziej polskich jego utworów – poemat na cześć wsi rodzimej *Pieśń świętojańska o Sobótce*. Trzeba też pamiętać, iż Jan z Czarnolasu mimo różnych wędrówek urodził się i znalazł miejsce ostatniego spoczynku w tejże samej parafii zwoleńskiej.

Innymi strefami działania Kochanowskiego były kręgi towarzyskie i zawodowe, w jakich się obracał. Jego autobiograficzna fraszka *Do gór i lasów* wskazuje na ich różnorodność i mówi o Poecie jako o prawdziwym Proteuszu:

Gdziem potym nie był? Czegom nie skosztował? – pyta poeta.

W wyżej przytoczonym tekście nie wymienił jednak Jan z Czarnolasu swoich głównych zajęć. Był on przede wszystkim poetą, następnie humanistycznym „poszukiwaczem wiedzy i cnoty", i wreszcie – jak jego przodkowie – ziemianinem. Zawód ziemiański uznawał zresztą za najlepszy. Prałatem był formalnie, nie posiadając wyższych święceń, przez więcej niż 10 lat (1564–1570), ale żył jakby na marginesie życia kościelnego i faktycznie nigdy chyba nie zasiadał w kapitule. Żołnierzem wreszcie był już Poeta raczej w swej marzącej o epopejach rycerskich wyobraźni, a możliwość zostania przez niego opatem była też tylko rozważana w jego planach życiowych.

Był, jak widać, Jan Kochanowski człowiekiem z jednej strony zasiedziałym w Radomskiem, a z drugiej bywałym w szerokim świecie. Był poetą, humanistą, ziemianinem, dwo-

rzaninem i po trosze prałatem, a w sumie oddychał pełnią życia polskiego i europejskiego Renesansu.

Kręgi działalności Jana z Czarnolasu wykształciły w nim cechy osobowości i światopogląd. Radomskie i Małopolska oraz życie ziemiańskie, uszlachetnione przez zetknięcie się z różnorodnymi urokami Italii, zrodziły w nim poetę wsi polskiej. Kraków, Włochy i dwór królewski ukształtowały Kochanowskiego-humanistę. Katolickie w zasadzie Radomskie i Italia oraz korzystanie z prałackich dochodów spowodowały pozostanie Poety przy katolicyzmie, natomiast Królewiec, wolnomyślna Padwa i dwory kalwińskich panów polskich podsyciły jego krytycyzm wyznaniowy. Sprawy te są zresztą bardzo skomplikowane; może właśnie dlatego nie został Kochanowski protestantem, że padewskie wolnomyślicielstwo renesansowe dalekie było od klasycznej szwajcarskiej reformacji.

Italia pomogła Janowi z Czarnolasu w przetransponowaniu miłości w wielką poezję, ciche Radomskie zaś ukształtowało w nim ideał życia rodzinnego. Zetknięcie z podradomską wsią wytworzyło w Poecie przeświadczenie o zasadniczym podobieństwie duchowym wszystkich ludzi od chłopów poczynając, a na panach kończąc. Kontakty z dworem królewskim i takimi politykami, jak Piotr Myszkowski czy Jan Zamoyski, przeobraziły Kochanowskiego w poetę-obywatela, przy czym szczyt jego obywatelskiej działalności przypadł na dobę pierwszych bezkrólewi. Wędrówki zagraniczne spowodowały zapewne, że nigdy nie zamknął się w sarmatyzmie i na elekcjach głosował przeciwko „Piastowi". Upodobanie do stron rodzinnych podsycało w Poecie patriotyzm, a jednocześnie zagraniczne obserwacje dawały mu szerokość horyzontów i chroniły przed zaściankowością, czy ksenofobią.

Przez potomnych Jan Kochanowski bywał określany „polskim Horacym" (tak wspominał go m.in. słynny siedemnastowieczny horacjanista i teoretyk literatury Maciej Kazimierz Sarbiewski). Miano to zyskał nie tyle dzięki doskonaleniu swego talentu pośród autorów nowołacińskich, co poprzez wzbogacaniu swej erudycji lekturą antycznych mistrzów. To zaś sprawiło, iż na tle poezji polskiej twórczość Kochanowskiego jest wybitnie nowatorska, a dorobek jego musi być zauważony także na tle ówczesnej twórczości europejskiej. Kochanowski bowiem to pierwszy polski horacjanista i jako taki godzien był stanąć obok największych: Piotra Ronsarda i Torquato Tasso. Poza Horacym-filozofem wzywającym do rozsądnego życia i do pielęgnowania cnoty, pociągał Kochanowskiego Horacy-poeta, wierzący w potęgę i nieśmiertelność pieśni.

Kochanowski był dobrze zorientowany w ówczesnym ruchu wydawniczym; reagował na wszelkie nowości literackie i natychmiast znajdowały one odbicie w jego twórczości. Ilustracją tego jest jego reakcja na twórczość szkockiego intelektualisty Jerzego Buchanana. Kochanowski starał się z nim rywalizować jako translator i poeta.

Ten krótki przegląd horyzontów geograficznych i intelektualnych, w których poruszał się Mistrz Jan, prowadzi do oceny, „iż badacz przyjmujący na warsztat paralelę pomiędzy Rejem i Kochanowskim musi liczyć się z przewagą poety czarnoleskiego". Opinię wygłosił w lutym 2005 r. wybitny znawca dziejów literatury polskiej, Profesor Jerzy Starnawski podczas konferencji odbytej w Nagłowicach i poświęconej Okszycowi. Według słów Wacława Urbana, to Kochanowski był faktycznym twórcą popularności poezji polskiej, czego dowodzi m.in. częste po schyłek XVII wieku sięganie do *Trenów* przez autorów nagrobnych tekstów. Choć nie dorównywali oni Janowi z Czarnolasu kunsztem poetyckim, to spotykane w epitafiach zapożyczenia dają nastrój bliski wspomnianemu zbiorowi poetyckiemu.

Orbis Polonus, to jest staropolski świat, w którym żył Jan Kochanowski i który poznać możemy w jego twórczości, to „świat poruszony". Obecność w tym świecie wymuszała ak-

tywność – tak zewnętrzną, jak i wewnętrzną, tak społeczną, jak i osobistą. Wszystko to prowadziło zaś do poznania własnego miejsca w ciągłości i nieskończoności.

* * *

Tekst ten (z niewielkimi zmianami) wygłoszony został w dzień Narodzenia św. Jana Chrzciciela w 2004 r. podczas święta Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Od 1970 r. przez kolejne trzy dekady ze wspomnianą uczelnią związany był Profesor Wacław Urban, jeden z najwybitniejszych znawców polskiego renesansu, a w tym życia i twórczości Jana z Czarnolasu. Z jego dorobku korzystałem też głównie w niniejszym wystąpieniu. Niech będzie ono skromnym świadectwem i przypomnieniem niedającego się przecenić wkładu Profesora Urbana w odkrywanie przeszłości ziemi radomskiej, do której zawsze chętnie wracał.

Ważniejsza wykorzystana literatura:

1. Bem-Wiśniewska E., *Funkcjonowanie nazwy Polska w języku czasów nowożytnych (1530–1795)*, Warszawa 1998.
2. Cytowska M., *Kochanowski a antyk – tradycjonalizm czy nowatorstwo?*, w: *Jan Kochanowski i kultura Odrodzenia*, pod red. Z. Libery i M. Żurowskiego, Warszawa 1985, s. 90–106.
3. Starnawski J., *Rej – Kochanowski*, w: *Mikołaj Rej – w pięćsetną rocznicę urodzin*, pod red. W.Kowalskiego, Kielce – Nagłowice 2005 (w druku).
4. Urban W., *Kręgi działalności Jana Kochanowskiego*, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej" R. 31, 1981, nr 1–2, s. 75–81.
5. Urban W., *Nowe materiały biograficzne do Jana Kochanowskiego*, w: *Rocznica urodzin Jana Kochanowskiego. Księga referatów ogólnopolskiej sesji naukowej Zielona Góra 26–27 XI 1980*, pod red. W. Magnuszewskiego, Zielona Góra 1985, s. 129–138.
6. *Profesor Wacław Urban. Historyk, publicysta, poeta*, pod red. H. Suchojada, Kielce 2002 (gdzie m.in. bibliografia prac Profesora).

Dariusz Kupisz

Historyczne konteksty epoki Jana Kochanowskiego

Jan Kochanowski z Czarnolasu urodził się w 1530 r., w czasach panowania Zygmunta I Starego. Zmarł w roku 1584, gdy na tronie zasiadał Stefan Batory. Całe życie poety przypadało więc na okres „złotego wieku" w dziejach państwa polskiego. W 1569 r., gdy poeta z Czarnolasu miał 39 lat, syn Zygmunta Starego, Zygmunt August doprowadził do unii realnej między Koroną i Wielkim Księstwem Litewskim. Ten bezprecedensowy, w ówczesnej Europie, akt doprowadził do zacieśnienia wieloletniego związku między obydwoma państwami na zasadach partnerstwa. W jego wyniku powstała Rzeczpospolita Obojga Narodów, obejmująca olbrzymie obszary rozciągające się od Dźwiny, Dniepru i Dzikich Pól na wschodzie, po Wartę na zachodzie. Po inkorporacji Inflant, dokonanej w 1561 r., granice północne sięgały Estonii, a południowe opierały się o Karpaty i Dniestr. Na obszarach ówczesnej Rzeczypospolitej znajdowało się pięć miast, które obecnie są stolicami państw europejskich: Warszawa, Wilno, Kijów, Mińsk i Ryga.

Rzeczpospolita obejmowała ponad 800 tys. km^2, a zamieszkiwało ją około 8 mln mieszkańców. Pod względem obszaru była jednym z największych państw ówczesnej Europy, ustępując jedynie Turcji i Rosji. Pod względem liczby mieszkańców przewyższały ją kraje zachodnioeuropejskie, np. Francja licząca 16 mln ludności, czy księstwa niemieckie zamieszkałe przez 11 mln mieszkańców. Zaludnienie państwa było bardzo nierównomierne. Były tu krainy z wielkimi miastami, jak Prusy Królewskie (z Gdańskiem i Toruniem), zamożna Wielkopolska i kresy południowo-wschodnie, gdzie gęstość zaludnienia sięgała tylko ok. 6 osób na km^2. W Małopolsce zachodniej, gdzie żył i tworzył Jan Kochanowski, gęstość zaludnienia szacuje się na ok. 23 osoby na km^2. Powiat radomski, położony w północnej części województwa sandomierskiego, posiadał jednak o wiele mniejsze zaludnienie, gdyż znaczną część jego powierzchni zajmowały jeszcze lasy (m.in. Puszcza Kozienicka).

Szesnastowieczna Rzeczpospolita była państwem wielonarodowym. Polacy stanowili około 40% mieszkańców, blisko 20% to ludność Ruska (Ukraińcy, Białorusini i Rosjanie), kilkanaście procent stanowili Litwini, a resztę Niemcy, Żydzi, Ormianie, Szkoci, Tatarzy, Łotysze.

Ponad 67% ówczesnego społeczeństwa Rzeczpospolitej stanowili chłopi, 23% mieszczanie, na 0,5% szacuje się duchowieństwo, a dominującą pod względem znaczenia politycznego szlachtę na 8–10%. I choć najnowsze badania prof. A. Wyczańskiego wskazują, że dla XVI w. odsetek szlachty należałoby nieco obniżyć (do 6,5–8%), to i tak duża liczebność stanu szlacheckiego wyróżniała ówczesną Rzeczpospolitą spośród krajów europejskich. Zbliżony odsetek szlachty można było odnaleźć jedynie w Hiszpanii i nieco mniejszy na Węgrzech,

w pozostałych krajach stanowiła ona zwykle 1–2% ludności. Oczywiście istniała znaczna różnica w pozycji majątkowej między magnaterią, czy zamożną szlachtą, a szlachtą zagrodową, posiadającą drobne części wsi.

Polska była krajem bogatym i zasobnym, a podstawą utrzymania większości społeczeństwa było rolnictwo. Pola, obsiewane przede wszystkim żytem i pszenicą, dawały obfite plony. Badania dowodzą, że były one niewiele mniejsze niż we Francji i Anglii, a o wiele wyższe niż np. w Niemczech, Danii i Hiszpanii. Ceny płodów rolnych były bardzo korzystne, toteż w Polsce zakładano coraz to nowe folwarki wykorzystujące pracę pańszczyźnianą chłopstwa. Zboże sprzedawano w większości na rynku wewnętrznym, a także na rynki zachodnioeuropejskie. Eksport zboża rósł systematycznie przez całe szesnaste stulecie, przynosząc szlachcie olbrzymie korzyści finansowe. Również Kochanowscy korzystali na koniunkturze, organizując rodzinne flotylle stateczków rzecznych w celu spławu zboża ze swych dóbr w powiecie radomskim do Gdańska.

Według szacunków prof. W. Urbana, powiat radomski, w którym leżały dobra Jana Kochanowskiego i jego braci, nie odbiega pod względem struktury społecznej od reszt Rzeczypospolitej. Nie było tu wprawdzie wielkich miast, stąd odsetek mieszczan był nieco mniejszy, ale odsetek szlachty można szacować na ok. 8% ludności. Jan Kochanowski należał do średniozamożnej szlachty, choć niektórzy przedstawiciele rodziny Kochanowskich zdobywali znaczniejsze fortuny, składające się z kilku, do kilkunastu wsi. To właśnie szlachta średniozamożna i bogata nadawała ton życiu politycznemu Rzeczpospolitej drugiej połowy XVI w., walcząc dość skutecznie z wpływową elitą magnacką.

Ówczesna szlachta interesowała się żywo problemami państwa biorąc udział w życiu politycznym. W czasach Jana Kochanowskiego najważniejszym organem państwa, a zarazem platformą walki politycznej, był sejm walny. Do 1569 r. miejscem obrad sejmów były najczęściej Kraków i Piotrków, natomiast później odbywały się one zwykle w Warszawie. Sejm składał się z trzech stanów sejmujących: króla, senatu i izby poselskiej. Od czasu uchwalonej w Radomiu konstytucji *Nihil novi* (1505 r.) najważniejsze decyzje w sprawach państwa, w tym także ustrojowe, mogły zapadać jedynie za wspólną zgodą trzech stanów sejmujących. Konstytucja ta stała się fundamentem demokracji szlacheckiej, która była dla szlachty powodem do chluby w całej Europie. Przeciętny szlachcic polski szczycił się swymi prawami politycznymi, nietykalnością osobistą i majątkową bez wyroku sądowego, czyli tym wszystkim, co społeczeństwa Europy Zachodniej zdobyły dopiero ponad dwieście lat później.

Dość szeroko rozbudowany samorząd szlachecki dawał braci herbowej wpływ zarówno na politykę państwa, jak i na sprawy lokalne. Sejmiki zajmowały się realizacją postanowień sejmowych, szczególnie w kwestiach skarbowych. Tutaj też wybierano kandydatów na urzędy lokalne, spośród których monarcha nominował konkretne osoby. Również sądownictwo znajdowało się w ręku szlachty i to zarówno na szczeblu lokalnym, jak i wyższym. To właśnie w czasach Jana Kochanowskiego szlachta wywalczyła ustanowienie sądów apelacyjnych, czyli Trybunałów w Piotrkowie i Lublinie.

Urzędy lokalne piastowali najczęściej przedstawiciele miejscowej szlachty, stąd wśród urzędników województwa sandomierskiego i powiatu radomskiego spotykamy wielu Kochanowskich, Podlodowskich, Pękosławskich, Gniewoszów, Tymińskich i innych sąsiadów Jana z Czarnolasu. Wystarczy tu przypomnieć, że zarówno dziad, jak i ojciec poety sprawowali urząd sędziego grodzkiego radomskiego. Najstarszy z jego braci Kasper doszedł do godności podstarościego radomskiego i sędziego grodzkiego sandomierskiego. Inni z braci dziedzica Czarnolasu sprawowali urzędy burgrabiego radomskiego, czy sandomierskiego, a sam po-

eta został obdarzony godnością wojskiego sandomierskiego. Najbliższe otoczenie Jana Kochanowskiego odznaczało się więc olbrzymią aktywnością na forum lokalnym województwa sandomierskiego i powiatu radomskiego.

Do Sycyny, Czarnolasu czy Baryczy docierały też echa wielkiej polityki. Na sejmikach ziemskich wybierano posłów na sejm walny dając im tzw. poruczenia, a z czasem instrukcje poselskie, tj. postulaty i zalecenia, jakimi winni się kierować w czasie obrad. Sejmik dla województwa sandomierskiego obradował w Opatowie, tam też pojawiał się zapewne Jan Kochanowski (np. w 1576 r. jako poseł Stefana Batorego).

Wielu Kochanowskich, a także ich powinowatych Podlodowskich sprawowało w wieku XVI funkcje posłów na sejm walny. Najbardziej zasłynął chyba stolnik sandomierski Stanisław Lupa Podlodowski, ojciec Doroty Podlodowskiej, żony poety z Czarnolasu. Zachowało się po nim kilka mów, które wygłosił na sejmach w czasach Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta, a przemawiał piękną, renesansową polszczyzną. Uznawany za rzecznika dawnych ideałów życia szlachty, domagał się, aby respektowano prawo bez względu na pozycję polityczną i majątkową szlachcica. W jednym ze swych wystąpień mówił: „Bo gdzie się z leges wykroczy, my wszyscy będziemy tym obrażeni. Nie baczę ku czemu by dobremu to roztargnienie a domowa nieprzyjaźń mogła przyjść gdy wszyscy zwątpiwszy w wolnościach, w prawach i sprawiedliwościach, i jeden drugiemu na gardło najedzie, na kim może sąsiad możniejszy gardło, majętność weźmie, a wszystko złe czynić każdy będzie mógł". Nie przypadkiem więc Łukasz Górnicki uczynił go jednym z bohaterów swego „Dworzanina".

Podlodowski należał do zwolenników ruchu egzekucyjnego, czyli szlacheckiego ruchu politycznego, dążącego do przestrzegania prawa i ustaw sejmowych, które tak jak i dzisiaj były niekiedy martwą literą. Egzekucjoniści działali najaktywniej u schyłku panowania Zygmunta Starego i w okresie rządów jego syna. W czasach ich największych zwycięstw, które doprowadziły do usprawnienia machiny państwowej, Kochanowski był mężczyzną mającym trzydzieści kilka lat. Jako dojrzały twórca wspierał w swych dziełach program reform skarbowych, wojskowych, sądowych i unifikacji państwa („Zgoda"). Jak zauważyła jednak prof. I. Kaniewska i on nie ustrzegł się zwykłych ludzkich słabości. Kiedy szwagrowie poety, Podlodowscy, popadli w poważne tarapaty, na skutek niezupełnie zgodnego z prawem zagarnięcia czterech wsi królewskich (państwowych), w utworze „Satyr", Kochanowski nie odniósł się już tak przychylnie do wszystkich reform obozu egzekucyjnego.

Warto podkreślić, że w dobie reform przeprowadzanych na sejmach egzekucyjnych był Kochanowski dworzaninem Zygmunta Augusta. Szczególnie wówczas jego twórczość odbijała wszelkie echa sporów i polemik politycznych. Kiedy Kochanowski miał 32 lata, zmarł ostatni z Jagiellonów na polskim tronie. Poeta z Czarnolasu był uczestnikiem elekcji Henryka Walezego, a prawdopodobnie był obecny także na uroczystościach koronacyjnych. Był więc świadkiem najważniejszych wydarzeń politycznych, wzmacniających ostatecznie pozycję szlachty wobec osoby monarchy.

Drugim wielkim problemem polityki wewnętrznej Rzeczypospolitej w czasach Jana Kochanowskiego stała się reformacja. Można wręcz powiedzieć, że na lata dorosłego życia poety przypadły największe sukcesy polskiego ruchu reformacyjnego. Wielu przedstawicieli szlachty i mieszczaństwa przeszło wówczas na wyznanie ewangelicko-augsburskie (luterańskie) lub ewangelicko-reformowane (kalwińskie). Wprawdzie w powiecie radomskim, graniczącym z katolickim Mazowszem, ruch reformacyjny nie znalazł tak wielu zwolenników jak w południowych powiatach województwa sandomierskiego lub Lubelszczyźnie, ale i tu zamieniano kościoły na zbory protestanckie. Czynili to przedstawiciele szlachty, a nawet du-

chowieństwa z bezpośredniego sąsiedztwa Jana Kochanowskiego, że wspomnimy tylko o jego szwagrach Podlodowskich. Zamienili oni kościół w podradomskim Przytyku na zbór protestancki, co skłania wielu badaczy do tezy, że i żona poety, Dorota Podlodowska, była zwolenniczką lub nawet wyznawczynią kalwinizmu.

Również Jan Kochanowski, sprawujący bez święceń funkcję plebana zwoleńskiego, sprzyjał protestantyzmowi. Ostatecznie, mimo porzucenia godności duchownej i małżeństwa z Dorotą Podlodowską, Kochanowski pozostał przy katolicyzmie. Nie było w tym niczego niezwykłego. Reformacja siała wówczas ferment wśród społeczeństwa, a i duchowieństwo katolickie nie było też zdyscyplinowane jak w późniejszych czasach. Przypadki porzucania katolicyzmu, godności duchownych, czy też powrotu na łono Kościoła nie należały do rzadkości.

Reformacja polska przyczyniła się do powstania obfitego piśmiennictwa publicystycznego, szczególnie w języku polskim. Jedni bronili wiary katolickiej, inni przeciwstawiali jej nowe wyznania protestanckie. Rzeczpospolita była jednak od wieków krajem wielowyznaniowym, gdzie obok katolicyzmu rozwijało się bez przeszkód prawosławie, judaizm, a nawet wyznawcy islamu odprawiali swe modły. Właśnie w owej wielonurtowości wyznań, kultur, a także swobodach systemu demokracji szlacheckiej, dopatrują się historycy tolerancji wyznaniowej, z jakiej zasłynęła Polska w czasach Kochanowskiego. Jej szczytowym osiągnięciem był akt konfederacji warszawskiej z 1573 r., zakazujący jakichkolwiek prześladowań i dyskryminacji z powodu różnic wyznaniowych. Niemcy, Francję, Holandię ogarnęły wojny religijne, w Hiszpanii i Włoszech działała inkwizycja, stąd Rzeczpospolita stała się azylem dla wszystkich Europejczyków prześladowanych z powodu wyznania i sumienia. Tu znajdowali spokój, a często nawet pomoc materialną, wpływowych protektorów, możliwości dalszej pracy i uznania. Dyplomaci polscy pozwalali sobie nawet na ingerencję w sprawy wewnętrzne obcych państw, w obronie prześladowanych mniejszości wyznaniowych, jak miało to miejsce podczas słynnego poselstwa do Francji po elekta Henryka Walezego.

Czasy Jana Kochanowskiego, to także złoty wiek w dziejach kultury polskiej, do czego w znacznej mierze przyczynił się poeta z Czarnolasu. Pomijając tu cały kontekst literacki warto jedynie wspomnieć, że to właśnie w czasach Jana Kochanowskiego ukazało się drukiem dzieło Mikołaja Kopernika „O obrotach sfer niebieskich" i traktat Andrzeja Frycza Modrzewskiego „O poprawie Rzeczypospolitej". Do Polski ciągnęły niespotykane dotąd rzesze pisarzy, architektów i rzeźbiarzy z Włoch i innych krajów Europy Zachodniej. Z drugiej strony polscy studenci (szlachta i mieszczanie, do wyjątków należeli chłopi) wędrowali po naukę do najlepszych uczelni zagranicznych.

Rzeczpospolita XVI w. przeżywała okres swej szczytowej potęgi na arenie międzynarodowej. Była bezsprzecznie mocarstwem europejskim, choć nie dominowała w skali całego kontynentu. Należy jednak pamiętać, że żadne z ówczesnych państw nie mogło się poszczycić wpływem na życie polityczne całej Europy. Rzeczpospolita była jednak najpotężniejszym państwem w Europie Środkowowschodniej. Od czasów pierwszych Jagiellonów polityka państwa polsko-litewskiego była ukierunkowana na wschód. Utracono przez to szanse (niewielkie zresztą) na odzyskanie pewnych prowincji śląskich i pomorskich, ale na innych kierunkach odnoszono spektakularne sukcesy. Jeszcze przed przyjściem na świat Jana Kochanowskiego zlikwidowano państwo zakonu krzyżackiego w Prusach, przekształcając go w zależne od Polski lenno. W roku narodzin poety, Zygmunt Stary zawarł rozejm z sułtanem tureckim Sulejmanem Wspaniałym, przekształcony później w pokój trwający niemal sto lat.

Jedyne zagrożenia, o jakich słyszał w ciągu swego życia Kochanowski, wiązały się z najazdami tatarskimi, dokuczliwymi dla państwa, aczkolwiek ograniczonymi do województw

południowo-wschodnich. W swych dziełach Kochanowski wzywał wielokrotnie współobywateli do większego poświęcenia finansowego na rzecz obrony kraju przed zagonami tatarskimi. Niepokojem mogło napawać też pogranicze północno-wschodnie, gdzie toczono nieustanne zmagania z ekspansywną polityką państwa moskiewskiego. W czasach Zygmunta Augusta Rzeczpospolita uzyskała jednak przewagę nad Moskwą, zdobywając większość Inflant (Łotwa, Estonia). Jak wiadomo Stefan Batory złamał doszczętnie potęgę moskiewską, docierając w toku trzech błyskotliwych kampanii w głąb państwa carów.

Mimo że teatr zmagań polsko-moskiewskich leżał bardzo daleko od rodzinnych stron Kochanowskiego, poeta żywo interesował się tymi zagadnieniami. Jego ulubiony szwagier Jakub Podlodowski brał przecież udział w wyprawie Batorego na Wielkie Łuki (1580). Za bohaterstwo okazane w natarciu na wojska moskiewskie pod Toropcem otrzymał roczną pensję w wysokości 1000 zł. Już pierwszej wyprawie królewskiej na Połock poświęcił Kochanowski łacińską odę oraz pieśń „O wzięciu Połocka". Kiedy podczas następnej kampanii hetman litewski Krzysztof Radziwiłł dokonał śmiałego rajdu kawaleryjskiego w głąb ziem moskiewskich, docierając aż nad górną Wołgę, fascynował się tym cały kraj, opowiadając, że Polacy i Litwini dotarli niemal do granic Persji. Kochanowski poświęcił tym wydarzeniom obszerny poemat, będący do dziś dla historyków wojskowości jednym z głównych źródeł do badania tej wyprawy. Jak wiadomo, poeta z Czarnolasu pozostawał w pewnych związkach z Radziwiłłami, możliwe więc, że otrzymał od nich cenne informacje, które wykorzystał w utworze zatytułowanym „Jezda do Moskwy". Także w innych wierszach sławił zwycięstwa Batorego nad Iwanem Groźnym.

Jan Kochanowski był przedstawicielem szesnastowiecznej szlachty polskiej, interesującym się wszelkimi zagadnieniami ówczesnego życia politycznego, społecznego i kulturalnego. Brał aktywny udział w wielu przełomowych wydarzeniach dla dziejów państwa polsko-litewskiego. Był ich świadkiem lub poświęcił im swe dzieła. Z przytoczonych tu dość ogólnych uwag dotyczących kontekstów historycznych epoki Jana Kochanowskiego wynika, że poeta z Czarnolasu żył w zupełnie innym państwie i społeczeństwie niż dzisiejsza Polska. Tym większym fenomenem jest jego twórczość, jakże w wielu aspektach uniwersalna i aktualna do dnia dzisiejszego.

Ważniejsza literatura wykorzystana w opracowaniu

1. Wyczański A., *Polska w Europie XVI stulecia*, Poznań 1999.
2. Wyczański A., *Szlachta polska XVI wieku*, Warszawa 2001.
3. Pelc J., *Jan Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej*, Warszawa 1987.
4. Stefańska I., Urban W., *Powiat radomski w XVI wieku*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego", t. XX, 1984.
5. Urban W., *Kochanowscy w Radomskiem*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego", t. XIX, 1992.
6. Kaniewska I., *Stanisław Lupa Podlodowski, działacz sejmowy pierwszej połowy XVI w.*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce", t. V, 1960.
7. Kupisz D., *Frymark Podlodowskich. Z dziejów walki o egzekucję dóbr*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego", t. XXI, 1996.
8. Palacz T., *Czarnolas Jana Kochanowskiego*, Lublin 1986.

Tomasz Palacz

Jan Kochanowski wśród swoich
Część I

Kochanowscy z Sycyny i Czarnolasu h. Korwin wywodzili się z drobnoszlacheckiej rodziny, pieczętującej się h. Ślepowron, osiadłej na cząstkach w Kochanowie, wsi położonej nieopodal Wieniawy. Protoplastą rodu był w średniowieczu zapewne osadnik o imieniu *Kochan*, który, razem z falą mazowieckiego osadnictwa zajmującego tereny po zachodniej stronie Puszczy Radomskiej, założył wieś nazwaną od jego imienia.

Z licznie rozrodzonej później, a przez to ubogiej, rodziny wywodził się Mikołaj Długi, zmarły przed 1441 r., pierwszy znany przodek poety. Jego syn Dominik wyróżniał się staraniami o powiększenie majątku i pozycję rodziny. Nabył kilka części na Kochanowie i zaczął tam osadzać kmieci i zagrodników, kupił też za 200 grzywien połowę Woli Brudnowskiej. Z trzech jego synów Jan był sędzią grodzkim radomskim (1487) i dziadem poety, Stanisław dał początek linii Kochanowskich na Małęczynie, zaś Andrzej Gierasz został protoplastą gałęzi na Kieszkowie.

Jana z Kochanowa nazwano też po raz pierwszy „Kochanowskim" w dokumentach sądowych (1470) rozstrzygających na korzyść rodziny Ślizów spór o ich majątek z Podlodowskimi z Przytyka i Mikołajem z Ostrowa. Sędzia zabiegał też o poszerzenie osobistego majątku. W Kochanowie porządkował i powiększał odziedziczoną część ojcowizny, z bratem Stanisławem kupił też pole, łąkę i las w Sokolnikach Suchych. O wybijaniu się Jana i osiąganiu wyższej pozycji świadczy, poza uzyskanym urzędem, przede wszystkim małżeństwo z Barbarą Ślizówną pochodzącą z liczącego się w powiecie rodu. Była współdziedziczką rozległego majątku rodziny z Piastowem, Czarnolasem, Zawadą, Garbatką, Sławczynem, Policzną, Gródkiem i Wsolą. Z tego ich synowie odziedziczyli później (1518) Czarnolas i Policznę. Z podziału, nie wnikając w szczegóły, Piotr i Filip wzięli po połowie Czarnolas Jan dostał części w Kochanowie i Woli Brudnowskiej oraz trzecią część Policzny, Wit i Tomasz wzięli po trzeciej części Policzny. Dokonano także podziału pola *Boże nowiny* w Czarnolesie, placów i innych użytków w Policznie, a także pieniędzy: 80 grzywien zabezpieczonych na Świetlikowej Woli i 70 grzywien lokowanych na Wsoli. Poza tym bracia zabezpieczyli posagi w wysokości 40 grzywien dla sióstr (Katarzyny, Barbary, Anny i Elżbiety) na swoich działach. Wcześniej Dobiesław, prawdopodobnie najstarszy syn Jana i Barbary, objął w posiadanie Garbatkę, którą zamienił później na Ciszycę, a tę z kolei na Opatki.

Z sześciu synów sędziego Jana czterech dało początek nowym liniom Kochanowskich: od Dobiesława – linia na Opatkach i Gródku, od Wita – linia na Szydłówku, od Filipa – pierwsza linia z Czarnolasu i od Piotra – druga linia z Czarnolasu.

Dobiesław, żonaty z Dorotą z Kroguleckich, pozostawił siedmiu synów, z których najstarszy Andrzej był dziedzicem Gródka. Wzniósł tam w 1593 r. razem z żoną Anną z Mysłowskich murowany kościół, przyjaźnił się z poetą z Czarnolasu. Jego spadkobierca – Andrzej, syn brata Jana z Opatek, ufundował stryjowi (zm.1596) nagrobek w kościele gródeckim.

Wit, sprzedając bratu Janowi za 240 grzywien swoją część Policzny, osiadł z żoną Zofią z Szydłówka w jej rodowym majątku. Miał ośmioro dzieci, z których Jan był starostą jędrzejowskim i pełnomocnikiem opata jędrzejowskich cystersów, dziedzicem Szydłówka i Posudaj. Jego córce w 1616 r. zrobił zapis Piotr Kochanowski, tłumacz poematów T. Tassa i L. Ariosta.

Filip, dziedzic połowy Czarnolasu, później także Bielan, Piotrkowic, Mieronic i Świerż był żonaty z Zofią, wdową po Serafinie Żuchowskim. Miał dwie córki, które otrzymały po 1500 fl. posagu, i syna Mikołaja. Dziedziczył on po ojcu połowę Czarnolasu, Bielany, Piotrkowice, części Checheł i Strykowic Małych, trzymał także zastawem od Firlejów Przytyk, a później Ławecko. Żonaty z Barbarą Gniewoszówną z Sarnowa pozostawił sześć córek – Annę, Zofię, Dorotę, Helenę, Elżbietę i Krystynę.

Piotr Kochanowski, ojciec Jana, poety, dziedzicząc w spadku po rodzicach połowę Czarnolasu, zgromadził w swym pracowitym życiu stosunkowo duży majątek, dający mu pozycję średniozamożnego ziemianina. Jego dobra rozproszone po powiecie, grupujące się w trzech niewielkich kluczach: największy w rejonie Czarnolasu i Policzny, drugi w Sycynie i okolicy, trzeci koło Mniszka i Konar. Do tej majętności należała Sycyna i cztery mniejsze wsie – Barycz, Wola Barycka, Wilcza Wola i Pilna Wola, a także osiem części w Policznie, Czarnolesie, Woli Szeleżynej, Konarach, Głogowie, Zadąbrowiu, Kaleniu i Młodnicach. Łącznie jego dobra odpowiadały po przeliczeniu 7 normalnym wsiom.

Ale i ta majętność rozpadła się na części, kiedy po śmierci Piotra (1547) i jego żony Anny z Białaczowskich h.Odrowąż (1557) przyszło w 1559 r. do podziału spadku pomiędzy ich synów, którzy dali początek sześciu nowym liniom Kochanowskich.

Najstarszy syn Piotra i Anny – Kasper (1526–1577), podstarości radomski (1558), pisarz ziemski sandomierski (1566), żonaty z Katarzyną, córką Mikołaja Dzika z Cerekwi, osiadł w Policznie i pisał się z tej miejscowości. Żona wniosła mu w wianie wieś Taczów. Posiadał ponadto Wilczą i Pilną Wolę oraz Ossy k. Białaczowa. Miał siedmioro dzieci, z których synowie: Jan, Piotr, Kacper i Krzysztof po śmierci ojca podzielili między siebie majątek ziemski, siostry zaś: Anna, Katarzyna i Zofia otrzymały posagową gotówkę. Jan Kochanowski uczcił brata przemówieniem wygłoszonym nad jego grobem w Policznie (*Przy pogrzebie rzecz)* i *Epitafium Kaspra Kochanowskiego pisarza sandomierskiego.*

Piotr (zm. po 1586), trzeci z kolei syn Piotra, chorąży sandomierski (1581), żonaty 1558) z Anną Odrzywolską, która wniosła w posagu 1000 fl. Z działów rodzinnych wziął Konary, Głogów, Kaleń, Młodnicę i Zadąbrowie. Dokupił później pół Wistki oraz część Milejowa i Kieszkowa. Miał dziewięcioro dzieci, w tym sześciu synów. Z nich Krzysztof (zm. 1616), dworzanin królewski i dyplomata, był starostą małogoskim i burgrabią krakowskim (1604), posłem do Turcji (1601), w 1605 współopiekunem Elżbiety Borkowskiej, późniejszej Witowskiej, córki Jana Kochanowskiego, oraz wspólnie z Adamem, synem Mikołaja z Sycyny, wydawcą dzieł poety. Nagrobek w kaplicy Bonerów w kościele NMP w Krakowie wystawił mu brat Jerzy. Ten z kolei był stolnikiem sandomierskim i pierwszym w rodzie Kochanowskich senatorem – kasztelanem małogoskim.

Mikołaj (ok.1533–1582), w młodości kształcił się w Królewcu i Lipsku (1555), podstarości radomski (1569). W spadku po rodzicach otrzymał północną część Sycyny i 1175 fl. gotówki. Żonaty z Katarzyną Tymińską z Jasieńca, z którą wziął 2400 fl. posagu. Autor *Rotuł (Rotuły Mikołaja Kochanowskiego do synów swych, które małżonka jego Katarzyna z Jasieńca Kochanowska, po śmierci wydała roku Pańskiego 1584),* napominań i zaleceń dla swoich dzieci, oraz przekładu *Moraliów* Plutarcha. Był prawdopodobnie arianinem, wzniósł w Sycynie kaplicę, w której mógł być pochowanym. Wdowa po Mikołaju zmarła w 1603 r., a nagrobek w Zwoleniu wystawili jej synowie – Adam i Piotr.

Mikołaj z Katarzyną mieli dziesięcioro dzieci, w tym ośmiu synów. Z nich: najstarszy Adam (1565–1628), podstarości lubelski i sędzia ziemski, fundator kaplicy w Sycynie i Zwoleniu, a w tej nagrobków matce i bratu Piotrowi. Jego spadkobiercą byli synowie brata Mikołaja – Mikołaj i Adam, którzy wystawili mu pomnik w Zwoleniu. Piotr (1566–1620), wychowanek uniwersytetów w Królewcu i Padwie, sekretarz królewski, kawaler maltański, wybitny poeta – tłumacz poematów T. Tassa *Goffred abo Jeruzalem wyzwolona* i L.Ariosta *Orland szalony*. Pochowany i nagrobek w kościele Franciszkanów w Krakowie. Jan (zm. 1613), sekretarz królewski, kanonik gnieźnieński i krakowski, pochowany wraz z bratem Jeremiaszem w kościele bernardyńskim w Lublinie.

Andrzej (zm. ok. 1599), piąty syn Piotra, w 1554 r. zapisał się na uniwersytet w Królewcu. Z działu z braćmi otrzymał Barycz, Wólkę Sycyńską i część majętności leśnych oraz 1800 fl. gotówki. Burgrabia sandomierski i podstarości stężycki (1585). Był tłumaczem *Eneidy* Wergiliusza. Żonaty z Zofią z Sobieszyna Sobieską otrzymał 1500 fl. posagu. Miał z nią dziewięciu synów i dwie córki.

Jakub (1547– po 1579), studiował w Królewcu (1555), burgrabia radomski. Działem z braćmi wziął południową część Sycyny z rodzinnym dworem i 1175 fl. gotówką. Żonaty (1567) z Zofią Owadowską (zm.1577), miał syna Marcina i dwie córki. Z drugą żoną, Katarzyną Nowomiejską otrzymał 1200 fl. posagu.

Jan (1530–1584), drugi z kolei syn Piotra i Anny, wojski sandomierski (1579), poeta. Studia odbył w Krakowie i Padwie, przebywał w Królewcu, zwiedził Włochy, Francję i zapewne Niemcy. Po powrocie do kraju (1559), szukając miejsca w życiu, wiązał się z dworami magnatów, bliskich mu przez matkę Odrowążównę i jej koligacje rodzinne. Mógł być na dworze Jana Krzysztofa Tarnowskiego, co poświadczają dwa utwory epicedialne poświęcone zmarłemu hetmanowi, Janowi Tarnowskiemu, ojcu kasztelana wojnickiego. Janowi Krzysztofowi ofiarował także *Szachy,* przeróbkę utworu Hieronima Vidy. Podobnie możliwe są związki poety z dworem Mikołaja Radziwiłła *Czarnego*, któremu poświęcił szereg polskich i łacińskich utworów, a jego żonie – Elżbiecie z Szydłowieckich, także Odrowążównie, dedykował *Zuzannę* (1562). Znane są żywe i trwałe kontakty z rodziną Firlejów. W Krakowie i podkrakowskich majętnościach Bonerów (Balice, Burów, Szczyglice) załatwiał w 1562 i 1563 r. w imieniu Zofii Firlejowej sprawy spadkowe po jej bracie Janie Bonerze, kasztelanie bieckim. Przedstawicielom tej rodziny, a szczególnie Mikołajowi (zm. 1599) poświęcił szereg elegii, ód, pieśni, epigramów i fraszek. Mikołajowi dedykował także później *Lyricorum libellus* (1580). Poeta bywał też w posiadłościach Firlejów, w 1580 r. w Janowcu i Kazimierzu Dolnym towarzyszył Andrzejowi Firlejowi, który rozstrzygał sprawy tamtejszych mieszczan. Krewnym Firlejów był Jan Chrzciciel Tęczyński, wojewoda bełski, mecenas poety, tragiczny bohater poematu *Pamiątka ... Janowi Baptyście, hrabi na Tęczynie* (1563).

Służąc na dworze biskupa krakowskiego i podkanclerza koronnego Filipa Padniewskiego, poeta załatwiał spory i waśnie w jego dobrach. Wiadomo, że w 1563 r. był w Bodzentynie, uczestnicząc w rozsądzeniu sporu między Janem Kochanowskim Ryjem a opatem cystersów wąchockich, Jędrzejem Karwickim. W tym samym roku w Iłży, innej siedzibie biskupów krakowskich, napisał epigram do przyjaciela Jakuba Górskiego. Jednym ze skutków związku Kochanowskiego z dworem F. Padniewskiego a później także z mecenatem Piotra Myszkowskiego, również biskupa i podkanclerzego, było pojawienie się w jego twórczości tematyki politycznej. Poematy *Zgoda* (1564) i *Satyr albo Dziki mąż* (1564) wyrażały ich polityczne poglądy. *Satyra* dedykował Kochanowski królowi. Do króla zwracał się poeta aż w 12 utworach, ale nie wywołało to większego zainteresowania jego losem. W tym czasie, ok. 1563 r., poeta został dworzaninem i sekretarzem Zygmunta Augusta. Myszkowski zapewnił mu też stałe dochody z prebendy poznańskiej (1564) i zwoleńskiej (1566). W służbie króla Kochanowski, wypełniając zlecone zadania, z dworem towarzyszył władcy w jego podróżach po kraju. Był, niekiedy po kilka razy, w Piotrkowie Trybunalskim, Stężycy, Pułtusku, Lublinie, Gdańsku, Elblągu, Płocku, Grodnie, Warszawie i oczywiście dość często w stolicy – w Krakowie oraz w wielu innych miejscach kraju, dokąd kierowały go nie tylko obowiązki, ale również przyjaźnie i interesy. W 1567 r. poeta towarzyszył także królowi „jako przypisany do miecza rycerz" w demonstracyjnym pokazie wojsk polskich pod Radoszkowicami koło Wilna przed projektowaną wyprawą przeciw Iwanowi Groźnemu. Towarzyszył królowi także w Lublinie w czasie głośnego sejmu unijnego, a uczestnictwo w uroczystości hołdu złożonego Zygmuntowi Augustowi przez księcia pruskiego Albrechta II Fryderyka zaowocowało powstaniem *Proporca albo Hołdu pruskiego,* zadedykowanego Jerzemu Jazłowieckiemu, hetmanowi koronnemu.

Około 1570 r. Kochanowski porzucił dwór i osiadł na stałe w Czarnolesie.

Cały Czarnolas zajmował obszar 140 włók, ale po podziale Janowi przypadła jego połowa. Na swej części poeta miał ok. 240 morgów pól uprawnych i pastwisk oraz 62 włóki (ok. 1800 morgów) lasu. Według ksiąg poborowych z lat 1569–1576 dziedzinę poety stanowiło 11 półłanków włościańskich, 4 zagrodników, kuźnica z 3 kołami i 6 czeladnikami, młyn w Rudzie i karczma. Kochanowski płacił 5 zł (150 gr) podatku naliczanego z łanu kmiecego po 20 gr, po 4 gr od zagrodników oraz po 12 gr od młyna i karczmy. Był to majątek niewielki, ale przecież od tego skromnego majątku zaczynał niegdyś ojciec. Mógł też i Jan wybić się na zamożność i zasobny byt ziemianina. Dlatego też, decydując się na życie na wsi, podjął starania o powiększenie majątku ziemskiego, bo Czarnolas mógł być wygodną siedzibą, ale nie zapewniał dostatecznego standardu utrzymania samemu poecie, tym bardziej ewentualnej rodzinie. W 1574 r. kupił od Zofii z Sienieńskich i Pawła Czernych z Krasienina część wsi Chechły za 4000 złp. (wartość ok. 270 koni). Łącznie posiadał wówczas dwie połowy znacznych wsi – folwarki w Czarnolesie i Chechłach szacunkowo po 3 łany, 23 rodziny kmiece na półłankach, 7 rodzin zagrodniczych i komorniczych, kuźnicę, młyn i karczmę, stając się średniozamożnym szlachcicem. Wacław Urban obliczył, że majątek poety stanowiło wówczas 350 ha gruntów ornych, ok. 2 tys. ha lasów oraz ok. 200 poddanych, w tym ok. 110 w Czarnolesie. Ale i później, po rezygnacji z dochodów z prebend, przeprowadzał operacje finansowe i majątkowe. I tak przez kilka lat pożyczył pod zastaw 6 wsi Andrzejowi Firlejowi z Dąbrowicy 17400 fl., a odzyskując tę sumę w 1583 r., wszedł w posiadanie Paciorkowej Woli i Strykowic Małych.

W latach czarnoleskich poeta intensywnie pracował nad ukończeniem przekładu *Psałterza Dawidowego*. Opublikował go w 1579 r., zabezpieczając sobie wcześniej specjalnym przywilejem królewskim prawa autorskie. *Psałterz* dedykował biskupowi Piotrowi Myszkowskiemu.

Kochanowski 1 czerwca 1574 r. zrezygnował z prepozytury poznańskiej, zaś 17 stycznia następnego roku złożył również probostwo zwoleńskie. W ten sposób, wcześniej rezygnując z kariery dworskiej, odciął się także od złudzeń kariery duchownej. Wybrał życie ziemiańskie, na progu którego czekało małżeństwo. Zapewne w karnawale 1575 r. Kochanowski pojął za żonę Dorotę Podlodowską h. *Janina* z Przytyka. Otrzymał z jej ręką posag w wysokości 1500 fl. Było to szczęśliwe małżeństwo. Dorota, opiewana w *Pieśni świętojańskiej o Sobótce* (powstałej pewnie latem 1575 r.), urodziła poecie sześć córek, z których Urszula i Hanna zmarły w dzieciństwie. Wkrótce po urodzeniu zmarł także syn Jan, pogrobowiec. Cztery pozostałe córki: Ewa, Poliksena, Elżbieta i Krystyna dożyły pełnoletności i powychodziły za mąż.

Śmierć Urszuli stała się powodem powstania najbardziej osobistego, biograficznego utworu poety. *Treny* (1580) to liryczny cykl XIX elegii, które *Orszuli Kochanowskiej, wdzięcznej, uciesznej, niepospolitej dziecinie, która, cnót wszystkich i dzielności panieńskiej początki wielkie pokazawszy, nagle, nieodpowiednie, w niedoszłym wieku swoim, z wielkim a nieznośnym rodziców swych żalem zgasła – Jan Kochanowski niefortunny ociec, swojej najmilszej dziewce z łzami napisał.* Utwór ten należy do największych osiągnięć liryki polskiej, ale współcześnie był niedoceniony, choć wydał później liczny zastęp naśladowców.

W latach czarnoleskich odwiedziny u braci, sióstr, szwagrów i dalszych krewnych, czy u przyjaciół, a także interesy w powiatowym Radomiu skłaniały go także do wyjazdów, choć poeta zajęty twórczością i przygotowywaniem dorobku do druku, a poza tym nienajlepszego zdrowia, spełniał to niechętnie. Za to gościnnie przyjmował w swojej zaciszy wizytujących go dostojników, choćby krewniaka, Olbrychta Łaskiego, wojewodę rawskiego, czy Mikołaja Mieleckiego, wojewodę podolskiego i hetmana, którego na pożegnanie obdarował wierszami. Z radością witał tu zaprzyjaźnionych z nim padewczyków i poetów: Łukasza Górnickiego, starostę tykocińskiego i wasiłkowskiego, autora *Dworzanina polskiego,* który był w Czarnolesie najmniej dwa razy, Piotra Rojzjusza, Andrzeja Trzecieskiego, Stanisława Porębskiego, autora zaginionych *Skotopasek*, czy bawiących się piórem braci – Mikołaja i Andrzeja. Ale poeta przyjaźnił się także z wieloma innymi wybitnymi przedstawicielami kultury, nauki i polityki, którzy może nie odwiedzili go w Czarnolesie, ale stanowili elitę artystyczną i intelektualną polskiego renesansu. Byli tam: Andrzej Patrycy Nidecki, Andrzej Dudycz, Stanisław Fogelweder, lekarz, Mikołaj Gomółka, kompozytor i twórca *Melodii na psałterz polski*, Jan Januszowski, wydawca pism zbiorowych poety i wśród wielu innych, wszak w swojej twórczości zwracał się poeta imiennie do ok. 170 osób, Jan Zamoyski, wybitny mąż stanu, przyjaciel i mecenas Kochanowskiego.

Poświęcił też Zamoyskiemu i jego polityce, choćby sprawie wojny z Moskwą, szereg utworów (*Pieśń o wzięciu Połocka, Jezda do Moskwy*), inne jak *Pieśń o statecznym słudze Rzeczypospolitej, czy Dryas Zamechska* były panegirykami. Dla uczczenia zaślubin Zamoyskiego z Krystyną Radziwiłłówną, córką Mikołaja i Elżbiety z Szydłowieckich, Kochanowski zezwolił na wystawienie świeżo opublikowanej *Odprawy posłów greckich* (1578). Przedstawienie odbyło się w Ujazdowi 12 stycznia 1578 r. w obecności Stefana Batorego

i królowej Anny. Odśpiewano tam także specjalnie na tę okazję napisanego *Orfeusza sarmackiego*. Drugie małżeństwo kanclerza z Gryzeldą Batorówną wywołało kolejny panegiryk *Epithalamion albo pieśń weselną* oraz *Epinicjon* (1583).

Pod koniec życia poeta, niezależnie od wydawania nowych utworów i ich wznowień, zaplanował i rozpoczął publikować w Drukarni Łazarzowej Januszowskiego swoje pisma zbiorowe, ale pierwsze tomy – *Fraszki* oraz łacińskie *Elegie* wraz z *Foricoeniami* ukazały się dopiero w 1584 r. Większość spuścizny poety ukazała się już po jego śmierci, w 1586 *Pieśni* i zbiór *Jan Kochanowski* z przedmową Januszowskiego, a w 1590 *Fragmenta albo pozostałe pisma.*

W sierpniu 1584 r. poeta wyjechał do Lublina, by przed królem interweniować w sprawie zabitego w Turcji „wbrew prawom narodów" szwagra Jakuba Podlodowskiego i domagać się sprawiedliwości. Tam właśnie powalony prawdopodobnie udarem mózgu zmarł nagle 22 sierpnia 1584 r. o godzinie 14. Pochowano go w kościele w Zwoleniu.

Wdowa po Kochanowskim oraz osierocone małoletnie córki, wspierane prawną opieką Piotra i Andrzeja Kochanowskich, braci zmarłego poety, oraz Jana z Zakrzowa i Piotra Podlodowskich, krewnych Doroty, musiały bronić całości majątku, gdyż kilku sąsiadów z Mikołajem Kochanowskim *Filipkiem* z Czarnolasu wystąpiło z roszczeniami granicznymi. Wiadomo, że w 1597 r. staraniem córek poety przeprowadzono sądowe rozgraniczenie lasów czarnoleskich. Dorota, wdowa po poecie, trzymała do śmierci (1600) Paciorkową Wolę jako dożywocie, doczekała pełnoletności córek, a dwie najstarsze wydała nawet za mąż.

Ewa (ur.1575 – zm. przed 1631), w 1597 mężatka, żona Filipa Owadowskiego z Owadowa, podstolego sandomierskiego. Małżonkom nadał Zygmunt III dożywocie na 4 wsiach na Mazowszu. W 1615 była dziedziczką Paciorkowej Woli. Miała dwie córki: Zuzannę, zamężną za Sebastianem Wołuckim, znaną ze wzniesionej i wyposażonej w 1644 r. kaplicy „Owadowskich" w kościele zwoleńskim, i Katarzynę, późniejszą Stadnicką.

Poliksena (ur. 1576), od 1597 r. żona Łukasza Lędzkiego z Lędu w Lubelskiem, dworzanina królewskiego. Lędzki wykupił od pozostałych sióstr żony ich części w Czarnolesie, nabył też drugą połowę wsi od spadkobierców Mikołaja: część córki, Krystyny Boglewskiej, i część wnuka, Adama Czernego, syna Pawła i Elżbiety. W ten sposób Poliksena została od 1611 r. dziedziczką całego, z powrotem i tym razem już na stałe zespolonego Czarnolasu. Miała syna Jana (1600–1653). Lędzcy trzymali Czarnolas jeszcze przez trzy pokolenia, w 1680 r. przeszedł w ręce ich dalszej rodziny.

Elżbieta (Halszka), żona Mikołaja Borkowskiego (1605), a po jego śmierci – Stanisława Witowskiego (1609), dziedzica dóbr Jedlińsk, kasztelana brzezińskiego (zm. 1637). Za usługi dla Zygmunta III otrzymał dla siebie i żony w dzierżawę Suskowolę i wójtostwo Brzózę (1612), korzystał z dochodów z kilku starostw, był olbornikiem olkuskim i wielkorządcą krakowskim. Za 100 tys. złp. nabył Regów. Syn Witowskich, Stanisław, kasztelan sandomierski, wybudował klasztor dominikanów w Wysokim Kole i kościół w Jedlińsku.

Krystyna, najmłodsza z córek poety, żona Wojciecha Michowskiego, łowczego, później chorążego lubelskiego. Występowała w aktach od 1597 do 1638. Miała syna Jana, który w 1644 r. wziął od kuzynki Zuzanny Wołuckiej 3 tys. złp. funduszu kaplicy „Owadowskich", obciążając nim dziedziczne Ostrowce.

Kochanowscy pokolenia Jana z Czarnolasu, może poza nim samym, nie sięgali jeszcze do poważniejszych stanowisk publicznych, zadowalając się co najwyżej skromnymi, głównie powiatowymi urzędami. Senatorami, posłami, dworzanami i sekretarzami królewskimi, ważnymi urzędnikami będą w następnym pokoleniu. Będzie o tym decydować ich wykształcenie, zapewne zamożność i ambicja właściwa przede wszystkim sycyńskiej linii Kochanowskich, potomków Piotra i Anny, ale nie bez znaczenia będzie pamięć i rozkwitająca duma w rodzie wspierana publicznym uznaniem dla wielkości poety Jana a później także Piotra Kochanowskich. Wtedy też przyjdzie czas na budowanie pomników rodu i upamiętnienie poety. Dla swojej chwały i pamięci budowali kościoły i kaplice z kryptami dla zmarłych, fundowali tablice pamiątkowe i epitafijne, zakładali fundacje, troszczyli się o urządzenie i wyposażenie swoich kaplic i kościołów oraz zapewniali im obsługę.

Dom rodzinny Kochanowskich w Sycynie. W 1525 r. Piotr Kochanowski, ojciec poety, był właścicielem całej Sycyny, gdyż właśnie wówczas do części, którą wziął z ręką Zofii Kroguleckiej, dokupił za 1200 grzywien drugą połowę wsi łącznie z Wolą Sycyńską od Macieja Kanimira, sędziego ziemi łukowskiej. Dokument sprzedaży wymienia obok pól folwarcznych, łąk, sadów, ogrodów i lasów także dwór w Sycynie ze wszystkimi przyległościami. Nie ma pewności, ale mógł to być dwór murowany, choć z całą pewnością towarzyszące mu zabudowania, może nawet jakiś dodatkowy budynek mieszkalny, reprezentowały tradycyjną, drewnianą kulturę budowlaną. W tym właśnie dworze prawdopodobnie urządził siedzibę swojej rodziny i tam mogły przychodzić na świat jego dzieci z drugiego małżeństwa: siedmiu synów, wśród nich Jan, i cztery córki. Dwór stał nad *Przerwańcem,* na niewysokim wyniesieniu prawego brzegu stawu uformowanego na *Sycynce,* która w naturalny sposób dzieliła wieś równoleżnikowo na część północną i południową. Z okien dworu roztaczał się rozległy widok na rzekę i staw, zabudowę wsi, dalekie pola, łąki i okoliczne lasy.

Murowany dwór za czasów Piotra Kochanowskiego, poważnego urzędnika szlacheckiego i bogatego ziemianina skoligaconego przez żonę Odrowążównę z wieloma starymi i znaczącymi w kraju rodami pełnił poza użytkową także rolę administracyjno-reprezentacyjną. Tu dorastały dzieci, które uzyskały odpowiednie, często, jak w przypadku synów, wysokie wykształcenie w uczelniach krajowych i europejskich. Tu rozstrzygały się dalsze losy synów i córek. Wszyscy też, odpowiednio wyposażeni, pozakładali własne gniazda.

W starym domu, tak nazywanym w akcie podziałowym z 1571 r., osiadł z własną rodziną Jakub, najmłodszy syn Piotra i Anny.

Dziś o tym dworze, choć od dawna nie istnieje, dzięki badaniom archeologicznym i historycznym wiemy stosunkowo dużo.

Został wzniesiony pod koniec XV w. na tak zwanym „surowym korzeniu", na osi: wschód – zachód i na planie prostokąta o wymiarach 34 x 23 łokcie (20 x 13,7 m). Później rozwinięto zabudowę o niesymetryczną przybudówkę o szerokości 6 i długości 8 m. W czasie prowadzonych prac archeologicznych w latach 1981–1982 odsłonięto zachowane *in situ* detale architektoniczne wykonane z piaskowca (progi i węgary), fragmenty konstrukcji drewnianych (progi, odrzwia, zawiasy). Wydobyto także 847 przedmiotów zabytkowych, w tym znaczną ilość fragmentów ceramiki naczyniowej (569 ułomków), kafli piecowych (223 fragmenty), okucia, metalowe elementy konstrukcyjne (klamry, gwoździe, zawiasy), ułamki szkła naczyniowego i taflowego, gliniany cybuch fajki i 3 monety. Zachowały się kamienne fundamenty domu i nieliczne relikty świadczące o użytkowym charakterze wnętrza. Budynek miał podpiwniczenie sklepione kolebkowo. Nie wiadomo natomiast, ile miał kondygnacji nad-

ziemnych. Poza gospodarczą piwnicą z oknami, na wysokim parterze i zapewne piętrze mieścił się program mieszkalno-reprezentacyjny. Dom z czasów Piotra Kochanowskiego miał wejście główne od zachodu lub od wschodu, później po przebudowie pod koniec XVII w. – od południa.

Dr Maria Brykowska w trakcie badań architektonicznych wyróżniła 4 fazy działalności budowlanej na terenie dworu. Wzniesiony był pod koniec XV w., ale już wkrótce podlegał różnym przebudowom. Pierwsza mogła mieć miejsce za czasów Piotra Kochanowskiego, druga na przełomie XVI i XVII w., trzecia, zamieniająca dwór w obiekt gospodarczy, prawdopodobnie spichlerz – po 1698 r., kiedy Sycyna przeszła w obce ręce. Ostatecznie budynek rozebrano, prawdopodobnie w połowie XIX w.

Dom Jana Kochanowskiego w Czarnolesie. Wszyscy przyjeżdżający do Czarnolasu, przede wszystkim najdawniejsi podróżnicy, wśród nich Ignacy Krasicki, Tadeusz Czacki, Tomasz Święcki, Kazimierz Władysław Wójcicki, Klementyna z Tańskich Hoffmanowa, Cyprian Kamil Norwid, Michał Baliński, August Wilkowski, Józef F. Królikowski, Józef Gacki, Jan Rymarkiewicz, Kazimierz Prószyński, Roman Lenkiewicz i wielu innych, szukali tu pomników i utrwalonych śladów po poecie. Ale spotykało ich rozczarowanie. Prawie nic nie zachowało się tu po Kochanowskim, może tylko ziemia, powietrze i słońce, jak z goryczą zauważył R. Lenkiewicz, pewnie nieodłączny tej ziem *genius loci,* który z Czarnolasu uczynił synonim poety.

Na próżno szukali przede wszystkim domu poety. Nie dochował się do naszych czasów, uległ zatracie może już w XVII w., a jeśli nawet przetrwał to stulecie, spłonął w 1720 r. Nie zachowały się też o nim i jego wyglądzie żadne bezpośrednie przekazy, dokumenty, nie mówiąc już o materiale ikonograficznym. Wiemy natomiast nieco więcej o zabudowie dworskiej dziedziców drugiej połowy Czarnolasu – stryja Filipa, a po nim jego syna – Mikołaja zwanego *Filipkiem*. Stały tam trzy spichlerze piętrowe, stajnia, obora z chlewkami, chlewik, stodoła, lamus, piekarnia i serniczek oraz „mały dom" i „dom wielki". Ten ostatni wzniósł Mikołaj, kuzyn poety, w latach przyjaznych stosunków obu rodzin, kiedy nawet córkom nadawano takie same imiona, ale wzniesiony dom swym charakterem, stylem i funkcją mógł naśladować siedzibę szanowanego powszechnie sąsiada i krewnego. Dwór Mikołaja miał dwie izby górne, komnatę, salę i trzy izby dolne, pięć komór i sień oraz murowaną piwnicę. Podobny mógł być stojący nieopodal zabudowań Mikołaja dom poety.

Nie wiadomo nic pewnego, co działo się z zabudową obu dworów po śmierci Jana i Mikołaja. W 1608 r. spadkobiercy Mikołaja, dzieląc się spuścizną czarnoleską, podzielili także domy mieszkalne, ale czy je rozebrano, nie wiadomo. Jest to jednak możliwe, gdyż pochodzące z tego czasu dokumenty: metryki zaślubin i chrztów czarnoleszan w parafii policzkiej stale wzmiankowały istnienie jednego dworu w tej wsi. Zresztą po połączeniu obu części wsi Lędzcy, Łukasz i Poliksena z Kochanowskich, w Czarnolesie. Co się zaś wówczas stało z dworem Mikołaja, nie wiadomo. Ale nie wiadomo także, kiedy uległ zatracie i ten zachowany dwór, przechowujący pewnie wiele pamiątek, dokumentów i wspomnień po wielkim Janie. Wiemy o pożarze dworu w Czarnolesie w 1620 r., ale nie ma pewności, że był nim dwór Kochanowskiego.

Dużo, ale nie wszystko wyjaśniły też dotychczasowe badania archeologiczne. W rejonie prawdopodobnej lokalizacji domu poety wyodrębniono trzy bezsporne fazy zabudowy, nie licząc zachowanych do dziś budynków. Najmłodszym chronologicznie etapem zabudowy są fundamenty wzniesionego między 1680 a 1760 drewnianego, barokowego dworu z boczny-

mi pawilonami i środkowym ryzalitem. Prawdopodobnie jest to wzmiankowany przez Krasickiego pałac Józefa A. Jabłonowskiego. Starszą fazę zabudowy dokumentują mury fundamentowe, wykorzystane później do budowy kaplicy, datowane na drugą połowę XVII w. W Czarnolesie te mury, pozostałość lamusa, uchodziły za szczątek domu poety. Wreszcie najstarszym, znanym dziś, śladem zabudowy wydaje się być mur występujący w środkowej części ryzalitu fasady barokowego pałacu, gdzie został wtórnie wykorzystany. Inny fragment tego muru przenika przez zachodnią ścianę kaplicy, a więc pochodził z budowli, na gruzach której powstał później lamus. Ta partia muru może pochodzić z XVI w., ale to nie znaczy, że jest śladem domu Kochanowskiego. Z tego mogły się zachować szczątki piwnicy, gdyż nie ma żadnych przesłanek do przypuszczenia, że i dom mógł być murowany w całości lub w części. Budowano tu bowiem wszystko z drewna, dlatego warstwy rumoszu budowlanego są płytkie i słabo wykształcone, niekiedy całkowicie zatarte. W tej sytuacji odnalezienie śladów domu poety jest mało prawdopodobne.

Epitafium Piotra i Anny Kochanowskich w Zwoleniu. Nie wiadomo, czy Jan Kochanowski jako proboszcz zwoleński w latach 1566–1575 miał jakiś udział w odbudowie swojego kościoła parafialnego, który spłonął z całą drewnianą zabudową miasta w 1558 r. Jeśli interesował się losem świątyni, w której byli pochowani jego rodzice i która dla niego i rodziny była przecież kościołem parafialnym, to przyczynił się do budowy prezbiterium wzniesionego z cegły i urządzonego do 1570 r. Natomiast prowizoryczną nawę z drewna wznieśli mieszczanie zwoleńscy. Murowana nawa powstała później, przed 1595 r. W prezbiterium poeta, może jeszcze jako nominalny proboszcz, wystawił epitafium poświęcone rodzicom, Piotrowi i Annie z Białaczowskich:

D M
AVETE ANIMAE UNANIMAE
PETRO COCHANOVIO, TERR:SEDOM:IUDICI, ET ANNAE
BIALACZOVIAE EIUS CONIUGI, CUM EXTINCTIS BENEFI-
CII AUTORIB[US]Q[UE] TENUIS ADMODUM REFERENDAE GRATIAE
SUPERSIT RATIO, IOANNES COCHANOVIUS PARENTIB[US]Q[UE] IN-
DULIGENTISS[IMIS] HUNC LAPIDEM IUGIBUS RIGATUM LACRYMIS
P[OSUIT]. OBIERUNT: ALTER AN. CHRI. XLVII SUPRA MD. AETA-
TIS SUAE AN: LXII, ALTERA DECENNIO POST QUINQUAGE-
NARIA VI FILIIS ET FILIABUS IIII SUPERSTITIBUS.

(Boga Nieogarnionego witajcież zgodne dusze / Piotrowi Kochanowskiemu, sędziemu ziemi sandomierskiej, i Annie / Białaczowskiej jego małżonce. Gdy po zgonie dobroczyńców dla / okazania im wdzięczności nader szczupłe pozostają środki, Jan / Kochanowski rodzicom najczulszym ten kamień długo wylewany- / mi skropiony łzami położył. Zmarli, pierwszy roku Pańskiego czterdziestego siódmego po tysiąc pięćsetnym, wieku swego 62, / druga w dziesięć lat potem mając lat pięćdziesiąt. Zostawili sze- / ściu synów i cztery córki.)

Zachowana w kaplicy Kochanowskich marmurowa tablica z bogatą architekturą i dekoracją rzeźbiarską oraz z tekstem starannie rozplanowanym i wykonanym antykwą jest późniejsza. Epitafium wykute na zlecenie poety, choć o takiej samej treści, nie uwzględniając różnic graficznych, było skromniejsze. Przede wszystkim powstało z innego materiału, nie z marmuru, a z tańszego piaskowca, obrobionego przez mniej biegłego kamieniarza, może nawet rzemieślnika pracującego przy budowie zwoleńskiego kościoła.

Duży fragment oryginalnego epitafium fundacji Kochanowskiego przypadkowo odnaleziono w drugiej połowie XIX w. na polu w Sycynie, w pobliżu kamiennego, pamiątkowego obelisku. Stała tam wcześniej kaplica dworska, pewnie wzniesiona w XVI w. z drewna, ale z murowaną rotundową kryptą. Do tej kaplicy Adam Kochanowski, kończąc w 1610 r. urządzanie kaplicy w Zwoleniu, przeniósł, zbędną po przekuciu, tablicę epitafijną dziadków. Później kaplica uległa zatracie i zapomnieniu, ale kamienna płyta z inskrypcją, choć uszkodzona, przetrwała. Stała się też, w okresie obchodów jubileuszowych 300-lecia śmierci poety, pewnego rodzaju sensacją i przedmiotem badań, ujawniając wielką wartość naukową i emocjonalną jako obiekt bezpośrednio związany z Janem Kochanowskim. Przy okazji wyjaśniono także drogę tej pamiątki do Sycyny i rolę miejsca, w którym tablicę odnaleziono.

Kaplica domowa w Sycynie. Mikołaj Kochanowski, brat poety, dziedzic północnej części Sycyny, wybudował dla siebie murowany z cegły dwór, kryty ceramiczną dachówką. Dwór stanął przy nieistniejącej dziś drodze do Baryczy i Woli Sycyńskiej, w pobliżu kamiennego obelisku z 1621 r. W sąsiedztwie domu mieszkalnego wybudowana została najpewniej także dworska kaplica. Zachowały się jeszcze do schyłku XIX w. jej murowane szczątki. Kazimierz Prószyński pisał w 1884 r.: „Na roli, a raczej w ogrodzie osady należącej do Walentego Sałbuta jest dół utworzony przez zapadnięcie się jakichś zapomnianych piwnic. Poprzedni właściciel niedalekiego stąd majątku, Wólki Szelężnej, Stanisław Wyczałkowski badał nieco dokładniej to miejsce i przekonał się, że fundamenty budowli, która tu stała, były murowane w półkole, albo może nawet w koło. A więc nie stał tu dom lub budynek zwyczajny, tylko chyba jakaś kaplica". W tym miejscu rolnik wydobył z ziemi także płytę epitafijną Piotra i Anny Kochanowskich. Rzeczywiście była tu zapomniana kaplica dworska utworzona aż za specjalną zgodą papieża na początku XVII w. przez Adama i Piotra, synów Mikołaja. Kaplica musiała też mieć szczególne znaczenie dla rodziny, jeśli przeniesiono do niej historyczne już epitafium przodków. Zapewne w tej kaplicy, we wspomnianej piwnicy, która pierwotnie była kryptą grobową, spoczywały prochy Mikołaja Kochanowskiego, zmarłego w 1582 r., być może także szczątki jego wcześniej zmarłych dzieci, może innych wyznawców, a nawet czasowo prochy żony – Katarzyny z Jasieńca. Kaplica owa była za czasów Mikołaja zapewne domem modlitwy miejscowej grupy arian, gdyż arianinem był Mikołaj i pewnie przynajmniej część jego najbliższych. Wyjaśnia to milczenie o kaplicy w dokumentach kościoła parafialnego, dowodzi także, że musiała powstać nie za czasów Adama i Piotra – katolików, ale ich ojca, a więc przynajmniej pół wieku wcześniej. Niewiele też wiadomo o jej kształcie i wielkości, poza enigmatyczną informacją Prószyńskiego. Jej przekształcenie w katolicką kaplicę domową było zabiegiem oczyszczającym rodzinę i przede wszystkim Mikołaja Kochanowskiego z podejrzeń arianizmu. Nie było to widocznie łatwe, kiedy Piotr Kochanowski skierował się o zgodę do samego papieża. Wydarzenie to mogło się również wiązać ze sprawą urządzania krypty grobowej i przenoszenia prochów zmarłych członków rodziny do kaplicy Kochanowskich w kościele zwoleńskim. Kaplica w Sycynie nie miała jednak stałej obsady kapłańskiej. Dlatego w dokumencie fundacyjnym kaplicy Kochanowskich w Zwoleniu założyciel fundacji Mikołaj Kochanowski, bratanek Adama, budowniczego zwoleńskiej kaplicy, podkreślił w 1633 r.: „...do kaplicy domowej w Sycynie, którą zaprowadzić Paweł V papież pozwolił, a Piotr Tylicki biskup krakowski wizytował, kiedy się tylko wóz pośle z zaproszeniem, winien czy prebendarz sam, czy jego wikariusz, przybyć i mszę świętą odczytać". Wynika więc z tego, że katolicką kaplicę w Sycynie ustanowiono równolegle z datą konsekracji kaplicy w Zwoleniu, a więc około 1610 r. Później ta budowla, szcze-

gólnie gdy zabrakło tu rodziny i opieki, a i dwór Mikołaja, wobec ponownego złączenia wsi, przestał być potrzebny – uległa zatracie i nawet zapomnieniu. Według inwentarza Sycyny z 1780 r. teren w sąsiedztwie obelisku, a więc i grunt zajmowany wcześniej pod zabudowę dworu Mikołaja, był polem ornym. O dworze nic się w tym dokumencie nie mówi, pewnie już wówczas nie istniał, nie było też śladu po kaplicy. Stały za to, wzmiankowane jeszcze pod koniec XIX w., resztki murowanego budynku nazywanego „lamusem". Czy były to szczątki dworu, czy może kaplicy? Nie wiadomo. Uwłaszczony na tym gruncie włościanin rozebrał resztki murów wraz z fundamentami i dokładnie oczyścił z gruzu swoją działkę. Dlatego też próba zlokalizowania dworu Mikołaja Kochanowskiego, podjęta w 1981 r. przez archeologów PAN, dała wynik negatywny.

Nagrobek Jana Kochanowskiego w Zwoleniu. Na ścianie północnej kaplicy Kochanowskich w Zwoleniu, na wysokości 280 cm od posadzki, umieszczono epitafium Jana Kochanowskiego. Płaskorzeźba wykonana w jednolitej płycie kamiennej ma 180 cm wysokości, 95 szerokości i 25 cm głębokości. Epitafium podzielone jest kompozycyjnie na trzy części. Górną, zajmującą 60% płyty, tworzy wypukłorzeźbione popiersie poety usytuowane w sklepionej półkoliście niszy, w obramowaniu architektonicznym, z pilastrami i łukiem zwieńczonym profilowanym gzymsem z dekoracją wolutową. Ściana arkady i pilastrów jest inkrustowana czarnym marmurem dębnickim z białymi żyłkami, dość ostro odcinającymi się od brązowo-ugrowego z jaśniejszym użyleniem marmuru chęcińskiego, w którym wykuto epitafium. Parapet oddziela popiersie od tablicy inskrypcyjnej zamkniętej w ramie, w środkowej części nagrobka. Kompozycyjnym zamknięciem epitafium od dołu są dwie płaskie woluty ujmujące owalny kartusz z herbem *Korwin*. Poza tym obie strony tarczy herbowej zdobią draperie. Całość nagrobka oplata po brzegach ornament rzeźbiarski.

Popiersie poety przedstawia portret do pasa w ujęciu na wprost. Głowa wydłużona, krótko ostrzyżone włosy oraz w półokrąg przycięta broda i długie wąsy – ufryzowane, czoło stosunkowo wąskie, łuki brwiowe wyraźnie zarysowane, nos długi i cienki, uszy lekko odstające. Ubrany w żupan i narzucony na ramiona, spływający fałdami płaszcz, wokół szyi sztywna kryza. W prawej ręce trzyma rękawiczki, na średnim palcu lewej, podanej do przodu i ujmującej swobodnie fałdy płaszcza – pierścień.

Tablica epitafijna, z tego samego materiału co popiersie, zawiera tekst łaciński wyryty wgłębnie antykwą, zakomponowany w kolumnę graficzną z podkreśloną osią symetrii:

IOANNES KOCHANOWSKI TRIB. SEND.
HIC QUIESCIT,
NE ISULATATA PRAETERIRET HOSPES ERUDITUS
OSSA TANTI VIRI,
CUIUS APUD MENTES ELEGANTIRES MEMORIA
VIGEBIT SEMPITERNA,
HOC MARMOR INDICIO ESTO.
OBIIT ANNO 1584 DIE 22 AUGUSTI
AETATIS 54.

(Jan Kochanowski, wojski sandomierski, tu spoczywa. Aby uczony przechodzień nie minął bez uczczenia prochów tak wielkiego męża, którego pamięć u ludzi wykształconych trwać będzie wiecznie, marmur ten znakiem widocznym. Zmarł w roku 1584, dnia 22 sierpnia, mając lat 54.)

Nagrobek upamiętnia „wojskiego sandomierskiego, a więc szlachcica ziemianina na godnym szacunku urzędzie. Nie pada tu słowo „poeta", dla współczesnych niezrozumiały tytuł do sławy. Za to użyto określenia „wielki mąż", ale bez uzasadnienia, gdyż to miano ma być trwałym znakiem pamięci dostatecznie czytelnym dla „uczonych przechodniów", ludzi wykształconych. W ten sposób tekst epitafium wypełniał ówczesne normy funeralne, a jednocześnie jest skierowany ku przyszłości i potomnych, dla których pochowany pod tym marmurem będzie zrozumiany i ceniony, a pamięć o nim „trwać będzie wiecznie". W tekście epitafium stwierdzono też jednoznacznie, że poeta „Tu spoczywa". Jego autor nie miał więc na ten temat żadnej wątpliwości, nagrobek towarzyszył trumnie, albo w najgorszym razie określał miejsce zamknięte w obszarze zwoleńskiego kościoła.

W czasie pogrzebu poety nie było jeszcze rodowej kaplicy, mogło nie być jeszcze murowanej nawy kościoła, dlatego pierwszy pochówek Kochanowskiego miał pewnie miejsce w prezbiterium. Prochy mogły być zamurowane w jej lewej ścianie lub pod posadzką. Później przeniósł je Adam Kochanowski do wybudowanej krypty, zaś nagrobek pomieścił w rodowej kaplicy. W czasie prac konserwatorskich, prowadzonych od 15 listopada 1978 do 30 marca 1979 r., stwierdzono, że nagrobek był najbardziej zniszczony wśród wszystkich epitafiów w kaplicy, a przy przenoszeniu i w czasie użytkowania poważnie uszkodzony. Poza tym ma skute górne zwieńczenie i dolną część zakończenia. Nie był więc wykonywany specjalnie do kaplicy Kochanowskich, ale powstał zapewne wkrótce po zgonie poety i trafił bezpośrednio do kościoła w Zwoleniu.

Nie wiadomo, kto fundował nagrobek, nie wiadomo też, kto go wyrzeźbił. O ile można przyjąć tezę, że nagrobek ufundował mecenas i przyjaciel poety – Jan Zamoyski, który nagrobkiem i piękną stylizacją tekstu epitafium mógł zamknąć lata przyjaźni z poetą, sprawa wykonawstwa nie jest wyjaśniona. Ostatnio przyjmuje się, że twórca nagrobka pochodził z rodzimego środowiska, z pracowni kamieniarskiej, jakich wówczas stosunkowo wiele działało w Małopolsce, głównie w miastach województwa sandomierskiego. Dziełem swoim autor nie poświadczył wysokiego kunsztu, ostrym modelunkiem portretu i nie dość zindywidualizowaną formą określił się jako rzeźbiarz przeciętny, jeden z tych, którzy wykonywali częste zlecenia średniej szlachty i bogatego mieszczaństwa. Ale mimo to rzeźba jest jedynym pochodzącym z epoki portretem Jana Kochanowskiego, przez to bezcennym dokumentem ikonograficznym. Ale i w tej przeciętnej artystycznie rzeźbie jest element oryginalny. Są nim „kamienne rękawiczki", jakie poeta trzyma w prawej ręce. Interpretuje się ten rekwizyt jako symbol poety żywego, współczesnego, bliskiego. Tym symbolem wykuł artysta swoje przeświadczenie o nieprzemijającej żywotności dzieła i trwałości imienia poety, wyrażając w tym swą przenikliwość i hołd dla wielkiego zmarłego.

Nieistniejące epitafium Jana Kochanowskiego w Policznie. W 1531 r. biskup Piotr Tomicki na prośbę Andrzeja z Białaczowa Białaczowskiego odłączył od parafii sieciechowskiej Policznie i Czarnolas oraz od zwoleńskiej Świetlikową Wolę i utworzył nową parafię w Policznie. Białaczowski wybudował drewniany kościół i odpowiednio uposażył plebana i służbę kościelną. Ta świątynia była więc kościołem parafialnym także Kochanowskich z Czarnolasu. W tym najstarszym kościele polickim, spalonym lub zburzonym ok. 1640 r., znajdowało się, ufundowane zapewne przez wdowę, łacińskie epitafium poświęcone Janowi Kochanowskiemu. Nie wiemy, jak to epitafium wyglądało, nawet z jakiego materiału było wykonane. Można tylko przypuszczać, że było drewnianą tablicą, jak choćby epitafium Andrzeja Kochanowskiego w Gródku. Oczywiście powstało za życia Doroty, a więc przed 1600 r. Pamiątka ta nie zachowała się, ale tekst epitafu ocalał:

Genereso et clarissimo viro, domino Ioanni Kochanowski, equiti et tribuno Sandomiriensi ac secretario regio, cum Lublini anno salutis 1584 die 22 Augusti hora 14 ad superos emigrasset, ad diuturniorem posteritatis memoriam moestissimi posuerunt.

Post vitae quintam decadem cum quatuor annis
Lechiadum natus gente Kochanovius
Luctus undenos sextilis mensis in urbe
Lublini fati tristia iuria subit
Dorothea haec uxor corpus sub mole recondite
E Podlodovia progenerata domo.
At volat immensum nunquam moritura per orbem
Inclita virtutum gloria et ingenii.
Sepult. in oppido Zwoleń Regali.

(Szlachetnemu i bardzo sławnemu mężowi, panu Janowi Kochanowskiemu, rycerzowi i wojskiemu sandomierskiemu, który w Lublinie roku zbawienia 1584 dnia 22 sierpnia o godzinie 14 przeniósł się do przodków, małżonka Dorota z dziećmi i krewnymi w smutku pozostając, ten pomnik, dla trwalszej jeszcze pamięci u potomności, wystawili

Po pięciu dekadach i czterech latach życia
Kochanowski z rodu Lechitów.
Opłakiwany w dwakroć po jedenaście dni szóstego miesiąca sierpnia
Podlega w mieście Lublinie smutnym prawom nieubłaganego losu.
Podlodowska z domu, małżonka Dorota
Ukrywa ciało pod ciężarnym głazem.
Oto mknie po niezmierzonym kręgu świata nieśmiertelna,
Głośna sława jego cnót i geniuszu.
Pochowany w królewskim mieście Zwoleniu.

Wdowa po poecie niewątpliwie znała szczegóły dotyczące okoliczności zgonu Kochanowskiego. W epitafium podano więc wiarygodną datę śmierci, ale i dokładną godzinę tego wydarzenia. Nie bez znaczenia pozostaje wzmianka o miejscu pochowania ciała poety. Cały tekst pełniej odpowiada też uczuciom żony i rodziny, niż chłodna, ponadczasowa wersja epitafium zwoleńskiego.

Kaplica Kochanowskich w Zwoleniu. Przed 1610 r. Adam Kochanowski, dziedzic Sycyny i Cechowa, sędzia ziemi lubelskiej, syn Mikołaja autora *Rotuł,* wybudował kaplicę przy kościele parafialnym w Zwoleniu. Powstała z cegły palonej, na planie kwadratu o 28 m powierzchni użytkowej, po stronie północnej nawy głównej. Zasklepiona wydłużoną ku górze kopułą, wspartą na ośmiobocznym bębnie osadzonym w rogach budowli na wspornikach w formie ściętych trapezów. Pierwotnie kaplica miała dwa okna w ścianie północnej, łagodnie sklepione, rozglifione, w obramowaniu kamiennym. Światło dawała także zamykająca kopułę latarnia z czterema okienkami. Wnętrze proste, pozbawione ozdób architektonicznych, ubogie. Dla złagodzenia niedostatków architektonicznych wnętrze pokryto dekoracją malarską, ale do dziś zachowały się zaledwie małe fragmenty starej polichromii.

Do nowej kaplicy Adam Kochanowski przeniósł zapewne z prezbiterium nagrobek Jana Kochanowskiego oraz przekute z uszkodzonego kamienia epitafium Piotra i Anny Kochanowskich, a także dalsze epitafia wykonane specjalnie do wybudowanej kaplicy. Razem z bratem Piotrem ufundowali epitaf swojej „najlepszej matce". Wykonany z czarnego marmuru, z bogatą dekoracją rzeźbiarską i herbem *Nałęcz,* na tablicy w owalu ma łaciński napis:

CATARINAE
DE IASIENIECZ. NI-
COLAI KOCHANOWSKI
DE SYCZINA CONIUGI, ADA-
MUS ET PETRUS EX DECEM LIBERIS
SUPERSTITES FILII, MATRI OPTIMAE
MEMORIAE ERGO, POSUERUNT
OBIT ANNO SALUTIS
1603 AETATIS 53 DFFI
15IUNY.

(Katarzynie z Jasieńca, Mikołaja Kochanowskiego z Sycyny małżonce, Adam i Piotr z dziesięciorga dzieci pozostali synowie, najlepszej matce na pamiątkę położyli. Umarła roku zbawienia 1603 mając lat 54 dnia 15 czerwca).

Adam Kochanowski ufundował tam także tablicę pamiątkową bratu Piotrowi, pochowanemu w kościele franciszkańskim w Krakowie, upamiętniając w ten sposób jego wkład w uposażenie i urządzenie rodowej kaplicy:

PETRO KOCHANOWSKI SECRETARIO REGIO AD DIYUM
FRANCISCUM CRACOYIAE SEPULTO: QUI CUM HOC
SACELLUM AGENTAE SUPELLECTILI ET ACU PICTIS
TABELLIS AC MULTA YESTAE SACRA ORNASSET, CEN-
SU QUE ANNUO IN PERPETUUM DE SUO AUXISSET.
UT UBIEXTANT EIUS PFFITATIS MONUMENTA,
IBI ET IP EXTET MEMORIA.
ADAMUS KOCHANOWSKI IUDEX TERRAE LUBLI-
NENSIS FRATRI OPTIMO POSUIT EODEM QUO EX-
CESSIT ANNO 1620 AETATIS 54.

(Piotrowi Kochanowskiemu, sekretarzowi królewskiemu, u świętego Franciszka w Krakowie pochowanemu, który ponieważ tę kaplicę sprzętami srebrnymi, haftowanymi obrazami i licznymi kościelnymi szatami opatrzył i dochód jej roczny na zawsze ze swego mienia powiększył, aby, gdzie są jego pobożności dowody, tam znajdowała i jego samego pamiątka. Adam Kochanowski, sędzia ziemi lubelskiej, bratu najlepszemu położył, temu, który przeniósł się do wieczności, roku 1620, mając lat 54).

Chronologicznie ostatnią tablicę epitafijną ufundowali budowniczemu kaplicy, Adamowi Kochanowskiemu, jego spadkobiercy – Mikołaj i Adam, bratankowie, właściciele Sycyny:

DOM
ADAMUS IN SICYNA ET CEHOW HAERES KOCHANOWSKI
IUDEX TERRAE LUBLINENSIS
QUI
DUM IN VIVIS EXISTENS ALIOS IUDICASSET
HIC
UNIYERSORUM IUDICEM EXPLETIS LXIII
VITAE SUAE ANNI EXPECTAT
CUI
NICOLAUS ET ADAMUS KOCHANO VII EX FRATRE
NEPOTES MSTISSIMI HUNC LAPIDEM MEMORIAE
ERGO POSUERUNT ANNO DNI: 1628.

(Bogu Dobroci Nieskończonej. Adam na Sycynie i Cechowie dziedzic Kochanowski, sędzia ziemi lubelskiej, który za życia innych sądził, tu powszechnego Sędziego, spędziwszy 63 lata swego wieku, oczekuje. Temu Mikołaj i Adam Kochanowscy, po bracie synowcowie żałosni, ten kamień na pamiątkę położyli roku Pańskiego 1628).

W kaplicy Adam Kochanowski ufundował też ołtarz poświęcony św. Franciszkowi, z jego malowanym wizerunkiem, ale – jak później pisano – miernego pędzla. Ołtarz ten konsekrował i kaplicę poświęcił ok. 1610 r. bp Walerian Lubieniecki. W tym samym czasie Piotr Kochanowski, poeta i brat Adama, wyposażył kaplicę w obrazy, srebrne naczynia i stroje liturgiczne. Piotr przyczynił się także do utworzenia funduszu, lokowanego na Sycynie, który miał zapewnić utrzymanie kaplicy i przy niej stałej służby. W okolicy jubileuszu 300-lecia zgonu poety odwiedziło Zwoleń, dla kaplicy i grobu Kochanowskiego, kilku specjalistów, którzy, widząc zaniedbania i zniszczenia, bardzo krytycznie wypowiadali się o jej gospodarzu. Ale dopiero w latach 90. XIX w. wykonano remont kaplicy według projektu i pod nadzorem Józefa Dziekońskiego. Wtedy wzmocniono fundamenty, przebudowano i powiększono kopułę oraz pokryto ją blachą cynkową, zamurowano dwa okna po obu stronach nagrobka poety, wybijając jednocześnie dwa okrągłe we wschodniej i zachodniej ścianie bębna, dzięki czemu wybitnie poprawiono oświetlenie kaplicy i nagrobka Kochanowskiego.

Ostatnim etapem modernizacji, dramatycznym dla losów kaplicy, praktycznie likwidującym ją była przebudowa kościoła. W 1927 r. dobudowano wieżę i dwie boczne nawy, włączając w ich ciąg obie kaplice, po północnej stronie kaplicę Kochanowskich. Przez przebicie ściany zachodniej i wyrównanie poziomu posadzki oraz przemieszczenie kilka epitafiów kaplica straciła strukturalną całość i odrębność. W ten sposób dokonał się jej los, od lat, kiedy zabrakło zainteresowania i opieki rodziny, stale podupadającej, zubożanej, dewastowanej i na koniec – zlikwidowanej.

W czasie prac konserwatorskich, realizowanych w latach 1980–1981 przez zespół z prof. Maciejem Makarewiczem, odkryto, odsłonięte i zakonserwowano zachowane fragmenty polichromii renesansowej. Na ich podstawie zrekonstruowany został podwójny fryz obiegający w koło całą kaplicę oraz anioły na trompach. Natomiast w kopule i na powierzchni trompów wprowadzono nową polichromię. W miejscach załamań czaszy zrobiono podziały, a w polach między nimi rozmieszczono rozety, zmniejszające się ku górze. Na oczyszczonych zaś ścianach bez śladów polichromii położony został kolor kości słoniowej zbliżony do koloru pobiał renesansowych. Na ścianie wschodniej kaplicy konserwator odsłonił i zrekonstruował XVIII-wieczny, rokokowo-klasycystyczny, iluzyjnie malowany ołtarz z postaciami św. Jana Chrzciciela i św. Pawła po bokach. W centralnej części, między kolumnami, został umieszczony obraz św. Rocha, prawdopodobnie kopia z renesansowego oryginału.

Poza polichromią wykonana została gruntowna konserwacja pięciu epitafiów Kochanowskich. Wszystkie prace przywracające tym obiektom pierwotne piękno, czytelność i trwałość wykonały w latach 1978–1981 Pracownie Konserwacji Zabytków w Kielcach.

Nekropolia rodu Kochanowskich w Zwoleniu. Pod kaplicą św. Franciszka w Zwoleniu fundator zamurował kryptę grobową, przeznaczając ją na mauzoleum Kochanowskich z linii sycyńskiej. Adam Kochanowski najpewniej przeniósł tam od razu prochy matki – Katarzyny z Tymińskich z Jasieńca, dziadków – Piotra i Anny z Białaczowskich, stryja Jana oraz być może innych zmarłych wcześniej członków rodziny, w tym zapewne ojca Mikołaja, choć na jego temat milczą ściany kaplicy. Był arianinem i dlatego nie mógł korzystać

z honorowego spoczynku w świątyni katolickiej, ale to nie wyklucza przeniesienia jego prochów z kaplicy w Sycynie do krypty w Zwoleniu.

W 1830 r. znajdowało się w krypcie tylko 16 trumien, wszystkie stare. A więc zaprzestano tu pochówków z chwilą utraty Sycyny przez Kochanowskich (1698), albo nawet wcześniej. Nie jest nawet wykluczone, że w ogóle nie było tu nowych pochówków, a kaplica z kryptą raz zagospodarowana, miała pozostać tylko pomnikiem pamięci, sławy i chwały rodu Kochanowskich. Oczywiście jej widomym symbolem był najwybitniejszy z Korwinów – Jan z Czarnolasu. Jemu też wyznaczono tu czołowe miejsce z okazałym nagrobkiem na honorowej, frontowej ścianie kaplicy. Nie miejsce tu na szczegółowe rozważania na temat genezy nekropolii Kochanowskich, ale warto rozważyć sposób sfinansowania inwestycji, gdyż trudno przyjąć, że za cały ród wziął ten ciężar na siebie w całości Adam Kochanowski. Zapewne on zajął się budową i, wspólnie z bratem Piotrem, wyposażaniem i urządzaniem kaplicy, ale nakłady finansowe pochodziły też z innego źródła. Tym źródłem były zapewne tantiemy od wydawanych pism Jana Kochanowskiego, na podstawie królewskiego przywileju uzyskiwanych przez jego bratanków: Krzysztofa z Konar, Jana i właśnie Adama z Sycyny, a nie córek poety, które, rezygnując z tych dochodów, przeznaczyły je na upamiętnienia ojca i rodziny. Z nich trzech Adam Kochanowski, żyjąc najdłużej, mógł bez pośpiechu zrealizować budowę, doposażyć kaplicę i dać podstawę fundacji na jej utrzymanie. Ale, jak się okazuje, był interesowny, o czym może świadczyć odłożenie albo zaniechanie do końca życia (1628) sprawy fundacji. Czyżby miało to związek z ówczesnym upadkiem edytorstwa i w związku z tym zmniejszonymi wpływami z tantiem? Zatwierdzenie fundacji uzyskał dopiero w 1634 r. jego spadkobierca – Mikołaj, syn brata Mikołaja, sekretarz królewski, kasztelan zawichojski. Zatwierdzona przez kardynała Jana Alberta ks Wazę, administratora biskupstwa krakowskiego, precyzowała prawa fundatora i obowiązki prebendarza oraz określała wysokość corocznych dochodów od sum ulokowanych na Sycynie, zapewniających utrzymanie prebendarza i wikariusza oraz pokrywających koszty kaplicy. Jednak wraz z utratą Sycyny przez Kochanowskich, zaczął się trudny czas dla fundacji i losów kaplicy. Były nawet lata bez prebendarskiej obsady, a sama kaplica bez dostatecznego nadzoru i opieki rujnowała się, ubożała, bo rozkradano jej majątek, by ostatecznie, już pod zarządem proboszczów farnych, stać się składem, zbyteczną rupieciarnią. Na początku XIX w. upadła także fundacja. Brak nadzoru, opieki, nawet szacunku dla pomnika przeszłości doprowadziły do bezpowrotnych zniszczeń także w krypcie, gdzie z powodu wilgoci gniły i próchniały trumny i szczątki Korwinów, a kolekcjonerzy starożytności i czaszek sławnych ludzi, jak Tadeusz Czacki w 1791 r., dopełniali spustoszenia i zniszczeń. Sam Czacki popełnił na szczątkach poety pierwsze wielkie barbarzyństwo, wyjmując z grobu jego czaszkę. Relikwię tę po pięciu latach przekazał do zbiorów ks Izabeli Czartoryskiej w Puławach.

Kiedy w 1830 r. woda zalała kryptę, znów pewnie na skutek obojętności i zaniedbań proboszcza, i wydobyto na powierzchnię resztki 16 trumien, nie wiadomo było, kto tam spoczywał. A szczególną miarą zaniku szacunku dla fundatorów kaplicy, dla pamięci wielkiego poety i wszystkich dobrodziejów zwoleńskiego kościoła było bezceremonialne usunięcie z krypty prochów Kochanowskich i pogrzebanie ich w nie oznakowanej zbiorowej mogile na cmentarzu przykościelnym. Nawet dla Jana Kochanowskiego ówczesny proboszcz, Wojciech Grzegorzewski, nie znalazł uszanowania. Do interweniujących miał się nawet odezwać: „Po śmierci takiż Kochanowski, jak i z nas każdy". Ale na tym nie dość poniewierki prochów poety i jego bliskich. W 1901 r. naruszyła ich spokój budowa kaplicy przedpogrzebowej,

której fundament wciął się w nieoznaczoną i pewnie zapomnianą zbiorową mogiłę Kochanowskich i wszystkich przeniesionych spod kościoła. Badania archeologiczne przeprowadzone w 1982 r. ujawniły, że zbiorowa mogiła miała wymiary 4 x 4 m i zawierała, jak później wykazały badania antropologiczne, szczątki 127 osób. W tym czasie prowadzono także badania w krypcie kaplicy Kochanowskich. W czasie archeologicznej eksploracji udało się wyjaśnić, że deportacja prochów faktycznie była związana z podtopieniem podziemi kościoła. Woda zalewając trumny, już wcześniej podgniłe i rozpadające się, wypłukała ich lżejszą zawartość, przemieszczając i mieszając ją bezpowrotnie. Potwierdzało to odnalezienie w gruntowym podłożu krypty dużej ilości drobnych ludzkich kości. Należały one według opinii antropologa Tadeusza Dzierżykray-Rogalskiego do 11 osób, w tym trojga dzieci. Zdaniem archeologa, Wojciecha Twardowskiego, odnalezione kości należy uznać za szczątki szkieletów pochowanych w krypcie Kochanowskich.

W tym samym czasie prowadzone były rozległe prace związane także z konserwacją krypty, budową sarkofagu, wykonywaniem tablic inskrypcyjnych. W grudniu 1983 r. w odrestaurowanej krypcie został ustawiony marmurowy sarkofag z napisem *Jan Kochanowski,* zaś 21 czerwca następnego roku odbył się w Zwoleniu uroczysty pogrzeb najwybitniejszego z Korwinów i wszystkich Kochanowskich tu niegdyś pochowanych. Przy biciu dzwonów prochy Jana Kochanowskiego przeniesiono na wieczny spoczynek do sarkofagu w podziemiach rodowej kaplicy.

Kościół w Gródku. Jedynym kościołem, jaki wznieśli Kochanowscy, jest świątynia w Gródku. Wybudował go za zgodą kard. Jerzego Radziwiłła, bpa krakowskiego, Andrzej Kochanowski, podstarości stężycki, syn Dobiesława z Opatek, a więc stryjeczny brat poety, a poza tym jego przyjaciel. W latach 1593–1595 powstał niewielki kościół murowany z kamienia, na zewnątrz oskarpowany, urządzony i wyposażony w 1595 r., konsekrowany w 1597 r. pod wezwaniem Świętej Trójcy przez kard. Radziwiłła.

W czasie przebudowy kościoła w 1907 r. dobudowano wschodnią część nawy na miejscu pierwotnego prezbiterium, wzniesiono nowe prezbiterium i zakrystię. Pierwotnie kryty gontami, obecnie miedzianą blachą. Wewnątrz sklepienie kolebkowo-krzyżowe z dekoracyjnymi żebrami oddzielającymi przęsła i podkreślającymi szwy lunet. Na ścianie północnej nawy fragmenty polichromii renesansowej, konserwowanej w 1933 r. przez Kazimierza Rutkowskiego. Kościół był odnawiany w 1951 r.

Gródek dopiero przez Andrzeja, wraz z ręką Anny Mysłowskiej, przeszedł do rąk Kochanowskich. Po jego bezpotomnej śmierci (1596) wieś odziedziczył Andrzej Kochanowski (zm.1637), syn brata Jana z Opatek. Jego staraniem powstało w kościele, w którym pod wielkim ołtarzem spoczywał fundator, drewniane epitafium stryja. Rozległa tablica dekoracyjnie obramowana, polichromowana, z sylwetką zmarłego w zbroi, w pozycji leżącej, wspartego na lewej ręce, z atrybutami rycerskimi, z herbem *Korwin* i panegiryczną, łacińską inskrypcją, w stylistyce bliską poetyce baroku.

Na tablicy wieńczącej:

Krwią i talentem pochodząc ze słynnego szczepu, był pobożnym czcicielem i cnoty i wiary – wysoko urodzony Andrzej Kochanowski, mąż wybitnej sławy, który na usługach ojczyzny i drogich mu przyjaciół życie dokonał, czyniąc to, co było godnym jego rodu, a najgodniejszym chrześcijanina.

I na tablicy inskrypcyjnej:

Słynnemu z urodzenia i cnót własnych panu Andrzejowi Kochanowskiemu, dziedzicowi Gródka, człowiekowi odznaczającemu się w życiu wielkimi darami Bożymi, jako to mądrością, pilnością, umiarkowaniem, pobożnością względem Pana Boga, łaskawością względem przyjaciół, niezmierną szczodrobliwością względem ubogich, który gdy z wielkim smutkiem i boleścią swych krewnych i ludzi zacnych, mając lat 54 życie swe zakończył d. 24 marca 1596 r. w tym nowym kościele, który imieniu i chwale Boga wystawił, według obrządku kościoła katolickiego, którego zasady w życiu zawsze wyznawał, został pochowany. Obecny pomnik jako dowód miłości wzniósł mu Andrzej Kochanowski, bratanek, syn Jana, podstarości stężycki.

Kolejnym dziedzicem Gródka i tytułu podstarościego stężyckiego był Andrzej Kochanowski z Policznej, wnuk Kaspra. Po nim majątek dziedziczył Mikołaj Kochanowski z Sycyny, wymieniony w dokumencie z 1643 r. jako fundator wyposażenia kościelnego. W połowie XVII w. Gródek, przechodząc do Gniewoszów, dziedziców Oleksowa i Sarnowa, przestał być wsią Kochanowskich.

Kaplica Kochanowskich w Radomiu. Jan Kochanowski z Baryczy, synowiec poety po bracie Andrzeju, łowczy (1622), chorąży koronny, starosta kozienicki, faworyt królewski, wybudował w latach 1630–1633 w kościele św. Jana w Radomiu, obok prezbiterium, nową, utrzymaną w stylu prowincjonalnego renesansu, kaplicę z kryptą grobową. Budowniczym był podobno mistrz Jan Wolff z Zamościa. Wzniesiona na planie kwadratu, nakryta spłaszczoną kopułą z latarnią, otwarta arkadą do nawy bocznej i dwoma oknami do prezbiterium. W ścianie czołowej okno zamknięte półkoliście, nad nim małe okrągłe. Wewnątrz w narożach pilastry o stiukowych głowicach, dźwigające belkowanie z fryzem o dekoracji roślinnej. Od wewnątrz kopuła pokryta dekoracją stiukową o wałkach promienistych oraz medalionach wypełnionych naprzemiennie rozetami i ozdobnymi kartuszami z herbami *Korwin, Półkozic, Odrowąż, Janina* i literami *J, K, Ch, K,* przypominającymi imię i związki familijne fundatora. Dach kaplicy kopulasty z ośmioboczną latarnią rozczłonkowaną parami pilastrów z uskrzydlonymi aniołami na fryzie. Ołtarz w kaplicy późnorenesansowy z dekoracją okuciową i roślinną, z początku XVII w., złocony przez Jana Knychalskiego w 1605 r., do 1838 r. główny ołtarz kościoła, później znacznie zubożony.

Kochanowski, poza fundacją kapliczną, utworzył w 1630 r. fundusz 3000 złp. lokowany na Policznej, w 1753 r. przeniesiony na kahał lubelski, z którego dochody były przeznaczone na codzienną mszę św. odprawianą w kaplicy za duszę fundatora.

Pamiątkowy obelisk z 1621 r. w Sycynie. Z czasów Adama Kochanowskiego, po Mikołaju bratanka poety, dziedzica północnej części Sycyny, zachował się czterometrowy kamienny obelisk. Dziś stoi na otwartym polu, poświadczając zawiłe losy dworów polskich, gdyż w XVII w. ustawiono go obok dworu lub kaplicy, na rozstaju ówczesnych dróg wiodących od Sycyny do Baryczy i Woli Sycyńskiej. Dziś nie ma śladu po zabudowie siedziby Mikołaja, a później jego syna Adama. Innymi trasami biegną też ówczesne wiejskie drogi.

Pomnik, wykonany z niebieskawoczerwonego piaskowca suchedniowskiego, tworzy monolityczny, czworokątny, profilowany cokół, dwumetrowa, okrągła, polerowana kolumna i wieńcząca, wykonana w monolitycznym bloku piaskowca gzymsowana kapliczka z kopułką o ornamencie cekinowym. W arkadowych wnękach kapliczki znajdują się cztery płaskorzeźby: od wschodu i zachodu przedstawiają Madonnę z Dzieciątkiem, na pozostałych Ukrzyżowanego Chrystusa. Nad Madonną napis: *Sancta Maria ora pro nobis* (Święta Maryjo módl się za nami), zaś na ścianach sąsiednich: u góry wyryto – *Qui passus es pro nobis*,

i pod Ukrzyżowanym – *Miserere nobis* (Ty, coś cierpiał za nas, ulituj się nad nami). Poza tym w górnej części po zachodniej stronie kolumny wykuty jest rok: *1621*. Data oznacza bądź czas powstania figury albo też upamiętnia ważne zdarzenie, które miało miejsce w tym właśnie czasie. Uważa się, że ufundowanie obelisku wiąże się z upamiętnieniem bitwy pod Chocimiem i zaszczytnego w niej udziału Mikołaja Kochanowskiego, bratanka poety, być może syna Jakuba z południowej części Sycyny, lub, co pewniejsze, Andrzeja z Baryczy. Pisali o nim i jego rycerskich czynach: Samuel ze Skrzypny Twardowski we *Władysławie IV* i Wacław Potocki w *Wojnie chocimskiej*. Twardowski, choć trzykrotnie wzmiankuje Kochanowskiego, nie podaje jego imienia, ale dość wyraźnie określił jego pochodzenie: *Uchowany w Helikonie z Muzami*, a więc nie w Sycynie, bo Jakub poezji nie uprawiał, ale w Baryczy, w rodzinie poety i tłumacza *Eneidy* Wergiliusza. Sam Mikołaj też miał próbować sił w poezji, gdyż Twardowski to ujawnił:

... Dotąd się Phebową
Bawił lutnią, Korwinom zacnym swym nie nową
I jakoby dziedziczną. Teraz na pogany
Do ostrego pałasza kształtnie przypasany,
Od katedry do bębnów, od pióra do piki,
Między stawa drugimi obok wojowniki.

Natomiast W. Potocki wymienia z imienia i nazwiska pierwszego rycerza z rodu poetów: *Szedł we trzechset Mikołaj Kochanowski, który królewiczowym zdrowiem się* opieka.

Figurę w Sycynie ufundowała i ustawiła rodzina albo dumny z kuzyna Adam Kochanowski, na co wskazywałaby lokalizacja.

Obelisk, poważnie zniszczony i grożący upadkiem, w 1978 r. został poddany gruntownym zabiegom konserwatorskim. Kompleksowe prace, które wykonała Krystyna Trzeciak, artystka rzeźbiarka i konserwatorka, objęły oczyszczenie, odsolenie, plombowanie ubytków, powierzchowne wzmocnienie struktury kamienia, a także wymianę fundamentu oraz zniszczonych bolców łączących poszczególne części figury.

Czarnoleskie pamiątki po Janie Kochanowskim. Wszyscy dawni goście Czarnolasu, nie znajdując dworu poety, szukali innych po nim pamiątek. Przede wszystkim pytali o słynną lipę, ale i tej żaden z nich nie obejrzał. Lipa przetrwała tu dłużej, ale padła w 1770 r. pod siekierą ekonoma jako drzewo ogromne, spróchniałe, usychające od wierzchołka, obrosłe obcymi naroślami, umierające ze starości. Nikt tu wówczas nie miał zrozumienia dla drzewa-pomnika, bo zatarła się pamięć o poecie i nikt jej jeszcze długo nie umiał wskrzesić.

Jabłonowski, skądinąd człowiek Oświecenia, nabył Czarnolas, by przechować pamięć poety, ale za jego czasów zrąbano drzewo poezji polskiej, a on sam ograniczył się do budowy pałacu myśliwskiego. Zresztą to nie jedyny przypadek rozmijania się tu szlachetnych intencji właścicieli z realizacją. Po 1824 r. Magdalena Lubomirska położyła płytę kamienną na miejscu, gdzie rosła lipa poety. Z kolei Teresa Jabłonowska postawiła na płycie matki kamienny, czworoboczny obelisk, budując pomnik najsłynniejszego polskiego drzewa. Był więc czarnoleski obelisk pierwszym pomnikiem drzewa, ale też pierwszym plenerowym pomnikiem związanym z symbolem świata poety. Ale ponieważ jesteśmy skazani na dosłowność, pomnik w czystym kształcie stał tylko jedno pokolenie. W 1868 r. na zlecenie Władysława Jabłonowskiego został przekształcony, po dodaniu kilku nowych elementów, w sentymentalny pomnik „Urszuli", z błędnie zacytowanym fragmentem trenu XIII i błędnie użytym

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, „Głowa Jana Kochanowskiego" – rzeźba Xawerego Dunikowskiego

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, „Jan Kochanowski z Urszulką" – rzeźba Zygmunta Trembeckiego

Przypuszczalny wygląd dworu Piotra Kochanowskiego
– rysunek studyjny Ryszarda Kańskiego

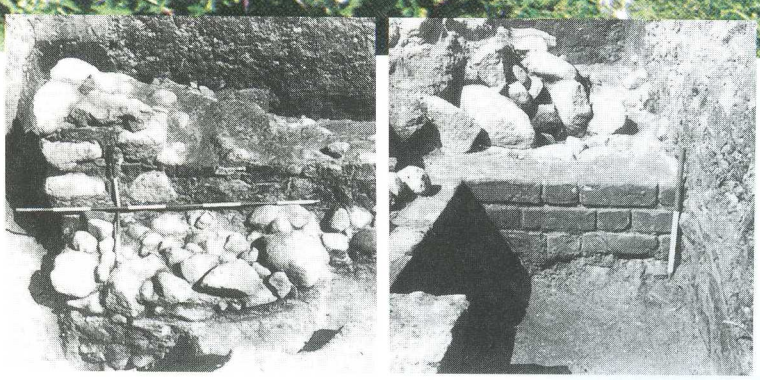

Sycyna – miejsce, w którym stał dwór oraz fragmenty fundamentów

Sycyna – staw „Przerwaniec”, pomnik Jana Kochanowskiego, pamiątkowy obelisk z 1621 roku

Kolegiata w Zwoleniu, epitafium Jana Kochanowskiego w Kaplicy Kochanowskich

Pomnik Jana Kochanowskiego w Zwoleniu, rzeźba Władysława Jani

Projekt pomnika Jana Kochanowskiego w Radomiu – autor Jan Kucz

popiersiem Piotra Kochanowskiego, który od prawie półtora wieku zastępuje, zresztą nie tylko tu, wizerunek stryja Jana. Także zachowana do dziś zabudowa Czarnolasu rodziła się z dobrej woli, ale ostatecznie jest plonem nieporozumień i niedbalstwa. Teresa Raczyńska na początku XIX w. wykonała w Czarnolesie rozległe prace porządkowe, przede wszystkim rozebrała pałac Jabłonowskiego, a szanując legendę, zachowała w ogrodzie mury alkierza, który uchodził za pozostałość domu poety, choć dziś wiemy, że był znacznie młodszy. Po tym wybudowała, według projektu Jakuba Kubickiego, całkowicie nowy dwór, lokalizując go w najbliższym sąsiedztwie wcześniejszej zabudowy, ale na *surowym korzeniu*. Dwór ten po pół wieku spalił się w 1853 r. Odbudowany po 40 latach, w uproszczonym kształcie, bez facjat, stanowi dziś, po różnych jeszcze perypetiach wojennych, siedzibę Muzeum Jana Kochanowskiego. Córka Raczyńskiej, Magdalena Lubomirska, kontynuując inwestycyjne dzieło matki, ze szczątków *domu Kochanowskiego* wzniosła, według projektu Władysława Czarnowskiego, kaplicę, starając się w ten sposób najgodniej uczcić poetę. Ale kiedy później kaplicę, zbudowaną zresztą w obcym tu stylu, przekształcono na mauzoleum Jabłonowskich, stała się ona pomnikiem nie Kochanowskiego, a tej właśnie rodziny. W podziemiach kaplicy, przy budowie których włączono starą piwnicę, być może z XVI w., spoczywają prochy Teresy Jabłonowskiej, jej syna Władysława i jego żony Ludgardy oraz Stanisława Zawadzkiego i jego brata Piotra, a także Antoniego Jełowieckiego, ostatniego właściciela Czarnolasu.

Lubomirska wydobyła też z ruin stare, żelazne drzwi kowalskiej roboty typowej dla XVI w., które, uchodząc dziś za obiekt z domu poety, rzeczywiście mają metrykę obiektu XVI-wiecznego, a ich związek z dworem Kochanowskiego jest prawdopodobny. Za to nie da się związać z poetą i jego epoką tak zwanego „fotela Kochanowskiego", kolejnej pamiątki, której starano się przypisać zaszczytne pochodzenie. Fotel jest obiektem późniejszym, zapewne pochodził z barokowego pałacu Jabłonowskiego. Dla uprawdopodobnienia tworzonej legendy o tych dwu obiektach Teresa Jabłonowska, córka Magdaleny Lubomirskiej, wykonała rzeźbiarskie, wolutowe zwieńczenie zaplecka fotela, który wcześniej, w 1843 r., poddany został gruntownej konserwacji w pracowni snycerskiej w Warszawie. Tworzy go splot stylizowanych liści akantu z herbem *Korwin* pośrodku i inicjałami *JK* oraz koroną rangową. Podobna rzeźba, ale do dziś nie zachowana, wieńczyła ozdobną, drewnianą ramę, w którą oprawiono żelazne drzwi. Ale także i te wzbogacono metalowym dowodem: herbem i inicjałami, że należały do poety.

Poza tym T. Jabłonowska miała rzeczywiście znaczy udział w odbudowie kultu poety. Postawiła obelisk, ukończyła budowę i wyposażyła kaplicę oraz urządziła w niej ekspozycję zakonserwowanych pamiątek po poecie i jego pierwodruków, pochodzących ze zbiorów Feliksa Bentkowskiego, pierwszego wielkiego znawcy literatury polskiej, który pozyskał je do swojego zbioru w 1794 r. Założyła też w 1844 r. księgę pamiątkową dla zwiedzających. Prowadzona przez prawie 100 lat zawierała liczne i cenne autografy gości, niestety po ostatniej wojnie zaginęła. Pamiątki i starodruki pokazywano zwiedzającym do końca XIX w., widział je jeszcze Hieronim Łopaciński w 1897 r., później wysoko cenione i rzadkie już wydawnictwa Kochanowskiego najpewniej zostały wywiezione z Czarnolasu przez rodzinę, potraktowane jako część spadku po Ludgardzie Jabłonowskiej.

T. Jabłonowska założyła też w Czarnolesie ogród dendrologiczny, sprowadzając do jego urządzenia specjalistę z Czech. Zestaw pamiątek zgromadzonych przez T. Jabłonowską, wzbogacany dokumentami historycznymi i pamiątkami rodzinnymi Jabłonowskich, wędro-

wał po różnych budynkach czarnoleskiego zespołu dworskiego. Po pożarze dworu i uszkodzeniu kaplicy (1853) przeniesiony został do oficyny. Tam oglądali pamiątki specjaliści: E. Ruciński, J. Rymarkiewicz, K. Promyk i R. Plenkiewicz. Natomiast w 1897 r. H. Łopaciński widział je już w odbudowanym niedawno murowanym dworze. Wtedy więc dwór przejął w namiastce funkcję muzealną i pełnił ją albo do czasu zmiany właściciela Czarnolasu, co miało miejsce w 1906 r., albo też do wybuchu I wojny światowej i kolejnego zniszczenia tego budynku w 1914 r. W każdym razie w 1930 r. już tylko fotel i drzwi żelazne jako dwie relikwie przechowywane były w kaplicy. Tam przetrwały wojnę, by w 1945 r. znaleźć się w zbiorach Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach. Powróciły do Czarnolasu w 1961 r.

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie. Pod koniec XIX w. gwałtownie narastające zainteresowanie poezją J. Kochanowskiego i jego osobą, wywołane głównie jubileuszowymi obchodami 300-lecia zgonu poety, które przyniosły wielostronne badania naukowe i publikacje, wielką edycję dzieł wszystkich, zjazd naukowy, wystawy i pomnik w Poznaniu, a także spotęgowane zainteresowanie ówczesnej prasy, publikującej sprawozdania, omówienia wydarzeń oraz liczne artykuły popularne i fachowe – spowodowały wzrost zainteresowania także jego ojczystymi stronami. Do Czarnolasu przyjeżdżali nie tylko fachowcy, ale coraz częściej zwykli czytelnicy. Rósł więc problem uporządkowania zaniedbanego, straszącego także ruinami gniazda poety. Mimo nacisków i zgłaszanych pomysłów z muzeum, lub przynajmniej biblioteką, Jabłonowscy odbudowali tylko dwór. Mimo wielkiego serca i wysiłków, także pomysłu na pomnik, niewiele mógł zrobić w międzywojniu, nawet przy okazji jubileuszu poety w 1934 r. kolejny i ostatni właściciel godny Czarnolasu – Stanisław Zawadzki.

I tak doszło do lat pięćdziesiątych XX w., kiedy po obchodach Roku Odrodzenia kolejny raz wzrosło zainteresowanie Kochanowskim, wielkim renesansowym poetą. Szczególną aktywność wykazała wówczas i wypełniła zobowiązania wobec swego syna najbliższa ojczyzna.

W 1961 r. w Zwoleniu odsłonięto pomnik (17 maja), w Czarnolesie Muzeum Jana Kochanowskiego (17 września).

Muzeum przejęło w użytkowanie cały zabytkowy zespół z dworem, kaplicą, oficyną i parkiem, remontując go i systematycznie zagospodarowując.

Pierwsza skromna ekspozycja, urządzona przez Muzeum Świętokrzyskie w Kielcach, miała charakter oświatowy. Z braku dostatecznej ilości oryginalnych eksponatów posługiwała się dość powszechnie kopiami i fotografiami oraz tablicami z tekstami poetyckimi i informacjami biograficznymi. Zajmowała hall i cztery sale, przy czym ekspozycję biograficzną pomieszczono w trzech salach, w hallu wystawiono najcenniejsze obiekty: „fotel Kochanowskiego", żelazne drzwi, rzeźby, obrazy i tkaniny artystyczne oraz podstawowe edycje poezji Kochanowskiego i naukowe opracowania. Ekspozycję zamykała dowolna rekonstrukcja renesansowej izby mieszkalnej wyposażonej w meble, naczynia, świeczniki oraz kopię matejkowskiego portretu Kochanowskiego. Wystawa ta z różnymi modyfikacjami przetrwała do czasu gruntownej odnowy dworu przed jubileuszem poety w 1980 r.

Nowa i stała ekspozycja pod nazwą *Jan Kochanowski*, otwarta uroczyście w 1980 r., jest poświęcona poecie pokazanemu na tle epoki łącznie z elementami jego recepcji w dziejach kultury polskiej. Wyartykułowano te założenia na przestrzeni sześciu sal, w odrębnych sześciu blokach tematycznych: *Kształtowanie, Renesansowy manifest poety, Poeta czarnoleski, Poeta i obywatel, Poeta przy pracy* i *Poeta nieśmiertelny*.

Wystawa została urządzona nowocześnie, posługuje się także światłem, ale operuje oryginalnym materiałem muzealnym wspartym, co najwyżej, kopiami nieosiągalnych dzieł sztuki, czy też pierwodruków poezji Kochanowskiego. Dużo tu obrazów tematycznie związanych z epoką i poetą, prace Karola Millera, Henriety Beyer, Jana Matejki, Łukasza Cranacha Młodszego, Sophonisy Anguissoli czy Marcina Kobera; rzeźby Zygmunta Trembeckiego, Xawerego Dunikowskiego, czy anonimowe *Złożenie do grobu* z XVI w. Wśród wielu eksponowanych mebli: skrzyń, szafek, stołów, foteli, krzeseł i półek wyróżnia się „fotel Kochanowskiego" i sepet podróżny z czarnego drewna inkrustowany kością słoniową z XVII w. Duże walory dekoracyjne prezentują tkaniny, w tym tapiserie flamandzkie ze scenami arkadyjskimi, dywany wschodnie, makata buczacka i tkaniny współczesne Barbary Falkowskiej i Anny Rohozińskiej. Dość licznie eksponowanemu rzemiosłu patronują zabytkowe, żelazne drzwi z XVI w., a także renesansowy pierścień zaręczynowy, lutnia, renesansowy zegar wieżyczkowy i wiele innych. Odrębny charakter ma warstwa literacka wystawy z pergaminową metryką Akademii Krakowskiej z wpisem przyszłego poety, pierwodruki utworów Kochanowskiego, oryginalne starodruki, a także mapy, sztychy portretowe, plany i widoki miast. Są tu także elementy dawnego uzbrojenia.

Wystawę współtworzy także światło. Muzeum poety zamknięte w pięciu salach operuje światłem sztucznym, rozgraniczając w ten sposób dwa czasy wystawy – ten sprzed czterech wieków i współczesność w ostatniej sali, zalanej dziennym światłem i możliwością kontaktu z pomnikiem poety w parkowym pejzażu.

Na 400-lecie zgonu poety ekspozycja czarnoleska w dość istotny sposób została zmieniona, wzbogacając się o sześć gobelinów wykonanych w 1984 r. przez wybitne polskie artystki. Danuta Paprowicz-Michno wykonała *Jagiellońskie dysputy*, Anna Urbanowicz-Krowacka zrealizowała pracę *Jan Kochanowski sekretarzem króla Zygmunta Augusta*, Krystyna Czarnocka *Treny*, Jolanta Owidzka *Odprawę posłów greckich* i Danuta Pąprowicz-Michno *Humanistę z Czarnolasu*.

Przybyło później do Czarnolasu także kilka cennych dla tego miejsca obrazów: J. Matejki *Jan Kochanowski nad zwłokami Urszulki* i *Złoty wiek literatury w XVI wieku*, a także obraz Władysława Łuszczkiewicza *Jan Kochanowski czytający w Czarnolesie przekład psalmów*. Zbiory bogaciły się i rosną nadal wspierane zakupami i darami przyjaciół Czarnolasu i przede wszystkim miłośników poety i jego poezji.

Kaplica Kochanowskich w Radomiu. Jan Kochanowski z Baryczy, synowiec poety po bracie Andrzeju, łowczy (1622), chorąży koronny, starosta kozienicki, faworyt królewski, wybudował w latach 1630–1633 w kościele św. Jana w Radomiu, obok prezbiterium, nową, utrzymaną w stylu prowincjonalnego renesansu, kaplicę z kryptą grobową. Budowniczym był podobno mistrz Jan Wolff z Zamościa. Wzniesiona na planie kwadratu, nakryta spłaszczoną kopułą z latarnią, otwarta arkadą do nawy bocznej i dwoma oknami do prezbiterium. W ścianie czołowej okno zamknięte półkoliście, nad nim małe okrągłe. Wewnątrz w narożach pilastry o stiukowych głowicach, dźwigające belkowanie z fryzem o dekoracji roślinnej. Od wewnątrz kopuła pokryta dekoracją stiukową o wałkach promienistych oraz medalionach wypełnionych naprzemiennie rozetami i ozdobnymi kartuszami z herbami *Korwin, Półkozic, Odrowąż, Janina* i literami *J, K, Ch, K*, przypominającymi imię i związki familijne fundatora. Dach kaplicy kopulasty z ośmioboczną latarnią rozczłonkowaną parami pilastrów z uskrzydlonymi aniołami na fryzie. Ołtarz w kaplicy późnorenesansowy z dekoracją okuciową i roślinną, z początku XVII w., złocony przez Jana Knychalskiego w 1605 r., do 1838 r. główny ołtarz kościoła, później znacznie zubożony.

Kochanowski, poza fundacją kapliczną, utworzył w 1630 r. fundusz 3000 złp. lokowany na Policznej, w 1753 r. przeniesiony na kahał lubelski, z którego dochody były przeznaczone na codzienną mszę św. odprawianą w kaplicy za duszę fundatora.

Inne fundacje spadkobierców pamięci poety *po kądzieli*

Od południa do nawy zwoleńskiego kościoła przylega kaplica św. Stanisława, biskupa i męczennika, zwana ***Kaplicą Owadowską***. Jej fundatorką była Zuzanna Owadowska, córka Filipa, stolnika sandomierskiego, i Ewy z Kochanowskich, wnuczka poety Jana. Zuzanna byłą żoną Sebastiana Wołuckiego, kasztelana małogoskiego i starosty rawskiego. Kaplicę wybudowała, czyniąc zadość intencji rodziców, w latach 1620–1630. Dokument erekcyjny kaplicy został zatwierdzony w 1645 r., ustanawiając prebendę za 240 złp. procentów od sumy 3000 złp. fundacji lokowanej na dobrach Ostrowce w Lubelskiem, Jana Michowskiego, syna Krystyny Kochanowskiej, najmłodszej córki poety. Wołucka zapisała także na reperacje i sprzęt kaplicy 40 złp. procentu od sumy 500 zł zapisanych na jej Strykowicach. Prebendarz miał obowiązek odprawiać tygodniowo 3 msze św. – dwie żałobne za dusze Filipa (w poniedziałek) i Ewy (w piątek) Owadowskich oraz jedną w sobotę o Matce Boskiej.

Kaplicę wzniesiono z cegły na planie kwadratu. Nakrywa ją ośmiodzielna kopuła z latarnią nadwieszona na pendentywach. Gzymsy u podstawy kopuły i latarni oraz żebra dzielące kopułę na pola pokrywa skromna, późnorenesansowa dekoracja stiukowa z ornamentyką wolich oczek i perełek. Stiukowa dekoracja obramuje ponadto 3 okrągłe okna i tworzy łuki nad każdą ze ścian. W narożach wnętrza wprowadzono również pilastry z głowicami. W oknach nowoczesne witraże z nowotestamentowymi symbolami. Z polichromii Zdzisława Gedliczki z 1948 r. zachowano po ostatniej konserwacji namalowaną scenę nadania Zwoleniowi praw miejskich przez króla Jagiełłę oraz wizerunek polskiego orła w otoku wieńca, obydwa ze stosownymi napisami.

Zuzanna Wołucka w 1630 r. ufundowała dla kaplicy także ołtarz typu architektonicznego, w stylu późnorenesansowym, z płaskorzeźbioną sceną zabójstwa biskupa Stanisława Szczepanowskiego w polu środkowym, rzeźbami św. Salomei i św. Kunegundy oraz malowidłami św. Szczepana i św. Wawrzyńca w medalionach na skrzydłach. W szczycie ołtarza – obraz z datą 1691, przedstawiający św. Piotra z atrybutami.

W krypcie grobowej kaplicy Owadowskiej chowano kolatorów – dziedziców Strykowic, prebendarzy i nielicznych miejscowych. W 1830 r. po powodzi wyjęto z krypty 26 trumien. Kaplica, podobnie jak położona naprzeciw kaplica Kochanowskich, w czasie rozbudowy kościoła w 1928 r. została włączona do struktury południowej nawy bocznej, tracąc ostatecznie swą integralność.

Stanisław Witowski, kasztelan brzeziński, mąż Elżbiety , córki poety, i dziedzic Jedlińska, w 1630 r. usunął z miasta i miejscowej szkoły kalwinów, a szkołę oddał pod nadzór Akademii Krakowskiej. Na miejsce starego, drewnianego kościoła pod wezwaniem Matki Boskiej i św. Stanisława biskupa, erygował nową świątynię.

Murowany kościół wybudował w 1645 r. ich syn Stanisław, kasztelan sandomierski. Kościół był później zrujnowany przez Szwedów w 1655 r., ale i po odnowieniu przetrwał tylko 100 lat. W 1752 został gruntownie przebudowany w stylu barokowym, prawdopodobnie według projektu Jakuba Fontany. Z dawnego wyposażenia zachował się dzwon odla-

ny w 1648 r. w Gdańsku z herbami: *Jastrzębiec* Stanisława Witowskiego i *Półkozic* jego żony Ewy ze Stamierowskich.

Dziełem tego samego Stanisława Witowskiego była budowa kościoła i klasztoru dominikanów w Wysokim Kole, ale kolejnego zbożnego dzieła nie ukończył. Udało się to dopiero Janowi Wielopolskiemu, podkanclerzemu koronnemu, synowi Zofii Kochanowskiej, która była córką Jana Kochanowskiego z Baryczy, budowniczego kaplicy Kochanowskich w Radomiu.

Ta sama Elżbieta, córka poety, żona najpierw Mikołaja Borkowskiego, właściciela Wierzchoniowa koło Kazimierza Dolnego, a w parę lat później Stanisława Witowskiego, w 1615 r. ufundowała kaplicę w farze kazimierskiej, zwaną obecnie kaplicą Borkowskich-Witowskich. W kaplicy tej znajduje się tablica nagrobkowa Mikołaja i Anny Borkowskich, dzieci Jana Borkowskiego, syna z pierwszego małżeństwa Elżbiety.

Henryk Bednarczyk, Tadeusz Derlatka, Grzegorz Stawarz

Odrodzenie Sycyny – miejsca urodzenia Jana Kochanowskiego

Pierwsza wzmianka o wsi określanej wówczas mianem Życina pochodzi z 1191 r. Sycyna jest więc jedną z nielicznych wsi regionu radomskiego, których metryka sięga średniowiecza.

Jan Kochanowski

W latach 1522–1525 wieś przeszła w całości w ręce sędziego grodzkiego radomskiego Piotra Kochanowskiego i niemal do końca XVII w. pozostała w dziedzictwie Kochanowskich. Tu urodził się sławny poeta **Jan Kochanowski**, tutaj też jeden z jego krewnych wystawił w 1621 r. obelisk-kapliczkę.

W 1706 r. podczas tzw. wojny północnej cała Sycyna została spalona przez wojska szwedzkie, ale dość szybko została odbudowana staraniem dzierżawcy hetmana Stanisława Chomętowskiego. W 1787 r. Sycyna liczyła już 302 mieszkańców, z czego 21 przedstawicieli narodowości żydowskiej. Dziedzicem wsi był Piotr Wierzbowski, który wkrótce odsprzedał ją Kazimierzowi Olechowskiemu. We wsi znajdowało się wówczas ponad 40 chałup, dwór, browar, młyn i karczma. W 1815 r. Sycynę nabyli Agnieszka i Kazimierz Młodeccy.

W 1854 r. wieś kupili August i Laura Morzkowscy. Sycyna weszła wówczas w spór z nowymi dziedzicami, dotyczący dostępu do łąk i lasów.

Janina Czaplińska (1859–1942)

W 1872 r. majątek sycyński wraz z dworem nabył Wacław Czapliński (Czapliński pozostał w jego posiadaniu aż do 1945 r.). Czaplińscy rozbudowali dwór usytuowany w parku nad stawem Przerwaniec, byli rzecznikami nowoczesnych metod gospodarowania, a w folwarku zatrudniali ok. 100 osób. Żona Wacława Czaplińskiego Janina z Morzkowskich, u schyłku XIX w. organizowała w sycyńskim dworze naukę dla dzieci wiejskich, a pokoje państwa Czaplińskich gościły dość często przedstawicieli Narodowej Demokracji. Działalność **Janiny Czaplińskiej** spotkała się z uznaniem władz odrodzonej Polski i w 1924 r. została odznaczona orderem Polonia Restituta.

Tragiczne doświadczenia drugiej wojny światowej nie ominęły Sycyny. Już 8 września Niemcy wkroczyli do wsi od strony Ciepielowa. W nocy zamordowali jednego z mieszkańców Sycyny oraz 9 uciekinierów z innych miejscowości. Nieco później na polach należących do wsi rozstrzelano 11 polskich żołnierzy przedzierających się w kierunku Wisły. Mieszkańcy wsi działali zarówno w Gwardii Ludowej (**Adam Pyciarz**), jak i w Batalionach Chłopskich Stronnictwa Ludowego czy Narodowej Organizacji Wojskowej.

Adam Pyciarz (1914–1942)

Lata pięćdziesiąte były okresem znacznych przemian w Sycynie. W 1955 r. na gruntach majątku Czaplińskich założono Spółdzielnię Produkcyjną „Przełom" (istniała do 1972 r.), powstało kółko rolnicze z pierwszymi ciągnikami i maszynami omłotowymi. Spółdzielnia mleczarska w Zwoleniu założyła tu swój punkt skupu mleka, zbudowano też sklep przemysłowo-spożywczy. W Sycynie otwarto wówczas filię Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zwoleniu i zbudowano siedzibę Gromadzkiej Rady Narodowej (obecnie szkoła). W obliczu częstych pożarów dość istotną kwestią dla rozwoju wsi było powołanie w 1958 r. Ochotniczej Straży Pożarnej, której prezesem został **Jan Kapcia**, a pierwszym naczelnikiem **Stefan Wróbel**. Zbudowano w czynie społecznym remizę.

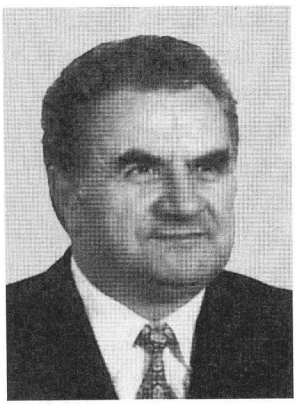

Jan Bednarczyk (1948–2000)

Wielu dokonań w Sycynie w latach dziewięćdziesiątych (telefonizacja, budowa wodociągów, wreszcie droga asfaltowa) związana jest z **Janem Bednaryczkiem**, marszałkiem sejmiku samorządowego województwa radomskiego, współzałożyciela Stowarzyszenia Oświatowego SYCYNA.

Ze wszystkich miejscowości i miejsc związanych z Janem Kochanowskim najbardziej zaniedbana jest Sycyna – Jego miejsce urodzenia. To żal, że patrząc z góry na Rosję nie możemy odrestaurować pamiątek tak jak to zrobiono w miejscu urodzenia A.S. Puszkina. Przedstawiając wstępną koncepcję Tadeusza Derlatki, stworzenia trzech powiązanych rejonów (ABC) w Sycynie chcę z dumą podkreślić, że to nasze społeczne działanie oraz ogromna aktywność starostwa i gminy starosty **Jerzego Kozińskiego** i burmistrza **Zbigniewa Buczmy** zaczyna przetwarzać plany w rzeczywistość. Przyjrzyjmy się koncepcji zagospodarowania.

Niezbędne jest wspomaganie rewitalizacji **Zespołu Podworskiego Sycyna – gniazda ojczystego Jana Kochanowskiego** (2005–2010), poprzez wprowadzenie tych zadań do strategii ochrony dziedzictwa kulturowego Mazowsza:

- Plan zagospodarowania przestrzennego trzech rejonów zespołu w Sycynie, koncepcja zagospodarowania przestrzennego Sycyny figuralnymi rzeźbami ludzi Renesansu;
- Opracowanie dokumentacji technicznej: zespołu podworskiego, otoczenia pomnika Jana Kochanowskiego i obelisku z 1621 r. odsłonięcie fundamentów domu rodzinnego Jana Kochanowskiego, zabytkowego młyna, wiaty, amfiteatru, infrastruktury technicznej i systemu informacji:

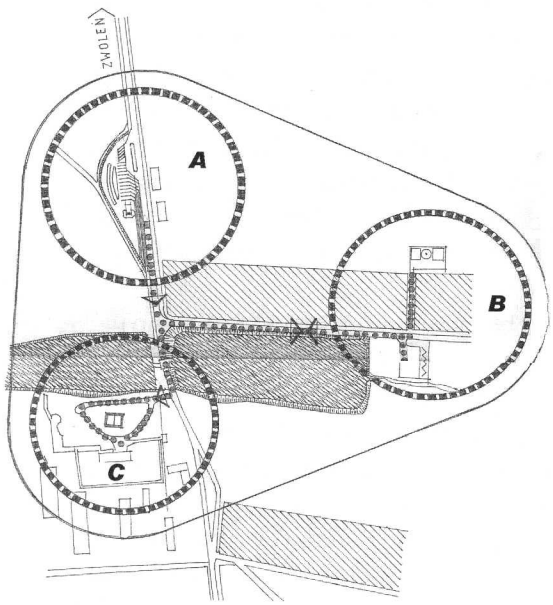

Koncepcja powiązań rejonów upamiętnienia miejsc Jana Kochanowskiego w Sycynie: A – rejon istniejącego pomnika uzupełnionego kalendarium; B – rejon obeliska uzupełnionego parkingiem z formami plastycznymi; C – rejon dworku z parkiem

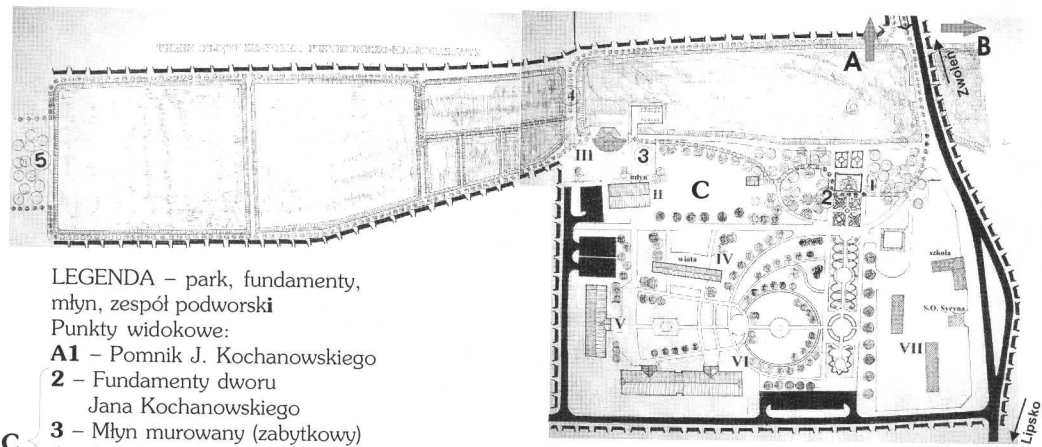

LEGENDA – park, fundamenty, młyn, zespół podworski
Punkty widokowe:
A1 – Pomnik J. Kochanowskiego
2 – Fundamenty dworu Jana Kochanowskiego
3 – Młyn murowany (zabytkowy)
4 – Staw
5 – Zarośla, las olchowy
6 – Wiata
B7 – Rejon obeliska, kapliczki, parking po starej szkole

I – Fundamenty Dworu/Herb Odrowąż; **II** – Młyn adaptowany na Centrum Muzealno-Edukacyjne z zapleczem restauracyjnym i salą konferencyjną na 150–300 miejsc; **III** – Amfiteatr na ok. 800 osób, scena na wodzie; **IV** – Galeria sztuki ludowej regionu radomskiego, **V** – Hotel, administracja – Centrum, Europejski Internetowy Uniwersytet Ludowy; **VI** – Rekonstruowany i powiększony budynek gospodarczy, schronisko młodzieżowe; **VII** – Teren szkoły, siedziba S.O. Sycyna, budynek mieszkalny

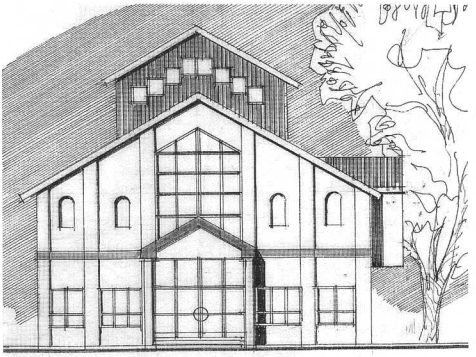

Projekt rekonstrukcji i utworzenia Centrum Edukacyjno-Muzealnego – Gniazdo Ojczyste Jana Kochanowskiego

Zabytkowy młyn z XIX wieku (C)

- systemu informacji (6 tablic informacyjnych, folder, pocztówki, przewodnik turystyczny (scenariusze, prezentacja multimedialna);
- Rewitalizacja zabytkowego parku i młyna, budynku gospodarczego (Centrum Muzealno- Edukacyjne);
- Remont zabytkowej wiaty – Galeria rzeźby (kowalstwo, drewno);
- Dokumentacja i realizacja ścieżki edukacji ekologicznej Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Sycyna;
- Infrastruktura techniczna: sieci energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, drogi wewnętrzne, utwardzenie dróg lokalnych: Sycyna – Karolin (+ odcinek wzdłuż zespołu do młyna), Sycyna Płn. – Barycz (otworzy połączenie z Janowcem), Sycyna Płd., Sycyna Kolonia Płn.;

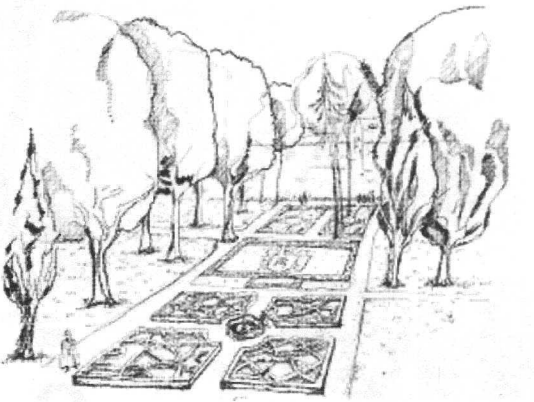

Projekt rewitalizacji parku w Sycynie – fragment z fundamentem dworu Jana Kochanowskiego. Fundacja Rozwoju KUL. Projekt autorstwa prof. dr hab. Janusza Janeckiego, mgr inż. Katarzyny Sobczak, mgr inż. Wojciecha Jaruszczyka, Jana Kamińskiego, mgr inż. Anny Krawczyk, mgr inż. Agnieszki Oleś, mgr inż. Piotra Szkołuta

- Dokumentacja, rozbudowa i remont budynku gospodarczego Ośrodek Doskonalenia Praktycznego Rolnictwa), wyburzenie etapami nieczynnych chlewni i zagospodarowanie terenu, budowa amfiteatru nad lustrem wody stawu Przerwaniec (500–800 miejsc).

Ustanowienie przez Wojewodę Mazowieckiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Sycyna, projektowana rewitalizacja parku, później budowa edukacyjnej ścieżki ekologicznej może dodatkowo poprawić walory turystyczne Sycyny.

W 2004 r. Mazowiecka Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła modernizację drogi krajowej nr 79 na odcinku w Sycynie: ułożenie chodników i urządzenie ciągu pieszo-rowerowego, prowadzących od Sycyny Kolonii Północnej do Sycyny Południowej, przebudowa dwóch skrzyżowań, poszerzenie i odnowa nawierzchni jezdni, zatok autobusowych, budowa wysepek „azylowych" i urządzenie dużego parkingu.

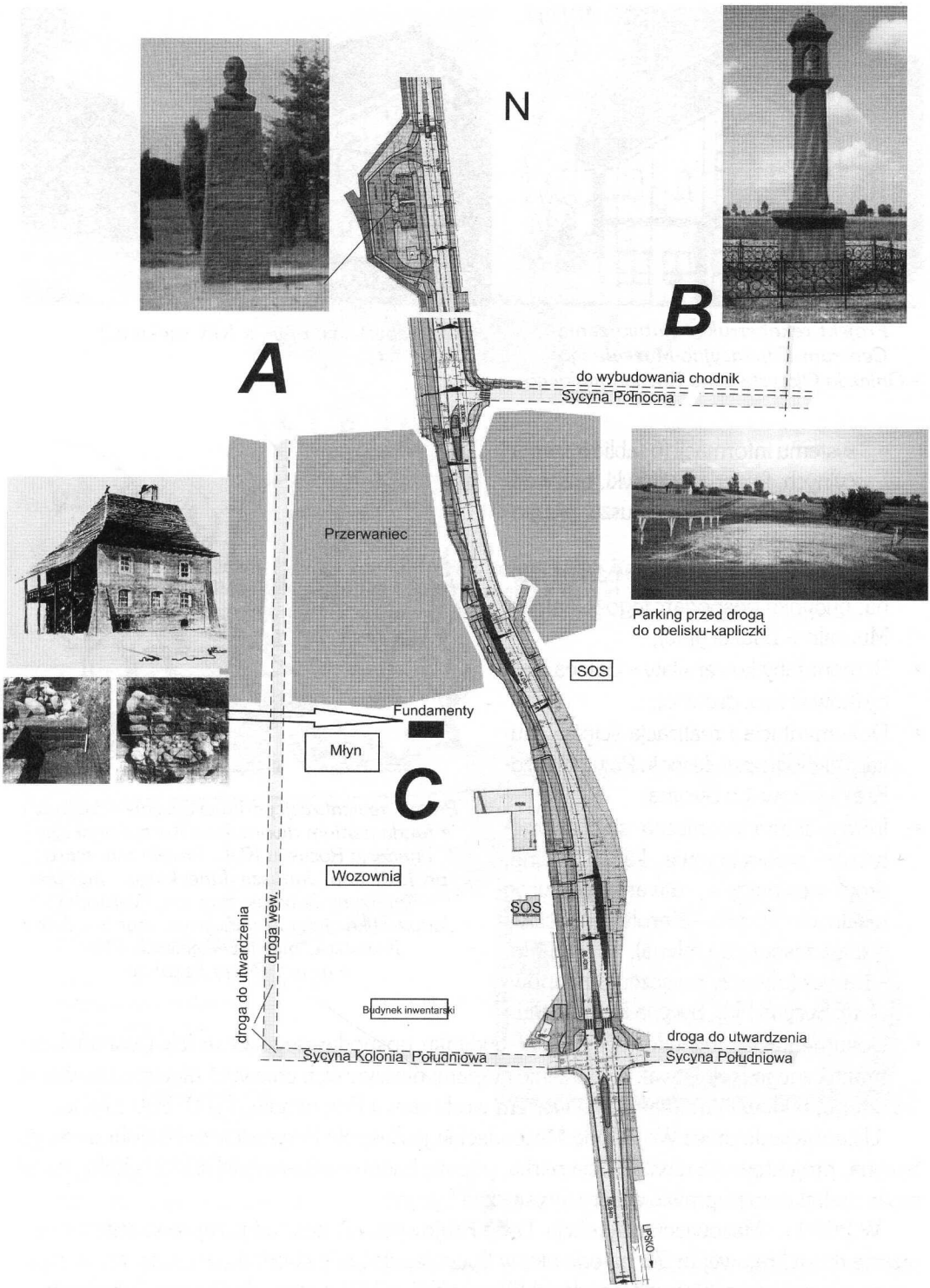

Plan zmodernizowanej drogi nr 79

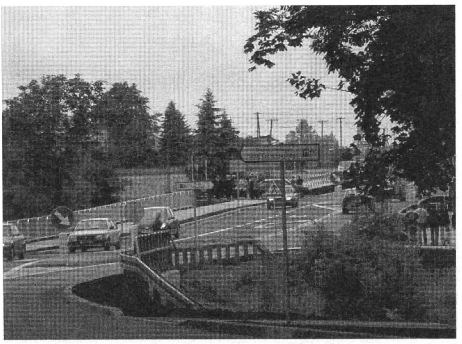

Droga nr 79 po przebudowie

Są prowadzone prace remontowe przy Sycynie Kolonii Północnej, wkrótce powinien się rozpocząć remont drogi przez Sycynę Południową i chodnika przez Sycynę Północną. To duże zaangażowanie gminy i powiatu.

Odkrycie na nowo Sycyny to również szansa na zwiększenie atrakcyjności Muzeum w Czarnolesie i Zwoleniu. Pierwszy krok to przedłużenie drogi Sycyny Północnej do Baryczy umożliwi łatwiejsze dojazdy do Janowca, a więc utworzenie kręgu Czarnolas–Zwoleń–Sycyna–Janowiec.

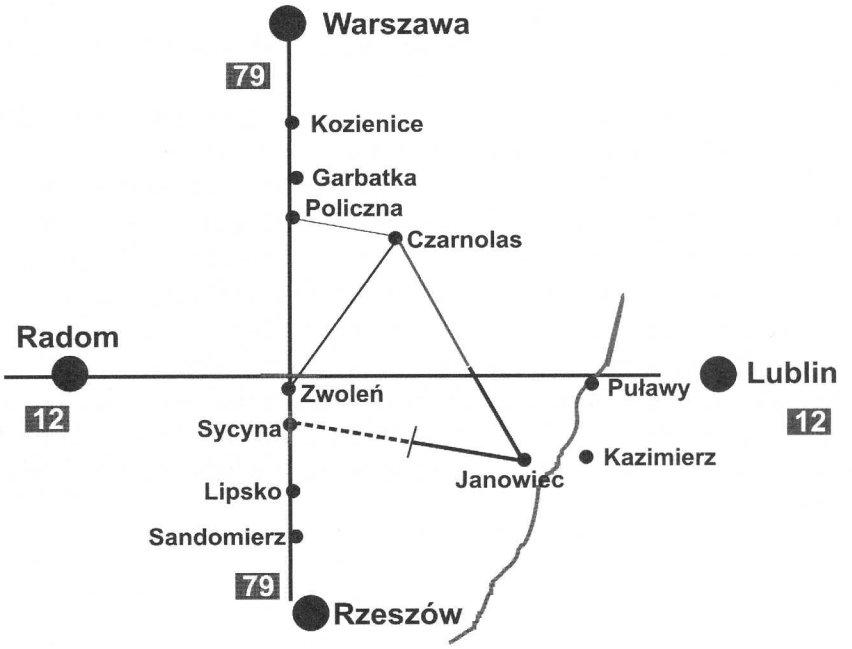

Wykonana i planowana modernizacja dróg

Planowana przez Starostwo budowa drogi Polesie–Czarnolas (od drogi nr 12) a także połączenie Sycyny z Baryczą zwiększy dostępność dla turystów licznie odwiedzających Kazimierz, Puławy a także Kozienice i Radom, a więc utworzeniedrugiego kręgu powiązań. Kolejne zadanie to zatrzymanie turystów jadących z Krakowa, Kielc, Warszawy, Lublina, Sandomierza. Zatrzymanie turystów przejeżdżających tradycyjnymi szlakami na dłużej to szansa również dla aktywności gospodarczej i dodatkowego zatrudnienia. Sprzyja temu aktywność naukowa, wychowawcza, kulturalna i gospodarcza samorządów, Muzeum im. Jana Kochanowskiego Stowarzyszenia Oświatowego Sycyna, Stowarzyszenia Przyjaciół Czarnolasu i innych.

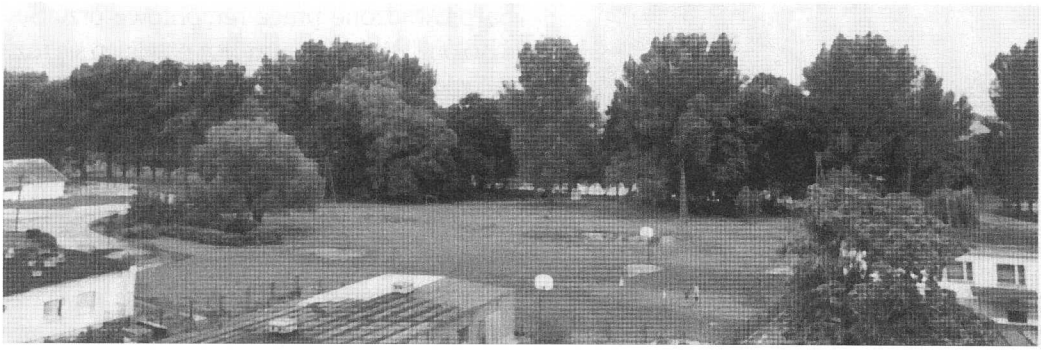

Park przy szkole podstawowej

Zamiast 30 tys. rocznie nastąpi zwielokrotnienie ilości turystów do 300 tys. rocznie. Dopiero wtedy będzie szansa, że co drugi mieszkaniec Polski odwiedzi ziemię Jana Kochanowskiego.

Sprzyjać temu zwiększonemu zainteresowaniu będzie, mam nadzieję, w nieodległej przyszłości realizowana idea Mazowieckiego Portu Lotniczego w Radomiu.

Zlot szkół imienia Jana Kochanowskie, konferencja naukowa, bieg przełajowy i festyn z okazji 475 rocznicy urodzenia Jana Kochanowskiego wykazuje ogromne potrzeby rozbudowy infrastruktury w Zwoleniu, Czarnolesie i Sycynie (szczególnie parkingi i sanitariaty).

Dziedzictwo kulturowe, walory krajobrazowe i ekologiczne mogą aktywizować całe południowe Mazowsze pod warunkiem uzyskania priorytetów w planach i lokalnych strategiach rozwoju. To szansa również w sektorowych programach operacyjnych.

Ochrona zabytków, popularyzacja dzieł Jana Kochanowskiego to przecież ogólnonarodowe zadanie. Adresujemy je do Ministerstwa Kultury, Sejmiku Mazowieckiego, Rady Powiatu i Gmin. Niezbędny jest program na miarę przyjętego ostatnio przez rząd Programu Chopinowskiego.

Marcin Olifirowicz

Idee humanistyczne i wychowawcze poezji Kochanowskiego w praktyce edukacyjnej szkół imienia Jana Kochanowskiego

Przewartościowanie mentalne, które było dziełem renesansu, dokonało się przede wszystkim w obszarze refleksji nad człowiekiem – ściślej – w odkryciu nowych, choć antycypowanych już w myśli antycznej, podstaw poczucia podmiotowości jednostki ludzkiej.

Renesansowa koncepcja człowieka jako twórcy swego świata kulturowego odkryła nową, właściwą mu rzeczywistość, w której on sam się realizuje, poznaje i spełnia.

Wpisujące się w te wartości idee humanizmu w twórczości Jana Kochanowskiego doskonale nawiązują do przeżywanego obecnie niebywałego renesansu miejsc: lokalności, małych ojczyzn, etnicznych korzeni, okolic i krajobrazów.

Ma on duże znaczenie kulturowe i polityczne, wiąże się z nim nadzieje na odbudowę demokracji i rekonstrukcję tożsamości wyczerpanej konfliktami w sferze dotychczasowych, szerszych identyfikacji. Jest przy tym częścią ogarniającego cały świat procesu kulturowej fragmentaryzacji. Miejsca i tożsamości wiążą się zatem dość jasno.

Poprzez wieki wartości, które posiadały społeczeństwa, w niewielkim tylko stopniu zmieniały się z pokolenia na pokolenie. Trwały, stanowiąc opokę, dając poczucie kontynuacji, jedności z historią i tradycją. System wartości stanowił podstawową zmienną w procesach socjalizacji, dawał podstawy swoistej „matrycy tożsamości", w którą każde nowe pokolenie było wtłaczane. Świat jednoznacznych wartości był jedynym możliwym do pomyślenia światem. Poza nim była już tylko inność/odmienność, trudna do zrozumienia i zaakceptowania. W rezultacie dla wartości się żyło i często – umierało. Nie znaczy to, że między kulturami nie istniał przepływ wartości, jednak odbywał się na zasadzie powolnej asymilacji.

Jak zauważa T. Lewowicki*, *Dzieje humanizmu i dzieje edukacji obfitują w liczne przykłady zmian, pojawiania się nowych prądów, idei, wprowadzania rozmaitych rozwiązań kwestii życia społecznego. A zmieniające się warunki społeczne, polityczne, gospodarcze, rozwój nauki i techniki sprawiały, że ideom humanistycznym nadawano nowe sensy, nowe interpretacje.*

W tym duchu przypominana, szczególnie przy okazjach rocznicowych, twórczość Jana Kochanowskiego, poety od „gniazda ojczystego", mimo dzielących od jej powstania wieków,

*W prezentowanym w tym tomie szkicu *Uniwersalne idee humanizmu a edukacja – szkic historyczny i współczesny casus edukacji międzykulturowej.*

języka, ciągle aktualizuje, przywraca niezmienne cechy, wartości, relacje filozoficzne człowieka nad samym sobą i pragmatyczne aspekty codzienności.

W okresie poszukiwania nowych wartości, symboli i wzorców postać Jana Kochanowskiego, która jak w lustrze odbija się w jego twórczości, budzi zdumienie, szacunek i ciągle odradzającą się recepcję życia i dokonań.

Okazją szczególną do podjęcia badań naukowych nad ideami humanistycznymi i wychowawczymi w praktyce edukacyjnej szkół im. Jana Kochanowskiego, jest obchodzona w roku 2005 – *475. rocznica urodzin poety*. Stała się ona impulsem nie tylko dla wydarzeń okolicznościowych, wydawnictw, konferencji, akademii, spektakli i koncertów, ale także pogłębionej refleksji nad aktualną „obecnością" Kochanowskiego w modelu wychowawczym współczesnej szkoły.

Przedmiotem naszej analizy stało się *określenie znaczenia patronatu Jana Kochanowskiego w placówkach szkolnych*, a także *form kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły*.

W systemie oświaty poza zauroczeniem samym reformowaniem przypomniano wreszcie przywrócenie szkole funkcji wychowawczej jako równorzędnej i współwystępującej z funkcją nauczania.

Koncepcja wychowania w szkole skupia się wokół odpowiedzi na podstawowe pytania:

- Do jakiego życia przygotować młodego człowieka?
- Jak stymulować jego rozwój?
- Na jakich wartościach oprzeć działania wychowawcze?
- Jak pojmować misję wychowawczą?

Życie społeczne w szkole oscyluje wokół osobowego wymiaru stosunków międzyludzkich, wśród których szczególną rolę pełnią relacje uczeń – nauczyciel – rodzic. Ich istotą jest pobudzenie i ukierunkowanie wszechstronnego rozwoju ucznia. Wspomaganie samokształcenia i samowychowania – nieodłącznych aspektów życia dojrzałego człowieka. W procesie wychowawczym nie sposób pominąć wychowania do przyszłego życia w rodzinie wartości, takie jak:

- szacunek do drugiego człowieka;
- odpowiedzialność, miłość;
- małżeństwo, rodzina;
- tolerancja.

– są podstawowymi, na których opiera się program oddziaływań wychowawczych.

Rola szkoły w tym obszarze wychowania polega na wspomaganiu rodziców, zgodnie z ich wolą zarówno do przekazywania treści, jak i form przekazu.

Kształtowanie postaw wobec życia, samego siebie i innych, wymaga skierowania procesu wychowawczego w nurt życia społecznego. Nawiązanie trwałej współpracy z rodzicami, także Kościołem, środowiskiem lokalnym zwiększy siłę i skuteczność wszystkich oddziaływań wychowawczych.

Nauczyciele wspomagają rozwój osobowy ucznia we wszystkich wymiarach: intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym, uczniowie zaś mają możliwości dociekania prawdy, szkoła ułatwi im osiągnięcie świadomości życiowej.

W szkole kładzie się nacisk na budzenie wrażliwości moralnej, na wspomaganie uczniów w ich dążeniu do samodzielności osądów, rozwijanie wrażliwości na dobro.

Szkoła dąży do kształtowania w uczniach szacunku dla dobra wspólnego, rodziny, społeczności lokalnej, państwowej, a także do rozwijania patriotyzmu jako wartości o podstawowym znaczeniu.

Młodzież otrzymuje w szkole pomoc w rozpoznawaniu wartości moralnych, w dokonywaniu wyborów i hierarchizacji tych wartości.

Szkoła pomaga w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania o sens życia, o przyszłość, wskazując na rzetelną pracę i uczciwość jako wartości prowadzące do realizacji przyjętych celów.

W dobie ograniczania w programach szkolnych elementów literatury staropolskiej, w tym również drastycznie twórczości Jana Kochanowskiego, szkoły, którym poeta patronuje, stają się swoistym depozytariuszem jego dorobku, pogłębionej refleksji poetyckiej i jej znaczenia w kulturze polskiej i europejskiej.

W Polsce obecnie ok. 100 placówek szkolnych, centrów kształcenia ustawicznego, instytucji kultury, teatrów, bibliotek i stowarzyszeń nosi imię Jana Kochanowskiego – najwięcej szkół podstawowych (51), potem gimnazjów (20), liceów ogólnokształcących (6) i zespołów szkolnych (12), a także jedna uczelnia wyższa – Akademia Świętokrzyska w Kielcach.

Rozmieszczenie tych placówek na terenie kraju przedstawiono na zamieszczonej mapie. Dokonanie topografii instytucji, którym patronuje Jan Kochanowski, ma duże znaczenie

Rozmieszczenie szkół i instytucji im. Jana Kochanowskiego

w określaniu procesu identyfikacji związków poety z jego ziemią rodzinną, a szczególnie z Sycyną (w której się urodził), Czarnolasem, nazywanym domem życia i tworzenia i Zwoleniem, miejscem spoczynku. W sumie, jak określają badacze, „radomska" ojczyzna poety wypełniła blisko 2/3 tego niezbyt długiego, ale jakże obfitego w całej spuściźnie literackiej i publicznej życiorysu.

Miejscowości, w których funkcjonują placówki im. Jana Kochanowskiego od regionu radomskiego rozchodzą się w kierunku południowo-zachodnim i południowo-wschodnim, tworząc tu największą sieć. Największe skupisko obejmuje woj. mazowieckie (20 placówek), następnie małopolskie, podkarpackie, lubelskie, śląskie i łódzkie.

Prezentacje poszczególnych szkół (ze względu na krótki czas przygotowywania monografii – nie wszyscy zdążyli je przygotować) przedstawiono w rozdziale II niniejszej monografii „Strażnicy dziedzictwa – szkoły i instytucje im. Jana Kochanowskiego". W indeksie prezentujemy wszystkie placówki z adresami, które dało się zidentyfikować, a ich liczba się zmienia, m.in. na skutek reorganizacji szkół, nawet ich likwidacji. Przybywają też nowe – 17.06.2005 imię poety nadano Szkole Podstawowej w Czarnolesie.

Założenia metodyczne przekazane do szkół im. Jana Kochanowskiego, określają podstawowe problemy badawcze: przykłady innowacji edukacyjnych, metod wychowawczych wokół dorobku poetyckiego Jana Kochanowskiego, formy kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły: dzień patrona szkoły, akademie okolicznościowe, konkursy poetyckie, recytatorskie, foldery, publikacje, gazetki szkolne związane z poetą i jego twórczością, zasoby biblioteczne szkoły poświęcone twórczości i życiu Jana Kochanowskiego. Poparto je elementami ogólnej charakterystyki: baza teleadresowa, fotografia obiektu szkolnego, sztandaru, godła szkoły, pomnika lub popiersia poety, tablicy okolicznościowej, fragment z misji szkoły, odwołujący się do wartości humanistycznych, a w szczególności do dorobku poety, aktualny profil, liczba uczniów, nauczycieli, dyrektor placówki, krótki rys historyczny, data i okoliczności nadania szkole mienia Jana Kochanowskiego (kto był inicjatorem nadania imienia).

W przekazanych i opracowanych samodzielnie materiałach placówki oświatowe, wprawdzie w różnym stopniu, ale konsekwentnie podkreślały związki z twórczością poety, ale też i Kochanowskim jako człowiekiem renesansu, światłym i otwartym na nowe prądy kulturalne i społeczne. Warto tu zaznaczyć wzrost popularności poety w okresie polskich starań o akcesję do Unii Europejskiej, kiedy poeta często uzyskiwał miano prawdziwego Europejczyka.

Przedstawiamy tu niektóre inicjatywy, wybrane jedynie na potrzeby tej analizy, jako przykłady działań w większości placówek.

Akt nadania placówkom oświatowym imienia Jana Kochanowskiego odbywał się zazwyczaj przy okazjach rocznicowych. Generalnie o nadaniu patronatu można mówić w wieku XX, począwszy od pierwszych lat po uzyskaniu niepodległości, do szczególnego nasilenia na przełomie lat 60. i 70., kiedy założenia ministerialne przewidywały nadawanie patronatu wszystkim placówkom oświatowym. Znaczna część szkół otrzymała imię poety w roku 1980, kiedy odbywały się ogólnopolskie obchody 450. rocznicy urodzin poety i w roku 1984, w 400. rocznicę śmierci autora „Trenów".

Równie zróżnicowane były formy nadania, od decyzji odgórnej, poprzez wniosek rady pedagogicznej, aż do tak demokratycznej metody, jaką przyjęto w Szkole Podstawowej nr 31 w Bielsku-Białej, gdzie w wybór patrona zaangażowana była cała społeczność szkolna. Najpierw wybierali uczniowie, potem rada rodziców, aż po zatwierdzenie wyboru przez Radę Miejską.

W Szkole Podstawowej w Dyblinie odbyła się np. debata na temat: „Czy Jan Kochanowski zasługuje na to, by zostać patronem naszej szkoły?". Jej konkluzje sformułowano w oświadczeniu aprobującym wybór poety na patrona placówki szkolnej: *Kochanowski to człowiek żywy, wiecznie nowy, przemawiający do wielu pokoleń nieśmiertelną doskonałością swej poezji, ślicznej, prostej i mądrej – to naprawdę kochanie wieków...*

Można stwierdzić, że Kochanowski zawsze był patronem „bezpiecznym". Wydaje się, że tak duża liczba placówek, którym patronuje, była świadomym wyborem, swoistą ucieczką przed nadaniem imienia „z nakazu", popularnego jedynie ideologicznie.

Tak było w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Chęcinach, gdzie w 1978 roku sugerowano jako patrona szkoły Karola Świerczewskiego, ale tę kandydaturę odrzuciło ostatecznie Ministerstwo Oświaty. Przy wyborze patrona należało bowiem uwzględnić wówczas pewne czynniki: związek z regionem, zasługi dla kraju, właściwą postawę obywatelską. Kochanowski, postać sprzed wielu wieków, uniwersalnie spełniał te założenia.

W swoich prezentacjach szkoły bardzo wyraźnie podkreślają wybór imienia Kochanowskiego, określając go mianem „największego poety", „humanisty polskiego i europejskiego renesansu".

W wyborze patronatu poety Szkoła Podstawowa w Zakrzówku stwierdza ... *utwory poety zawierają głębokie treści patriotyczne i humanistyczne, mają wartość ponadczasową i mimo że pisane staropolskim językiem, są doskonale zrozumiałe dla współczesnego czytelnika. Ich lektura budzi szlachetne uczucia i zmusza do głębokich refleksji.*

Dla Szkoły Podstawowej w Stalowej Woli myślą przewodnią nadania imienia poety były jego słowa *Ani ja dbam o pompę, ani o infuły, uczciwe wychowanie to moje tytuły.*

Znaczenie związków z twórczością poety placówki oświatowe formułują w misji swojej szkoły.

Nasz cel – piszą autorzy opracowania z Publicznego Gimnazjum nr 3 w Radomiu – *utrzymany w duchu humanistycznych ideałów – to kształtowanie osobowości młodego człowieka tak, by mógł odnaleźć swoje miejsce w zmieniającej się rzeczywistości, potrafił na tę rzeczywistość wpływać i w sposób twórczy ją wzbogacać, stwarzając optymalne warunki egzystencji. Klimat renesansu i twórczości Jana Kochanowskiego, patrona szkoły, koresponduje z naszym przesłaniem. Tworząc tradycje naszej szkoły pamiętamy, by nawiązywać do poezji Kochanowskiego i wskazywać na nieprzemijalność idei odrodzeniowych.*

A Szkoła Podstawowa w Kozienicach w swej misji zakłada szeroko pojętą realizację humanistycznych wartości, tak cennych w dorobku poety z Czarnolasu. Podobnie w misji Gimnazjum Publicznego z Kraśnika podkreślono dużą rolę w kształtowaniu pozytywnych postaw młodzieży, jaką odgrywa sylwetka i twórczość patrona szkoły; ponadczasowe i uniwersalne wartości, jakie prezentuje poeta w swoich utworach: humanizm, harmonia, spokój, umiar to elementy wychowania w tym gimnazjum.

Bardzo bogate w świetle analizy prezentacji szkół są formy kultywowania dorobku Kochanowskiego.

Jako innowację wychowawczą i edukacyjną związaną z patronem Zespół Szkół Ogólnokształcących w Radomiu określa decyzję rady pedagogicznej, która przyjęła jako zasadę coroczne zapoznanie uczniów klas pierwszych z życiem i twórczością Kochanowskiego poprzez wycieczkę śladami poety (Sycyna–Zwoleń–Czarnolas–Policzna–Janowiec) i zorganizowanie lekcji podsumowujących wyniki tej wędrówki.

W Szkole Podstawowej w Brzegu realizowany jest specjalny program kultywowania twórczości patrona szkoły i tradycji staropolskich. Jego celem jest przybliżenie sylwetki Jana Kochanowskiego oraz humanistycznych ideałów epoki renesansu, a także ukazanie piękna i bogactwa dorobku literackiego polskiego odrodzenia na przykładzie utworów poety. Dzięki temu programowi uczniowie motywowani są do poznawania różnorodnych tekstów kultury, wzbogacających wiedzę o ludziach i historii Polski. Specjalną oprawę mają przedstawienia szkolne, w których uczniowie występują w strojach renesansowych, witając oficjalne delegacje, uczestnicząc w historycznych oprawach imprez miejskich.

Dla uczniów lubelskiej podstawówki formy popularyzacji obejmują m.in. organizację międzyszkolnego konkursu literackiego, którego pokłosiem jest broszurowe wydanie antologii parafraz utworów poety, organizację konkursu plastycznego, audycje w Polskim Radio Lublin, okolicznościowe gazetki.

Tradycje związane z Janem Kochanowskim i ideami renesansowymi zachowane są w symbolice szkolnej, na sztandarach, w logo szkół.

Logo Szkoły Podstawowej w Bydgoszczy np. nawiązuje w swej symbolice do czarnoleskiej lipy, zaś większość placówek posiada sztandary z wizerunkiem poety i najbardziej charakterystycznymi cytatami z jego utworów.

Elementy twórczości poety zawierają hymny szkolne, z fragmentami utworów, z ich przesłaniem.

Większość szkół obchodzi dzień patrona szkoły. Jest on organizowany albo w rocznicę nadania imienia poety szkole, albo w czerwcu w okolicach imienin Jana Kochanowskiego.

Dzień patrona ma uroczystą oprawę, odbywają się akademie. Dla uczniów Gimnazjum w Chorzowie przygotowywany jest specjalny program, który w tym roku obejmuje m.in. przygotowanie kącika, gazetki ściennej poświęconej życiu i twórczości poety, wykonanie dekoracji, plakatów, napisanie fraszki na temat życia szkolnego, inspirowanej stylem Kochanowskiego, udział w konkursie o życiu i twórczości poety, konkurs recytatorski.

W Gimnazjum nr 7 w Lublinie opracowano kompleksowo na różnych polach działalności szkolnej i pozaszkolnej wiele form upowszechniania twórczości poety w praktyce pedagogicznej szkoły. Pracownicy biblioteki szkolnej sporządzili bibliografię opracowań dotyczących J. Kochanowskiego oraz dzieł poety. Powstała specjalna praca: „Jan Kochanowski w ikonografii działu zbiorów specjalnych Biblioteki Wojewódzkiej im. H. Łopacińskiego w Lublinie".

W odpowiedzi na konkurs „Scenariusz godziny wychowawczej poświęconej patronowi szkoły" nauczyciele stworzyli prace (Jedziemy na wycieczkę śladami Jana Kochanowskiego, Co znaczy być idolem? Co znaczy być człowiekiem? O ideałach, klejnotach, modzie, obyczajach i higienie w epoce J. Kochanowskiego, Czy J. Kochanowskiego możemy nazwać ekologiem? W świecie wartości Jana Kochanowskiego), na podstawie których przeprowadzili zajęcia z młodzieżą.

Nauczyciele tworzą również scenariusze zajęć przedmiotowych (Dziennikarze na tropie wielkiego poety. Cykl lekcji przygotowujących młodzież do samodzielnego opracowania tekstów dotyczących obecności Jana z Czarnolasu w Lublinie, Od Muzeum Martyrologii do konkursu poetyckiego. Propozycja integracji języka polskiego z historią w ramach zajęć realizujących ścieżkę regionalną), jak również części artystycznych (scenariusze części artystycznych Uroczystości nadania Gimnazjum nr 7 imienia Jana Kochanowskiego, scenariusze z okazji wyboru patrona szkoły). Najciekawsze z nich są opublikowane w biuletynie nauczycieli uczących w Gimnazjum nr 7 – „Z Gimnazjalnej Teczki".

Przybliżenie wychowankom postaci Jana Kochanowskiego jest możliwe dzięki wielu integrującym zespół uczniowski wycieczkom, które realizują zadania ścieżki regionalnej (Lublin – szlakiem Jana Kochanowskiego, Czarnolas–Zwoleń, Czarnolas–Zwoleń–Kraków! i śródziemnomorskiej (Po Europie – szlakiem Jana Kochanowskiego. Padwa–Rzym–Neapol–Paryż).

W gimnazjum powstają również okolicznościowe tableau, plakaty, wystawki, teksty (Reportaż: Zatarte tropy... Wędrówka po Lublinie śladami Jana Kochanowskiego) poświęcone patronowi, ale i promujące uczniowską twórczość. Redakcja szkolnego „Gimnazjalnika" przygotowała specjalne wydanie gazetki w całości poświęconej Janowi z Czarnolasu.

W roku szkolnym 2002/2003 odbyła się pierwsza edycja Szkolnego Turnieju Mistrz Jan i Jego epoka. Konkurs, adresowany do uczniów klas drugich, ma charakter interdyscyplinarny. Obejmuje szereg konkurencji sprawdzających nie tylko stopień opanowania wiedzy o życiu i twórczości patrona, ale również umiejętności recytatorskie, plastyczne oraz sprawnościowe młodzieży.

Specjalny dzień patrona szkoły i sesję naukową organizuje każdego roku w czerwcu Akademia Świętokrzyska w Kielcach.

Biblioteka bydgoskiego „Kochanowskiego" organizuje cykliczną wystawę dokumentów i dzieł poświęconych patronowi. Zaś chęcińska biblioteka szkolna wzbogaca się o wszystkie dostępne wydania dzieł i publikacje poświęcone poecie.

W wielu szkołach organizowane są konkursy, dotyczące życia i twórczości mistrza Jana, uczniowie parafrazują i recytują jego utwory.

To tylko przykłady form kultywowania tradycji i związków z twórczością Jana Kochanowskiego w szkołach patronalnych poety. Zostaną one poddane pełnej analizie badawczej i ilościowej.

Kolejnym elementem pracy badawczej będzie sondaż diagnostyczny. Ankiety zostaną skierowane do dyrektorów szkół, nauczycieli (głównie polonistów, historyków, ale także wychowawców) i uczniów.

Przewiduje się, że kwestionariusz badawczy będzie zawierał następujące grupy pytań:

- W jaki sposób dokonano wyboru patrona szkoły? (decyzja władz oświatowych, organu nadzorującego, komitetu rodzicielskiego, samorządu, referendum wewnątrzszkolne).
- Ja szkoła kultywuje dorobek twórczy poety? (organizacja konkursów poetyckich, recytatorskich, wystawy, publikacje poświęcone poecie).
- Na ile władzom szkoły, pedagogom i uczniom znana jest twórczość poety z Czarnolasu i jak wpływa ona na aktywność szkolną? (okazjonalnie podczas akademii, konkursów w dniu patrona szkoły, na zajęciach dodatkowych, kołach polonistycznych, teatralnych, w czasie olimpiad polonistycznych).
- Jak uczniowie placówek identyfikują się z patronem?
- Jak humanizm poezji kształtuje społeczność szkolną (postawy)?
- Jakie wartości aksjologiczne wychowania renesansowego wnosi twórczość Kochanowskiego?
- Na ile postać poety utwierdza w świadomości nauczycieli i uczniów tożsamość regionalną, a przez to narodową, patriotyczną?
- Na ile funkcjonowanie patronatu szkoły jest stereotypem, a na ile rzeczywistością?

Wyniki badań ankietowych pozwolą na przeprowadzenie pełnej analizy i określenie wpływu i związków patrona szkoły i jego twórczości w praktyce edukacyjnej placówek oświatowych na model wychowawczy szkoły, metody pracy nauczycieli i świadomość uczniów.

Literatura

- Denek K., *Dylematy edukacji w Polsce i próby ich przezwyciężania*, „Wychowanie na co dzień", nr 6, 1997.
- Jankowski D., *Wartości – aktywność artystyczna – paradygmaty działalności kulturalnej*, w: D. Jankowski (red.), *Edukacja kulturalna i aktywność artystyczna*, Poznań 1996.
- Kossak-Główczewski K., *Edukacja regionalna a regionalizacja nauczania jako odmiany racjonalności (pytania o szansę dekolonizacji poprzez edukację)*, w: T. Lewowicki, B. Grabowska (red.), *Społeczność pogranicza. Wielokulturowość. Edukacja*, Cieszyn 1996.
- Lichański J.Z., *Szlakiem Jana Kochanowskiego*, Warszawa 1985.
- Melosik ., Szkudlarek T., *Kultura, tożsamość i edukacja – migotanie znaczeń*, Kraków 1999.
- Pelc J., Jan Kochanowski. *Szczyt renesansu w literaturze polskiej*, Warszawa 1987.
- Rewers E., *Język i przestrzeń w poststrukturalistycznej filozofii kultury*. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1996.
- Ulewicz T., *Jan Kochanowski z Czarnolasu*, Kraków 2002.

II. Strażnicy dziedzictwa – szkoły i instytucje im. Jana Kochanowskiego

Bełchatów

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Bełchatowie

Budynek przy ulicy Czaplinieckiej 72, który jest obecnie siedzibą Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Kochanowskiego, został wybudowany z inicjatywy Kombinatu Budowy Elektrowni i przekazany do użytku w roku 1980.

Historia szkoły sięga lat 60. Wraz z rozpoczęciem budowy Załębia Górniczo-Energetycznego zaistniała konieczność rozbudowy bełchatowskiego szkolnictwa zawodowego – budowlanego. Ciasne baraki, warunki dalekie od wyobrażeń o szkole końca XX wieku nie stanowiły właściwej bazy do rozwijania nowych kierunków kształcenia i mimo zaangażowania dyrekcji oraz grona pedagogicznego nie pozwalały na wprowadzanie nowoczesnych metod nauczania. Jednym z pierwszych posunięć związanych z rozwojem szkoły było przekształcenie jej w 1974 r. w Zasadniczą Szkołę Budowlaną dla Pracujących przy Przedsiębiorstwie Budowy Elektrowni „Energoblok". Charakter szkoły przyzakładowej powodował, że uczniowie już w czasie nauki posiadali status pracownika młodocianego, poznawali swój przyszły zakład pracy, co ułatwiało w znacznym stopniu start zawodowy i maksymalnie skracało okres adaptacji zawodowej.

Kolejną, szczególnie ważną datą był 27 września 1977 r., kiedy to nastąpiło wmurowanie aktu erekcyjnego pod nowy budynek szkolny. W oczekiwaniu i śledzeniu postępów budowy szkoła nadal funkcjonowała w prowizorycznych pomieszczeniach i rozwijała się. Z inicjatywy dyrekcji szkoły utworzono technikum budowlane dla pracujących na podbudowie zasadniczej szkoły budowlanej o 3-letnim cyklu kształcenia. W 1978 r. szkoła przekształciła się w zespół szkół budowlanych. We wrześniu 1980 r. nastąpiło przecięcie wstęgi i w nowo wzniesionym budynku Zespołu Szkół Budowlanych Bełchatowsko-Pomorskiego Kombinatu Budowy Elektrowni odbyła się Wojewódzka Inauguracja Roku Kształcenia Zawodowego. W uroczystości uczestniczyli m.in. przedstawiciele władz administracyjno-partyjnych i oświatowych województwa i miasta, a także dyrektorzy przedsiębiorstw budujących

BOP. Szkoła otrzymała imię Jana Kochanowskiego, a na frontonie budynku odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą patronowi, która widnieje w tym samym miejscu do dziś. Obiekt miał spełniać rolę przyzakładowej szkoły generalnego wykonawcy wszystkich budów tego okręgu, tj. Bełchatowsko-Pomorskiego KBE. Ważnym punktem uroczystości było przekazanie szkole sztandaru. Warunki nauki w szkole oraz możliwości zatrudnienia na dobrze opłacanych stanowiskach pracy były dużą zachętą dla młodych ludzi z Bełchatowa i jego okolic. W latach 1983–1990 oprócz istniejących uprzednio szkół odbywało się także kształcenie w klasach PSZ i SPZ. Nie sposób wymienić wszystkich zawodów, które młodzież mogła zdobywać przez wszystkie lata istnienia szkoły. Niektóre z nich to: murarz, malarz, cieśla, ślusarz-spawacz, zbrojarz-betoniarz, posadzkarz, mechanik maszyn budowlanych, mechanik urządzeń energetycznych, mechanik-kierowca pojazdów samochodowych, monter instalacji budowlanych, elektromonter.

W 1990 r. ZSB ze szkoły przyzakładowej został przekształcony w samodzielną jednostkę Kuratorium Oświaty i Wychowania. W 1983 r z inicjatywy ówczesnego Dyrektora Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bełchatowie lek. med. Józefa Zochniaka, z uwagi na trwającą budowę szpitala, utworzono w Bełchatowie Filię Liceum Medycznego w Piotrkowie Trybunalskim przekształconą dwa lata później, tj. 1 września 1985 w samodzielną placówkę o nazwie Liceum Medyczne w Zespole Szkół Budowlanych w Bełchatowie.

W roku 1998 opuścił szkołę ostatni rocznik pielęgniarek. W roku szkolnym 1993/94 ze względu na potrzeby służby zdrowia, w oparciu o istniejące zaplecze i dobre warunki do odbywania praktyk, utworzono 2,5-letnie medyczne studium zawodowe o kierunku: fizjoterapia. MSZ funkcjonowało w Zespole do roku 2001.

Przełomowym momentem w historii szkoły był również rok szkolny 1991/92, kiedy w ZSP rozpoczęła naukę młodzież w nowo utworzonych szkołach: I klasie technikum budowlanego o 5-letnim cyklu kształcenia i dwóch I klasach liceum ogólnokształcącego. W roku szkolnym 1997/98 opuścił szkołę ostatni rocznik zasadniczej szkoły budowlanej, a w roku 2000/01 ostatni rocznik technikum budowlanego dla pracujących. Obecnie w zespole funkcjonuje II Liceum Ogólnokształcące z 27 oddziałami oraz technikum budowlane z 4 oddziałami. W roku 1994 szkoła zmieniła nazwę z Zespołu Szkół Budowlanych na Zespół Szkół Ponadpodstawowych, a **w 2002 roku, w związku z reformą systemu oświaty, na Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Kochanowskiego.**

Szkołą kierowali od początku jej istnienia dyrektorzy: mgr Tadeusz Suchorski, mgr Zdzisław Dziedziczak, mgr Józef Szczęsny, mgr Henryk Ignaczak, mgr Stanisław Zygma, mgr Jan Kałuża.

ADRES

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Kochanowskiego
w Bełchatowie
ul. Czaplinieckа 72
97-400 Bełchatów
tel: 632-21-83 /fax 632-22-11 632-20-67

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Białej Rawskiej

W okresie dwudziestolecia międzywojennego Szkoła Podstawowa w Białej Rawskiej nie miała własnego budynku. Wykorzystywała prywatne budynki na terenie miasta. W 1936 r. oddano do użytku nowy budynek szkolny, drewniany z ośmioma pomieszczeniami. Zajęcia w nim trwały do godziny 21:00. Obok „podstawówki", wówczas siedmioklasowej, mieściły się Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa, Zasadnicza Szkoła Handlowa i Szkoła Przysposobienia Rolniczego. Odbywały się też różne kursy kształcenia podstawowego dla dorosłych. Problemy lokalowe miało rozwiązać wybudowanie nowego obiektu szkolnego. W pierwszej wersji szkoła podstawowa miała mieścić się w budynku obecnego Zespołu Szkół Zawodowych. Po wybudowaniu gmachu radni gminy Biała Rawska i władze oświatowe powiatu Rawa Mazowiecka postanowiły jednak, dla podniesienia rangi i prestiżu miasteczka, zlokalizować tam szkołę średnią – Technikum Ekonomiczne. Dobudowano więc w szybkim tempie internat i tym samym młodzież ze szkoły podstawowej musiała jeszcze

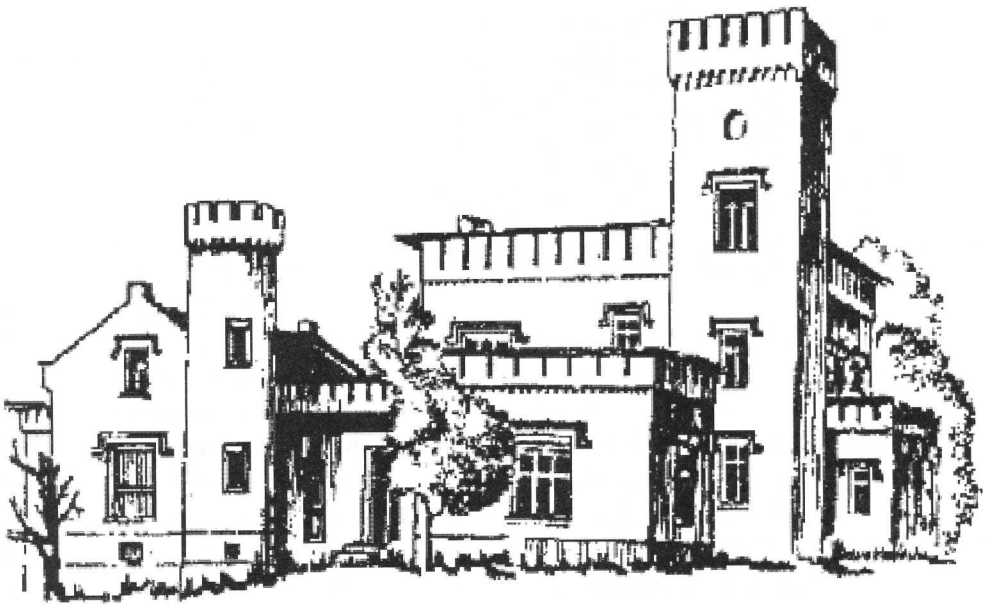

długo czekać, aż doszło do powstania tego budynku, w którym się obecnie uczymy. Fundamenty położono na wiosnę 1972 r., a budynek oddano wraz z osiedlową kotłownią 14 października 1973 r. na okoliczność dwusetnej rocznicy powstania Komisji Edukacji Narodowej. W kilka lat po oddaniu budynku zakończono budowę kompleksu sportowego. 1 września 1997 r. odbyła się pierwsza ceremonia pasowania uczniów klas pierwszych. 28 marca 1980 r. Rada Pedagogiczna podjęła uchwałę o nadaniu imienia naszej szkole. **Uroczystość nadania imienia Jana Kochanowskiego** przez Kuratora Oświaty i Wychowania w Skierniewicach **odbyła się 24 października 1980 r.** W tym samym dniu odsłonięto również tablicę pamiątkową oraz wybito okolicznościowy medal. Od tego czasu datuje się coroczne wyjazdy młodzieży klas siódmych do Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

mgr Wiesława Zakonnik
mgr Ewa Karwecka

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
96-230 Biała Rawska
ul. Mickiewicza 22
tel. 046 8159376
spbiala@poczta.onet.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 31 im. Jana Kochanowskiego w Bielsku-Białej

Motto szkoły:

„Szkoła to nasz drugi dom, w którym uczymy
zgodnie z maksymą Jana Kochanowskiego:
„... człowieka szlachcą: obyczaje, a rozum;
... obydwie rzeczy w sobie mieć,
rzecz nieprzepłacona jest człowiekowi".

Szkoła liczy 85 lat. Powstała w 1920 r. jako pierwsza polska szkoła w Starym Bielsku (obecnie dzielnica miasta).

W okresie 1920–1939 szkoła borykała się z wieloma trudnościami. Zarówno lokalowymi, jak i politycznymi. Naczelnym zadaniem stojącym przed nauczycielami było krzewienie polskości. Kolejni kierownicy szkoły dbali o poprawę warunków nauki, remontowali budynek, powiększali ilość pomocy naukowych. Organizowano uroczystości patriotyczne i kościelne, w których uczestniczyli starobielscy Polacy. Wojna przerwała istnienie szkoły, lecz w 1945 r. reaktywowano placówkę. Najpierw była szkołą wiejską, potem zbiorczą, a następnie, po przyłączeniu Starego Bielska do Bielska-Białej, szkołą podstawową. W 1962 r. szkoła otrzymała nowy budynek. Od tego czasu poprawiły się warunki nauki i pracy.

Szkoła posiada pracownię komputerową ze stałym łączem internetowym, salę gimnastyczną i do gimnastyki korekcyjnej, bibliotekę, boiska. Działają liczne kółka zainteresowań. Uczniowie uczestniczą z powodzeniem w konkursach i zawodach sportowych.

W 1999 r. patronem szkoły został Jan Kochanowski. W wybór patrona zaangażowana była cała społeczność szkolna. Najpierw wybierali uczniowie, potem Rada Rodziców. Ostatecznie wybór potwierdziła Rada Miejska.

Od 2000 r. najlepsi uczniowie otrzymują nagrodę „Złotego Liścia", a szóstoklasiści, którzy przez trzy lata osiągali najwyższe wyniki w nauce – Medal Jana Kochanowskiego.

Szkoła współpracuje z polską szkołą w Czechach, ze Starobielskim Ośrodkiem Edukacji Regionalnej – Filią Domu Kultury, wydaje gazetkę „Okno 31", która jest częścią gazety parafialnej „Akcja", na życzenie rodziców organizuje „zielone szkoły".

Szkoła posiada certyfikat „Szkoły z klasą", „Cogito" i uczestniczy w kolejnej akcji „Ago".

Postać Jana Kochanowskiego przybliżana jest uczniom na lekcjach i w czasie Dnia Patrona, który odbywa się co roku w ramach wiosennego festynu. Uczniowie z poszczególnych klas przygotowują występy, podczas których prezentują poezję poety i wiadomości o epoce. Organizowana jest wystawa prac plastycznych związanych z J. Kochanowskim. W szkole obecna jest stała ekspozycja poświęcona naszemu Patronowi.

Informacja o Bielsku-Białej

Szkoła Podstawowa nr 31 im. Jana Kochanowskiego zlokalizowana jest w najstarszej dzielnicy miasta, w Starym Bielsku. Dzieje tej miejscowości sięgają XII w. i związane są z najstarszym kościołem p.w. św. Stanisława, pochodzącym z XIV w. Stare Bielsko było niegdyś wsią, obecnie przekształca się w dzielnicę willową. Okoliczne tereny sprzyjają spacerom, szczególnie średniowieczne grodzisko i wzgórze Trzy Lipki, na którym stoi 40-metrowy krzyż Trzeciego Tysiąclecia.

Najstarszy dokument dotyczący Bielska pochodzi z 1312 r. Miasto powstało przy ważnym szlaku handlowym. Rozwijało się bardzo intensywnie i bogaciło dzięki fabrykom sukna i w niedługim czasie było jednym z bogatszych miast. Po drugiej stronie rzeki Białej powstało drugie miasto, które w XVIII w. otrzymało z rąk króla Augusta III Mocnego, prawa miejskie. Początkowo miasta rozwijały się oddzielnie, tym bardziej że w wyniku zawieruchy dziejowej znalazły się w różnych zaborach, a rzeka Biała stała się granicą.

Dopiero w 1951 r., połączono oba miasta i w ten sposób powstało Bielsko-Biała. Początkowa było miastem powiatowym, potem wojewódzkim, a po ostatniej reformie znowu posiada status miasta powiatowego. Obecnie liczy ok. 190 tys. mieszkańców i może poszczycić się kilkoma wyższymi uczelniami, Wytwórnią Filmów Rysunkowych i wieloma zakładami przemysłowymi.

Miasto posiada wiele zabytków, wśród nich Zamek Sułkowskich, piękne secesyjne kamienice, Starówkę, która zachowała średniowieczną zabudowę, Podcienia, czyli dawną ulicę sukienników.

Nasze miasto jest piękne, pełne zieleni i przyjazne mieszkańcom.

mgr Halina Ferens

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 31 im. Jana Kochanowskiego
ul. Zapłocie Duże 1, 43-300 Bielsko-Biała
tel. 0-33-812-66-43, sp31bb@gazeta.pl

Zespół Szkół Handlowych i Usługowych im. Jana Kochanowskiego w Bolesławcu

Szkoła powstała 01.09.1960 r. w wyniku decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej we Wrocławiu i nosiła nazwę Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Pracujących Dokształcająca. Zlokalizowano ją przy Technikum Górnictwa Rud.

Dyrektorem szkoły jest mgr Wiesław Stefanik, a zastępcami: mgr Marzanna Szumachowska mgr Elżbieta Gawlik.

W 1964 r. dyrekcja ze względu na trudności lokalowe przekazała szkołę Zespołowi Szkól Zawodowych przy ul. Komuny Paryskiej. W 1966 r. szkoła decyzją Kuratorium Wrocławskiego Okręgu Szkolnego stała się samodzielną jednostką z własnym budżetem pod kierownictwem Ferdynanda Fryta. Zlokalizowano ją w budynku Szkoły Podstawowej nr 1. W 1969 r. dokonana została zmiana w nazwie szkoły z Zasadniczej Szkoły Zawodowej dla Pracujących Dokształcającej na Zasadniczą Szkołę Dokształcającą. Dalsze przekształcenia szkoły i jednocześnie zmiany nazwy nastąpiły w 1978 r. – Zasadnicza Szkoła Zawodowa i w 1991 r. – Zespół Szkół Handlowych i Usługowych.

Brak własnej bazy i remont Szkoły Podstawowej nr 1 skłonił dyrekcję do poszukiwania odpowiedniego budynku nadającego się do adaptacji. Od 1971 r. szkoła ma swoją siedzibę w budynku przy ul. Bielskiej (obecnie Zespół Szkół Medycznych). W 1976 r. wróciła do budynku Szkoły Podstawowej nr 1 do budowanego trzeciego piętra obiektu. Nie spowodowało to jednak poprawy warunków. Nauka odbywała się również w Młodzieżowym Domu

Kultury, a nawet w salce katechetycznej. W 1984 r. z inicjatywą adaptacji budynku przy ul. Zgorzeleckiej wystąpili Inspektor Oświaty Urzędu Miasta Bolesławca mgr Jarosław Cichański i dyrektor szkoły mgr Adam Pietrkiewicz. 1 maja 1986 r. dyrektorem szkoły została mgr Barbara Kościelewska, staraniem której nastąpiło umieszczenie w 1990 r. budowy w planie inwestycyjnym Kuratorium Oświaty i Wychowania. Nastąpił znaczny postęp prac, co pozwoliło na oddanie budynku dydaktycznego w 1991 r. W 1992 r. oddano do użytku salę gimnastyczną wraz z zapleczem. W 1993 r. powstał Społeczny Komitet Budowy Boisk, którego celem jest pomoc w wykończeniu boiska sportowego. Rozwój szkoły dotyczy nie tylko sfery materialnej. Istotne są zmiany w kierunku uczynienia z niej placówki wyżej zorganizowanej o statusie szkoły średniej. Jest to tendencja ogólnopolska, jednak w przypadku naszej szkoły rozpoczęła się znacznie wcześniej, podnosząc jej prestiż w bolesławieckim środowisku oświatowym i gospodarczym. Dopracowanie się kadry nauczycielskiej o wysokich kwalifikacjach, nie tylko przedmiotów ogólnokształcących, ale również przedmiotów zawodowych, pozwoliło na otwarcie w roku szkolnym 1990/91, obok nadal istniejącej zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły średniej – liceum zawodowego o kierunku sprzedawca – magazynier, a w roku szkolnym 1993/94 liceum handlowego o kierunku technik handlowiec. Transformacja ustrojowa w Polsce po 1989 r. spowodowała zmiany w profilu kształcenia zawodowego. Wiele zakładów pracy uległo likwidacji i przekształceniom własnościowym, co spowodowało bardzo istotne zmiany w organizacji praktyk uczniowskich. Mimo tych zmian, nie zmniejszył się nabór do szkoły zawodowej. Znaczna część uczniów znajduje naukę zawodu w rzemiośle oraz w nowo powstałych zakładach prywatnych. Stąd wzrasta ilość klas o kierunku sprzedawca i oddziałów wielozawodowych. Obecnie szkolenie uczniów prowadzone jest w 82 zakładach rzemieślniczych i w 34 zawodach, a więc reprezentanci bolesławieckiego rzemiosła to w dominującej części absolwenci dawnej Zasadniczej Szkoły Zawodowej a obecnie Zespołu Szkół Handlowych i Usługowych. Ścisła współpraca ze Starszym Cechu Rzemiosł Różnych Eugeniuszem Stachowskim prowadzona przez ponad 20 lat została wysoko ceniona przez Kuratorium Oświaty w Jeleniej Górze i Izbę Rzemieślniczą we Wrocławiu, a Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie uhonorował szkołę w 1995 r. Srebrnym Medalem im. Jana Kilińskiego. **29 maja 1998 r.** zamknął się pewien rozdział historii szkoły, a otworzył nowy, gdy **szkoła otrzymała sztandar ufundowany przez Radę Rodziców i imię największego poety polskiego renesansu Jana Kochanowskiego. Od września 1998 r. funkcję dyrektora objął mgr Wiesław Stefanik.**

ADRES

Zespół Szkół Handlowych i Usługowych im. Jana Kochanowskiego
ul. Zgorzelecka 18
59-700 Bolesławiec

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego w Brzegu

„Próżna to, niech mi wierę, jako kto chce, łaje,
Nie masz dziś w Polszcze jedno kupcy a rataje.
To największe misterstwo, kto do Brzegu z woły
A do Gdańska wie drogę z żytem a z popioły"

Tak w 1564 roku w poemacie ,,Satyr albo Dziki Mąż'' pisał sam Mistrz Jan Kochanowski, uwieczniając tym samym Brzeg na kartach literatury polskiej.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 jest jedną z najstarszych szkół w Brzegu. Swoją działalność dydaktyczną rozpoczęła po wojnie w 1946 roku.

Jej budynek powstał z końcem XIX wieku z przeznaczeniem na gimnazjum dla dziewcząt.

Po starannej renowacji elewacji, zakończonej w 2002 roku, jest jednym z ładniejszych i bardziej reprezentacyjnych zabytków budownictwa użyteczności publicznej XIX wieku, wpisanych w rejestr zabytków województwa opolskiego.

Szkoła posiada ogólny profil kształcenia, w klasach I–VI uczy się 590 uczniów, grono pedagogiczne liczy 44 wysoko wykwalifkowanych nauczycieli. **Od roku 2000 funkcję dyrektora pełni Celina Podgórska-Świnicka**, a wicedyrektorem jest Małgorzata Małecka.

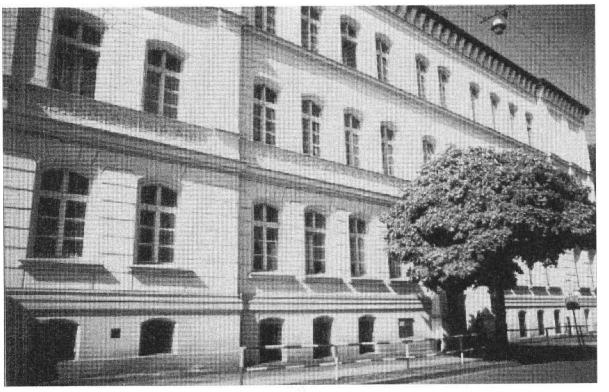

Rejon szkoły to obszar starego miasta. Piękny ratusz miejski, okazała bryła gotyckiego kościoła Świętego Mikołaja, renesansowe kamienice rynku i zabytkowe budynki okolicznych ulic, pozostałości fosy miejskiej – to sceneria, w której swoją działalność edukacyjną i wychowawczą przyszło prowadzić szkole.

Szkoła, dzięki staraniom ówczesnego kierownika Janu-

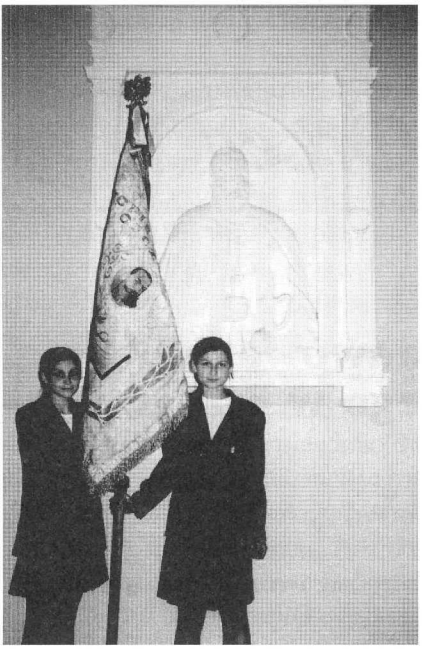

sza Pawlika, w 1968 r. otrzymała imię Jana Kochanowskiego oraz sztandar ufundowany przez Komitet Rodzicielski. W tym dniu dokonano również odsłonięcia tablicy pamiątkowej z pełną nazwą szkoły.

W 1969 roku obchodziliśmy 25-lecie istnienia naszej placówki. Z tej okazji Marian Ulok – nauczyciel muzyki ułożył słowa i skomponował melodię hymnu szkolnego, który śpiewany jest do dziś na imprezach i uroczystościach szkolnych:

„Cień poety z Czarnolasu
towarzyszy w pracy nam,
wiedzę, prawość, radość życia,
niby chleb rozdaje nam..."

Osoba patrona szkoły motywuje nas do preferowania w naszej działalności edukacyjnej i wychowawczej wartości emanujących z twórczości Mistrza. A są to: umiłowanie ojczyzny, dbałość o piękno języka polskiego, pochwała rozumu, przyjaźni, tolerancji i kultury w zachowaniu, pracy i nauki dla wspólnego dobra, mądrego i zdrowego życia w zgodzie z przyrodą i w poszanowaniu boskich praw.

Odzwierciedleniem misji naszej szkoły są słowa Mistrza Jana Kochanowskiego:

,,Służmy poczciwej sławie, a jako kto może,
niech ku pożytku dobra spólnego pomoże".

W naszej szkole rozpowszechniamy szczególne i urozmaicone formy kultywowania tradycji związanych z patronem. Biorą one swój początek od roku 1996, kiedy obchodziliśmy uroczysty jubileusz 50-lecia. Wtedy to szkoła przemieniła się w renesansowy dwór, na który wkroczyła rodzina Kochanowskich, by przedstawić nam historię swojego życia, i zagościła u nas na zawsze.

Nieodłączną częścią tej tradycji jest przepiękna renesansowa oprawa: stroje rodziny Kochanowskich, tj. poety, jego żony oraz dzieci, dwórek, służby, muzyka oraz śpiewy i pląsy.

Obrzędowość ta stała się odtąd żywym elementem życia naszej szkoły.

Corocznie obchodzimy Dzień Patrona Szkoły – „Świętojany", którą to nazwę wybrali uczniowie w drodze plebiscytu.

Staramy się, aby uroczystości te były ciekawe i aby twórczość patrona, skądinąd trudna, często patetyczna, była dla uczniów zrozumiała i bliska. Były to więc mniejsze, skromne uroczystości klasowe i bardziej rozbudowane uroczystości szkolne, na których uczniowie prezentowane fragmenty twórczości Mistrza. Przedstawiono historię Urszulki, śpiewano radosne Pieśni Świętojańskie przy ognisku w noc kupały. Jedna z inscenizacji w kuratoryjnym konkursie na działania służące popularyzacji kultury języka polskiego zajęła II miejsce w województwie.

Realizujemy specjalny program kultywowania twórczości patrona szkoły i tradycji staropolskich. Celem jego jest przybliżenie sylwetki Jana Kochanowskiego oraz humanistycznych ideałów epoki renesansu, a także ukazanie piękna i bogactwa dorobku literackiego polskiego odrodzenia na przykładzie utworów poety. Dzięki niemu motywujemy uczniów do poznawania różnorodnych tekstów kultury, wzbogacających wiedzę o ludziach i historii naszego kraju.

W szkolnej bibliotece posiadamy unikatowe wydania dzieł Kochanowskiego: „Fraszki" wydane w Krakowie w Drukarni Łazarzowej Roku Pańskiego 1584 (jest to facsimile, wydane przez Zakład im. Ossolińskich we Wrocławiu w 1953 roku) oraz przedruk „Nowy Karakter Polski" z 1594 roku. Mamy również ciekawy księgozbiór poświęcony poecie i jego dziełom.

Od wielu lat staramy się wnieść swój mały, i na miarę naszych możliwości, wkład w promocję naszego miasta w rejonie i w Polsce. W kostiumach z epoki renesansu, będących własnością szkoły, witamy gości przybywających do naszego miasta z okazji różnych uroczystości (750-lecie Brzegu, wizyta premiera Jerzego Buzka, Koncerty Vratislavia Cantans, 50-lecie Banku PKO w Brzegu i inne), uczestniczymy w historycznej oprawie imprez miejskich (Dolnośląskie Lato

z TV Wrocław, Turniej Miast, Georgianum, Laurentianum, uroczystości w Muzeum Piastów Śląskich). Swoją dobrą nauką i talentami uczniowie promują rodzinne miasto w województwie i Polsce (Międzynarodowy Najazd Poetów na Zamek w Brzegu, cztery statuetki „Prymus Opolszczyzny" w latach 2002–2004 przyznane uczniom przez Marszałka Województwa, Tytuł Lidera Społeczności Lokalnej przyznany szkole przez burmistrza Brzegu w 2004 roku itp.).

Poprzez tę działalność staramy się być wiernymi słowom patrona naszej szkoły:

„Służmy poczciwej sławie..."

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Brzegu
ul. Kamienna 2, 49-300 Brzeg
psp3brzeg@wp.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 10 im. Jana Kochanowskiego w Bydgoszczy

Motto szkoły:

„Świat dajmy dzieciom (...)
Dzieci wezmą świat z naszych rąk.
Zasadzą na nim drzewo kolorowe (...)"

Nasza szkoła jest usytuowana w centrum Bydgoszczy, w dzielnicy Okole. Formalnie szkoła istnieje od 1952 roku, gdy zorganizowano ją w budynku przy ulicy Dworcowej 82. Do dziś istniejącego gmachu przeniesiono szkołę w 1954 roku. **W czerwcu 1973 roku naszej instytucji nadano imię Jana Kochanowskiego.** Służyło temu malownicze położenie szkoły niedaleko rzeki Brdy wśród zieleni i ulic o historycznych nazwach, m.in.: Zygmunta Augusta, Władysława Łokietka, Jana Matejki. Decyzję o nadaniu imienia podjęto odgórnie, ale był to dobry wybór, bowiem oparł się buntom i jest aktualny po dziś dzień. Z tej okazji szkoła otrzymała sztandar, którego głównym fundatorem było Przedsiębiorstwo Produkcji Pomocniczej Montaży Budownictwa Rolniczego w Bydgoszczy. Sztandar przekazał ówczesnemu dyrektorowi SP nr 10 J. Demczewskiemu, dyrektor zakładu opiekuńczego Jerzy Gałgański. Pisała o tym regionalna prasa, a sprawozdanie tego wydarzenia znajduje się w kronikach szkolnych. Od wielu lat nasza instytucja godnie nosi zaszczytny patronat.

Obecnie szkoła daje zatrudnienie 40 nauczycielom. Kształci się w niej na poziomie podstawowym 448 uczniów. Ma ona wieloletnie tradycje, a jednocześnie jest otwarta na nowe trendy w wychowaniu. W dalszym ciągu jest miejscem kameralnym, położonym w pięknej okolicy. Dla najmłodszych dzieci, z klas 0–3, przeznaczone jest oddzielne piętro,

na którym nauczyciele cały czas spędzają z podopiecznymi. Kadra pedagogiczna o wysokich kwalifikacjach nieustannie się rozwija, aby podołać współczesnym wymogom.

Wartości humanistyczne, które niesie ze sobą twórczość Jana Kochanowskiego, są widoczne na każdym kroku. Popiersie poety wita każdego wchodzącego, znajduje się bowiem naprzeciwko głównego wejścia. Autorem projektu i zarazem wykonawcą jest emerytowany nauczyciel naszej szkoły i jednocześnie znany w okolicy rzeźbiarz Stanisław Kapłoński. Już od pierwszych dni nauki nauczyciele zapoznają dzieci z sylwetką i twórczością Jana z Czarnolasu (odpowiednio do poziomu wiekowego). Biblioteka szkolna zgromadziła nie tylko sztandarowe dzieła poety, ale gromadzi w formie kartotek wycinki prasowe, broszury, filmy wideo i portrety związane z Janem Kochanowskim. Wydzielono specjalny kącik dla wydawnictw i dokumentów poświęconych poecie. Stałe miejsce ma również gazetka z informacjami o patronie, wzbogacona o zdjęcia z miejsc bliskich twórcy, robione podczas wycieczek klasowych do Sycyny, Zwolenia czy Czarnolasu.

Tradycja została zachowana także w nowoczesnym logo szkoły, które nawiązuje do czarnoleskiej lipy, zawiera bowiem zielony liść lipy.

Corocznie, na początku czerwca odbywa się dzień patrona. Grono pedagogiczne i dzieci starają się, aby był to moment wyjątkowy. Od kilku lat zmienialiśmy formułę tego święta i odeszliśmy od formuły akademii z recytacją utworów poety, choć i tego obecnie nie brakuje. Najczęściej organizujemy dzień patrona jako święto szkoły w postaci happeningu na boisku szkolnym. Zawsze odbywa się część oficjalna, przypominająca, z jakiej okazji świętujemy, kim był Jan Kochanowski oraz jakie wartości mu zawdzięczamy. W ubiegłym roku święto zawierało:

- Przedstawienie teatralne, ilustrujące fragmenty z życia Jana Kochanowskiego z wplecionymi fraszkami. Był to pogodny spektakl w wykonaniu szkolnej grupy teatralnej „Tereferek".

- Bieg przełajowy o „Gęsie Pióro Wieszcza", sprawdzający wiedzę ogólną dotyczącą poety. Zawody odbyły się w scenerii zielonego parku im. Jana Kochanowskiego, znajdującego się niedaleko szkoły.
- Koncert muzyki dawnej w wykonaniu absolwentów naszej szkoły, studentów Wyższej Szkoły Muzycznej i ogniska muzycznego Domu Kultury nr 7 w Bydgoszczy.
- W dniu patrona ogłaszane są też wyniki konkursów, które były przygotowane i przeprowadzone wcześniej. Są to: dla najmłodszych (klasy 0–3) konkurs plastyczny, dla klas 4, 5, 6 dwuetapowy konkurs plastyczny sprawdzający znajomość życia i twórczości Kochanowskiego.
- Biblioteka szkolna organizuje wystawę dokumentów i dzieł poświęconych patronowi. Podczas tej wystawy współpracujemy z Miejską Biblioteką Publiczną, Biblioteką Pedagogiczną i prywatnymi osobami, które niejednokrotnie udostępniały szkole swoje zbiory (niektóre bardzo cenne) na szkolną wystawę. Przy okazji prezentowane są zdjęcia z miejsc bliskich poecie oraz jego portrety.
- Ścieżka dydaktyczno-medialna zawiera elementy dotyczące życia i twórczości Kochanowskiego. Prezentowane są dzieła, kalendarium z życia, a także fragmenty filmu „Kto mi dał skrzydła".

W tym roku z okazji dnia patrona planujemy wycieczki do ogrodu Fauny i Flory w Myślęcinku, gdzie rośnie wspaniały okaz lipy drobnolistnej, która upamiętnia wielkiego wieszcza. Wycieczka poprzedzona będzie wieczornicą, podczas której będą recytowane przez uczniów wybrane utwory poety.

Po modernizacji boiska szkolnego i usunięciu starych topoli, w ich miejsce posadzimy lipy. Każdego roku ma przybywać jedno drzewo, by utworzyć w ten sposób aleję lipową ku czci wielkiego humanisty odrodzenia.

mgr Małgorzata Kmiecik

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 10 im. Jana Kochanowskiego
ul. Śląska 7, 85-235 Bydgoszcz
tel./fax 0-52 3225701
sp10sek@plusik.pl

Chęciny

Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Jana Kochanowskiego w Chęcinach

Szkoła Podstawowa imienia Jana Kochanowskiego w Chęcinach jest obecnie częścią Zespołu Szkół Ogólnokształcących, w skład którego wchodzi także Gimnazjum nr 1. Szkoła podstawowa istniała w naszej miejscowości od dawna, ostateczną lokalizację uzyskała 16 sierpnia 1957 roku, kiedy to oddano do użytku nowy budynek przy ulicy Kieleckiej. W roku 1958/ /1959 w 19 klasach naukę pobierało 609 uczniów, a pracowało 16 pedagogów. Początkowo w budynku mieściła się tylko szkoła podstawowa, w latach 1959–1985 znalazło tu swoją lokalizację liceum ogólnokształcące, a do roku 1974 także technikum mechaniczne.

W latach 1976–1980 nasza placówka nosiła nazwę Zbiorczej Szkoły Gminnej. Do szkoły w Chęcinach dowożono młodzież z okolicznych wiosek: Korzecka, Bolmina, Polichna z klas piątych, szóstych, siódmych i ósmych.

Według wymogów wychowawczych tamtych lat każda placówka oświatowa winna mieć swego patrona – stąd też w 1978 roku w Chęcinach zaczęto zastanawiać się nad postacią godną tego miana. Sugerowano osobę generała Karola Świerczewskiego, bo to i polski wojskowy, i patriota, i komunista, i przyjaciel ZSRR. Przy wyborze patrona należało bowiem uwzględnić pewne czynniki: związek z regionem, zasługi dla kraju, właściwą postawę obywatelską. Następnie przedstawiciele szkoły musieli napisać i przesłać władzom oświatowym obszerne uzasadnienie, dlaczego dokonano takiego wyboru.

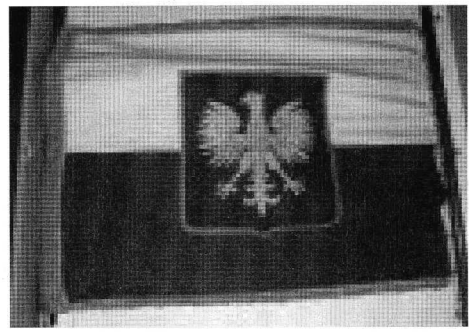

W 1978 roku Ministerstwo Oświaty nie zaakceptowało kandydatury Świerczewskiego na patrona szkoły. Postanowiono więc zaproponować Jana Kochanowskiego – postać wówczas niezwykle modną. Imię poety z Czarnolasu miano nadać teatrowi w Radomiu, kieleckiej Wyższej Szkole Pedagogicznej. Ponadto zasługi Kochanowskiego dla polskiej literatury, a także jego związki z regionem są niepodważalne.

Napisanie uzasadnienia powierzono nauczycielkom języka polskiego – mgr Barbarze Dziedzic i mgr Marii Kasińskiej. Czynniki oświatowe i polityczne dość szybko wyraziły swą aprobatę. Oprócz uroczystości nadania imienia szkole miało się również odbyć poświęcenie jej sztandaru, zaprojektowanego przez nauczycielkę plastyki – Bogusławę Pietraszek oraz matematyka – Romana Kaczmarka, a wyhaftowanego przez siostry bernardynki z miejscowego klasztoru.

Uroczystość nadania imienia szkole poprzedziły roczne przygotowania. Przeznaczono je na dokładne studiowanie biografii i twórczości przyszłego patrona. Odbywały się konkursy literackie i plastyczne, zorganizowano kilka wycieczek młodzieży do Czarnolasu. Dzięki życzliwości ówczesnych opiekunów muzeum w Czarnolesie udało się zgromadzić sporo ciekawych materiałów na wystawkę poświęconą Janowi Kochanowskiemu. Ogromny portret patrona, który zawisł w holu szkoły, a obecnie znajduje się w pracowni polonistycznej, wykonała kielecka plastyczka Krystyna Ściwiarska. **Uroczystość odbyła się w 1981 roku i od tego czasu nasza szkoła nosi imię poety z Czarnolasu.**

Reforma szkolnictwa, wdrożona w 1999 roku spowodowała przekształcenie naszej szkoły w Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1, na który składają się Szkoła Podstawowa imienia Jana Kochanowskiego i Gimnazjum nr 1 w bieżącym roku szkolnym (2004/2005) uczy się tu 335 uczniów w czternastu oddziałach szkoły podstawowej i 208 uczniów w dziewięciu oddziałach gimnazjum. Grono pedagogiczne liczy 47 nauczycieli, wśród których wielu posiada stopień nauczyciela dyplomowanego. **Dyrektorem ZSO w Chęcinach jest mgr Marek Pełka,** jego zastępcą – mgr Grażyna Staszek.

Obecnie szkoła prowadzi ożywioną współpracę z dwiema zagranicznymi placówkami: duńską szkołą w Ronde i niemiecką w Schoneck. Młodzież z naszego gimnazjum kilkakrotnie gościła u swych rówieśników w Danii, młodzi Duńczycy odwiedzili Chęciny w roku ubiegłym. Korzyścią płynącą ze współpracy ze szkołą w Schoneck jest fakt przekazania naszej placówce przez stronę niemiecką licznych komiksów i książek, mających ułatwić chęcińskiej młodzieży naukę języka niemieckiego.

To, że Jan z Czarnolasu – wielki humanista, prawdziwy człowiek renesansu jest patronem naszej szkoły – wiele znaczy dla uczniów i nauczycieli. Świadectwem tego są liczne wystawki prezentujące bogaty życiorys poety, znajdujące się w pracowniach polonistycznych i na gazetkach ściennych, galeria portretów Jana Kochanowskiego, wykonanych przez

uczniów, mieszcząca się przy głównym wejściu do szkoły. Co roku organizujemy Dni Patrona, na które składa się szereg różnorodnych imprez. Uczniowie biorą udział w konkursach dotyczących życia i twórczości Mistrza Jana, parafrazują jego utwory, recytują fraszki, pieśni, zastanawiają się nad uniwersalnym przesłaniem dzieł poety. W czasie Dni Patrona organizowane są przedstawienia oparte na motywach utworów Kochanowskiego. Młodzież ma okazję zrozumieć, że wiele zasad i wartości, które on propagował, jest aktualnych również dziś.

W 2004 roku w naszej szkole została wydana gazeta okolicznościowa, poświęcona patronowi, zatytułowana „Jan Kochanowski – człowiek, obywatel, artysta", która stała się kompilacją wiedzy o poecie, jego twórczości, jego nauczycielach i mistrzach, czasach, w których żył, miejscach z nim związanych. Często odbywają się lekcje otwarte dla nauczycieli związane z utworami Jana z Czarnolasu. Młodzież naszej szkoły ma również możliwość uczestnictwa w wycieczkach polonistycznych do miejsc związanych z Kochanowskim.

Również w szkolnej bibliotece znajduje się kilkanaście pozycji poświęconych Kochanowskiemu. Są to:

1. Błoński J., Jan Kochanowski. Interpretacje.
2. Jastrun M., Poeta i dworzanin.
3. Krzyżanowski J., Jan Kochanowski. Dzieła polskie.
4. Krzyżanowski J., Jan Kochanowski. Treny.
5. Nadolski B., Jan Kochanowski. Życie, twórczość, epoka.
6. Nowak T., Jan Kochanowski. Poezje wybrane.
7. Pelc J., Jan Kochanowski. Fraszki.
8. Pelc J., Jan Kochanowski. Treny.
9. Ulewicz T., Jan Kochanowski. Odprawa posłów greckich.
10. Ulewicz T., Oddziaływanie europejskie Jana Kochanowskiego.
11. Ziomek J., Jan Kochanowski. Psałterz Dawidów.

Uczennice klas II i III Gimnazjum nr 1:
Patrycja Banasik, Elżbieta Kasprzyk, Milena Kij, Anna Kubicka,
Magdalena Latkowska, Ewa Stępień i Karolina Woś pod opieką nauczycieli
języka polskiego: mgr Grażyny Staszek i mgr Katarzyny Kamińskiej

ADRES

Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Jana Kochanowskiego
ul. Kielecka 20, 26-060 Chęciny
tel. 315-10-37, 315-11-65 (dyrektor)
www.zsocheciny.no-ip.org
zso@zsocheciny.no-ip.org

Chorzów

Gimnazjum Publiczne nr 10 im. Jana Kochanowskiego w Chorzowie

Chorzów jest miastem powiatowym w województwie śląskim położonym w samym sercu Górnego Śląska. Powierzchnię 33 km kwadratowych zamieszkuje123 000 mieszkańców. Od północy miasto graniczy z Siemianowicami Śląskimi, od wschodu z Katowicami, od południa z Rudą Śląską, od zachodu ze Świętochłowicami oraz od północnego zachodu z Bytomiem i Piekarami Śląskimi.

Północną część miasta zajmują tereny Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku, na terenie którego znajduje się Wesołe Miasteczko, Planetarium wraz z obserwatorium astronomicznym, Skansen.

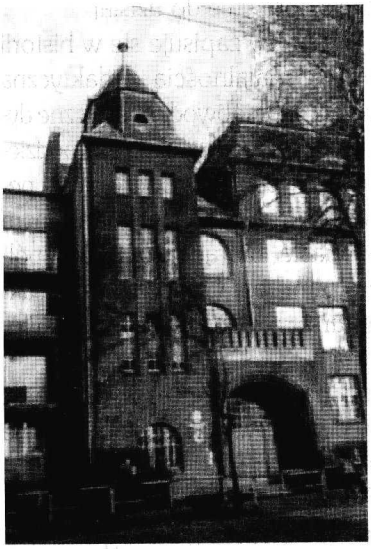

Pierwsza potwierdzona wzmianka na temat miasta pochodzi z XIII wieku. Gwałtowny rozkwit przypadł na koniec XVIII wieku – w 1791 została wybudowana pierwsza huta (Królewska), w 1822 zostało utworzone miasto Królewska Huta, w 1934 nastąpiło połączenie Królewskiej Huty z Chorzowem, a w 1939 dołączono Wielkie Hajduki.

Gimnazjum nr 10 im. Jana Kochanowskiego w Chorzowie powstało na mocy Uchwały Rady Miejskiej nr VII/64/99 z dnia 04.03.1999 r. o powołaniu sieci szkół publicznych. Szkoła mieści się w niezbyt nowym, ale bardzo przyjaznym uczniom, budynku o prawie 100-letniej tradycji. **Gimnazjum nosi imię patrona wygasłej Szkoły Podstawowej nr 10, której to imię nadano dopiero w 1980 roku.**

Pierwsze wzmianki odnalezione w dokumentach mówią o rozpoczęciu budowy szkoły w 1908 roku. Najstarsze kroniki szkolne, pochodzące z 1925 roku prezentują osobę ówczesnego dyrektora S. Sobeckiego. Rok 1934 przyniósł pierwszy w historii szkoły podstawowej podział na dwie odrębne placówki, mieszczące się w tym samym budynku – obok szkoły nr 10 działa tutaj również szkoła nr 24, w której obowiązki rektora sprawował Bolesław Orłowski.

Wkroczenie wojsk niemieckich do Chorzowa spowodowało uruchomienie w naszym budynku dnia 3.01.1940 roku niemieckiej Volksschule nr 10, która wobec ponad tysiąca uczniów, została ponownie podzielona – na Męską Szkołę nr 10 oraz Żeńską Szkołę nr 24. Skandalem roku szkolnego było jawne deklarowanie polskości przez jedną z uczennic, za co została dyscyplinarnie usunięta ze szkoły. Obie szkoły nosiły imię Hansa Schemma, tak jak obecna ulica Urbanowicza.

Po wyzwoleniu Chorzowa szkoła polska wznowiła działalność w marcu 1945 r., po czym nastąpił ponowny rozdział na placówkę damską i męską. Numer tej pierwszej z uwagi na uruchomienie mniejszej ilości szkół chorzowskich został zmieniony na nr 6, który przed wojną nosiła szkoła mniejszości żydowskiej. Pierwszym dyrektorem SP nr 10 został Bolesław Orłowski, SP nr 24 – Mieczysław Żołnowski. W latach powojennych obie szkoły były placówkami wyróżniającymi się. Dowodem może być przekazanie Szkole Podstawowej nr 10 sztandaru – nagrody za zdobycie tytułu szkoły przodującej. Powojenni dyrektorzy podzielonej szkoły, wtedy nazywani kierownikami, to w szkole nr 10: Bolesław Orłowski, Matylda Czosnek i Sławomira Rożyńska, w szkole nr 6: Mieczysław Żołnowski, Aleksandra Cholewa, Wiesław Kusztowski.

W latach 60. budynek szkolny został poddany kapitalnemu remontowi, założono centralne ogrzewanie, zbudowano toalety. W latach 70. powstał gabinet lekarski, sekretariat i pokój nauczycielski.

Połączenie szkół nastąpiło w roku szkolnym 1975/76, po czym dyrektorem została Brygida Dzigoluk, następnie pani Konieczny, Anna Iwa, zaś w **roku 1989 dyrektorem SP nr 10, a obecnie Gimnazjum nr 10 została mgr inż. Maria Hałgas**, która tę funkcję sprawuje do dzisiaj.

Gimnazjum nr 10 zapisuje się w historii miasta aktywną działalnością dydaktyczną i wychowawczą, czego dowodem są liczne dyplomy, gratulacje, wyrazy uznania czy podziękowania. Uczniowie szkoły pod opieką pedagogów uczestniczą w życiu kulturalnym i sportowym miasta, biorąc udział lub współtworząc szereg imprez. Odnoszą wiele sukcesów w konkursach, olimpiadach czy zawodach sportowych.

W dowód uznania władze miasta oraz wojewódzkie postanowiły nadać szkole imię wielkiego polskiego humanisty i poety. **W roku 1980 – w 450 rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego i 70**

rocznicę istnienia szkoły odbyła się uroczystość (22.04) otwarcia Izby Patrona i Tradycji Szkoły, w której udział wzięli przedstawiciele władz oświatowych i miejskich oraz nauczyciele, uczniowie, rodzice i zaproszeni goście. Akt nadania wręczył ówczesnej dyrektor – mgr Brygidzie Dzigoluk – wicekurator Oświaty i Wychowania, Zbigniew Dudziński. Odsłonięto również pamiątkową tablicę usytuowaną na holu I piętra, wykonaną przez Gerarda Grzywaczyka.

Profil kształcenia gimnazjum – ogólny

Liczba uczniów – 549
Liczba nauczycieli – 41
Dyrektor placówki – mgr inż. Maria Jolanta Hałgas
Wicedyrektor szkoły – mgr Barbara Gołąb

Wizja szkoły

Wychowanie młodych ludzi tak, aby w pełni mogli wykorzystywać swoje możliwości duchowe, intelektualne, społeczne i fizyczne.

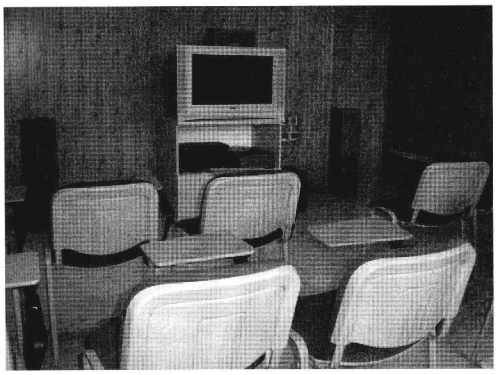

Obchody Dnia Patrona

Co roku uroczyście obchodzimy Dzień Patrona. Oprócz akademii proponujemy uczniom różnorodne działania mające na celu przybliżenie życia i twórczości Jana Kochanowskiego. Dbamy o to, aby „spotkania" z patronem miały różnorodny charakter. Jednego roku był to udział w przedstawieniu opartym na fragmentach twórczości ojca polskiej literatury w wykonaniu profesjonalnych aktorów, innym razem była to twórczość uczniów, którzy mieli za zadanie opracowanie specjalnego wydania „Głosu Czarnoleskiego". W bieżącym roku zaproponowaliśmy uczniom udział w następujących działaniach:

1. Przygotowanie kącika, gazetki ściennej lub wystawki poświęconej życiu i twórczości Jana Kochanowskiego.
2. Wykonanie dekoracji – plakatu promującego twórczość Jana Kochanowskiego.
3. Napisanie fraszki na temat życia szkolnego.
4. Udział w konkursie wiedzy o życiu i twórczości Jana Kochanowskiego – dwuosobowe drużyny rozwiązywały test.
5. Konkurs recytatorski (wybrać należało utwór ze zbioru pieśni lub trenów).

Zadania nr 1, 2, 3 wykonywały klasy podczas zajęć z wychowawcą. Natomiast przedstawiciele klas brali w tym czasie udział w konkursach:

- wiedzy o życiu i twórczości Jana Kochanowskiego,
- konkursie recytatorskim.

W przypadku większej ilości osób chętnych do wzięcia udziału w konkursie recytatorskim lub wiedzy o życiu i twórczości Jana Kochanowskiego zalecane było przeprowadzenie klasowych eliminacji.

Do grona absolwentów Szkoły Podstawowej nr 10 należy Wojciech Kuczok - Laureat Nagrody Literackiej Nike 2004.

Oferta szkoły:

- międzynarodowy program nauczania języka francuskiego DELF

  Nauczanie języka francuskiego w systemie DELF w Gimnazjum nr 10 w Chorzowie wprowadzono w 1999 r. i uczniowie mają już na tym polu znaczące osiągnięcia. Wydawany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej we Francji Dyplom DELF jest jedynym certyfikatem z języka francuskiego honorowanym na całym świecie. Specyficzna struktura egzaminu pozwala na stopniowe i metodyczne pogłębianie znajomości języka, a każdy z osiągniętych poziomów jest dokumentowany stosownym zaświadczeniem. Co ważniejsze, cel ten osiągalny jest w ramach normalnej nauki w szkole bez potrzeby sięgania do dodatkowych źródeł i ponoszenia wysokich kosztów. Przykładowo, dla gimnazjum efekty są osiągalne przy 3–4 godzinach języka w tygodniu. W takim trybie nauczania po trzech latach praktycznie 100% uczniów jest w stanie zdać pierwszy egzamin – jednostkę A1, a nawet A2. Bywa również, że już w połowie drugiej klasy niektórzy ten pierwszy stopień zdają z powodzeniem;
- udział w realizacji edukacyjnego programu Unii Europejskiej „Socrates" i tym samym współpraca ze szkołami z Hiszpanii, Francji i Niemiec

  Językowy Projekt Comeniusa chyba najpełniej realizuje cele Programu Socrates Comenius. Uczniowie muszą zaangażować się w pracę nad projektem całym sercem. Jest to dla nich bezpośredni kontakt z innym krajem, inną kulturą czy religią. Muszą być samodzielni, zaradni, wykazać się dojrzałością i tolerancją z równoczesnym poczuciem własnej tożsamości. Takie możliwości dał naszym uczniom JPC „ Kuchnia narodowa drogą do wzajemnego poznania", który realizowaliśmy we współpracy z młodzieżą z Melilli - hiszpańskiej enklawy na terenie Maroka.

  Od roku szkolnego 2004/05 nasze gimnazjum realizuje Szkolny Projekt Comeniusa we współpracy z Instituto de Educcion Secundaria „Leopoldo Quipe z Melilli/Hiszpania, Lycee Marc Bloch z Bischheim /Alzacja/Francja oraz Willy Heelpach Schule Heidelberg/ Badenia/ Niemcy „Artystyczna ekspresja środkiem rozważań kulturowych".
- współpraca ze szkołą w Ozd na Węgrzech
- realizacja programu GLOBE

  W roku szkolnym 2003/2004 Gimnazjum nr 10 im. Jana Kochanowskiego w Chorzowie przystąpiło do realizacji programu GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment). Jest to amerykański program edukacyjno-ekologiczny polegający na monitoringu środowiska przyrodniczo-geograficznego najbliższej okolicy. Ucznio-

wie włączając się w realizację tego programu prowadzą pod nadzorem nauczycieli (takich przedmiotów jak chemia, fizyka, biologia i geografia) badania atmosfery, hydrologiczne oraz biologiczne, dotyczące pokrycia terenu.

Program GLOBE realizowany jest w polskich szkołach na podstawie umowy zawartej 22 kwietnia 1997 roku pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Urzędem do Spraw Atmosferycznych i Oceanicznych USA. Całe to przedsięwzięcie koordynuje Centrum Informacji o Środowisku GRID – Warszawa oraz Zakład Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska w Warszawie.

- Udział w akcji „Szkoła z klasą"

W roku szkolnym 2002/2003 Gimnazjum nr 10 wzięło udział w I edycji akcji „Szkoła z klasą" – ogólnopolskiej akcji edukacyjnej „Gazety Wyborczej", portalu www.gazeta.pl i Centrum Edukacji Obywatelskiej pod patronatem prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Certyfikat „Szkoły z klasą" uzyskaliśmy w październiku 2003 roku.

Wybrane pozycje z zasobów bibliotecznych szkoły poświęconych patronowi szkoły

1. Grzeszczuk Stanisław: Kochanowski Jan i inni. Katowice 1980.
2. Krzyżanowski Julian: Poeta czarnoleski. Warszawa 1984.
3. Pelc Janusz : Kochanowski Jan. Warszawa 1970.
4. Pelc Jan : Jan Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej. Warszawa 1980.
5. Porazińska Janina: Kto mi dał skrzydła. Warszawa 1977.
6. Szmydtowa Zofia: Jan Kochanowski. Warszawa 1985.
7. Biblioteka Arcydzieł Poezji i Prozy pod. red. S.Pigonia nr18.
8. Januszewski Tomasz: Słownik pisarzy i lektur dla szkół podstawowych.

mgr Monika Bajan,
mgr Iwona Kociemba

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 10 im. Jana Kochanowskiego
ul. Urbanowicza 4, 41-500 Chorzów
tel./fax: 0 32 241 67 34
gimnazjum10chorzow@poczta.fm
www.szkoly.edu.pl/gim10.chorzow

Czarnolas

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie

Historia szkoły sięga początków XX wieku. W roku 1919 dzięki staraniom mieszkańców wsi została otwarta jednoklasowa Publiczna Szkoła Powszechna. Losy szkoły były różne. Zmieniały się budynki, jej dyrektorzy i pracownicy.

Przez wiele lat nauka odbywała się w wynajętych prywatnych domach. Dopiero w 1930 roku mieszkańcy wsi, za namową Stanisława Zawadzkiego – właściciela tutejszego majątku i z dużym zaangażowaniem kierownika szkoły Józefa Wieraszki, podjęli się wybudowania nowego budynku szkoły w Czarnolesie. W tym celu opodatkowali się w kwocie 3 zł od morgi, co dało sumę 4000 zł. Dodatkowe fundusze uzyskano także z Wydziału Powiatowego w Kozienicach, Kuratorium Krakowskiego Okręgu Szkolnego i Zarządu Gminy Policzna. Już w 1933 roku oddano do użytku jedną salę lekcyjną i kancelarię.

Od 1933 r. kierownikiem szkoły był Antoni Jaworski. Dzięki jego staraniom i zaangażowaniu mieszkańców Czarnolasu, którzy przy budowie społecznie wykonywali wszelkie prace, szkołę (całkowicie wykończoną) oddano do użytku w 1935 r. Nowy budynek mieścił sale lekcyjne, kancelarię i na piętrze dwa mieszkania dla nauczycieli. W tym czasie była to już szkoła czteroklasowa. W roku szkolnym 1935/1936 uczęszczało tu 48 uczniów. Pracowało wtedy czworo nauczycieli. Szkoła organizowała dla starszej młodzieży (14–21 lat) kursy dokształcające w zakresie 3–4 klas szkoły powszechnej. Ze względu na dużą ilość chętnych organizowano je kilka razy do roku. Naukę prowadzili społecznie miejscowi nauczyciele.

Szkoła nie przerwała działalności w latach okupacji hitlerowskiej mimo częstych zmian nauczycieli.

W 1946 r. z inicjatywy nauczyciela Stanisława Jagielskiego przy szkole powstało Koło Młodzieży Polskiej Czerwonego Krzyża, skupiające około 100 członków. Organizowano akcje higieniczne i charytatywne, które objęły najuboższych w okolicy. W 1949 r. w szkole otwarty został gminny punkt biblioteczny.

Do 1956 r. szkołą kierowali: Eugienia Kowalewska, Mieczysław Kotulski, Józef Mędrzak. Ten ostatni pełnił również funkcję Gminnego Inspektora Pedagogicznego do walki z analfabetyzmem. Swoim zaangażowaniem w sprawy szkoły zdobył uznanie nauczycieli, rodziców i władz oświatowych. W roku szkolnym 1955/1956 kierownikiem placówki została Zofia Golak. We wrześniu 1956 r. kierownictwo, już wówczas szkoły siedmioklasowej, objął Tadeusz Mazurkiewicz. Kolejnymi kierownikami i dyrektorami szkoły byli: Julian Mizak, Zdzisław Kitliński, Mieczysława Wolszczak, Czesław Kamionka, Krystyna Ruszak.

Od 1966 r. czarnoleska placówka była już szkołą ośmioklasową. Ze względu na trudności lokalowe nauka odbywała się w klasach łączonych. Nadto lekcje odbywały się również w wynajętych izbach domów prywatnych. W 1988 r., po latach starań, Czarnolas doczekał się otwarcia nowoczesnego budynku szkolnego. Było to możliwe dzięki dużemu zaangażowaniu społeczeństwa, które razem z GS w Policznie pokryło 20% kosztów tej inwestycji. W jasnych i przestronnych pomieszczeniach nowego budynku uczniowie znaleźli lepsze warunki do nauki. Obok nowego budynku szkolnego została wybudowana sala gimnastyczna z dodatkowymi izbami lekcyjnymi. Szkoła w Czarnolesie posiada dobrą bazę lokalową: 11 izb lekcyjnych, salę gimnastyczną, świetlicę ze stołówką, kuchnię z zapleczem i bibliotekę. Tu zorganizowano pierwszą na terenie gminy pracownię informatyczną.

Z chwilą wybudowania nowej szkoły stary gmach oddano na potrzeby przedszkola. W 1999 r. obie placówki połączono razem i utworzono Zespół Placówek Oświatowych w Czarnolesie, który w 2001 r. przemianowano na Zespół Szkolno-Przedszkolny. Od 1999 r. jest to szkoła sześcioklasowa.

Od 2000 roku dyrektorem Zespołu Szkolno-Przedszkolnego jest mgr Justyna Mierzejewska-Figura. Aktualnie w szkole jest zatrudnionych 15 nauczycieli. W sześciu oddziałach ZSzP w kl. I–VI uczy się 158 uczniów. Cały zespół nauczycieli wkłada wiele wysiłku w poprawę bazy dydaktycznej, urządzanie sal lekcyjnych i utrzymanie wyników nauczania na dobrym poziomie. Uczniowie bardzo chętnie biorą udział w życiu kulturalnym szkoły i wsi. Uczestniczą w olimpiadach przedmiotowych i zawodach sportowych. W szkole prowadzone są zajęcia pozalekcyjne: chór, zajęcia z edukacji teatralnej i medialnej, lekcje gry na gitarze i instrumentach klawiszowych, kółko informatyczne, przyrodnicze, matematyczne, nauka pływania, gimnastyka korekcyjna, zajęcia sportowe.

17 czerwca 2005 roku na wniosek Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego szkoła otrzymała imię Jana Kochanowskiego.

Misją szkoły jest wyedukowanie i wychowanie człowieka wszechstronnie wykształconego, przygotowanego do samodzielnego zdobywania wiedzy, otwartego na świat, wrażliwego na jego problemy, rozwijającego swoje zainteresowania.

W roku szkolnym 2004/2005 rozpoczęto przygotowania do nadania szkole imienia.

Dla przybliżenia uczniom sylwetki poety opracowano harmonogram obejmujący różnorodne formy działalności, m.in. konkursy literackie, recytatorskie, plastyczne, wycieczki śladami poety, wieczór z poezją. Wydano gazetkę szkolną poświęconą poecie. W zbiorach biblioteki znajduje się bogaty zbiór dzieł Jana Kochanowskiego oraz pozycji multimedialnych poświęconych poecie.

Czarnolas to miejscowość położona w województwie mazowieckim, w powiecie zwoleńskim. Najstarsze wzmianki o Czarnolesie pochodzą z początku XV wieku. W latach 1570–1584 mieszkał tu i tworzył Jan Kochanowski. W 1761 roku Czarnolas wykupił Jan Jabłonowski. Z jego inicjatywy rozpoczęto gromadzenie pamiątek po poecie. Jabłonowscy byli również fundatorami dworku, w którym obecnie mieści się Muzeum Jana Kochanowskiego. Dwór otacza piękny park. W miejscu słynnej lipy, pod którą według tradycji siadywał i pisał Kochanowski, stoi XIX-wieczny kamienny obelisk z symbolicznym sarkofagiem Urszulki, córki poety oraz popiersiem Piotra Kochanowskiego, bratanka Jana. Muzeum posiada nieliczne, zachowane po Kochanowskim pamiątki, bogaty zbiór starodruków, rękopisów i fotokopii pierwodruków utworów poety, rzeźb, obrazów z XIX i XX wieku.

Justyna Mierzejewska-Figura, Krzysztof Kalinowski,
Ewa Solecka, Jolanta Walaszczyk

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa w Czarnolesie
26-720 Policzna
tel. 048 677 20 07
spczarnolas@poczta.onet.pl

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie zostało otwarte 17 września 1961 roku. Jednak znacznie wcześniej, bo już w latach 80. XIX wieku, wielcy biografowie poety tacy jak Jan Rymarkiewicz, Kazimierz Prószyński czy Hieronim Łopaciński postulowali o utworzenie w Czarnolesie muzeum. Postulaty te kierowane były przede wszystkim do ówczesnej właścicielki majątku w Czarnolesie Ludgardy z Tyszkiewiczów Jabłonowskiej, także do innych znamienitych rodów związanych z Czarnolasem jak Raczyńscy czy Lubomirscy. Niestety postulaty te nie wywołały oczekiwanego odzewu. Podkreślić jednak należy, że efektem obchodów rocznicowych w 1884 roku było odbudowanie dworku w Czarnolesie, którego ruiny znajdowały się tutaj od pożaru w 1853 roku.

Wiele lat potem, bo w latach 50. XX wieku, zamysł powstania Muzeum w Czarnolesie zaczął dojrzewać.

Pierwsza ekspozycja z 1961 roku urządzona została przez Muzeum Świętokrzyskie w Kielcach z osobistym udziałem kustosza tego Muzeum Aleksandry Dobrowolskiej i Marii Bokszczanin, które zajęły się stroną naukową i organizacyjną wystawy. Projekt plastyczny wystawy przygotowali kieleccy artyści J. Golka i A. Grabiwoda. Całość ujęta została w sposób biograficzny, a zilustrowana była głównie fotografią, portretami, planszami, dokumentami i unikatowymi drukami.

Część materiałów do wystawy pozyskano również z innych muzeów takich jak Narodowe w Warszawie, Krakowie czy Poznaniu. Wiele cennych przedmiotów dla tworzących się zbiorów Muzeum zakupiły ówczesne władze Zwolenia, były to zabytkowe meble, ceramika, rzemiosło artystyczne, obrazy oraz różne edycje pism Kochanowskiego i opracowania o nim.

Wystawa w tej formie istniała do 1980 roku. Przystąpiono wtedy do urządzenia nowej ekspozycji. Nastąpiła gruntowna przebudowa i organizacja Muzeum. Począwszy od 1977 roku, rozpoczęto realizację rozległego frontu robót budowlanych i konserwatorskich w budynku dworku, oficynie oraz parku. W 1979 roku rozpoczęto prace archeologiczne na terenie zabytkowego zespołu. Podjęto próbę odnalezienia domu poety oraz wyjaśnienia faz istniejącej tu zabudowy dworskiej. Cały zakres prac przeprowadzono pod kątem zbliżających się wydarzeń rocznicowych, tj. 450 rocznicy urodzin poety, która przypadała na 1980 rok oraz 400 rocznica zgonu, w roku 1984.

Muzeum zostało wzbogacone o nowe eksponaty, zwłaszcza wspaniałe gobeliny, specjalnie wykonane dla Muzeum, kopie obrazów zwłaszcza XIX wiecznych twórców o tematyce czarnoleskiej oraz rekwizyty z epoki.

Wystawę urządzono w 6 salach dworku, biografia poety ukazana została w sposób chronologiczny na tle obyczajów, kultury, sztuki i ważnych wydarzeń historycznych epoki. Na wystawie pokazanych jest ponad 200 muzealiów, znaczna ich część to dawne wydania dzieł Kochanowskiego, rękopisy, lity, fragment rękopisu Dryas Zamchana, liczne pierwodruki, meble, obrazy, ceramika. Dwa eksponaty łączone są bezpośrednio z dworem czarnoleskim poety; są to drzwi żelazne z herbem Korwin i monogramem JK oraz fotel kryty kurdybanem.

Scenariusz wystawy opracował dr Jakub Licheński, a projekt plastyczny Krzysztof Bumatowicz. Konsultantami naukowymi i merytorycznymi byli profesorowie: Janusz Pelc, Andrzej Wyczański, Stanisław Lorentz, Zdzisław Żygulski i Paulina Buchwald-Pelcowa. Ostateczny kształt wystawy z 1984 roku przetrwał do 2005 roku, kiedy przystąpiono do projektów wykonania nowej, rozszerzonej ekspozycji o dodatkowe galerie w suterenach dworku oraz kaplicy Jabłonowskich. Uroczyste otwarcie wystawy nastąpi we wrześniu 2005 roku, który jest obchodzony jako rok Jana Kochanowskiego, co też wiąże się z ważną 475 rocznicą urodzin poety.

Oprócz działalności oświatowej i wystawienniczej Muzeum prowadzi również działalność o charakterze naukowym. Nieprzerwanie w utworzonym w 1980 roku Czarnoleskim Ośrodku Dokumentacyjnym gromadzone są dzieła Jana Kochanowskiego, pochodzące z dawnych i współczesnych wydawnictw, prace naukowe związane z twórczością poety i epoką, w której działał, bogata ikonografia, rysunki, obrazy i nagrania. Jakkolwiek oficjalnie ośrodek został rozwiązany, to zgromadzone materiały zostały uporządkowane i ta forma działalności jest kontynuowana i rozwijana do dzisiaj z zamiarem powołania nowego, poważnego i nowoczesnego ośrodka naukowego, związanego z życiem i twórczością poety.

W Muzeum organizowane są koncerty, wieczory poetyckie, spotkania z literatami, promocje książek o szeroko pojętej tematyce czarnoleskiej. Muzeum w Czarnolesie należy do

rodzaju muzeów biograficznych. W Polsce jest kilkadziesiąt tego typu muzeów, czarnoleskie jest jednym z tych, które mają dosyć bogatą i dobrze przygotowaną ekspozycję. Ilość odwiedzających Muzeum szacuje się na około 50 tysięcy w skali roku.

Całe otoczenie dworku, wraz z przyległym do niego zabytkowym parkiem z połowy XIX wieku starannie utrzymywanym, neogotycką kaplicą, pomnikiem upamiętniającym czarnoleską lipę, powoduje, że twórca polskiego języka literackiego jest tu należycie upamiętniony.

We wspomnianej kaplicy Jabłonowskich, w latach 1975–1988, organizowane były wystawy czasowe, wystarczy wspomnieć kilka najważniejszych: *Polski strój renesansowy, Jan Kochanowski w polskim medalu współczesnym, Rzeźby twórców ludowych regionu radomskiego.*

Towarzystwo Przyjaciół Czarnolasu

Towarzystwo Przyjaciół Czarnolasu zarejestrowano w 2004 roku. Zarząd stanowią: prezes Stanisław Bartosiewicz, wiceprezes Justyna Mierzejewska-Figura, sekretarz Maria Jaskot, członkowie – Paweł Mierzejewski, Karol Budzisz. Jeszcze jako komitet założycielski towarzystwa organizowali wiele przedsięwzięć kulturalnych i oświatowych. Z coraz większym rozmachem odbywają się Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe w ramach corocznych Dni Jana Kochanowskiego. Towarzystwo uzyskało status organizacji pożytku publicznego, zaangażowane w poprawę stanu dróg, infrastruktury.

ADRES

Muzeum im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie
26-720 Policzna
tel. (048) 677-20-05

Częstochowa

Zespół Szkół im. Jana Kochanowskiego w Częstochowie

Z historii szkoły

Szkoła handlowa została założona w 1921 r. przez Stowarzyszenie Kupców Polskich w Częstochowie. Była to początkowo szkoła męska, licząca 100 uczniów, od roku 1931 r. stała się placówką koedukacyjną. Do wybuchu wojny rozwijała się bardzo prężnie, m.in. dzięki staraniom dyr. Lecha Smólskiego, zamordowanego później w Katyniu.

W czasie okupacji władze niemieckie zezwoliły na prowadzenie szkoły jedynie w zakresie przedmiotów zawodowych. Nauczyciele języka polskiego, historii, geografii musieli więc kontynuować swą pracę w ramach tajnego nauczania. Wielu z nich przypłaciło to życiem wraz ze swoimi wychowankami. Nazwiska ich widnieją na pamiątkowej tablicy wmurowanej na I piętrze budynku szkolnego. Po wyzwoleniu, już w lutym 1945 r., szkoła pod dyr. Czesława Przybylskiego podjęła swoją działalność. W 1951 r. została upaństwowiona, a rok później rozdzielona na dwie odrębne jednostki: Technikum Handlowe i Technikum Finansowe. W 1958 r. Technikum Finansowe przeobraziło się w Technikum Ekonomiczne i w Zasadniczą Szkołę Handlową.

Od 1971 r. szkoła przyjęła nazwę Zespół Szkół Zawodowych. W 1977 roku jej dyrektorem został mgr Ryszard Waryś, który pełnił tę funkcję przez 28 lat, do lutego 2005 r. Z początkiem lat 80. szkoła zmieniła swoją siedzibę, gdzie obok istniejącego budynku dobudowano wkrótce nowy gmach. **W 1993 r. Zespołowi Szkół nadano imię Jana Kochanowskiego.**

Dzień dzisiejszy szkoły

Obecnym dyrektorem Zespołu Szkół im. J. Kochanowskiego jest mgr Janusz Cygan. W skład Zespołu Szkól wchodzą na stępujące typy szkół:

- I Liceum Profilowane Ekonomiczno-Administracyjne
- X Liceum Ogólnokształcące z klasami:
  - lingwistyczna z rozszerzonym językiem angielskim i niemieckim,
  - lingwistyczno-europejska z rozszerzonymi przedmiotami: j. angielski, j. niemiecki, WOS, podstawy przedsiębiorczości,

- humanistyczna – kulturoznawcza z rozszerzonymi przedmiotami WOK, j. polski, j. angielski, j. niemiecki.
- Technikum nr 2 kształcące w zawodach:
  - technik handlowiec o specjalności menadżer firmy,
  - technik ekonomista o specjalności finanse i rachunkowość.
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1 kształcąca w zawodzie sprzedawca.

Szkoła posiada:

♦ pracownie przedmiotowe ♦ salę maszynopisania, trzy pracownie komputerowe połączone z Internetem, w tym jedna typu „Laptop" ♦ dwie sale gimnastyczne ♦ siłownię, boisko sportowe ♦ kort tenisowy ♦ bibliotekę i czytelnię ♦ sklepik szkolny ♦ gabinet pedagoga szkolnego ♦ gabinet medyczny.

Uczestnictwo w realizacji programów edukacyjnych:

- Od 1997 r. realizacja programu SOCRATES – współpraca ze szkołami partnerskimi z Włoch, Hiszpanii, Węgier, Szwecji i Danii;
- Od 2000 r. udział w programie MHTROedukacja, przygotowującym młodzież do pracy w nowoczesnym handlu;
- Program Ochrony Środowiska Krajów Nadbałtyckich UNESCO;
- Program Leonardo da Vinci;
- Od 2005 r. udział w programie eTwinning – międzynarodowa współpraca szkół.

W szkole działają:

- Samorząd Uczniowski,
- PCK,
- SKS,
- Klub Europejski,
- 4 Harcerska Drużyna wodniaków,
- TPD,
- koło lingwistyczne, dziennikarskie, ekonomiczne, turystyczne, ekologiczne, księgowości handlowej, sympatyków biblioteki.

ADRES

Zespół Szkół im. Jana Kochanowskiego w Częstochowie
ul. Warszawska 142
tel/fax 034 365 64 50
_zsk@zsko.ids.czest.pl
www.zskochanowski.republika.pl

Dyblin

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Dyblinie

Szkoła mieści się w klasycznym dworku zbudowanym na początku XIX wieku. Dwór położony jest na terenie otwartym, równinnym, wokół którego rozciąga się park krajobrazowy. Do pałacyku prowadzi aleja dojazdowa w zwartym szpalerze drzew liściastych. W parku znajdują się kilkunastoletnie drzewa: dęby, buki, lipy, jesiony, kasztany oraz rzadkie okazy drzew iglastych. Teren parku zajmuje powierzchnię około 4 ha łącznie ze stawami oraz sadami jabłoniowymi. Do alei przylega polana otoczona starymi lipami, które tworzą krąg. Występują liczne polanki, aleje spacerowe, wokół których są skupiska drzew i krzewów.

Nazwa Dyblin, notowana w XIX wieku, jest nazwą dzierżawczą, utworzoną od nazwy osobowej Dybla; dybać – czatować, skradać się; dyba – kłoda, słup.

Pod względem przynależności kościelnej Dyblin od średniowiecza należał do diecezji płockiej i parafii w Dobrzyniu nad Wisłą.

Dworek został przeznaczony na potrzeby oświaty wsi w 1948 roku. Po licznych remontach i modernizacji przystosowano go na potrzeby szkoły. Znajduje się w nim sześć izb lekcyjnych, biblioteka, sanitariaty, pokój nauczycielski, gabinet dyrektora i mieszkania dla trzech rodzin nauczycielskich.

Na salę gimnastyczną adaptowano w 1967 roku oficynę usytuowaną na zachód od pałacu, wybudowaną w końcu XIX wieku.

Do szkoły uczęszczają uczniowie z Dyblina, Główczyna, Stróżewa, Wierznicy i Glewa. W szkole pracuje 10 nauczycieli i uczy się 82 uczniów. **Dyrektorem szkoły jest mgr Anna Czarnowska.**

W programie wychowawczym szkoły na lata 1995–2000 uwzględniono przedsięwzięcie nadania szkole imienia. Inicjatorem pomysłu był dyrektor szkoły oraz rada pedagogiczna. Pomysłodawcom przyświecało hasło „U nas poznasz siebie i innych, odkryjesz tajemnice wiedzy, piękno naszej Ziemi".

Rada Pedagogiczna podjęła uchwałę o rozpoczęciu prac nad wyborem patrona.

Położenie budynku szkoły w kompleksie parkowym wraz z przysiółkami sprzyja bezpośrednim kontaktom wychowanków z dobrami kulturowymi środowiska i przyrody.

Nieprzypadkowo więc na patrona wybrano Jana Kochanowskiego, który w sposób szczególny ukochał przyrodę, a lipa, pod którą spędzał wiele czasu w Czarnolesie, sprzyjała budzeniu się weny:

Gościu siądź pod mym liściem a odpocznij sobie!
Nie dójdzie cię tu słońce, przyrzekam ja tobie.

Sylwetka Jana Kochanowskiego przybliżona została uczniom i rodzicom. Wychowawcy klas realizowali zadania trzyletniego programu działań pod hasłem: „Poznajmy sylwetkę Ojca literatury polskiej Jana Kochanowskiego". Biblioteka szkolna została wyposażona w dzieła Jana Kochanowskiego, z których korzystano na bieżąco przy opracowywaniu albumów, folderów, kronik.

Zorganizowany został wieczór poezji Jana Kochanowskiego, w którym uczestniczyli rodzice, dzieci i zaproszeni goście.

Odbył się gminny konkurs literacki Jana Kochanowskiego, także konkurs plastyczny na portret poety. Powstał hymn szkoły.

Gromadzono fundusze na uroczystość nadania imienia szkole, w tym celu każdego roku organizowano festyny, spartakiady dla środowiska.

Jako podsumowanie odbyła się debata na temat „Czy Jan Kochanowski zasługuje na to, by zostać patronem szkoły Podstawowej w Dyblinie?".

Jest to poeta, który wybiegał ponad horyzonty epoki renesansu.

„Był zwolennikiem stoicyzmu, głosił pochwałę radości życia, chwalił życie aktywne, gardził bogactwami, przedkładając nad nie czyste sumienie, godność osobistą, służbę narodowi według posiadanych zdolności. Jan Kochanowski – to wielki poeta, temat wielu utworów poetyckich, monografii, rozpraw naukowych (rzeźby, malarstwa, muzyki) to człowiek żywy, wiecznie nowy, przemawiający do wielu pokoleń, nieśmiertelną doskonałością swej poezji, ślicznej, prostej i mądrej – to naprawdę – kochanie wieków ...".

Po zrealizowaniu podjętych zadań Rada Miejska w Dobrzyniu nad Wisłą powierzyła wykonanie uchwały Nr XXV/150/98 z dnia 30 kwietnia 1998 roku w sprawie nadania imienia Szkole Podstawowej w Dyblinie dyrektorowi szkoły Urszuli Filińskiej.

31 maja 1998 roku Szkoła Podstawowa w Dyblinie otrzymała imię Jana Kochanowskiego.

W korytarzu szkolnym powieszony został portret poety i cytat na lipowym drewnie z pieśni XIX:

„Przeto chciejmy wziąć przed się myśli godne siebie,
Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie;
Służmy poczciwej sławie, a jako kto może,
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże".
(Pieśń XIX Ksiąg wtórych)

W kręgu lip odbyła się część artystyczna. Uczniowie prezentowali program w strojach z epoki renesansu. W postać Jana Kochanowskiego wcielił się jeden z rodziców Stanisław Marczewski, który zasiadł w XVIII-wiecznym fotelu pod lipą.

Co roku w szkole 31 maja obchodzony jest Dzień Patrona. W tym roku odbył się wg programu:

- złożenie meldunku o gotowości szkoły do uroczystości,
- odśpiewanie „Hymnu Szkoły",
- przybliżenie sylwetki poety,
- złożenie kwiatów pod portretem Jana Kochanowskiego,
- konkurs recytacji poezji Jana Kochanowskiego,
- konkurs wiedzy o życiu i twórczości poety,
- podsumowanie konkursów plastycznych: projekt na sztandar szkoły, na tarczę szkoły i Jana Kochanowskiego wokół winiet i iluminacji,
- rozdanie nagród książkowych,
- wspólny poczęstunek.

W bieżącym roku z inicjatywy obecnego dyrektora szkoły Anny Czarnowskiej 9 września szkoła w Dyblinie otrzyma sztandar ufundowany przez mieszkańców obwodu szkoły.

Szkoła współpracuje ze Szkołą Podstawową w Trzebiegoszczu, która również nosi imię Jana Kochanowskiego. Wspólnie organizujemy zajęcia integracyjne: biwaki, wycieczki oraz spotkania i uroczystości.

Dyblin to malownicza miejscowość o bogatej przeszłości historycznej. Jest tu uroczo o każdej porze roku. Piękno krajobrazu dyblińskiego dostrzega dyrektor Szkoły Podstawowej w Trzebiegoszczu mgr Elżbieta Kiełkowska w poezji „Nasz Dyblin".

Nasz Dyblin

O wiosce Dyblinie
Głośno w całej gminie
Jeśli nie wierzycie
wkrótce usłyszycie

Jest tu piękna szkoła, parkiem otoczona
Spośród drzew wygląda, jak perła złowiona
Mieści się w pałacu, dosyć okazałym
Który odnowiono wysiłkiem niemałym.
Wodę doprowadzono, łazienki uruchomiono
Dach pokryto blachą, okna wymieniono.

Pani dyrektor – Filińska Urszula
Mieszkańców zjednała
I wspólnym wysiłkiem
Salę gimnastyczną pobudowała.

Sala gimnastyczna dumnie trwa przy szkole
Kryje pamięć wileu Dyblina pokoleń
Z trudem i zapałem wzniesiona została.
I na trwałe w pamięci nam się zapisała.

Kwitnie w szkole życie, każdy prężnie działa
I marzy by szkoła w wiosce pozostała
Tu z oddaniem pracują wszyscy nauczyciele
Dlatego się w szkole tak zmieniło wiele
Festyny, zabawy, fantowe loterie
Wycieczki, biwaki, pływanie w basenie
Wynagradza wiejskim dzieciom trudne położenie.

Stoi szkoła dumnie
Niby panna młoda
A wokół panuje
Harmonia i zgoda.

Szkoła ma Patrona, zacnego człowieka
Jego portret w holu na każdego czeka
JANIE Z CZARNOLASU! KRĄG LIP CI SIĘ KŁANIA!
I zaprasza wszystkich do biesiadowania!

Stary spichlerz czuwa, niby strażnik miejski
Czworaki obchodzi, dawny skansen wiejski
Na niego z oddali GÓRA JAŁOWA spogląda
I swoim cieniem w strudze się przegląda
Struga szemrze tkliwie piosenkę żałosną
Że najpiękniej w parku jesienią i wiosną.

Przybywaj wędrowcu i kochaj przyrodę!
Spaceruj po parku, spoglądaj na wodę
Zapach lip i cisza pewnie Cię urzeknie
A smutek i troska w siną dal ucieknie
Usiądź na ławeczce, szum drzew Cię ukoi
Tutaj jak w EDENIE! DYBLIN szkołą stoi!

Urszula Filińska

ADRES
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Dyblinie
87-610 Dobrzyń n. Wisłą
tel. (054) 254 16 40

Garbatka-Letnisko

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Garbatce-Letnisku

Rys historyczny z uwzględnieniem okoliczności nadania szkole im. Jana Kochanowskiego

Szkoła ma długą tradycję i ciekawy profil. Inicjatywa jej powołania zrodziła się w 1948 roku, kiedy to właściciele firmy budowlano-stolarskiej, bracia Józef i Władysław Maślankowie, wystąpili do władz oświatowych z wnioskiem o utworzenie na bazie ich warsztatu szkoły zawodowej o profilu stolarskim. Po wielu zabiegach 9 października 1948 roku powołano trzyletnią Publiczną Szkołę Zawodową, w której naukę rozpoczęło 61 uczniów.

W późniejszych latach próbowano również kształcić krawców, ślusarzy i elektryków, ale szybko zrezygnowano z tych specjalności, pozostając przy stolarstwie i poszerzając profil o tapicerstwo.

W historii szkoły było kilka takich sytuacji, kiedy znajdowała się ona na krawędzi upadku. W 1976 roku na ratunek przyszedł Zakład Górniczo-Metalowy w Zębcu koło Starachowic, przejmując szkołę jako przyzakładową. Po dwóch latach placówka przeszła na własność Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach. Pod jego patronatem szkoła funkcjonowała do 1992 roku. Wtedy ZDZ na podstawie umowy-użyczenia nieodpłatnie przekazał władzom oświatowym budynki i wyposażenie. Do tego roku istniała tylko szkoła zasadnicza. W 1993 roku kurator Krystyna Dzierżanowska powołała Technikum Drzewne na podbudowie ZSZ o specjalności technik technologii drewna. W maju 1996 roku po raz pierwszy

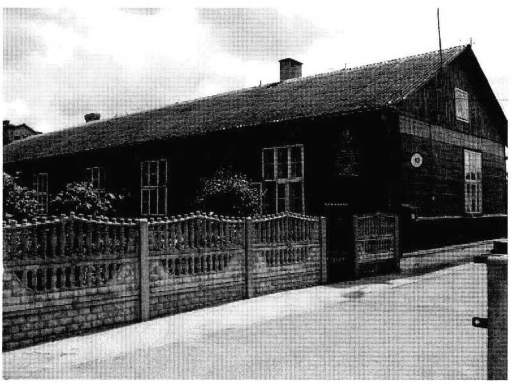

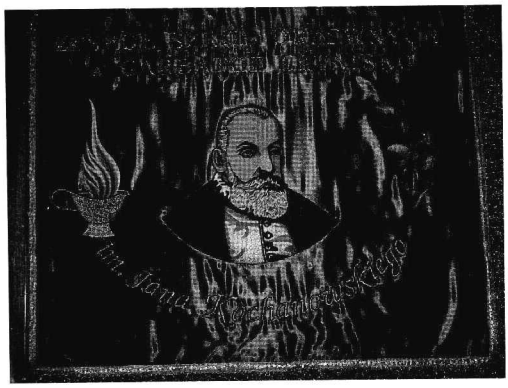

został przeprowadzony egzamin dojrzałości, który zdało 33 uczniów. W 1998 roku powołane zostało dodatkowo 4-letnie Liceum Zawodowe o profilu drzewnym. W tym też roku, będącym jubileuszem 50-lecia istnienia szkoły, na wniosek Rady Pedagogicznej, w plebiscycie zorganizowanym wśród uczniów i pracowników wybrano patronem szkoły Jana Kochanowskiego. **Od ubiegłego roku (2004) placówka nasza nosi nazwę Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Garbatce Letnisku** i prowadzona jest przez Starostwo Powiatowe w Kozienicach.

Obecnie w placówce uczy się 202 uczniów w kilku typach szkół:

- Technikum Leśnym,
- Technikum Drzewnym,
- Liceum Profilowanym o specjalności leśnictwo i technologia drewna.

W szkole pracuje 24 nauczycieli. **Od roku szkolnego 2004/2005 dyrektorem jest mgr Włodzimierz Mazur**, do ubiegłego roku przez 28 lat funkcję tę pełnił mgr Zenon Kurkowski, a wcześniej przez 24 lata Stanisław Treliński.

Informacje o miejscowości

Garbatka jest wsią letniskową, urokliwie położoną wśród Puszczy Kozienickiej, w odległości 13 km od Czarnolasu. Jej nazwa pojawiła się już w XV wieku u Jana Długosza w dokumentach „Liber beneficiorum". Miejscowość ściśle związana była z klasztorem Benedyktynów w Sieciechowie, którzy posiadali tu folwarki. Właścicielem Garbatki w XVI wieku był Andrzej Śliz, później Dobiesław Kochanowski. Sprzedał on wieś wraz z rudnią, młynem i stawem swojemu bratu Piotrowi Kochanowskiemu.

W pierwszej połowie XIX wieku folwark w Garbatce dzierżawił August Wilkoński, uczestnik powstania listopadowego, prezes Warszawskiego Stowarzyszenia Literackiego, redaktor pisma „Dzwon Literacki".

Garbatka była świadkiem wielu wydarzeń historycznych, m.in. powstania styczniowego, gdyż na jej terenie doszło do potyczek z Moskalami. Miejsce to zostało upamiętnione krzyżem dębowym, znajdującym się pod Molendami.

Tragiczne chwile przeżyła Garbatka również 12 lipca 1942 roku, kiedy nastąpiła pacyfikacja miejscowości, czego skutkiem było wywiezienie do Oświęcimia wielu jej mieszkańców.

Dziś Garbatka jest wsią letniskową o wielkich walorach krajobrazowych, ale bez infrastruktury turystycznej. Kilka zakładów ogłosiło upadłość, np. Destylarnia Żywicy, która funk-

cjonowała od 1936 roku i była drugą co do wielkości w Polsce, Spółdzielnia Inwalidów, Gminny Ośrodek Wypoczynkowy, a nieliczne istniejące są miejscem zatrudnienia dla garbatczan.

Nadmieniamy, że najdłuższą ulicą w Garbatce, liczącą około 5 kilometrów, jest ulica Jana Kochanowskiego.

Garbatka ma swoje monografie, pt. ,,Kronika Garbatki-Letniska" Marii Dziedzickiej oraz ,,Szkice z dziejów Garbatki" Ryszarda Śmietanki.

Działa tu też Towarzystwo Przyjaciół Garbatki, które wydaje kwartalnik społeczno-kulturalny ,,Moja Garbatka".

Szkoła kultywuje tradycje związane z patronem w następujący sposób:

Podczas ważniejszych uroczystości szkolnych śpiewany jest ,,Hymn Szkoły", sławiący patrona, przygotowywane są programy artystyczne związane z biografią i twórczością poety, przeprowadzane na terenie szkoły konkursy wiedzy o Janie Kochanowskim. Ponadto rokrocznie pierwsze klasy są zobowiązane do odbycia pieszego rajdu do Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

Bożena Jasek, Jacek Popis

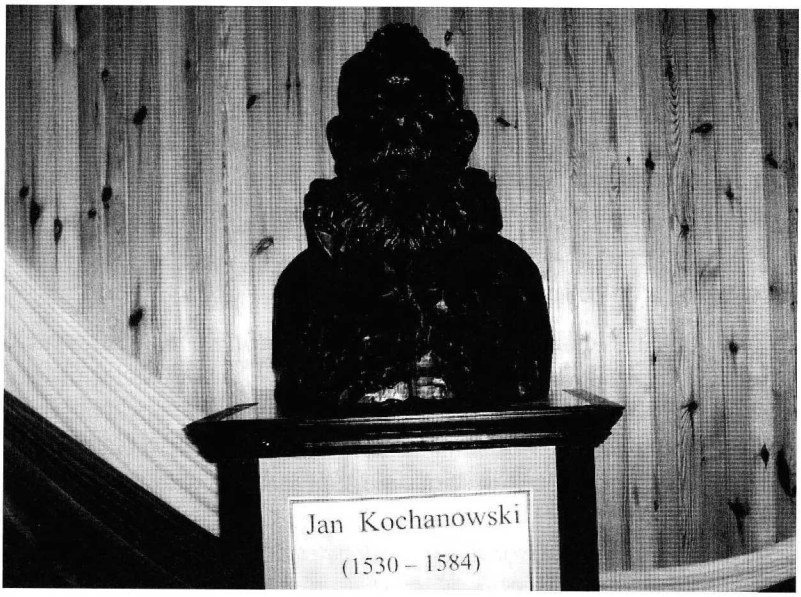

ADRES

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego
w Garbatce-Letnisku
ul. Hanki Lewandowicz 4, Garbatka Letnisko
tel. (048) 621-00-47
zsdwgarbatce@poczta.onet.pl
www.zspwgl0.republika.pl

Gimnazjum Publiczne nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Głubczycach

Dzieje Gimnazjum

Gimnazjum powstało 1 września 1999 r. Naukę wówczas rozpoczęło140 uczniów pod opieką 17 nauczycieli.

Uroczyste pasowanie na ucznia Gimnazjum odbyło się 6 listopada 1999 r. Gościliśmy na nim rodziców oraz przedstawicieli władz miasta Głubczyce.

Dyrektorem szkoły jest Ewa Haremza. Kadrę dydaktyczną stanowi 33 nauczycieli.

Dzień Patrona

Gazetka samorządowa „Kleks" powstała z inicjatywy grupy zdolnych, poszukujących nowych wyzwań uczniów z rocznika 2001/2002. Młodzi zdolni postanowili parać się dziennikarstwem. Redaktorem naczelnym została Magdalena Starzyńska.

Zespół redakcyjny tworzą: Sabina Pasoń, Szymon Góratowski, Piotr Lenartowicz, Malwina Sarota, Jacek Rucki.

Redaktorem technicznym jest Dawid Czerner odpowiedzialny za kształt gazetki. Opiekę merytoryczną sprawuje polonistka mgr Maria Krówka.

Hymn szkolny

Srebrny dzwonek podzwania
do nauki pogania siadać w ławkach i cicho sza
szukaj prawdy w płomieniach
ucz się pilnie świat zmieniaj
i egzamin na piątkę zdaj.

Ref: Gimnazjum dwójka kochana szkoła
mała lecz za to zieleń dokoła
więc zdobądź imię ucznia dobrego w szkole
imienia Kochanowskiego.
Gdy będziesz duży, gdy już dorośniesz pomyślisz
nieraz o szkolnej wiośnie.
Zawsze najmilszej drogi kolego
choć zdasz egzamin na dorosłego.

Autobusy przed szkołą w szkole gwarno wesoło
od hałasu aż szyba drży.
Klasy nazbyt malutkie wszystkie
pauzy za krótkie w roku szkolnym zbyt wiele dni.

Ref: Gimnazjum...

Zdjęcia: mgr Ewa Błażków

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 2 im. Jana Kochanowskiego
ul. Raciborska 23
48-100 Głubczyce

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Kochanowskiego w Gorzowie Wlkp.

„Nikomu, albo raczej wszystkim, swoje księgi daję"
(J.K)

Ważniejsze daty z kart Kroniki Szkolnej ...

- **Rok 1957/58**

Dnia 2 września 1957 r. została zorganizowana Szkoła Podstawowa nr 9 przy ul. Mieszka I

- **Rok 1976**

W dniu 1 września 1976 r. rozpoczęliśmy naukę w budynku szkolnym przy ul. Nowej 7

- **Rok 1985/86**

W dniu **9 listopada 1985 r. nadano szkole imię Jana Kochanowskiego**, nastąpiło wręczenie sztandaru oraz odsłonięcie tablicy pamiątkowej. Akt nadania imienia, na ręce Dyrektora Szkoły złożył Kurator Oświaty miasta Gorzowa

- **Rok 1995/96**

16.02.1996 r. miało miejsce przyjęcie SP9 w poczet Klubu Szkół Promujących Zdrowie.

- **Rok 2003/04**

Cała społeczność szkolna wzięła udział w realizacji wybranych zadań w akcji i uzyskała miano „Szkoły z Klasą".

Sprawozdania z realizacji zadań można przeczytać na stronie: www2.gazeta.pl/klasa

- **Rok 2004/2005**

Realizacja zadań Szkoły Promującej Zdrowie: piesze rajdy jesienne, bal pod chmurką, spotkania integracyjne na świeżym powietrzu, gry i zabawy sportowe, realizacja programów profilaktycznych dotyczących zdrowia.

Szkoła przyjęła imię Jana Kochanowskiego 9 listopada 1985 r. na wniosek Rady Pedagogicznej; odbyło się też referendum społeczności szkolnej uczniów i rodziców. Szkole został wręczony sztandar. Uczniowie złożyli uroczyste ślubowanie. Ponadto 9 listopada 1985 r. została odsłonięta pamiątkowa tablica poświęcona Janowi Kochanowskiemu. Otwarto również Izbę Pamięci, w której gromadzone są eksponaty: popiersie, obraz poety, stolik i obraz

z epoki renesansu, płaskorzeźba – replika nagrobku „Jana z Czarnolasu" i „Kochanowski w Czarnolesie", kalendarium z życia poety, fragment fraszki „Na zdrowie" zrobiony na wzór XVI-wiecznego rękopisu.

Jan Kochanowski był prekursorem zdrowego stylu życia. Słowa *„Szlachetne zdrowie, Nikt się nie dowie, Jako smakujesz, Aż się zepsujesz"* są mottem działania w naszej szkole. Człowiek jest częścią przyrody i winien jej posłuszeństwo i współpracę. Dlatego poezja Jana Kochanowskiego jest aktualna w dzisiejszym świecie.

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej i uroczyste złożenie kwiatów

Każdego roku uroczyście obchodzimy Dzień Patrona Szkoły. Są to różne formy: apele, akademie, prezentacje, konkursy poetyckie, recytatorskie, gazetki okolicznościowe. Dzieci przedstawiają treści fraszek propagujących zdrowie i ośmieszające złe przykłady z życia, np. „O doktorze Hiszpanie", „O koźle", biorą udział w przedstawieniach ukazujących twórczość i życie Jana Kochanowskiego. Ponadto organizowane są okolicznościowe wystawy.

Priorytety naszej pracy wychowawczej to zdrowie, natura, odpowiednie odżywianie, spokój wewnętrzny, higieniczny tryb pracy i odpoczynku.

W naszej szkole wielu uczniów pracuje w kole poetyckim, wydajemy zbiorki poezji uczniowskiej, zamieszczamy je w gazetce szkolnej, w kąciku poetyckim.

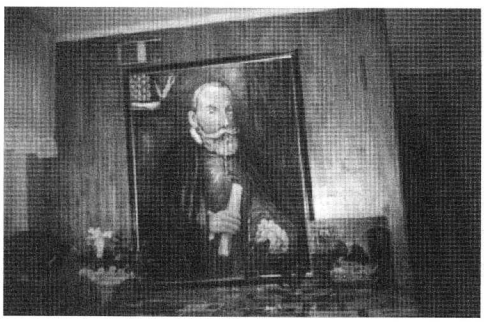

„Młodość„
Kiedy jesteś młody i uczysz się
w szkole,
to ciągle się żalisz na swą ciężką dolę.
Lecz gdy przyjdzie starość, wspomnisz młode lata
Zapałasz tęsknotą do szkolnego świata.
(Uczeń kl. VI b)

Również nauczyciele zostali zainspirowani do twórczości. Na przykład nauczycielka sztuki stworzyła muzykę do fraszki „Na zdrowie".

Gorzów Wielkopolski jest stolicą administracyjną województwa lubuskiego oraz gospodarczym i kulturalnym centrum regionu, położonym na skrzyżowaniach międzynarodowych szlaków komunikacyjnych północ – południe i zachód – wschód, zaledwie 120 km od Berlina, Szczecina, Zielonej Góry i Poznania.

Uroku dodaje mu lokalizacja na 7 wzgórzach wśród przepięknej zieleni, która przeplata urzekającą architekturę, zarówno zabytkową, jak i bardzo nowoczesną. Przechadzając się po malowniczych uliczkach naszego miasta każdy znajdzie coś dla „ducha" i dla „ciała". Odbywa się tu wiele ciekawych imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu zarówno ogólnokrajowym, jak i międzynarodowym. Co roku w maju Międzynarodowy Memoriał Żużlowy im. Edwarda Jancarza, a w czerwcu mają miejsce „Dni Gorzowa", w lipcu Międzynarodowe Spotkania Zespołów Cygańskich.

Zespół nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 9

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Kochanowskiego
ul. Nowa 7, 66-400 Gorzów Wlkp.
tel. 736 45 97
sp9spz@wp.pl www.sp9.gorzow.prv.pl

Grygrów

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Grygrowie

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Grygrowie (do roku 1995 pod nazwą Szkoła Podstawowa w Gruszczynie) jest sześcioklasową szkołą wiejską (do roku 2000 – ośmioklasowa) z oddziałem przedszkolnym, liczącą 102 uczniów. Obwód szkoły obejmuje siedem wsi w obrębie 6 km: Błotki, Gruszczyno, Grygrów, Huta Gruszczyno, Kalaty, Majdan, Żulin.

Organizacje uczniowskie

Samorząd Uczniowski, Spółdzielnia Uczniowska „Biedronka", Szkolne koło PCK i LOP Uczniowski Klub Sportowy „Janek" (utworzony w 1997 r.), teatrzyk „Supełki" zrzeszający uczniów klas I–III (utworzony w 1994 r.), grupa teatralna „DROZD" zrzeszająca uczniów klas IV–VI (utworzona w'1999 r.), Klub Stasia i Nel (utworzony w 2000), „Gazeta Szkolna" wydawana od 1998 r.

Dyrektorem szkoły jest mgr Andrzej Salach. Kadrę nauczycielską stanowi 11 nauczycieli.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
07-104 Grygrów, woj. mazowieckie
tel. (025) 793-21-62

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Kochanowskiego w Jaworznie

Motto szkoły:

„Miło szaleć, kiedy czas po temu"
(pieśni J. Kochanowskiego)

Wizja szkoły

„Dziecko jest wspólnym dobrem rodziców i szkoły", czyli szkoła będzie wspólnotą opartą na zasadzie szacunku i wzajemnej pomocy. Będzie przyjazna, ale jednocześnie wymagająca. Będzie sprzyjająca temu co dobre, szczególnie dla uczniów. Obraz szkoły będą tworzyć wspólnie: nauczyciele, uczniowie, rodzice, pracownicy niepedagogiczni.

Misja szkoły

„Moja szkoła – mój drugi dom", czyli bezpieczeństwo, przyjaźń, wzajemny szacunek i pomoc, radość, twórcze działanie, pozytywne myślenie, poszukiwanie wartości moralnych, zaangażowanie w naukę, rozwijanie własnych zdolności, jasno określone wymagania.

Zarys historii

1961 – nowy budynek szkoły
1972 – szkoła otrzymuje sztandar i imię Jana Kochanowskiego
1978 – otwarcie szóstej w jaworznickich szkołach „Izby Pamięci Narodowej"
1978 – dar Zespołu Elektrowni Jaworzno dla młodzieży – oddanie wspaniale urządzonej harcówki
1979 – sztandar dla Białych Orłów – harcerzy działających przy szkole
1979 – szkoła otrzymuje tytuł „Najlepszej Szkoły miasta w 1979 r." i zostaje wpisana do Księgi przodujących zakładów i szkół miasta Jaworzna
1982/1983 – uroczyste obchody roku Jana Kochanowskiego – 400 rocznica śmierci poety
1983 – koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci działające w szkole zostaje uznane za najlepiej działające w Jaworznie

1983 – pierwsza wycieczka szlakiem Jana z Czarnolasu
1984 – uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej z podobizną patrona szkoły
1985 – miejska inauguracja roku szkolnego w naszym budynku
1986 – jubileusz 25-lecia istnienia szkoły
1990 – nasza szkoła laureatką konkursu „Młodość – Trzeźwość" – wojewódzkie podsumowanie konkursu w naszej szkole
1991 – impreza jubileuszowa – 100 lat nauczania w Niedzieliskach i 30 lat naszej szkoły
1994 – „Chrońmy zdrowie" – masowa impreza PCK zorganizowana dla wszystkich szkół Jaworzna
1995 – „Energetyka Na Rzecz Polski Południowej" finansuje remont sali gimnastycznej
2000 – nasza szkoła organizatorem konkursu wiedzy „Omnibus" dla wszystkich szkół w mieście
2000 – „Party ekologiczne" – organizacja imprezy środowiskowej
2001 – nasza szkoła organizatorem międzyszkolnego turnieju „O Puchar Zeusa" – od tego momentu jest to coroczna tradycja szkoły
2001 – klasy IV–VI uczestnikiem warsztatów ekologicznych w Międzynarodowym Miasteczku Edukacji Ekologicznej w Rogoźniku
2002 – nasza szkoła szkołą integracyjną – wychowywanie i nauczanie dzieci zdrowych i niepełnosprawnych o różnych możliwościach rozwojowych
2002 – „Europejski Dzień Języków" w naszej szkole – od tego momentu organizacja tego dnia staje się tradycją szkoły
2003 – szkoła otrzymuje tytuł „Szkoły z klasą"

Ogólopolskie osiągnięcia naszej szkoły

- 1986/1987 – wyróżnienie dla Spółdzielni Uczniowskiej w konkursie „Nasza spółdzielnia mistrzem gospodarności";
- 987/1988 – wyróżnienie dla Spółdzielni Uczniowskiej w konkursie „Przyjacielem człowiek, przyjacielem książka";
- 1988/1989 – wyróżnienie w konkursie Wojewódzkiej Rady Postępu Pedagogicznego na izbę lekcyjną, wyróżnienie dla Spółdzielni Uczniowskiej w konkursie „Młodzi spółdzielcy na ścieżkach zdrowia";
- 1994/1995 – II miejsce w Konkursie Wiedzy o Literaturze i Gramatyce;
- 1999/2000 – nagroda II stopnia w Ogólnopolskim Konkursie Matematycznym „MAT 2000";
- 2000/2001 – IV miejsce dla kl. VI a w Ogólnopolskim Konkursie Spółdzielni Uczniowskich „Zdrowy człowiek – zdrowa żywność", nasz uczeń finalistą Konkursu Wiedzy o Unii Europejskiej, wyróżnienie dla programu pracy świetlicy szkolnej na konferencji „Świetlica szkolna w systemie wychowawczym szkoły", nagrody I i II stopnia dla uczniów w Ogólnopolskim „Alfiku humanistycznym 2000", wyróżnienie dla ucznia w Międzynarodowym Konkursie „Kangur Matematyczny", wyróżnienie dla uczestników zajęć korekcyjno-kompensacyjnych z kl. II i IV w konkursie rysunkowym pt. „Mój przyjaciel" zorganizowanym przez czasopismo „Abecadło", dyplom uznania dla uczennicy w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Barwy natury";

- 2001/2002 – wyróżnienie dla ucznia w konkursie rysunkowym pt. „Marzę o dalekiej podróży do..." ogłoszonym przez wydawnictwo „Aksjomat" w Krakowie;
- 2002/2003 – nagrody I, III stopnia i wyróżnienie dla uczniów w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym „Kangur 2003", uczniowie laureatami Ogólnopolskiego Konkursu Języka Polskiego dla kl. IV, II miejsce dla kl. VI c i uczestników zajęć korekcyjno - kompensacyjnych w Ogólnopolskim Konkursie Ekologicznym „Zdrowa przyroda, zdrowa żywność, zdrowy człowiek", wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Spółdzielni Uczniowskich o Puchar MENiS za różnorodność form działalności wychowawczej, wyróżnienie dla uczniów w Ogólnopolskim Konkursie Historycznym „Krąg".

Współpraca międzynarodowa

Nauczyciele języka niemieckiego w naszej szkole kształcą się za granicą dzięki stypendium uzyskanym przez Instytut Goethego. Swoją nabytą wiedzę i umiejętności wykorzystują na zajęciach lekcyjnych, zajęciach koła języka niemieckiego, obchodach Europejskiego Dnia Języków oraz organizując konkursy, jasełka czy przedstawienia teatralne w języku niemieckim.

Od 2003 r. szkoła w ramach programu międzynarodowego ,,Sokrates Comenius" podjęła współpracę ze szkołami partnerskimi w Czechach i Niemczech.

ADRES

Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Kochanowskiego
ul. Kasprzaka 6, 43-600 Jaworzno
tel./fax: 0 - 32 617 77 01
akademia_czarnoleska@interia.pl

Kielce

Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

- 1969 – Wyższa Szkoła Nauczycielska
- 1973 – Wyższa Szkoła Pedagogiczna
- **1979 – Nadanie Imienia Jana Kochanowskiego**
- 2000 – Akademia Świętokrzyska

Początki Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach sięgają roku 1969, kiedy to na bazie istniejącego Studium Nauczycielskiego, decyzją Prezesa Rady Ministrów z 19 czerwca 1969 roku została powołana Wyższa Szkoła Nauczycielska (WSN) z zadaniem przygotowania kadry pedagogicznej dla województwa kieleckiego.

W 1999 roku uczelnia obchodziła jubileusz 30-lecia istnienia.

Z dniem 1 września 2000 r. uczelnia przyjęła nazwę Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Akademia Świętokrzyska w Kielcach jest największą uczelnią pedagogiczną w Polsce. Zatrudnia 1125 nauczycieli akademickich, w tym prawie trzystu profesorów i doktorów habilitowanych. Na studiach dziennych, zaocznych, wieczorowych i podyplomowych kształci się blisko 30 tysięcy studentów. Uczelnia prowadzi 23 kierunki nauczania, 14 kierunków i specjalność filologia rosyjska na kierunku filologia słowiańska mają uprawnienia magister-

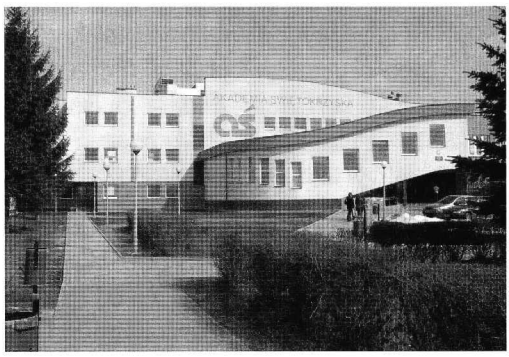

skie. Kierunki: historia, językoznawstwo i fizyka posiadają uprawnienia do nadawania tytułu doktora, dwa kolejne wnioski – na kierunkach biologia i pedagogika – o uzyskanie takich praw, zostały złożone w Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów, przygotowywane są kolejne wnioski – na kierunkach geografia i malarstwo.

Sześć wydziałów: Humanistyczny, Pedagogiczny i Nauk o Zdrowiu, Matematyczno-Przyrodniczy, Zarządzania i Administracji w Kielcach, Filologiczno-Historyczny i Nauk Społecznych w filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim (woj. łódzkie).

ADRES

Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego
ul. Żeromskiego 5
25-369 Kielce
tel.: (041) 344-20-11

Kończewo

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Kończewie

Położenie szkoły

Województwo: pomorskie
Powiat: Słupsk
Gmina: Kobylnica
Trasa: Słupsk–Kępice–Miastko

Historia wsi

- 1310 r. – pierwsza wzmianka,
- zachowane średniowieczne grodzisko oznaczone na mapach jako Schlossberg,
- XV w. – miejscowość o nazwie Kunsow należy do rodu Massow,
- we wsi znajduje się klasycystyczny dwór wraz z parkiem (7,7 ha),
- 1939 r. wieś nazywano „małym miasteczkiem": poczta, kawiarnia, plac sportowy, urząd stanu cywilnego.

Historia szkoły

1948 – rozpoczęcie działalności szkoły w czterech izbach lekcyjnych. Kierownik – S. Witkowski,
1953–1974 – szkołą kieruje Janina Hubert,
1956 – założenie pierwszej Kroniki Szkoły,
1960–1964 – szkoła prowadzi kursy ogólnokształcące dla osób dorosłych,
1985 – rozpoczęcie dobudowy dwóch izb lekcyjnych,
1996 – kolejna rozbudowa szkoły,

1995/96 – przygotowanie do obchodów 50-lecia i nadania szkole imienia,
1997 – nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego,
2000 – oddanie do użytku sali gimnastycznej,
2003 – uruchomienie stołówki szkolnej,

Lata 90. przyniosły rozbudowę szkoły o sanitariaty i kotłownię olejową. Od 1996 roku szkoła posiada dwa skrzydła: stare i nowe. Zajęcia odbywają się w gabinetach przedmiotowych.

Przygotowania do nadania szkole imienia i sztandaru

W związku z 50-leciem istnienia szkoły postanowiono nadać placówce imię. W wyniku głosowania wybrano na patrona Jana Kochanowskiego – ojca poezji polskiej. Wyznaczono datę obchodów uroczystości na 22 listopada 1997 r.

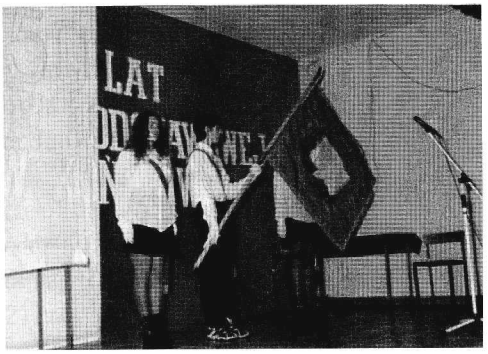

Prezentacja Sztandaru Szkoły

Odsłonięcia tablicy dokonuje Jerzy Makarow – Wójt Gminy Kobylnica

Tradycje szkoły

- Konkurs Wiedzy o Patronie

Hymn i logo szkoły

Autor słów: ***Izabela Kozłowska***

Pamiętają nasze mury stary, stromy dach,
z łezką w oku Twoja matka
je wspomina.
Choć minęło przecież tyle, tyle długich lat,
a ta szkoła, szkoła rosła
z nami raz.

Ref. Patronie z Czarnolasu,
nasze serca są jak drzew lipowych listki.
Patronie z Czarnolasu,
niechaj w naszej szkole dobrze będzie wszystkim.

Dobrze było, dobrze jest
i dobrze będzie nam, bo tu mądrość,
bo tu wiedzę zdobywamy.
Póki szumią wiejskie lipy, nasza szkoła będzie trwać,
chociaż kiedyś ją pożegnać przyjdzie czas.

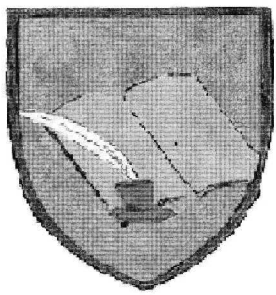

ADRES

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Kończewie
76-251 Kobylnica
tel. 846-23-85

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego w Kozienicach

Krótki rys historyczny

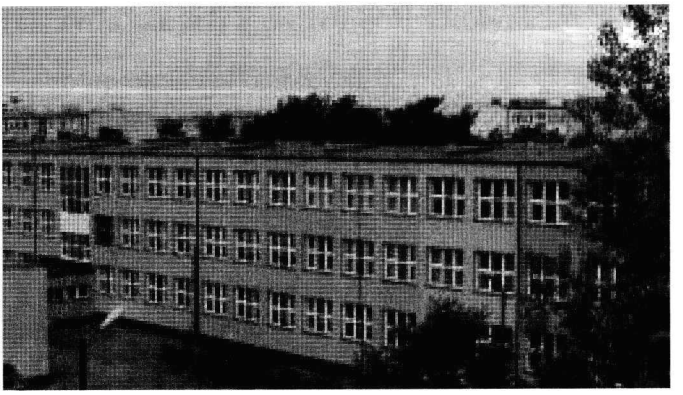

Intensywny napływ ludności do Kozienic w związku z budową elektrowni zrodził potrzebę budowy nowej szkoły. Dnia 3 września 1973 roku o godzinie 8.00 w budynku SP nr 3 zabrzmiał pierwszy dzwonek. W 16 oddziałach rozpoczęło naukę 522 uczniów (od oddziału zerowego do klasy ósmej). Zatrudnienie znalazło 21 nauczycieli.

W roku 1976 na patrona szkoły obrano Jana Kochanowskiego. W 1979 roku pierwszy dyrektor szkoły mgr Zygmunt Bucior zadbał o to, aby został wykonany sztandar szkoły oraz popiersie patrona i tablica pamiątkowa.

W roku szkolnym 1980/1981 obowiązki dyrektora przejął mgr Zbigniew Głuszek i pełnił je do końca 1985 r.

Lata szkolne 1983–1991 to lata trudne dla szkoły. Duża liczba uczniów, sięgająca w 1985 roku do 1750, spowodowała, że szkoła stała się zbyt ciasna. Zajęcia lekcyjne w 51 oddziałach trwały od 7.00 do 20.00. W związku z trudną sytuacją lokalową postanowiono, że uczniowie klas VII i VIII uczyć się będą w budynku Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Czarnieckiego w Kozienicach.

Z dniem 1 września 1985 roku dyrektorem została mgr Anna Kurp (funkcję tę pełniła do roku 1989). 1 października 1986 roku została podpisana między dyrektorem Elektrowni „Kozienice" a dyrektorem szkoły deklaracja patronacka, co do dziś owocuje sponsorowaniem licznych remontów w szkole.

Z dniem 1 września 1989 roku obowiązki dyrektora na jeden rok przejęła mgr Barbara Szczawińska, a następnie od roku 1990 mgr Elżbieta Maciejczyk. W tym roku liczba uczniów

zmalała do 1315, co podyktowane zostało powstaniem w mieście nowej szkoły podstawowej.

W roku szkolnym 1994/1995 dyrektorem szkoły została mgr Janina Wierzbicka. Od roku szkolnego 1995/1996 szkoła zgodnie z ustawą o Systemie Oświaty przekształcona została ze szkoły państwowej w szkołę publiczną i w myśl ustawy wprowadzającej reformę oświaty w Polsce, w 1999 roku władze oświatowe oraz samorząd terytorialny podjęły decyzję o utworzeniu w PSP nr 3 szkoły szczebla podstawowego kształcącego dzieci w klasach I–VI. Od roku 2000 w budynku szkolnym funkcjonują dwa oddziały zerowe.

W roku szkolnym 2004/2005 obowiązki dyrektora szkoły objął mgr Krzysztof Ludwiczak.

Dzięki staraniom kolejnych dyrektorów, rodziców i samych uczniów PSP nr 3 mimo upływu lat jest nowoczesną placówką wyposażoną we wszystko, co potrzebne, by zapewnić dzieciom i młodzieży wszechstronny rozwój: przestronne sale lekcyjne, szerokie korytarze, biblioteka i czytelnia, pracownia komputerowa ze stałym dostępem do Internetu, sala gimnastyczna, nowoczesny kompleks boisk, stołówka, świetlica i pomoc medyczna. Uczniowie swobodnie rozwijają swe uzdolnienia i talenty w ramach licznych kół zainteresowań. Odnoszą szereg sukcesów w olimpiadach, konkursach i zawodach.

Położenie budynku PSP nr 3 z daleka od ruchliwych miejskich ulic i w otoczeniu zieleni – to kolejny atut szkoły. Placówka jest niewątpliwie przyjazna dzieciom, rodzicom oraz całej społeczności Kozienic. Lekcje odbywają się od godziny 8.00 do 15.00, co jest na pewno kolejnym plusem. W szkole pracuje w pełni wykwalifikowana kadra pedagogiczna.

W roku 1976 na patrona szkoły uczniowie obrali w wyniku przeprowadzonego plebiscytu Jana Kochanowskiego. Dnia 30 maja 1981 roku odbyła się uroczystość nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego i przyjęcie sztandaru, który odtąd stał się cennym symbolem szkoły.

Szkoła w swej misji zakłada szeroko pojętą realizację humanistycznych wartości, tak cennych w dorobku poety z Czarnolasu. Całej naszej działalności przyświeca dbałość o wszechstronny rozwój dziecka, poszanowanie jego indywidualności. Celem nadrzędnym zadań szkoły jest dobro dziecka i pomoc w kształtowaniu jego osobowości.

Liczba uczniów w roku szkolnym 2004/2005: 694 skupionych w 27 oddziałach
Liczba nauczycieli: 46
Dyrektor placówki: mgr Krzysztof Ludwiczak

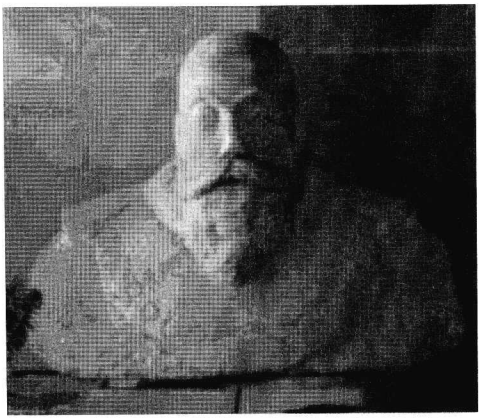

Popiersie Jana Kochanowskiego

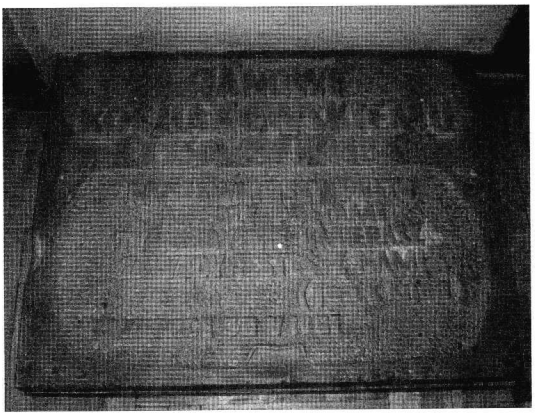

Tablica pamiątkowa ku czci patrona szkoły

Formy kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły:

1. Organizowanie wewnątrzszkolnych konkursów recytatorskich poezji Jana Kochanowskiego.
2. Udział w międzyszkolnym konkursie wiedzy o życiu i twórczości J. Kochanowskiego „Tu, gdzie Kochanowski".
3. Wycieczki klasowe do Czarnolasu.
4. Przygotowywanie przez uczniów albumów poświęconych patronowi szkoły.
5. Przygotowywanie gazetek ściennych upamiętniających poetę.

Zasoby biblioteczne szkoły poświęcone twórczości i życiu poety:

1. J. Pelc „Jan Kochanowski"– 1 egz.
2. J. Kochanowski „Dzieła Polskie"–1 egz.
3. J. Kochanowski „Sobie śpiewam a muzom"– 2 egz.
4. J. Kochanowski „Z łacińska śpiewa Słowian Muza"– 2 egz.
5. J. Kochanowski „Treny"– 3 egz.
6. J. Kochanowski „Odprawa posłów greckich" – 5 egz.
7. J. Kochanowski „Satyr albo dziki mąż" – 1 egz.
8. Kochanowski - Morsztyn - Kniaźnin „Uciechy miłosne„- wybór poezji – 1 egz.
9. J. Kochanowski „Pieśni" – 1 egz.
10. J. Porazińska „Kto mi dał skrzydła" – 8 egz.

Informacja o miejscowości

Kozienice to miasto o 450-letniej historii. Położone jest na skraju Puszczy Kozienickiej na lewym brzegu Wisły w odległości 80 km od Warszawy. W Kozienicach urodził się król Zygmunt Stary, co upamiętnia okolicznościowa unikalna kolumna z XVI wieku. Znajduje się ona w parku otaczającym zespół pałacowy z II poł. XVIII w., wybudowany w stylu renesansu francuskiego. Obecnie mieści się w nim siedziba Urzędu Miejskiego, Muzeum Regionalne oraz Urząd Skarbowy.

Kozienice to dziś 22,5-tysięczne miasto powiatowe położone 80 km na południowy wschód od międzynarodowego portu lotniczego Warszawa–Okęcie. Dobrze rozbudowana infrastruktura i sieć połączeń drogowych powodują, że miasto jest dobrym miejscem do lokalizacji inwestycji. Szczególnie dobrze rozwija się mała przedsiębiorczość.

W mieście funkcjonują dwie szkoły podstawowe i dwie szkoły średnie, co zaspokaja potrzeby mieszkańców.

W 1924 roku została zbudowana w Kozienicach stadnina koni pełnej krwi angielskiej. Dużą popularnością cieszą się organizowane w stadninie Regionalne Zawody Konne.

Otaczające Kozienice lasy Puszczy Kozienickiej, bliskość Wisły, liczne oczka wodne stanowią raj dla turystów i wędkarzy. Położony nad Jeziorem Kozienickim Ośrodek Wypoczynku Świątecznego, wielokrotny zdobywca tytułu Mister Camping, dysponuje bazą turystyczną i miejscami hotelowymi o wysokim standardzie.

mgr Wioletta Balcerek, mgr Renata Janusz

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Kozienicach
26-900 Kozienice, ul. Konarskiego 4
tel.: (048)614-41-39
kozienice3@op.pl
www.kozienice3.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 41 im. Jana Kochanowskiego w Krakowie

Placówka oddana do użytku 20 sierpnia 1980 roku. Pierwszym dyrektorem szkoły zarządzającym nią tylko przez dwa lata była mgr Bogumiła Ludwig.

1 września 1980 uroczystą akademią otwarto szkołę, a 4 grudnia tegoż roku nadano jej imię Jana Kochanowskiego. We wrześniu 1982 nowym dyrektorem szkoły został mgr Włodzimierz Chwastek.

W placówce zaczął prężnie działać Teatr Szkolny prowadzony przez polonistów mgr Elżbietę Gabory i mgr Andrzeja Tadusa. Wystawiono wtedy „Odprawę posłów greckich" i „Antygonę". Najważniejszą uroczystością w roku szkolnym 1984/85 było odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej patronowi szkoły. Uroczystość ta, do której uroczystą oprawę artystyczną przygotowało koło recytatorskie prowadzone przez mgr Ewę Klupę i Dariusza

Łękawskiego, była też świętem szkoły. Podsumowano wówczas pięcioletnią działalność placówki. W roku 1987 nastąpiła zmiana na stanowisku dyrektora. Nowym dyrektorem szkoły został mgr Bogusław Korba.

W roku szkolnym 1994/95 szkołę prowadził nowy dyrektor, był nim mgr Michał Śliwka. Kolejnym dyrektorem szkoły we wrześniu 1995 roku została mgr inż. Krystyna Wolańska.

Na podstawie art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 8 stycznia 1999 r. przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego z dniem 1 września 1999 roku przekształca się ośmioletnią Szkołę Podstawową nr 41 z siedzibą w Krakowie, ul. Jerzmanowskiego 6 w sześcioletnią Szkołę Podstawową nr 41 z siedzibą jak wyżej.

Mgr inż. Anna Kostrzewa kieruje szkołą od 1 września 2000 r. w wyniku konkursu na dyrektora szkoły.

Otwarto pracownię komputerową. Uruchomiono stronę internetową szkoły.

Coroczne rajdy rodzinne i festyny szkolne cieszą się dużym zainteresowaniem środowiska i na stałe wpisały się w kalendarz szkolny.

ADRES

Szkoła Podstawowa nr 41 im. Jana Kochanowskiego w Krakowie
ul. Jerzmanowskiego 5
30-615 Kraków
www.sp41.edukonekt.pl

III Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Krakowie

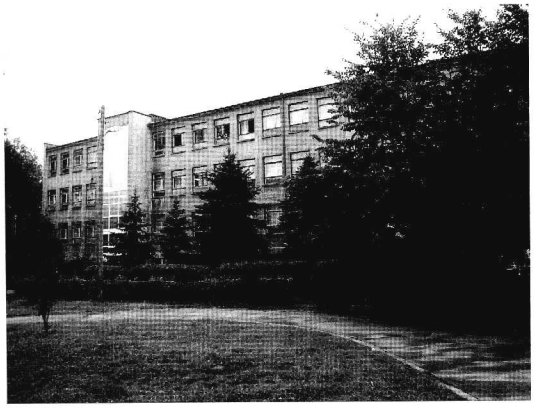

III Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Krakowie ma swoją siedzibę na osiedlu Wysokim 6. Mimo dość młodej siedziby nasza szkoła należy do jednych z najbardziej wiekowych w Krakowie **– w roku 2006 będzie obchodzić swoje 100 urodziny.**

Galicyjskie losy Trójki

Akt powołania Cesarsko-Królewskiego Gimnazjum został wydany 27 marca 1906 roku, a pierwszym dyrektorem był dr Józef Winkowski. Od tamtego czasu dyrekcja zmieniała się, a **obecnie ster losów szkoły dzierży mgr Zbigniew Koloch**, zaś wicedyrektorem jest mgr Bogumiła Wojnicz.

Szkoła nie od razu zaczęła działać, dopiero po roku uroczyście otwarto siedzibę szkoły przy ulicy Jana Kochanowskiego 5, zaś nazwa szkoły nie pozostawiała wątpliwości – *V Gimnazjum Męskie Klasyczne* 8-letnie, a więc niestety żadne dziewczęta w tym czasie uczyć się tu nie mogły. Szkoła kształciła głównie w kierunku humanistycznym, z uwzględnieniem takich przedmiotów jak język łaciński i grecki czy historia. Już w 1911 roku pierwsi maturzyści zdawali w murach CK Gimnazjum egzamin dojrzałości i z pewnością bali się nie mniej niż kolejne roczniki, dla których przetarli drogę. Czuwał nad nimi i ich odwiecznymi uczniowskimi zapędami do ściągania Emanuel Dworski, hospitator krajowy szkół średnich, który przewodniczył w przeprowadzeniu egzaminu. Po kilku latach działania CK Gimnazjum doczekało się także swojego sztandaru, który został poświęcony 25 maja 1913 roku.

Niepodległość i zmiany

Już w rok po odzyskaniu przez Polskę niepodległości zaszły pierwsze zmiany – w nazwie. Od 1919 roku nasza szkoła nosiła nazwę *V Państwowego Gimnazjum Neoklasycznego*

z podziałem na niższe 3-letnie i wyższe 5-letnie gimnazjum. Po kilkunastu latach znów nazwa szkoły została zmieniona, tym razem na *V Gimnazjum i Liceum Humanistyczne im. Jana Kochanowskiego. Przez* 20 lat, aż do 1939 roku mury szkoły opuściło wielu absolwentów, zaś po 1 września 1939 przez cały okres wojny, podobnie jak inne polskie szkoły, Gimnazjum i Liceum im. Jana Kochanowskiego nie działało oficjalnie, a nauka odbywała się w podziemiu.

Powojenne przenosiny

Już w 1945 roku odbyła się pierwsza po wojnie matura. **W 1953 zaszła kolejna, i jak na razie ostatnia, zmiana w nazwie szkoły – odtąd nasze liceum nosi nazwę III Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego.** W cztery lata później szkołą została przyjęta do szkół stowarzyszonych UNESCO, a w 1964 roku otrzymała nowy sztandar. W związku z rozbudową w owym czasie Nowej Huty, szkoła została przeniesiona na osiedle Wysokie 6, gdzie znajduje się do dziś. Przenosiny były spowodowane tym, że w Nowej Hucie brakowało szkół średnich.

1 września 1968 szkoła została przeniesiona, a już 10 października 1968 odbyła się uroczysta inauguracja działalności w nowej dzielnicy.

Przy szkole po wojnie działał szczep harcerski *Czarnolas,* który 14.10.1975 otrzymał sztandar, zaś w latach 1976–1980 brał udział w budowie parku rekreacyjnego w Gdyni. Szkoła została nagrodzona wieloma wyróżnieniami i nagrodami:

20 IV 1978 – Nadanie Medalu Komisji Edukacji Narodowej.

II X 1979 – Nadanie przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Dyplomu Przyjaciela Dziecka.

13 XI 1979 – Wyróżnienie złotą odznaką Ochotniczych Hufców Pracy.

1979 – Wyróżnienie Medalem UNESCO za działalność w ramach szkół stowarzyszonych.

1984 – W uznaniu wkładu pracy wniesionej w rozwój kultury fizycznej młodzieży przyznanie medalu Za *zasługi dla sportu szkolnego.*

1996 – Przyznanie *Złotej Statuetki* przez Kuratora Oświaty za aktywność artystyczną uczniów.

Współczesność

Od 1993 szkoła poczyna wydatnie angażować się w udział w różnych programach dotyczących zakresu tak kształcenia, jak i wychowania uczniów, m.in. współpraca z Fundacją Księcia Walii, Fundacją *Progress and Business,* Instytutem Kształtowania i Ochrony Środowiska AGH w dziedzinie ekologii, programem TEMPUS dotyczącym eksperymentu oświatowego: *Szkoła w systemie demokracji.*

Jak każda wiekowa i kultywująca tradycje szkoła, III Liceum posiada swój hymn, opracowany w 1987 roku, którego słowa wykorzystują motywy poezji patrona szkoły i przekazują także najważniejsze wartości wpajane uczniom w murach szkoły:

Służmy poczciwej sławie,
A jako kto może,
Niech sam ku pożytku
Dobra spólnego pomoże.
Szczęśliwy człowiek prawdziwie
Kto ufa rozumowi i cnocie,
Przeto chciejmy mieć przed nią
Myśli godne siebie,
Myśli ważne na ziemi,
Myśli ważne w niebie.
Służmy poczciwej sławie,
A jako kto może,
Niechaj ma na pieczy
Dobro Pospolitej Rzeczy.

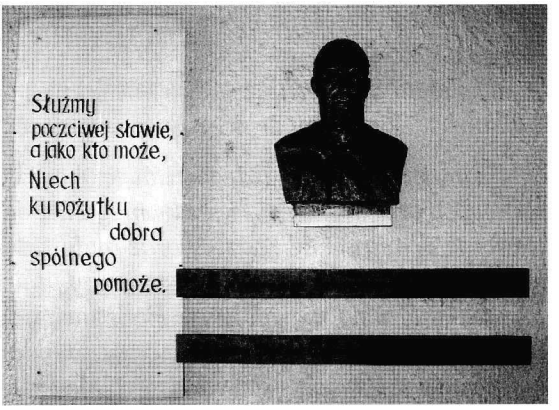

I rzeczywiście wielu naszych uczniów wzięło sobie do serca te słowa i przyniosło chlubę naszemu liceum w wielu konkursach i olimpiadach przedmiotowych, uwydatniając tym samym wkład nie tylko indywidualnej pracy uczniów, ale i całego grona pedagogicznego.

Od 1990 roku w murach szkoły realizowano autorski program nauczania, gdzie w czasie 4 lat nauki uczniowie przez pierwsze 2 lata uczyli się w klasach ogólnych, a 2 kolejne poświęcali na zgłębianie wiedzy na konkretnym, wybranym profilu. W roku szkolnym 1994/95 rozpoczęła działanie klasa dwujęzyczna, z drugim językiem wykładowym angielskim. W 2002 roku po raz pierwszy szkoła zaczęła kształcić uczniów w systemie 3-letnim, jaki wprowadziła ostatnia reforma szkolnictwa, zaś w roku obecnym tenże pierwszy rocznik przystąpił do matury. III LO odnosi wiele sukcesów w konkursach przedmiotowych i sportowych, jest najczęstszym zwycięzcą *Biegu o Szablę kpt. Stwarza,* w którym bierze udział 7 najstarszych krakowskich liceów.

Uczniowie szkoły biorą udział w licznych wymianach zagranicznych ze szkołami z Niemiec, Belgii, Holandii czy Włoch. Angażują się także w międzynarodowe projekty, m.in. Międzynarodowe Dni Teatru w Metzingen, gdzie grupa uczniów z naszej szkoły w maju 2004 roku zaprezentowała przedstawienie pt. *Dziady cz. II* na podstawie dramatu Adama Mickiewicza. Spektakl był prezentowany w języku niemieckim. Przedstawienie to zostało przyjęte owacjami na stojąco, a w październiku 2004 było prezentowane przed własną publicznością.

Od 27 lat uczniowie biorą udział w Festiwalu Kultury Szkolnej i tam również odnoszą znaczące sukcesy.

III Liceum w programie swego kształcenia i codziennym życiu szkoły, stawia na piedestale wartości takie jak mądrość, miłość i wolność.

Szanujemy prawo każdego człowieka do odmienności myśli,poglądów, wyborów dróg życiowych oryginalności i kreatywnego myślenia. Zapewniamy przyjazne warunki dojrzewania w miłości do rodziny oraz małej i dużej Ojczyzny. Uczymy dialogu, tolerancji i odkrywania sensu życia. Pielęgnujemy umiejętności dzielenia się emocjami, uwrażliwiamy na uczucia innych ludzi. Podstawą naszego działania jest rzetelne zdobywanie, pogłębianie i przekazywanie wiedzy przydatnej w pełnieniu różnych odpowiedzialnych ról społecznych – oto wartości bliskie każdemu uczniowi III LO w Krakowie.

Niechaj ma na pieczy dobro Pospolitej Rzeczy – wzywa ostatni wers naszego hymnu. I rzeczywiście, szeroko pojęty patriotyzm, jak i miłość do ojczyzny są wartościami propagowanymi już od początku szkolnej edukacji. Dla przykładu prezentujemy treść ślubowania składanego przez klasy pierwsze:

Tobie Ojczyzno,
która wyrosłaś z marzeń wielu pokoleń, z pracy naszych ojców i matek,
z krwi i cierpień Twojego narodu, na sztandar naszej szkoły ślubujemy dzisiaj:

- *być wiernym wskazaniom naszego patrona*
- *dbać o godność ucznia i honor szkoły*
- *postępować zgodnie z jej humanistyczną tradycją*
- *wytrwałą nauką wzbogacać umysły i serca tak, aby nic co ludzkie nie było nam obce*
- *poszukiwać zawsze dobra, piękna i prawdy*
- *przestrzegać kodeksu ucznia*
- *nasz zapał i wysiłek, nasze marzenia, wiedzę i życie oddać Tobie Ojczyzno*
- *Ślubujemy!*

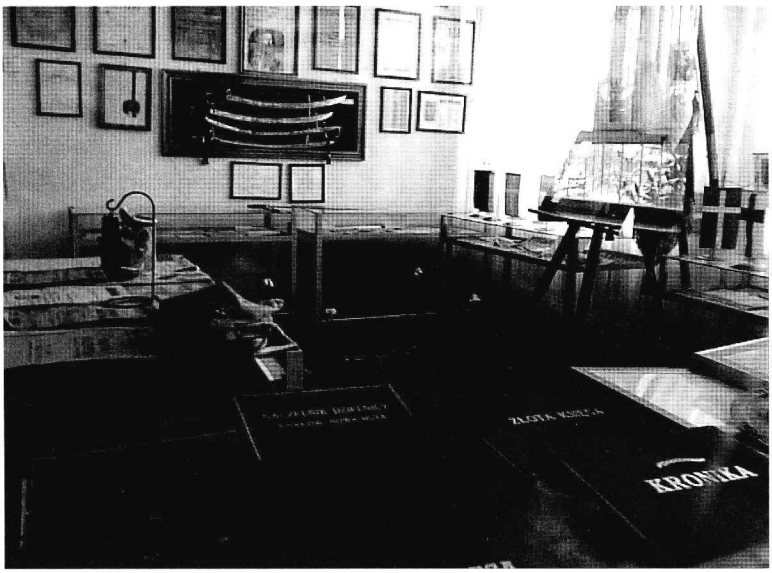

W naszym liceum również i tradycja odgrywa znaczną rolę. Już od wielu lat obchodzimy wspólnie:

Dzień Patrona, na który przygotowujemy prezentacje sylwetki Jana Kochanowskiego w formie plakatów, przedstawień itp.

Spotkania opłatkowe klasowe, szkolne, dla byłych pracowników szkoły.

Akcje charytatywne

Ponadto szkoła posiada Złotą Księgę z nazwiskami wszystkich najzdolniejszych absolwentów, Kronikę Historii Szkoły i Izbę Tradycji, przechowującą owoce wszelkich dokonań i osiągnięć tak naszych uczniów, jak i szkoły jako całości.

Jak zatem widać III Liceum Ogólnokształcące ze wszech miar zasługuje na nazwisko Jana Kochanowskiego, gdyż swą ciężką i długoletnią pracą bogaci cały Naród, wypuszczając ze swoich murów ludzi szlachetnych, uczciwych, sumiennych, dla których humanistyczne ideały Jana Kochanowskiego są najbliższe sercu.

Magdalena Sadłocha i Tomasz Popczyk
pod kierunkiem mgr Marzeny Gałuszki

ADRES

III Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego
os. Wysokie 6, 31-818 Kraków
tel.: dyr. (012) 648-42-76
wicedyr. (012) 648-04-93
fax: (012) 648-99-82

Uniwersytecki Fundusz im. Jana Kochanowskiego

W październiku 2002 roku w Uniwersytecie Jagiellońskim rozpoczął działalność Fundusz im. Jana Kochanowskiego, którego celem jest wspieranie międzynarodowej aktywności naukowej i kulturalnej studentów.

Ze środków Funduszu mogą być dofinansowywane:

1) międzynarodowe projekty i przedsięwzięcia naukowe oraz imprezy kulturalne organizowane przez koła naukowe i Samorząd Studentów UJ;
2) dni kultury studenckiej organizowane we współpracy z innymi uniwersytetami europejskimi;
3) indywidualne wyjazdy studentów w ramach międzynarodowych projektów i przedsięwzięć naukowych.

O dofinansowanie z Funduszu może się starać:

1) student lub grupa studentów UJ, którzy pod opieką nauczyciela akademickiego lub z jego rekomendacji udają się do wyższej uczelni lub placówki naukowej za granicą w celach naukowych lub dydaktycznych;
2) student lub grupa studentów UJ, którzy pod opieką nauczyciela akademickiego lub z jego rekomendacji organizują przyjazd studentów zagranicznych do Krakowa w celach naukowych lub dydaktycznych;
3) student lub grupa studentów UJ, którzy pod opieką nauczyciela akademickiego lub z jego rekomendacji realizują międzynarodowy projekt naukowy;
4) student lub grupa studentów UJ oraz studenci zagraniczni organizujący międzynarodowe przedsięwzięcia kulturalne.

Gimnazjum Publiczne nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Kraśniku

„I wdarłem się na skałę pięknej Kalijopy,
Gdzie dotychmiast nie było znaku polskiej stopy".

Jan Kochanowski

Gimnazjum Publiczne nr 2 im. Jana Kochanowskiego pracuje w ramach Zespołu Placówek Oświatowych w Kraśniku. Powołane zostało uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26 sierpnia 1999 r.

Uchwałą Rady Miejskiej w Kraśniku z dnia **21 marca 2002 r. szkoła otrzymała imię Jana Kochanowskiego,** a 21 października tego roku nastąpiło uroczyste wręczenie sztandaru ufundowanego przez Radę Rodziców.

Placówka kierowana jest od początku swego istnienia przez dyrektora Grzegorza Przywarę, któremu pomagają dwie panie wicedyrektor: Marzena Pomykalska i Dorota Kamińska.

W roku szkolnym 2004/2005 w gimnazjum uczy się 630 uczniów w 23 oddziałach: 6 klas pierwszych, 9 drugich i 8 trzecich (w tym dwie klasy o profilu sportowym – tenis stołowy i piłka ręczna). Dyrekcja zatrudnia 53 nauczycieli. Szkoła wyposażona jest w nowoczesny sprzęt, uczniowie uczą się w dobrze urządzonych pracowniach pod okiem fachowej i wykształconej kadry nauczycielskiej.

Szkoła odnosi sukcesy sportowe: I miejsce w Powiatowym współzawodnictwie sportowym szkół – klasyfikacja generalna w roku szkolnym 2003/2004,

II miejsce w Wojewódzkim współzawodnictwie sportowym szkół – Gimnazjada 2003/2004.

W Alercie Ekologiczno-Zdrowotnym w XIII, XIV i XVI edycji Publiczne Gimnazjum nr 2 zajęło I miejsce, przystąpiliśmy również do edycji XVII Alertu.

Dnia 9 maja 2005 r. szkoła otrzymała Certyfikat wojewódzkiej sieci szkół promujących zdrowie w Lublinie.

Nadanie imienia i sztandaru

21 października 2002 r. w kościele pod wezwaniem WNMP w Kraśniku na uroczystej mszy świętej dokonano poświęcenia sztandaru szkoły.

Następnie w budynku szkoły odbyło się uroczyste ślubowanie i część artystyczna poświęcona patronowi. Zaproszeni goście obejrzeli przedstawienie „Z wizytą u Mistrza Jana w Czarnolesie". Najbardziej podobała się trzyletnia Kasia w roli Urszulki, która wzruszyła wszystkich.

Dzień patrona

Każdego roku w lutym szkoła obchodzi Dzień Patrona. W dniu tym odbywają się konkursy wiedzy o życiu i twórczości Jana Kochanowskiego, konkursy recytatorskie oraz inscenizacje przygotowane przez uczniów , a dotyczące scen z życia poety. Z tej okazji wydawane są okolicznościowe gazetki szkolne i organizowane konkursy plastyczne.

Misja szkoły

„Uczymy się nie dla szkoły, lecz dla życia".

Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Kraśniku jest szkołą skoncentrowaną na dziecku, uczy aktywizującymi metodami, stwarza odpowiednie warunki do pracy nad sobą, daje możliwości osiągnięcia sukcesu na miarę możliwości ucznia; to placówka bezpieczna, miejsce, gdzie uczniowie mogą swobodnie wyrażać swoje myśli i uczucia; daje szansę działalności opartej na współpracy w ramach zespołu klasowego, szkolnego lub w środowisku. Uczniowie szanują tradycje i pamiętają o przeszłości.

Dużą rolę w kształtowaniu pozytywnych postaw młodzieży odgrywa sylwetka i twórczość patrona szkoły, Jana Kochanowskiego. Ponadczasowe i uniwersalne wartości, jakie prezentuje poeta w swoich utworach:

- humanizm,
- harmonia,
- spokój,
- umiar,
- Bóg, honor i Ojczyzna

to elementy wychowania w naszym gimnazjum.

Uczniowie rozumieją i potrafią stosować w praktyce zasady odpowiedzialności, samodzielności, poszanowania życia i zdrowia, tolerancji. Są świadomi swoich praw i obowiązków. Starają się żyć zgodnie z ideami renesansu, stają się współtwórcami i uczestnikami życia szkoły. Koncentrują się na rozwoju własnej osobowości.

Zasoby biblioteczne

W zasobach bibliotecznych szkoły znajdują się:

1) utwory Jana Kochanowskiego,
2) opracowania poświęcone życiu i twórczości poety,
3) zestawy materiałów do wykorzystania na lekcjach j. polskiego, historii, plastyki, godzinach wychowawczych,
4) scenariusze wieczornic, przedstawień,
5) albumy wykonane przez uczniów.

Innowacje edukacyjne i wychowawcze

Każdego roku wychowawcy, głównie klas pierwszych, organizują wycieczki do Czarnolasu, Sycyny i Zwolenia. Nauczyciele języka polskiego przygotowują wraz z uczniami krótkie inscenizacje, które następnie wystawiają w salach Muzeum im. Jana Kochanowskiego lub przeprowadzają tam lekcje.

Współpraca zagraniczna

W roku szkolnym 2004/2005 została nawiazana współpraca z węgierskim miastem Hajduboszormeny i tamtejszą placówką oświatową. Szkoła złożyła wniosek o wymianę młodzieży w ramach projektu unijnego. Węgrzy złożyli również taki wniosek i jesienią 2005 r. przyjadą do nas z czterodniową wizytą.

Informacja o miejscowości

Kraśnik jest miastem powiatowym liczącym ponad 600 lat. Leży na Wyżynie Lubelskiej w odległości około 50 km od Lublina. Obecnie liczy około 38 tys. mieszkańców.

W naszym mieście znajduje się sześć szkół podstawowych, dwa gimnazja, szkoła specjalna i szkoła społeczna oraz trzy zespoły szkół ponadgimnazjalnych.

Nie możemy się poszczycić szczególnymi pamiątkami związanymi z Patronem, jednakże tuż obok szkoły znajduje się ulica Jana Kochanowskiego.

Serdecznie zapraszamy!!!

Danuta Bandosz i Anna Kozłowska

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Kraśniku
ul. Urzędowska 10, 23-200 Kraśnik
tel. fax. 48 81 82524331
gimn2_krasnik@poczta.onet.pl
www.gimn2.krasnik.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Lublinie

Historia szkoły

Placówka nasza to szkoła o bardzo długiej tradycji. Początki jej powstania sięgają roku 1924, kiedy to na granicach folwarku wydzielono miejsce, w którym miał stanąć budynek przeznaczony na cele edukacyjne.

Od roku 1963 ówczesny dyrektor szkoły, Anatol Jamiński, wiedząc, że nic tak nie mobilizuje do nauki i pracy, jak dobre wzorce, zabiegał o nadanie placówce imienia.

We wsi Dziesiąta, obecnej naszej dzielnicy, w XVI w. bywał w gościnie u doktora Montana Jan Kochanowski, wybitny poeta renesansu, humanista, miłośnik przygody, co zaowocowało następującą fraszką:

Pierwszą, wtórą i trzecią, czwartą wieś i piątą,
Szóstą także i siódmą, ósmą i dziewiątą,
Nie wiem, miły doktorze, w której masz krainie;
Jam tylko był w Dziesiątej, która przy Lublinie.

Fraszka, to niby tylko krótki utwór wierszowany o treści żartobliwej, ale kiedy wychodzi spod takiego pióra, nabiera wyjątkowej wartości i jest tym, czym możemy się chlubić. Pomni tych faktów **dyrektor i ówczesna społeczność szkolna postanowili nadać szkole imię tego wielkiego człowieka o nieskazitelnym charakterze. Ten doniosły moment nastąpił 5 VI 1965 r.** Od tej chwili mury szkoły opuściło trzydzieści trzy roczniki absolwentów.

Choć od czasów Jana z Czarnolasu minęły z górą cztery wieki, głoszone przez niego idee nie straciły swej aktualności. Właśnie dlatego, gdy zrodził się pomysł napisania hymnu szkoły, jego autorki, Lidia Kraśkiewicz i Urszula Raszewska, odwołały się do uniwersalnych wartości głoszonych przez mistrza Jana. A oto jego słowa:

Patronem twym Kochanowski Jan,
Co na „skałę Kaliope" się wdarł.
A w pieśniach, fraszkach
W słowach pięknych, prostych
Wskazówki do życia nam dał.

Ref.: *Na straży praw w ojczyźnie stój.*
Za dewizę weź honor i męstwo.

Przyjmij spokojnie, co niesie ci los,
Nad światem odniesiesz zwycięstwo /bis
Jak patron twój, ty najwyżej mierz.
Ceń zdrowie i ojczysty dom.
Z umiarem żyj i miej sumienie czyste,
A zajdziesz wysoko jak on

Ref. : *Na straży praw w ojczyźnie stój...*

Obecnie placówką kieruje dyrektor mgr Halina Wierzchowska. W szkole pracuje sześćdziesięciu czterech nauczycieli, pod kierunkiem których wiedzę zdobywa ośmiuset pięćdziesięciu uczniów.

Nauka w „szkole Jana z Czarnolasu" to łączenie zasad renesansu z techniką XXI w.

Misja szkoły

„Każda rzeczpospolita swoją sprawą stoi
Do której jeszcze z młodu dzieci wieść przystoi,
Bo jeśli co nowego sobie ulubują
Wedle tego za czasem potym świat budują".

Powyższe słowa naszego patrona, Jana Kochanowskiego, określające misję szkoły, obligują nauczycieli do podejmowania działań mających na celu wpojenie młodzieży uniwersalnych wartości tkwiących w dziełach Mistrza Jana. Wierzymy, iż sprawią one, że nasi podopieczni wyrosną na ludzi żyjących w harmonii z przyrodą, dążących do szczęścia innych, pomyślności ojczyzny, dbałości o czystość i piękno języka.

Dokonania szkoły:

- rozbudowa obiektu (dobudowanie małej sali gimnastycznej i szatni),
- udział w Europejskim Programie „Ślady przeszłości – uczniowie adoptują zabytek",
- prezentacja dorobku szkoły w corocznie organizowanych przez władze miasta Lublina „Scholariach",
- udział koła teatralnego w lubelskiej Bożonarodzeniowej Szopce,
- laureaci i finaliści konkursów przedmiotowych w latach 1983–2003 (z języka polskiego – 25; z przyrody – 2; matematyki – 1; języka niemieckiego – 2, historii – 3),
- laureaci konkursów recytatorskich i teatralnych stopnia wojewódzkiego i miejskiego – 8,

- laureaci konkursów plastycznych –10,
- sukcesy sportowe w międzyszkolnych zawodach.

Opis publikacji

- „Bliżej Kochanowskiego" w opracowaniu H. Głos, L. Kraśkiewicz, U. Raszewskiej – publikacja wydana w czerwcu 2003 r., prezentująca scenariusze lekcji z różnych przedmiotów, dla wszystkich etapów edukacyjnych opracowane przez nauczycieli naszej szkoły związane z życiem i twórczością Jana z Czarnolasu.
  Opracowanie własne dostępne w szkolnej bibliotece i na stronie internetowej szkoły.
- „Dni patrona w „Dwójce", czyli jak pracowano metodą projektów" – artykuł autorstwa L. Kraśkiewicz, U. Raszewskiej i H. Wierzchowskiej, popularyzujący metodę organizacji dni patrona. „Wiadomości Opinie Myśli„ Pismo WDN w Lublinie; styczeń 2002
- „Ocalić od zapomnienia" artykuł autorstwa L. Kraśkiewicz, U. Raszewskiej, H. Wierzchowskiej ukazujący dokonania szkoły w środowisku. „Mówią wieki"; grudzień 2002.
- Liczne artykuły w dwutygodniku dzielnicowym „Obserwator„ związane z popularyzowaniem dokonań szkoły.

Formy popularyzacji

- Międzyszkolny Konkurs Literacki „Od Jana frazy do parafrazy"; pokłosiem konkursu było broszurowe wydanie antologii parafraz utworów Jana Kochanowskiego,
- Międzyszkolny Konkurs Plastyczny „Twórczość plastyczna inspirowana poezją Jana Kochanowskiego",
- Organizacja w czerwcu corocznych Dni Patrona,
- Wydanie na rok 2003 listkowego kalendarzyka promującego szkołę,
- Audycje w Polskim Radiu Lublin (11.06.2001r. „Dni Patrona", 26.04.2002 r. „Poszukiwanie śladów przeszłości"),
- Wydawanie okolicznościowych gazetek.

Zasoby biblioteczne szkoły poświęcone twórczości i życiu Jana Kochanowskiego

1. Jan Kochanowski: Fraszki. Wrocław 1991.
2. Jan Kochanowski: Treny. Wrocław 1986.
3. Jan Kochanowski: Nie porzucaj nadzieję. Warszawa 1998.
4. Jan Kochanowski: Dzieła polskie. T. 1, 2. Warszawa 1967.
5. Jan Kochanowski: Elegie. Warszawa 1953.
6. Jan Kochanowski: Szachy. Warszawa 1983.
7. Jan Kochanowski: Odprawa posłów greckich. Warszawa 1968.
8. Wacław Borowy: Od Kochanowskiego do Staffa. Antologia liryki polskiej. Warszawa 1992.
9. Anna Kamieńska: Od Czarnolasu. Najpiękniejsze wiersze polskie. Warszawa 2000.
10. Pięć wieków poezji w Lublinie. Antologia. Lublin 2002.

11. Janina Porazińska: Kto mi dał skrzydła. Rzecz o Janie Kochanowskim. Warszawa 1985.
12. Janusz Pelc: Jan Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej. Warszawa 1987.
14. Mirosław Korolko: Jana Kochanowskiego żywot i sprawy. Materiały, komentarze, przypuszczenia. Warszawa 1985.
15. Zofia Kossak: Na lipę. Warszawa 1963.
16. Jakub Zdzisław Lichański: Szlakiem Jana Kochanowskiego. Warszawa 1985.
17. Mały słownik pisarzy polskich. Warszawa 1975.
18. Tomasz Januszewski: Słownik pisarzy i lektur dla szkół podstawowych. Warszawa 1993.
19. Tomasz Miłkowski, Janusz Termer: Leksykon lektur szkolnych. Warszawa 1993.
20. Literatura polska. Warszawa 1993.
21. Tadeusz Ulewicz: Jan Kochanowski z Czarnolasu. Kraków 2002.
22. Maria i Józef Półturzyccy: Ślady i pamiątki Jana Kochanowskiego. Sycyna 2003.
23. Proteus- świat Jana z Czarnolasu. Radom 2001.
24. Idee humanistyczne Renesansu w integracji europejskiej. Radom 2002.

Lidia Kraśkiewicz, Urszula Raszewska

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego
20-433 Lublin, ul. Mickiewicza 24 (na rogu ul. J. Kochanowskiego)
tel. (0-81) 74 403 22; faks: 74 403 22;
sekretariat@2sp.lublin.pl www.2sp.lublin.pl

Gimnazjum Publiczne nr 7 im. Jana Kochanowskiego w Lublinie

Gimnazjum nr 7 w Lublinie istnieje od 1 września 1999 roku. **Od października 2002 roku nosi imię Jana Kochanowskiego.**

Działalności naszej szkoły przyświeca myśl ks. Stanisława Konarskiego: „Celem (...) szkół jest nie tylko rozwijanie umysłów za pomocą nauk i umiejętności, lecz przede wszystkim - uszlachetnianie serc i dusz".

Podstawą naszego systemu wychowawczego jest filozofia personalistyczna, według której każdy człowiek jest osobą mającą swoją godność i wartość.

Dokonania szkoły:

- Najważniejsze osiągnięcia uczniów to sukcesy w olimpiadach przedmiotowych, dotychczas tytuł laureata stopnia wojewódzkiego uzyskało 13 naszych wychowanków.
- Młodzież naszej szkoły organizuje pomoc dla potrzebujących działając w Szkolnym Kole Caritas, aktywnie włącza się też w inne akcje: „Pomóż dzieciom przetrwać zimę", „Mikołaj o tobie nie zapomni", „Góra grosza", „Szkołą – szkole, parafia – parafii".
- Nasze Gimnazjum zaistniało w środowisku między innymi dzięki organizacji konkursów o zasięgu międzyszkolnym. Corocznie odbywają się:
  Międzyszkolny Konkurs Historyczny „Mistrz historii",
  Międzyszkolny Konkurs Recytatorski „Wiersze poetów niepokornych",
  Międzyszkolny Dwujęzyczny Konkurs Recytatorski „Oby móc prawdę serca wyśpiewać",
  Wojewódzki Konkurs Recytatorski „Piękna jesteś Polsko - Ojczyzno moja",
  Turniej Szachowy Szkół Gimnazjalnych o Puchar Lubelskiego Kuratora Oświaty,
  Przegląd Zespołów Tanecznych Szkół Gimnazjalnych Miasta Lublin.

Współpraca z zagranicą

W październiku 2002 roku nasza szkoła rozpoczęła pracę nad projektem językowym Sokratesa Comeniusa – PINUS. Nawiązaliśmy kontakt ze szkołą średnią w Leirii (Portugalia). Agencja Narodowa Sokratesa wyraziła zgodę na realizację projektu oraz przyznała szkole kwotę 11000 euro. Dzięki temu w 2004 roku przewidziana była wymiana uczniowska oraz inne działania wynikające z przyjętego programu.

Popularyzacja legendy i twórczości Jana Kochanowskiego

Jednym z założeń naszego gimnazjum jest popularyzacja twórczości Jana z Czarnolasu, jak również sylwetki renesansowego poety na różnych polach działalności szkolnej i pozaszkolnej.

- Pracownicy biblioteki szkolnej sporządzili bibliografię opracowań dotyczących J. Kochanowskiego oraz dzieł poety. Powstała specjalna praca: Jan Kochanowski w ikonografii działu zbiorów specjalnych Biblioteki Wojewódzkiej im. H. Łopacińskiego w Lublinie.
- W odpowiedzi na konkurs Scenariusz godziny wychowawczej poświęconej patronowi szkoły nauczyciele stworzyli prace (Jedziemy na wycieczkę śladami Jana Kochanowskiego, Co znaczy być idolem? Co znaczy być człowiekiem? O ideałach, klejnotach, modzie, obyczajach i higienie w epoce J. Kochanowskiego, Czy J. Kochanowskiego możemy nazwać ekologiem? W świecie wartości Jana Kochanowskiego), na podstawie których przeprowadzili zajęcia z młodzieżą.
- Nauczyciele tworzą również scenariusze zajęć przedmiotowych (Dziennikarze na tropie wielkiego poety. Cykl lekcji przygotowujących młodzież do samodzielnego opracowania tekstów dotyczących obecności Jana z Czarnolasu w Lublinie, Od Muzeum Martyrologii do konkursu poetyckiego. Propozycja integracji języka polskiego z historią w ramach zajęć realizujących ścieżkę regionalną), jak również części artystycznych (scenariusze części artystycznych Uroczystości nadania Gimnazjum nr 7 imienia Jana Kochanowskiego, scenariusze z okazji wyboru patrona szkoły). Najciekawsze z nich są opublikowane w biuletynie nauczycieli uczących w Gimnazjum nr 7 – „Z Gimnazjalnej Teczki".
- Przybliżenie naszym wychowankom postaci Jana Kochanowskiego jest możliwe dzięki wielu integrującym zespół uczniowski wycieczkom, które realizują zadania ścieżki regionalnej (Lublin – szlakiem Jana Kochanowskiego, Czarnolas–Zwoleń , Czarnolas–Zwoleń – Kraków! i śródziemnomorskiej (Po Europie – szlakiem Jana Kochanowskiego. Padwa–Rzym–Neapol–Paryż).
- W gimnazjum powstają również okolicznościowe, tableau, plakaty, wystawki, teksty (Reportaż: Zatarte tropy... Wędrówka po Lublinie śladami Jana Kochanowskiego) poświęcone patronowi, ale i promujące uczniowską twórczość. Redakcja szkolnego „Gimnazjalnika" przygotowała specjalne wydanie gazetki w całości poświęconej Janowi z Czarnolasu.
- W roku szkolnym 2002/2003 odbyła się pierwsza edycja Szkolnego Turnieju Mistrz Jan i Jego epoka. Konkurs, adresowany do uczniów klas drugich, ma charakter interdyscyplinany. Obejmuje szereg konkurencji sprawdzających nie tylko stopień opanowania wiedzy o życiu i twórczości patrona, ale również umiejętności recytatorskie, plastyczne oraz sprawnościowe młodzieży.

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 7 im. Jana Kochanowskiego
ul. Z. Krasińskiego 7 20-709 Lublin
tel./fax. (81)5250008
gimnazjum7-lublin@o2.pl www.gim7.lublin.prv.pl

Zespół Szkół nr 2
im. Jana Kochanowskiego w Łańcucie

Szkoła od dwóch lat dynamicznie się rozwija. Po odłączeniu się od Fabryki Śrub całkowicie zmieniła profile kształcenia. W krótkim czasie liczba uczniów wzrosła z 350 w 1997 roku do 600 w 1998 oraz 787 w chwili obecnej. Duża liczba absolwentów bez trudu zdaje egzaminy wstępne na studia, także do najlepszych szkół wyższych (Uniwersytet Jagielloński, AGH). Absolwenci SZ kontynuują naukę w technikum lub uzupełniają wykształcenie w innych szkołach kończących się maturą. Część uczniów kończąc szkołę dość szybko znajduje zatrudnienie zgodne z kierunkiem kształcenia. Od roku (po utworzeniu LO) uczniowie osiągają sukcesy na olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Szkoła słynie z dużych osiągnięć w sporcie – szczególnie piłka nożna i koszykówka. W szkole bardzo duży nacisk położono na pracę z uczniem słabym. Wysoko trzeba ocenić pracę wychowawczą szkoły w zakresie opieki i wychowania. Przy szkole funkcjonuje Pracownia Nauki Zawodu w której zajęcia praktyczne prowadzone są w oparciu o bardzo nowoczesny sprzęt i aparaturę diagnostyczną w szczególności z zakresu mechaniki i elektroniki samochodowej. Szkoła corocznie zajmuje czołowe miejsca w konkursach: „Na najlepszego ucznia w zawodzie".

Obecnie dyrektorem szkoły jest mgr inż. Stanisław Gwizdak.

Organem prowadzącym szkołę jest powiat Łańcucki.

W skład ZSM wchodzą:

1. Technikum,
2. Liceum profilowane,
3. Liceum ogólnokształcące,
4. Zasadnicza szkoła zawodowa.

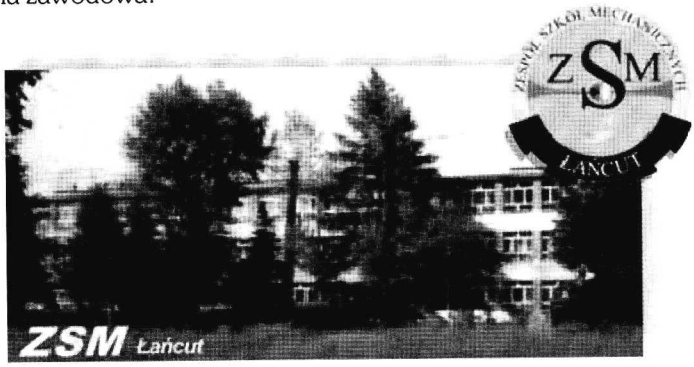

Mocne strony placówki

Szkoła posiada:
- Centrum Edukacyjne Szkoły,
- Dwie pracownie komputerowe z nieograniczonym dostępem do Internetu,
- Stadion sportowy,
- Salę gimnastyczną i siłownię,
- Warsztaty samochodowe,
- Pracownie elektroniczne.

ADRES

Zespół Szkół nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Łańcucie
www.zsmwww.webpark.pl/szkola.htm

Łęki Strzyżowskie

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Łękach Strzyżowskich

Historia szkoły

Pierwszym nauczycielem i organizatorem szkoły w Łękach Strzyżowskich był Wawrzyniec Tomaszewski. Szkoła została zorganizowana w roku szkolnym 1891/92. Przedtem młodzież uczęszczała do szkoły w Łączkach Jagiellońskich. Początkowo szkoła mieściła się w wynajętej chacie wiejskiej. Następnie zakupiono karczmę z przynależną parcelą i zbudowano budynek murowany z jedną salą naukową i mieszkaniem dla nauczyciela. W tym czasie szkoła funkcjonowała jako jednoklasowa. Po kilku latach władze szkolne podniosły stopień organizacyjny szkoły, przydzielając drugą siłę nauczycielską – Stanisława Kruszynę.

Do chwili wybuchu I wojny światowej nie udało się rozszerzyć bazy lokalowej szkoły, pomimo zabiegów jej kierownika Wawrzyńca Tomaszewskiego, którego w 1920 r. wybrano na posła do Sejmu Ustawodawczego. Na jego miejsce został mianowany jako nauczyciel Piotr Maślanka. W drugiej połowie lat dwudziestych został podniesiony stopień organizacyjny szkoły do dwuklasowej. Zasługą Piotra Maślanki była rozbudowa szkoły, która została zakończona w 1937 r. Do użytku oddano tylko jedną salę lekcyjną, a dalsze prace zostały przerwane wybuchem II wojny światowej.

W okresie okupacji hitlerowskiej szkoła funkcjonowała pod kierownictwem nowo mianowanego przez władze okupacyjne kierownika Stanisława Duszy, później kierownikiem został Marian Jaśniaczyk, a po jego śmierci żona Janina Jasiaczykowa. W tym czasie wykończono drugą salę lekcyjną, jednak szkoła nie mogła z niej korzystać. Budynek został przejęty przez wojsko niemieckie,

które zorganizowało w nim szkołę szybowcową Wehrmachtu. Szkołę przeniesiono do sali kółka rolniczego. Podczas działań wojennych przez Łęki przebiegała linia frontu, a w szkole został zorganizowany szpital wojskowy. Wtedy to zostały zniszczone wszystkie akta szkolne łącznie z kroniką szkoły. Dopiero w listopadzie wojsko radzieckie opuściło budynek szkolny – zlikwidowano szpital. Budynek był jednak zdewastowany. Kierownikiem szkoły został mianowany w roku 1944 Stanisław Krechowicz, nauczycielami zaś Janina Jaśniaczykowa i Bronisława Gałuszka.

Nowe władze podniosły stopień organizacyjny szkoły do czterech nauczycieli w roku 1946/1947, a w następnym do pięciu nauczycieli. Od stycznia 1946 roku z niewoli niemieckiej powrócił do pracy dawny kierownik szkoły Piotr Maślanka i piastował ten urząd do roku 1958. W tym czasie szkoła pracowała w systemie organizacyjnym o pięciu nauczycielach. We wrześniu 1952 roku została zwolniona z pracy nauczycielka Jadwiga Człowiekowska z powodu działalności politycznej przeciwko rządowi polskiemu jej męża. Działo się to w okresie szczególnego nasilenia działań Urzędu Bezpieczeństwa przeciwko patriotom polskim związanym z Armią Krajową. Za sprawą Piotra Maślanki został zbudowany most na rzece przed szkołą. W sierpniu 1958 r. zakończono elektryfikację wsi. Od 2 września kierownikiem szkoły mianowany został Stanisław Leń, który pracował w tutejszej szkole do czerwca 1965 r. W 1960 r. został przeprowadzony remont kapitalny budynku parterowego szkoły. W tym czasie w szkole pracowało sześciu nauczycieli.

Od roku 1965 kierownikiem szkoły został mianowany Kazimierz Latkiewicz. Podczas pełnienia tej funkcji przez pana Letkiewicza i następnie przez jego żonę Teresę Letkiewicz szkoła odnosiła wielkie sukcesy sportowe w piłce ręcznej i lekkoatletyce sięgając po najwyższe laury na szczeblu wojewódzkim. Drużyna dziewcząt brała udział w rozgrywkach ogólnopolskich szkół podstawowych. Zasługą państwa Letkiewiczów było również wykonanie instalacji centralnego ogrzewania w szkole. Została opracowana dokumentacja pod planowaną rozbudowę szkoły i zgromadzono część materiału. Jednak prace zostały wstrzymane w związku z budową szkoły gminnej w Odrzykoniu, która miała pełnić funkcję szkoły zbiorczej.

W latach 1976–1985 dyrektorem szkoły była Aniela Lubojemska. Przeprowadzono remont kotłowni centralnego ogrzewania oraz wymieniono podłogi w trzech salach. Komitet Rodzicielski zakupił komplety mebli do dwóch klas. Szkoła zanotowała kolejne sukcesy w dziedzinie sportu, szczególnie w tenisie stołowym i warcabach stupolowych. Ich twórcą był nauczyciel Tadeusz Szlachta. Uczniowie zdobyli drugie miejsce w rozgrywkach ogólnopolskich w warcabach i drużynowo pierwsze miejsce w lidze wojewódzkiej w tenisie stołowym juniorów.

Od roku 1985 do chwili obecnej dyrektorem szkoły jest mgr inż. Andrzej Kozik. W tym okresie powstała piękna szkoła z salą gimnastyczną i pracownią komputerową. **1 września 1997 r. odbyło się uroczyste otwarcie szkoły i nadanie jej imienia Jana Kochanowskiego.** 2 maja 2001 r. oddano do użytku pełnowymiarową salę gimnastyczną.

Charakterystyka szkoły

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Łękach Strzyżowskich jest szkołą publiczną. Szkoła mieści się we własnym budynku na działce o powierzchni 69 arów. Organem prowadzącym szkołę jest Gmina Wojaszówka. Obsługę finansową prowadzi Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Wojaszówce.

W roku szkolnym 2001/2002 liczba dzieci w wieku obowiązku szkolnego zamieszkałych w obwodzie szkoły tj. w miejscowościach: Łęki Strzyżowskie, Pietrusza Wola, Przybówka, Rzepnik wynosiła 213. Z tej liczby 175 dzieci rozpoczęło naukę w szkole macierzystej. Poza obwodem szkoły realizowało obowiązek 35 dzieci. Zdecydowaną większość uczniów poza obwodem stanowią dzieci z Przybówki. Odległość do szkoły wynosi bowiem ponad 7 km ze względu na nieprzejezdny most na rzece Wisłok pomiędzy Łękami a Przybówką. Jest to powodem wydłużenia drogi do szkoły o 5 km. Wielu rodziców decyduje się na zapisanie swoich dzieci do szkoły w Niepli, miejscowości graniczącej z Przybówką (odległość do 3 km).

Nauka w szkole odbywa się na jedną zmianę w 10 oddziałach i salach lekcyjnych o powierzchni spełniającej wymagania sanitarne. W tej liczbie jest 5 sal o powierzchni 60 m^2. Pozostałe są wystarczające do prowadzenia zajęć dydaktycznych z liczbą uczniów od 15 do 18. Oprócz sal dydaktycznych w szkole są następujące pomieszczenia służące uczniom: sala gimnastyczna o pow. 200 m^2, zastępcza sala gimnastyczna do prowadzenia zajęć z gimnastyki korekcyjnej, świetlica szkolna, szatnie, biblioteka z czytelnią, pomieszczenie zespołu wyrównawczego i pracy indywidualnej z uczniem.

Kadrę dydaktyczną szkoły stanowi 19 nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami, w tym wykształcenie magisterskie posiada 18, 1 licencjat. Jeden nauczyciel uzupełnia wykształcenie na studiach magisterskich. Wszyscy są zatrudnieni zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Obsługę stanowi pięciu pracowników.

Szkoła ma wysoki poziom nauczania, a jej absolwenci bez trudu kontynuują naukę w gimnazjum, szkołach średnich i uczelniach wyższych. W kwietniowym sprawdzianie klasa szósta uzyskała średnią 32,5 pkt. na 40 możliwych, co stawia ją wśród 462 szkół, które osiągnęły wynik wysoki spośród 3568, szkół przystępujących do sprawdzianu w okręgu krakowskim.

Nauczyciele mają wysokie kwalifikacje i biorą udział w kształceniu ustawicznym. W szkole odbywa się wiele zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia kierunkowe uczniów.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa w Łękach Strzyżowskich
38-473 Łęki Strzyżowskie
tel. (0-13) 43-850-64
sp-lsaoswiata.org.pl
www.spleki.webpark.pl

Łódź

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Łodzi

Szkole Podstawowej nr 29 w Łodzi Jan Kochanowski daje natchnienie od 1958 roku. Czuwa nad pięknem języka polskiego, lecz dziś pochwala także naukę języków obcych. Szkoła ma bogate doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą.

Szkoła realizuje hasło „Szkoła przyjazna uczniowi". W związku z tym kładzie się nacisk na stworzenie w szkole ciepłej i przyjaznej atmosfery oraz otoczenie wszystkich dzieci szczególną opieką. Od 3 lat działa na terenie szkoły świetlica środowiskowa, są prowadzone urozmaicone zajęcia pozalekcyjne. Do szkoły uczęszcza obecnie 389 uczniów. Szkoła posiada 16 pracowni bogato wyposażonych w pomoce dydaktyczne. Niedawno szkoła wzbogaciła się o nową pracownię internetową sfinansowaną przez MEN. Uczniowie szkoły już od klasy pierwszej mogą rozwijać swoją wiedzą na zajęciach pozalekcyjnych i kołach zainteresowań. Wyróżnić można m.in. Koło Małego Europejczyka, języka angielskiego, matematyczne, szachowe, plastyczne, przyrodnicze, historyczne, informatyczne, dziennikarskie i teatralne. Prężnie działają także Klub Europejski, Klub Młodych Odkrywców oraz Drużyna Zuchowa i Harcerska.

Szkoła posiada certyfikaty „Szkoły z klasą", „Szkoły promującej zdrowie". Realizujemy obecnie programy „Otwarta szkoła" i „Czytająca szkoła". Stawiamy na człowieka przygotowanego do współczesnego życia, znającego języki i technologie informatyczne, kulturalnego, rozumiejącego sztukę i tolerancyjnego wobec innych. Uczniowie, rodzice i nauczyciele tworzą rozumiejącą się grupę. Dążymy do podniesienia poziomu nauczania i wychowania. Lubimy sport i rozrywkę. Umiemy wspólnie pracować i bawić się. Liczne puchary, medale, dyplomy, zdjęcia i kroniki to namacalny dowód naszych osiągnięć w konkursach i zawodach. Ale nie to jest największym sukcesem szkoły. Tym, czego można nam pozazdrościć, jest to, iż nasi wychowankowie chcą tu przebywać od rana do wieczora. Wszystko to utwierdza nas w przekonaniu, że to, co robimy, ma sens.

Dyrektorem szkoły jest mgr Ewa Kobyłecka, a zastępcą mgr Ewa Sobór.

Ewa Sobór, Anna Nawrocka

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Łodzi
ul. Przędzalniana 70, Łódź
tel. 256 72 71
www.sp29.szkoly.lodz.pl

Maków Mazowiecki

Zespół Szkół nr 2 Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Makowie Maz.

W czerwcu 1980 r. Rada Pedagogiczna podjęła uchwałę o nadaniu szkole im. Jana Kochanowskiego, a Komitet Rodzicielski – uchwałę o fundacji sztandaru. **1 września 1981 r. Urząd Wojewódzki w Ostrołęce i Kuratorium Oświaty i Wychowania nadał szkole imię Jana Kochanowskiego** i zatwierdził nazwę placówki w następującym brzmieniu: „Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Makowie Mazowieckim".

Co roku (w czerwcu) obchodzone są Dni Patrona. Organizowane są konkursy literackie, recytatorskie, plastyczne, wiedzy o Janie Kochanowskim, poetyckie; uczniowie piszą fraszki, wydają gazetki klasowe o Patronie; popularnością cieszą się wieczornice, lekcje biblioteczne, inscenizacje. Dodatkową wiedzę o Janie Kochanowskim uczniowie zdobywają na lekcjach języka polskiego, godzinach wychowawczych i zajęciach bibliotecznych.

We wszystkich klasach znajdują się gazetki poświęcone patronowi szkoły; kalendarium życia i twórczości J. Kochanowskiego (broszurka), publikacja „Rok szkolny 2001/2002 rokiem patrona szkoły Jana Kochanowskiego" stanowiąca podsumowanie działań szkoły zwiazanych z 20. rocznicą nadania imienia szkole, zbiory fraszek uczniowskich „Na szkołę i nie tylko...".

Dyrektor szkoły: mgr Teresa Marciniec.

Profil kształcenia: ogólny.

Dane liczbowe: liczba nauczycieli – 39, liczba uczniów – 572.

Ważniejsze daty z życia szkoły

1966 – powstanie szkoły w wyniku podziału Szkoły Podstawowej nr 1; siedzibą nowo zorganizowanej szkoły było 5 izb lekcyjnych wydzielonych w Liceum Ogólnokształcącym.

1969 – Szkoła przenosi się do starego powojennego baraku mieszczącego się przy ul. Warszawskiej.

1975 – Szkoła Podstawowa nr 2 przenosi się do budynku szkolnego przy ul. Gen. Pułaskiego 15, w którym znajduje się do dzisiaj.

1981 – Nadanie imienia Jana Kochanowskiego.

1999 – Wprowadzenie reformy systemu szkolnego, w wyniku której szkoła podstawowa podzieliła się na dwie szkoły: Publiczne Gimnazjum nr 2 i Publiczną Szkołę Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego.

2004 – utworzenie Zespołu Szkół nr 2; imię patrona Jana Kochanowskiego nadal przypi-

sane jest tylko Szkole Podstawowej nr 2.
1998–2001 – szkoła uczestniczyła w programie Socrates Comenius.

Symbole naszej szkoły to: sztandar, tarcza i patron szkoły

Sztandar – szkoła posiada sztandar o wymiarach 1,5 m x 1,10 m. Uchwałę o fundacji sztandaru podjął Komitet Rodzicielski, wręczenie nastąpiło 1.09.1981 r. Sztandar szkoły ma dwie strony, na jednej z nich wyhaftowana jest flaga polska z godłem (biały orzeł w koronie), a z drugiej strony są wyhaftowane złote litery na białym tle (Szkoła Podstawowej nr 2 imienia Jana Kochanowskiego w Makowie Mazowieckim) i gęsie pióro symbolizujące pisarstwo Jana Kochanowskiego, po bokach wiszą złote frędzle. Sztandar osadzony jest na ciężkim drzewcu; zaprojektowany został przez Sabinę Gronowską, nauczycielkę plastyki.

Tarcza szkoły ma podłużny kształt; wykonana jest z filcu w kolorze granatowym z wydrukowaną nazwą naszej szkoły.

Patronem naszej szkoły jest Jan Kochanowski z Czarnolasu (1530–1584), najwybitniejszy poeta renesansu polskiego. Popiersie Jana Kochanowskiego wykonał z gliny uczeń klasy VIII Padowski.

Zasoby biblioteczne:

1. Korolko M., *Jana Kochanowskiego żywot i sprawy;*
2. Grzeszczuk S. *Kochanowski i inni;*
3. Pelc J., *Jan Kochanowski;*
4. Szmydtowa Z., *Kochanowski;*
5. Palacz T., *Czarnolas Jana Kochanowskiego;*
6. Jaworczakowa M., *Wszytkim swoje ksiegi daję...;*
7. Lisowska-Niepokólczycka A., *Gdy przybywają gońce z Czarnolasu;*
8. Porazińska J. *Kto mi dał skrzydła;*
9. Utwory Jana Kochanowskiego;
10. Scenariusze uroczystości, zajęć, konkursów.

Przykłady działań edukacyjnych i wychowawczych z Patronem

W związku z 20. rocznicą nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego rok szkolny 2001/2002 ogłoszony został rokiem Patrona szkoły. Pod koniec września na spotkaniu zespołu nauczycieli przedmiotów humanistycznych na podstawie zgłoszonych ofert ułożony został całoroczny kalendarz imprez i uroczystości poświęconych patronowi. Bibliotece szkolnej powierzona została funkcja koordynatora całości prac. „Patronat medialny" objęło koło czytelniczo-kronikarskie, którego zadaniem było dokumentowanie przebiegu wszystkich działań w celu wydania księgi pamiątkowej. Przygotowywanie uczniów i materiałów związanych z konkretnymi imprezami odbywało się w ramach poszczególnych przedmiotów (j. polski, historia, plastyka, technika, nauczanie początkowe), na zajęciach kół zainteresowań oraz w czasie wolnym od zajęć.

Ważnym elementem wszystkich działań była ścisła współpraca nauczycieli, bibliotekarzy i wicedyrektora szkoły, która gwarantowała sprawny przebieg wszystkich uroczystości. Większość z nich odbywała się w atrakcyjnej scenerii przygotowywanej każdorazowo przez na-

uczyciela plastyki wraz z uczniami. Również bibliotekarki wykazały się dużą inwencją podczas lekcji inaugurującej obchody roku patrona, dobierając sobie stroje z epoki, które wzbudziły duże zainteresowanie uczniów.

Imprezy zorganizowane podczas Roku Patrona: Wystawy poświęcone życiu, twórczości i epoce poety; „Spotkanie z Patronem" – lekcja biblioteczna dla klas I– IV; Stroje z epoki Jana Kochanowskiego; Konkurs na najciekawszą fraszkę; Opracowanie słownictwa epoki renesansu; „Polska złotego wieku" – dwuetapowy konkurs historyczny dla klas VI; „Jan Kochanowski – Patron szkoły" wydawnictwo biblioteki szkolnej; Międzyklasowy konkurs wiedzy o patronie szkoły; „Kto mi dał skrzydła" – inscenizacja w wykonaniu uczniów klasy III na podstawie książki Janiny Porazińskiej.

Maków Mazowiecki – niewielkie miasteczko powiatowe, leżące w województwie mazowieckim, liczy ok. 10 500 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 1030 h. Ze wszystkich stron, w promieniu ok. 3 km, otoczone jest lasami. Obok miasta, w starorzeczu rzeki Orzyc zbudowany został sztuczny zalew o powierzchni 17 h. Maków leży na skrzyżowaniu dwóch szlaków komunikacyjnych: ze Szczytna do Warszawy oraz z Ostrowi Mazowieckiej do Ciechanowa. Nie dochodzi tutaj żadna znacząca linia kolejowa, a wąskotorowa kolejka kursuje sporadycznie. Najważniejsze zabytki to kościół z XV w., stary cmentarz parafialny z pamiątkowymi mogiłami, bożnica, dom kahalny i łaźnia żydowska.

Katarzyna Olzacka – bibliotekarz

ADRES
Zespół Szkół nr 2 Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
ul. Gen. Pułaskiego 15, 06-200 Maków Mazowieci
tel./fax: 029 717 15 82, biblsp2makow@wp.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Małym Płocku

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Małym Płocku jest placówką oświatową, do której uczęszczają uczniowie ze wsi Mały Płock, Budy Kozłówka, Budy Żelazne, Cwaliny Małe, Józefowo, Kołaki Strumienie, Kołaki Wietrzychowo, Korzeniste, Krukówka, Mściwuje, Rakowo Nowe, Rakowo Stare, Zalesie oraz spoza obwodu szkoły ze wsi Kąty i Rogienice Piaseczne.

Szkole podporządkowana jest Szkoła Filialna w Korzenistem z klasami I–III. Organem prowadzącym jest Gmina Mały Płock.

Szkoła mieści się w budynku powstałym w roku 1979. Baza lokalowa o powierzchni 2000 m^2 to:

- biblioteka szkolna;
- sala gimnastyczna;
- pracownia komputerowa;
- trzynaście klasopracowni;
- pomieszczenia administracyjne;
- stołówka;
- świetlica.

W Szkole Podstawowej w Małym Płocku zatrudnionych jest 20 nauczycieli pełnozatrudnionych i 6 nauczycieli w niepełnym wymiarze oraz w Szkole Filialnej w Korzenistem 4 nauczycieli, w tym jeden niepełnozatrudniony. Wszyscy mają przygotowanie pedagogiczne, w tym:

- wyższe magisterskie – 25 osób
- wyższe zawodowe – 2 osoby
- studium nauczycielskie – 3 osoby

Nauczyciele w ostatnich trzech latach uczestniczyli w wielu formach doskonalenia i podnosili swoje kwalifikacje. Trzy osoby ukończyły studia podyplomowe (z zakresu matematyki, informatyki i oligofrenopedagogiki) oraz jedna osoba studia licencjackie. Aktualnie kwalifikacje na studium podyplomowym podnoszą 2 osoby, jedna na kursie kwalifikacyjnym oraz jedna osoba kończy dwuletnie studia magisterskie na kierunku wychowanie przedszkolne z nauczaniem zintegrowanym.

Podejmowane formy doskonalenia dotyczyły głównie:
- diagnozy ucznia i klasy szkolnej,
- wspierania rodziców w procesie wychowawczym,
- rozwijania umiejętności pisania różnych form wypowiedzi,
- wewnątrzszkolnego badania osiągnięć uczniów,
- technologii komputerowej;

Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Małym Płocku wynosi 241 osób i 29 dzieci w oddziale przedszkolnym oraz w Szkole Filialnej w Korzenistem 16 osób i 6 dzieci w oddziale przedszkolnym. Rejon, z którego pochodzą dzieci, to rejon typowo wiejski. Dochody rodzin uczniów pochodzą głównie z ubożejących gospodarstw rolnych. Gmina Mały Płock jest gminą wiejską, w której większość ludności utrzymuje się z gospodarstwa rolnego.

ADRES

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
Mały Płock Pierwszy
18-415 Mały Płock
tel. 086 279-13-44 lub 43
www.spmalyplock.prv.pl

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Nowej Dębie

Losy naszej szkoły są ściśle związane z rozwojem miasta Nowa Dęba. W maju 1951 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie wyraziło zgodę na otwarcie 1 września 1951 roku klasy ósmej, która dała początek Jedenastoletniej Szkole Rozwojowej. **Dyrektorem szkoły** był Tadeusz Pociej i kolejno funkcję tę pełnili: Rozalia Moszczyńska, Irena Kwiatkowska, Stanisław Walczyna, mgr Józef Jakubowicz, mgr Stanisław Kwolek, mgr Józef Antończyk, mgr Henryk Mikulski, mgr Zofia Boryńska, a **obecnie – mgr Elżbieta Kozłowska.**

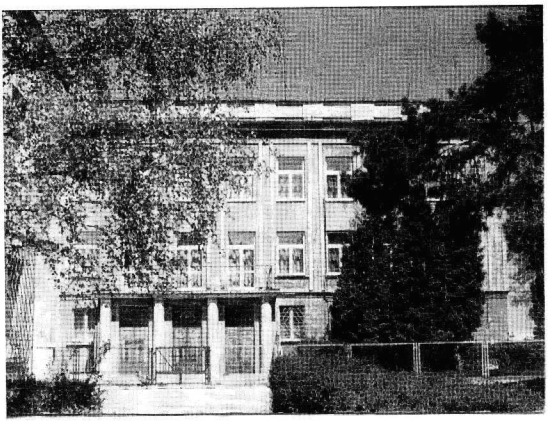

Pierwszy egzamin dojrzałości odbył się w maju 1955 roku. Przystąpiło do niego 24 uczniów i wszyscy otrzymali świadectwa dojrzałości.

27 października 1954 roku został oddany do użytku nowy budynek szkolny (w nim szkoła mieści się do dzisiaj), co znacznie poprawiło warunki nauki uczniów i pracy nauczycieli.

W miarę wzrastającej liczby uczniów i oddziałów warunki pracy stawały się trudne, stąd powstała konieczność dokonania przeróbek, modernizacji, dobudowania szatni i nowych sal lekcyjnych. Nastąpiła też poprawa wyposażenia szkoły. Urządzono nowe pracownie komputerowe, zakupiono nowy sprzęt i pomoce naukowe.

2 września bieżącego roku zostanie oddana nowa pełnowymiarowa hala sportowa, która powstała z inicjatywy wicestarosty mgr Jerzego Sudoła, dzięki stara-

Tablica upamiętniająca nadanie szkole imienia

niom i ogromnej życzliwości Starostwa Powiatowego w Tarnobrzegu i Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba.

4 czerwca 1992 roku nadano Liceum Ogólnokształcącemu w Nowej Dębie imię Jana Kochanowskiego.

W czerwcu 2001 roku szkoła obchodziła swoje 50-lecie, podsumowując znaczący dla regionu wieloletni dorobek nauczycieli i uczniów. Z tej okazji został ufundowany Sztandar Szkoły i wydano publikację „50 lat Liceum Ogólnokształcącego w Nowej Dębie".

Od 1 września 2002 roku szkoła nosi nazwę Zespół Szkół nr 1 w Nowej Dębie. Organem prowadzącym szkołę jest Starostwo Powiatowe w Tarnobrzegu, zaś organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Podkarpacki Kurator Oświaty.

W skład Zespołu wchodzą szkoły: Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego. Liceum Profilowane, Technikum Ekonomiczne i szkoły dla dorosłych: Liceum Ogólnokształcące i Liceum Ekonomiczne oraz Policealne Studium Zawodowe. Łącznie w 23 oddziałach dla młodzieży naukę pobiera 638 uczniów, w tym w LO – 456.

Podobizna Jana Kochanowskiego ze sztandaru szkoły

W bieżącym roku szkolnym w liceum ogólnokształcącym istnieją następujące profile kształcenia:

- klasa ze zwiększoną ilością godzin matematyki, informatyki i języka angielskiego,
- klasa ze zwiększoną ilością godzin języka polskiego i historii,
- klasa ze zwiększoną ilością godzin języków obcych,
- klasa ze zwiększoną ilością godzin wychowania fizycznego i biologii.

Ponadto w liceum profilowanym istnieją profile:

- ekonomiczno-administracyjny,
- zarządzanie informacją.

W szkole pracuje 34 pełnozatrudnionych nauczycieli i 18 niepełnozatrudnionych.

Celem procesu dydaktyczno-wychowawczego naszej szkoły jest kształtowanie postaw twórczych młodzieży, podejmowanie różnych inicjatyw, wychowanie w duchu akceptacji innych, tolerancji, samodzielności i krytycyzmu.

Zgodnie z misją szkoła kładzie nacisk na to, by dać młodzieży rzetelną wiedzę, przygotować ją do pracy zawodowej, uczestnictwa w życiu publicznym, wychować na wartościowych ludzi, którzy „będą służyć Rzeczypospolitej" – jak pisał Patron naszej szkoły – Jan Kochanowski.

Ważną rolę w kształceniu i wychowaniu młodzieży spełniają uroczystości szkolne i rocznicowe. Szczególnie uroczyście obchodzone jest Święto Niepodległości 11 Listopada oraz Konstytucji 3 Maja, które są żywymi lekcjami patriotyzmu, upamiętniającymi wydarzenia historyczne.

Do tradycji szkoły należą spotkania wigilijne młodzieży z dyrekcją, nauczycielami i w klasach, spotkania przy „Stole Wielkanocnym", uroczyste ślubowanie klas pierwszych i pożegnanie klas trzecich, Konkurs Poezji Religijnej dla klas pierwszych i inne.

Nauczyciele i młodzież pamiętają o ważnych rocznicach, przygotowując uroczystości przypominające wielkich twórców naszej literatury, nauki i ich dzieło. Zostały zorganizowane sesje popularnonaukowe z okazji 200 rocznicy powstania Mazurka Dąbrowskiego (21 XI 1997 r.), 200 rocznicy urodzin Adama Mickiewicza (w 1998 roku – Roku Mickiewiczowskim), 100 rocznicy odkrycia polonu i radu przez Marię Skłodowską Curie, 150 rocznicy śmierci Juliusza Słowackiego i Fryderyka Chopina (29 XI 1999 r.).

Niezwykle pamiętnym w życiu naszej szkoły był dzień 4 czerwca 1992 roku, kiedy to Liceum Ogólnokształcące otrzymało imię Jana Kochanowskiego.

Na decyzję o takim wyborze wpłynął krąg ideałów, jakie przyświecały Jego twórczości i które będąc wciąż aktualne mogą być podstawowymi tak dla nauczycieli – w wytyczeniu zasad ukierunkowujących uczniów, jak i dla młodzieży – w poszukiwaniu wartości.

Dzieło jakie pozostawił po sobie ten wielki poeta będący ojcem naszej literatury, jest jednym z kamieni węgielnych polskiej spuścizny kulturowej. Zrozumiała więc była chęć, by Jego nazwisko patronowało poczynaniom nauczycieli i młodzieży liceum ogólnokształcącego.

Akt nadania imienia został poprzedzony ogólnoszkolnym referendum, w którym wypowiedzieli się wszyscy uczniowie i pedagodzy oraz Rada Rodziców.

Z tej okazji odsłonięto pamiątkową tablicę z popiersiem Jana Kochanowskiego oraz napisem „Cnota skarb wielki, cnota klejnot drogi". Wydano również medal okolicznościowy z podobizną Patrona szkoły.

Szkoła kultywuje tradycje związane z Patronem. Co roku w pierwszych dniach czerwca odbywa się uroczystość „Święto Patrona Szkoły" (w bieżącym roku uroczystość odbędzie się 11 czerwca), podczas której młodzież prezentuje utwory literackie Jana Kochanowskiego.

Do tradycji należy organizowanie wycieczek przedmiotowych dla uczniów klas pierwszych do Sycyny, Zwolenia i Czarnolasu, mających na celu zapoznanie ich z miejscami związanymi z życiem i twórczością Poety.

W klasopracowni języka polskiego jest stała gazetka poświęcona naszemu Patronowi.

Na korytarzu szkolnym znajdują się ekspozycje prezentujące dorobek literacki i miejsca związane z Jego życiem. Oddzielne tablice przedstawiają zdjęcia eksponatów z Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie. Centralne miejsce zajmuje tablica z popiersiem wielkiego Poety, upamiętniająca dzień nadania naszej szkole zaszczytnego imienia.

Podobizna Jana Kochanowskiego widnieje na Sztandarze Szkoły, który został ufundowany na jubileusz 50-lecia Liceum Ogólnokształcącego w 2001 roku.

W bibliotece szkolnej na szczególnie wyeksponowanym miejscu znajdują się utwory Jana z Czarnolasu i publikacje o Nim.

Nauczyciele języka polskiego omawiają twórczość Poety, podkreślając jej wartości humanistyczne w zakresie o wiele szerszym, niż przewiduje program nauczania.

Ważną rolę w kształceniu i wychowaniu młodego pokolenia spełniają również uroczystości o charakterze religijnym.

Na „Wielki Jubileusz Roku 2000" młodzież przygotowała program słowno-muzyczny o naszej polskiej kulturze i Wielkim Jubileuszu Odkupienia. Z udziałem sióstr albertynek z Krakowa odbyła się uroczystość „Święty brat Albert Adam Chmielowski – wezwanie do współodpowiedzialności za bliźnich".

W maju 2001 miała miejsce uroczystość upamiętniająca postać Prymasa – Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Ze szczególną pieczołowitością przygotowano uroczystość „25-lecie Pontyfikatu Jana Pawła II".

Chcemy, by młodzież czuła się związana ze szkołą, by rozwijała swoje zainteresowania i prezentowała swój dorobek.

Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Nowej Dębie z dużym powodzeniem rywalizowali i rywalizują ze swoimi rówieśnikami w olimpiadach, konkursach i zawodach na szczeblu wojewódzkim, okręgowym i ogólnopolskim, zajmując wysokie lokaty.

Są to olimpiady: literatury i języka polskiego, historyczna, matematyczna, biologiczna, języka niemieckiego, angielskiego i rosyjskiego, teologiczna, a także konkursy: wiedzy o Uniwersytecie Jagiellońskim, wiedzy o Niemczech, chemiczny, matematyczny, „Europa w Szkole", „Katyń – Golgota Wschodu".

Wiele osiągnięć ma szkoła w dziedzinie sportu, w takich dyscyplinach jak: piłka siatkowa, badminton, biegi przełajowe, szachy i inne.

Promocją młodych talentów zajmuje się gazetka „Pytajnik", która w konkursie gazetek szkolnych zorganizowanych przez „Nowiny" zajęła I miejsce, gazetka „Drogowskaz", w której uczniowie prezentują swoje osiągnięcia, wywiady, teksty humorystyczne, a także ostatnio wydana gazetka w języku angielskim.

Najlepsi uczniowie są honorowani specjalnym stypendium naukowym ufundowanym przez Prezesa Rady Ministrów. Dotychczas stypendium to otrzymali: Ewa Miller, Adam Frok, Grzegorz Kapusta, Maria Ścibisz, Edyta Majewska, Anna Bieniek. Są to uczniowie z najwyższą średnią ocen w szkole, biorący udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, posiadają też najwyższą ocenę z zachowania.

W pogłębianiu wiedzy i przygotowaniu się uczniów do olimpiad i konkursów przedmiotowych służą koła zainteresowań (prowadzone społecznie), indywidualna praca z uczniem zdolnym w czasie lekcji i na zajęciach pozalekcyjnych oraz bogaty księgozbiór biblioteki szkolnej, który liczy około 14 000 woluminów.

Młodzież naszego liceum aktywnie uczestniczy w pracach organizacji szkolnych, takich jak: Samorząd Uczniowski, Koło Przyjaciół Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. PCK, LOK. Wiodącą organizacją jest Samorząd Uczniowski. Władze Samorządu reprezentujące całą społeczność uczniowską wybierane są w sposób demokratyczny. Samorząd Uczniowski organizuje i współorganizuje liczne uroczystości szkolne (Dzień Edukacji Narodowej, rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, pożegnanie absolwentów), akcje charytatywne, uczestniczy w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, prowadzi sklepik szkolny.

Nasi uczniowie uczestniczą w zajęciach zespołu tanecznego „Dębianie" uświetniając swoimi występami liczne uroczystości szkolne i środowiskowe.

Wśród absolwentów Licem Ogólnokształcącego w Nowej Dębie jest wielu wybitnych lekarzy, prawników, nauczycieli, w tym profesorów wyższych uczelni, architektów, księży i przedstawicieli innych zawodów. Nasi absolwenci są studentami renomowanych uczelni w kraju i za granicą.

Co roku odbywa się kilka zjazdów absolwentów, którzy w ten sposób podkreślają związki ze swoją szkołą.

Nowa Dęba to niewielkie miasteczko malowniczo położone w województwie podkarpackim na trasie Tarnobrzeg – Rzeszów. Powstała jako przyfabryczne osiedle budującej się w ramach COP-u Wytwórni Amunicji nr 3 na terenie dóbr wykupionych od hrabiego Tarnowskiego.

W 1938 roku rozpoczęto budowę bloków dla robotników, willi dla elity pracowniczej, a także stołówki, basenu i szkoły. Wybuch wojny zahamował rozwój. Dopiero w latach pięćdziesiątych ruszą w szybkim tempie budowa bloków i obiektów towarzyszących. Do Dęby przybywali ludzie z innych stron, by znaleźć mieszkanie i pracę, zwłaszcza w Zakładach, które w 1951 roku nosiły nazwę – Zakłady Metalowe w Dębie. Dzięki nim rozwijała się nasza osada, by w 1961 roku otrzymać prawa miejskie i nazwę Nowa Dęba.

Obecnie jest siedzibą władz miejskich i gminnych. Istnieje tu wiele placówek użyteczności publicznej: Samorządowy Ośrodek Kultury, szpital, przedszkola, dwie szkoły podstawowe, dwa gimnazja i dwa zespoły szkół średnich, poligon.

Położona na skraju dawnej Puszczy Sandomierskiej, mimo nowoczesnego oblicza architektonicznego sprawia wrażenie kurortu i swoją urodą przyciąga uwagę przyjezdnych i przejeżdżających przez nasze miasto.

Elżbieta Kozłowska
Janina Ścibisz

Nasi uczniowie w zespole „Dębianie"

ADRES

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Nowej Dębie
39-460 Nowa Dęba ul. Mikołaja Reja 7
tel: 015 846 22 32
zsndeba@poczta.onet.pl
www.zsndeba.republika.pl

Nowa Wieś Wielka

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego przy Zespole Szkół w Nowej Wsi Wielkiej

Rys historyczny

Gimnazjum jest placówką młodą. Została powołana w 1999 roku (reforma edukacji). W pierwszym roku szkoła liczyła 63 uczniów, a **funkcję dyrektora pełnił mgr Aleksander Królikowski**. Pierwszymi wychowawcami byli: mgr T. Błaszczyk, mgr inż. I. Jędrusik oraz mgr E. Szmyt. Od samego początku istnienia szkoły działa Samorząd Uczniowski wyłaniany w demokratycznych wyborach, a także Rada Rodziców wspierająca działania dyrektora Szkoły i Rady Pedagogicznej. **7 czerwca 2002 roku szkoła otrzymała imię humanisty polskiego i europejskiego renesansu - Jana Kochanowskiego.**

Od samego początku w szkole działają: Liga Ochrony Przyrody, PCK, SKS (koszykówka, LA, piłka nożna, baseball), zespół teatralny „Żak" (premiery „Dziady cz. II" Adama Mickiewicza, „Odprawa posłów greckich", „Wizyta Jana z Czarnolasu", „Co z teatrem" program poetyczno-muzyczny). Uczniowie korzystają z dodatkowych zajęć pozalekcyjnych (j. polski, chemia, biologia, matematyka, geografia). Uczą się dwóch języków obcych – j. angielskiego i j. niemieckiego, od dwóch lat istnieje klasa z rozszerzonym językiem angielskim. Redagują i wydają gazetkę szkolną. „Gim-News" (2000). Gimnazjum otrzymało Medal Starosty Bydgoszczy za wspieranie działań i inicjatyw kulturotwórczych oraz promocję Powiat w dziedzinie kultury. Uczniowie są laureatami wielu konkursów na szczeblu wojewódzkim, powiatowym, nawet ogólnokrajowym.

Data i okoliczności nadania szkole imienia

Idea zrodziła się podczas spotkania Rady Rodziców z dyrekcją szkoły. Patrona postanowiono wybrać spośród kandydatów zgłoszonych przez uczniów, rodziców i nauczycieli. Na liście znalazło się kilkanaście nazwisk ze świata literatury, kultury, sztuki, historii, nauki i sportu (Kandydaturę Jana z Czarnolasu zgłosiła nauczycielka języka polskiego). Samorząd Uczniowski przeprowadził demokratyczne wybory

3 IV 2001 r., w wyniku których poeta z Czarnolasu został ostatecznym zwycięzcą. Przygotowania do uroczystego nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego trwały cały rok. Brała w nich aktywny udział cała społeczność uczniowska wraz z dyrekcją, RP i RR. Inicjatywa wspierana była również przez ówczesny samorząd terytorialny.

Wynik wspólnych działań i licznych sponsorów:

- portret J.Kochanowskiego wykonany przez młodego artystę – absolwenta Sz P. w Nowej Wsi Wielkiej,
- ufundowano sztandar szkoły (RR i sponsorzy),
- portret patrona w formie płaskorzeźby wykonanej w drewnie lipowym przez regionalnego twórcę,
- logo szkoły (pióro gęsie na tle lipowego liścia), urządzono Izbę Patrona w jednej z sal lekcyjnych.
- Wokół boiska szkolnego posadzono kilkadziesiąt lip.

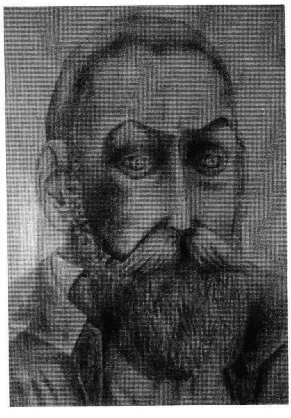

Pod opieką nauczyciela polonisty młodzież zrealizowała metodą projektu przedsięwzięcie pt. „Bliżej Jana z Czarnolasu", w ramach którego zorganizowano wyprawę „Śladami Jana Kochanowskiego" (Sycyna, Zwoleń, Czarnolas, Lublin – IV 2002 r.)

Efekty wyprawy utrwalono na taśmie VHS i zdjęciach fotograficznych. Wykonano też album pt. „Życie i twórczość Jana Kochanowskiego", sprawozdanie – reportaż opublikowano w gazetce szkolnej i lokalnej.

Zgromadzone przez młodzież materiały oraz zdjęcia z wyprawy zaprezentowano również w formie wystawy podczas uroczystości nadania szkole imienia – 7 VI 2002 r.

Uczniowie poszczególnych klas wykonali albumy: „Fraszki"- (klasy 1), „Pieśni" – (klasy 3) i „Treny" – (klasy 2).

Uczestnicy wyprawy ze wzruszeniem i wdzięcznością wspominają życzliwą pomoc w docieraniu do źródeł informacji dotyczących życia i twórczości przyszłego patrona ich szkoły, z jaką spotkali się ze strony Dyrektora Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu oraz pracowników Muzeum im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, a także Dyrektora jednego z prywatnych liceów w Lublinie.

7 VI 2002 r – uroczyste nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego

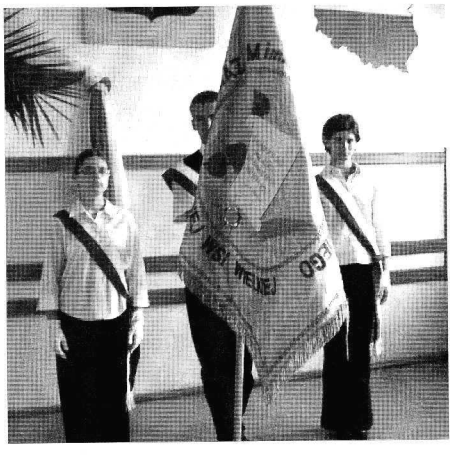

To dzień wyjątkowy dla lokalnego środowiska oraz społeczności szkolnej. Wśród gości obecni byli przedstawiciele Kuratorium, Starosta Powiatu Bydgoskiego oraz przedstawiciele lokalnej władzy samorządowej (Wójt, jego zastępca, przedstawiciele Zarządu i Rady Gminy, Kościoła, delegacje z sąsiednich szkół, mieszkańcy, rodzice i młodzież szkolna). Salę gimnastyczną „przeobrażono" scenograficzne w Czarnolas. Była imitacją dworku poety, nie zabrakło oczywiście lipy, „zieloności"

czarnoleskiego parku. Tu odbyła się oficjalna i artystyczna część uroczystości – poprzedzona mszą św. odprawioną w intencji szkoły w miejscowym kościele parafialnym. Koncepcja programu artystycznego pt. „Wizyta Jana z Czarnolasu" przygotowanego przez młodzież gimnazjalną pod okiem nauczycieli pozwoliła widzom przenieść się do epoki Renesansu i przybliżyć życie i twórczość poety z Czarnolasu. Poezja Mistrza Jana, muzyka i taniec wytworzyły niepowtarzalną atmosferę, urok oraz dostarczyły ogromnych wzruszeń, niezapomnianych wrażeń i niecodziennych przeżyć. Słowa pełne uznania i podziwu były najlepszą formą nagrody zarówno dla twórców, jak i młodych wykonawców. Nadanie imienia szkole było okazją do zaprezentowania wspólnych działań różnych grup środowiska lokalnego. Potwierdza to – obok wymienionych wyżej przykładów – również część nieoficjalna uroczystości, w przygotowanie której włączyły się panie z Koła Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi Wielkiej, przygotowując smakowite potrawy na suto – iście po staropolsku – zastawiony stół. Nie zabrakło też niecodziennych wypieków miejscowego cukiernika (np. w postaci chleba w formie otwartej księgi, tortu z logo szkoły, ciast z tekstami fraszek Jana Kochanowskiego itp.). Ten dzień był naprawdę bardzo ważny zarówno dla naszej szkoły, jak i środowiska lokalnego.

Szczególne formy kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły

„Imieniny Pana Jana" – obchodzone w czerwcu każdego roku VI 2003 r. – pierwsza rocznica nadania szkole imienia.

Na program złożyły się:

- recytacja utworów Jana z Czarnolasu
- inscenizacja fragmentu „Odprawy posłów greckich"
- biesiada staropolska (klasy przygotowały stoły zastawione owocami, sokami, warzywami, pieczywem,

VI 2004 r. – prezentacja utworów poetyckich Jana Kochanowskiego;

- wręczanie prezentów imieninowych patronowi w postaci ważnych dokonań, osiągnięć, sukcesów uczniów z klas pierwszych, drugich i trzecich
- Prezenty „odbierał" sam poeta (uczeń grający rolę Jana z Czarnolasu)

VI 2005r. – przygotowanie do zlotu szkól im. Jana Kochanowskiego

- umieszczenie w gazetce szkolnej i powiatowej informacji o spotkaniu w Sycynie
- zorganizowanie wyjazdu do Sycyny – program artystyczny „Gościu, siądź pod mym liściem"

XI 2005 r. – przygotowanie programu „Nie masz Cię, Orszulo moja".

- Plany – zorganizowanie dorocznego konkursu recytatorskiego poświęconego twórczości Jana Kochanowskiego.

Publikacje i gazetki szkolne związane z poetą

Nowiny z naszej gminy. Biuletyn Gminy Nowa Wieś Wielka. 2002 Nr 3(34).
Gazetka szkolna: *Gim - News* . 2002 Nr 6.

Zasoby biblioteczne szkoły

- Jan Kochanowski – *Poezje*
- Tomasz Palacz – *Człek Boże Igrzysko – Jan Kochanowski w Radomskiem*
- Tadeusz Ulewicz – *Jan Kochanowski of Czarnolas*
- Stanisław Janusz – *Boje o Kochanowskiego*
- J. Kochanowski – *Fraszki i treny* – 6 egz.
- J. Kochanowski – *Odprawa posłów greckich* – 30 egz.
- teczka tematyczna *Śladami Jana z Czarnolasu*
- zbiory słowników pisarzy
- J. Porazińska – *Kto mi dał skrzydła – 15 egz.*
- *Literatura polska. Poradnik encyklopedyczny.* t. 1–2. Warszawa 1984.

Przykłady innowacji wychowawczych

„Imieniny Pana Jana" – włączanie w zorganizowanie dnia wszystkich uczniów;

Lekcje j. polskiego i historii dotyczące epoki renesansu i Jana Kochanowskiego przeprowadzane metodami aktywizującymi (różnorodność form).

Gospodarzami podczas uroczystości szkolnych była para szlachecka w kostiumach z epoki, oferująca staropolską gościnność.

Wybitni absolwenci, zjazdy absolwentów

Nasi absolwenci to ludzie jeszcze młodzi, pierwsi zdają obecnie maturę. Nie mamy więc jeszcze wybitnych osób, które zapisałyby się na kartach historii, ale – wszystko możliwe, czas pokaże.

Współpraca zagraniczna

Współpracy z Urzędem Gminy – nawiązanie kontaktów z władzami Westerburga (Niemcy) dotyczących wymiany młodzieży.

Informacja o miejscowości

Gmina Nowa Wieś Wielka leży na trasie komunikacyjnej Bydgoszcz – Inowrocław, przy węźle kolejowym Śląsk – Porty. Należy do silnych ośrodków przemysłowych i rzemieślniczych, posiadających jednocześnie walory turystyczne i wypoczynkowe. Kompleks Puszczy Bydgoskiej wraz z Jeziorem Jezuickim stwarza dobre warunki do rekreacji i wypoczynku.

Pierwsze wzmianki o Nowej Wsi Wielkiej sięgają końca XIX wieku. Nowa Wieś Wielka była małą wioską otoczoną lasami. Jedynym traktem była szosa wiodąca z Bydgoszczy do Inowrocławia. Parafia rzymskokatolicka powstała w 1928 roku, mieszcząc się w małej przerobionej z kuźni kaplicy. Okres okupacji 1939–1945 zapisał się tragicznie w życiu ludności polskiej gminy Nowa Wieś Wielka, na miejscowym cmentarzu w wykopie przeznaczonym pod budowę nowego kościoła rozstrzeliwano Polaków. Wyzwolenie spod okupacji hitlerowskiej nastąpiło 20 stycznia 1945 roku. Dziś w gminie Nowa Wieś Wielka na obszarze 14 847 km^2 zamieszkuje ok. 8000 ludności, a prawdziwy raj dla grzybiarzy i myśliwych stanowią obszary leśne (9,587 ha). Brak uciążliwego przemysłu, malowniczo położone jezioro, stwarzają dogodne warunki do rekreacji i wypoczynku.

mgr Teresa Błaszczyk, mgr Krzysztof Droż i mgr Małgorzata Czapiewska
w przygotowaniu materiałów pomagali uczniowie:
Katarzyna Molenda, Klaudia Kuczora,
Robert Gaworzewski, Michał Gaca oraz Marcin Stodulski

ADRES

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego
przy Zespole Szkół w Nowej Wsi Wielkiej
ul. Ogrodowa 1
86-060 Nowa Wieś Wielka
tel. (052) 3812-859
gimnazjumnww@interia.pl
www.nowawieswielkaszkola.bydgoszcz.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego w Nowym Sączu

17 sierpnia 1892 roku rozporządzeniem wysokiej c.k. Rady Szkolnej Krajowej w gminie wiejskiej Załubińcze została powołana z dniem 1 września 1892 roku „Osobna Jednoklasowa Szkoła Pospolita". W pierwszym roku szkolnym zapisało się do szkoły 84 dzieci. Pierwszym patronem był św. Jan Nepomucen, a dzień 10 maja (święto patrona) obchodzono uroczyście i był on dniem wolnym od nauki. Pierwszym stałym nauczycielem szkoły został w 1893 roku Karol Kostrzewski. W 1904 roku przekształcono szkołę jednoklasową na czteroklasową miejską, mieszaną. W 1906 roku nadano szkole nazwę czteroklasowej szkoły mieszanej imienia Jana Kochanowskiego. W 1909 roku rozdzielono ją na szkołę męską imienia Jana Kochanowskiego i żeńską imienia Urszuli Kochanowskiej. Jeszcze przed I wojną światową szkoła, mająca siedzibę w wynajętym od Markusa Marguliesa budynku planowała budowę nowej siedziby. Po wielu perypetiach, których historię znajdziemy w najstarszej kronice szkolnej, wreszcie w lipcu 1939 roku rozpoczęto wykopy pod nowy budynek. Prace przerwał wybuch II wojny światowej. Po wojnie wznowiono prace, by wreszcie w 1955 roku dzieci mogły rozpocząć naukę w nowym – obecnym budynku. Historię szkoły w sposób znaczący naznaczyły obie wojny światowe. W czasie I wojny światowej kwaterujące w mieście wojska austriackie zajęły oba budynki szkolne aż do 22 maja 1915 roku. W wyniku tego budynki zostały zdewastowane, lekcje nie odbywały się, a nauka mogła rozpocząć się dopiero 1 października 1915 roku. Okres wojny to również okres epidemii:

szkarlatyny, ospy oraz słynnej „śmiercionośnej" grypy „influenzy zwanej hiszpanką", które nie ominęły uczniów tej szkoły. **W 1924 roku szkołę zreorganizowano na siedmioklasową Publiczną Szkołę Powszechną Męską im. Jana Kochanowskiego.**

Uroczyście obchodzono 100 rocznicę powstania listopadowego, 250 rocznicę odsieczy Wiednia oraz co roku 11 listopada – rocznicę Odzyskania Niepodległości przez Polskę. W czasie II wojny światowej budynek szkolny również kilkakrotnie był zajmowany przez wojsko, w 1942 roku szkoła została przez władze okupanckie zmuszona do opróżnienia budynku szkolnego w ciągu 24 godzin. W czasie przeprowadzki i w wyniku późniejszych losów część pomocy szkolnych i akt szkoły, w tym najstarsza kronika zginęły lub zostały zniszczone, szkoła „tułała się" po różnych budynkach aż do końca wojny. Sprzęt i akta szkolne umieszczone zostały w różnych mieszkaniach prywatnych i w piwnicach Zamku Jagiellońskiego. Naukę organizowano w prywatnych budynkach zastępczych lub pożydowskich. Nauczyciele nie dopuścili do przerwania nauki – uczyli w maleńkich prywatnych izdebkach. 16 stycznia 1945 roku budynek szkoły przy ulicy Jana Kochanowskiego został trafiony pociskiem i doszczętnie spłonął. Wysadzenie zamku w powietrze w styczniu 1945 pozbawiło szkołę schowanych tam sprzętów szkolnych. Natychmiast po oswobodzeniu miasta, 22 stycznia 1945 roku, rozpoczęła się nauka w budynku szkoły imienia Urszuli Kochanowskiej (obecnie nasza filia przy ulicy Jana Kochanowskiego). W 1953 roku rozpoczęto wreszcie budowę na zakupionej jeszcze przed wojną parceli przy ulicy szkolnej 9. Po dwóch latach stanął dzisiejszy budynek. Prace wykonywali uczniowie, rodzice, a także nauczyciele. W 1978 roku rozpoczęto wdrażanie 10-letniej szkoły podstawowej. W nowym roku szkolnym 1980/81 wprowadzono nauczanie języków obcych zachodnioeuropejskich: j. niemieckiego i j. angielskiego, objęto nim uczniów klas V–VIII.

W szkole działał teatrzyk dziecięcy „Mrówki", który otrzymał nagrodę publiczności na I Sądeckich Konfrontacjach Amatorskich Teatrów „Skat'82". W 1983 „Mrówki" zdobyły na I Ogólnopolskim Forum Teatrów Szkolnych I nagrodę – Złotą Maskę i radiomagnetofon.

1984 roku szkoła uroczyście obchodziła 400-lecie śmierci Jana Kochanowskiego – patrona naszej szkoły oraz 30-lecie budynku szkoły. **Z okazji uroczystości związanych z 80 rocznicą nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego ufundowano tablicę pamiątkową** przedstawiającą popiersie poety, znajdujące się w holu szkoły.

Wysoko punktowane miejsca zdobywali nasi uczniowie w olimpiadach na szczeblu miejskim: historycznej, chemicznej, fizycznej.

W roku szkolnym 1991/92 funkcję dyrektora szkoły objęła wybrana po raz pierwszy w wyniku konkursu mgr Halina Węgrzyn.

Przy szkole powstały dwie klasy dla mniejszości narodowej – dzieci Romów.

Uroczystości 100 rocznicy założenia szkoły rozpoczęły się 14 października 1992 roku uroczystą mszę w Bazylice pod wezwaniem św. Małgorzaty. W obecności 350 zaproszonych gości, nauczycieli i około tysiąca uczniów w dniu święta odbyła się widowisko historyczno-literackie. Z tej okazji założono „Złotą Księgę obchodów 100-lecia założenia szkoły".

W roku 1996 w kwietniu z okazji Święta Szkoły odbył się po raz pierwszy w naszej szkole międzyszkolny konkurs poezji Jana Kochanowskiego, który na stałe wszedł do kalendarza imprez szkolnych.

1 września 1998 roku w wyniku konkursu dyrektorem szkoły został mgr inż. Andrzej Hasslinger. W związku z utworzeniem Szkoły Podstawowej nr 21,

której dyrektorem została mgr Halina Węgrzyn, z naszej szkoły odeszło 20 nauczycieli. W szkole przeprowadzono w ciągu ostatnich lat liczne remonty i innowacje. 1 września 1999 roku uruchomiono nowoczesną salę komputerową, założono w szkole alarm. W marcu 2000 roku szkoła uzyskała stałe łącze internetowe. Wzrosła również liczba komputerów. Od maja 2000 roku mamy własną, stworzoną przez mgr. Tadeusza Sołtysa, oficjalną stronę w Internecie.

Te i inne informacje można znaleźć w starej oprawionej w skórę kronice mającej ponad 100 lat, która należy do największych „skarbów" archiwalnych naszej szkoły. Przechowywana jest w gabinecie Dyrektora Andrzeja Hasslingera.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Kochanowskiego
33-300 Nowy Sącz
ul. Szkolna 9
tel. (0-18) 444 34 80
dyrektor-sp3ns@oswiata.org.pl

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego jest szkołą ponadgimnazjalną. Aktualnie uczęszcza do naszej szkoły 499 uczniów, pracuje w niej 28 nauczycieli na pełnych etatach. **Od 1998 roku dyrektorem szkoły jest Leszek Olszewski.**

Historia Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Olecku sięga 1946 roku. Nazwa szkoły brzmiała wówczas Państwowe Koedukacyjne Gimnazjum Ogólnokształcące, a dyrektorem placówki była Maria Brzeska. W skład rady pedagogicznej wchodzili: R.S. Sabas, P. Morawski, J. Majkowski, A. Nowicka, I. Pieślak oraz J. Dryll. Początkowo szkoła mieściła się w budynku przy ulicy Słowiańskiej 2 (dziś siedziba Szkoły Podstawowej nr 2). W lutym odbyły się egzaminy, na podstawie których do klasy I przyjęto 17 uczniów, do klasy II – 14, do trzeciej zaś – 3 uczniów. Trudno dziś odtworzyć stan liczebny szkoły, między innymi i z tej przyczyny, że – być może w zależności od przygotowania uczniów – funkcjonowały najprawdopodobniej dwa typy klas równoległych, np. w dokumentach dotyczących roku szkolnego 1946/47 pojawia się lista uczniów klasy I (27 osób) oraz zupełnie inna lista nazwisk (32 osoby) opatrzona dopiskiem „semestralna". Dodatkowo komplikuje sprawę przemienne operowanie symbolami kolejnych klas, np. w roku szkolnym 1945/46 występują oznaczenia: klasa I, klasa II, klasa III oraz klasa ... X. Jak się wydaje, można by ostatecznie przyjąć, że w początkowej fazie istnienia szkoły liczba uczniów wahała się w granicach 70, z pewnością zaś nie przekroczyła 90.

Rok 1947 łączy się z kilkoma ważnymi przedsięwzięciami: szkołę przeniesiono do budynku po przeciwnej stronie ulicy Słowiańskiej (dziś mieści się tu Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Głuchych). W tym samym czasie powstał czterdziestoosobowy wielogłosowy chór, założono bibliotekę liczącą 800 woluminów. Utworzono także dwie

drużyny harcerskie, które uczestniczyły w licznych w tym czasie akcjach na rzecz szkoły i miasta. Powstało też Koło Związku Młodzieży Polskiej.

Pod koniec 1948 roku gimnazjum przeniesiono ponownie do budynku przy ulicy Słowiańskiej 2. Placówkę zreorganizowano i przemianowano na Państwową Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Podstawowego i Licealnego, a funkcję jej dyrektora powierzono doktorowi Piotrowi Sobańcowi, w rok później zaś Konstantemu Mereckiemu. Szkoła liczyła wówczas około 100 uczniów. Przybyło też kilku nauczycieli.

W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych funkcję dyrektorów szkoły sprawowali kolejno: Marian Plichtowicz (1951–52), Jadwiga Dobreńko (1952–53), Aleksander Niesterczuk (1953–1966). Równocześnie dokonywały się zmiany w warunkach funkcjonowania i organizacji placówki. Powstała duża sala gimnastyczna, kilka nowych izb lekcyjnych oraz aula, zainstalowano centralne ogrzewanie oraz zadbano o nowy sprzęt. Najważniejszym wydarzeniem roku szkolnego 1950/51 były pierwsze w oleckim gimnazjum egzaminy maturalne (abiturienci sprzed roku składali egzaminy przed komisją w Ełku). W roku szkolnym 1951/52, wychodząc naprzeciw potrzebom regionu, utworzono klasę o profilu pedagogicznym, która liczyła 19 uczniów – kandydatów na nauczycieli szkół podstawowych.

W roku 1960 dokonano kolejnej reorganizacji Państwowej Szkoły Ogólnokształcącej Stopnia Podstawowego i Licealnego. Powstałe w ten sposób Liceum Ogólnokształcące w Olecku, już jako samodzielną placówkę oświatową przeniesiono do gmachu przy ulicy Lenina 23 (obecnie ulica Kolejowa), natomiast internat – do budynku przy Alei Zwycięstwa. Od 1961 do 1967 roku przy szkole istniało Wieczorowe Gimnazjum dla Pracujących, które było filią Liceum dla Pracujących w Ełku.

Od roku 1966 funkcję dyrektorów liceum pełnili kolejno: Jan Gastołek (1966–75), Stanisław Nowel (1975–76), Waldemar Wasilewski (1976–98).

W ciągu kolejnych dziesięcioleci kształtował się ceremoniał szkolny, kształtowała się tradycja. W 1962 roku liceum otrzymało sztandar ufundowany przez społeczeństwo Olecka.

Od początku istnienia szkoły działały na jej terenie liczne organizacje i zespoły, m.in. zespół mandolinistów (działał od 1953 do 1957 roku), SKS, szkolne koło PTTK (wyróżniało się działalnością na terenie województwa, młodzież trzykrotnie zdobyła pierwsze miejsce w ogólnopolskich spływach kajakowych szlakiem Rospudy), sekcja szachowa, TPPR, drużyna harcerska, OHP, koła przedmiotowe, recytatorskie, teatralne itp. Przez kilkanaście lat Olecko, w tym również liceum, utrzymywało żywe kontakty z francuskim miastem Marly. Wakacyjna wymiana młodzieży pozwalała oleckim licealistom nie tylko doskonalić znajomość języka francuskiego, ale również poznawać kulturę kraju Voltaire'a i Balzaca.

W marcu 1975 roku, w trzydziestą rocznicę powrotu Ziemi Oleckiej do Macierzy, podpisany został akt erekcyjny budowy Liceum Ogólnokształcącego w Olecku. Wpisy w księdze pamiątkowej podkre-

ślają znaczenie pomocy, jakiej udzieliło przedsięwzięciu społeczeństwo Olecka, uczniowie i kadra pedagogiczna szkoły. Uroczyste otwarcie i przekazanie nowego budynku do użytku nastąpiło 3 września 1979 roku.

Rok 1982 przyniósł kolejną reorganizację placówki. Na mocy decyzji Kuratorium Oświaty i Wychowania w Suwałkach 1 lipca powołany został Zespół Szkół w Olecku (istniał do 1984 roku), w skład którego weszły: Liceum Ogólnokształcące, Studium Wychowania Przedszkolnego oraz Studium Nauczania Początkowego. Dyrektorem Zespołu Szkół został mianowany Waldemar Wasilewski. Zmiany w strukturze szkoły nieco zmodyfikowały kultywowane w niej tradycje, czego przykładem może być cykl imprez, jakie odbyły się 29–31 maja 1983 roku. Symboliczne przejęcie władzy w mieście, barwny korowód przebierańców, który przeciągnął ulicami miasta, licytacja, z której dochód w całości przekazano Domowi Dziecka w Olecku, wystawa obrazów połączona ze sprzedażą, koncerty zespołów rockowych – to tylko kilka wybranych akcentów „Dni Młodości".

27 października 1988 nastąpiło uroczyste nadanie imienia szkole. Po wieloletnich staraniach uzyskała prawo do używania nazwy: Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku, a na pamiątkę uroczystości z 1988 roku w październiku tradycyjnie obchodzony jest Dzień Patrona Szkoły połączony z symbolicznym przyjęciem w poczet braci szkolnej uczniów klas pierwszych.

Celem naszej szkoły jest przygotowanie uczniów do podjęcia nauki na kolejnym etapie kształcenia, zapewnienie im opieki oraz dostarczanie wzorców/ modeli wychowawczych.

Jesteśmy szkołą:

- pomagającą uczniom w pełnym rozwoju ich talentów i osiąganiu przez nich sukcesów;
- prowadzącą szeroki zakres działań lekcyjnych i pozalekcyjnych, dzięki którym nasi uczniowie zdobywają wiedzę oraz umiejętności pozwalające sprostać wyzwaniom dorosłego życia;
- wychowującą ludzi kulturalnych, tolerancyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych, otwartych na potrzeby innych;
- wychowującą obywateli Europy, uczestników życia publicznego;
- wdrażającą ucznia do samodzielnej i krytycznej oceny zjawisk społecznych, politycznych i kulturowych współczesnego świata;
- zapewniającą równość szans i poczucie sprawiedliwości;
- wspierającą ducha partnerstwa między uczniami i pracownikami, między rodzicami i szkołą, między społecznością lokalną i szkołą;
- kompatybilną z działaniami podejmowanymi przez rodzinę, samorządy lokalne, Kościół;
- zapewniającą dobrze zorganizowane, atrakcyjne zajęcia, w dobrze wyposażonym gmachu szkoły;
- wspierającą pogląd, że kształcenie jest procesem trwającym przez całe życie;
- stwarzającą nauczycielom warunki do osiągania sukcesów zawodowych, umożliwiającą im twórczą samorealizację.

Od 10 kwietnia 1995 roku Liceum Ogólnokształcące w Olecku jako pierwsza szkoła średnia w regionie uzyskała połączenie ze światową siecią Internet. Na serwerze zostały umieszczone strony www w całości przygotowane przez uczniów, a zawierające wciąż aktualizowane informacje o szkole, mieście i regionie. W konkursie zorganizowanym przez fundację IdS strony www zaprojektowane i przygotowane przez członków Szkolnego Koła Inter-

netowego uzyskały tytuł najlepszych stron 1995 i 2000 roku. Licealni internauci uczestniczyli w wielu programach i konkursach, np.:

- w programie Telewizji Edukacyjnej pt. „Internet w Jedynce",
- w programie Think Quest – praca Łukasza Rekścia pt. „Niebo nad głowami" została zakwalifikowana do światowego półfinału w 1997 roku,
- w konkursie VEA ' 97 Małgorzata Jacewicz otrzymała wyróżnienia w kategorii komputerowej grafiki artystycznej za pracę pt. „Dewampajer",
- w IV Wojewódzkim Konkursie Informatycznym „Edukacja '98" uczniowie naszej szkoły zajęli I i II miejsce w kategorii edukacyjnych stron www,
- w konkursie EDUSEEK w 2001 roku uczestniczył Grzegorz Kot, którego praca z dziedziny biologii została sklasyfikowana na pierwszym miejscu, a trzej inni uczniowie biorący udział w tym samym konkursie uzyskali wyróżnienia,
- w programie Think Quest – praca Piotra Talipskiego i kolegów z Tajlandii pt. „Rzeki świata" została zakwalifikowana do światowego półfinału w 2001 roku.

Wśród zasobów edukacyjnych EDUSEEK znajdują się nasze programy edukacyjne: „Atlas chmur" (przygotowany dzięki współpracy z Uniwersytetem w Karlsruhe) i „Lekcja geografii z kosmosu". Jako partnerzy Wydziału Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego uczestniczyliśmy w projekcie GEO.NET. W gronie jego uczestników byliśmy jedyną szkołą z Polski.

W rankingu szkół średnich, w którym kryterium były osiągnięcia uczniów w konkursach i olimpiadach, nasza szkoła zajmuje 8 miejsce w województwie warmińsko-mazurskim.

Do wybitnych absolwentów Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego należą: ks. prof. Alojzy Szorc (historyk kościoła), dr Jolanta Domysławska (fizyk, astronom), dr Marek Mieńkowski (filozof), dr Ryszard Andruszkiewicz (matematyk), Grazyna Dobreńko (poetka), dr Łucja Demby (członek Katedry Teorii Filmu UJ).

Anna Kisiel, Józef Kunicki

ADRES

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego
ul. Kościuszki 29, 19- 400 Olecko
tel. kancelaria: +87 523 41 83
dyrektor@lo.olecko.pl www.lo.olecko.pl

Opole

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu

Zarys historyczny

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu powstał l stycznia 1975 roku. Zawodowy polski teatr działał w Opolu od 1945 roku: jako Teatr Miejski im. Juliusza Słowackiego dał pierwszą premierę („Zemsta" Aleksandra Fredry) 7 października. Na początku 1949 roku oddano przebudowany gmach teatru z widownią na 450 miejsc, z profesjonalnie urządzoną sceną, garderobami i zapleczem. Od 01.01.1950 zmieniono nazwę na Państwowy Teatr Ziemi Opolskiej (PTZO). W 1958 roku grupa „zbuntowanych" aktorów założyła Teatr 13 Rzędów, rok później objęty przez Jerzego Grotowskiego, wyrzucony z Opola do Wrocławia w połowie lat sześćdziesiątych. Tymczasem w 1960 roku PTZO przeniesiono ze względów pożarowych do nowego budynku teatru lalkowego (w starym gmachu, po remoncie, znalazła swą siedzibę Filharmonia Opolska). W listopadzie 1965 roku na ówczesnym Placu Lenina wmurowano kamień węgielny pod nowy Teatr (Plac miał już swą teatralną tradycję – pozostałości fundamentów Kulturhausu, którego konstrukcję Niemcy zaczęli i przerwali w 1939 roku). Po ponad dziewięciu latach budowy oddano najnowocześniejszy i trzeci, co do wielkości gmach teatralny w Polsce: powierzchnia – prawie 8 500 m^2, kubatura – około 65 000 m^3, wysokość 31 m, plus 4 m fundamentów, maksymalna długość budynku 84 m, szerokość – 57 m. **Otwarcie nowego Teatru im. Jana Kochanowskiego nastąpiło nieco ponad trzy tygodnie po nadaniu mu tego imienia, 23 stycznia 1975** (premiera Przedwiośnia Stefana Żeromskiego, reż. Stanisław Brejdygant). Od lutego Teatr objął Bogdan Hussakowski, który przejął go po Mariuszu Dmochowskim. Od sezonu 1979/80 Teatrem kierował Bohdan Cybulski, od 1982/83 – Wojciech Zeidler. Potem (od 1987/88) Maciej

Korwin, dalej (od 1990/91) Leszek Kodrzycki i Szczepan Szczykno, od sezonu 1992/93 Jan Feusette, którego od 1996/97 zastąpił Adam Sroka. **Od sezonu 1999/2000 funkcję Dyrektora Naczelnego i Artystycznego sprawuje Bartosz Zaczykiewicz.** W 1993 roku zespół lalkowy Teatru im. Jana Kochanowskiego został przekształcony w niezależny Opolski Teatr Lalki i Aktora im. Alojzego Smółki. Teatr im. Jana Kochanowskiego, oprócz swoich rozmiarów, znany jest z organizacji jednego z największych festiwali teatralnych w Polsce – Opolskie Konfrontacje Teatralne „Klasyka Polska" odbywają się corocznie od powstania Teatru (jedyna przerwa nastąpiła w 1992 roku). Konfrontacje goszczą najlepsze spektakle z całego kraju, które rywalizują o Grand Prix i szereg nagród dla twórców i aktorów.

Z „Kochanowskim" było związanych wielu znakomitych ludzi teatru, m.in.: Tadeusz Nyczek, Lidia i Jerzy Skarżyńscy, Giovanni Pampiglione, Jan Polewka, Czesław Niemen, Krzysztof Szwajgier, Jerzy Goliński, Jan Kanty Pawluśkiewicz, Walery Fokin, Marcin Jarnuszkiewicz, Zofia de Ines, Urszulą Kenar, Andrzej Mleczko, Jan Banucha, Jerzy Satanowski, Tadeusz Woźniak, Mikołaj Grabowski, Magdalena Raszewska, Eugeniusz Korin, Zygmunt Konieczny, Adam Kilian, Andrzej Zarycki, Jarosław Kilian, Zbigniew Brzoza, Julia Wernio, Agnieszka Glińska, Jan Szurmiej i inni.

Teatr im. Jana Kochanowskiego do dziś jest jednym z najciekawszych obiektów teatralnych w Polsce. Jego wyposażenie techniczne jest niemalże równorzędne z aparaturą, jaka jest w posiadaniu Teatru Narodowego w Warszawie oraz Teatru Wielkiego w Łodzi.

W Teatrze produkuje się dekoracje, szyje kostiumy, wykonuje peruki. Działają pracownie: krawiecka damska i męska, stolarska, ślusarska, malarska, modelatorska, tapicerska, perukarska, oświetleniowa i akustyczna (z niewielkim studiem nagraniowym). Ponad pięćset premier, kilka tysięcy nazwisk – aktorów, reżyserów, scenografów, kompozytorów, choreografów, ludzi piszących o teatrze i dla teatru; wypełnione po sufit archiwum sztuk, druków, wydawnictw, fotografii, recenzji; ściany długich korytarzy ozdobione afiszami, plakatami, fotokasetonami – tak w lakonicznym wyliczeniu prezentuje się z górą pół wieku twórczego istnienia sceny dramatycznej w Opolu.

Misja

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu jest samorządową instytucją kultury, powołaną do prowadzenia, z udziałem twórców i wykonawców posiadających kwalifikacje zawodowe, działalności artystycznej w dziedzinie teatru. Podstawowym zadaniem jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa, umożliwienie obywatelom wszechstronnego rozwoju osobowości oraz godne reprezentowanie kultury polskiej za granicą. W szczególności do zadań Teatru należy:

- kształtowanie, prezentacja i upowszechnianie narodowego dziedzictwa kulturowego oraz współczesnych wartości kultury światowej,
- edukacja teatralna i wychowanie młodzieży do roli przyszłych odbiorców i współtwórców naszej kultury narodowej,
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi twórczości i talentów twórczych,
- współpraca ze społecznym ruchem kulturalnym.

Teatr wykonuje zadania podstawowe poprzez:

- organizację przedstawień teatralnych w oparciu o własne zawodowe zespoły: artystyczny i techniczny w siedzibie,

- prezentowanie własnych przedstawień na terenie województwa opolskiego i kraju,
- organizację Opolskich Konfrontacji Teatralnych „Klasyka Polska" – przegląd najlepszych przedstawień teatralnych w kraju,
- wzajemną wymianę zespołów i sztuk teatralnych z teatrami z kraju i z zagranicy.

Dokonania

Teatr im. Jana Kochanowskiego znany jest z organizacji jednego z największych festiwali teatralnych w Polsce – Opolskie Konfrontacje Teatralne „Klasyka Polska", które odbywają się corocznie. Konfrontacje goszczą najlepsze spektakle z całego kraju, które rywalizują o Grand Prix i szereg nagród dla twórców i aktorów.

Biorąc udział w wielu przedsięwzięciach artystycznych zespół teatru zdobył nagrody:

- kwiecień 2002: XXVII Opolskie Konfrontacje Teatralne „Klasyka Polska 2002": Matka Joanna od Aniołów wg Jarosława Iwaszkiewicza w reżyserii Marka Fiedora – Grand Prix festiwalu, Nagroda Dziennikarzy oraz Nagroda ze reżyserię dla Marka Fiedora i za scenografię dla Jana Kozikowskiego,
- maj 2002: 42. Kaliskie Spotkania Teatralne – Festiwal Sztuki Aktorskiej w Kaliszu: Matka Joanna od Aniołów wg Jarosława Iwaszkiewicza w reżyserii Marka Fiedora – Aktorska Nagroda Zespołowa dla twórców spektaklu oraz Wyróżnienie dla Przemysława Kozłowskiego za rolę Ojca Suryna,
- maj 2002: Festiwal „Nowy Dramat" w Moskwie – prezentacja spektaklu Sytuacje rodzinne Biljany Srbljanović w reżyserii Marka Fiedora jako jedynego spektaklu reprezentującego Polskę,
- wrzesień 2002: I Festiwal Prapremier Teatralnych w Bydgoszczy: Matka Joanna od Aniołów wg Jarosława Iwaszkiewicza w reżyserii Marka Fiedora – Nagroda Grand Prix dla Marka Fiedora,
- marzec 2003: VI Ogólnopolski Festiwal Sztuki Reżyserskiej INTERPRETACJE w Katowicach – Matka Joanna od Aniołów wg Jarosława Iwaszkiewicza w reżyserii Marka Fiedora – Nagroda Festiwalu w postaci dwóch mieszków przyznawanych przez przedstawicieli jury (Joanna Szczepkowska i Jerzy Duda-Gracz),
- kwiecień 2003: XXVIII Opolskie Konfrontacje Teatralne „Klasyka Polska 2003" – „Niepoprawni" Juliusza Słowackiego w reżyserii Bartosza Zaczykiewicza – Nagroda za reżyserię dla Bartosza Zaczykiewicza, za rolę Idalii dla Arlety Los-Pławszewskiej oraz za rolę Majora dla Mirosława Połatyńskiego,
- maj 2003: Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Kontakt" w Toruniu – prezentacja spektaklu Matka Joanna od Aniołów wg Jarosława Iwaszkiewicza w reżyserii Marka Fiedora. Nagroda za najlepszą reżyserię dla Marka Fiedora i za oprawę muzyczną dla Tomasza Hynka,
- marzec 2004: Złote Maski 2004: Nagroda za najlepszy spektakl minionego roku dla Bartosza Zaczykiewicza za reżyserię Niepoprawnych Juliusza Słowackiego,
- marzec 2004: Złote Maski 2004: Nagroda dla Aleksandry Cwen za rolę Młodej w spektaklu Davida Harrowera „Noże w kurach" w reżyserii Bogdana Toszy,
- marzec 2004: Złote Maski 2004: Nagroda dla Mirosława Bednarka za rolę Rzecznickiego w spektaklu „Niepoprawni" Juliusza Słowackiego – reżyseria Bartosz Zaczykiewicz,

- kwiecień 2004: XXIX Opolskie Konfrontacje Teatralne „Klasyka Polska 2004" Klątwa w reżyserii Pawła Passiniego. Nagroda główna dla Pawła Passiniego za reżyserię. Nagroda dla Anity Burdzińskiej za scenografię oraz Nagroda dla Judyty Paradzińskiej za rolę Młodej.

Publikacje

1. Jan Feusette, Jan Nowara, 40 lat Teatru w Opolu 1945–1985, Państwowy Teatr Ziemi Opolskiej, Teatr im Jana Kochanowskiego w Opolu 1986 r.
2. Jan Nowara, Czas Teatru 1945–1995, Teatr im Jana Kochanowskiego w Opolu 1996 r.

Opracowania własne

Teatr im. Jana Kochanowskiego redaguje własne publikacje, są to: foldery konfrontacyjne, programy przedstawień. Foldery konfrontacyjne zawierają:
- repertuar festiwalu oraz repertuar imprez towarzyszących,
- opis spektakli konfrontacyjnych wraz z fragmentami recenzji.

Programy teatralne zawierają:
- nazwiska realizatorów i aktorów tworzących spektakl,
- teksty eseistyczne i literackie, będące próbą dyskusji z powstającym przedstawieniem.

ADRES

Teatr im. Jana Kochanowskiego
pl. Teatralny 12, 45-056 Opole
Sekretariat: tel. / fax: (077) 45-45-942, 45-39-082 do 86 w. 105
biuro@teatrkochanowskiego.art.pl
Centrala: tel. (077) 45-39-082 do 86
Biuro Obsługi Widzów:
tel. / fax: (077) 45-45-941, 45-39-082 do 86 w. 108
bow@teatrkochanowskiego.art. pl

Stowarzyszenie „Kochanowski" w Opolu

Zarząd Stowarzyszenia „Kochanowski": **Prezes – Maciej Namysło,** Wiceprezes – Beata Siwicka, Członkowie Zarządu – Aleksandra Cwen, Katarzyna Dudek, Leszek Malec.

Program Stowarzyszenia „Kochanowski"

Naszym celem nadrzędnym jest wspieranie działalności Teatru im. Jana Kochanowskiego. Poprzez szereg planowanych działań i inicjatyw chcemy stworzyć nowe centrum kulturalne Opola i Opolszczyzny.

Zależy nam bardzo na młodych odbiorcach sztuki. Dla nich przeznaczony będzie cykl warsztatów odbywających się od października 2005 roku do maja 2006 roku, także dwutygodniowe warsztaty letnie.

Fakt, że Scena Nowej Dramaturgii (otwarte czytane próby współczesnych dramatów) cieszy się tak wielkim zainteresowaniem, zainspirował nas do stworzenia I Opolskich Dni Nowej Dramaturgii. Chcemy, aby spotkanie ze współczesną dramaturgią czeską, niemiecką i polską stało się forum wymiany doświadczeń i wzajemnych inspiracji pomiędzy twórcami a odbiorcami.

Nie chcemy ograniczać naszej działalności jedynie do działań stricte teatralnych. Zamierzamy zorganizować cykl warsztatów arteterapii dla młodzieży niepełnosprawnej i dysfunkcyjnej.

Jesteśmy w trakcie zdobywania środków finansowych na nasze projekty. Ponieważ nasze Stowarzyszenie jest organizacją pożytku publicznego, możecie Państwo wspomóc naszą działalność. Wystarczy wpłacić na konto Stowarzyszenia „Kochanowski" 1% podatku dochodowego. Te pieniądze wrócą do Państwa po rozliczeniu z Urzędem Skarbowym.

ADRES

Stowarzyszenie „Kochanowski"
45-056 Opole, Pl. Teatralny 12
stowarzyszenie@teatrkochanowskiego.art.pl
tel. 0 604 22 77 83, 0 77 4539082 wew. 106

Gimnazjum Publiczne nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Pionkach

Szkoła powstała w 1999 roku. Organem prowadzącym jest gmina Miasto Pionki. Nadzór pedagogiczny nad nią sprawuje Mazowieckie Kuratorium Oświaty Delegatura w Radomiu. Gimnazjum mieści się w budynku nieistniejącej już Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3, zamkniętej w wyniku przeprowadzonej w 1999 r. reformy oświaty. **Od początku istnienia dyrektorem szkoły jest mgr Marek Górka.** O bezpieczeństwo, wykształcenie i wychowanie uczącej się w niej młodzieży dba 60 pracowników, w tym 45 nauczycieli. Do 2004 roku gimnazjum to ukończyło 614 absolwentów. W bieżącym roku szkolnym 2004/05 naukę tu rozpoczęło 584 uczniów.

Oznakami wyróżniającymi gimnazjum wśród rzeszy innych jest logo szkoły obowiązujące od 2002 r. oraz znaczek szkolny, który obowiązani są nosić wszyscy uczniowie. W 2005 r. na uroczystości oddania do użytku nowo wybudowanej szatni szkolnej po raz pierwszy najbardziej zasłużonym osobom współpracującym ze szkołą wręczano odznaki „Przyjaciel Publicznego Gimnazjum nr 1".

W Publicznym Gimnazjum nr 1 nauczycielom, uczniom i rodzicom zależy na ukształtowaniu u jak największej liczby uczniów postawy człowieka samodzielnego, zaradnego, tolerancyjnego, otwartego, poszukującego nowych obszarów dla swej aktywności, korzystającego z różnych źródeł wiedzy, prawego.

W trosce o wszechstronny rozwój młodego człowieka zadbano o rozwijanie zainteresowań wychowanków, tworząc szereg klas o poszerzonym programie zajęć pozalekcyjnych. Młodzież rozpoczynająca tu naukę ma do wyboru klasy:

- humanistyczną – z dodatkowymi lekcjami języka łacińskiego oraz zajęciami dziennikarsko-teatralnymi;

- matematyczno-informatyczną – z dodatkowymi lekcjami matematyki prowadzonymi z wykorzystaniem komputerów;
- językową – z rozszerzonym programem nauki języka angielskiego i niemieckiego;
- sportową – z dodatkowymi zajęciami wychowania fizycznego.

Warto dodać, że nauką języka niemieckiego objęci są wszyscy uczniowie gimnazjum, bez względu na to, do jakiej klasy uczęszczają. Natomiast naukę języka łacińskiego mogą rozpocząć uczniowie zainteresowani. Młodzież ucząca się w PG nr 1 oprócz szeregu typowych sal lekcyjnych ma do dyspozycji trzy pracownie komputerowe ze stałym dostępem do Internetu, Szkolne Centrum Informatyczne, pracownię audiowizualną oraz dobrze wyposażoną, również w programy multimedialne, bibliotekę. Stworzenie szans rozwoju zainteresowań uczniów zaowocowało licznymi sukcesami sportowymi oraz zwycięstwami w różnego rodzaju konkursach. Laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, nagradzani i wyróżniani w różnorodnych konkursach recytatorskich oraz przeglądach teatralnych, laureaci konkursów z zakresu różnych dziedzin wiedzy, np. pożarniczej, o uzależnieniach, ekologicznej oraz artystycznych – oto niektóre osiągnięcia uczniów i nauczycieli. Szkoła może poszczycić się działającym od lat chórem „Consonans", który odnosi sukcesy i jest znany nie tylko w środowisku lokalnym.

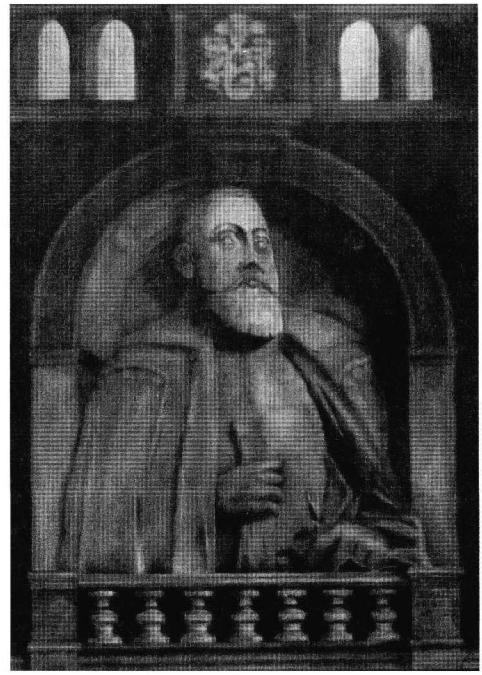

Portret Jana Kochanowskiego znajdujący się w Kąciku Patrona Szkoły

Imię Jana Kochanowskiego na wniosek Rady Pedagogicznej, Samorządu Uczniowskiego i Rady Rodziców po zaakceptowaniu przez Burmistrza Miasta Pionki oraz Radę Miasta nadano szkole dnia 6 czerwca 2002 r.

Do uroczystości nadania imienia szkoła przygotowywała się przez cały rok. Zaangażowani w nią byli uczniowie, rodzice i wszyscy pracownicy szkoły. W tym czasie powstała wystawa poświęcona twórczości Jana Kochanowskiego i epoce w której żył, zorganizowany został turniej recytatorski (wówczas jeszcze szkolny) poezji patrona szkoły, wydano serię okolicznościowych gazetek szkolnych, odbywały się zawody sportowe, ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy:

Odsłonięcie portretu patrona szkoły w czasie uroczystości nadania szkole imienia

- na utwór poświęcony Janowi Kochanowskiemu,
- na fraszkę w języku angielskim, niemieckim i łacińskim wzorowaną na twórczości patrona,
- na logo szkoły.

Popiersie Patrona szkoły

Aby przybliżyć uczniom wartości humanistyczne, którym wierny był poeta, jego dorobek i miejsca związane z jego osobą, wychowawcy przeprowadzili szereg lekcji poświęconych tym zagadnieniom. Podsumowaniem wymienionych działań było odwiedzenie miejsc związanych z życiem poety, które odbyło się w formie rajdu pieszego jedno- lub dwudniowego.

Ukoronowaniem działań związanych z nadaniem szkole imienia była uroczystość, w której programie znalazły się między innymi spektakl pt. „Miłujmy wiernie" oraz odsłonięcie kącika poświęconego patronowi. Od 2003 roku w pierwszym tygodniu czerwca obchodzone są Dni Patrona Szkoły. Tradycją stały się: Rajd Czarnoleski, Międzyszkolny Mityng Lekkoatletyczny Mistrza Jana, Międzyszkolny Turniej Recytatorski Poezji Jana Kochanowskiego oraz wystawienie spektaklu teatralnego opartego na twórczości patrona szkoły. O poziomie tych przedsięwzięć świadczy fakt, iż na stałe wpisały się w plan uroczystości miejskich. Dodatkowo na terenie miasta w końcu czerwca odbywają się nad Stawem Górnym zabawy sobótkowe – „JANKI- WIANKI".

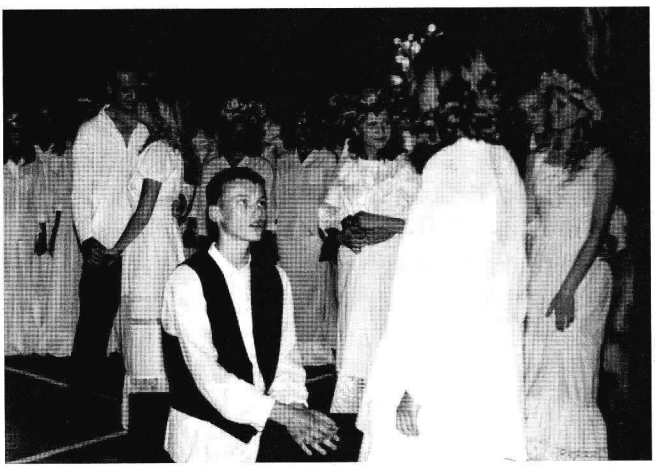
Scena ze spektaklu „Miłujmy wiernie" opartego na „Pieśni świętojańskiej o Sobótce" oraz innych utworach Jana Kochanowskiego wystawionego w dniu nadania imienia szkole

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Pionkach
ul. Leśna 1, 26-670 Pionki
tel. (048) 384 84 99
pubgim1@wp.pl www.pg1pionki.prv

Policzna

Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Kochanowskiego w Policznie

Policzna to niewielka miejscowość położona w województwie mazowieckim, przy drodze ze Zwolenia do Kozienic. W odległości ok. 8 km. od Policzny znajduje się Czarnolas. Jest więc rzeczą naturalną, że w miejscowości tak blisko sąsiadującej z rodzinną ziemią Jana Kochanowskiego znajduje się ulica jego imienia, a działająca tutaj szkoła podstawowa nosi właśnie imię poety. Inicjatorem nadania imienia i jednocześnie fundatorem sztandaru dla szkoły podstawowej był Komitet Rodzicielski. **Uroczystość nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego miała miejsce 22 października 1983 r.**

Piękne i bogate są tradycje szkolnictwa w Policznie. Pierwsze wiadomości o istnieniu szkoły znajdują się w akcie erekcyjnym parafii i kościoła w Policznie z 1531 roku. W tymże roku Andrzej Białaczewski przekazał na potrzeby szkoły część swoich włości. O istnieniu szkoły są również wzmianki w słowniku geograficznym Królestwa Polskiego z 1887 roku. Pierwszym dokumentem potwierdzającym istnienie szkoły w Policznie jest zezwolenie Radomskiej Dyrekcji Szkolnej z dnia 11 kwietnia 1890 roku. Pani Jadwiga Teresa Mikulska otrzymała wówczas prawo prowadzenia jednoklasowej szkoły prywatnej i nauczania w niej języka rosyjskiego i arytmetyki. Do szkoły uczęszczało 20 uczniów. Uczyli się w jednej izbie. Szkoła ta działała tylko dwa lata. Publiczna Szkoła Podstawowa powstała w styczniu 1919 roku. Początkowo była to szkoła o czterech oddziałach. W późniejszych latach do sieci szkolnej dołączono uczniów z pobliskich wsi. Ze względu na brak pomieszczeń dla coraz większej liczby uczniów wydzierżawiono od właściciela majątku murowany budynek po byłej karcz-

mie. Szkoła ta działała do 1939 roku, czyli do rozpoczęcia II wojny światowej. Uczniowie uczyli się w 4-izbowym budynku. Warunki nauczania były bardzo trudne. Budynek był ciemny, wilgotny, zimny i ciasny. W 1925 roku w pięciu klasach uczyło się 250 dzieci. W latach 1939–1945 nauka trwała z dłuższymi lub krótszymi przerwami spowodowanymi trwającą okupacją ziem polskich. Po wojnie w 1946 roku została przeniesiona do pałacu, którego właścicielami od czasu parcelacji była rodzina Przeździeckich. Nowa szkoła w Policznie zaczęła funkcjonować w 1980 roku. Okazały, wygodny budynek wraz z dużą salą gimnastyczną, stadionem do piłki nożnej i małym boiskiem to był efekt pracy kilku lat kierownictwa i grona nauczycielskiego szkoły. Od 1991 roku na mocy ustawy z dnia 7 września 1991 roku Zbiorcza Szkoła Podstawowa stała się Publiczną Szkołą Podstawową, a w roku 2001/2002 po przyłączeniu do szkoły Przedszkola Samorządowego w Policznie nosi nazwę Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Kochanowskiego.

Obecnie w placówce funkcjonuje 13 oddziałów oraz przedszkole. W roku szkolnym 2004/2005 do szkoły uczęszcza 284 uczniów 16 przedszkolaków.

W szkole pracuje 29 nauczycieli (14 dyplomowanych, 12 mianowanych, 2 stażystów, l kontraktowy), którzy **pod kierownictwem dyr. Barbary Ziemki** dbają o podnoszenie efektów dydaktycznych i wychowawczych szkoły. Nauczyciele stale podnoszą kwalifikacje i wzbogacają swój warsztat pracy. Uczniowie mają możliwość rozwijania zainteresowań uczestnicząc w zajęciach pozalekcyjnych; kołach przedmiotowych, zajęciach SKS-u, chóru. Biorą udział w wielu konkursach, olimpiadach, zawodach sportowych i osiągają znaczące sukcesy. Dzięki pracy nauczycieli i uczniów szkoła promowana jest w bliższym i dalszym rejonie. Uczniowie nie zapominają o ważnych rocznicach, datach i wydarzeniach przygotowując okolicznościowe przedstawienia i akademie. Wielokrotnie mieli możliwość zaprezentowania swoich umiejętności poza szkołą (w Domu Kultury, Świetlicy Gminnej, Domu Pomocy Społecznej). Wszyscy bardzo chętnie włączają się w akcje charytatywne na rzecz potrzebujących.

Pamięć o Janie Kochanowskim na stałe weszła w życie naszej społeczności szkolnej. Postać poety obecna jest nie tylko na tablicy pamiątkowej, gazetkach ściennych, albumach, bogatych zbiorach biblioteki szkolnej, ale także w odbywających się często akademiach, apelach, konkursach recytatorskich. Uczniowie rozpoczynający naukę w naszej szkole zawsze uczestniczą w wycieczce do Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

Szczególnym dniem w historii naszej szkoły był 22 października 2003 r., XX-lecie nadania imienia. Do tej uroczystości uczniowie i nauczyciele przygotowywali się bardzo starannie. Już rok wcześniej realizowany był pod patronatem Muzeum Jana Kochanowskiego w Czar-

nolesie projekt edukacyjny „Jan Kochanowski – patron naszej szkoły". Celem projektu było przybliżenie uczniom postaci patrona, jego twórczości, epoki, w której żył i tworzył, integracja środowiska lokalnego, promocja szkoły w regionie, zorganizowanie święta patrona.

Uczniowie mieli możliwość nawiązania kontaktów z osobami i instytucjami, które przybliżyły im postać Jana Kochanowskiego i związki rodziny poety z Policzną i najbliższą okolicą: Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, Muzeum Regionalnym w Zwoleniu, Eugenią Januszewicz – byłą nauczycielką historii, regionalistką, autorką książki „Policzną. By czas nie zaćmił i niepamięć", Renatą Pogorzelską-Wojtaszek – kustoszem muzeum w Czarnolesie, panią Marią Jaskot – dyrektorem muzeum w Zwoleniu. W trakcie realizacji trwającego prawie pół roku projektu uczniowie wykonywali wiele zadań, które były dostosowane do ich wieku i możliwości. Były one realizowane zarówno w postaci zajęć pozalekcyjnych (wycieczki, spotkania, konkursy), jak i w trakcie zajęć dydaktycznych z podziałem na poszczególne dziedziny edukacji.

Uczniowie przygotowywali albumy, gazetki ścienne, foldery związane z postacią poety i jego epoką, stroje dla lalek z epoki renesansu, brali udział w spotkaniach z ciekawymi osobami, wycieczkach i lekcjach muzealnych w czarnoleskim muzeum . Dla uczniów klas I–III odbył się konkurs pięknego czytania poezji Kochanowskiego, a dla klas IV–VI recytatorski.

Podsumowaniem projektu był uroczysty finał, w trakcie którego licznie zaproszeni goście, w tym przedstawiciele władz gminnych i powiatowych, rodzice i nauczyciele mogli ocenić półroczną pracę uczniów. Uczniowie zaś mogli popisać się swoimi zdolnościami oraz pochwalić się zdobytą wiedzą. Najbardziej atrakcyjne formy prezentacji podczas wspomnianego finału to: inscenizacja teatralna na podstawie książki J. Porazińskiej „Kto mi dał skrzydła", prezentacja oryginalnych strojów renesansowych, profesjonalna recytacja utworów poety w wykonaniu Iwony Pieniążek – aktorki Teatru Powszechnego w Radomiu, prezentacja własnej twórczości poetyckiej Renaty Pogorzelskiej-Wojtaszek, występ chóru szkolnego z pieśniami J. Kochanowskiego do muzyki M. Góreckiego, wystawa lalek w strojach renesansowych. W trakcie finału wszyscy poznali laureatów wcześniej odbywających się konkursów, ale również kibicowali uczestnikom aktualnie odbywających się różnych form współzawodnictwa (konkursy sprawnościowe, wiedzy o życiu i twórczości patrona).

Doskonale przygotowani i wyposażeni w bogatą wiedzę o Janie Kochanowskim uczniowie mogli uroczyście obchodzić wspomniany jubileusz. Dwudziestolecie nadania szkole imienia było nie tylko okazją do wspomnień i ugruntowania wiedzy o patronie (akademia, konkursy plastyczne, recytatorskie, wiedzowe), ale także do głębokiej analizy dnia dzisiejszego szkoły. Uczniowie mieli możliwość pochwalenia się swoimi sukcesami odnoszonymi w wielu dziedzinach, które przyczyniają się do promocji naszej szkoły w regionie. Z jednakowym zaangażowaniem uczestniczyli zarówno

w konkursach recytatorskich, plastycznych, prezentacji własnej twórczości poetyckiej, jak również w organizowanych spotkaniach i wycieczkach. Dużym zainteresowaniem cieszył się wieczór autorski Moniki Mazur – poetki i malarki, absolwentki naszej szkoły. Dla upamiętnienia 20 rocznicy nadania imienia uczniowie wykonali tablicę okolicznościową, prezentującą najważniejsze wydarzenia z życia szkoły. Efektem finalnym obchodów była uroczysta akademia szkolna, zostały wówczas podsumowane wszystkie działania podjęte w ramach realizacji projektów. W scenerii renesansowego saloniku uczniowie przygotowani przez nauczycieli wystawili montaż słowno-muzyczny, przedstawiający życie i twórczość Jana Kochanowskiego.

Była to wspaniała okazja do podsumowania dorobku naszej pracy, wspomnień i marzeń o przyszłości.

Małgorzata Borysławska, Anna Nowak, Barbara Ziemka

ADRES

Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Kochanowskiego w Policznie
ul. Stefana Żeromskiego 44
26-720 Policzna
tel. (048) 677-00-57, fax. 677-08-16
www.zsppoliczna.czarnolas.info

Poznań

Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Poznaniu

Aktualnie Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Poznaniu wchodzi w skład Zespołu Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1 w Poznaniu (wraz z Gimnazjum nr 5); liczba uczniów: 377; liczba nauczycieli: 35; 16 oddziałów; **dyrektor: mgr Danuta Mikołajczak.**

13 XII 1968 r. wmurowano akt erekcyjny pod budowę szkoły na pierwszym winogradzkim osiedlu Poznania. Uroczyste otwarcie szkoły nastąpiło 17 XI 1969 r. Przy alei wśród lip usytuowano dwupiętrowy budynek, na froncie którego widnieje napis: „Służmy poczciwej sławie, a jako kto może, Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże". W roku 1983 placówka otrzymała status szkoły sportowej. Na początku lat dziewięćdziesiątych zapoczątkowano trwające do dziś tradycje „zielonych szkół" i wiosennych balów, przygotowywanych przez nauczycieli, uczniów i rodziców nauczania początkowego. W lutym 1994 roku oddano do użytku salę komputerową, w tej chwili szkoła posiada dwie sale komputerowe. W tym samym roku powstał program sportu integracyjnego i została nawiązana współpraca ze Sportowym Stowarzyszeniem Inwalidów „Start". W roku szkolnym 1997/98 powstał Międzyszkolny Integracyjny Klub Sportowy „Start". Wspólne zawody dzieci niepełnosprawnych i zdrowych stały się już naszą tradycją. Od 1 IX 2002 r. szkoła wchodzi w skład Zespołu Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1 w Poznaniu. Rok później baza szkolna została wzbogacona o szkolne boisko sportowe wyłożone sztuczną nawierzchnią. W czerwcu br. oddano do użytku nową namiotową halę sportową.

Misja i wizja szkoły

Szkoła silnie związana ze środowiskiem lokalnym, nowocześnie administrowana, respektująca standardy krajowe w zakresie edukacji, dbająca o wszechstronny rozwój osobowy ucznia w wymiarze intelektualnym, psychicznym, emocjonalnym, estetycznym, moralnym i duchowym, przygotowująca ucznia w pełni do realizacji kolejnego szczebla kształcenia.

Cele rozwoju szkoły (m.in.):

1. Kształcenie u uczniów umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy, aby w ten sposób lepiej przygotować ich do pracy w warunkach współczesnego świata.

2. Przygotowanie uczniów do aktywnego udziału w życiu społecznym.
3. Wykształcenie poprzez edukację sportową ucznia odpowiedzialnego, wytrwałego w dążeniu do celu i stosującego w rywalizacji zasady fair play.

Kultywowanie tradycji związanych z patronem szkoły

Co roku obchodzimy Dzień Patrona (w kwietniu) i z tej okazji ogłaszane są szkolne konkursy: recytatorski, wiedzy o Patronie i jego epoce, literacki (twórczość dziecięca), plastyczny. Uroczysta akademia czasami przyjmuje kształt okolicznościowego spektaklu, np. „Na dworze Zygmunta Augusta". Szkolnemu świętu zawsze towarzyszą specjalne zawody pływackie, czasami wystawy przedstawiające dorobek szkoły.

W szkole od 3 III 1986 r. ukazują się gazetki szkolne; najpierw „Janko", w latach 1991–-1995 „Mały Don Kichot", a obecnie „Njusy na plusy". Z okazji trzydziestolecia istnienia placówki ukazał się w 2000 r. okolicznościowy biuletyn, opisujący tradycje szkoły, osiągnięcia, kalendarium, nazwiska pracowników itp.

Od kilku lat odbywają ogólnoszkolne projekty „Edukacja przez sztukę", które uczą młodych ludzi planowania, współpracy i rozwiązywania problemów z jednoczesnym kształceniem postaw humanistycznych. Od 2002 r. szkoła aktywnie uczestniczy w projektach Sokrates Comenius. Współpracowaliśmy z nauczycielami z Holandii, Włoch i Portugalii, obecnie zaś z nauczycielami i uczniami (m.in. wymiany młodzieży) z Węgier, Włoch i Hiszpanii. Szkoła posiada certyfikaty: „Szkoły promującej zdrowie" i „Szkoły z klasą". Co roku uczniowie są widzami Międzynarodowego Festiwalu Młodego Widza Ale Kino! Bogata jest oferta działań ekologicznych i przyrodniczych.

Na przestrzeni lat szkoła umożliwiała młodzieży poszerzanie różnorodnych zainteresowań i uzdolnień, dzięki czemu wśród finalistów i laureatów konkursowych zmagań można znaleźć naszych uczniów; zarówno matematyków jak i humanistów, aktorów lub muzyków. Do listy zwycięzców należy także dołączyć liczną rzeszę uczniów sportowców, np. w 1993 r. pływacka sztafeta dziewcząt ustanowiła rekord świata juniorek w przepłynięciu Kanału La Manche.

W chwili obecnej Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Poznaniu wchodząca w skład Zespołu Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1 w Poznaniu traci charakter szkoły rejonowej; większość naszych uczniów została zapisana przez rodziców spoza rejonu. Świadczy to o atrakcyjnej ofercie edukacyjnej, wysokim poziomie nauczania i przyjaznej atmosferze, pomagającej dziecku w dobrym funkcjonowaniu w społeczności szkolnej. Jest to w pewnym sensie realizacja idei, które niesie twórczość naszego Patrona.

Ryszard Pempera

ADRES
Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29 im. Jana Kochanowskiego w Poznaniu
Osiedle Pod Lipami 106, 61-638 Poznań
tel.: (o-61) 8200 591
ssp29@ids.poznan.pl www.ssp29gim5.webpark.pl

Pożóg Stary

Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Kochanowskiego w Pożogu

Funkcjonowanie szkoły

Szkoła jest usytuowana na obrzeżu Kazimierskiego Parku Krajobrazowego przy tra sie Puławy–Lublin).

W ramach Zespołu Placówek Oświatowych funkcjonują 2 jednostki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa (6 oddziałów): 140 uczniów,
- Przedszkole: grupa młodsza i starsza – 35 dzieci.

W szkole zatrudnionych jest 14 nauczycieli z wyższym wykształceniem i 4 nauczycieli w oddziale przedszkolnym.

Zadania opiekuńczo-wychowawcze i socjalne spełnia pedagog szkolny (logopeda), świetlica ze stołówką.

Organ prowadzący szkołę – Urząd Gminy w Końskowoli.

Organ sprawujący nadzór pedagogiczny – Lubelskie Kuratorium Oświaty.

Od początku istnienia do końca roku szkolnego 2004/2005 szkołę ukończyło – 1100 absolwentów.

Jesteśmy publiczną szkołą podstawową, której głównym zadaniem jest uczyć i wspomagać wychowanie dziecka w wieku 7–13 lat. Staramy się ponadto, by:

- rozwijać zainteresowania dzieci,
- prowadzić działania opiekuńcze,
- kształtować postawę i osobowość.

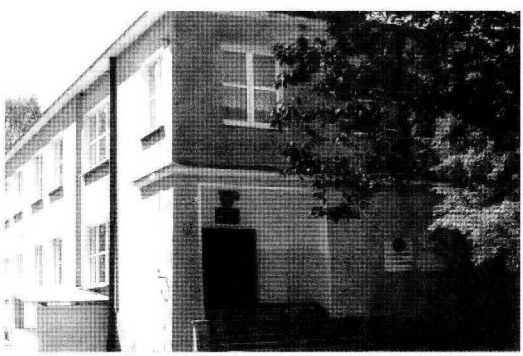

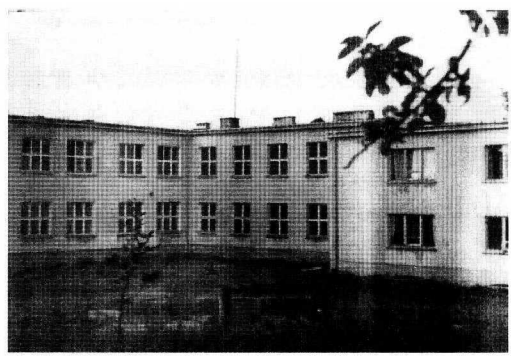

Zmierzamy do tego, aby nasz wychowanek kierował się w życiu najwyższymi wartościami, między innymi: **uczciwością, patriotyzmem, tolerancją, przyjaźnią, sprawiedliwością, kulturą osobistą.**

Baza szkoły

- 6 sal lekcyjnych
- 1 pracownia komputerowa (11 stanowisk, Internet)
- sala gimnastyczna
- boisko sportowe
- języki obce:angielski
- zajęcia pozalekcyjne:
  - koło wokalno-teatralne
    - szkolny klub sportowy
    - kółko języka polskiego i matematyki
    - zajęcia z logopedą
    - kafejka internetowa
  - zasoby biblioteczne szkoły poświęcone J. Kochanowskiemu:
    - „Od Kochanowskiego do Szymborskiej"
    - „Odprawa posłów greckich",
    - „Pieśń świętojańska o Sobótce".
    - „Treny",
    - „Wybór wierszy",
    - Krasowski Maciej „Jan Kochanowski",
    - Porazińska Janina „Kto mi dał skrzydła",
    - Rytel Jadwiga „Jan Kochanowski".

Rys historyczny

W dniu 20 listopada 2005 r. Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego będzie obchodziła 45-lecie istnienia. Uroczystość organizowana z tej okazji będzie hołdem dla mieszkańców Pożoga, bowiem to dzięki ich zaangażowaniu i ofiarności została wybudowana.

Historia naszej szkoły to jednak więcej niż 45 lat. Już w 1913 r. powstała prywatna szkółka jednoklasowa. W 1926 r. inspektor Dekert z Puław otworzył dwie szkoły czteroklasowe – jedną w Pożogu Nowym, drugą w Pożogu Starym. Obie funkcjonowały w wynajętych izbach. Warunki nauki i pracy były bardzo złe. Starania ówczesnych władz oświatowych o budowę szkoły nie powiodły się. W związku z tym mieszkańcy Pożoga zorganizowali dochodowe imprezy, a za uzyskane fundusze wybudowali remizę, przekazując ją w 1928 r. na działalność szkoły.

W budynku tym znajdowały się 3 sale lekcyjne, wąskie korytarze, w związku z tym nauka odbywała się w zakresie sześciu klas, od siódmej klasy natomiast młodzież uczęszczała do Końskowoli. Po II wojnie światowej placówka stała się pełną szkołą podstawową.

W 1954 r. do wsi Pożóg przybył na stanowisko kierownika szkoły Antoni Piekoś. Już w następnym roku został utworzony Komitet Budowy Szkoły.

W dniu 20 listopada 1960 roku odbyło się uroczyste otwarcie i przekazanie do użytku nowej szkoły – pomnika 1000-lecia Państwa Polskiego nr 25 w Pożogu. Po odejściu kierownika na emeryturę od września 1972 roku stanowisko dyrektora szkoły objęła Kazimiera Wiercioch. **4 czerwca 1975 roku odbyła się uroczystość nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego, wręczenia sztandaru oraz odsłonięcia tablicy pamiątkowej.**

W 1984 roku zorganizowano uroczystość poświęconą patronowi szkoły w związku z 400 rocznicą śmierci Jana Kochanowskiego. W dniu 20 czerwca 1991 roku po 19 latach pracy w naszej szkole odeszła na emeryturę dyrektor Kazimiera Wiercioch, żegnana przez grono pedagogiczne, młodzież i rodziców. Stanowisko dyretora szkoły objął mgr Sławomir Skwarek. Szkoła nadal stanowi ośrodek kultury i nauki w środowisku. Nasi uczniowie odnoszą sukcesy w sporcie, konkursach przedmiotowych, plastycznych. W 1997 roku uczennica klasy IV – Magdalena Sciobior została laureatką międzynarodowego konkusu plastycznego, nagrodą był tygodniowy pobyt w USA.

We wrześniu 1999 roku mgr Sławomir Skwarek objął stanowisko dyrektora w nowo utworzonym gimnazjum w Końskowoli, a dyrektorem szkoły w Pożogu została mgr Krystyna Sadurska, która po pięciu latach pełnienia funkcji odeszła na emeryturę. Od tego roku szkolnego **funkcję dyrektora placówki pełni mgr Bożena Chabros**.

W szkole przeprowadzono w ciągu ostatnich lat liczne remonty i innowacje l września 2000 roku uruchomiono nowoczesną salę komputerową, założono w szkole alarm, a od marca 2001 roku szkoła uzyskała stałe łącze internetowe. Wzrosła również liczba komputerów. Obecnie opracowywana jest własna, oficjalna strona w Internecie.

W szkole od 2003 r. działa zespół redakcyjny gazetki „Echo Szkoły", wydający regularnie gazetkę w liczbie 30–40 egzemplarzy.

W murach tej szkoły wykształciło się 1100 absolwentów, obecnie uczy się w niej 140 uczniów klas I–VI oraz 35 przedszkolaków. Dzięki wysiłkom pracujących tu nauczycieli uczniowie uzyskują dobre przygotowanie do dalszej nauki. Wszyscy kontynuują naukę w szkołach ponadpodstawowych. 17% naszych absolwentów ukończyło wyższe studia, a wielu studia podyplomowe. Mamy nadzieję, że nasza szkoła dobrze spełnia wytyczone jej zadania i wzorem Jana Kochanowskiego uczy wartości humanistycznych. By uczcić pamięć wybitnego, czarnoleskiego poety, każdego roku obchodzony jest „Dzień Patrona" z uroczystą akademią, konkursem recytatorskim i plastycznym. Organizowane są również wycieczki do miejsc związanych z poetą W 2004 r. nasza szkoła uzyskała certyfikat „Szkoły z klasą".

Opracowano na podstawie Kroniki szkolnej i artykułu „Czterdziestoletnia Tysiąclatka" Marii Sołebiowskiej.

mgr Aneta Wijaszka

ADRES

Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Kochanowskiego w Pożogu
Pożóg Stary 57E
24-130 Końskowola
tel. (81) 881-25-27 sekretariat
pozogszkola@poczta.onet.pl

Przechlewo

Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego w Przechlewie

Biblioteka została powołana Uchwałą Gminnej Rady Narodowej z dnia 26 listopada 1948 r., otwarcie nastąpiło 16 stycznia 1949 roku. Obecnie zajmuje lokal 132 m na parterze budynku stojącego w centrum wsi o powierzchni, posiada czytelnię z 20 miejscami dla czytelników, wypożyczalnię dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Biblioteka gromadzi 18 597 woluminów, w tym dla dzieci 6546 wol., dla dorosłych 8189 wol., zaś literatury popularnonaukowej 3862 wol. Biblioteka wspomaga proces dydaktyczny szkół, upowszechnia czytelnictwo przez zapewnienie księgozbioru i innych form przekazu wprowadzając czytelników w krąg literatury oraz kształtując ich umiejętności korzystania z informacji. Kierunek gromadzenia księgozbioru zależy od wynikających potrzeb, analizy czynników takich jak: kierunek kształcenia młodzieży, rodzaj szkół w najbliższej okolicy, poziom wykształcenia, ilość czytelników w poszczególnych grupach wiekowych i zawodowych. Instytucja zajmuje się promocją czytelnictwa i środowiska poprzez prowadzenie szerokich działań kulturalno-oświatowych. Organizuje spotkania literackie, wernisaże, odczyty, prelekcje, konferencje, konkursy, quizy, seminaria wyjazdowe, promuje lokalnych twórców, artystów, hobbystów, walory turystyczne i rekreacyjne gminy.

Użytkownikami Gminnej Biblioteki Publicznej są mieszkańcy Przechlewa oraz okolicznych miejscowości . Są wśród nich uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich oraz wyższych, ludzie pracujący zawodowo oraz liczna rzesza bezrobotnych. Ich zainteresowania są bardzo zróżnicowane. Czytelnicy interesują się nowościami wydawniczymi. Równie chętnie korzystają z wydawnictw informacyjnych, ekologicznych, czytają literaturę pamiętnikarską, książki o tematyce socjologicznej i technicznej, ostatnio głównie z dziedziny informatyki, marketingu i zarządzania, rachunkowości oraz geografii i ekonomii.

Dyrektor: Elżbieta Baran.

ADRES

Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego
ul. Młyńska 2, 77-320 Przechlewo
tel. (059) 8334675
www.bip.przechlewo.pl/

Gimnazjum Publiczne nr 3 im. Jana Kochanowskiego w Radomiu

„Służmy poczciwej sławie,
a jako kto może,
Niech ku pożytku dobra
Spólnego pomoże"

Jan Kochanowski „Księgi wtóre"
– fr. „Pieśń XIX"

Historia placówki

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 40 została oddana czekającym na nią mieszkańcom osiedla Południe 1 września 1988 roku. Było to możliwe dzięki zaangażowaniu w prace porządkowe rodziców i grona pedagogicznego. Duża, przestronna, z dwoma salami gimnastycznymi (w tym jedną o powierzchni 544 m^2) w pierwszym roku swojego istnienia pomieściła 1033 uczniów i 45 nauczycieli.

Ta znacząca liczba uczniów rosła w miarę jak rosło osiedle i w roku szkolnym 1991/92, aby pomieścić wszystkie dzieci, uruchomiono dwie filie w odrębnych budynkach – przy ulicy Sobótki i Świętojańskiej. O tym, jak przybywało uczących się w szkole, najdobitniej mówią liczby: w roku szkolnym 1994/95 w 104 oddziałach uczyło się 3100 uczniów. Czuwało nad nimi 160 nauczycieli.

W latach 1988–1995 dyrektorem placówki był Janusz Gerlach. Dzielnie towarzyszyli mu zastępcy: Zofia Krawczyk, Jadwiga Piskorz, Mirosława Janyszko oraz wicedyrektorki w dwóch budynkach – filiach – Krystyna Łęcka i Ewa Małachowska.

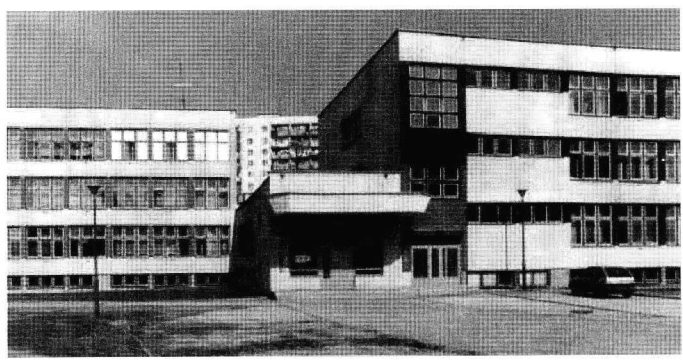

W roku 1995 zapełnione po brzegi mury „Czterdziest-

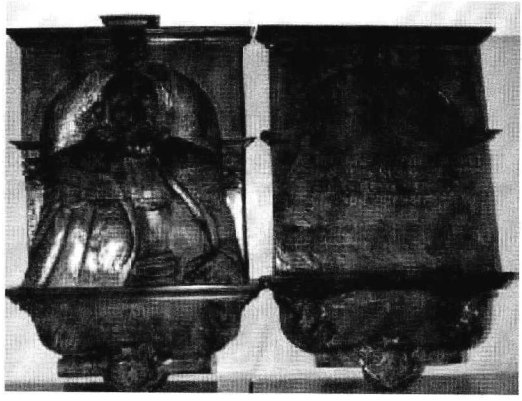

ki" nieco odetchnęły – oddano do użytku drugą szkołę na osiedlu i do niej, ze względu na dogodną lokalizację, przyłączono budynek filii mieszczący się przy ulicy Sobótki. Liczba uczniów PSP nr 40 spadła do 1782.

Istotnym momentem w historii szkoły był dzień nadania jej imienia.

30 maja 1996 roku, po licznych i pracochłonnych przygotowaniach **społeczność szkolna wzięła udział w uroczystości nadania placówce, uchwałą Rady Miejskiej, imienia Jana Kochanowskiego.**

W roku szkolnym 1999/2000 – inaugurującym reformę polskiego systemu oświatowego – dokonała się zmiana nazwy szkoły i placówka potocznie nazywana „Czterdziestką„ stała się Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 3 (już bez szkolnych filii), aby w dwa lata później otrzymać nazwę Publicznego Gimnazjum nr 3 w Radomiu (rok szk. 2001/2002).

Do dnia dzisiejszego szkole patronuje szacowna postać renesansowego poety – Jana Kochanowskiego.

Dyrektorem szkoły nadal jest mgr Janusz Gerlach. Wraz z odłączaniem się budynków filialnych, gdzie uczyli się najmłodsi, odeszły sprawujące nad nimi pieczę wicedyrektorki, a wicedyrektor Mirosławę Janyszko zastąpiła w roku 1999 mgr Anna Tomasik. W rok później funkcję trzeciego wicedyrektora objęła mgr Maria Zamarska.

Począwszy od roku 1996 liczba uczęszczających do szkoły dzieci i młodzieży sukcesywnie malała, aby osiągnąć w roku 2000 liczbę 1100, która w kolejno następujących latach nie ulega znaczącym zmianom.

Przez 17 lat swojego funkcjonowania placówka ta, przyciągająca wielu uczniów spoza rejonu, była z pewnością obiektem niełatwym do kierowania i gospodarowania. Utrzymanie jej w zadowalającym stanie, tak by mogła zaspokajać potrzeby środowiska, było możliwe dzięki dyrekcji szkoły i wykwalifikowanej, pełnej zapału kadrze nauczycielskiej poświęcającej uczonej młodzieży wiele uwagi i zainteresowania.

Dokonania

Zmiany nazw nie naruszyły idei, jaka leży u podstaw funkcjonowania szkolnej placówki, mającej na uwadze wzorce Renesansu: dawać szansę wszechstronnego rozwoju uczniom i nauczycielom.

W latach, kiedy szkoła była jeszcze podstawówką, w porozumieniu z rodzicami, tworzono oddziały klasowe, skupiające najzdolniejszych uczniów. Efektem takich działań oraz współpracy uczniów, rodziców i nauczycieli były sukcesy odnoszone przez wychowanków w wielu konkursach przedmiotowych (58 laureatów i 60 finalistów). Oto kilka nazwisk uczniów, którzy w latach 1992–2005 reprezentowali szkołę w różnych formach współzawodnictwa, osiągając bardzo dobre wyniki: Marcin Maciąg, Marcin Bąk, Piotr Górski, Natalia Bieniek, Sebastian Osiński, Paulina Dorociak, Katarzyna Sznajder, Aleksandra Pawlak, Krzysztof Niemkiewicz, Małgorzata Staszek, Łukasz Krawiec, Przemysław Musiał, Konrad Bućko,

Kacper Białkowski, Katarzyna Woźniak, Emilia Petrzak, Krzysztof Ziemiański, Karolina Borucińska, Aleksandra Czubak, Kamila Kazała, Krystian Czyż, Arkadiusz Kuś, Olga Michalska, Katarzyna Sałbut, Piotr Piasek, Aleksandra Jurczak. W bieżącym roku szkolnym w finale konkursu przedmiotowego z geografii znalazło się, podobnie jak w roku ubiegłym, 4 uczniów, a laureatką została Kamila Kazała (laureatka również wielu konkursów recytatorskich) . Współautorkami sukcesów szkolnych miłośników geografii są nauczycielki A. Filipkiewicz i B. Majewska.

Sukcesami twórczymi może pochwalić się Aleksandra Jurczak – laureatka XXI Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży w Słupsku (w ub.r. – wyróżnienie) oraz konkursów organizowanych przez gimnazjum w Niepołomicach i Resursę Obywatelską w Radomiu.

Grono pedagogiczne dba o własny rozwój i nieustannie doskonali swoje umiejętności oraz zapoznaje się z najnowszymi osiągnięciami dydaktyki i pedagogiki. Już 30% kadry nauczycielskiej zdobyło stopień nauczyciela dyplomowanego. Wielu nauczycieli opracowało programy innowacyjne, które wdrażane są nie tylko przez autorów. Wymienić tu wypada programy przygotowane przez: M. Pskit i S. Jaśkiewicz z zakresu informatyki i matematyki. M. Nowakowską z biologii wzbogaconej o treści higieniczne i ekologiczne, M. Kazanę stosującą Internet w nauce języka angielskiego, B. Wojtkowską, która przybliża uczniom problemy filozoficzne, J. Dąbrowską i M. Zaceńską uczącą młodzież zachowań asertywnych, L. Kowalik-Rolę i E. Lament, które opracowały program promujący bibliotekę szkolną i jej zbiory w środowisku.

Młodzież naszej szkoły, wspomagana przez doświadczonych i kreatywnych pedagogów efektywnie reprezentuje szkołę w konkursach przedmiotowych, artystycznych i sportowych. Z pewnością na osiągnięcia w tych ostatnich mają wpływ warunki stworzone do treningu (miejsce i sprzęt) – oczywiście oprócz osobistych predyspozycji i zainteresowań – odpowiednia opieka i mobilizacja ze strony nauczycieli. Najlepszymi sportowcami w naszym gimnazjum byli: M. Redman, U. Puchalska, D. Prygiel, K. Wąsik, K. Ziemiński, G. Serwatka, J. Zalewski, M. Lisek, M. Zegzuła, J. Stępień, M. Gawęda, D. Domański, P. Włoskiewicz, A. Roś, B. Buba, M. Gajda, K. Żurowski, T. Bartkiewicz, R. Kacprzak, D. Bąk, P. Prokopowicz, E. Kalbarczyk, B. Muszyński.

Z inicjatywy naszych nauczycieli odbywały się konkursy międzyszkolne: „Wiedzy o Regionie" (we współudziale PG nr 2) „Bądź szalonym przyrodnikiem", recytatorski „Wiersze o przyjaźni i miłości" matematyczno-informatyczny.

Realnym i znaczącym dowodem uznania, jakim może poszczycić się nasze gimnazjum, jest certyfikat ogólnopolskiego konkursu

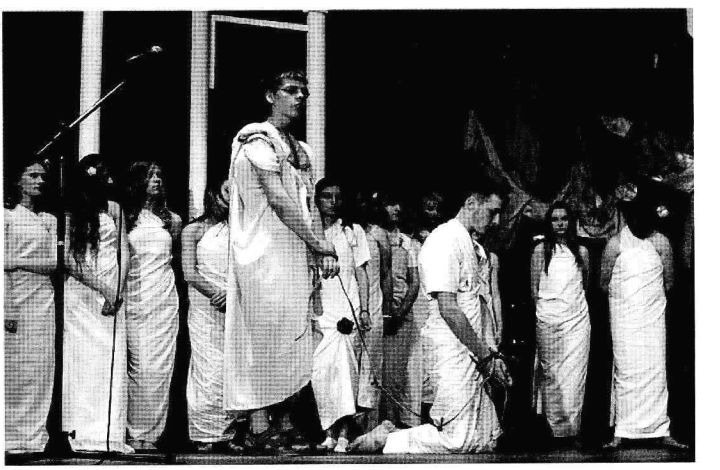

Scena z „Odprawy posłów greckich" w wykonaniu uczniów

„Szkoła z Klasą" przyznany we wrześniu 2003 roku. W roku szk. 2004/2005 kontynuując działania nad uatrakcyjnieniem nauki i kształtowaniem kompetencji kluczowych pokusiliśmy się w ramach akcji prowadzonej przez „Gazetę Wyborczą" o zdobycie certyfikatów „Lego" i „Cogito". Wyróżnienia te plasują Publiczne Gimnazjum nr 3 w szeregu szkół mających opinię przyjaznych uczniom i nowoczesnych.

Podstawą naszych osiągnięć jest systematyczny i wytężony wysiłek intelektualny, a także twórcze nastawienie do napotykanych problemów i trudności, przyprawione zapewne szczyptą renesansowej „ciekawości świata".

Najlepsi uczniowie są nagradzani: statuą „PRYMUSA", medalem im. Jana z Czarnolasu, otrzymują książki, jednorazowe stypendia. Ich nazwiska uwieczniane są w „Złotej Księdze Ucznia".

We współpracy z rodzicami dbamy o to, by tworzyć rzeczywistą motywację do nauki i atmosferę sprzyjającą kształtowaniu pożądanych postaw wśród uczniowskiej społeczności, w nawiązaniu do ideałów humanistycznych.

Misja

Nasz cel – utrzymany w duchu humanistycznych ideałów – to kształtowanie osobowości młodego człowieka tak, by mógł odnaleźć swoje miejsce w zmieniającej się rzeczywistości, potrafił na tę rzeczywistość wpływać i w sposób twórczy ją wzbogacać, stwarzając optymalne warunki egzystencji.

Klimat Renesansu i twórczości Jana Kochanowskiego, patrona szkoły, koresponduje z naszym przesłaniem.

Tworząc tradycję naszej szkoły pamiętamy, by nawiązywać do poezji Kochanowskiego i wskazywać na nieprzemijalność idei odrodzeniowych. Podejmujemy wiele działań, aby budzić i utrwalać w naszych wychowankach potrzebę uczestniczenia w kulturze. Staramy się, żeby młodzież ucząca się w naszym gimnazjum miała możliwość zaspokajania potrzeb intelektualnych i duchowych – tak, by edukacja służyła zachowaniu harmonii w dojrzewaniu.

Fragment konkursowego przedstawienia „Biesiada u Kochanowskich" w wykonaniu zespołu „Krotochwila" z PG nr 3 w Radomiu

Owocnie służą temu różnorodne przedsięwzięcia, wśród których zasługują na uwagę: Bal Renesansowy, konkursy literackie i plastyczne, zajęcia kół zainteresowań (w tym teatralnego, redakcji szkolnej gazetki), działalność szkolnego koła turystyczno-krajoznawczego „Niebieskie Ptaki", organizatora corocznego Rajdu Czarnoleskiego i Rajdu Pierwszaków oraz współpraca z instytucjami na terenie

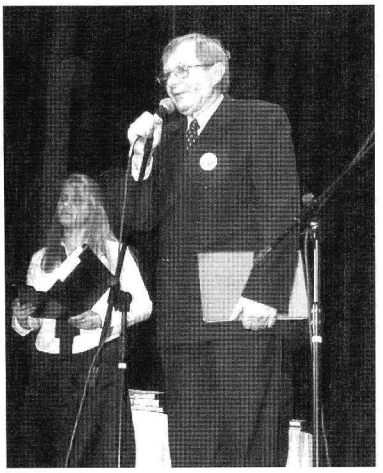

Otwarcie Wielkiej Gali – podsumowania Międzyszkolnych Prezentacji Teatralnych 2005 – przez dyrektora PG nr 3

miasta. Ważnym wydarzeniem w życiu szkoły są Dni Patrona, w tym roku wzbogacone Międzyszkolnymi Prezentacjami Teatralnymi – „Carpe diem, czyli NIHIL NOVI w teatrze życia".

Dbamy o to, aby uwrażliwiać społeczność gimnazjalistów na potrzeby innych, inicjując różnego rodzaju akcje charytatywne i dobroczynne.

W roku 2003/2004 młodzież zebrała i ofiarowała pieniądze na budowę pomnika Jana z Czarnolasu – wysokość zebranej kwoty umieściła PG nr 3 w czołówce szkół zbierających fundusze.

Kształcąc i wychowując młodzież, mamy na uwadze to, by kolejne pokolenia opuszczające mury szkoły noszącej imię poety, który jako pierwszy uczynił polszczyznę narzędziem muz, odchodziły od nas z poczuciem, że polska kultura to wartość wymagająca troski i zaangażowania.

Lucyna Kowalik-Rola, Anna Krawczyk-Słyk, Justyna Głogowska

„... Anusia ładna..." – pieśń renesansowa w wykonaniu zespołu „Krotochwila" reżyserowanego przez p. Małgorzatę Zaceńską z PG nr 3 w Radomiu

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 3 im. Jana Kochanowskiego
ul. Czarnoleska 10, 26-600 Radom
tel. (048) 331 84 46/fax 360 40 24
pg3radom@wp.pl www.pg3radom.edu.pl

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 im. J. Kochanowskiego w Radomiu

W skład ZSO nr 6 wchodzi Publiczne Gimnazjum nr 6 (217 uczniów) i VI Liceum Ogólnokształcące (546 uczniów), pracuje w nim 58 nauczycieli. W roku szkolnym 2005/2006 przeprowadza się nabór do 2 klas gimnazjum (matematyczno-przyrodniczej i dwujęzycznej, polsko-niemieckiej) oraz 4 klas liceum z rozszerzonym programem nauczania przedmiotów:

- matematyki, fizyki, informatyki;
- biologii, chemii, fizyki;
- języka angielskiego i informatyki;
- historii, geografii, wiedzy o społeczeństwie.

Naukę w liceum kontynuować będą także dwie klasy na podbudowie PG nr 23, po pozytywnym przejściu procedury kwalifikacyjno-rekrutacyjnej. Kandydatom do ZSO nr 6 proponuje się wybór spomiędzy sześciu języków obcych.

Początki szkoły sięgają roku 1912, kiedy to powstało prywatne Czteroklasowe Filologiczne Progimnazjum Męskie z językiem wykładowym rosyjskim (przy ulicy Skaryszewskiej 9 – obecnie Słowackiego), po roku zmienione w gimnazjum rządowe. W okresie I wojny światowej szkoła, pracując w bardzo trudnych warunkach materialnych, osiągała dobre wyniki i zyskiwała coraz więcej uczniów. W 1917 roku, gdy przeniosła się do nowego budynku przy ulicy Wysokiej 56 (obecnie 25 Czerwca 60), była siedmioklasowym gimnazjum, kontrolowanym przez społeczną Radę Opiekuńczą.

Wraz z odzyskaniem niepodległości gimnazjum przeszło w ręce polskie. W 1919 roku, już jako szkoła ośmioklasowa, zostało upaństwowione i podlegało Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. **W nowy rok szkolny**

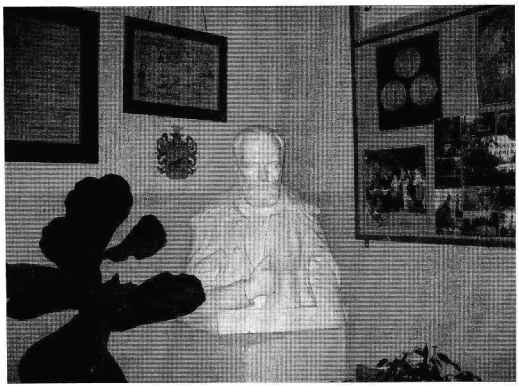

Wystawka poświęcona Janowi Kochanowskiemu w pracowni polonistycznej

1919/1920 szkoła weszła pod nową nazwą - Gimnazjum Państwowe Męskie im. J. Kochanowskiego w Radomiu. Wkrótce jego nauczyciele i uczniowie zdali egzamin z patriotyzmu, bowiem kilkudziesięciu z nich stanęło do walki w obronie kraju podczas wojny polsko-bolszewickiej. Czterech z nich poległo.

Przez całe dwudziestolecie do szkoły uczęszczała młodzież polska, żydowska, katolicy i ewangelicy. Pod kierunkiem dyrektora St. Egiejmana szkoła zyskiwała na prestiżu, i w roku 1921/1922 uzyskała prawa do samodzielnego przeprowadzania egzaminu maturalnego, bez konieczności nadzoru kuratoryjnego. Poziom nauczania był wysoki, trzeba także podkreślić dbałość o morale, poczucie patriotyzmu i wychowanie państwowo-obywatelskie uczniów. W latach 20. w Gimnazjum Kochanowskiego działało Koło Młodzieży „Filarecja", wydające miesięcznik „Filareta", stowarzyszenie „Bratnia Pomoc", drużyna harcerska i Sodalicja Mariańska, a także koła zainteresowań i koła gimnastyczne. W roku szkolnym 1934/1935 organizacji tych było już czternaście. Rozbudzano w uczniach zainteresowania artystyczne, co zaowocowało m. in. udziałem w wielu przedstawieniach teatru szkolnego, przygotowaniem występów recytatorskich, obchodów świąt narodowych, jubileuszy i rocznic.

W 1932 roku nastąpiło ufundowanie i nadanie szkole sztandaru (jako że zaginął w czasie wojny, w 1970 roku ponowiono taką uroczystość). Od 1936 roku placówka nosiła nazwę Gimnazjum i Liceum im. J. Kochanowskiego.

W latach wojny i okupacji działalność dydaktyczna została zakazana, lecz od listopada 1939 roku w prywatnych mieszkaniach trwało tajne nauczanie, które organizowali Michał Małuja i Elżbieta Gałecka-Jackiewiczowa, mimo że groziło ono aresztowaniem i śmiercią zarówno wykładowcom, jak uczniom. Życiem zapłacili za nie prof. Małuja, księża Grelewscy i ks. J. Sznuro. Młodzież na tajnych kompletach kształciło 40 nauczycieli, 6 księży katolickich i pastor. Wydano 64 małe matury, 63 duże i jedną pośmiertną (dla rozstrzelanego w 1944 r. Cz. Świecha). Wszystkie zostały zatwierdzone przez Państwową Komisję Weryfikacyjną w 1945 roku, co umożliwiło absolwentom podjęcie studiów.

„Kochanowszczacy" bohatersko walczyli na wielu frontach II wojny światowej, ginęli w obozach zagłady, działali w konspiracji. Udokumentowano losy kilkudziesięciu z nich, wielu nie udało się jednak odtworzyć.

Po wyzwoleniu Radomia szkoła wznowiła działalność na parterze budynku popijarskiego w Rynku 11. Poszerzono program kształcenia o profil przyrodniczy, powrócono do wielu form działalności pozalekcyjnej, także społecznej i charytatywnej. Na życie Liceum Kochanowskiego wpłynęła jednak sytuacja polityczna, szczególnie stalinizacja kraju na przełomie lat 40. i 50. Wśród nauczycieli byli aktywiści społeczni i polityczni, czynni działacze ZNP w Radomiu, dużą wagę przywiązywano więc do „pracy ideowo-wychowawczej z młodzieżą". W 1956 r. szkoła przeniosła się do budynku przy ulicy Kilińskiego 25, w którym mieści się do dzisiaj. Coraz większą wagę przykładano do pracy z młodzieżą szczególnie uzdolnioną, zwłaszcza w dziedzinie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.

Od początku lat 50. szkoła, zwana „kuźnią olimpijczyków", nieprzerwanie przygotowuje swoich wychowanków do udziału w olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Blisko 1000 olimpijczyków z „Kochanowskiego" zdobyło tytuł laureata lub finalisty w ponad 40 rodzajach olimpiad i konkursów przedmiotowych, także ma szczeblu międzynarodowym. Opiekowało się nimi 26 nauczycieli, wśród nich szczególnie licznymi sukcesami szczycą się dr Stanisław Banaszkiewicz (olimpiada chemiczna) i mgr Marek Golka (olimpiada fizyczna oraz olimpiada wiedzy technicznej – wespół z mgr Jerzym Serafinem). W samym roku szkolnym 2003–2004 39 uczniów zostało laureatami lub finalistami ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych. Ze względu na wyniki w nauczaniu Liceum Kochanowskiego w 1965 r. przyjęto w poczet Szkół Stowarzyszonych UNESCO, w latach 80. zostało członkiem-założycielem Klubu Szkół Przodujących i weszło do elitarnego Towarzystwa Szkół Twórczych. Od wielu lat utrzymuje się w czołówce polskich szkół średnich. W rankingu czasopism „Perspektywy" i „Rzeczpospolita" szkoła została sklasyfikowana następująco:

- w roku 2000 – II miejsce
- w roku 2001 – V miejsce
- w roku 2002 – V miejsce
- w roku 2003 – VII miejsce
- w roku 2004 – VI miejsce
- w roku 2005 – VIII miejsce.

Od 1919 roku, kiedy to szkoła została upaństwowiona i jako Gimnazjum Państwowe Męskie w Radomiu szczyci się imieniem Jana Kochanowskiego ze względu na swój humanistyczny charakter, pielęgnuje nieprzerwanie tradycje związane ze swym Patronem. Już przed wojną, w 1930 r., uroczyście obchodzono jubileusz 400 rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego. W 1980 r., z okazji 450 rocznicy tego wydarzenia, szkoła przygotowała inscenizację wybranych pieśni, fraszek i trenów poety dla społeczności Radomia.

W reprezentacyjnym miejscu szkoły znajduje się marmurowa ściana Patrona z sentencją „Służmy poczciwej sławie, a jako kto może, Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże" (Pieśń XIX. Ks. II). Podczas ważnych uroczystości wnoszony jest sztandar z wizerunkiem Jana Kochanowskiego. W sali 109, nazywanej Salą Patrona, mieści się stała ekspozycja fotografii i reprodukcji malarskich związanych z miejscami i ludźmi, wśród których żył poeta, a także cytatów z jego dzieł. Znajduje się w niej także popiersie Jana Kochanowskiego. Niedawno ZSO nr 6 otrzymał cenny dar od Społecznego Komitetu Ratowania Zabytków Radomia – projekt pomnika Jana z Czarnolasu, prezentowany w konkursie na realizację monumentu w centrum miasta.

Fragment ściany patrona szkoły

Uczniowie naszego gimnazjum i liceum szczególnie chętnie uczestniczą w konkursach wymagających znajomości dzieła, życia i epoki, w której tworzył Patron. W organizowanych

przez VI LO Wiosennych Spotkaniach z Poezją, nagrodzonych przez Polski Komitet ds. UNESCO, recytowali fraszki (2000 r.) i pieśni (2001 r.) poety. Ubiegłoroczny III Regionalny Konkurs Wiedzy o Kulturze Ziemi Radomskiej „Jan Kochanowski wobec renesansu europejskiego" przyniósł reprezentacji naszej szkoły pierwsze miejsce. W tym roku zaś nauczyciele ZSO nr 6 (mgr Z. Wieczorek i mgr I. Grześkiewicz) są organizatorami ogólnopolskiego konkursu „Prawie pięć wieków temu... czyli Jan Kochanowski na tle renesansu europejskiego", którego zwycięzca zostanie uhonorowany wycieczką do Włoch śladami autora Trenów.

W związku z jubileuszami 80 i 90 lat istnienia szkoły wydano 2 monografie poświęcone jej dziejom i dorobkowi: „80 lat Liceum Jana Kochanowskiego w Radomiu. 1912–2002", oprac. Cz. Jakubska, W. Macherzyński, Radom 1992 i „90 jubileusz Liceum Jana Kochanowskiego w Radomiu", oprac. zespół pod przew. A. Wasilewskiego, Radom 2002. Co roku aktualizowane i drukowane są foldery przeznaczone dla kandydatów do ZSO nr 6.

Zasoby biblioteczne poświęcone Patronowi szkoły są bardzo bogate, obejmują ponad 60 woluminów, w tym wszystkie dzieła poety, a także opracowania krytyczne jego tekstów, monografie twórczości Kochanowskiego, książki poświęcone edukacji regionalnej, zawierające informacje o miejscach, z którymi twórca był związany, albumy z reprodukcjami dzieł sztuki odrodzenia, opracowania historii literatury i kultury polskiej doby renesansu oraz wymienione już monografie szkoły.

Wśród innowacji edukacyjnych i wychowawczych związanych z Patronem warto wymienić te, które mają charakter stałego zwyczaju. Decyzją Rady Pedagogicznej w ZSO nr 6 obowiązuje i od kilku lat realizowana jest zasada corocznego zapoznania uczniów klas pierwszych z życiem i twórczością Patrona poprzez wycieczkę śladami poety (Sycyna–Zwoleń–Czarnolas– Policzna–Janowiec) i lekcje podsumowujące wyniki tej wędrówki. Szkoła współpracuje z Muzeum w Czarnolesie: we wrześniu 2001 roku odbyło się tam uroczyste włączenie młodzieży klas pierwszych do grona społeczności uczniowskiej poprzez odtworzenie w strojach z epoki – staropolskiego obyczaju przyjęcia gości w majątku Kochanowskiego.

ZSO nr 6 dysponuje własnym Medalem i Odznaczeniem Jana Kochanowskiego. Zgodnie z zasadami określonymi w Statucie Szkoły, przyznaje się je najlepszym absolwentom VI Liceum, którzy przy bardzo wysokiej średniej ocen osiągnęli status laureata lub finalisty olimpiady czy ogólnopolskiego konkursu przedmiotowego.

Pracownia informatyczna

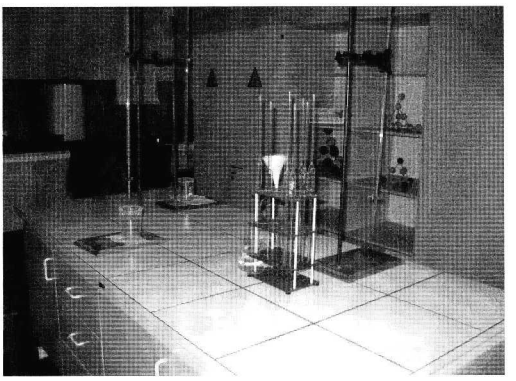

Laboratorium chemiczne

Wśród wybitnych absolwentów naszej szkoły są bohaterowie wojenni, hierarchowie Kościoła katolickiego (bł. Piotr Gołębiowski, biskup ordynariusz diecezji Sandomierskiej), wybitni naukowcy, artyści plastycy, ludzie filmu i teatru, politycy. Istnieje Stowarzyszenie „Kochanowszczak", zrzeszające absolwentów i pełnoletnich uczniów naszej szkoły; bliższe informacje na temat jego działalności można odnaleźć na stronie internetowej ZSO nr 6. Oprócz tego od 1992 roku działa Fundacja „Sapere aude" o charakterze ogólnym, promująca uczniów szczególnie zdolnych, m.in. poprzez wspieranie Klubu Promocji Talentów, przeznaczonego dla uzdolnionej młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjów.

W latach 1992 i 2002 odbyły się jubileuszowe zjazdy nauczycieli i absolwentów szkoły, o bardzo bogatym programie (m.in. sesja naukowa, projekcja filmu z historii szkoły, wernisaż i wieczór poetycki absolwentów, spotkanie w murach ZSO nr 6, bankiet). Regularnie odbywają się zjazdy poszczególnych roczników uczniowskich, np. w czerwcu oczekujemy spotkania z okazji 30-lecia matury absolwentów z 1975 r.

ZSO nr 6 bardzo aktywnie współpracuje ze szkołami i instytucjami zagranicznymi. W latach 1998-2001 braliśmy udział w I edycji programu „Socrates Comenius" wraz z 6 innymi europejskimi szkołami (z Hiszpanii, Grecji, Włoch i Belgii). Praca z klasami dwujęzycznymi oraz sposób organizowania egzaminu DSD 2 podlega nadzorowi Biura Pośrednika Rządu ds. Nauczania za Granicą. Klasy te od 1996 roku uczestniczą w wymianach zagranicznych (Ochsenhausen, Budapeszt, Kreuzau, Grimma, Mölln) i wyjazdach edukacyjnych (Bruchsal, Spittal). Uczniowie ZSO nr 6 od kilku lat odwiedzają Europejskie Laboratorium Cząstek Elementarnych CERN w Szwajcarii. Od 5 lat nasza szkoła utrzymuje także kontakty ze szkołami polskimi na Litwie, w Szumsku i Solecznikach, odwiedza je, pomaga w zaopatrzeniu w książki i przybory szkolne.

Anna Spólna

ADRES

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 im. J. Kochanowskiego w Radomiu
ul. J. Kilińskiego 25
26-600 Radom
tel.: (48) 363 23 96
faks: (48) 362 20 52
kochanowski@kochanowski.iq.pl
www.kochanowski.iq.pl

Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego w Radomiu

Tradycje teatralne Radomia sięgają XVIII wieku. W latach 1718–1726 przy Kolegium Pijarów działał teatr amatorski. W 1809 r. prefekt radomski otworzył teatr publiczny w kościele pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny przy ul. Nowospacerowej (obecnie Reja 7). Historia teatru w Radomiu w XIX w. jest historią teatru prowincjonalnego, historią trup objeżdżających wiele miast. Istotną przeszkodą był brak odpowiedniego budynku teatralnego. Wszystkie działające w tym czasie sceny (z największą mieszczącą się w Resursie Obywatelskiej) były prowizoryczne, budowane na przyjazd trupy i po jej wyjeździe rozbierane. Na początku XX w. ruch teatrów wędrownych osłabł. Rozkwit przeżywały teatrzyki rewirowe i one cieszyły się w Radomiu największą popularnością. W 1913 r. Bronisław Skąpski założył Teatr Województwa Kieleckiego z siedzibą w Radomiu. Miał on dawać przedstawienia zarówno w Radomiu, jak i Kielcach oraz innych miastach na terenie województwa. Teatr ten utrzymał się jednak tylko przez kilka miesięcy. We wrześniu 1948 r. powołano radomską scenę Teatru im. S. Żeromskiego w Kielcach. Mieściła się ona w Domu Kolejarza przy placu Zwycięstwa (obecnie placu Jagiellońskim). W latach 1952–1948 teatrem tym kierowali Irena i Tadeusz Byrscy i był to jeden z najciekawszych okresów w dziejach tej sceny. W 1959 r. za dyrekcji Haliny Gryglaszewskiej powołano

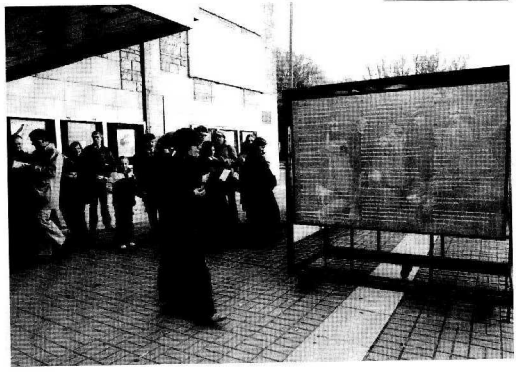

Teatr Powszechny im. J. Kochanowskiego
VI Międzynarodowy Festiwal Gombrowiczowski „Ku Operetce" 14–17 X 2004 r.
Foyer Teatru
Fot. Marian Strudziński

„Odprawa posłów greckich" wg Jana Kochanowskiego: Opracowanie tekstu i reżyseria – Adam Sroka, Scenografia – Anna Sakławska, Kostiumy – Joanna Pielat-Rusinkiewicz

Na zdj. Jarosław Rabenda, Agnieszka Marzec *Na zdj. Anna Maria Chrostowska*

„małą" scenę. Mieściła się ona w Domu Esterki w Rynku i działała do 1961 r. Obiema radomskimi scenami kierowała Jadwiga Marso. W 1965 r. budynek Domu Kolejarza zamknięto i przeznaczono do kapitalnego remontu. Przedstawienia jednak odbywały się, a radomskiej scenie szefowali Bronisław Orlicz, Bohdan Czeczak, a następnie Jerzy Wasiuczyński.

Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego w Radomiu powołano 22 grudnia 1976 r. Jego siedziba mieściła się w gmachu Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Żeromskiego 53. Na początku działał jako instytucja impresaryjna, prezentując spektakle z innych ośrodków. W grudniu 1977 r. wystawiono własną premierę: „Zemstę" Fredry w reżyserii Aleksandra Berlina. Działalność teatru ze stałym zespołem artystycznym inaugurowało przedstawienie „Droga do Czarnolasu" Maliszewskiego (10 listopada 1978 r.). Dyrekcję teatru objął Zygmunt Wojdan. Większość spektakli on reżyserował, a wystawiał głównie dramaty dające możliwość rozmowy o sprawach narodowych i społecznych (m.in.: „Wesele" Wyspiańskiego, „Kordian" Słowackiego, „Szewcy" Witkacego). 14 grudnia 1991 r. premierą „Tanga" Mrożka w reżyserii Z. Wojdana otworzono budowany przez ponad 20 lat nowy gmach teatru przy placu Jagiellońskim. Dyrekcję objął Wojciech Kępczyński. Do 1 stycznia 1994 r. teatr był instytucją państwową, od tego czasu przeszedł na utrzymanie miasta. Wojciech Kępczyński realizował formułę teatru otwartego na różnorodne formy działalności, w ciągu ośmiu lat dyrektorowania stworzył prężny ośrodek silnie promujący miasto. Linas Marijus Zaikauskas, który objął stanowisko dyrektora w latach: 1998–2001 próbował nawiązywać do tradycji wyznaczonej przez Z. Wojdana. W teatrze wystawiano klasykę polską i światową, komedię muzyczną, dramat współczesny, bajki dla dzieci dążąc do zaspokojenia różnorakich potrzeb estetycznych publiczności radomskiej. Zapoczątkowa-

na przez W. Kępczyńskiego formuła teatru otwartego znalazła ślad w kontynuacji Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczowskiego i organizacji Międzynarodowego Forum Twórczości Kobiet.

Od 2001 r. do chwili obecnej dyrekcję sprawuje Adam Sroka, a okres ten można uznać za niezwykle twórczy, przyciągający młodą widownię z całej Polski. 14–17 października 2004 r. odbyła się już VI edycja Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczowskiego. Od grudnia 2001 r. na miejsce zainicjowany przez dyrektora A. Srokę Tydzień Sztuk Odważnych, a w marcu i kwietniu Festiwal Premier „Radom Odważny", które to imprezy promują współczesną polską dramaturgię. Ponadto w ramach akcji „Lubię teatr w Radomiu" prezentowane są radomskiej publiczności ciekawe happeningi, pokazy multimedialne (tzw. winda multimedialna), pokazy mody, koncerty czy wystawy, zaś każdy widz może odpracować bilet na dowolne przedstawienie (akcja „zapracuj na bilet"). Teatr prowadzi też działalność edukacyjną, proponując nauczycielom i młodzieży cykl warsztatów i lekcji teatralnych. W ostatnim czasie powstały dwa nowe miejsca do grania przedstawień: Scena Foyer i Scena Plenerowa na dziedzińcu Teatru.

„Szachy" wg Jana Kochanowskiego
Opracowanie tekstu i reżyseria – Adam Sroka
Scenografia – Joanna Pielat-Rusinkiewicz
Na zdj. Piotr Izydorski, Blanka Kaczorowska, Paweł Gierada, Włodzimierz Mancewicz

ADRES

Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego
26-600 Radom, Plac Jagielloński 15
Tel. +48 48 384 53 06
Fax +48 48 384 53 07
teatr@teatr.radom.pl www.teatr.radom.pl

Stowarzyszenie Miłośników Poezji Jana Kochanowskiego „Renesans" w Radomiu

Już w końcu lat 80. w ówczesnym Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu powstała idea powołania Stowarzyszenia „Renesans". Zebrano grupę założycieli, opracowano statut. Ostatecznie Stowarzyszenie Miłośników Poezji Jana Kochanowskiego „Renesans" powstało w czerwcu 1992 roku z inicjatywy osób, które poezję Jana Kochanowskiego, kulturę polską, w tym kulturę ziemi radomskiej, traktowali w sposób szczególny. Wśród członków Stowarzyszenia znalazły się – między innymi – następujące osoby: Marian Krawczyk, Adolf Krzemiński, Jacek Jan Tatak, Tadeusz Derlatka, Marian Kuderski, Teresa Klulbicka-Sapieja, Wacław Kuś, Tadeusz Purtak, Joanna Tęcza. Choć były to osoby mieszkające w różnych częściach województwa i różnych zawodów, to łączyła je wspólna idea – zachować tradycję, ugruntować narodową pamięć, wzbogacić kulturowo swoją „małą ojczyznę".

Idea ta znalazła wyraz w Statucie Stowarzyszenia, zarejestrowanego 14 lipca 1992 roku. Oto zapisane w nim najważniejsze cele:

- popularyzowanie dorobku literackiego Jana Kochanowskiego i ukazywanie jego związków z ziemią radomską,
- inspirowanie oraz wspieranie wszelkich inicjatyw zmierzających do rozwoju kultury i sztuki,
- tworzenie społecznego ruchu na rzecz ochrony zabytków i dóbr kultury,
- prowadzenie własnej działalności wydawniczej.

Wcześniej, bo już w lutym – podczas wspólnego wyjazdu wraz z zespołem z Łaguszowa na Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych w Tarnogrodzie – ustaliliśmy z Burmistrzem Zwolenia Marianem Krawczykiem, że w czerwcu (w wieczór św. Jana) będziemy organizować Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe w Muzeum Jana Kochanowskiego. Zaraz też zwróciłem się do Dyrekcji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Radomiu, aby razem – w ramach Wiosny Literackiej – Ogólnopolski Konkurs Literacki „O dzban czarnoleskiego miodu". Biblioteka wyraziła zgodę, więc przystąpiono do opracowania i wysłania regulaminów. Pierwsze Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe odbyły się w Czarnolesie w dniach 23–24 czerwca 1992 roku zanim jeszcze formalnie zostały wybrane władze Stowarzyszenia. W programie były następujące przedsięwzięcia kulturalne:

- rozstrzygnięcie Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego „O dzban czarnoleskiego miodu",

- prezentacja laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego im. Jana Kochanowskiego (konkurs odbył się w MOK w Pionkach),
- sesja popularnonaukowa – we współpracy z RTN-em w Radomiu – poświęcona życiu i twórczości Jana Kochanowskiego z udziałem profesorów z Uniwersytem Jagiellońskiego; Tadeusza Ulewicza i Wacława Urbana,
- kiermasz książek – przygotowany przez P.P. „Dom Książki" w Radomiu,
- obrzęd sobótkowy w wykonaniu zespołów ludowych ze Zwolenia, Strykowic Górnych, Łaguszowa.

Współorganizatorami Spotkań byli: Urząd Miejski w Zwoleniu, Urząd Gminy w Policznie i Przyłęku, WBP w Radomiu, Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, RTN, Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo" w Radomiu, Towarzystwo Miłośników Miasta Zwolenia im. J. Kochanowskiego, dom kultury i biblioteka w Zwoleniu, Urząd Wojewódzki w Radomiu.

Wydatki Stowarzyszenia sfinalizował niżej podpisany, gdyż refundacja kosztów imprezy mogła nastąpić po uzyskaniu osobowości prawnej „Renesansu". Na Walnym Zebraniu Stowarzyszenia 21 lipca 1992 roku wybrano władze Stowarzyszenia:

1) Zarząd w składzie:
   - Tadeusz Derlatka – przewodniczący,
   - Adolf Krzemiński – wiceprzewodniczący,
   - Marian Krawczyk – wiceprzewodniczący,
   - Joanna Tęcza – skarbnik,
   - Jacek Jan Tatak – sekretarz
   - Mirosława Rutkowska – członek Zarządu
   - Wacław Kuś – członek Zarządu;
2) Komisja rewizyjna:
   - Marian Ryszard Kuderski – przewodniczący,
   - Teresa Kulbicka-Sapieja – zastępca przewodniczącego,
   - Krzysztof Orzechowski.
3) Sąd Koleżeński:
   - Jadwiga Kuderska – przewodnicząca,
   - Alicja Olejarczyk
   - Renata Pogorzelska-Wojtaszek.

Zaraz po wyborach przystąpiono do nakreślenia bogatego programu działania Stowarzyszenia. Powołano Kapitułę Nagród im. Jana Kochanowskiego w składzie: Marian Kuderski – przewodniczący, Teresa Kulbicka-Sapieja i Tadeusz Purtak. Dzięki temu program „Czarnoleskich Spotkań" w 1993 r. został poszerzony o uroczyste wręczanie nagród im. Jana Kochanowskiego w 5 dziedzinach: muzyka, teatr, literatura, folklor i sztuka ludowa oraz ochrona dziedzictwa kulturowego. Ten moment wyraźnie wpłynął na podniesienie rangi naszej imprezy. Koncert uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Radomiu uświetnił czarnoleską imprezę. W lipcu tego roku nasze Stowarzyszenie przygotowało interdyscyplinarną imprezę artystyczną w Galerii „JAG" prof. Janusza Gajdy w Puławach. Wystawie prac malarskich Andrzeja Minajewa, Jadwigi Kuderskiej i Janiny Ciechanowicz towarzyszył koncert poetycko-muzyczny. Wystąpili poeci z „Łuczywa" i „Po prostu zespół", natomiast przy ognisku „Gotardowie" oraz Zespół i Kapela ze Strykowic Górnych. W ww. Galerii zorganizowa-

liśmy jeszcze dwa wernisaże wystaw malarstwa Krzysztofa Mańczyńskiego i Witolda Kowalskiego. Zarząd Stowarzyszenia podjął się trudnego i ambitnego zadania wydania albumu pt.: „Ziemia Rodzinna Jana Kochanowskiego". Wysłano zaproszenia do jego realizacji do wszystkich krajowych ośrodków uniwersyteckich. Przeprowadzono rozmowy z Tadeuszem Ulewiczem i Wacławem Urbanem z UJ oraz Janem Pelcem z UW. Niestety, mimo początkowej deklaracji, większość ośrodków naukowych wycofała się z tego przedsięwzięcia. Wobec powyższego referaty z sesji w Czarnolesie T. Ulewicza i W. Urbana ukazały się w biuletynie RTN, a zamiast albumu wydaliśmy książkę Tomasza Palacza „Człek. Boże igrzysko. Jan Kochanowski w Radomskiem".

Stowarzyszenie było wydawcą jeszcze innych publikacji:

„Spotkania z bajką" Elżbiety Kościelniak,

„Na pielgrzymim szlaku" Jadwigi Kuderskiej (zbiór wierszy dedykowanych papieżowi Janowi Pawłowi II),

Pokłosie Konkursu Literackiego 1992–2001 „O dzban czarnoleskiego miodu" (wspólnie ze stowarzyszeniami: „Sycyna" i „Łuczywo").

Stowarzyszenie włączyło się do organizacji VI Ogólnopolskiego Konkursu Regionalnych Towarzystw Kultury w Radomiu w 1998 roku. „Renesans" wspierał imprezy prezentujące zwyczaje i obrzędy w Klubie Środowisk Twórczych „Łaźnia" w Radomiu – organizowane przez TKT. Stowarzyszenie współorganizowało Wojewódzką Biesiadę Gawędziarzy. Poetów i Śpiewaków Ludowych w Turnie (dwukrotnie), w siedzibie Stowarzyszenia „Civitas Christiana" oraz od 1995 roku – w Zwoleniu (główny organizator DK w Zwoleniu). W latach 1992–1996 w ramach sesji popularnonaukowej organizowanej podczas „Spotkań Sobótkowych" oraz cyklicznej sesji zatytułowanej „Region jako podmiot lokalnej społeczności" – organizowanej w Radomiu pod patronatem Wojewody Radomskiego, występowali cenieni uczeni oraz znani krytycy literaccy: Tadeusz Ulewicz, Wacław Urban, Adam Massalski, Wiesław Caban, Krzysztof Pysiak, Tadeusz Żółciński, Krzysztof Skorowski, Kazimierz Dejna, Mirosław Korolko, Zenon Guldon.

26 listopada 1996 roku podczas Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia z kandydowania do władz zrezygnowali: Joanna Tęcza, Jan Jacek Tatak, Adolf Krzemiński. Prezydium ukonstytuowało się następująco:

Tadeusz Derlatka – prezes,
Wacław Kuś – z-ca prezesa,
Tadeusz Purtak – sekretarz,
Mikołaj Grudziński – skarbnik.

Przewodniczącą sądu koleżeńskiego wybrano Jadwigę Kuderską, a przewodniczącą komisji rewizyjnej – Henrykę Wiśniewską. Na walnym zebraniu (9 maja 2001 r.) dokonano pewnych zmian: wiceprezesem ponownie został Adolf Krzemiński, a skarbnikiem Genowefa Podgajniak, która znacznie przyczyniła się do poprawy sytuacji finansowej Stowarzyszenia (składki). Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został Aleksander Sawicki, a Sądu Koleżeńskiego – Jadwiga Kuderska. Kanclerzem Kapituły Nagrody im. J. Kochanowskiego bez przerwy pozostaje Marian Kuderski. Kapituła pracuje rzetelnie i systematycznie. Stowarzyszenie do chwili obecnej organizuje Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe prawie w niezmienionym wymiarze programowym. Od 1999 roku do grona współorganizatorów tej imprezy weszło Starostwo Powiatowe w Zwoleniu. W ostatnich latach Stowarzyszenie włączyło się w realizację budowy pomnika Jana Kochanowskiego w Radomiu. Przynajmniej raz w roku

odbywały się zebrania wszystkich członków (w Urzędzie Wojewódzkim, w siedzibie PAX-u, w WBP (MBP), KŚT „Łaźnia" w Radomiu). **Ton Stowarzyszeniu niezmiennie nadaje prezes Tadeusz Derlatka, którego autorytet i osobista kultura dobrze służą realizacji ambitnych celów.**

Na zakończenie należy wymienić gości, którzy uświetnili imprezę w Czarnolesie. Wiersze laureatów konkursu literackiego przez wiele lat prezentowała Anna Ramza – aktorka z Radomia, a w ostatnich latach również radomscy aktorzy: Włodzimierz Mancewicz, Andrzej Bieniasz. Ze znanych literatów współpracujących ze Stowarzyszeniem przy ocenie pokłosia tegoż konkursu wymienić wypada: Mariana Grześczaka, Romana Śliwonika, Jana Zdzisława Brudnickiego, Leszka Żulińskiego, Krzysztofa Pysiaka, Krzysztofa Karaska, Tadeusza Żółcińskiego. Część muzyczną zapewniali – między innymi – Kapela „Fidelis" z Przemyśla, Elżbieta Wojnowska, Tadeusz Woźniak, Chór Miasta Radomia „Sancti Casimiri Cantores Radomienses" ks. Wojciecha Szarego, Miejska Orkiestra Dęta- działająca przy ZW ZOSP w Radomiu, grupy muzyczne PSM I i II st. w Radomiu oraz Stowarzyszenia Społecznych Ognisk Artystycznych w Radomiu.

Adolf Krzemiński

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów w Radomiu

Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów powstało w 1994 roku z inicjatywy nauczycieli, którzy chcieli w sposób wyrazisty – przez swoich przedstawicieli wypowiadać się na temat polskiej szkoły i znaczenia nauczania języka polskiego w kształtowaniu osobowości Polaków. Uczestniczono w pionierskich programach wdrażających nową koncepcję egzaminu dojrzałości, propagowano reformę strukturalną polskiego szkolnictwa. Członkowie SNaP pisali nowe programy nauczania języka polskiego, tworzyli nowe podręczniki dla szkół różnych typów. Przez 10 lat z Stowarzyszeniu było ponad 2000 nauczycieli.

Radomski Oddział Stowarzyszenia z siedzibą w V LO im. R. Traugutta powstał w 2000 roku. Poprzez nawiązanie licznych kontaktów i podpisanie porozumień o współpracy z instytucjami naukowymi i kulturalnymi udało się zorganizować i przeprowadzić wiele znaczących przedsięwzięć.

Propagowano kulturę regionu poprzez prowadzenie Regionalnego Konkursu Wiedzy o Kulturze Ziemi Radomskiej w latach 2001–2005.

Około 1000 uczniów ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjlanych z terenu dawnego województwa radomskiego realizowało zadania konkursowe, których efektem są filmy dydaktyczne, prezentacje multimedialne, przewodniki, albumy i scenariusze działań teatralnych.

Przedstawicielki SNaP uczestniczyły w realizacji programu „Renesans – Integracja 2002–2004".

Od 2002 roku z inicjatywy SNaP odbywa się konkurs ortograficzny, który cieszy się ogromną popularnością wśród uczniów, zaprzeczając tym samym tendencji do lekceważenia znajomości zasad pisania.

Najważniejszym zadaniem Stowarzyszenia jest integrowanie środowiska polonistycznego, zaspokajanie jego potrzeb duchowych: obcowania z działem sztuki, czy autorytetem naukowym. Udaje się wypełnić te zadania poprzez organizowanie licznych szkoleń i spotkań, wycieczek i wizyt, głównie na współpracy z Radomskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, Stowarzyszeniem Oświatowym „Sycyna", Towarzystwem Kultury Teatralnej, Centrum Rzeźby Polskiej.

Tradycją Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów jest organizowanie konferencji naukowych, promujących dokonania środowiskowe.

W Radomiu odbyły się konferencje poświęcone twórczości Cypriana Kamila Norwida i Jana Kochanowskiego.

W marcu 2005 roku przygotowano ogólnopolską konferencję dla nauczycieli polonistów zatytułowaną „Twórczość Jana Kochanowskiego wobec wyzwań współczesności", w której uczestniczyło ponad 120 osób. Wysłuchano wielu interesujących wykładów (np. prof. Krzysztofa Mrowcewicza „Jan Kochanowski – na początek wieku", dr. Jarosława Klejnockiego „Kochanowski dziś – próba czytania szkolnego" odbyto wycieczkę edukacyjną śladami Jana Kochanowskiego na trasie Radom – Sycyna – Policzna – Czarnolas – Zwoleń. Uczestnicy konferencji obejrzeli również spektakl „Szachy" Jana Kochanowskiego w Teatrze Powszechnym, rozmawiali też o obyczajach szlachty polskiej w trakcie biesiady renesansowej.

Radomski Oddział SNaP skupia aktywnych, poszukujących i ambitnych nauczycieli, tworzy tym samym znaczącą grupę przyjaciół, skupionych wokół interesujących ich spraw.

Elżbieta Zawodnik

Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo" w Radomiu

Rok powstania:

a) Grupa Poetycka „Łuczywo" – 1981 rok,
b) Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo" – 1992 rok.

Rys historyczny

Grupa Poetycka „Łuczywo" powstała jesienią 1981 roku z inicjatywy Adolfa Krzemińskiego, a pomysłodawcą nazwy był Bolesław Michał Soczyński (nie żyje). Adolf Krzemiński został przewodniczącym Grupy, a zastępcą Jacek Jan Tatak. **W chwili powstania Stowarzyszenia Adolf Krzemiński został prezesem**, a Jacek Jan Tatak Skarbnikiem (później: Alicja Olejarczyk, a obecnie: Ewa Stupnicka).

Główne cele statutowe:

- rozwijanie zdolności twórczych członków Łuczywa, wzboganie świadomości poetyckiej,
- kształtowanie języka poprzez docieranie do źródeł poezji – warsztaty literackie,
- popularyzowanie dorobku literackiego członków Grupy „Łuczywo",
- popularyzacja poezji polskiej i światowej,
- podnoszenie rangi literatury, a zwłaszcza poezji w życiu społecznym.

Ważniejsze osiągnięcia

Organizowanie warsztatów literackich:

a) lata: 1981–1991, 2–4 razy w roku w ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych w Zbożennej i w Chlewiskach, z udziałem pisarzy i krytyków z Krakowa i z Warszawy,
b) lata: 1991–2001 – 1–2 razy w roku na działkach i w mieszkaniach Adolfa Krzemińskiego, Jacka Jana Tataka, Ewy Pachucy (obecnie: Stupnicka); w Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

Systematyczne spotkania pierwszy raz w miesiącu w I czwartek miesiąca w WDK-u, SOK „Relaks", a od 1987 roku w Klubie Środowisk Twórczych „Łaźnia".

Organizowanie Radomskich Spotkań z Poezją (18 edycji).

Organizowanie ogólnopolskich konkursów literackich i poetyckich:
- im. Stanisława Grochowiaka (luty),
- na wypowiedź o Bolesławie Leśmianie (maj), (gł. organizator – DK w Iłży),
- o dzban czarnoleskiego miodu (czerwiec).

Współorganizowanie imprezy pn. „W kręgu folkloru i sztuki ludowej"; 3 razy w roku w Klubie „Łaźnia" i „Czarnoleskich Spotkań Sobótkowych" (czerwiec).

Wydanie ponad 40 tomików poetyckich i 5 antologii.

Współorganizowanie V ogólnopolskiego Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury w Radomiu (wrzesień 1998 rok).

Organizowanie spotkań autorskich i wieczorów poezji.

Działalność wydawnicza

a) wydanie 4 tomików i 1 zbioru opowiadań; w 2002 roku wydanie tomików następujących członków Stowarzyszenia: Teresy Piaseckiej-Soleckiej, Adolfa Krzemińskiego, Zofii Kucharskiej, Teresy Kulbickiej-Sapieja,
b) wydanie 2 albumów:
   - „Radomskie w poezji i fotografii" (wręczono delegatom Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury),
   - „Radomskie sacrum w poezji i fotografii".

Zorganizowanie jubileuszu 20-lecia „Łuczywa" (listopad 2001).

Zamierzenia na przyszłość

1) wydawanie tomików poetyckich (1–2 w roku)
2) wydanie 4 albumów (wspólnie z RTF) o tematyce:
   - Śladami Jana Kochanowskiego,
   - Boże Narodzenie,
   - miłość,
   - pejzaż radomski;
3) kontynuowanie w ramach „Radomskich Spotkań z Poezją" prezentacji kolejnych regionów literackich. Podczas XV Spotkań z Poezją prezentowany był Ciechanów, w 2003 prezentowana była poezja z Siedlec, a w następnych latach kolejne regiony. W 2005 roku omawialiśmy i prezentowaliśmy poezję ludową ziemi radomskiej.
4) systematyczna działalność wg stałych form pracy (pkt. 3).

Charakterystyka członków:

a) wiek: do 25 lat: 2 osoby; 25–65 lat: 16 osób; 65 lat i więcej: 4 osoby;
b) zawody wykonywane: rencistka, 4 emerytki, 2 urzędników, 3 nauczycieli, 2 artystów plastyków, 1 kustosz, 1 bezrobotna, 3 pracowników kultury, 4 wolne zawody, 1 inne.

Władze towarzystwa:

1) Zarząd: Adolf Krzemiński – Prezes, Ewa Stupnicka – Skarbnik, Arkadiusz Durasiewicz – Sekretarz,

2) Komisja Rewizyjna: Agnieszka Soczewińska, Teresa Piasecka-Solecka, Jadwiga Wodzyńska-Bujak,
3) Sąd Koleżeński: Alicja Olejarczyk – Przewodniczący, Teresa Kulbicka-Sapieja, Zofia Kucharska.

Stan majątkowy:

a) Stowarzyszenie nie posiada własnego lokalu, natomiast korzysta – na zasadzie użyczenia – z pomieszczeń Klubu Środowisk Twórczych „Łaźnia" w Radomiu,
b) Stowarzyszenie nie posiada majątku trwałego,
c) Stowarzyszenie otrzymuje środki na zadania zlecone z budżetu Gminy Miasta Radomia i z budżetu Sejmiku Województwa Mazowieckiego na realizację Radomskich Spotkań z poezją i na działalność wydawniczą,
d) działalność stowarzyszenia jest społeczna.

W 2005 roku „Łuczywo" wspólnie z RTF-em wyda album „Radomskie w poezji i fotografii. Śladami i z inspiracji Jana Kochanowskiego". Ponadto planuje się wydać tomiki poetyckie Ewy Stupnickiej i Zdzisławy Jezierskiej-Koźlickiej. Stowarzyszenie jest pomysłodawcą i organizatorem koncertu z okazji 475 rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego pt. „W hołdzie Janowi Kochanowskiego", który odbędzie się 27 czerwca w Teatrze Powszechnym w Radomiu.

Adolf Krzemiński

ADRES
Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo"
26-600 Radom
ul. Żeromskiego 56
(Klub Środowisk Twórczych „Łaźnia")

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego w Rząśni

Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Rząśni istnieje od 01.09.1999 roku. Stanowisko dyrektora szkoły objęła mgr Janina Marchewka, a **od roku 2000 funkcję tę sprawuje mgr Beata Bednarek**. W pierwszym roku istnienia szkoły naukę rozpoczęło 69 uczniów, w chwili obecnej jest ich 214 w 9 oddziałach o ogólnym profilu kształcenia. W gimnazjum zatrudnionych jest 23 nauczycieli, w tym 15 na pełnym etacie; 3 na niepełnym etacie, a 5 osób dopełnia etat innej szkoły.

Szkoła wyposażona jest w pracownię komputerową, bibliotekę, posiada też klasopracownie przedmiotowe, od 2002 r. salę gimnastyczną, siłownię oraz świetlicę (stołówkę).

Jesienią roku 2001, z inicjatywy dyr. Szkoły Beaty Bednarek, Rady Pedagogicznej i Rady Rodziców, po wielu konsultacjach, przeanalizowaniu oczekiwań społeczności szkolnej oraz środowiska lokalnego, zapadła decyzja o rozpoczęciu procedury przyjęcia przez Gimnazjum w Rząśni imienia poety polskiego renesansu Jana Kochanowskiego, wszczęto również starania o ustanowienie insygniów.

14 X 2002 r. miało miejsce uroczyste nadanie szkole imienia, natomiast 07 XI 2003 roku odbyła się uroczystość przekazania sztandaru naszemu Gimnazjum. Posiadamy w naszych zbiorach: Jana Kochanowskiego „Elegii ksiąg czworo", Jana Kochanowskiego „Dzieła polskie" (tom1, 2), Jana Kochanowskiego „Dzieła Wybrane"; J. Porazińska „Kto mi dał skrzydła czyli rzecz o Janie Kochanowskim", W. Walecki „Jan Kochanowski w literaturze i kulturze polskiej doby oświecenia".

Nadanie imienia Jana Kochanowskiego naszej szkole

14 X został ogłoszony dniem Patrona szkoły, (odbywają się w tym dniu akademie poświęcone życiu i twórczości Jana Kochanowskiego oraz konkursy związane z osobą naszego Patrona).

Nie można podjąć jakiejkolwiek próby wychowania do odpowiedzialności, bez określenia i uporządkowania największych pojęć. To właśnie postać Jana Kochanowskiego przypomina o prawdach podstawowych: wierności wobec poczynionego wyboru, miłości do Ojczyzny, wychowania piękna ojczystej przyrody, piękna literatury polskiej i języka ojczystego. Wszystkim nam towarzyszy nadzieja, że absolwenci naszego gimnazjum spłacą duchowy dług wobec Patrona i podejmą grę z losem, w której sumienie i przywiązanie do tak niemodnych dzisiaj wartości odgrywa rolę decydującą.

Postać Jana Kochanowskiego tak mocno osadzona w przyjętym przez szkołę systemie wartości wzmocni niewątpliwie więzi z Ojczyzną i oprze je na wyrazistych wzorcach osobowych oraz jasno sprecyzowanych ideałach. Te moralne drogowskazy będą wspierać uczniów w odnalezieniu właściwej drogi, ułatwią odkrycie autentycznego sensu życia i pozwolą odbudować hierarchię wartości.

Uroczyste przekazanie sztandaru

Przyjęcie imienia Jana Kochanowskiego – patrioty i nade wszystko obywatela świadomego swych obowiązków, jest również niezwykle ciekawą propozycją intelektualną zarówno dla ludzi młodych, jak i całej społeczności lokalnej.

Nasz patron należał do pokolenia, które potrafiło w niewiarygodnie trudnych warunkach dać świadectwo umiłowania Ojczyzny i języka polskiego. Nie może istnieć rzeczywista wolność bez Pamięci.

Ale pamięć posiada jeszcze jeden wymiar, bezcenny szcze-

gólnie w szkole, w pracy wychowawczej, w której tak dużą rolę odgrywa kształtowanie umiejętności. Oderwanie się od tradycji, zepchnięcie jej na obrzeża życia społecznego, utracenie dorobku przyszłych pokoleń, szczególnie w sferze kultury i literatury polskiej, musi w konsekwencji wyjaławiać tkankę narodową, gdyż alienująca się świadomość nie jest w stanie podtrzymać życia narodowego, uczynić go atrakcyjnym i dynamicznym.

Izba pamięci patrona szkoły – Jana Kochanowskiego

Dzięki związkowi uniwersalizmu z charakterem narodowym oraz lokalną tradycją, nasza szkoła w naturalny sposób łączyć będzie przeszłość z teraźniejszością, tworząc, miejmy nadzieję, mocny fundament, niezbędny, by móc kształtować dojrzałe, mądre osobowości.

Rząśnia, w której znajduje się Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego, jest malowniczą miejscowością położoną pomiędzy Pajęcznem a Szczercowem, nad rzeką Nieciecz. Naj-

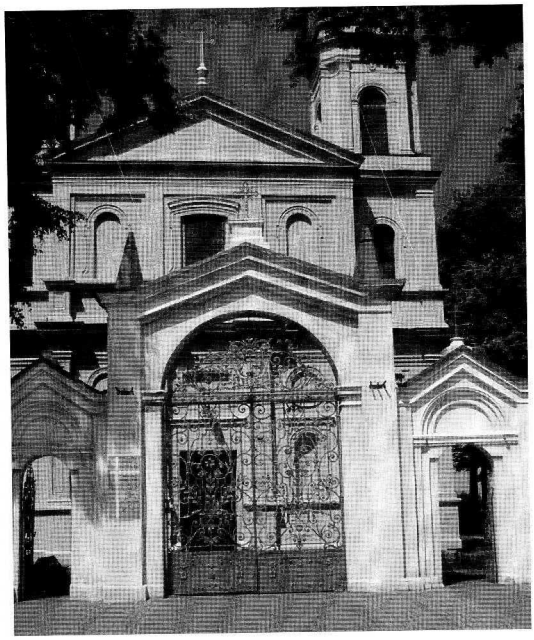

Zabytkowy kościół z ozdobną bramą

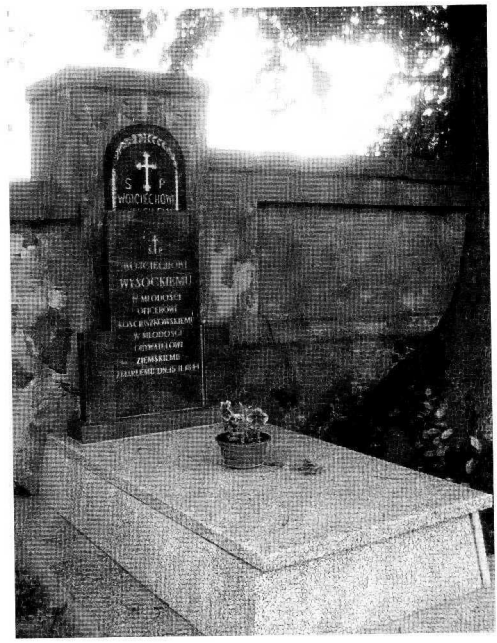

Grób oficera powstania kościuszkowskiego

prawdopodobniej powstała w 1357 roku (ma 645 lat). Nazwa Rząśni wywodzi się od roślin wodnych – rzęs, których było kiedyś dużo w okolicznych stawach. Od 1570 roku Rząśnia była osadą świecką, a od 1870 roku folwark stał się własnością Ignacego Korabita Ostrawskiego. Interesującą budową jest kościół – z ozdobną bramą, wybudowany w latach 1862–1867 w stylu neorenesansowym i klasycystycznym, zabytkowy jest również grób Wojciecha Wysockiego z 1842 roku.

Obecnie charakter gminy zmienia się z uwagi na rozpoczęcie wydobywania węgla brunatnego „Odkrywki Szczerców". W związku z rozwojem przemysłu węglowo-energetycznego, na terenie gminy powstają firmy usługowo-produkcyjne, działają również trzy przesypownie cementu z cementowni „Warta". W związku z zagospodarowaniem terenu i niezanieczyszczonym środowiskiem przygotowywana jest baza dla rekreacji i wypoczynku.

Małgorzata Pęciak, Monika Dyrek, Agata Baran

ADRES

Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Rząśni
ul. 1 Maja 37
tel. (044) 631-71-78,
gimnazjum.kochanowski@interia.pl
www.rzasnia.prv.pl

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego w Rzeczycy

Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Rzeczycy zostało powołane Uchwałą Rady Gminy Rzeczyca w wyniku wprowadzenia reformy oświaty. Inauguracja szkoły odbyła się 1 września 1999 r. z udziałem 98 uczniów. Obecnie uczęszcza do niej 257 uczniów. Zadania dydaktyczno-wychowawcze realizuje 26-osobowa kadra pedagogiczna. Gimnazjum jest szkołą publiczną. **Dyrektorem placówki od początku jej istnienia jest Grażyna Kielan.**

W trzecim roku funkcjonowania szkoły, gimnazjum – jako pierwsze w powiecie tomaszowskim – otrzymało imię i sztandar. Wyboru Patrona dokonali uczniowie, rodzice i nauczyciele. Inicjatorem i organizatorem przedsięwzięcia była dyr. G. Kielan.

Uroczystość nadania szkole imienia połączona z ufundowaniem sztandaru odbyła się 14 października 2002 r. w obecności zaproszonych delegacji młodzieży i nauczycieli ze szkół podstawowych i zaprzyjaźnionych z nami gimnazjów powiatu rawskiego i tomaszowskiego, władz samorządowych, radnych gminy, przedstawicieli kuratorium i społeczności lokalnej. Była to jedna z najpiękniejszych lekcji wychowania patriotycznego, nauki utożsamiania się ze swoją szkołą i jej symbolami, a także pokazania młodzieży sylwetki wielkiego Polaka, jako wzorca do naśladowania.

Z tej okazji powstały foldery okolicznościowe oraz wydano specjalny numer gazetki szkolnej, poświęcony poecie i jego twórczości. Nasza szkoła jest placówką młodą, Patrona posiada dopiero od trzech lat, dlatego ciągle wzbogaca zasoby biblioteczne poświęcone życiu i twórczości Jana Kochanowskiego oraz poszukuje innowacji edukacyjnych związanych z Patronem.

Szkoła posiada bardzo dobrą bazę lokalową, estetycznie urządzony teren wokół szkoły oraz bogato wyposażone pracownie: internetową, językową, biologiczno-chemiczną oraz salę gimnastyczną. W tym roku rozpoczynamy budowę środowiskowej hali sportowej o wymiarach olimpijskich.

Uczniowie naszej szkoły biorą udział i odnoszą sukcesy w różnego rodzaju konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych. Są wśród nich laureaci konkursów: historycznego, biologicznego i ekologiczno-turystycznego.

Od wielu lat szkoła cyklicznie organizuje różnego rodzaju uroczystości i imprezy, m.in.:

- Festiwale Gimnazjalne „Wieś polska w prozie i poezji",
- Gimnazjada – dzień młodzieży mający na celu zintegrowanie uczniów gimnazjum i klas szóstych szkół podstawowych z terenu gminy,
- Gminne Konferencje Oświatowe, poświęcone problemom oświaty i wychowania młodzieży,
- Dzień Patrona Szkoły.

Dzień patrona jest bardzo uroczyście obchodzony. Uczniowie przychodzą w strojach galowych. W klasach są okolicznościowe gazetki poświęcone J. Kochanowskiemu. Najważniejsza jest jednak akademia, na której przedstawiany jest dorobek poetycki patrona. W montażach słowno-muzycznych biorą udział uczniowie, którzy najlepiej prezentowali się na klasowych konkursach poetyckich.

Gmina Rzeczyca położona jest na skraju Puszczy Spalskiej w malowniczej dolinie rzeki Pilicy. Od kilku lat posiada herb, który symbolizuje białego łabędzia umieszczonego na czerwonej tarczy.

Pierwsza wzmianka o Rzeczycy pochodzi z 1335 roku, kiedy to była wsią królewską. W 30 lat później odnotowano istnienie kościoła.

W latach 1779–1804 proboszczem miejscowej parafii był znany historyk i pamiętnikarz ks. Jędrzej Kitowicz, autor dzieł: „Opis obyczajów za panowania Augusta III" i „Pamiętniki, czyli Historia Polski".

Drugą osobą związaną z regionem była Narcyza Żmichowska – pisarka, prekursorka polskiej powieści psychologicznej. W latach 1839–1857 (z przerwami) mieszkała w majątku u rodziny (siostry Wandy Redlowej i ojca Jana Żmichowskiego). Przez 3 lata uczyła dzieci w miejscowej szkole.

W końcu XVIII wieku Rzeczyca była ośrodkiem starostwa rzeczyckeigo, dobrze zagospodarowaną i ludną wsią. W 1789 roku liczyła 86 domów i 423 mieszkańców, czym przewyższała niejedno miasto ówczesnej Polski.

Do zabytków architektury należą:

- zespół neorenesansowy kościoła parafialnego św. Katarzyny z chrzcielnicą, dwoma kropielnicami piaskowymi, zdobione herbem Poraj znajduje się tam również obraz przedstawia-

jący św. Rodzinę ze szkoły weneckiej (pierwsza połowa XVI wieku) oraz portret ks. Jędrzeja Kitowicza,

- obraz biskupa Jana Pawła Woronicza,
- karczma murowana (przebudowana) – obecnie restauracja,
- pozostałości zespołu dworskiego – spichlerz – obecnie siedziba RSP Rzeczyca,
- park – obecnie park im. Ignacego Paderewskiego,
- zespół dworski w Bartoszówce o pow. 12 ha,
- pozostałości zespołu dworskiego w Grotowicach z parkiem położonym na wysokiej skarpie.

Na skraju opadającego ku rzece parku, Władysław Grotowski na pamiątkę bitwy pod Guzowem (6 VII 1607 r.), wystawił trzymetrową figurę w kształcie kolumny z czworokątną kapliczką z herbami Ciołek i Rawicz.

mgr Piotr Kosiacki

ADRES

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego w Rzeczycy
ul. księdza Jędrzeja Kitowicza 4,
97-220 Rzeczyca
tel./fax 044 710 61 22
gimrzeczyca@poczta.onet.pl

Gimnazjum Publiczne nr 6 im. Jana Kochanowskiego w Sosnowcu

Sylwetka Szkoły

Gimnazjum nr 6 im. Jana Kochanowskiego w Sosnowcu powołane zostało do życia w 1999 roku w wyniku reformy oświaty. Siedzibą szkoły stał się budynek wygasającej Szkoły Podstawowej nr 31 im. Jana Kochanowskiego (2003/2004 jest ostatnim rokiem jej funkcjonowania).

W wyniku przeprowadzonej ankiety rodzice i uczniowie opowiedzieli się za przejęciem imienia Jana Kochanowskiego. Uchwałą Rady Miejskiej w Sosnowcu Nasze Gimnazjum otrzymało je, a uroczystości związane z tym faktem odbyły się **17 października 2003 r.** i były uświetnione przekazaniem dyr. mgr Aleksandrze Żbik sztandaru ufundowanego przez Radę Rodziców działającą przy Gimnazjum nr 6. W tym dniu odbyło się również ślubowanie uczniów klas pierwszych.

Współpraca międzynarodowa

Szkoła bierze udział w Międzynarodowej Wymianie Prac Plastycznych – International Childrens Art. Exchange w La Jolli w Kaliforni – USA.

W Szkole aktywnie działa Klub Europejski.

Uczniowie naszego Gimnazjum odnoszą sukcesy w Międzynarodowych Mistrzostwach w Grach Logicznych i Matematycznych.

Ponadto corocznie uczestniczą w konkursie matematycznym Kangur, a od tego roku szkolnego również brać będą udział w konkursie fizycznym Lwiątko.

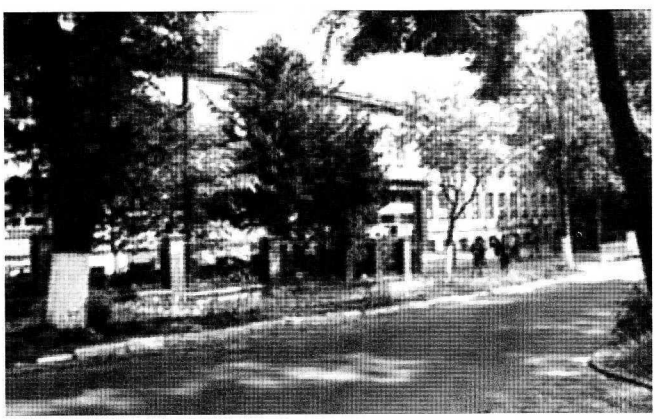

Formy popularyzacji legendy i poezji Jana Kochanowskiego

Uchwałą Rady Pedagogicznej ustalono, iż co roku w drugiej połowie października obchodzić będziemy w naszej szkole Tydzień Patrona, w ramach którego organizowane będą prezentacje wszystkich klas, odbywające się corocznie pod innym hasłem.

Opis publikacji, własnych opracowań

Scenariusz uroczystości poświęconej Janowi Kochanowskiemu mgr Doroty Nieznanowskiej-Gawlik pt. „Serce roście patrząc na te czasy".

Planuje się:

- opracowanie cyklu scenariuszy lekcji poświęconych J. Kochanowskiemu oraz epoce w której żył,
- scenariuszy uroczystości szkolnych,
- tomiku poezji – plonu konkursów poetyckich ogłaszanych przez szkołę.

ADRES

Gimnazjum Publiczne nr 6 im. Jana Kochanowskiego
ul. Janka Krasickiego l, 41-218 Sosnowiec, woj. śląskie
tel. 263-76-29, tel./fax 292-80-18
www.gim6sosnowiec.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Kochanowskiego w Stalowej Woli

Motto szkoły

„Ani ja dbam o pompę, ani o infuły,
uczciwe wychowanie to moje tytuły".

Jan Kochanowski

Dyrektorem szkoły jest Lucyna Żminda, zastępcą Małgorzata Moskal. W szkole pracuje 27 nauczycieli, uczy się 297 uczniów. Jest to najstarsza szkoła w Stalowej Woli, gdyż ma za sobą ponad 200 lat historii i tradycji.

Szkoła znajduje się w dzielnicy Stalowej Woli – Rozwadowie, który do roku 1973 był samodzielną miejscowością. Miasteczko założył w 1690 r. Gabriel Rozwadowski. Mieszkańcy nie mieli łatwego życia, gdyż Rozwadów niszczyły częste klęski powodzi, kiedy wylewał San, i pożary. Na miejscowym cmentarzu znajdują się groby konfederatów barskich oraz uczestników powstań listopadowego i styczniowego. Godne uwagi są: pochodzący z 1753 roku Klasztor o.o. Kapucynów, Kościół Matki Bożej Szkaplerznej, zabytkowe kapliczki i krzyże przydrożne oraz powstałe w dawnym zamku książąt Lubomirskich Muzeum Regionalne słynące z interesujących wystaw.

Szkolnictwo w Rozwadowie ma tradycje sięgające XVIII stulecia. W 1793 r. powstała tu jednoklasowa szkółka parafialna. Ponad sto lat później oddano do użytku szkołę z 6 salami lekcyjnymi. Na początku XX wieku była ona jedyną w naszej okolicy regularnie działającą placówką oświatową. Historia szkoły dokumentowana jest w kronikach, których początek sięga roku 1895.

Takie są początki dzisiejszej „dziewiątki", która słynie z interesujących konkursów międzyszkolnych budzących zainteresowanie w środowisku lokalnym. Należą do nich: Konkurs Recytatorski Poezji Jana Kochanowskiego, którego początek sięga roku 1994, Konkurs Mitologiczny organizowany od 1997 roku, oraz najmłodszy – Konkursu Kolęd i Pastorałek, organizowany z rozmachem w bożonarodzeniowej atmosferze już po raz trzeci.

Dużym powodzeniem wśród uczniów cieszą się ciekawe konkursy szkolne, wśród nich tak oryginalne jak np. „Poezji Radosnej" i „Pięknego Czytania", ale także konkursy matematyczne, ortograficzne, ekologiczno-przyrodnicze, plastyczne oraz językowe.

Tradycją stają się także Dni Otwarte Szkoły połączone z cieszącym się wielkim zainteresowaniem Piknikiem Rodzinnym.

Sztandar szkoły

Tablica Patrona

W 1984 r. dyrekcja Szkoły Podstawowej nr 9 w Stalowej Woli realizując propozycję młodzieży, nauczycieli i rodziców wystąpiła z wnioskiem o nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego.

Patrona wybrano w wyniku głosowania uczniów. **Uroczyste wręczenie sztandaru i nadanie szkole imienia odbyło się 6 czerwca 1987 r.** Odsłonięto także wtedy tablicę z wizerunkiem patrona szkoły.

Myślą przewodnią szkoły są słowa Jana z Czarnolasu: „Ani ja dbam o pompę, ani o infuły, uczciwe wychowanie to moje tytuły". Respektując te humanistyczne wartości nauczyciele pracują nad wszechstronnym rozwojem młodych ludzi w zgodzie z chrześcijańskim systemem wartości. Troszczą się o uczniów i wspierają każde dziecko w jego indywidualnym rozwoju, zacieśniają współpracę między szkołą a rodzicami i środowiskiem lokalnym. Kontakty między nauczycielami a uczniami opierają się na wzajemnym zrozumieniu i szacunku.

Od wielu lat tworzone i realizowane są innowacje pedagogiczne podnoszące jakość pracy naszej szkoły. Ze względu na to, że do naszej szkoły uczęszcza wielu uczniów pochodzenia romskiego, poszerzyliśmy swoją ofertę edukacyjną przystępując do „Programu na rzecz społeczności romskiej", którego celem jest m.in. poprawa stanu edukacji oraz integracja społeczna tej mniejszości etnicznej.

Ważną rolę w życiu naszej szkoły pełnią rodzice, którzy bardzo angażują się w organizację imprez klasowych i środowiskowych. Radę Rodziców tworzą kreatywne i aktywne osoby wpierające nauczycieli w działaniach opiekuńczych i wychowawczych. Uczniowie, nauczyciele i rodzice stale dbają o poprawę wizerunku szkoły.

Już od 9 lat wiosną w naszej szkole odbywa się szkolny, a następnie Międzyszkolny Konkurs Recytatorski Poezji Jana Kochanowskiego dla uczniów klas szóstych ze wszystkich szkół naszego miasta. Laureaci konkursu recytują wiersze w czasie czerwcowych obchodów Dnia Patrona, na które składa się też program słowno-muzyczny lub inscenizacje fraszek i innych utworów. Dla uatrakcyjnienia tej uroczystości występujący uczniowie ubrani są w stroje renesansowe.

W ubiegłych latach odbywały się konkursy o życiu i twórczości Jana z Czarnolasu i, być może, powrócimy do tej tradycji. Uczniowie wyjeżdżają też na wycieczki do muzeum w Czarnolesie. Gazetki ścienne w salach prezentują życie i twórczość poety. Wszystkie działania związane z przyszłym patronem szkoły były zapisywane i gromadzone już od 1982 roku, w wyniku czego utworzono i prowadzono później Kronikę Patrona Szkoły.

Poczet sztandarowy uświetnia wszystkie ważne uroczystości szkolne i środowiskowe, np. z okazji świąt państwowych. Tradycją jest także uroczyste składanie kwiatów pod tablicą patrona podczas uroczystości pasowania klas pierwszych na uczniów szkoły.

Biblioteka szkolna dysponuje wieloma książkami zawierającymi utwory Jana Kochanowskiego (fraszki, pieśni, „Odprawa posłów greckich" i inne) oraz licznymi opracowaniami jego dorobku poetyckiego.

Z okazji nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego w czerwcu 1987 r. wydany został informator o szkole i jej działalności. Celem informatora było promowanie jej w środowisku lokalnym. Okazjonalnie wydawane są także gazetki na temat Jana Kochanowskiego i jego twórczości przybliżające uczniom postać wielkiego poety – naszego Patrona.

Dawni absolwenci żywo interesują się losami szkoły, organizują spotkania, na które zapraszają swoich wychowawców i nauczycieli. Nigdy nie zapominają o odwiedzeniu starych murów szkoły.

Barbara Tyrała, Małgorzata Rzepiela, Anna Głowińska, Małgorzata Moskal, Lucyna Żminda, Maria Olszewska

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Jana Kochanowskiego
ul. Rozwadowska 10
37-464 Stalowa Wola
tel. (015) 8420429
psp9.stwola@poczta.onet.pl
www.psp9st.republika.pl

szkoły im. JANA KOCHANOWSKIEGO

Garbatka-Letnisko

Nowa Dęba

Kraków III LO

Olecko

Kraśnik

Pionki

Lublin

Radom

sztandary

Stalowa Wola

Zakrzówek

Wałbrzych

Wyszków

Olecko

Garbatka-Letnisko

Lublin

Trzebiegoszcz

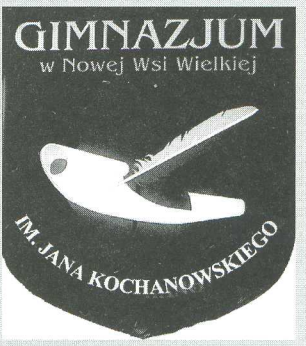

Nowa Wieś

Rzeczyca

Kraśnik

izby i kąciki pamięci

Kończewo

Kraków

Kończewo

Nowa Dęba

Nowa Wieś Wielka

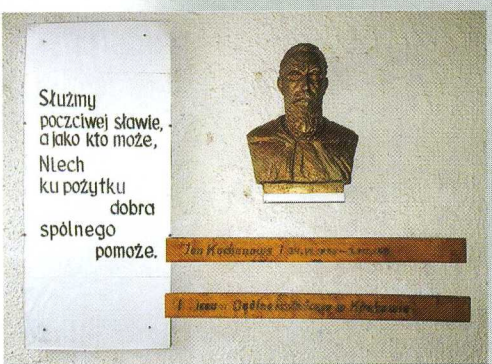

Kraków

Nowa Wieś Wielka

Wyszków

Pionki

Wałbrzych

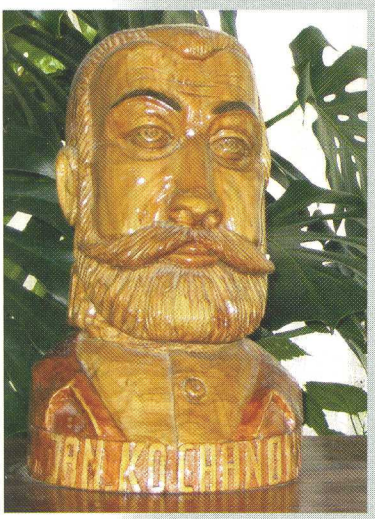
Tarnów

Wałbrzych

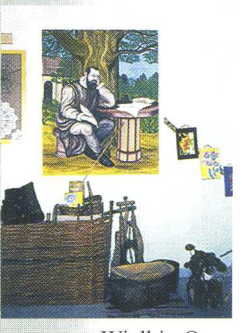
Wielkie Oczy

Policzna

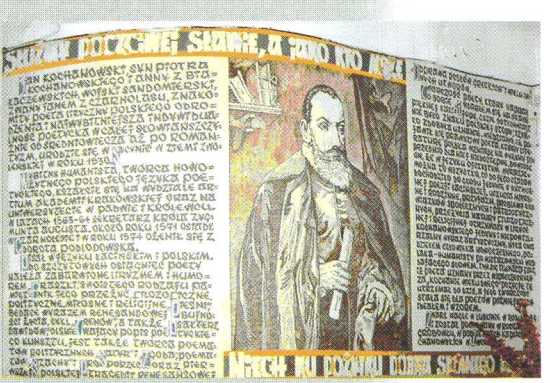
Zwoleń

inscenizacje

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Radomiu, „Szachy”

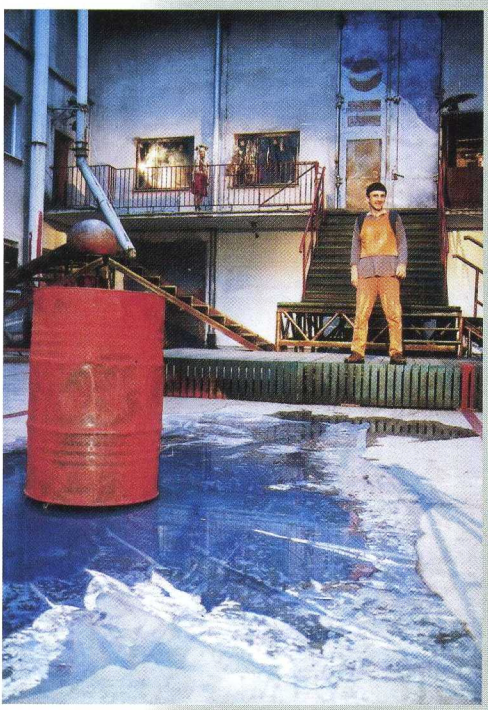

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Radomiu, „Odprawa posłów greckich”

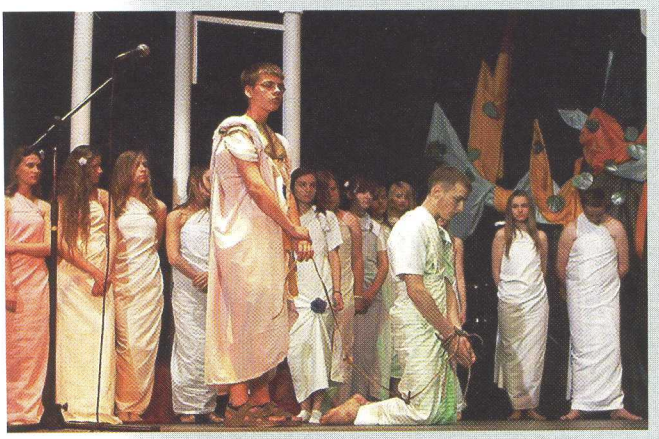

Radom, Gimnazjum nr 3 „Odprawa posłów greckich”

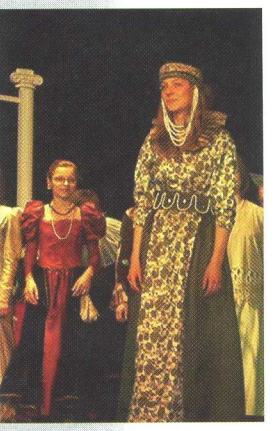

Wyznania miłosne na sposób renesansowy Biesiada u Kochanowskich

Kraśnik

szkoły im. JANA KOCHANOWSKIEGO

Rzeczyca

Wałbrzych

Stalowa Wola

Wielkie Oczy

Świdnik

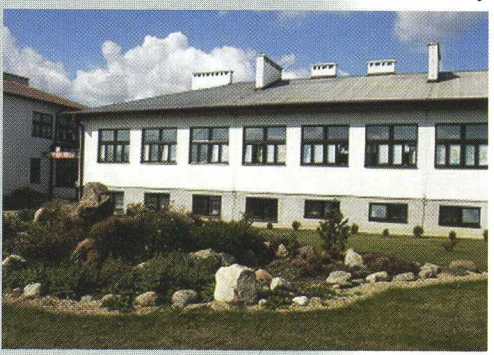

Zakrzew

Tarnów

Zakrzówek

Starachowice

Publiczne Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Starachowicach

Misja szkoły zawarta jest w słowach:

Uczyć się, aby wiedzieć.
Uczyć się, aby działać.
Uczyć się, aby żyć wspólnie.
Uczyć się, aby być.

Szkoła Podstawowa nr 1 jest sześcioklasową szkołą publiczną prowadzoną przez Gminę Starachowice. **Dyrektorem szkoły od 1 IX 2002 roku jest Wanda Balcerzak-Judasz.**

W 14 oddziałach (w tym 2 oddziały przedszkolne) uczy się 350 uczniów. Kadra nauczycielska liczy 29 osób. Szkoła pracuje w systemie jednozmianowym. Dysponuje stołówka, biblioteką, salą sportową, pracownią komputerową ze stałym łączem internetowym. Szkoła prowadzi naukę dwóch języków obcych: języka angielskiego od klasy pierwszej oraz języka niemieckiego od klasy czwartej. Licznie organizowane w szkole zajęcia pozalekcyjne są bezpłatne dla wszystkich uczniów. Szkoła aktywnie uczestniczy w akcjach i imprezach na rzecz środowiska oraz różnorodnych konkursach i zawodach sportowych. W październiku 2003 roku szkoła uzyskała tytuł „Szkoły z klasą". Uczestniczy w projektach „Szkół promujących zdrowie" oraz „Szkoła Europejska".

Początku historii szkoły doszukuje się w roku 1905, kiedy to oddana została do użytku elementarna szkoła fabryczna przy ul. Hutniczej (tzw. przy elektrowni). Inicjatorem powstania i przez długie lata mecenasem szkoły były Starachowickie Zakłady Górnicze. Pierwszym kierownikiem był Władysław Malczewski kierując szkołą w latach 1905–1910. W pierwszym roku funkcjonowania szkoły uczyło się w niej 110 uczniów. W kolejnych latach funkcję kierownika sprawowali kolejno: Antoni Laskowski (1910–1915), a od roku szkolnego 1915/1916 Józef Reszczyk. Od roku szkolnego 1920/1921 szkoła stała się szkołą siedmioklasową i uczyło się w niej 572 uczniów. Funkcję kierownika objął Bolesław Lubasiński (do 1925 roku). Od nowego roku szkolnego 1925 szkoła została upaństwowiona. Uczęszczało

do niej ponad 800 uczniów, a funkcję kierownika pełniła Bronisława Frykaczowa. W całym okresie szkoła przechodziła różne koleje losu związane z wydarzeniami historycznymi: rusyfikacją, wojnami, niewolą. W czasie drugiej wojny światowej budynek został zarekwirowany na potrzeby żandarmerii niemieckiej. Nauczyciele z narażeniem życia uczyli potajemnie języka ojczystego, historii i geografii Polski. W historii szkoły nie brak zapisów tragicznych. Jedną z ofiar okupanta w czasie drugiej wojny światowej był kierownik szkoły Michał Pawlik (kierował szkołą od 1.02.1926). 1 czerwca 1940 r. został aresztowany przez Niemców i rozstrzelany pod Skarżyskiem. Następcą na stanowisku kierownika szkoły została Janina Hanzel. W roku szkolnym 1942/1943 niemieckie władze szkolne mianowały kierownikiem Antoniego Prokopowicza, który kierował szkołą aż do 1956 r.

Po wyzwoleniu Starachowic szkoła wróciła do dawnych budynków. 5 lutego 1945 roku naukę rozpoczęło 403 uczniów. W 1947 roku z powodu rozbudowy elektrowni szkoła przeniesiona została do budynku tzw. Resursy Urzędniczej. W 1948 roku uzyskano plac pod budowę nowego obiektu przy ul. 1 Maja. Realizację budowy rozpoczęto w 1953 roku. 1 września 1955 roku 430 uczniów rozpoczęło naukę w nowo wybudowanym budynku, w którym szkoła działa do dziś. Od września 1956 roku funkcję kierownika szkoły przejął Jan Szaran, kierując nią przez kolejnych 21 lat. W następnym latach szkole przewodzili: Tadeusz Ciepluch, Daniel Szymański, Ryszard Uziębło oraz Krystyna Borowiecka.

Wybór patrona szkoły

W 1980 roku przypadała 25 rocznica pracy szkoły w nowym budynku. Rocznica stała się okazją do wyboru patrona i nadania imienia szkole. W kraju uroczyście obchodzona była 450 rocznica urodzin J. Kochanowskiego. Na kanwie tych wydarzeń 16 kwietnia 1980 roku na wniosek dyrektora szkoły p. D. Szymańskiego Rada Pedagogiczna jednogłośnie zatwierdziła wybór Jana Kochanowskiego na patrona szkoły. **Uroczystości związane z wręczeniem aktu nadania imienia szkole odbyły się 18 X 1980 roku.** Przy wejściu głównym do budynku szkoły odsłonięta także została pamiątkowa tablica „W 450 rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego i 25 rocznicę powstania szkoły – społeczeństwo Starachowic" (na fotografii poniżej fragment uroczystości). Szkoła otrzymała również sztandar.

Z tamtego okresu pochodzi również aktualny do dziś szkolny hymn, do którego słowa napisała pani Kołszut a muzykę skomponowali Magda i Piotr Mrózek.

My na wolnej wyrośliśmy ziemi
Odgłos bomb nie zakłóca nam snu
Co dzień rano do szkoły biegniemy
By nad książką dzień spędzać po dniu
O Janie z Czarnolasu naszej szkoły patronie
Uczą nas twoje słowa jak ojczyznę miłować
I jak z jej losem zespolić swój los
Z oddali wieków słyszymy twój głos
Nikt z nas łatwych dróg w życiu nie szuka
Nieraz wicher wysmaga nam twarz
Naszym celem codzienna nauka
To jest droga, co wiedzie do gwiazd
O sławny mistrzu Janie, złoty wiek tworzyć chcemy
Przyjaźń i nasza młodość ku przyszłości nas wiodą
Więc z myślą o niej podejmiem swój trud
Już nowy wiek stoi u naszych wrót

Corocznie w październiku w szkole odbywa się uroczystość poświęcona Patronowi. Uroczystość przybierała różne formy: od okolicznościowych akademii po różnorodne konkursy wiedzy o Patronie i jego twórczości oraz popisy recytatorskie. Uczniowie szkoły piszą okolicznościowe wiersze poświęcone szkole i Patronowi. We wrześniu 2005 roku wydany zostanie okolicznościowy tomik wierszy o szkole, napisanych przez naszych uczniów. Kultywowana jest także coroczna wycieczka klas szóstych do miejsc związanych z życiem i twórczością Patrona (Sycyna, Czarnolas, Zwoleń). Na sztandarze szkoły widnieje cytat:

„Służmy poczciwej sławie, a jako kto może
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże – Pieśń XIX"

Jedną ze ścian szkoły zdobi duży portret Patrona.

W bibliotece szkolnej znajdują się podstawowe utwory Patrona.

Na 17 września 2005 roku w szkole planowane są uroczystości rocznicowe: 100-lecie szkoły, 50-lecie istnienia szkoły w obecnym budynku oraz 25-lecie nadania imienia szkole. Trwają intensywne przygotowania do uroczystości.

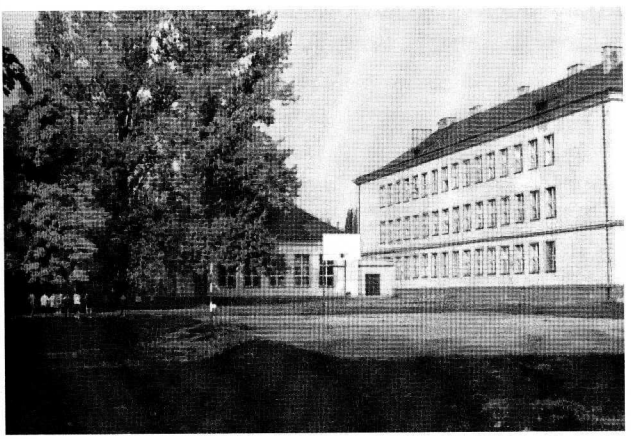

Miasto Starachowice położone jest w północnej części województwa świętokrzyskiego. Atrakcyjność miasta i okolic stanowią liczne zabytki architektury przemysłowej, sztuki ludowej, architektury sakralnej i przyrody. Starachowice stanową centrum administracyjno-gospodarcze oraz kulturalne powiatu, skupiające ważniejsze urzędy i instytu-

cje. Miasto jest doskonałą bazą wypadową w pobliskie Góry Świętokrzyskie. Tarasowa dolina rzeki Kamiennej nadaje miastu niepowtarzalny charakter i klimat. W południowej części widnokręgu widać pasmo Gór Świętokrzyskich z najwyższymi szczytami Łysicą i Łysą Górą. Wokół miasta rozciąga się wielokilometrowy pas lasów, wspaniale nadających się do rekreacji i wypoczynku. W obrębie Starachowic znajdują się trzy cechujące się bogactwem flory i fauny, malowniczo położone zbiorniki wodne Pasternik, Piachy i Lubianka. Tereny dzisiejszego miasta Starachowice noszą ślady działalności gospodarczej sprzed dwóch tysiącleci. Wytapiane w licznych dymarkach żelazo było uznanym towarem wymiennym dla tutejszych osadników i wędrowało ożywionym szlakiem handlowym do ościennych krain. Ostatnią kopalnię rud żelaza „Majówka" zamknięto w 1962 roku. Przez długie lata miasto znane było z produkcji samochodów ciężarowych „STAR". Jedna z ulic miasta nosi imię Jana Kochanowskiego.

Jan Kuciapski

ADRES

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Starachowicach
ul. 1 Maja 11, Starachowice
tel. (0-41) 274-61-34
sp1stce@wp.pl www.sp1star.republika.pl

Sycyna

Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie

Sycyna jest jedną z najstarszych wsi regionu radomskiego. Pierwsze wzmianki o istnieniu osady pochodzą z XII wieku. Sycyna nierozerwalnie łączy się z rodem Kochanowskich, tu właśnie w 1530 roku urodził się jeden z najwybitniejszych poetów renesansu – Jan Kochanowski.

Początki działalności oświatowej zawdzięcza Sycyna swoim właścicielom z przełomu XIX/ /XX wieku. W 1890 r. powstała tu pierwsza tajna szkółka elementarna prowadzona przez Janinę Czaplińską. Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie istnieje od roku 1920. Pierwszy budynek szkolny wybudowano w 1928 r. Do 1951 r. funkcjonowała jako szkoła 4-klasowa. W latach 1951–66 była pełną szkołą 7-klasową, a w latach 1966–78 – 8-klasową. Przez wiele lat szkoła borykała się z bardzo trudnymi warunkami lokalowymi, co w roku 1979 było powodem obniżenia stopnia organizacyjnego do klas I–IV. W 1984 r. ukończono rozbudowę szkoły i podniesiono stopień organizacyjny do klas I–VI.

Z dniem 1 IX 2001 r. Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie stała się pełną 6-klasową szkołą podstawową, przy czym w Sycynie uczą się dzieci z oddziału przedszkolnego i klas I–III, natomiast uczniowie klas IV–VI w Sydole. Obwód szkoły obejmuje następujące miejscowości: Sycyna, Sydół, Drozdów, Karolin, Wacławów i Wólka Szelężna.

Od 1 IX 2000 r. dyrektorem szkoły jest Małgorzata Zyzek. W roku szkolnym 2004/ /2005 grono pedagogiczne liczy 16 osób, w tym 6 niepełnozatrudnionych. Są to: Małgorzata Zyzek, Lucyna Bieńkowska, Sylwia Gorzkiewicz, Katarzyna Karaś, Anna Knieć, Grażyna Krześniak-Pakalińska, Robert Kukliński, Halina Libiszewska, Anna Makuch, Elżbieta Marek, Robert Mazur, Alicja Mroczek, Beata Olczyk, Elżbieta Plewicka, Bożena Potrząsaj, Maria Suwała i Barbara Wiaderek. Nauczyciele stale się dokształcają i podnoszą swoje kwalifikacje, realizują programy autorskie. Dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniami podczas prowadzonych lekcji otwartych i na spotkaniach zespołów przedmiotowych.

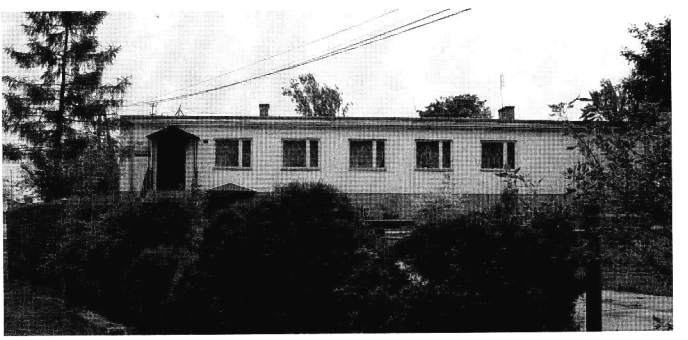

Do szkoły uczęszcza 140 uczniów, 12 spośród nich do oddziału przedszkolnego. Swoje zainteresowania i zdolności nasze dzieci mogą rozwijać na

zajęciach Klubu Młodego Twórcy, Klubu Ekologicznego, Koła Przyjaciół Książki oraz koła plastycznego, informatycznego, zespołu wokalnego „Śpiewające nutki" i tanecznego „Iskierki". 20 uczniów należy do Uczniowskiego Międzyszkolnego Klubu Sportowego „Orlęta". Dzieci z wadami postawy mogą uczestniczyć w zajęciach z gimnastyki korekcyjnej, a dla mających trudności w nauce organizowane są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Nasi uczniowie odnoszą sukcesy w konkursach i zawodach organizowanych na szczeblu gminy, powiatu, województwa, a nawet kraju. Na wyróżnienie zasługują: Beata Dulak – laureatka powiatowych konkursów recytatorskich, wyróżnienie w konkursie ogólnopolskim; Marlena Wielechowska – III miejsce w Wojewódzkim Konkursie Ornitologicznym i wyróżnienie w konkursie ogólnopolskim; Weronika Markowska – I miejsce w biegach przełajowych Sycyna 2004; Norbert Duliasz – I miejsce w indywidualnym trójboju lekkoatletycznym na szczeblu gminy i powiatu; trzykrotny tryumf drużyny chłopców w halowym turnieju piłki nożnej o Puchar Przewodniczącego Rady Miejskiej i I miejsce w zawodach powiatowych; wielokrotnie II i III miejsca na szczeblu powiatu w konkursach muzycznych, plastycznych i ekologicznych.

Życie kulturalne wsi skupia się wokół szkoły. Od wielu lat organizujemy różne uroczystości z udziałem rodziców: ślubowanie uczniów klasy I, jasełka bożonarodzeniowe, Dzień Babci i Dziadka, powitanie wiosny, Dzień Matki, Dzień Dziecka. Istniejące od 1999 r. Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA, prowadzące działalność edukacyjną, kulturalną, społeczną i wydawniczą integruje i aktywizuje społeczność lokalną. 17 VI 2000 r. zorganizowano I festyn „Dni Sycyny", który na stałe wszedł do kalendarza imprez środowiskowych w ramach obchodów „Dni Jana Kochanowskiego". Z tej też okazji ukazała się monografia „Sycyna – wiek XX" oraz pierwszy numer gazety lokalnej „Wieści Sycyny". Rok 2000, to także 80-lecie szkoły, dla upamiętnienia tej rocznicy odbył się zjazd absolwentów. Wielu z nich ukończyło szkoły średnie i wyższe. Są wśród nich: prof. Henryk Bednarczyk – założyciel i prezes Stowarzyszenia Oświatowego SYCYNA oraz wielu nauczycieli, inżynierów, lekarzy, urzędników.

Żyć i pracować w Sycynie, miejscu urodzenia Jana Kochanowskiego, cieszy i zobowiązuje. Dlatego też ważne miejsce w misji szkoły i realizowanych programach zajmują zagadnienia związane z kultywowaniem i promocją naszego regionu, a w szczególności z osobą Jana Kochanowskiego. W celu pogłębienia więzi z „małą ojczyzną", od dwóch lat realizujemy rozszerzony program ścieżki regionalnej „Poznaj swój region". Nauczycielki historii i języka polskiego przygotowały prezentację multimedialną pt. „Jan Kochanowski i jego gniazdo rodzinne", która przybliża wiedzę na temat życia i twórczości naszego rodaka, a także przedstawia miejsca upamiętniające postać poety. Stale współpracujemy z Muzeum Regionalnym w Zwoleniu i Czarnolesie, Domem Kultury, Biblioteką Publiczną. Nasi uczniowie biorą udział w organizowanych wystawach i konkursach. W ten sposób rozwijamy ich inicjatywę na rzecz swojej miejscowości i regionu, rozbudzamy ciekawość poznawczą. Dążymy do tego, aby potrafili docenić dorobek poprzednich pokoleń i zrozumieć wpływ przemian na życie codzienne.

Małgorzata Zyzek

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie
Sycyna 125, 26-700 Zwoleń
tel. (048) 6776076

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA – innowacje społeczne i edukacyjne

Szczególnie bliskie są nam stwierdzenia Jana Kochanowskiego: *Naprzód mądrość, która czego szukać, a czego się chronić, uczy*, a także idee humanizmu zawarte w nowych wtedy koncepcjach kultury, społeczeństwa i człowieka. Dzisiejsze nawoływania do humanizmu, rozwoju osobowości każdego człowieka powoduje w całym świecie zainteresowanie twórczością Renesansu, ale i własną historią, poszukiwaniem tożsamości. Regionalizm, małe ojczyzny, ich rozwój, ale szczególnie poznanie i zachowanie zabytków, śladów własnej historii stały się silnym nurtem społecznym. Powstaje coraz więcej lokalnych stowarzyszeń i mnóstwo inicjatyw.

Wydaje się interesującym przedstawienie problemów i szans współczesnej wsi na przykładzie wsi szczególnej – Sycyny – miejsca urodzenia największego poety polskiego Odrodzenia Jana Kochanowskiego. Będzie to wstępny raport ze szczególnego eksperymentu pedagogicznego, realizowanego w Sycynie przez Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA od 1999 r.

Misją naszego stowarzyszenia wiejskiego SYCYNA, działającego w powiecie zwoleńskim i województwie mazowieckim jest integracja, samoorganizacja i aktywizacja wiejskich społeczności, poprzez animację oświatową i kulturalną w celu wyrównywania szans społecznych i edukacyjnych młodzieży i dorosłych. Kultywując legendę i upowszechniając twórczość Jana Kochanowskiego oraz historię Sycyny jako społeczności lokalnej, Stowarzyszenie wspiera współpracą międzyregionalną i międzynarodową (Statut SO SYCYNA).

Podejmując zadanie organizacji stowarzyszenia przez nauczycieli, rolników i urzędników związanych z wsią zakładaliśmy przetwarzanie środowiska poprzez jego samoorganizację i aktywizację społeczną.

Celem naszej animacji kulturowej, aktywizacji społecznej poprzez realne przykłady wspólnego działania i otwarcia się społeczności lokalnej jest ustawiczna edukacja i wyzwolenie sił zdolnych do wszechstronnego rozwoju społeczności wiejskiej.

Oczywiście w takiej specyficznej miejscowości, jak Sycyna, sprzyjała

Siedziba S.O. SYCYNA

Zarząd S.O. SYCYNA

i sprzyja takim zamierzeniom legenda wielkiego Jana Kochanowskiego.

Sycyna – gniazdo ojczyste Jana Kochanowskiego. Sycyna dzisiaj to 240 zagród, około 700 mieszkańców, publiczna szkoła podstawowa, filia biblioteki, remiza straży pożarnej, trzy sklepy, sieć telefoniczna i wodociągi. Bieda, małe gospodarstwa, bezrobocie.

Społeczność Sycyny wymienionej w podręcznikach nie wyróżniła się szczególną aktywnością. Raczej w całej historii towarzyszyły jej oczekiwania na pomoc zewnętrzną.

To prawda – miejsce urodzenia Jana Kochanowskiego ciągle czeka na godne upamiętnienie, aby miejsca, ziemia, po której stąpał wielki poeta, mogły być celem pielgrzymowania i przypominania ciągle aktualnej twórczości. Dotychczasowe wysiłki szczególnie ostatniego półwiecza – otwarcie Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie (1961//1981), budowa pomnika w Zwoleniu (1961), remont kaplicy w kościele w Zwoleniu (1983), postawienie pomnika-popiersia poety w Sycynie (1981) winny w kolejnych bliskich rocznicach: 520 rocznicy śmierci (2004 r.) i 475 rocznicy urodzin (2005 r.) być uzupełnione **nowym odkryciem Sycyny.**

Gmina i Miasto Zwoleń położone są w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, na osi dróg krajowych Warszawa – Sandomierz i Radom – Lublin. Jest to gmina o charakterze typowo rolniczym.

Animacja kulturowa, środowiskowa i edukacja. Naszą działalność aktywizowania środowiska rozpoczęliśmy z pomocą nauczycieli próbą włączenia mieszkańców wsi do opracowania monografii Sycyna – wiek XX pod red. Henryka Bednarczyka. Oprócz części historycznej przedstawiliśmy wszystkie instytucje, organizacje działające na wsi i szczególnie ludzi. Szansę rozwoju pokazaliśmy zamieszczając 69 biogramów mieszkańców, którzy uzyskali wyższe wykształcenia. W opracowaniu monografii w różnym zakresie uczestniczyły 33 osoby, głównie mieszkańcy wsi. Od kilku lat bardzo aktywnie działa nasz chór. Wydaliśmy do tej pory 30 numerów (26 000 egz.) Wieści Sycyny, lokalnej gazety, przedstawiającej wydarzenia i przedsięwzięcia popularnonaukowe podejmowane przez Stowarzyszenie. Odbudowaliśmy starą Agronomówkę na Dom Jana.

Chór Sycyna

Prezydent Aleksander Kwaśniewski w Sycynie

Ważnymi wydarzeniami był pobyt dzieci z Sycyny w Pałacu Prezydenckim i list Prezydenta **Aleksandra Kwaśniewskiego** do Sto-

warzyszenia z okazji Pierwszych Dni Sycyny. 5 lipca 2001 roku Sycynę odwiedził Aleksander Kwaśniewski – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Była to pierwsza wizyta głowy państwa polskiego w miejscu urodzenia Jana Kochanowskiego. Marszałek Sejmu **Józef Oleksy** odwiedził Stowarzyszenie 14 października 2004 r.

Prezydium Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP: **Ryszard Sławiński** (przewodniczący), **Dorota Kempka** (wiceprzewodnicząca), prof. **Maria Szyszkowska i Wiesława Sadowska** przebywali w Sycynie w marcu 2002 r. Wicemarszałek Sejmu RP prof. **Tomasz Nałęcz** prowadził 3 czerwca 2002 r. seminarium doktoranckie dla nauczycieli.

Małgorzata Zyzek – dyr. PSP w Sycynie, Poseł na Sejm RP Marek Wikiński, Zofia Jaskulska, Marszałek Sejmu RP Józef Oleksy, Marianna Gajowiak i Emilia Jaskulska

Z inicjatywy posła **Marka Wikińskiego** – 17 kwietnia 2003 r. w Sycynie i w Czarnolesie przebywała delegacja władz województwa mazowieckiego i Ministerstwa Kultury, dziekani ASP w Warszawie: prof. Przemysław Krajewski – i prof. Antoni Janusz Pastwa.

3 marca 2004 r. przebywał w Sycynie Komitet Wykonawczy powołany przez Ministra Kultury i Wojewodę Mazowieckiego, przygotowujący Rok Jana Kochanowskiego.

Prezydium Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP. Senatorowie: Dorota Kempka, Maria Szyszkowska, Ryszard Sławiński i Wiesława Sadowska

Organizowane z pomocą Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN konferencje naukowe: Problemy małych szkół wiejskich (1999 – Pedagogika Pracy nr 35), Problemy edukacji ustawicznej dorosłych na wsi (2000 – Edukacja Ustawiczna Dorosłych nr 2), Ochrona i prezentacja zabytków Sycyny – miejsce urodzenia Jana Kochanowskiego (2001, „Sycyna gniazdo ojczyste Jana Kochanowskiego", pod red. H. Bednarczyka), Innowacje w edukacji ekologicznej, 2003 (materiały pod red. H. Bednarczyka). Sycyna Jana Kochanowskiego (kwiecień 2004) wartości humanistyczne twórczości Jana Kochanowskiego w praktyce edukacyjnej współczesnej szkoły zgromadziły w Sycynie wielu znanych uczonych z większości uniwersytetów w Polsce.

Konferencja prasowa z udziałem Marszałka Sejmu RP Longina Pastusiaka, Senatorów RP: Wiesławy Sadowskiej, Zbigniewa Gołąbka

Stowarzyszenie było jednym z pomysłodawców i głównym organizatorem ogólnopolskiej konferencji naukowej w 2002 roku „Idee humanistyczne Renesansu w integracji europejskiej", pod patronatem Senatu RP.

***e*Sycyna – rozproszona struktura sieci komputerowej powiatu zwoleń-**

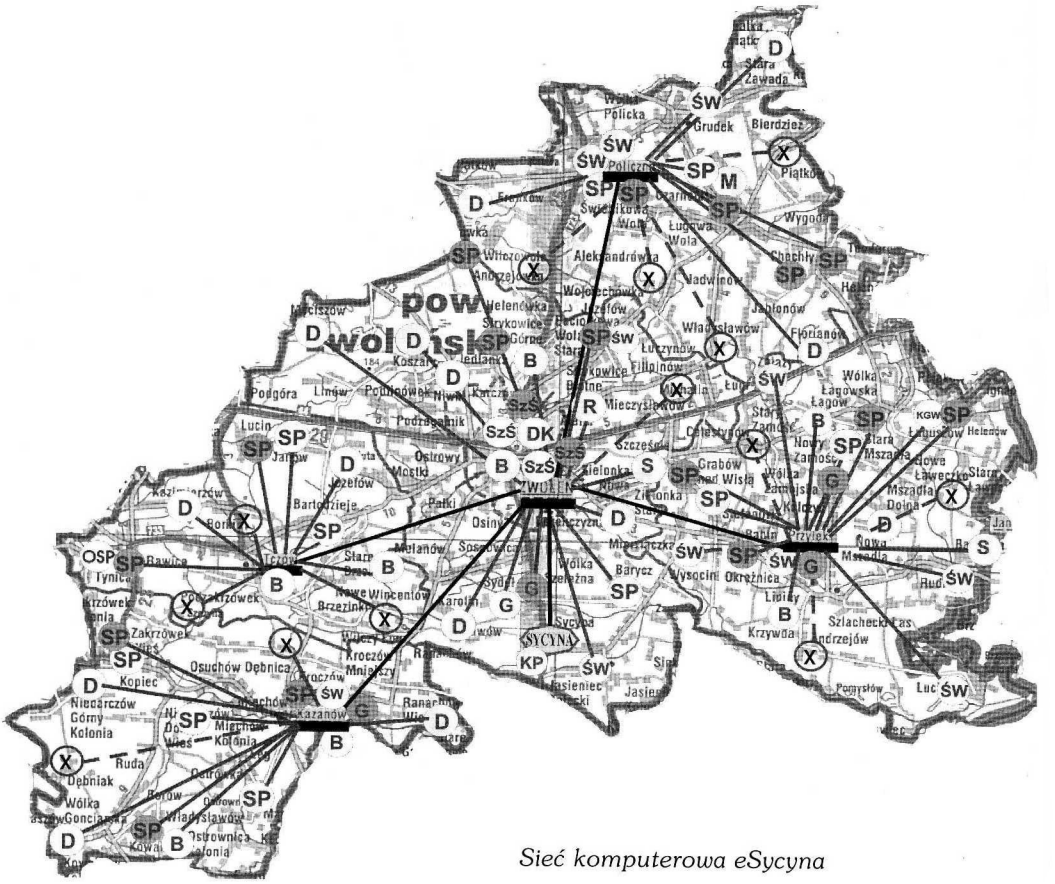

Sieć komputerowa eSycyna

Prof. Ewa Przybylska (od lewej) DVV, Erwin Starnizky, Kierownik Wydziału Kultury Ambasady Niemieckiej Republiki Federalnej, Wojciech Szewko, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji, Senator RP, Wiesława Sadowska, Marek Szczepański, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki i Pracy

skiego, „Komputer i Internet w każdej wsi". Rozwój technologii informatycznych, edukacji na szeroką skalę umożliwiło przekazanie przez Niemiecki Związek Uniwersytetów Ludowych DVV – Przedstawicielstwo w Polsce sprzętu komputerowego, jak również uzyskanie dwóch grantów MGiPS na Gminne Centrum Informacji w Zwoleniu i Kazanowie. Był to początek realizacji powszechnej, rozproszonej wiejskiej, gminnej i powiatowej sieci informatycznej „eSycyna". Rada Programowa eSycyny: Poseł na Sejm RP **Marek Wi-**

kiński, Starosta Zwoleński **Jerzy Koziński,** prof. **Ewa Przybylska** (DW), prof. **Henryk Bednarczyk** (SO Sycyna).

Celem projektu była budowa lokalnej sieci komputerowej, ogólnodostępnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych w powiecie zwoleńskim.

Etap I – **2000–2003 – pozyskanie i instalacja 80 zestawów komputerowych, 750 uczestników kursów i tylko 11 ePunktów z dostępem do Internetu.**

ePunkt w Baryczy

Komputery, z pomocą władz samorządowych, zostały zainstalowane w szkołach, bibliotekach, ośrodkach kultury, świetlicach, klubach pracy, remizach strażackich, domach parafialnych, sklepach i domach rolników – tworzących ePunkty, tak aby odległość między miejscem zamieszkania a komputerem była mniejsza niż 3 km – z jednoczesnym zapewnieniem dostępności szkolnych pracowni po zajęciach szkolnych.

Etap II – **2003–2004 – informatyzacja bibliotek, szkół, zwiększenie dostępu do Internetu.**

Na tym etapie instalowane będą kolejne komputery w bibliotekach, a w pracownie internetowe zostały wyposażone ostatnie już szkoły w powiecie zwoleńskim. Niezbędne jest zapewnienie dostępu do pracowni komputerowych w szkołach w dni wolne od nauki i po zajęciach szkolnych. W miarę możliwości technicznych (przez linie telefoniczne SDI/ISDN) zwiększony został dostęp do Internetu w kolejnych ePunktach.

Etap III – **2004–2007 – budowa lokalnej sieci informatycznej, informatyzacja urzędów przedsiębiorstw, powszechny dostęp do Internetu. Wrota Zwolenia.**

Etap trzeci to szeroka skala informatyzacji powiatu zwoleńskiego – urzędów, szkół, przedsiębiorstw, budowa lokalnej sieci informatycznej najprawdopodobniej radiowej, zapewniającej również dostęp do Internetu w każdym ePunkcie. Etap ten związany jest też z zakupieniem specjalnego sprzętu i oprogramowania. Szczególnie złożonym problemem będzie pełna informatyzacja urzędów, instytucji, budowa lokalnej sieci informatycznej.

Wszechnica Oświatowa. Stowarzyszenie otrzymało grant Mazowieckiego Kuratora Oświaty, Marszałka województwa mazowieckiego: Kurs technologie informatyczne, kurs kształcenia zintegrowanego, kursy komputerowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, szkolenie liderów aktywizacji zawodowej na wsi. Kursy, studia podyplomowe ukończyło łącznie ponad 1000 osób. Zajęcia prowadzili: **Arosław Jakóbik, Tomasz Pluta, Maria Suwała**. Zrealizowany został Mazowiecki projekt edukacji ekologicznej „Co się dzieje w gniazdach", finansowany przez Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wspólnie z Szydłowieckim Forum Gospodarczym przeprowadzono kurs dla pszczelarzy. Odbywają się kursy języka angielskiego, kursy komputerowe.

Wyrównanie szans edukacyjnych chcemy zapewnić poprzez dokształcanie nauczycieli, poprawę bazy technicznej szkół, szczególnie komputerowej, budowę ogólnodostępnej sieci eSycyna i stypendia oświatowe. W ciągu pięciu lat **stypendia oświatowe otrzymało już 50 uczniów,** studentów, uczniów i dorosłych słuchaczy kursów.

Wręczenie stypendiów oświatowych przez Posłów na Sejm RP Danutę Grabowską i Marka Wikińskiego

Seminarium doktoranckie. Wykłady otwarte dla nauczycieli organizowane pod patronatem Instytutu Technologii Eksploatacji w Radomiu oraz Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie. Seminaria są prowadzone w formie wykładów i warsztatów. Tematyka seminariów – metodologia badań, teoria i doświadczenia nauk pedagogicznych. Zadaniem seminarium jest ukierunkowanie badań, przygotowanie doktoratu i ułatwienie w kontaktach z promotorem i instytucją naukową, w której może być przeprowadzony przewód doktorski. Stowarzyszenie wspomaga zaopatrywanie w literaturę naukową, ułatwia udział w konferencjach naukowych. Wykładowcami byli **dr hab. Henryk Bednarczyk –** prof. ITeE, **prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski –** Dyrektor Instytutu Badań Edukacyjnych MEN, **Richard Solak** – Academie de Reims, Francja, **prof. dr hab. Stanisław Kaczor –** ITeE, **prof. dr hab. Maria Woźniakiewcz-Dziadosz –** UMCS, **prof. dr hab. Tomasz Nałęcz –** Wicemarszałek Sejmu RP, **dr hab. Grzegorz Kiedrowicz –** prof. Politechniki Radomskiej, **prof. dr hab. Franciszek Szlosek.**

Seminarium doktoranckie z udziałem prof. S. Kaczora i prof. H. Bednarczyka

A przecież prawie sześćdziesiąt lat temu, po drugiej wojnie światowej bardzo wielu mieszkańców wsi w dokumentach rejentalnych stawiało krzyżyk – znak analfabetyzmu. W epoce Jana Kochanowskiego tylko niewiele potrafiło się podpisać. Znajomość poezji naszego przodka jest nadal znikoma. Mówimy więc dalej o ideach humanistycznych przede wszystkim elit społecznych. Elit w zasadzie nie trzeba zachęcać do usta-

wicznej edukacji. I dzisiaj pozostaje więc poważnym problemem zachęcenie do kształcenia, do pokonania zaległości, szczególnie słabo wykształconych grup starszego pokolenia.

Wędrówka po świecie współczesnym Janowi Kochanowskiemu jest szczególnie aktualnym potwierdzeniem naszej już wielowiekowej i trwałej kulturowej obecności w Europie. Potrzebne jest więc nowe otwarcie na świat z przekonaniem o wartości naszego narodowego dorobku i możliwościach, sprostanie współczesnej konkurencji.

Uczestnicy projektu „Przedsiębiorcza Wieś" podczas stażu w Niemczech

Każdemu działaniu „Sycyny" towarzyszyło otwarcie na współpracę międzynarodową, uczestnictwo w konferencjach zagranicznych, wizyty w szkołach przedstawicieli europejskich instytucji oświatowych oraz próby – często nieudane – pozyskiwania grantów z programów Phare, Acces, Leonardo da Vinci. Odbyły się wizyty studyjne nauczycieli Zespołu Szkół Rolniczych w Niemczech i Hiszpanii. Zorganizowany przez SO Sycyna staż dla 14 osób w Niemczech z programu Leonardo da Vinci Nr PL/01/A/Exd/140 380 pt. Kształcenie przedsiębiorczości i zdolności adaptacyjnych do rynku pracy w społecznościach lokalnych wsi i małych miast – odbył się w dniach 26.04.–05.05.2002 r.

Wielkie nadzieje pokładamy w rozwinięciu sieci eSycyna i budowie wspólnie z podobnymi stowarzyszeniami wielu krajów Europejskiego Wirtualnego Uniwersytetu Ludowego oraz Europejskiej sieci Małych Ojczyzn – wielkich ludzi.

Działania Stowarzyszenia są obserwowane i podglądane w bliższej i dalszej odległości od Sycyny. Rozwija się współpraca z Kaszubskim Uniwersytetem Ludowym, Wszechnicą Roztoczańską, Wszechnicą Konecką, Niemieckimi Uniwersytetami Powszechnymi, ukraińskimi i rosyjskimi towarzystwami oświatowymi.

Biblioteka Sycyńska. Po ukazaniu pierwszej monografii w okolicznych miejscowościach samoistnie powstały zespoły autorskie spisujące współczesne dzieje swojej ziemi.

Naszą serię wydawniczą nazwaliśmy Biblioteka Sycyńska jako nawiązanie do korzeni Renesansu oraz miejsca urodzenia Jana Kochanowskiego.

W ramach Biblioteki Sycyńskiej ukazały się XXII tomy – pełna prezentacja tytułów znajduje się na wyklejce okładki. Są to monografie gmin, wsi i małych miast – specyficzne raporty o stanie infrastruktury społecznej, rysie historycznym i szczególnie o ludziach tam mieszkających. To dobre pa-

Marian Kuś – redaktor monografii „Przyłęk nasza ziemia" wręcza egzemplarz autorski Bogusławie Jaworskiej

Festyn Dni Sycyny (w centrum) Jerzy Sowula Przewodniczący Rady Powiatu, Eurodeputowany Zbigniew Kuźmiuk

lemki dziedzictwa kulturowego, edukacji regionalnej. Przypomnieliśmy specjalnymi wydaniami twórczość ludzi związanych z naszą ziemią – Jana Kochanowskiego, Adolfa Dygasińskiego, Wacława Karczewskiego, Jacka Malczewskiego, Adama Heidla. To już ponad 33 tys. egzemplarzy.

Renesans – Integracja 2002–2005. Nowe odkrycie Sycyny to sprawa, jak wykazaliśmy nie tylko społeczności lokalnej, to dług narodu wobec Jana Kochanowskiego. Proponujemy odrodzić się w Europie z naszą pamięcią właśnie o Sycynie, gnieździe ojczystym wielkiego Poety.

Dlatego właśnie Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA jest jednym z głównych organizatorów wielkiego programu Renesans – Integracja. Celem programu jest przypomnienie idei humanizmu, twórczości wielkiego poety, już wtedy trwałej obecności Polski i Polaków w Europie oraz szeroko pojęta edukacja europejska w naszej batalii o integrację europejską.

Sądzimy, że realizacja programu Renesans – Integracja, autorytet, Senatu, wielkich uczonych, wspieranych przez II Program Telewizji audycjami **Odrodźmy się w Europie,** będzie szczególnym impulsem odkrycia Sycyny.

Renesans Sycyny – gniazda ojczystego Jana Kochanowskiego to również program **Muzealno-Rekreacyjny SYCYNA.** Na podstawie przeprowadzonych studiów, opracowanych już wstępnych projektów stwierdzamy konieczność budowy z wykorzystaniem pozostałości zabytków, współczesnego kompleksu Muzealno-Rekreacyjnego SYCYNA. Dokonano już pierwszych prac: przebudowano przejście drogowe (79) przez Sycynę, powstały parkingi i chodniki. Opracowano wstępną dokumentację rewitalizacji zabytkowego młyna na centrum edukacyjno-muzealne. Powstał zespół przyrodniczo-krajobrazowy Sycyna i dokumentacja rewitalizacji parku, ścieżki edukacji ekologicznej.

Innowacje społeczne i oświatowe naszego stowarzyszenia potwierdzają siłę dziedzictwa kulturowego, które może stać się szansą aktywności społeczności lokalnych i rozwoju.

Henryk Bednarczyk
Tomasz Kupidura

ADRES

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA
Sycyna 126A, 26-700 Zwoleń
tel./fax: (0-48) 677 62 43
sycyna@ppp.pl www.sycyna.ppp.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Szówsku

W roku 1963 szkoła została przeniesiona do nowego budynku, wybudowanego czynem społecznym mieszkańców wsi. **11 listopada 1984 roku nadano szkole imię Jana Kochanowskiego i wręczono sztandar.** Obecnie od dwóch lat trwa rozbudowa szkoły. Powstały nowe klasopracownie, w tym komputerowe, pracownia plastyczna i biblioteczna. W planie rozbudowy ujęto budowę nowej sali gimnastycznej, stołówkę, kuchnię i szatnię dla uczniów.

Dyrektorem szkoły jest mgr Bogumiła Kłak.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
Szówsko 315
37-522 Szówsko

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Świdniku

Historia świdnickiej oświaty

Według kroniki szkolnej 3 lipca 1909 r. Rada Szkolna Krajowa we Lwowie na wniosek Rady Szkolnej Okręgowej w Limanowej wydała orzeczenie w sprawie organizacji Szkoły Ludowej Pospolitej 1-klasowej w Świdniku, do której uczęszczały dzieci ze Świdnika i Owieczki.

Pierwsza legalna szkoła w Świdniku to wynajęte dwie izby w Owieczce u Tomasza Tokarza. Utworzona szkoła przeżywała w ciągu kolejnych lat wiele trudności i niepowodzeń.

Dopiero w roku 1922 naukę rozpoczęto w oddzielnym budynku szkolnym powstałym na placu ofiarowanym przez rodzinę Śmiałowskich – właścicieli dworu. Od tej pory kolejni nauczyciele rozbudowywali szkołę. W kolejnych latach zmienił się też stopień organizacyjny szkoły.

W roku szkolnym 1947/48 była to szkoła sześcioklasowa, która przyjęła nazwę: Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Długosza. Pod taką nazwą przetrwała aż do roku 1968.

Z dniem 1 września 1949 Tadeusz Gryźniak objął funkcję kierownika szkoły.

Później, od 1973 r. szkołą kierowała Maria Tobiasz. Dzięki jej staraniom **1 września 1983 r. podczas uroczystego wojewódzkiego rozpoczęcia roku Szkoła w Świdniku otrzymała imię Jana Kochanowskiego.**

Po 30-letniej pracy w zawodzie nauczyciela Maria Tobiasz odeszła na emeryturę. Na jej miejsce – z dniem 1 września 1984 r. – władze oświatowe powołały nauczycielkę pracującą w tutejszej szkole od 1. 09. 1970 r. – mgr Antoninę Wielocha. Z dniem 1 września 1991 r. po 7 latach pracy – A. Wielocha na własną prośbę zrezygnowała ze stanowiska dyrektora. Na jej miejsce powołano na 1 rok pracującą w tutejszej szkole nauczycielkę Elżbietę Stępka.

Z dniem 1 września 1992 r. w drodze konkursu stanowisko Dyrektora Szkoły Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Świdniku objęła mgr Helena Borucka, która funkcję tą pełni do dziś. Dyrektor Helena Borucka jest wspaniałym gospodarzem i kontynuatorką tradycji tutejszej szkoły. W czasie jej kadencji dzięki pozyskiwaniu sponsorów i darczyńców oraz jej staraniom szkoła zmieniła swój wygląd.

Bardzo dobrze układa się współpraca dyrektora z Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców, młodzieżą, samorządem lokalnym i rodzicami. Szkoła, którą kieruje, wyróżnia się w środowisku wysokim poziomem wykształcenia nauczycieli, wprowadzaniem innowacyj-

nych metod nauczania i wychowania promowaniem osiągnięć w środowisku, przestrzeganiem praw dziecka, otwartością na potrzeby dziecka, rodzica i środowiska, wysokim poziomem realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych i opiekuńczych (brak drugoroczności, wysokie wyniki sprawdzianów zewnętrznych), wysokim poziomem akceptacji szkoły przez uczniów i rodziców, spójnością oddziaływań wychowawczych rodziny, szkoły i środowiska, bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych, dobrze zorganizowanym kształceniem językowym i informatycznym, wewnętrznym i zewnętrznym doskonaleniem nauczycieli.

Szkoła bierze udział w różnego rodzaju konkursach, olimpiadach i festiwalach uzyskując czołowe miejsca na szczeblu gminy, powiatu i województwa. Tradycją tutejszej szkoły stały się uroczyste obchody: Dnia Edukacji Narodowej, Święto Niepodległości, andrzejki, mikołajki, Wigilia, Dzień Babci i Dziadka, 3 Maja, Święto Patrona Szkoły, Dzień Matki, Dzień Dziecka.

Szkoła jest organizatorem Gminnego Konkursu Ortograficznego klas I–III oraz Gminnego Festiwalu Młodych talentów dla klas 0–III. Aktywnie uczestniczy w imprezach organizowanych przez GOK, bibliotekę i władze gminy.

Święto Szkoły – Dzień Patrona (25.05.2004 r.)

Przebieg uroczystości

1. Msza święta.
2. Zebranie wszystkich gości, rodziców, uczniów, nauczycieli.
3. Powitanie uczestników uroczystości przez panią Dyrektor – mgr Helenę Borucką.
4. Odśpiewanie hymnu szkoły – „Czego chcesz od nas Panie".
5. Program artystyczny poświęcony Patronowi.
   - Prezentacja najważniejszych faktów z biografii Kochanowskiego.
   - Odczytanie fragmentu listu poety.
   - Recytacja utworów Kochanowskiego.
   - Śpiew fraszki „Na lipę".
   - Inscenizacja scenek z życia Kochanowskiego.
   - Śpiew psalmu.
   - Taniec dworski.
6. Podsumowanie „Turnieju wiedzy o Janie Kochanowskim", wręczenie nagród.
7. Przedstawienie najważniejszych osiągnięć Szkoły w roku 2003/2004.
8. Występ zespołu „Kropeczki" – taniec towarzyski.

ADRES
Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Świdniku
Świdnik 22, 34-606 Łukowica, pow. limanowski, woj. małopolskie
tel/fax. (018)3335077
swidnikszkoladyr@op.pl swidniksp@gazeta.pl

Świętochłowice

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Świętochłowicach Gimnazjum Publiczne nr 1 i I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego

Rys historyczny

- 22 maja 1948 – powołanie Jednolitej Szkoły Ogólnokształcącej Stopnia Podstawowego i Licealnego przy ulicy Sienkiewicza (101 uczniów)
- Wrzesień 1972 – uroczyste otwarcie nowego roku szkolnego w nowo oddanym gmachu przy ul. Licealnej 1
- luty 1973 – Józef Wieczorek zostaje ogłoszony patronem szkoły
- styczeń 1976 – Odznaczenie szkoły Złotą Odznaką Zasłużony w Rozwoju Województwa Katowickiego
- wrzesień 1988 – 40-lecie szkoły, V zjazd absolwentów, wydanie monografii szkoły „Rubinowy Jubileusz"
- czerwiec 1990 – pożegnanie dyrektora, Stanisława Grosmana, odchodzącego na emeryturę po 26 latach
- wrzesień 1990 – przejęcie obowiązków dyrektora przez Cecylię Chimiczewską
- kwiecień 1991 – nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego
- kwiecień 1992 – pierwsza wycieczka młodzieży klas I do Czarnolasu „Śladami Jana Kochanowskiego"; obchody Dnia Patrona (m.in. mecz piłki siatkowej o Puchar Dyrektora Szkoły)
- wrzesień 1998 – obchody 50-lecia szkoły, zjazd absolwentów, wydanie książki „Złote gody I Liceum Ogólnokształcącego w Świętochłowicach", ufundowanie sztandaru.

Informacje i uczniach i nauczycielach:

- W szkole uczy się 522 uczniów, pracuje 39 nauczycieli. **Dyrektorem jest mgr Grzegorz Jelonek.**

Informacje o nadaniu szkole imienia Jana Kochanowskiego

We wrześniu 1990 polonistka Cecylia Chimiczewska, która przejęła obowiązki dyrektora szkoły, zainicjowała przeprowadzenie referendum wśród uczniów, nauczycieli i rodziców na temat patrona szkoły.

W październiku 1990 zwrócono się do kuratora Oświaty i Wychowania w Katowicach o zmianę patrona. **W kwietniu 1991 r. odbyła się uroczysta akademia z okazji nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego** z udziałem Kuratora Oświaty – mgr J. Pillardy-Kozarzewskiej i władz samorządowych. W kwietniu 1992 r. po raz pierwszy młodzież klas I uczestniczyła w wycieczce do Czarnolasu „Śladami Kochanowskiego", zaczęto obchodzić Dzień Patrona. W roku 1998 komitet Organizacyjny Zjazdu Absolwentów podjął decyzję o ufundowaniu szkole nowego sztandaru, który został przekazany w kwietniu 1999 roku.

Szczególne formy kultywowania tradycji związanych z Patronem szkoły

Dzień Patrona (kwiecień):

- mecz piłki siatkowej: nauczyciele – uczniowie
- 1992 – przedstawienie kabaretowe „Krótka historia o Janku"
- 2000 – przedstawienie wg Hemara „Jan Kochanowski"
- 2002 – konkursy poetyckie, recytatorskie, plastyczne związane z J. Kochanowskim, miniwykłady o czarnoleskich sprawach,

Foldery, publikacje związane z poetą i jego twórczością:

- „Lipa", „Czarnolasik", „Kochanowski News".

Wybitni absolwenci, stowarzyszenie absolwentów, zjazdy absolwentów

- Grzegorz Jarzyna – reżyser
- Aleksandra Gramała – posłanka
- Janusz Kidawa-Błoński – reżyser
- Joanna Bartel – aktorka
- Marek Chyliński – red. naczelny „Dziennika Zachodniego";

W 1998 roku z okazji 50-lecia szkoły odbył się zjazd absolwentów wszystkich roczników; popularne są spotkania rocznikowe absolwentów (ostatnie w maju z okazji 25 rocznicy matury zjazd klasy 4b (matura 1980)).

Zasoby biblioteczne szkoły poświęcone twórczości i życiu J. Kochanowskiego:

Literatura podmiotowa

- *Dzieła polskie* (14 egz.), *Elegie, Fraszki* (10 egz.), *Nie porzucaj nadzieje* (8 egz.), *Odprawa posłów greckich* (54 egz.), *Poezje wybrane* (10 egz.), Poezje (10 egz.), *Szachy, Treny* (30 egz.).

Literatura przedmiotowa

- E. Kotarski, *Odprawa posłów greckich.*
- A. Maliszewski, *Droga do Czarnolasu.*
- J. Pelc, *Treny Jana Kochanowskiego.*
- J. Pelc, *Jan Kochanowski.*
- M. i J. Półturzyccy, *Ślady i pamiątki Jana Kochanowskiego.*
- J. Porazińska, *Kto mi dał skrzydła.*
- J. Rytel, *Jan Kochanowski.*
- J. Ziomek, *Jan Kochanowski.*

Współpraca zagraniczna, uczestnictwo w międzynarodowych projektach edukacyjnych:

- Od roku 2000 młodzież bierze udział w symulacji obrad ONZ w ramach programu IMUNA (International Model United Nations of Alkmaar) w Alkmarze w Holandii. Uczestnicy reprezentują różne kraje świata, dyskutują nad możliwościami rozwiązania niektórych globalnych konfliktów, obradują w różnych komitetach, muszą stworzyć wspólną rezolucję, doskonalą umiejętności językowe, ponieważ angielski jest językiem obrad; poza tym nawiązują międzynarodowe przyjaźnie, zwiedzają Heiloo (miasto partnerskie Świętochłowic) i okolice.
- W latach 2002–2004 w ramach programu Socrates-Comenius 1 nawiązano kontakt z 6 placówkami oświatowymi w Holandii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Szwecji, Niemczech i na Węgrzech; prowadzono korespondencję drogą elektroniczną, debaty na forum in-

ternetowym na istotne tematy współczesnego świata; wydano okolicznościowe pisemko szkolne „Kochanowski news".

- W roku 2005 szkoła nawiązała współpracę z duńską szkołą w Haarby na wyspie Fyn. W ramach programu edukacyjnego i krajoznawczego grupa 30 osób wyjechała na 10 dni do Danii, później uczniowie z Haarby gościli w naszej szkole i polskich rodzinach.

Świętochłowice – miasto położone na Wyżynie Śląskiej, w centrum Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Zajmuje powierzchnię 13,22 km^2 i liczy 59 tys. mieszkańców. Przez miasto przepływa Rawa. Najwyższe wzniesienie miasta to Wzgórze Hugona – 314,9 m n.p.m. Tradycje kulturalne miasta kultywowane są przez działalność Muzeum Miejskiego i Centrum kultury Śląskiej. Miejscem odpoczynku mieszkańców jest Ośrodek Sportu i Rekreacji „Skałka".

Dorota Gurgul, Katarzyna Pakuła-Wieja, Andrzej Sikorski

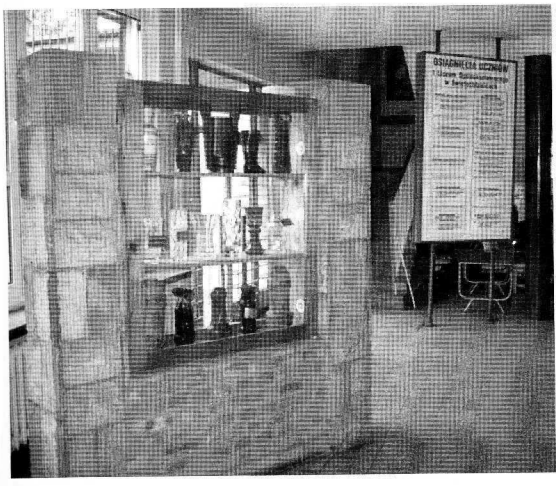

ADRES

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Świętochłowicach
Gimnazjum Publiczne nr 1 i I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego
41-600 Świętochłowice, ul. Licealna 1
tel. (0-32) 2452797 i 2450935
swiet_lo1jk@edu.apple.pl
www.kochanowski.z.pl lub www.zso1.info

Tarnów

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 18 im. Jana Kochanowskiego w Tarnowie

Szkoła Podstawowa nr 18 należy do stosunkowo „młodych" szkół. Swą działalność edukacyjną rozpoczęła 1 września 1966 r., co było związane z rozbudową miasta i powstawaniem nowych osiedli. Pierwszym dyrektorem był Kazimierz Knapik, podpułkownik Wojska Polskiego, który pełnił tę funkcję do 1985 r. W latach 1985–2003 stanowisko to piastowała Anna Marchwica, a **od 2003 r.– mgr Elżbieta Gągola.**

Od początku swego funkcjonowania szkoła szczyciła się dobrą kadrą pedagogiczną oraz wieloma laureatami olimpiad i konkursów przedmiotowych. Z grona jej wychowanków wywodzą się znane, nie tylko w naszym mieście, osobistości: nauczyciele, lekarze, prawnicy, księża, politycy.

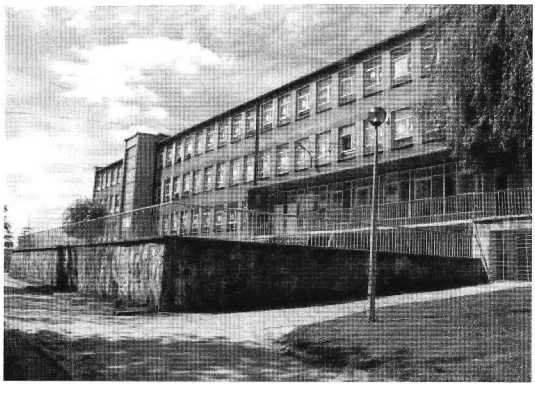

Obecnie do szkoły uczęszcza 723 uczniów, którzy uczą się w 28 oddziałach.

W szkole funkcjonuje: świetlica, stołówka, biblioteka oraz pracownia internetowa. Prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne.

Mocną stroną szkoły jest wykwalifikowana kadra (ponad połowa to nauczyciele dyplomowani) i panująca w szkole życzliwa atmosfera. Nauczyciele podejmują wiele cennych inicjatyw, m.in. prowadzone są dwie innowacje pedagogiczne: nauczanie zintegrowane z elementami wychowania regionalnego i teatralnego. Przy szkole działa także Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Teatralnych, dzięki któremu nasze znane już w Polsce „Tuptusie" mogą występować na deskach teatru. Godny podkreślenia jest fakt, że zespół zrzesza nie tylko aktualnych uczniów, ale i absolwentów szkoły. Równie prężnie działa chór szkolny, uświetniając swymi występami uroczystości szkolne i państwowe. Ponadto periodycznie ukazuje się szkolna gazetka „Przegląd Wydarzeń Szkolnych".

Pierwszym patronem szkoły została Hanka Sawicka. W związku ze zmianami politycznymi w latach dziewięćdziesiątych jej patronat przestał funkcjonować i zaszła konieczność wyboru nowego. Mimo kilku innych kandydatur Rada Pedagogiczna w porozumieniu z Radą

Rodziców i Samorządem Uczniowskim przychyliła się do wniosku polonistki, mgr Teresy Buczak, urzeczonej poezją Czarnoleskiego Mistrza, by szkole nadać imię Jana Kochanowskiego. Wszyscy zdawali sobie sprawę, że szesnastowieczna polszczyzna może stanowić poważną trudność dla uczniów szkoły podstawowej. Nie mogło to jednak przesłonić ogromnych walorów tkwiących w dziełach największego poety Słowiańszczyzny. Nie bez znaczenia był tu argument, iż ten Patron nigdy się nie zdezaktualizuje. Istotne z punktu widzenia wychowawczego było stwierdzenie, iż Czarnoleski Lirnik był piewcą uniwersalnych, ponadczasowych wartości: dobra, prawdy i piękna. W oparciu o tę triadę szkoła buduje swój program wychowawczy. Zapis w statucie głosi:

Szkoła realizuje ideały wynikające z koncepcji wychowania ku wartościom i przez wartości. Absolwent szkoły aktywnie uczestniczy w życiu szkoły i w życiu publicznym, (...) dba o własny rozwój psychofizyczny, kieruje się właściwą hierarchią wartości.

Patron szkoły jest wzorem. Uczy, jak żyć z pożytkiem dla siebie i innych oraz jak kochać ludzi i świat.

Uroczystość nadania Szkole Podstawowej nr 18 w Tarnowie imienia Jana Kochanowskiego, połączona z wręczeniem nowego sztandaru, odbyła się 26 listopada 1996 r. Było to wielkie wydarzenie dla szkolnej społeczności. Poprzedziły je miesiące wytężonej pracy, intensywne zgłębianie twórczości Mistrza Jana, wycieczki do Czarnolasu, liczne konkursy. Należy podkreślić, że tylko dzięki zaangażowaniu całej kadry pedagogicznej było możliwe zorganizowanie tak wspaniałej imprezy na rzeczywiście imponującym poziomie.

Sztandar szkoły został poświęcony podczas uroczystej mszy świętej w kościele Miłosierdzia Bożego. Następnie odbyło się przekazanie sztandaru szkole z udziałem władz miasta i władz oświatowych. Młodzież szkolna przedstawiła przygotowany pod kierunkiem nauczycieli program artystyczny, w którym zaprezentowała sylwetkę swojego Patrona.

Były inscenizacje, recytacje, pokazy akrobatyczne, muzyka renesansowa i taniec dworski w strojach z epoki. Wydano też okolicznościową gazetkę, której przyświecało motto:

Najsławniejszy poeto między poetami,
Ty nigdy nie umierasz, zawżdy jesteś z nami.

Na pięknie udekorowanej scenie stała lipa, symbol czarnoleskiej poezji, a przybyłych witał napis:

Gościu, siądź pod mym liściem,
a odpoczni sobie.

W centralnym miejscu szkolnego hallu zamieszczono portret „księcia poetów". Był też poczęstunek, a wspólna zabawa trwała aż do wieczora.

Od tej pory co roku w ostatnim tygodniu listopada obchodzi się Święto Szkoły. Jest to dzień wolny od zajęć dydaktycznych, a jego plan osnuty jest wokół trzech zasadniczych treści:

msza święta – akademia poświęcona Patronowi Szkoły – wspólna zabawa. W ostatnim roku uroczystość przybrała formę happeningu, w którym udział brali nie tylko uczniowie i nauczyciele, ale także rodzice i społeczność lokalna.

Dzień Patrona Szkoły, bo taka jest druga nazwa tego święta, poprzedzony jest zawsze lekcjami opartymi na autorskim „Programie zajęć edukacyjnych związanych z Patronem Szkoły„, który jest ewenementem na skalę kraju. Obejmuje wszystkie klasy i wszystkie przedmioty nauczania. Jego głównym celem jest nie tyle przekazanie wiedzy (choć i ona jest ważna), ile budzenie humanistycznej refleksji nad sobą i otaczającym światem. Podkreśla się niezwykły geniusz artysty, który ponad czterysta lat temu potrafił wyśpiewać wszystko, co bliskie jest także współczesnemu człowiekowi. Nauczyciele mogą korzystać z zasobów bibliotecznych (stosunkowo skromnych) oraz z dość bogatej bibliografii i zbiorów prywatnych, zgromadzonych przez jedną z nauczycielek. Z jej inicjatywy powstała w szkole Sala Patrona, a uczniowie pod jej kierunkiem wykonali albumy poświęcone Patronowi Szkoły, które są cenną pomocą dydaktyczną. Jej osobiste fascynacje mające swe źródło nie tylko w twórczości Jana Kochanowskiego, ale i w rodzinnych związkach z ziemią „ojca poezji polskiej" – zaowocowały również nakręceniem filmu „Szlakami Mistrza Jana".

Tradycyjnie przed Świętem Szkoły odbywają się konkursy związane z Patronem:

- Konkurs Wiedzy o Życiu i Twórczości Jana Kochanowskiego,
- Konkurs Recytatorski,
- Konkurs Plastyczny.

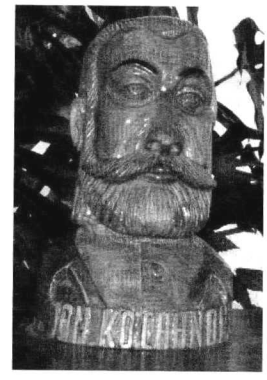

Laureaci zostają nagrodzeni podczas uroczystej akademii. Dwa lata temu odsłonięto w szkole popiersie Jana z Czarnolasu, wyrzeźbione w drewnie przez Władysława Nalepę, pracownika szkoły, utalentowanego twórcę-amatora.

Dodać trzeba, że Tarnów należy do miejscowości, które mogą poszczycić się związkami z Czarnoleskim Mistrzem. Prawdopodobnie kilkakrotnie gościł on na dworze hetmana Jana Tarnowskiego, którego darzył dużym szacunkiem, towarzyszył jego synowi w podróżach po Europie. Swoistą ciekawostką jest fakt, iż matka Poety pieczętowała się herbem Odrowąż, podobnie jak matka Jana Krzysztofa Tarnowskiego, Zofia Szydłowiecka. Można więc powiedzieć, że Kochanowskiego z Tarnowskimi łączyły więzy krwi.

Dla nas najważniejsza jest jednak jego spuścizna literacka, która stanowi prawdziwą skarbnicę nie tylko narodową, ale i ogólnoludzką. Jest nie tylko niedościgłym wzorem pięknego języka, ale także ważnym życiowym drogowskazem. Dlatego towarzyszą nam słowa Mistrza Jana:

Przeto chciejmy wziąć przed się myśli godne siebie,
Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie.

mgr Teresa Buczak

ADRES
Publiczna Szkoła Podstawowa nr18 im. Jana Kochanowskiego w Tarnowie
ul. 3 Maja 10, 33-100 Tarnów
tel. (0-14) 622-02-68
sekretariat@sp18.tarnow.pl www.sp18.tarnow.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego Trzebiatowie

Inauguracja nauki w pierwszej szkole na wyzwolonej ziemi odbyła się 4 września 1945 roku. W roku szkolnym 1963/64 wprowadzono ośmioklasową szkołę podstawową. W roku szkolnym 1976/77 za całokształt pracy szkoła otrzymała medal 700-lecia Trzebiatowa. **19 września 1980 r. nastąpiło nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego i wręczenie sztandaru.**

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Trzebiatowie w 1999 r. stała się szkołą sześcioklasową. Swym działaniem obejmowała dzieci w wieku 7–13 lat na obszarze miasta. Do obwodu szkoły należą również wsie Nowielice i Chomętowo. W 2003 r. nastąpiła nowa lokalizacja szkoły przy ulicy Kamienieckiej, w której mają zajęcia klasy IV–VI, klasy I-III mieszczą się w budynku przy ul. Daszyńskiego. Szkoła dysponuje 19 nowocześnie wyposażonymi salami dydaktycznymi (pracownią komputerową z dostępem do Internetu, 5 salami do nauczania zintegrowanego, gabinetem historycznym, 2 gabinetami przyrodniczymi, 2 gabinetami matematycznymi, 3 gabinetami polonistycznymi, gabinetem pedagogicznym, gabinetem logopedycznym, salą, w której znajduje się świetlica szkolna, wspaniale urządzoną biblioteką i czytelnia, w której bibliotekarki eksponują literaturę, zachęcając do czytania podczas pokazów, konkursów i teatrzyków. Pracownię sztuki, w której powstają prace plastyczne, osiągające czołowe miejsca w konkursach gminnych, powiatowych i ogólnopolskich. Zajęcia prowadzone w tej szkole służą rozbudzaniu i rozwijaniu zainteresowań, uzdolnień i talentów. Działają koła zainteresowań (informatyczne, polonistyczne, recytatorskie, ekologiczne, przyrodnicze, muzyczne, plastyczne, matematyczne, SKS). Kształcenie sprzyja wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów, odpowiednio do ich aspiracji i możliwości, i dlatego w szkole jest zorganizowany system zindywidualizowanej pomocy uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Wdrażane są programy profilaktyczne, nauczyciele współpracują z powołanymi do tego instytucjami i organizacjami. Włączają rodziców do aktywnej pracy w szkole. Dbają o rozwój duchowy dzieci, uwrażliwiają na sztukę organizując wyjścia do teatru, na wystawy. Uczestniczą w procesie integracji europejskiej. Promują zdrowy styl życia. Wspierają wszystkie akcje charytatywne, np. Góra Złota, WOŚP, pomoc ofiarom kataklizmów, dokarmianie zwierząt w okresie zimowym. Uczestniczą w uroczystościach organizowanych przez miasto: „W zdrowym ciele, zdrowy duch", „Korowód historyczny", Przemarsz Mikołajów", „Kiermasz stroików świątecznych", „Dni Europy". Działające w szkole zespoły muzyczne w II Międzynarodowym Dziecięco-Młodzieżowym Festiwalu Piosenki

o „Bursztynową Nutkę" w kategorii zespołów otrzymały 1 miejsce, 2 miejsce i wyróżnienia, a w kategorii solistów 1 miejsce.

Uczniowie szkoły zdobyli:

- Wyróżnienia w Powiatowym i Wojewódzkim Przeglądzie Małego Konkursu Recytatorskiego;
- 4 miejsce w województwie w konkursie ekologicznym AGENDA 21;
- tytuł laureata wojewódzkiego przeglądu matematyczno-przyrodniczego;
- 2, 4 i 8 miejsce w wojewódzkim konkursie matematycznym „Kangur bez granic";
- 4 miejsce w ogólnopolskim konkursie ortograficznym dla klas I–III „Z Ekoludkiem w krainie ortografii";
- 12 miejsce w Wojewódzkich Indywidualnych Biegach Przełajowych;
- 2 miejsce chłopcy i 1 miejsce dziewczęta w wojewódzkich rozgrywkach unihokeja;
- 1 i 3 miejsce w Gminnym Turnieju Gier Komputerowych DELETE;
- 2 i 3 miejsce w powiatowym Turnieju Gier Komputerowych DELETE.

To tylko niektóre osiągnięcia uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Trzebiatowie, uzyskane między innymi dzięki nauczycielom, zatrudnionym przez dyrektora szkoły zgodnie z kwalifikacjami, wspieranym w ciągłym podnoszeniu kwalifikacji, motywowanym do coraz efektywniejszej pracy.

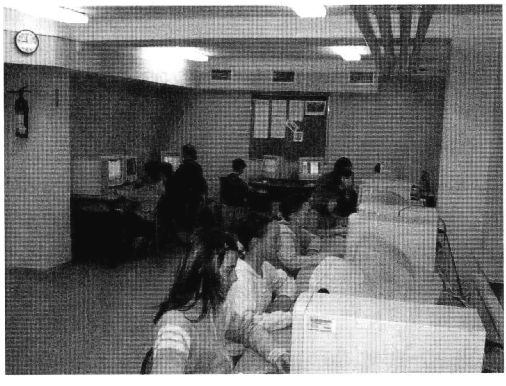

Pedagodzy pogłębiają swoją wiedzę pedagogiczną na różnego rodzaju kursach organizowanych przez CDiDN, wszyscy uczestniczą w szkoleniach Rad Pedagogicznych i zespołach przedmiotowych. Nauczyciele zdobywają dodatkowe kwalifikacje podejmując studia podyplomowe, ubiegają się o wyższy stopień awansu zawodowego, otaczają opieką nauczycieli stażystów.

Szkoła Podstawowa nr 1 w Trzebiatowie, to nie tylko dwa przestronne budynki z nowocześnie wyposażonymi salami dydaktycznymi, otoczone wspaniałym terenem rekreacyjno - -sportowym, to także kreatywny, dobrze zarządzający dyrektor wraz z przygotowaną kadrą pedagogiczną, a przede wszystkim uczniowie wychowywani na ludzi twórczych, aktywnych, samodzielnie myślących, odpowiedzialnych za podejmowane przez siebie działania i decyzje.

Formy kultywowania tradycji związanych z Patronem naszej szkoły Janem Kochanowskim

2004/2005 – w klasach I–III nauczyciele wraz z uczniami przygotowali gazetki ścienne promujące twórczość Jana Kochanowskiego. W pomieszczeniach zaczęły powstawać istne dzieła sztuki, gdyż dzieci zachęciły do pracy również rodziców. Spowodowało to większe zainteresowanie mieszkańców naszego miasta życiem i twórczością poety.

W klasach IV–VI nauczyciele zorganizowali konkurs plastyczny „Portret Jana Kochanowskiego" technika dowolna. Wszystkie prace zdobiły wystawę szkolną. Dyrektor szkoły zafundował zwycięzcom cenne nagrody.

Nauczyciele historii zorganizowali akademię uświetniającą pamięć naszego patrona. Poloniści wraz z uczniami przygotowali wieczór poetycki poświęcony twórczości Jana Kochanowskiego.

1 czerwca 2005 roku włączamy się w akcję Sportowy Turniej Miast i Gmin. Nasza szkoła przygotowuje bogaty program rekreacyjno-sportowy. Konkursy sportowe nagradzane będą drobnymi upominkami ze znakiem szkoły np. notesy, długopisy, kubeczki.

ADRES

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Kochanowskiego
ul. Kamieniecka 16, 72-320 Trzebiatów
tel./fax 0-prefix-91 38 72 355
sptrzebiatow@poczta.onet.pl

Trzebiegoszcz

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu

Publiczna Szkoła Podstawowa w Trzebiegoszczu, zgodnie z Ustawą o Systemie Oświaty, realizuje podstawy kształcenia ogólnego w kl. 0–VI. W szkole uczy się 89 uczniów, pracuje 10 nauczycieli, **dyrektorem szkoły jest Elżbieta Kiełkowska.**

Już w roku 1870 podjęto decyzję , by pobudować lokal szkolny na terenie wsi Jankowo. Miejsce na budowę szkoły wyznaczono na działce przy skrzyżowaniu dróg z Sumina do Lipna oraz z Makowisk poprzez Kiełpiny. Szkoła została oddana do użytku w 1871 roku. Był to skromny, drewniany budynek kryty słomą. W szkole zatrudniony był jeden nauczyciel. W starym budynku szkolnym nie było drugiej izby lekcyjnej, stąd zrodziła się konieczność wynajęcia mieszkania na drugi lokal szkolny.Takowy lokal wynajęto u Wincentego Wojciechowskiego w odległości około 300 m od poprzedniego. Były to dwa mieszkania, jedno przeznaczone na izbę lekcyjną, a drugie dla nauczycielki p. Maciszewskiej. Po dwóch latach lokal ten rozbudowano 1 IX 1926 r.oddano do użytku. Zaszła konieczność zbudowania nowego budynku, ponieważ ten nie wystarczał. Budynek wzniesiony na pograniczu wsi Jankowo – Trzebiegoszcz oddano do użytku w 1930 r. Posiadał on dwie sale lekcyjne i dwa mieszkania dla nauczycieli. Był to budynek w stylu zakopiańskim, w którym odbywały się zajęcia do czasu II wojny światowej. W czasie wojny szkoła przez 2 lata była nieczynna, później uruchomiono ją dla młodzieży niemieckiej. Zaczęto w niej nauczać dopiero 4 II 1945. Pierwszą nauczycielką

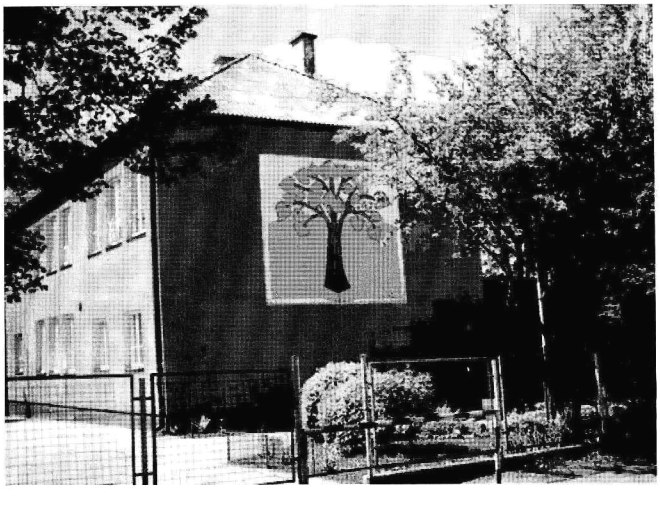

była Maria Łukowska-Ciesielska. Zajęcia prowadzono w tym samym lokalu, co przed wojną. W 1949 r. zaczęto wynajmować prywatne mieszkania na izby lekcyjne. Pracowało wtedy 4 nauczycieli. Rozbudowę szkoły rozpoczęto 18 VII 1958 r. czynem społecznym, do użytku przekazano 8 I 1961 r. Szkoła posiadała już 6 izb lekcyjnych. Sukcesywnie dokonywano remontów. W latach 1983–85 dobudowano 2 sale lekcyjne, kotłownię i sanitariaty. W 1997 r. odnowiono elewację szkoły i budynków gospodarczych.

Od 1 IX 1999 r. nasza szkoła jest placówką z kl. I–VI.

W roku 2000 zrodziła się myśl nadania szkole imienia, wręczenia sztandaru i odsłonięcia tablicy pamiątkowej. Celem tego przedsięwzięcia było promowanie szkoły w środowisku oraz podniesienie prestiżu na terenie gminy. Inicjatorem działań był dyrektor szkoły oraz Rada Pedagogiczna, która podjęła uchwałę o rozpoczęciu prac nad wyborem Patrona, opracowała plan działań na okres 2 lat oraz wystąpiła z prośbą do Zarządu Gminy w Lipnie o wyrażenie zgody na to przedsięwzięcie.

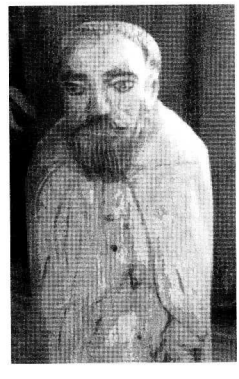

Uczniowie prezentowali sylwetki 3 kandydatów; M. Kopernik, M. Curie Skłodowska, J. Kochanowski: w drodze referendum zdecydowanie zwyciężył Jan Kochanowski – najwybitniejszy poeta Renesansu, nieskazitelny obywatel oddany słusznym sprawom wzorowy humanista, człowiek o wielkich zaletach sercach i umysłu.

Powołany został sztab do spraw kampanii związanej z nadaniem imienia. Rodzice organizowali akcje zarobkowe, poszukiwano sponsorów. W misji szkoły odwołano się do wartości humanistycznych i dorobku poety.

„Jestem mieszkańcem województwa kujawsko-pomorskiego powiatu Lipno wsi Trzebiegoszcz, uczniem szkoły podstawowej, obywatelem Polski, Europejczykiem"

Po zrealizowaniu podjętych zadań dyrektor szkoły wystąpiła do Zarządu Gminy w Lipnie z wnioskiem o nadanie szkole imienia.

Uroczystość odbyła się 15 VI 2002 r. Na ścianie głównej szkoły wisiało hasło „Wsi spokojna,wsi wesoła, który głos twej chwale zdoła",po bokach owoce ludzkiej pracy-chleb, kłosy zboża, winogrona. Na biało-czerwonym płótnie portret Jana Kochanowskiego jego lata życia. Tuż przy Patronie wazon ze słonecznikami, gałęzie lipy oraz flagi. Na ścianie frontowej szkoły napis informujący o dacie nadania szkole imienia oraz tablica pamiątkowa przysłonięta biało-czerwoną wstążką. Uroczystość odbyła się na świeżym powietrzu w scenerii prastarych lip, które szumią o przeszłości i dumnie strzegą szkoły.

Szkoła im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu co roku kultywuje tradycje związane z Patronem. Już 26 maja następuje inauguracja Dni Patrona pod hasłem „Uczniowie w hołdzie Patronowi i swoim Mamom" (miłość ojca do córki, to wzór rodzicielskiego altruizmu – Dzień Matki). Właśnie tego dnia odbywa się co roku gminny konkurs:

- recytacji poezji Jana Kochanowskiego
- twórczości literackiej,
- plastyczny Jan Kochanowski wokół winiet i iluminacji,
- wiedzy o poecie.

W uroczystości tej uczestniczy Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego z Dyblina, z którą współpracujemy. Tradycyjnie co roku 15 VI obchodzimy Dzień Patrona wg programu;

I. Część oficjalna
   1. Msza św. o godz 9.00, w któej uczestniczą wszyscy mieszkańcy.
   2. Złożenie meldunku o gotowość szkoły do uroczystości.
   3. Wprowadzenie pocztu sztandorowego.
   4. Odśpiewanie „Hymnu szkoły".
   5. Powitanie gości i wszystkich zgromadzonych oraz przedstawienie celu uroczystości.
   6. Złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową.
   7. Przybliżenie sylwetki poety.
   8. Wystąpienie zaproszonych gości.
   9. Nadanie odznaki „Przyjaciel szkoły" dla zasłużonych szkole.
   10. Odnowienie ślubowania przedstawicieli społeczności uczniowskiej na sztandar.
   11. Prezentacja sztandaru przy dźwiękach marsza.
   12. Wprowadzenie sztandaru do szkoły.
   13. Zwiedzanie izby pamięci poświęconej Patronowi.

II. Część artystyczna
   1. Występ zespołu tanecznego – polonez „Pożegnanie Ojczyzny".
   2. Poczęstunek zgromadzonych lipową herbatką.

3. Montaż słowno-muzyczny – sceny z życia poety, np. powieści „Kto mi dał skrzydła".
4. Taniec dworski w strojach z epoki Renesansu.
5. Piosenki z domowych śpiewników ludowych strojach i wiankach na głowach
6. Wspólny poczęstunek.
7. Zabawy przy ognisku.

24 VI najprawdopodobniej w dzień urodzin poety odbywa się piknik rodzinny na powitanie lata. I część pikniku poświęcona jest poecie : uroczysta akademia, na której uczniowie recytują wiersze Jana Kochanowskiego, przedstawiają scenki z życia poety w formie dramy, odbywa się konkurs na portret poety w wykonaniu rodziców i uczniów. Do wglądu wystawione są kroniki, albumy. II część pikniku to rodzinne zabawy, konkursy, gry sportowe.

Szkoła posiada własny hymn, publikacje, albumy, foldery, wycinki z gazet, wiersze napisane przez uczniów i nauczycieli, które przechowuje się w bibliotece szkolnej. Na korytrzach i w klasach są gazetki poświęcone poecie. Widnieją na nich cytaty z utworów, które mają wartość nieprzemijającą. W izbie pamięci jest makieta dworku w Czarnolesie oraz popiersie poety wykonane z drewna lipowego przez miejscowego rzeźbiarza Kazimierza Kwatka. Na mapie wykonanej przez uczniów zaznaczono trasę wycieczki „Śladami Jana Kochanowskiego", która odbyła się 19, 20, 21 V 2002 r.

W ciągu roku szkolnego w naszej szkole odbywają się zajęcia integracyjne i warsztaty związane z Patronem.

Wybitna absolwentka naszej szkoły Ewa Celmer, obecna nauczycielka polonistka wydała tomik poezji „Meandry życia".

Współpracujemy ze szkołami o tym samym imieniu w Dyblinie, Lublinie, Policznej.

Trzebiegoszcz, to malownicza wioska położona wśród lasów, niby Czarnolas, w której ciszy strzeże Patron Jan Kochanowski. Leży na pograniczu wsi; Jankowo-Sumin-Konotopie. Do wsi dojechać można autobusem lub pociągiem. Mieszkańcy Trzebiegoszcza to głównie rolnicy. W Trzebiegoszczu najpiękniej jest latem.

„Trzebiegoszcz, Trzebiegoszcz,to piękna kraina
Bliska każdemu sercu: o niej się nie zapomina
Lasy i jeziora wszystkich przyciągają
Niby Czarnolas i na letni wypoczynek zapraszają
Jest tu w niej szkoła przez uczniów kochana
Która nosi imię Kochanowskiego Jana"

Niech te prastare lipy zaświadczą, jak wóz Drzymały, iż historia tej szkoły to serca maluczkich i dużych, które układają się w wielkie serce dziejów wsi i składają różę pod tablicą u stóp Patrona, taką jak Ty Janie trzymasz w ręce w swoim Czarnolesie.

Elżbieta Kiełkowska
Zdjęcia: Hanna Mazurkiewicz

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu
Trzebiegoszcz 87-600 Lipno
tel. (054)2873776;
trzebiegoszcz@o2.pl; www.trzebiegoszcz.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 15 w Wałbrzychu

Rys historyczny

Szkoła Podstawowa nr 15 została oddana we władanie uczniów w 1974 roku. W roku szkolnym 1974/75 pracę w szkole podjęło 28 nauczycieli, a w 24 oddziałach uczyło się 665 uczniów. **Od 1990 roku dyrektorem placówki jest Bożena Walczak,** a jej zastępcą Jolanta Wilk, która pracuje w szkole od dnia jej otwarcia do chwili obecnej. Liczba uczniów: 541. Liczba nauczycieli: 39.

Data i okoliczności nadania szkole imienia

Rada Pedagogiczna i społeczność uczniowska szkoły wystąpiła we wrześniu 1982 roku z wnioskiem do MOiW o nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego. Postać Jana Kochanowskiego dla społeczności uczniowskiej była bliska od chwili obchodów 450 rocznicy jego urodzin. Ten wielki poeta, humanista i gorący patriota swą twórczością mógł kształtować wrażliwość na piękno przyrody i umiłowanie ziemi ojczystej. Jego filozofia życia zawarta w twórczości mogła stać się podstawą do właściwego wychowania uczniów naszej szkoły.

We wrześniu 1983 roku MOiW poinformowało, że wyraża zgodę na nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego, a Kurator Oświaty i Wychowania w Wałbrzychu – na nadanie sztandaru.

Rok 1984 ogłoszony przez UNESCO Rokiem Kochanowskiego był dla uczniów i pedagogów okresem wytężonej pracy wokół sylwetki patrona i jednocześnie końcowym etapem przygotowań do uroczystości nadania imienia szkole.

Dnia 29 maja 1984 roku odbyła się uroczystość nadania imienia szkole. Nastąpiło przekazanie sztandaru przez Komitet Rodzicielski społeczności uczniowskiej, odsłonięcie tablicy pamiątkowej w 10 rocznicę istnienia szkoły, upamiętniającej postać wielkiego poety oraz otwarcie Izby Patrona.

Rok Kochanowskiego w naszej placówce zakończył się sukcesem nauczycieli, uczniów i rodziców.

W okresie tym powstała również pieśń szkoły „Nasz Janie z Czarnolasu...".

Tradycje związane z patronem szkoły

Do tradycji szkolnych należą Dni Patrona poprzedzone konkursami:

- Konkurs wiedzy o życiu i twórczości patrona,
- Konkurs Twórczości Dziecięcej o Patronie,
- Konkurs recytatorski utworów Jana Kochanowskiego,
- Inscenizacje związane z życiem Jana Kochanowskiego,
- Konkurs plastyczny, literacki i poetycki.

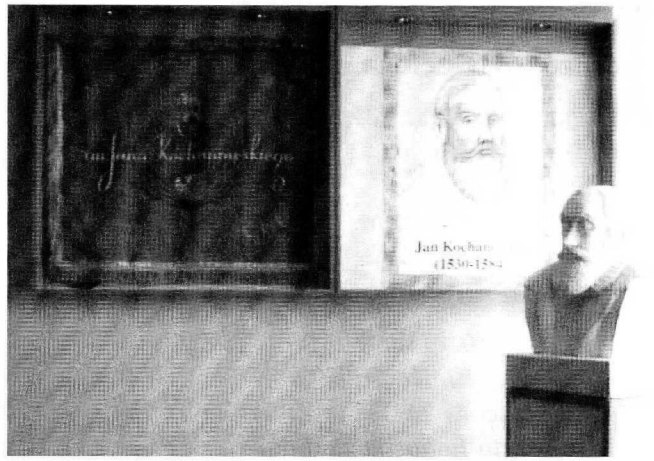

Izba Patrona, PSP nr 15 w Wałbrzychu

Organizowane są wystawy, publikacje w gazetce szkolnej związane z patronem i osiągnięciami szkoły.

Przykładowy scenariusz obchodów Dni Patrona:

1. Uroczyste przekazanie sztandaru szkoły przez radę ustępującą radzie przejmującej Samorządu Uczniowskiego.
2. Uroczyste wręczenie legitymacji szkolnych uczniom klas III.
3. Udział w montażu słownym poświęconym życiu i twórczości Jana Kochanowskiego.
4. Sesja popularnonaukowa na temat: „Filozofia życia w pieśniach Jana Kochanowskiego".
5. Prezentacja twórczości uczniów na temat: „Nasze słowo o Patronie".
6. Zwiedzanie wystawy prac plastycznych.
7. Ogłoszenie wyników konkursu na exlibris i zorganizowanie wystawy.
8. Zwiedzanie Izby Patrona.

Obchody Dni Patrona umożliwiają bardziej dogłębne poznanie poezji tego wielkiego humanisty. Zacieśniają współpracę pedagogów z uczniem i jego rodzicami.

W czasie obchodów Dni Patrona odbywały się również sesje popularno-naukowe, każdego roku na inny temat, m.in.:

Tablica poświęcona patronowi

„W czym wyraża się renesansowy charakter twórczości Jana Kochanowskiego", „ Filozofia życia w pieśniach Jana Kochanowskiego", „Jan Kochanowski – wielki poeta renesansu", „Poezja Jana Kochanowskiego wyrazem troski o losy kraju". Celem takich sesji było kształcenie umiejętności analizy i interpretacji rozprawek, wysuwanie wniosków i swobodnych wypowiedzi w związku z pracami pisemnymi poświęconymi twórczości poety, wyrabianie zdolności studiowania materiałów literackich, doboru odpowiednich treści do wypowiedzi na piśmie i komponowania ich w spójną całość oraz pięknego emocjonalnego interpretowania głosowego tekstu.

Twórczość dziecięca o patronie

Lipa wciąż taka sama.
Dom taki jak przedtem.
Lecz pustka tu głębsza
Niż cisza przed deszczem.

Janie...
Dlaczego płaczesz?
Dlaczego siedzisz tu sam?
Dlaczego Twój uśmiech
Utonął we łzach?
Gdzie te oczęta Radosne za dnia?
Gdzież ta dziewczynka
Gdzie miłość jest Twa?
Odeszła? Odeszła w dal...

Anna Miszke kl. VIII a

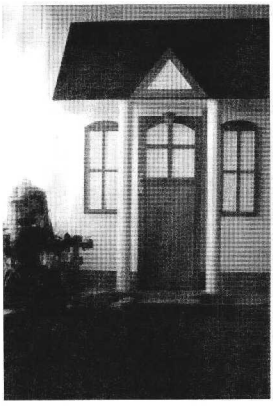

Izba Patrona

Chociaż żył przed kilkoma wiekami
Wciąż zachwycamy się jego dziełami.
Wszystkie pieśni, treny do Orszulki
Dobrze znane są w murach naszej szkółki.
Tworzył również fraszki i poematy
Obce mu nie były także i dramaty.
Dlatego do dziś pozostał wzorem
Bo pisał prozą, wierszem i z humorem.
Kim więc był ten zacny pan?
To patron nasz, Kochanowski Jan.

Jacek Sikora – kl.VIII a

Jolanta Unuczek

ADRES
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 15 w Wałbrzychu
ul. Hirszfelda l
tel. 0-74841 51 89
pspl5@serwus.pl www.pspl5.serwus.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 293 im. Jana Kochanowskiego w Warszawie

Historię Szkoły Podstawowej nr 293 tworzą Ci wszyscy, którzy postanowili służyć społeczeństwu, kształcąc i wychowując kolejne pokolenia Polaków. Wspomnienia pedagogów pracujących w szkole od samego początku, czyli od 30 sierpnia 1973 roku, a także zapisy kronikarskie z ksiąg pamiątkowych pozwalają odtworzyć najważniejsze wydarzenia z dziejów Szkoły Podstawowej nr 293 w Warszawie.

Lata 1973–1981

We wrześniu 1973 roku odbyła się pierwsza inauguracja roku szkolnego. Wkrótce potem opiece młodzieży naszej szkoły powierzono groby żołnierzy polskich poległych w 1918 roku i pochowanych na Cmentarzu Powązkowskim. Częstym gościem Szkoły Podstawowej nr 293 była też pani Zdzisława Bytnarowa, matka „Rudego", bohatera „Kamieni na szaniec", patrona naszego szczepu harcerskiego. Tę dekadę zakończyliśmy wspaniałymi osiągnięciami sportowymi. Udział w Warszawskiej Olimpiadzie Młodzieży okazał się bardzo udany. Nasi uczniowie trzykrotnie stawali na najwyższym podium, zdobyli także dwa srebrne medale.

Lata 1981–1990

W 1981 roku, po blisko dwuletnim okresie współzawodnictwa z innymi żoliborskimi szkołami, otrzymaliśmy odznakę „Kosa" i staliśmy się reprezentantami Klubu Otwartych Szkół. Sukces ten zawdzięczaliśmy aktywnej postawie nauczycieli, którzy prowadzili różnorodne zajęcia pozalekcyjne. Młodzież chętnie uczestniczyła w kołach zainteresowań, turniejach wiedzy, konkursach i rozgrywkach sportowych. Nierzadko organizowano wycieczki krajoznawcze cieszące się ogromną popularnością wśród uczniów. W tym czasie dwukrotnie organizowano konkurs geo-

graficzny poświęcony krainom polarnym oraz stepom i pustyniom świata. Ogromnej satysfakcji dostarczył nam także sukces piłkarskiej drużyny piątoklasistów, którzy zdobyli puchar im. Władysława Szczepanika ufundowany przez redakcję „Życia Warszawy".

24 listopada 1984 roku odbyła się niezwykła uroczystość nadania szkole imienia wybitnego poety doby odrodzenia, Jana Kochanowskiego. Poprzedziły ją zajęcia dydaktyczne, mające przybliżyć dzieciom i młodzieży sylwetkę tego zacnego humanisty. Uczniowie zwiedzali Czarnolas, uczestniczyli w konkursach: literackim, recytatorskim i historycznym poświęconych Patronowi. W czerwcu 1985 roku odsłonięto tablicę upamiętniającą autora „Trenów".

Lata 1990–1992

W grudniu 1990 r. przeprowadzono demokratyczne wybory do Rady Szkoły. Pierwszym osiągnięciem współpracujących ze sobą reprezentantów grona rodziców, uczniów i nauczycieli było opracowanie i wdrożenie nowego szkolnego regulaminu, który okazał się zwiastunem dość istotnych zmian, także w sposobie zarządzania szkołą. Przez cały ten czas wychowankowie Szkoły Podstawowej nr 293 prowadzili działalność charytatywną. Uczestniczyli w akcjach Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, wspierali przedsięwzięcia Fundacji „Promyk Nadziei", a także Polskiego Związku Niewidomych.

Lata 1992–2003

W tych latach nasza placówka zyskała opinię miejsca przyjaznego dzieciom, ale też zapewniającego im wysoki poziom kształcenia. Dzięki wsparciu lokalnych władz przeprowadzono remont kapitalny szkoły, natomiast pracownie wyposażono w nowoczesne środki dydaktyczne. Jednocześnie nauczyciele naszej szkoły wdrożyli szereg innowacji pedagogicznych. Na szczególną uwagę zasługuje kształcenie w zakresie informatyki zgodnie z cenionym przez metodyków programem „Z komputerem w XXI wiek". Wszystkim chętnym zapewniono możliwość uczestnictwa w zajęciach z języka angielskiego. Dla uczniów klas V–VI stworzono program nauczania ortografii „Z ortografią na wesoło".

W tym czasie nasza szkoła była miejscem ważnych spotkań, doniosłych wydarzeń, które pozostawiły ślad w pamięci wszystkich uczestników. W październiku 1999 roku odwiedził nas biskup Piotr Jarecki, gościliśmy także pisarza Stanisława Majewskiego. Zaszczycili nas swoją obecnością nauczyciele z Łotwy, a także zespół instrumentalny z Ukrainy „Lwowskie Orlęta". Dużo emocji wzbudził również występ Zespołu Tańca Ludowego „Warszawa" z Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Największym wyzwaniem okazała się bez wątpienia organizacja konferencji „Przeciwdziałanie narkomanii i innym uzależnieniom na Bielanach". Na to spotkanie przybyło 350 osób, które zaangażowały się w wypracowanie projektów środowiskowych działań podejmowanych dla ograniczenia i wyeliminowania narkomanii w szkołach.

W dowód uznania za realizację takich inicjatyw Zarząd Stowarzyszenia Gmin Mazowieckich wyróżnił Pucharem Dyrekcję i grono pedagogiczne, doceniając tym samym fakt, iż szkoła to miejsce otwarte dla środowiska, promujące zdrowie, kulturę fizyczną, przyjazne dziecku. Uznano, że Szkoła Podstawowa nr 293 może być przykładem dla innych placówek oświatowych w stolicy i województwie mazowieckim.

Wszystkim pracownikom szkoły bardzo zależy na tym, by podnosić jakość kształcenia i wzmacniać skuteczność oddziaływań wychowawczych. O efektach najlepiej świadczą sukcesy dzieci. W kolejnych edycjach Konkursu „Poznajmy się bliżej", „Chodzę i jeżdżę bezpiecznie" nasi uczniowie zawsze zajmowali miejsca na podium. Możemy być dumni z naszych laureatów Konkursu Matematycznego „Torus", Olimpiady Biblijnej, II Dyktanda Bielańskiego „O pióro gżegżółki i długopis burmistrza", VII edycji Konkursu Plastycznego „Klucz do ojczyzny", Konkursu Recytatorskiego „Warszawska Syrenka", VII edycji Konkursu Plastycznego „Mazowiecka szopka", Drużynowych Mistrzostw Dzielnicy Warszawa – Bielany w Szachach. W naszej szkole nie brakuje doskonałych muzyków, którzy triumfują podczas kolejnych edycji Konkursu Szkolnych Zespołów Instrumentalnych. Nasi sportowcy zdobyli złoty medal Warszawskiej Olimpiady Młodzieży w minisiatkówce. O doskonałych wynikach w tej dziedzinie decyduje nie tylko zaangażowanie nauczycieli, ale też wspaniałe zaplecze umożliwiające uprawianie różnych dyscyplin sportu.

W roku szkolnym 2002/2003 oddano do użytku nowe boisko, na którym nie zabrakło kortu tenisowego, boiska do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, bieżni i skoczni pokrytych sztuczną trawą.

Pedagodzy stale stawiają przed swoimi uczniami nowe wyzwania. W październiku 2002 roku 82-osobowa grupa podopiecznych przystąpiła do Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci. Udzielanie pomocy potrzebującym stało się tradycją naszej szkoły. Co roku organizujemy zbiórkę pieniędzy dla WOŚP, wspomagamy Fundację Dzieciom „Zdążyć z Pomocą", uczestniczymy w programie oświatowym „Złudzenia a rzeczywistość", stworzonym z myślą o dzieciach zagrożonych sieroctwem i niedostosowaniem społecznym. Udzieliliśmy pomocy naszym rówieśnikom z miejscowości Tymianki Bucie, którzy zostali boleśnie doświadczeni przez powódź.

Nieobojętny nam jest też los bezdomnych zwierząt. Kilka razy w roku szkolnym odwiedzamy schroniska i przekazujemy żywność oraz pieniądze.

Dzięki realizacji tych wszystkich inicjatyw nasi uczniowie stają się wrażliwszymi, bardziej dojrzałymi osobami. Ich zaangażowanie zostało docenione przez organizatorów Samorządowego Konkursu Nastolatków „8 wspaniałych". Wśród laureatów, którzy spełnili warunki ku temu, by zyskać miano wzoru i autorytetu dla rówieśników, znalazła się również nasza uczennica.

W tym czasie pewne święta i uroczystości zyskały rangę szczególną, gdyż współtworzą bogatą tradycję Szkoły Podstawowej nr 293.

Organizujemy Konkurs Polonistyczny „Rozwińmy skrzydła", Bielański Konkurs „Prymus". Uroczyście obchodzimy Dzień Patrona. Zgodnie ze zwyczajem wszyscy pierwszoklasiści składają ślubowanie, po czym następuje pasowanie na uczniów. Każdego roku w Dzień Edukacji Narodowej szkołę odwiedzają emerytowani nauczyciele. Społeczność uczniowska i nauczycielska wspólnie organizują Wigilię, witają wiosnę. Poniedziałki to dni „krawatowe". Wtedy dzieci przychodzą do szkoły w strojach galowych ozdobionych logo szkoły. O szkolnych aktualnościach można poczytać we „Wszystkowiedzu". Młodzi dziennikarze są najbardziej uważnymi obserwatorami naszego szkolnego życia.

Rok szkolny 2003–2005

10 października 2003 roku otrzymaliśmy tytuł „Szkoły z klasą". Udział w ogólnopolskiej akcji ogłoszonej przez „Gazetę Wyborczą" pomógł nam dowieść, że jesteśmy szkołą, która:

- dobrze uczy każdego,
- ocenia sprawiedliwie,
- uczy myśleć i rozumieć świat,
- rozwija społecznie, uczy wrażliwości,
- pomaga uwierzyć w siebie, tworzy dobry klimat,
- przygotowuje do przyszłości.

Nasza szkoła w istocie umożliwia uczniowi rozwój jego indywidualnych zainteresowań. Dzieci mogą liczyć na wsparcie terapeuty, psychologa i pedagoga, zaś nauczyciele dokładają wszelkich starań, aby oferta zajęć dodatkowych okazała się naprawdę atrakcyjna. Matematycy realizują takie programy autorskie, jak: „Matematyka z elementami informatyki" oraz „Gry i zabawy matematyczne dla klas III i IV". Osoby lubiące śpiewać i tańczyć uczęszczają na zajęcia wokalno-muzyczne z elementami technik dramy bądź ćwiczenia muzyczno-ruchowe. Wychowawcy klas młodszych prowadzą spotkania w ramach „Bielanka". Poświęcono je omówieniu zasad bezpiecznego zachowania się w szkole i poza nią. Prezentowane są także sposoby udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach. Ci, którzy poza komputerem świata nie widzą, pilnie uczęszczają na zajęcia koła informatycznego. Z kolei humaniści znajdą coś dla siebie podczas lekcji dodatkowych z cyklu „A to Polska właśnie" bądź w trakcie spotkań klubu dziennikarza. Mali ekolodzy wzbogacają swoje wiadomości na zajęciach „Ekologia i ochrona środowiska".

Ponadto uczniowie bardzo chętnie spędzają każdą wolną chwilę w bibliotece szkolnej, zwłaszcza że po remoncie to miejsce prezentuje się wyjątkowo okazale. W przestronnej sali mieści się czytelnia. Dzieci w ciszy i spokoju mogą oddawać się lekturze, korzystając jednocześnie z coraz bogatszego księgozbioru.

Dzięki współpracy naszej biblioteki z Biblioteką Publiczną przy ul. Duracza uczniowie często uczestniczą w prowadzonych tam lekcjach bibliotecznych. Zresztą wychowawcy przywiązują szczególnie dużą wagę do organizacji ciekawych wycieczek, stanowiących swoiste dopełnienie zajęć szkolnych.

Tym wszystkim działaniom przyświeca myśl przewodnia organizowanych w naszej szkole Dni Patrona. Brzmi ona: „Bądźmy ludźmi renesansu", a zatem bądźmy dojrzali, świadomi swej wartości. Nie bójmy się wyzwań. Świat w XXI wieku potrzebuje ludzi renesansu.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 293 im. Jana Kochanowskiego
ul. Jana Kochanowskiego 8
01-864 Warszawa
tel. 633-13-77
sp293@post.pl

Gimnazjum Publiczne nr 26 im. J. Kochanowskiego w Warszawie

"... nigdy nie zabłądzi,
Kto tak umysł narządzi
Jakoby umiał szczęście
i nieszczęście znosić ..."

Jan Kochanowski

W wyniku reformy systemu edukacji w dniu 1 września 1999 r. powstała w Polsce sieć szkół gimnazjalnych – szkół powszechnych i obowiązkowych. Nasze Gimnazjum przy Fundamentowej otrzymało numer 26.

Jako nowa szkoła stworzyliśmy nowy statut i nowy program wychowawczy. Program ten przystosowany do trzyletniego cyklu kształcenia i wychowania zakłada integrowanie społeczności szkolnej, rozwijanie osobowości uczniów i uczenie odpowiedzialności. Dużo miejsca też poświęciliśmy w naszym programie zdobywaniu wiedzy o świecie, przygotowaniu do egzaminów i przeciwdziałaniu uzależnieniom. W załączeniu do statutu powstał również nowy, wdrożony do realizacji program profilaktyki utworzony w oparciu o rzetelną diagnozę potrzeb, problemów oraz możliwości szkoły i środowiska. W trosce o sprawne funkcjonowanie życia szkoły powstał Wewnątrzszkolny System Oceniania, który co roku modyfikujemy.

Data i okoliczności nadania szkole imienia:

Starania by Jan Kochanowski był patronem naszego gimnazjum rozpoczęliśmy w roku 2001. Zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród uczniów, nauczycieli i rodziców, które wyłoniły przyszłego patrona gimnazjum. Zwyciężył Jan Kochanowski. Uznaliśmy, że to bardzo dobry i trafny wybór. Jan z Czarnolasu to poeta, z którym młodzież w gimnazjum dość często spotyka się na lekcjach, to oj-

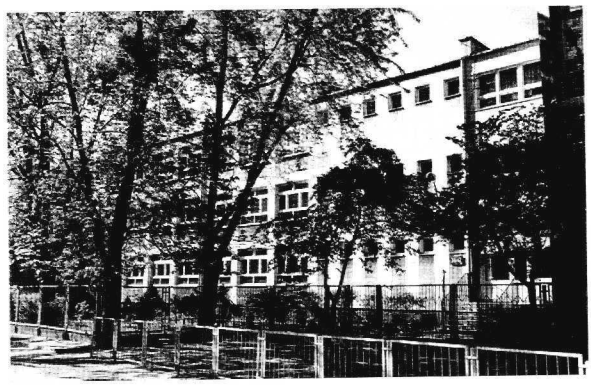

ciec polskiej poezji. Jest on również wspaniałym autorytetem dla uczniów - wykształcony, doceniający wartość nauki, świetnie znający języki, prawdziwy Europejczyk i człowiek renesansu. Jan Kochanowski to wielki patriota, dla którego jako dla dyplomaty i polityka los ojczyzny był bardzo ważny, wspaniały ojciec, mąż, który stworzył kochającą się rodzinę, człowiek religijny, żyjący w zgodzie z naturą i bożymi przykazaniami. Jednym słowem pod każdym względem wspaniały autorytet dla młodzieży.

Rada Pedagogiczna gimnazjum w dniu 28 sierpnia 2003 r. przyjęła uchwałę w sprawie nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego. Zgodnie z treścią uchwały powołany został dziewięcioosobowy Zespół ds. Wyboru Patrona, który opracował szczegółowy harmonogram działań na rok szkolny 2003/04, zmierzający do nadania szkole imienia poety. Harmonogram ten był konsekwentnie realizowany przez cały bieżący rok szkolny, a nawet wykonane zostały dodatkowe, nieplanowane zadania.

Działania jakie podjęliśmy w ramach „Roku z Patronem" to:

- całoroczna wystawa poświęcona życiu i twórczości J. Kochanowskiego
- cykl lekcji z języka polskiego „Spotkania z patronem" we wszystkich klasach
- pokaz strojów z epoki Renesansu
- konkurs na najciekawszą fraszkę zakończony publikacją fraszek w gazetce szkolnej "Index"
- wieczór poezji mistrza z Czarnolasu (w jury zasiadł między innymi prof. Zygmunt Kubiak - autor opracowań i przekładów poezji łacińskich Jana Kochanowskiego)
- wystawa prac plastycznych, będących ilustracją do fraszek
- dokumentowanie działań gimnazjum w założonej Księdze Patrona
- opracowanie kalendarium życia i twórczości Jana Kochanowskiego
- międzyklasowy konkurs wiedzy o Patronie
- konkurs historyczny „Polska Złotego Wieku"
- wycieczki klasowe „Szlakiem Jana Kochanowskiego" do Sycyny, Zwolenia i Czarnolasu
- ścienne gazetki klasowe „Kącik Patrona"
- lekcje muzealne w Zamku Królewskim poświęcone twórczości J. Kochanowskiego i epoce, w której żył

Projekt sztandaru wykonał uczeń klasy III, który został zwycięzcą konkursu plastyczno-komputerowego na projekt sztandaru Gimnazjum Nr 26 w Warszawie. Konkurs odbył się w marcu 2004 r.

- wykonanie makiet mebli stylowych z epoki Renesansu
- konkurs graficzny na projekt sztandaru gimnazjum

W realizację zadań włączyli się wszyscy nauczyciele i uczniowie.

W styczniu 2004 roku w trakcie trwania „Roku Patrona" rozpoczęliśmy proceduralne działania zmierzające do nadania imienia naszej szkole. Do wydziału Oświaty i Wychowania m.st. Warszawy wysłaliśmy uchwałę Rady Pedagogicznej, wniosek Rady Szkoły i wniosek Samorządu Uczniowskiego w sprawie nadania imienia Jana Kochanowskiego naszemu Gimnazjum nr 26. Pod koniec maja 2004 roku przyszła wspaniała wiadomość, iż Uchwałą Nr XXX/639/2004 z dnia 27 maja 2004 r. w sprawie zmiany nazw szkół i innych placówek oświatowych Rada miasta stołecznego Warszawy podjęła decyzję o nadaniu Gimnazjum Nr 26 w Warszawie imienia Jana Kochanowskiego z dniem 1 września 2004 roku. Spełniło się nasze marzenie, mamy patrona, który będzie autorytetem i wzorem dla nauczycieli i uczniów w pracy wychowawczej i dydaktycznej.

REMBERTÓW WESOŁA WAWER PRAGA

MIESZKANIEC

Internet: www.mieszkaniec.pl

21.10.2004 r. ISSN 1231-7993 bezpłatny

MISTRZ JAN W SZKOLE

W NUMERZE:
8 STRON!!!
PULS MEDYCZNY
J.M. Jackowski – czysty
MIESZKANCY Ewa Chotomska
Szkolne jubileusze
Jubileusz Predomu
Koronacja na Kamiance
50 lat TKF

Od piątku 15 października gimnazjaliści z Fundamentowej mają swojego patrona, samego mistrza Jana z Czarnolasu. Tego to dnia, w samo południe po uroczystej mszy św. w pobliskim Sanktuarium Matki Bożej Królowej Polskich Męczenników odsłonięto tablicę i uroczyście nadano Gimnazjum nr 26 imię Jana Kochanowskiego. Po części oficjalnej uczniowie przygotowali program artystyczny, a my przenieśliśmy się do czasów staropolskich, słuchając pieśni mistrza oraz podziwiając stroje z jego epoki. (ab)

Wycinek z lokalnej prasy poświęcony uroczystości nadania naszej szkole imienia Jana Kochanowskiego

W ubiegłym roku przypadała 420 rocznica śmierci poety, uznaliśmy, że powinniśmy ją uczcić uroczystością nadania naszej szkole imienia Jana Kochanowskiego. Na dzień – 15 października 2004 r. czekaliśmy z utęsknieniem, było to dla nas prawdziwe Święto Szkoły. Organizacja tego dnia była najważniejszym przedsięwzięciem. Pracowała nad nim dyrekcja, cała rada pedagogiczna, uczniowie, rodzice i pracownicy administracji. Ten dzień rozpoczął nowy etap i kierunek życia szkoły.

Formy kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły

Jako nowa szkoła dość niedawno powołana do życia staramy się budować tradycje i ceremoniał szkolny. Dużym krokiem naprzód był wybór patrona, stworzenie projektu sztandaru oraz logo szkoły. Dzień 15 października (dzień uroczystego nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego) został określony jako Dzień Patrona Szkoły, w którym uczniowie klas pierwszych składają ślubowanie na sztandar szkoły. Uroczystości związane z pierwszym Dniem Patrona w naszej szkole są jeszcze przed nami – październik 2005 r.

W naszej szkole prowadzona jest Kronika Gimnazjum, Złota Księga, do której wpisują się najlepsi uczniowie oraz Księga Patrona rejestrująca wydarzenia związane z Janem Kochanowskim. Klasa trzecia kończąca nasze gimnazjum, która uzyska najwyższą średnią ocen, otrzymuje Puchar Szkoły.

Tradycją naszej szkoły są odbywające się co roku konkursy recytatorskie w tym także konkursy poezji Jana Kochanowskiego. Sami co roku ustalamy temat konkursu i tworzymy

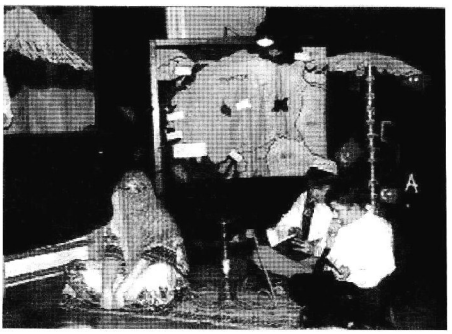

dekorację oraz staramy się uświetnić ten wieczór poezji, zapraszając gości ze świata filmu i literatury. Również co roku odbywają się w naszej szkole Dni Teatralne.

Jedną z najstarszych imprez naszego gimnazjum jest prezentacja krajów europejskich znana pod nazwą Dni Europejskich. W ciągu kilku dni klasy drugie prezentują wylosowane kraje a jest przy tym dużo zabawy, gdy klasy prześcigają się w pomysłach i atrakcjach.

Tradycją naszej szkoły stał się również Tydzień Integracyjny klas pierwszych trwający pierwszych pięć dni roku szkolnego. Uczniowie poznają się, tworzą kontrakt, wybierają samorząd klasowy, poznają budynek i pracowników szkoły.

Zakończeniem tygodnia integracyjnego są prezentacje pierwszoklasistów mające formułę konkursu. Ten dzień dostarcza uczniom i nauczycielom wielu wrażeń.

Co roku obchodzimy razem z rodzicami uczniów święta podczas Wieczoru Kolęd, a w czasie tradycyjnego „Jajeczka" organizujemy wiosenne konkursy. Tradycją są już dyskoteki – andrzejkowa i noworoczna, Dzień Wiosny oraz Dzień Dziecka połączony ze Świętem Sportu.

Foldery i gazetki szkolne związane z poetą i jego twórczością:

Wydany został numer specjalny gazetki szkolnej "Index" poświęcony życiu i twórczości Jana Kochanowskiego (luty 2004 r.) oraz okolicznościowy folder na uroczystość nadania szkole imienia Jana Kochanowskiego poświęcony pięcioletniej działalności naszego gimnazjum (październik 2004 r.).

Zasoby biblioteczne szkoły poświęcone twórczości i życiu Jana Kochanowskiego:

- Palacz Tomasz „Czarnolas Jana Kochanowskiego"
- Szmydtowa Zofia „Jan Kochanowski"
- Stróżewska Halina, Bielski Marek „Szlakiem Jana z Czarnolasu" przewodnik turystyczny
- Jan Kochanowski 1584–1984 – Epoka, Twórczość – Recepcja T. 1–2
- Pelc Janusz „Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej"
- Ziomek Jerzy „Renesans".

Małgorzata Pawlik

ADRES

Publiczne Gimnazjum nr 26 im. J. Kochanowskiego w Warszawie
ul. Fundamentowa 38/42 04-036 Warszawa
tel./fax (022) 810-66-61
gim26@gim26.x.pl
www.gim26.x.pl

XXVIII Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Warszawie

XXVIII Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego jest szkołą publiczną prowadzoną przez Gminę Warszawa-Centrum. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad Szkołą jest Mazowiecki Kurator Oświaty. W szkole uczy się ok. 600 uczniów, zatrudnionych jest ok. 50 nauczycieli i 12 pracowników obsługi. Uczniowie uczą się w oddziałach klasowych liczących średnio 34 osoby. Szkoła wyposażona jest w pracownie przedmiotowe, w tym dwie pracownie komputerowe ze stałym dostępem do Internetu. Bogato wyposażona biblioteka szkolna oraz czytelnia umożliwiają stałe samokształcenie i dostęp do cennych źródeł. W bibliotece koncentrują się także działania artystyczno-literackie (grupa teatralna, wydawanie tomików poezji licealistów). Szkoła jest stowarzyszona od roku 1995 w grupie szkół twórczych UNESCO. **Dyrektorem Liceum jest mgr Jerzy Kunicki.**

Poza lekcjami:

- Obóz integracyjny dla uczniów klas I organizowany w pierwszym tygodniu września.
- Obozy wędrowne – latem są to z reguły górskie, wędrowne obozy turystyczne, a zimą wyjazdy na narty w Alpy z możliwością nauki tej fascynującej dyscypliny sportu.
- Wolontariat.
- Radiowęzeł prowadzony przez uczniów.
- Gazetki szkolne wydawane przez uczniów klas kulturowych.
- realizacja programu SOCRATES-COMENIUS.
- Festiwal Teatralny (zawsze w listopadzie) – jedyne na tę skalę przedsięwzięcie w Warszawie; prezentacje spektakli teatralnych przez Uczniów i zaproszonych Gości.
- Festiwal Filmowy – w tym roku odbył się po raz trzeci. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu uczniów naszej szkoły staje się on już tradycją, podobnie jak Festiwal Teatralny.
- SZU – Szkolny Zarząd Uczniowski.
- Zajęcia sportowe SKS.
- Cheerleaders – szkolna grupa taneczna.
- Koła zainteresowań:
  - przedmiotowe (matematyczne, fizyczne)
  - pozaprzedmiotowe (teatralne, filozoficzne, łaciny, fotograficzne, kabaretowe, literackie).

- Przedsiębiorstwa szkolne – Szkoła bierze udział w programie Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości.
  - Możliwość odbycia kursu na prawo jazdy w szkole PRZEMKO;
  - Możliwość pogłębiania znajomości języków obcych w szkole ABC.

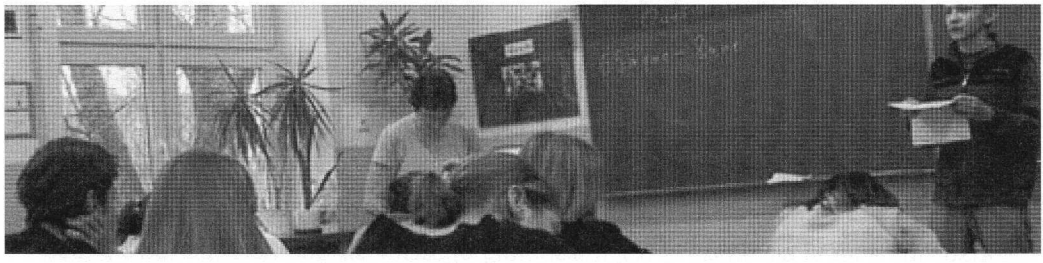

Kształcenie – kierunki:

- **kulturowy (dziennikarski i teatralny)**
  przedmioty wiodące: język polski, historia, język obcy; (korelacja programu języka polskiego z wiedzą o teatrze i filozofią wzbogaconego o elementy historii sztuki, historii najnowszej, warsztaty dziennikarskie i teatralne)
- **językowy (z elementami przedsiębiorczości)**
  przedmioty wiodące: język polski, historia, język obcy; (z rozszerzonym programem nauczania języka francuskiego wzbogaconym o elementy przedsiębiorczości, wiedzy o kulturze francuskiej i zagadnienia integracji europejskiej)
- **informatyczny**
  przedmioty wiodące: język polski, matematyka, fizyka; (program kładzie nacisk na nauczanie przedmiotów: informatyka, matematyka, fizyka, na wyrabianie umiejętności korzystania z technik informatycznych w przyszłej pracy zawodowej oraz umiejętność organizowania pracy z komputerem innym)
- **matematyczno-informatyczny**
  przedmioty wiodące: język polski, matematyka, fizyka; (program kładzie nacisk na nauczanie przedmiotów – informatyka, matematyka, fizyka oraz wykorzystanie wiedzy informatycznej w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin, w tym do prac badawczych w przedmiotach ścisłych)
- **matematyczno-fizyczny**
  przedmioty wiodące: język polski, matematyka, fizyka; (program kładzie nacisk na nauczanie przedmiotów informatyka, matematyka, fizyka oraz wykorzystanie wiedzy informatycznej w rozwiązywaniu problemów z różnych dziedzin, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć laboratoryjnych i badawczych)
- **przyrodniczy**
  przedmioty wiodące: język polski, biologia, chemia; (rozszerzony program nauczania przedmiotów przyrodniczych, integracja dziedzin przyrodniczych z włączeniem elementów proekologicznych i prozdrowotnych)

- **ekonomiczno-matematyczny z językiem rosyjskim**
  przedmioty wiodące: język polski, język obcy, geografia; (klasa z rozszerzonym językiem rosyjskim proponująca przygotowanie do wejścia na obecny rynek pracy otwierający się coraz bardziej na współpracę z Rosją i przygotowująca do studiów na SGH).

Program Socrates Comenius

Ogólnym celem Comeniusa jest podniesienie poziomu i wzmocnienie europejskiego wymiaru edukacji szkolnej poprzez wspieranie międzynarodowych projektów partnerskiej współpracy szkół, działania na rzecz podniesienia jakości kształcenia, podniesienia kwalifikacji kadry bezpośrednio zaangażowanej w edukację szkolną oraz promocja edukacji kulturowej. Nasze liceum kilkakrotnie brało udział w Szkolnych Projektach Socrates-Comenius. Celem Szkolnego Projektu Comeniusa jest zwiększenie motywacji młodych ludzi, ich zdolności i pewności siebie w porozumiewaniu się w języku obcym. Obecnie liceum uczestniczy w Szkolnym Projekcie Socrates-Comenius. Współpracujemy z Lycée Professionnel Tristand Bernard w Besançon we Francji oraz z Escola Secundaria IBN Mucana z Alcabideche w Portugalii. Grupy partnerskie pracują wspólnie według uzgodnionego planu. Tytuł naszego projektu brzmi: „Tous pour une Europe et une Europe pour tous" w tłumaczeniu: „Wszyscy za Europę i Europa za wszystkich". Projekt stwarza uczniom i nauczycielom możliwość: wspólnej pracy nad wybranym tematem w ramach zajęć szkolnych, wymiany doświadczeń, badania różnych aspektów europejskiej różnorodności kulturowej, środowiskowej, społecznej i ekonomicznej. W ramach projektu nasze liceum gościło w lutym 2005 r. nauczycieli naszych szkół partnerskich z Francji i Portugalii. W spotkaniu wzięli udział nauczyciele i uczniowie biorący udział w projekcie. Była to wspaniała okazja dla uczniów i nauczycieli do wymiany wspólnych doświadczeń i poglądów.

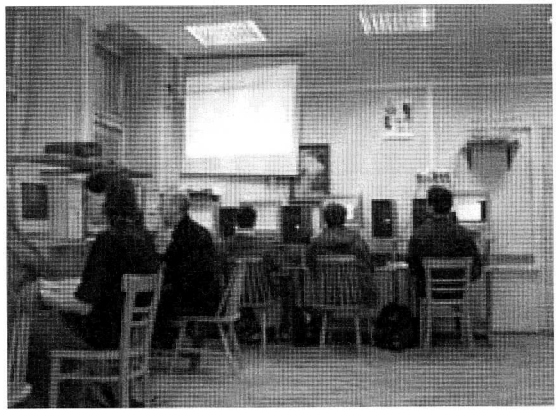

Historia szkoły

Dokumentacja szkoły, którą stanowią protokoły rad pedagogicznych od 1949 roku, stwierdza, że:

1. Dnia 13 IX 1949 r. – szkoła kierowana przez dyr. Stefanię Lubowiecką otrzymała podstawę prawną powstania szkoły Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – TPD z dn. 11 VIII 1949, L.Dz. 39/601 nr 17-36058/49 wydaną przez Kuratorium Oświaty.
2. Dnia 23 VIII 1950 r. – posiedzenie rady pedagogicznej pod przewodnictwem dyr. Wandy Rekowej. Szkoła otrzymuje gmach przy ul. Wiktorskiej 99 dla pełnej jedenastolatki. 10 V 1951 r. rada pedagogiczna decyduje o dopuszczeniu uczniów klas jedenastych do egzaminów dojrzałości. Wśród dopuszczonych do matury jest absolwent szkoły, późniejszy dyrektor (1968–1986) Grzegorz Żuchowicz.

3. Posiedzenie rady pedagogicznej dn. 27 XI 1958 r. – informacja dyr. Anny Łazarewicz (1953–1968) o tym, że szkoła otrzymała patronat pismem Ministra Oświaty S.O 24005/58 z dn. 14.X.1958 r. **Pełna nazwa szkoły brzmi: Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego.** Rada pedagogiczna w dniu 21 IV 1960 r. zadecydowała o terminie przekazania szkole sztandaru, ufundowanego przez Komitet Rodzicielski. **Uroczystość odbyła się 7 V 1960 r.** Odtąd dzień 7 maja stał się świętem szkoły i jej patrona.

Szczególną formą kultywowania tradycji związanych z patronem szkoły sa zbiorki wierszy naszych uczniow i absolwentów. Stanowią one m.in. plon konkursów: „Lutni moja, ty ze mną" oraz „Rzecz czarnoleska i współczesna".

ADRES

XXVIII Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego
02-575 Warszawa
ul. Wiktorska 99
tel./fax (022)844-29-21
www.liceum28.neostrada.pl

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Węgrowie

Historia

- 1 września 1961 r. Ministerstwo Oświaty ogłosiło w Dzienniku Urzędowym zarządzenie, powołujące Zasadniczą Szkołę Zawodową w Węgrowie z siedzibą w Szkole Podstawowej 2,
- 1 września 1963 r. przeniesiono Zasadniczą Szkołę Zawodową do budynku Szkoły Podstawowej nr 1,
- 10 lutego 1968 r. oddano do użytku budynek przy ul. Bohaterów Warszawy obecną siedzibę Zespołu (12 oddziałów)
- 31 sierpnia 1970 r. oddano do użytku internat dla 165 wychowanków.
- W roku szkolnym 1971/72 oddawano do użytku 4 domki nauczycielskie,
- W grudniu 1971 r. oddano do użytku budynki warsztatów szkolnych
- W maju 1975 r. przeprowadzono pierwszy egzamin maturalny, liczba uczniów sięga 1400,
- W roku szkolnym 1976/77 ukończono budowę kolejnego pawilonu dydaktycznego,
- **10 grudnia 1982 r. przekazano sztandar i nadano imię Jana Kochanowskiego Zespołowi Szkół Zawodowych,**
- 5 czerwca 1985 r. została oddana do użytku strzelnica sportowa,
- 1 września 1998 r. rozpoczęto rekrutację do Liceum Ogólnokształcącego – informatycznego,
- 1 lutego 1999 r. przyłączono do Zespołu filię szkół rolniczych w Miedznie,
- 1 września 1999 r. przyłączono do Zespołu filię szkół rolniczych w Wierzbnie,

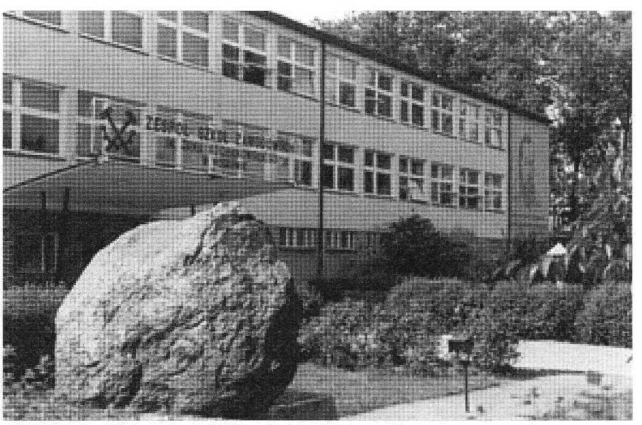

- 1 listopada 1999 r. wybudowano nowoczesną kotłownię olejowo-gazową o mocy 1,4 MW
- 10 lutego 2000 r. powstał Klub Strzelectwa Sportowego „Feniks",
- 1 września 2000 r. pojawiła się rekordowa ilość uczniów i słuchaczy w Zespole – 2150 osób, 135 nauczycieli,
- 31 sierpnia 2000 r. zakończono remont kapitalny zabytkowego budynku szkolnego w Miedznie,
- 31 października 2001 r. wybudowano kotłownię olejową w Miedznie,
- 1 listopada 2001 r. powstał na terenie Zespołu Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli,
- W styczniu 2002 r. Rada Powiatu przydziela środki na rozpoczęcie budowy pełnowymiarowej sali sportowej,
- 1 września 2004 r. odbyła się w Zespole Wojewódzkim inauguracja roku szkolnego przez oddanie do użytku nowej hali sportowej.

Dyrektorzy Zespołu:

1. Zygmunt Kwiatkowski 1961–62
2. Janusz Sulikowski 1962–67
3. Jan Tchórzewski 1967–70
4. Julian Stosio 1970–88
5. Antoni Zabadała 1988–92
6. Jerzy Chodowski 1992–97
7. Janusz Baum 1997

Zespół jest siedzibą następujących organizacji:

1. Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Węgrowie – Dyrektor Danuta Domańska.
2. Stowarzyszenie „Wspólnota Polska" – Koło w Węgrowie – Przewodniczący Janusz Baum.
3. Klub Strzelectwa Sportowego „Feniks" w Węgrowie – Prezes Konrad Kasperowicz.
4. Uczniowski Klub Sportowy „Feniks„ w Węgrowie – Prezes Janusz Baum.
5. Szkolne Koło Honorowych Krwiodawców – Halina Ulińska.
6. Urząd Nadzoru Budowlanego w Węgrowie – Inspektor Stanisław Mielniczek.

Janusz Baum – dyrektor
Tadeusz Kresa – zastępca dyrektora
Bronisław Lis – zastępca dyrektora
Halina Ulińska – zastępca dyrektora

Dane statystyczne:
Liczba uczniów – 2059
Liczba oddziałów– 72

ADRES

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kochanowskiego w Węgrowie
ul. Bohaterów Warszawy 10, 07-100 Węgrów
sekretariat (025) 792 26 76
www.powiatwegrowski.pl/starostwo/J_ZSZ.PHP

Zespół Szkół Publicznych Gimnazjum nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Wielkich Oczach

Gimnazjum nr 1 w Wielkich Oczach istnieje od 01.09.1999 r. Przez pierwszy rok gimnazjum pracowało w jednym budynku ze szkołą podstawową, a od 01.09.200 r. mamy własny, nowy obiekt szkolny.

12 X 2000 r. miało miejsce uroczyste otwarcie budynku, nadanie imienia Jana Kochanowskiego oraz poświęcenie sztandaru.

Rada Pedagogiczna, Rada Rodziców i Samorząd Uczniowski decyzję o nadaniu szkole imienia J. Kochanowskiego uzasadnili tym, że w czasach wielu rozczarowań, pozorów i poszukiwania prawdziwych wartości konieczne jest zwrócenie uwagi na idee, które mimo upływu 400 lat pozostają nadal aktualne i bezcenne.

Poglądy głoszone przez tego renesansowego twórcę przemawiają za tym, aby młode pokolenie uczyło się od niego, między innymi: poszanowania zdrowia i przyrody, szacunku i życzliwości dla drugiego człowieka, kultywowania rodzimych obyczajów, dostrzegania uroków zalet życia wiejskiego oraz poszanowania pracy rolnika, doceniania nauki i pracy, prawdziwego patriotyzmu.

Wszystkim ważniejszym uroczystościom szkolnym, środowiskowym obchodom świąt narodowych i innych, towarzyszy sztandar gimnazjum. Z jednej strony sztandaru widnieje wizerunek Jana Kochanowskiego, nazwa szkoły i cytat z *Pieśni* „A jeśli komu droga otwarta do nieba / tym, co służą ojczyźnie", zaś druga strona prezentuje nazwę i godło państwa".

Szkoła usytuowana jest na niewielkim wzniesieniu, w pobliżu lasu. Wiosną i latem „tonie" w zieleni drzew i krzewów, przyozdobiona małym szkolnym ogródkiem. Plac szkolny jest ogrodzony zapewniając bezpieczeństwo wychowankom i pracownikom.

Na parterze budynku zorganizowano kącik etno-

graficzny. Do tej pory społeczność szkolna zdołała zgromadzić wiele unikatowych przedmiotów nawiązujących do polskiego życia wiejskiego, zanikających tradycji. Korytarze, sale lekcyjne są zadbane, kolorowe, ukwiecone, przyciągają uwagę tematycznymi gazetkami.

Organizacja i sposób pracy

- nauka jednozmianowa,
- nauczanie dwóch języków obcych: jęz. angielskiego i jęz. niemieckiego,
- wykorzystanie do pracy komputerów i programów multimedialnych,
- praca metodami aktywnymi,
- organizacja lekcji muzealnych,
- wyjazdy do zakładów pracy, tzw. „lekcje wyjazdowe" np. z chemii, geografii, wos,
- wyjazdy do kina, do teatru,
- satysfakcjonujący jest udział uczniów w różnych konkursach, zawodach, turniejach,
- opracowywanie okolicznościowych inscenizacji, w tym imprez środowiskowych,
- zapraszanie gości, np.: miejscowych artystów, samorządowców,
- prężnie działające harcerstwo,
- organizacja wycieczek klasowych i szkolnych,

Do tradycji Gimnazjum nr 1 w Wielkich Oczach należą:

- uroczyste apele upamiętniające ważne wydarzenia narodowe i coroczne święta,
- obchody Dnia Patrona,
- „Mikołajki" klasowe,
- uroczyste szkolne spotkanie opłatkowo-kolędowe,
- uczniowska zabawa andrzejkowa i choinkowa,
- kuligi klasowe, ogniska i wycieczki rowerowe,
- organizowanie zajęć wychowawczych podczas ferii zimowych,
- zorganizowane formy powitania *Wiosny* i uroczyste obchody Dnia Dziecka
- aktywny udział w akcji „Sprzątania świata",
- opieka nad miejscami pamięci narodowej,
- udział w akcjach charytatywnych, np. „Grosik", „Góra grosza", finansowe wspieranie dzieci ciężko chorych,

Kącik etnograficzny w Gimnazjum w Wielkich Oczach

- współpraca z lokalnymi i regionalnymi instytucjami i urzędami w zakresie organizacji różnych konkursów, imprez szkolnych, międzyszkolnych, wspierania dzieci i ich rodzin w procesie wychowawczym (między innymi: Gminna Biblioteka Publiczna w Wielkich Oczach, Miejska Biblioteka Publiczna w Lubaczowie, Muzeum Kresów w Lubaczowie, OSP Wielkie Oczy, Leśnictwo W. Oczy, Nadleśnictwo Lubaczów, Straż Graniczna w Korczowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubaczowie, Powiatowe Centrum Kultury i Sportu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, policja).

W tym gimnazjum:

- zwraca się uwagę na mądrość, dobroć, prawdę i sprawiedliwość,
- główne miejsce w działalności szkoły zajmuje uczeń, który nie jest anonimowy,
- dba się o rozwój działań twórczych uczniów,
- proces wychowawczy wspierany jest propagowaniem ideałów Patrona,
- dąży się do zapewnienia każdemu wychowankowi warunków niezbędnych do jego rozwoju,
- identyfikujemy się ze środowiskiem lokalnym,
- jesteśmy otwarci na propozycje rodziców,
- panuje życzliwa i miła atmosfera.

ADRES

Zespół Szkół Publicznych w Wielkich Oczach
Gimnazjum nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Wielkich Oczach
ul. Leśna 13
37-627 Wielkie Oczy
woj. podkarpackie
tel. (016)6310196, fax (016)6310107
gimnazjumwo@interia.pl

Witanowice

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Witanowicach

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Witanowicach mieści się w budynku, którego część stanowi budynek z 1907 r. oraz skrzydło dobudowane w 1949 r. jak też piętro dobudowane w 1985 r. i oczywiście sala gimnastyczna z zapleczami zakończona w 1997 r. Jest to budynek noszący wyraźnie piętno przebudów, posiadający 10 sal lekcyjnych (w tym pracownię komputerową), bibliotekę, salę gimnastyczną, salę gimnastyki korekcyjnej (zwaną siłownią), kompleks pomieszczeń dla oddziału przedszkolnego. Posiadamy też harcówkę i szereg innych pomieszczeń.

Na terenie szkolnym położone są następujące urządzenia sportowe: boiska do piłki ręcznej i siatkówki, skocznia do skoku w dal, boisko do koszykówki.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Witanowicach
34-103 Witanowice
033 8790 49 22

Wójcice

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Wójcicach

Pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w 1362 roku. Pod koniec XIII wieku usytuowany tu został folwark należący do dóbr rycerskich w Minkowicach, stanowiących własność królewskiego Urzędu Podatkowego w Oławie (skarbu państwa). Wójcice posiadały wówczas 63 domy, wśród których znajdowały się 3 budynki gminne oraz szkoła. Mieszkało tu 370 ludzi, „wymieszanych co do religii i języka". W 1830 roku wzmiankowano o gajówce, podległej (do czasów II wojny światowej) nadleśnictwu w Bystrzycy. Około połowy XIX wieku Wilhelm Gebauer, dziedziczny sołtys Wójcic, jego krewny – karczmarz oraz członkowie miejscowej gminy zakupili znajdujący się tu folwark, który uległ parcelacji, położony w pobliżu folwarku dom mieszkalny sprzedano.

Wójcice to rozległa wieś rozciągająca się poprzecznie do drogi Biskupice Oł. – Dobrzyń na szlaku Oleśnica – Brzeg. Jej zachodnia część styka się bezpośrednio z wielkim kompleksem leśnym położonym na południowy wschód od Jelcza.

Przegląd najważniejszych wydarzeń

1945–1946

- organizacja funkcjonowania szkoły
- nauczanie w klasach I-V przez pana Józefa Cepuchowicza i panią Kazimierę Janowicz
- pierwszym dyrektorem szkoły był pan Józef Cepuchowicz
- wzmożona praca z młodzieżą przerośniętą wiekowo i opóźnioną w nauce

1946–1947

- w klasach I–III uczy pani Olimpia Barnaś, klasy IV–V pan Józef Cepuchowicz
- w jednym pomieszczeniu uczyły się dwie klasy
- wznowienie działalności przez bibliotekę posiadającą zbiory około 100 egzemplarzy

1947-1948

- stanowisko dyrektora objął pan Jacek Byczyński
- powstała klasa VI

1949-1950

- zaczęła funkcjonować klasa VII
- księgozbiór biblioteki liczy 240 sztuk

1950-1951

- od l marca 1951 roku z powodów personalnych przeniesiono z Biskupic klasę V i VI

1951-1952

- od l grudnia klasy V i VI wróciły do macierzystej placówki

1954-1955

- klasy V, VI, VII z Biskupic przeniesiono do Wójcic
- wykorzystano cztery sale lekcyjne o łącznej powierzchni 198 m^2

1955-1956

- działały cztery koła przedmiotowe i jedno artystyczne, skupiały razem 72 osoby, co stanowiło 60% wszystkich uczniów tej placówki

1956-1957

- od 1 IX powrót klas V, VI, VII do Biskupic
- w szkole mieściły się; kancelaria, pokój nauczycielski, skład pomocy dydaktycznych

1966-1967

- powstanie klasy VIII
- przeniesienie klas V, VI, VII do Wójcic oraz tymczasowo pani Janiny Żukowskiej i pani Elżbiety Klekowskiej

1 IX 1972

- przejście na emeryturę pana Jacka Byczyńskiego po 25 latach pracy w tutejszej placówce
- objęcie stanowiska dyrektora przez panią Mariannę Gorazdowską
- zaczęto wprowadzać system wychowawczy Heliodora Muszyńskiego

1972-1985

- zwiększono powierzchnię użytkową poprzez zagospodarowanie pomieszczeń dotąd niezaadaptowanych
- placówka miała 5 sal lekcyjnych o łącznej powierzchni 222 m^2
- podczas kapitalnego remontu zlikwidowano ogrzewanie piecowe, a założono centralne ogrzewanie, zainstalowano toalety w budynku, wybudowano kotłownię i szambo, wyremontowano kominy, przełożono dach na budynku szkolnym, wymieniono okna, powiększono pomieszczenia dla oddziału przedszkolnego, wyremontowano piwnice, uzupełniono tynki w salach, ogrodzono teren szkoły, założono wykładziny

- w pracach remontowych aktywnie pomagali rodzice i komitet rodzicielski; na szczególne wyróżnienie zasługuje przewodniczący komitetu pan Paweł Babijczuk i Bronisław Fik
- zakupiono nowe meble do sal lekcyjnych oraz rzutniki
- każda klasa ma swoje pomieszczenie, w których znajduje się radio i telewizor
- działały koła zainteresowań; polonistyczne – organizujące wieczory poezji, spotkania z pisarzami, wyjazdy do teatrów; biologiczne – sadzenie lasu, opiekowanie się zwierzętami, gromadzenie prac dydaktycznych potrzebnych na lekcje przedmiotu (m.in. robili zielniki, hodowali rzadkie odmiany roślin)
- aktywna praca ZHP, LOP, PCK, atrakcyjność form przyciągała uczniów
- organizowano liczne wycieczki

1 IX 1986

- przejście na emeryturę pani Marianny Gorazdowskiej
- **objęcie stanowiska dyrektora przez pana Marka Starczewskiego**

1986–1997

- podniesienie poziomu organizacyjnego placówki ze szkoły sześcio- do ośmioklasowej
- na pierwszej kondygnacji dobudowano sekretariat kosztem zmniejszenia korytarza; zbudowano wnękę adaptując ją na kuchnię, gdzie przygotowuje się herbatę dla dzieci
- dzięki pracom remontowym na strychu wygospodarowano pomieszczenia na klasy lekcyjne o powierzchni 35,8 m^2; urządzono w piwnicy harcówkę o powierzchni 33,7 m^2 oraz szatnię
- zlikwidowano sad wokół placówki i urządzono na tym terenie kompleks sportowo-rekreacyjny; zlikwidowano szalety zewnętrzne, wykonano ogrodzenie wokół szkoły i wybudowano śmietnik, odnowiono pomieszczenia dla oddziału „O" i dwie sale lekcyjne
- wyłożenie terakotą holu szkolnego i węzła sanitarnego; zamontowanie gablot na korytarzach i mebli w salach dydaktycznych, pokrycie podłóg wykładziną
- wystawienie lamp oświetleniowych zewnętrznych; przebudowanie świetlicy wiejskiej na salę gimnastyczną; wybudowanie dodatkowej sali lekcyjnej i gabinetu dyrektora
- zakupiono szereg pomocy naukowych, zabawek dla oddziału „O" i mebli
- zainicjowanie i zorganizowanie biblioteki publicznej w podległej szkole
- w ramach współpracy z Wrocławskim Towarzystwem Muzycznym odbywają się koncerty umuzykalniające
- wyposażanie jednej z pracowni w komputery
- co roku odbywa się turniej trójek koszykarskich dziewcząt i chłopców
- od roku szkolnego 1993/94 organizowany jest konkurs matematyczny dla klas III

1988-2005

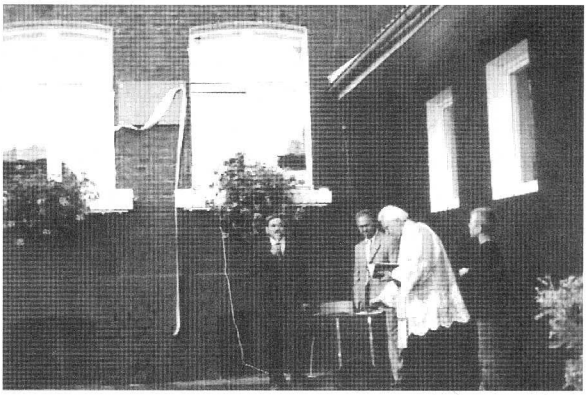

- **nadanie w obecności władz gminnych i Kuratorium Oświaty we Wrocławiu sztandaru,** co znacznie podniosło rangę szkoły
- przebudowa II. piętra, wymiana podłóg w świetlicy oraz części korytarza, wykonanie gabinetu pedagoga szkolnego, ciągu komunikacyjnego klatki schodowej, remont pozostałych pomieszczeń,
- wykonanie kompleksu sportowo-rekreacyjnego przy obiekcie świetlicy we współpracy z Radą Sołecką,
- zainicjowanie we współpracy z Parafią Rzymskokatolicką pod wezwaniem Najświętszej Marii i Panny corocznych festynów parafialnych, z których dochody przeznaczane były na remont zabytkowego kościoła oraz szkoły – w 2005 roku odbędzie się już VII Festyn Parafialny,
- organizowanie charytatywnych koncertów noworocznych, z których dochody przeznaczone były na Domy Dziecka w Oławie i Kątach Wrocławskich,
- wprowadzenie żywienia dzieci poprzez adaptację pomieszczeń na stołówkę szkolną, w której wydawane są obiady dla uczniów,
- kapitalny remont sali dydaktycznej, tj. wymiana instalacji elektrycznej, malowanie, renowacja parkietu, zakup wyposażenia na potrzeby przyjęcia nowej multimedialnej pracowni komputerowej uzyskanej ze środków programu Unii Europejskiej,
- organizacja Mistrzostw Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice Szkół Podstawowych w Ortografii oraz Miejsko-Gminnego Turnieju Trójek Koszykarskich Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych,
- honorowe wyróżnienie za najlepszy projekt poprawy bezpieczeństwa w szkole w ramach II edycji programu „Nasza bezpieczna szkoła" organizowanego przez Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeniowe „ERGO HESTIA".

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
Wójcice ul. Główna 87
55-220 Jelcz-Laskowice 4
tel./fax 318-66-27

Centrum Kształcenia Ustawicznego im. J. Kochanowskiego w Wyszkowie

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wyszkowie jest szkołą, w której organizowane jest kształcenie dorosłych. Proponujemy słuchaczom niżej wymienione formy kształcenia:

- liceum ogólnokształcące,
- technika zawodowe (elektryczne, mechaniczne, handlowe, żywienia i gospodarstwa domowego),
- szkoły policealne (technik: ekonomista, administracji, handlowiec, informatyk, elektryk, poligraf, bhp, agrobiznesu, rolnik, żywienia i gospodarstwa domowego),
- kursy doskonalące (pracownik administracji samorządowej, obsługa administracyjno-biurowa firmy rozliczenia finansowo- księgowe małych firm, kursy komputerowe i inne wynikające z lokalnych potrzeb edukacyjnych),
- liczba słuchaczy szkoły: ok. 800, liczba nauczycieli: 64, **dyrektor szkoły mgr Ryszard Marciniak.**

Krótki rys historyczny szkoły (kalendarium szkoły)

1966 – otwarcie w budynku ZSZ w Wyszkowie Filii Zaocznego Technikum Mechanicznego z Ursusa; był to zalążek przyszłego CKU

1968 – objęcie kierownictwa nad semestrami szkoły zaocznej przez Wiesława Boczewskiego

1969 – pierwsze matury absolwentów zaocznego Technikum

1971 – podwyższenie rangi placówki kształcącej dorosłych z Punktu Konsultacyjnego do Filii Technikum Mechanicznego w Ursusie oraz powstanie Filii Technikum Ekonomicznego w Nowym Dworze

1973 – Szkoła uzyskuje samodzielność jako Studium i Technikum Zaoczne w Wyszkowie

1976 – z dniem 1 września nadanie szkole nazwy Centrum Kształcenia Ustawicznego

1978 – formalnie włączono do CKU funkcjonujące od pięciu lat w jej budynku szkoły rolnicze

1982 – od lutego nowym dyrektorem Centrum został dotychczasowy wicedyrektor Ryszard Marciniak, który kieruje placówką do obecnej chwili.

1983 – przeniesienie do Centrum z Ostrołęki Wojewódzkiego Ośrodka Dokształcania Zawodowego – powołanie Wieczorowego LO dla wychowanków „Monaru"

1985 – wybranie za patrona – z udziałem młodzieży szkół dziennych i zaocznych – Jana Kochanowskiego – pierwsze Dni Centrum

1986 – 21 czerwca; nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego i wręczenie sztandaru – początek kształcenia młodzieży w dziennym Liceum Ekonomicznym

1987 – wyjazdy młodzieży na praktyki zagraniczne do Niemiec i na Węgry

1993 – wmurowanie kamienia węgielnego pod nowy segment szkoły

1994 – oddanie rozbudowanego obiektu szkolnego do użytku

1995 – zaliczenie szkoły do wiodących Centrów w Polsce – placówka osiągnęła w szkole dziennej rekordową liczbę uczniów (534) i klas (18)

1996 – powołanie do istnienia szkolnej Firmy Symulacyjnej „Debiut"

1997 – uruchomienie łącza internetowego w pracowni komputerowej z udziałem b. ministra edukacji Aleksandra Łuczaka

1999 – przejęcie szkoły przez samorząd województwa mazowieckiego

2001 – obchody 25-lecia istnienia Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz 15-lecia nadania szkole imienia

2004 – wyłączenie ze struktury organizacyjnej CKU szkół młodzieżowych.

Fragment z misji szkoły odwołujący się do twórczości patrona szkoły

- „Służmy poczciwej sławie, a jako kto może / Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże".
- Kultywowanie tradycji związanych z patronem szkoły:

Centrum Kształcenia Ustawicznego od wielu lat kultywuje tradycje związane z patronem naszej szkoły.

Corocznie obchodzone są Dni Patrona i Dni Centrum. Programy uroczystości ściśle nawiązują do naszego Patrona i prowadzone są pod różnymi hasłami z twórczości Jana Kochanowskiego, m.in. „Wieś polska za czasów Jana Kochanowskiego", Piknik zdrowotny pod hasłem „Szlachetne zdrowie".

Organizowane są również liczne konkursy wiedzy o twórczości Jana Kochanowskiego, spektakle aktor-

skie min pt.: „Dzieła wszystkie Jana Kochanowskiego", „W zdrowym ciele zdrowy duch", recytacje trenów, fraszek i pieśni. Biblioteka szkolna również bardzo aktywnie uczestniczy w podtrzymywaniu tradycji szkoły związanej z Patronem. Przygotowywane są wystawy poświęcone twórczości Jana Kochanowskiego, eksponowane są książki poety,organizowane są również wywiady ze znawcami twórczości poety i jego biografii.

Foldery, publikacje związane z Patronem szkoły: „Księga Patrona CKU"
Zasoby biblioteczne:

Biblioteka szkolna jest zaopatrzona we wszystkie dzieła Patrona szkoły Jana Kochanowskiego w tym m.in. „Odprawę posłów greckich", „Treny", „Pieśni". Zgromadzono także liczne opracowania o jego życiu i twórczości (Barycz Henryk – „Z zaścianka na Parnas", Korolko Mirosław – „Jana Kochanowskiego żywot i sprawy" i inne).

Ponadto w bibliotece znajdują się prezentacje multimedialne, portrety, zdjęcia i inne materiały, które są wykorzystywane w konkursach, wystawach i gazetkach. Przykładem może tu służyć międzyszkolny „Konkurs o Janie Kochanowskim i epoce renesansu". Cyklicznie organizowane są wystawy twórczości Jana Kochanowskiego.

Innowacje edukacyjne związane z patronem

Organizowanie sesji popularnonaukowych związanych z twórczością J. Kochanowskiego, konkursu na najlepsze wypracowania o podanej tematyce związanej z twórczością poety, konkursy plastyczne ilustrujące twórczość J. Kochanowskiego.

Współpraca zagraniczna

Współpraca zagraniczna związana jest w znacznej części z działalnością dydaktyczne firmy symulacyjnej „DEBIUT". W strukturach CKU w Wyszkowie od 10 lat funkcjonuje Dydaktyczna Firma Symulacyjna „DEBIUT", która uczestniczy w wymianie handlowej z krajowymi i zagranicznymi kontrahentami, m.in. z Niemcami, Włochami, Czechami i Francuzami. Ponadto corocznie uczniowie wraz z kadrą nauczycielską reprezentują firmę na międzynarodowych targach w celu nawiązania bezpośrednich kontaktów handlowych firm. Uczniowie pracujący w spółce „DEBIUT" reprezentowali firmę w Pradze (Czechy), w Mariampolu (Litwa), w Riva del Garda (Włochy). Współpraca międzynarodowa obejmuje również wizyty studyjne, w trakcie których nauczyciele wymienią się doświadczeniami i spostrzeżeniami. Dotychczas pracownicy naszej firmy byli we Włoszech, w Niemczech, a my gościliśmy przedstawicieli z Finlandii.

Informacja o miejscowości

Wyszków jest malowniczym ośrodkiem położonym na ziemi mazowieckiej nad rzeką Bug. Zamieszkuje go 30 tys. mieszkańców. Prawa miejskie otrzymał w roku 1502.

W 1528 r. Wyszków otrzymał od króla Zygmunta Starego pozwolenie na budowę mostu na Bugu.

W wyniku rozbioru Polski, w 1975 r. znalazł się pod zaborem rosyjskim. Liczny udział mieszkańców tego regionu w powstaniu listopadowym 1830–31, a szczególnie styczniowym 1863, ściągnął na miasto surowe restrykcje.

Jedną z form prześladowania ludności polskiej było pozbawienie Wyszkowa praw miejskich w latach 1869–1919. W związku z budową linii kolejowej w 1897 r. nastąpił powolny, ale systematyczny rozwój Wyszkowa. W 1906 r. została uruchomiona Huta Szkła, browar oraz nastąpił rozkwit rzemiosła i handlu.

Po II wojnie światowej miasto dźwigało się z ruin, by w latach 1956–75 piastować godność stolicy powiatu.

Zawieruchy dziejowe przetrwał zabytkowy obelisk Wazów, wykonany ok.1655 r. z fundacji Jana Kazimierza, razem z kolumną Zygmunta III Wazy w Warszawie dla uczczenia pamięci brata Karola Ferdynanda Wazy – biskupa płockiego. Nie uległa zniszczeniu Baszta Parkowa – jest to neogotycka kordegarda z XIX w., obecnie sala ekspozycyjna Muzeum Miejskiego.

Wyszków posiada bardzo rozwiniętą sieć placówek oświatowych z zakresu nauczania ponadgimnazjalnego. Funkcjonują tu: Licem Ogólnokształcące, trzy zespoły szkół, Społeczne Liceum Ogólnokształcące, Centrum Kształcenia Ustawicznego im. J. Kochanowskiego. W mieście funkcjonuje filia – Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku.

Barbara Banaszek, Emilia Pietrzykowska, K. Dąbrowski

ADRES

Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Jana Kochanowskiego w Wyszkowie
ul. J. Matejki 9, 07-200 Wyszków
(0...29) 742-34-30,
cku@cku-wyszkow.edu.pl
www. cku-wyszkow.edu.pl.

Zakrzew

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Zakrzewie

Pierwsza szkoła w Zakrzewie istniała już na początku XVII wieku, mowa o niej w akcie erekcji kościoła. Stała obok drogi na cmentarzu kościelnym. Poprawił ją Jan Podlodowski – dziedzic Przytyka i Zakrzewa. Szkołą zarządzał proboszcz, który obowiązany był utrzymywać bakałarza i kantora.

W roku 1781 zapisano, że brak śladów szkoły. Udało się ustalić, że na początku XX wieku, przed wybuchem I wojny światowej nauka odbywała się w domach prywatnych.

W latach 1932–1934 wybudowano drewnianą szkołę, gdzie prowadzono zajęcia do 1996 roku w bardzo trudnych warunkach lokalowych.

Nowoczesny budynek szkoły oddany został do użytku w roku szkolnym 1996/1997. Było to długo oczekiwane wydarzenie. **W roku szkolnym 1998/1999 5 października szkoła otrzymała imię Jana Kochanowskiego.** Wybór nie był przypadkowy. Na patrona szkoły wybrano najwybitniejszego renesansowego poetę związanego z ziemią radomską. Sam związek rodu Kochanowskich z Zakrzewem jest bliższy, niżby się wydawało. To z pobliskiego Przytyka pochodziła żona poety, Dorota Podlodowska, a obecny kościół parafialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela w Zakrzewie, wzniesiony w latach 1770–1776, ufundowany został przez Stefana Korwina Kochanowskiego. Dziś szkoła w Zakrzewie jest nowoczesną, zatrudniającą wykwalifikowaną kadrę instytucją z kompletną bazą i zapleczem dydaktycznym. Od 1 września 1999 roku wspólnie ją użytkujemy z Publicznym Gimnazjum. Uczniowie obu

szkół wspólnie korzystają ze stołówki, sali gimnastycznej i kompleksu boisk szkolnych. Obecnie Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego wyposażona jest w drugą pracownię komputerową.

Misją szkoły jest wyposażanie uczniów w wiedzę, umiejętności i podstawy niezbędne do życia w społeczeństwie podlegającym ciągłym zmianom, sprzyjającym rozwojowi osobowości i talentów w celu dalszego kształcenia.

Jednym z priorytetów naszej szkoły jest udział dzieci i młodzieży w różnorodnych konkursach przedmiotowych: szkolnych, międzyszkolnych, powiatowych i ogólnopolskich. W ten sposób pragniemy zachęcać uczniów do pogłębiania wiedzy z danych przedmiotów i rozszerzać ich wszechstronne zainteresowania. Od lat przygotowujemy naszych podopiecznych do konkursów: humanistycznych, matematycznych, przyrodniczych, ekologicznych, plastycznych, sportowych. Ponadto prężnie działamy na rzecz bezpieczeństwa uczestnicząc w „Bezpiecznej szkole", „Czuję się bezpiecznie", „Jesiennym i zimowym rowerze", „Bezpiecznych Drogach Radomia".

Zarówno w konkursach przedmiotowych, jak i tematycznych możemy poszczycić się gronem laureatów oraz licznymi wyróżnieniami.

Dbamy także o „zdrowe ciało i ducha" naszych uczniów, uczestnicząc chociażby w Młodzieżowych Igrzyskach Ziemi Radomskiej, „Rowerowych biegach przełajowych", czy organizując „Plebiscyt na najlepszego sportowca szkoły".

Ponadto wspieramy wiele ogólnopolskich akcji charytatywnych typu: „Góra grosza" oraz zbieramy fundusze na fundacje działające na rzecz dzieci niepełnosprawnych. W miarę potrzeb organizujemy akcje dla potrzebujących w naszej placówce czy terenie. Szkoła wyposaża uczniów w wiedzę i umiejętności niezbędne do kształtowania właściwych postaw życiowych. Mamy więc nadzieję, iż odnajdą się oni w nowej – europejskiej rzeczywistości.

1. Bliska nam jest również tematyka europejska, a działający przy naszej szkole od października 2003 roku Szkolny Klub Europejski daje możliwość poznania obyczajowości krajów europejskich przy jednoczesnym hołdowaniu tradycjom rodzimym. Jest on dla naszych uczniów jakby oknem na współczesny świat. Pomoże nam też w spojrzeniu na Europę, udział w programie edukacyjnym Socrates – Comenius 1, gdzie po przedstawieniu projektu jako szkoła partnerska – zostaliśmy zakwalifikowani przez Agencję Narodową. Tematem projektu jest: „Żywność: biologiczne uprawy, naturalne pożywienie, antropologiczne wartości". Szkołą koordynującą jest szkoła z Pergoli we Włoszech. Partnerzy to: szkoła z San Lorenzo in Campo (Włochy), szkoła z Jurmala (Łotwa).
2. profesor.pl. scenariusz uroczystości z okazji obchodów Święta Patrona Szkoły – Jana Kochanowskiego
3. Od chwili nadania imienia, co roku, 5 października, obchodzimy w naszej szkole wyjątkową uroczystość: Dień Patrona, który w powszechnej świadomości uczniów zapisał się jako dzień imienin szkoły. Jest to święto całej społeczności. Tego dnia, zamiast zwykłych zajęć dydaktycznych, odbywają się warsztaty plastyczno-literackie związane z postacią, życiem i twórczością poety, mają miejsce liczne konkursy „Wokół Kochanowskiego". Uczniowie, wraz z zaproszonymi gośćmi, uczestniczą w specjalnie przygotowanej na ten dzień inscenizacji słowno-muzycznej, której celem jest popularyzacja twórczości Jana Kochanowskiego.

Aby z kolei przybliżyć dzieciom samą postać patrona ich szkoły, organizowane są wyjazdy do Czarnolasu i Zwolenia. Przywiezione stamtąd pamiątki w postaci zdjęć, folderów, reprodukcji obrazów itp. wyeksponowane są w sali polonistycznej na specjalnie przeznaczonej do tego celu tablicy zatytułowanej „Śladami Jana z Czarnolasu". W holu głównym szkoły, obok przepięknego drzewa genealogicznego rodu Kochanowskich, zrobionego ze skóry, nie brakuje wykonanych ręką dzieci portretów Kochanowskiego i dworku poety w Czarnolesie.

ADRES

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Zakrzewie
Zakrzew 58D 26-652 Zakrzew
tel. (0-48) 610-51-25
psp.zakrzew-interszkola@wp.pl pspzakrzew@interia.pl
www.pspzakrzew.w.interia.pl

Zakrzówek

Zespół Szkół w Zakrzówku
Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego

Rys historyczny szkoły

Szkoła Podstawowa im. Jana Kohanowskiego w Zakrzówku sięga rodowodem do założonej tu w czasach carskich Gminnej Jednoklasowej Szkoły Elementarnej. Rozpoczęła ona działalność w październiku 1899 r. jako jedna z 26 placówek tego szczebla, istniejących na terenie ówczesnego powiatu janowskiego. Mieściła się w parterowym budynku murowanym, wzniesionym przez lokalną społeczność przy pomocy miejscowej cukrowni. Szkoła ta, realizując wprawdzie założenia polityki oświatowej władz carskich, dawała jednocześnie dzieciom podstawy wiedzy ogólnej.

Podejmowane wówczas próby oporu przeciw uciskowi narodowemu stanowiły świadectwo wciąż żywych tradycji patriotycznych. Podtrzymywał je tutejszy Kościół Parafialny, czemu dał wyraz, inicjując powstanie koła Polskiej Macierzy Szkolnej.

Po przerwie – w roku szkolnym 1915/1916 – spowodowanej okolicznościami pierwszej wojny światowej omawiana placówka wznowiła swoją działalność jako szkoła ludowa. W złagodzonych warunkach austro-węgierskiej okupacji nastąpił zdecydowany rozwój gminnej sieci szkolnej, a objęte programem zajęcia lekcyjne odbywały się w języku ojczystym.

Wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości (w 1918 r.) szkoła przeżywała okres dynamicznego rozwoju organizacyjnego, zakończonego ustanowieniem w roku 1928/1929 pełnej siedmioklasowej szkoły powszechnej. W latach trzydziestych, z udziałem mieszkańców

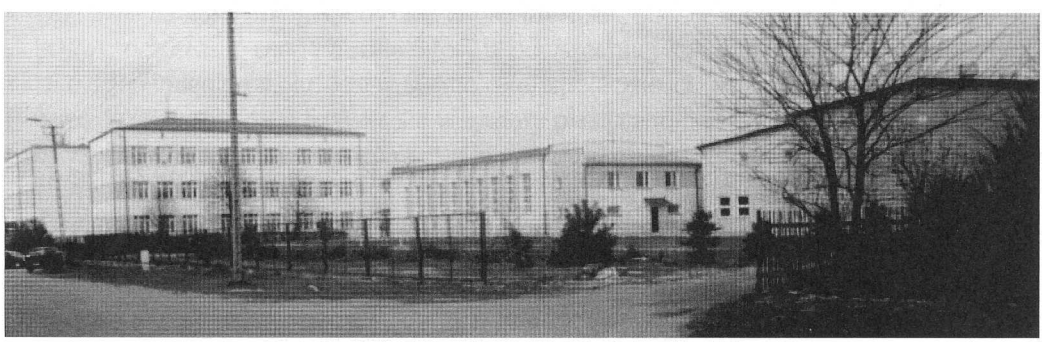

Pierwszy sztandar szkoły

gminy, wzniesiono dla niej funkcjonalny dwupiętrowy budynek.

W okresie II wojny światowej i niemieckiej okupacji (1939–1944), pomimo licznych zagrożeń i przerw w pracy, prowadziła ona nadal nauczanie. Podczas stacjonowania w budynku szkolnym wojsk niemieckich lekcje odbywały się w prywatnych domach na terenie Osady. Miejscowi nauczyciele oraz pedagodzy wysiedleni z Poznańskiego włączyli się aktywnie w nurt tajnego nauczania, zachowując organizacyjną i programową ciągłość polskiej szkoły na poziomie kształcenia powszechnego, gimnazjalnego i licealnego.

Hitlerowska okupacja okazała się tragiczną dla tutejszych dzieci pochodzenia żydowskiego, które pozbawione początkowo prawa uczęszczania do szkoły, podzieliły później los milionów ofiar holocaustu.

Zapoczątkowane po wojnie głębokie zmiany społeczno-gospodarcze i polityczne w kraju doprowadziły do zerwania więzi z tradycjami edukacyjnymi okresu międzywojennego i stworzenia nowego systemu oświaty. W czasach PRL omawiana szkoła podlegała wielokrotnej reorganizacji. Od roku 1949 – połączona z miejscowym liceum ogólnokształcącym – stanowiła integralny człon jedenastolatki. We wrześniu 1966 r. utworzono ośmioklasową szkołę podstawową, oddzielając ją zarazem od wspomnianego liceum. Wtedy też oddano do użytku nowo wybudowane trzykondygnacyjne skrzydło, aulę i salę gimnastyczną. Siedem lat później (w 1973 r.) przekształcona została w Zbiorczą Szkołę Gminną, a 27 maja 1984 r. nadano jej imię Jana Kochanowskiego oraz prawo posiadania własnego Sztandaru. W następstwie likwidacji zbiorczych szkół (31 grudnia 1984 r.) zakrzówecka podstawówka stała się jednostką samodzielną.

Przeobrażenia po roku 1989 przyczyniły się do decentralizacji, demokratyzacji i uspołecznienia oświaty. W 1996 r. szkołę przejął pod zarząd administracyjny Samorząd Gminy, a od stycznia 1997 r. otrzymała ona uprawnienia w zakresie obsługi finansowej. Wiosną 1997 r. powołany został Zespół Szkół w Zakrzówku, obejmujący Przedszkole oraz Szkołę Podstawową im. Jana Kochanowskiego.

W wyniku wprowadzonej od września 1999 r. reformy systemu edukacji uległ obniżeniu stopień organizacyjny szkoły do sześciu klas. Jednocześnie utworzono trzyletnie Publiczne Gimnazjum w Zakrzówku.

Okoliczności nadania szkole imienia

W roku szkolnym 1982/83 dyrekcja szkoły – przy poparciu Samorządu Uczniowskiego, Rady Pedagogicznej i Komitetu Rodzicielskiego – podjęła starania o nadanie szkole imienia Jana Kochanowskiego – najwybitniejszego polskiego poety okresu odrodzenia.

W uzasadnieniu wniosku o wyborze patrona czytamy między innymi:

(...) W programie nauczania języka polskiego w szkole podstawowej znajdują się utwory poety.

Powieść biograficzna Janiny Porazińskiej „Kto mi dał skrzydła ..." przybliża postać poety nawet najmłodszym dzieciom, ponieważ autorka daje literacki obraz życia Jana Kochanowskiego od najwcześniejszych lat.

Utwory poety zawierają głębokie treści patriotyczne i humanistyczne, mają wartość ponadczasową i mimo że pisane staropolskim językiem, są doskonale zrozumiałe dla współczesnego czytelnika. Ich lektura budzi szlachetne uczucia i zmusza do głębokich refleksji.

Młodzież Zbiorczej Szkoły Gminnej w Zakrzówku od wielu lat odwiedza Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie. Niewielka odległość od tej miejscowości umożliwia częste kontakty, a po nadaniu szkole imienia poety mogłyby być one stałe.

3 marca 1983 r. został powołany Społeczny Komitet Fundacji Sztandaru, na czele z przewodniczącym – Aleksandrem Stańko. Komitet ustalił, że pieniądze na pokrycie kosztów związanych z wykonaniem sztandaru pochodzić będą z zabaw dochodowych, dotacji zakładów pracy, dobrowolnych składek rodziców, składek mieszkańców obwodu szkolnego, loterii, wypracowanych przez młodzież środków w kwocie 10 000 zł oraz z dobrowolnych składek OSP.

Cała społeczność szkolna przystąpiła do starannego zapoznawania się z sylwetką i dorobkiem twórczym przyszłego Patrona. Młodzież odbyła wycieczki do Czarnolasu i Zwolenia, a zwieńczeniem całokształtu pracy na tym odcinku był ogólnoszkolny konkurs wiedzy o poecie.

Szkoła przyjęła za motto swojej pracy słowa z Pieśni XIX Jana Kochanowskiego:

Służmy poczciwej sławie, a jako kto może
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże.

Nauczyciel muzyki – Henryk Krawiec – ułożył słowa i melodię hymnu szkoły o następującej treści:

Uczymy się jak żyć, jak dobro nieść swym czynem,
Jak uczyć się, by być mądrości, prawd zaczynem.
Jak kochać własny kraj, przyjaźnią złączyć cały świat,
Jak przyszłość tworzyć dziś, moc czerpiąc z najpiękniejszych lat.

Refren: Młodość i praca nas wszystkich jednoczy,
W twórczym działaniu nie mierzymy czasu,
Pod wspólnym dachem ten trud nasz się toczy,
Gdzie patronuje sam Jan z Czarnolasu.

W jubileuszowym roku 400-lecia śmierci poety, tj. **27 maja 1984 r. za zgodą Ministerstwa Oświaty i Wychowania (Nr DWiKF 4/III-0142-91/83) szkoła nasza otrzymała imię Jana Kochanowskiego, przyjmując nazwę Zbiorcza Szkoła Gminna im. Jana Kochanowskiego w Zakrzówku.** W tym też dniu, po aprobacie Kuratorium Oświaty i Wychowania, Społeczny Komitet Fundacyjny przekazał szkole piękny sztandar.

Wśród zaproszonych na uroczystość gości byli między innymi: Wicedyrektor Departamentu Kadr i Spraw Socjalnych Ministerstwa Oświaty i Wychowania – Jerzy Kołodziejczyk, Kurator Oświaty i Wychowania w Lublinie – Kazimierz Jagowdzik, wizytator Kuratorium Oświaty i Wychowania – Alina Gucma, Samorząd Uczniowski i Poczet Sztandarowy Szkoły Podstawowej nr 2 w Lublinie, noszącej imię Jana Kochanowskiego.

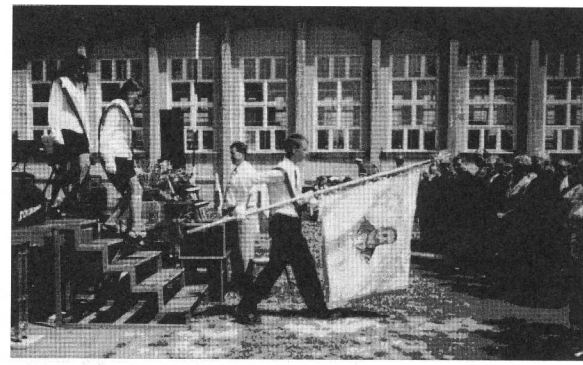

Nowy sztandar ufundowany z okazji setnej rocznicy powstania i działalności

W tym dniu uczniowie klas pierwszych złożyli ślubowanie na nowo nadany Sztandar Szkoły.

Uroczystość uświetnił bogaty montaż słowno-muzyczny, ukazujący życie i twórczość Jana Kochanowskiego. Program wypełniły inscenizacje i recytacje wierszy poety oraz utwory muzyczne renesansu w wykonaniu szkolnego zespołu muzyki dawnej.

W nawiązaniu do czarnoleskiej lipy posadzono na placu szkolnym sadzonki tego drzewa.

W trzecią rocznicę nadania szkole imienia (27 maja 1987 r.) odsłonięta została tablica pamiątkowa poświęcona Janowi Kochanowskiemu. Płaskorzeźbę Patrona zaprojektował, wykonał i przekazał szkole w darze – Zbigniew Nasiłowski.

Wydarzeniu temu nadano rangę uroczystości środowiskowej, w której uczestniczyli przedstawiciele władz Gminy Zakrzówek, Kuratorium Oświaty i Wychowania, dyrektorzy okolicznych szkół, Poczty Sztandarowe oraz mieszkańcy osady.

Co roku klasy czwarte zdają egzamin ze znajomości życia i twórczości Patrona. W ten sposób zostają przyjęte do starszej grupy wiekowej Samorządu Uczniowskiego. Przed ukończeniem szkoły każda klasa odbywa wycieczkę do Czarnolasu i Zwolenia. Biblioteka szkolna organizuje konkursy recytatorskie utworów poety. W ramach ogólnopolskiej akcji „Cała Polska czyta dzieciom„ zaproszeni goście (dziadkowie, rodzice, nauczyciele, dyrektor, uczniowie) czytali fragmenty książek poświęconych Janowi z Czarnolasu.

27 maja 2000 r. obchodziliśmy 100 rocznicę powstania i działalności naszej szkoły. Z tej okazji Komitet Rodzicielski ufundował nowy sztandar, a nauczyciel historii – Henryk Krawiec – opracował liczącą ponad 200 stron monografię pt. „Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Zakrzówku 1899–1999. Zarys dziejów".

Jadwiga Krawiec, Henryk Krawiec

ADRES

Zespół Szkół w Zakrzówku
Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego w Zakrzówku
ul. Sienkiewicza 1
23-213 Zakrzówek, woj. lubelskie
tel. (O-81) 82-15- 006

Złotów

Zespół Szkół Samorządowych nr 1 w Złotowie Gimnazjum Publiczne nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Złotowie

Prezentacja szkoły

Gimnazjum Publiczne nr l im. Jana Kochanowskiego w Złotowie istnieje od l września 1999 r. Wchodzi w skład Zespołu Szkół Samorządowych nr 1 w Złotowie. Wyłoniło się niejako ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. plut. Michała Robaka. Obie placówki mieszczą się w trzysegmentowym budynku przy ulicy Królowej Jadwigi 54. Obiekt jest pomnikiem V Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech. Siostrzana dla gimnazjum szkoła podstawowa liczy już 37 lat, a jeśli uwzględni się, że wyrosła na gruncie szkoły ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym, to można mówić o 45-leciu jej istnienia. Nieco uwagi poświęcono szkole podstawowej, bo do gimnazjum uczęszczają jej absolwenci, a i kilkoro nauczycieli uczy w obu szkołach. Gimnazjum dziedziczy wiele z dorobku i tradycji tejże szkoły.

W gimnazjum w roku szkolnym 2004/2005 uczy się 637 uczniów (24 odziały kl. I–III + l oddział – klasa I–III nauczania specjalnego), zajęcia dydaktyczne prowadzi 41 nauczycieli. Od utworzenia placówki do listopada 2002 roku jej dyrektorem był dr Mirosław Jaskólski. **Od 15 maja 2003 roku szkole dyrektoruje mgr Stanisław Kucharski.**

W Gimnazjum Publicznym nr 1 w działaniach edukacyjnych kładzie się szczególny nacisk na kształcenie kulturowe i rozbudzanie w uczniach ekspresji artystycznych (literackich, plastycznych, muzycznych itp.). Niemal wszystkie apele szkolne mają formę inscenizacji, montaży słowno-muzycznych, dram, a każda uroczystość, impreza gimnazjalna ma w swym programie koncert albo widowisko. Hasło wiodące działań wychowawczych zawiera się w sformułowaniu: W naszym gimnazjum: bezpiecznie, mądrze, ciekawie.

Szkoła dysponuje bardzo dobrą bazą dydaktyczną, posiada m. in. dwie pracownie informatyczne (20 stanowisk z komputerami eMac/iMac ze stałym łączem internetowym), salę multimedialną (wyposażenie: zestaw kina domowego Digital dolby + projektor multimedialny, 32 stanowiska do pracy dla uczniów – biurko + fotelik), dwie sale sportowe (jedna – pełnowymiarowa, druga – do gimnastyki korekcyjnej), bibliotekę z bogatym zbiorem książek i programów edukacyjnych na płytach CD/ DVD, czytelnię z 2 stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu. W całej szkole – sieć internetowa i lokalna. Jest stołówka i sklepik, świetlica, gabinet stomatologiczny, pielęgniarski.

W gimnazjum działa uczniowskie radio „Climat", Klub Europejski i Centrum Aktywości Gimnazjalnej. Nauczyciele prowadzą zajęcia kół naukowych i kół zainteresowań. Nie brak kilku sekcji sportowych, m.in.: szachowej, piłki nożnej, koszykowej, siatkowej. Przeprowadza się wiele konkursów, np.: Gimnazjalny Konkurs Oratorski (zasięg powiatowy), Gimnazjalny Festiwal Filmowy (w bieżącym roku szkolnym impreza z wewnątrzszkolnej przekształciła się w międzyszkolną o zasięgu powiatowym), Konkurs Ortograficzny, Gimnazjalna Olimpiada Przyrodnicza, Konkurs Matematyczny „Kangur", Konkurs Wiedzy o Języku i Literaturze Polskiej „Złota Żaba", Konkurs Historyczny „Krąg". Praktycznie niemożliwe (ze względu na ograniczony rozmiar niniejszego opracowania) jest wyliczenie konkursów plastycznych czy zawodów sportowych, odbywających się bądź to w Gimnazjum nr 1, bądź poza nim, w których biorą udział uczniowie szkoły.

Rewers i awers projektu sztandaru dla Gimnazjum Publicznego nr 1 w Złotowie (autor: Jerzy Jelonek – nauczyciel plastyki)

Młodzież poznaje dwa języki obce: angielski i niemiecki. Od chwili powstania gimnazjum prowadzona jest partnerska wymiana uczniów z niemieckimi szkołami w Rathenow i Gifhorn.

Prężnie działa Samorząd Uczniowski. Organizuje wiele imprez, np.: otrzęsiny, andrzejki, mikołajki, jasełka, walentynki, Powitanie Wiosny, Pożegnanie Absolwentów, dyskoteki, także akcje proekologiczne, profilaktyczne, charytatywne. Uczniowie należą m.in. do LOP, PTTK, ZHP.

28 grudnia 2000 r. Rada Miasta Złotowa na wniosek Dyrekcji, Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców i Rady Samorządu Uczniowskiego podjęła uchwałę o nadaniu gimnazjum imienia Jana Kochanowskiego. Wybór Patrona szkoły dokonany został poprzez referendum wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. **Przyjęcie imienia przez szkołę połączono z wręczeniem sztandaru, ufundowanego przez Radę Rodziców. Dokonało się to 8 maja 2001 r.** podczas uroczystości z okazji Święta Szkoły. Postać Patrona

Logo gimnazjum zaprojektowane przez uczennicę Annę Gluglę

szkoły obecna była nie tylko w okolicznościowych przemówieniach, ale przede wszystkim w widowisku „Wizyta Jana z Czarnolasu". Zanim jednak odbyła się ta podniosła uroczystość, cała społeczność szkolna rozmaitymi działaniami udowodniała, że jest godna wprowadzić do symboli szkoły imię oraz sztandar.

Zaczęło się od apelu, na którym uczniowie pod kierunkiem nauczycielki historii – Teresy Wójcik, zaprezentowali sylwetki kandydatów na patrona, potem przeprowadzono referendum, w wyniku którego wyłoniono patrona – elekta. Został nim Jan Kochanowski – ku zadowoleniu autorki niniejszego opracowania, która swego czasu spostrzegła, że w Złotowie nie ma ani ulicy, ani placu Jana Kochanowskiego, więc zaproponowała na forum rady pedagogicznej, by został Patronem szkoły. Kolejne miesiące upłynęły na zapoznawaniu się młodzieży z życiem i twórczością przyszłego Patrona. Ważną pomocą stała się niezwykle bogata w materiały i oryginalnie zaaranżowana wystawa (przygotowana przez zespół nauczycielek – bibliotekarek, głównie przez Bogumiłę Czajkę). Wystawa umożliwiła nauczycielom przeprowadzenie wartościowych lekcji języka polskiego, historii, godzin wychowawczych o Janie z Czarnolasu. Także nauczyciel plastyki, pan Jerzy Jelonek, zaproponował uczniom wiele tematów i form wypowiedzi plastycznej, związanych z Janem Kochanowskim i jego epoką, m.in.: „Portret Jana Kochanowskiego słowem malowany", „Renesansowe kamieniczki". Z kolei nauczyciel muzyki, Stanisław Kucharski, stworzył piosenkę o patronie i spowodował, że uczniowie do dziś śpiewają: „W Czarnolesie echo niesie, że poeta wielki nasz do Złotowa się sprowadził, by tu fraszki pisać swe. Kochanowski Jan, Kochanowski Jan nad gimnazjum trzyma straż...". Grażyna Jakubowska, nauczycielka języka polskiego, zorganizowała konkurs wiedzy o Janie Kochanowskim, rozgrywany w dwóch kategoriach: indywidualnej – forma quizu i zespołowej – prezentacje multimedialne/albumowe.

W roku 2001 narodził się za sprawą tejże polonistki kolejny konkurs (pośrednio związany z postacią Patrona), tym razem poetycki „O złote pióro Dyrektora". Od jego I edycji wyróżnionych wierszy uzbierało się tyle, że w maju 2005 r. z okazji Święta Szkoły wydano okolicznościowy tomik.

Od czasu przyjęcia przez szkołę imienia Jana Kochanowskiego w bibliotece jest stała ekspozycja książek i materiałów ilustracyjnych związanych z Patronem. Na razie jeszcze Kącik Patrona to jedna z gablot na szkolnym holu, ale już został opracowany projekt urządzenia miejsca bardziej eksponowanego. Doczeka się realizacji w przyszłym roku szkolnym.

Złotów to nieduże powiatowe miasto (ok. 19 tys. mieszkańców), położone na północnym krańcu województwa wielkopolskiego. Złotowszczyzna zajmuje północno-zachodnią część historycznej Krajny. Bardziej malowniczo naszą małą ojczyznę opisała w „Hymnie o Ziemi Złotowskiej" poetka Maria Zientara-Malewska, która w latach międzywojennych uczyła w szkole w Zakrzewie[1]:

[1] Zakrzewo, jak cała Złotowszczyzna, w okresie międzywojennym leżało w granicach III Rzeszy, ale kultywowano tu polskość i patriotyzm, Niemcy zwali wieś „Kleinwarrschau" (Mała Warszawa).

Hej, tam, gdzie szumią prabory Kujania,
Stołunia lakom ścieg srebrny wyszywa,
A Głomia Złotów otacza ramieniem,
Drewnianym krzyżom spowiada się niwa.
Tam ziemia ojców, najdroższa i święta,
Bo wykarmiła piastowskie orlęta....

Duże skupiska leśne, liczne jeziora, rzeki. Taka jest ziemia złotowska. Należy do obszarów o najniższym zanieczyszczeniu środowiska, głównie ze względu na brak uciążliwego przemysłu. Młodzież szkolna od wiosny do jesieni odbywa w terenie wiele ciekawych lekcji geografii, biologii, spotkań wychowawczych. Ma do dyspozycji kilka leśnych ścieżek dydaktycznych, zaś w samym Złotowie Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej i Ekologicznej, mieszczący się w budynku siedziby Nadleśnictwa Złotów. Także lekcje historii, wiedzy obywatelskiej, sztuki, języka polskiego nauczyciele prowadzą niekoniecznie w izbach lekcyjnych. Choć nie ma w Złotowie imponujących zabytków, to na przykład lekcje o legendarnych dziejach można poprowadzić pod jedynym w Polsce pomnikiem Piasta albo przy posągu herbowego jelenia, o baroku można uczyć w siedemnastowiecznym kościele farnym pw. Najświętszej Marii Panny. Można wybrać się do Muzeum Ziemi Złotowskiej, które mieści się w zabytkowym budynku o konstrukcji szachulcowej, a tam zbiory archeologiczne, etnograficzne, historyczne i wiele innych związanych z miastem, regionem. Jest Dom Kultury, kino, szkoła muzyczna, są biblioteki. Tylko do profesjonalnego teatru trochę daleko, ale to nie jest przeszkodą, raczej zachętą do organizowania wycieczek. Tak więc każda klasa prędzej czy później wybiera się a to do teatru dramatycznego, a to do operowego czy na przedstawienie baletowe. Choć okolice Złotowa urokliwe, to jednak trzeba też poznawać inne regiony Polski i Europy, więc wycieczki turystyczno-krajoznawcze też zajmują wiele miejsca w programie edukacyjnym Gimnazjum nr 1. W czerwcu tego roku uczniowie jednej z klas ruszają Szlakiem Jana Kochanowskiego. Mamy nadzieję, że wrócą pełni wrażeń, że uzupełnią swą wiedzę i zachęcą innych do odwiedzenia rodzinnej ziemi Patrona szkoły.

mgr Grażyna Jakubowska

ADRES

Zespół Szkół Samorządowych nr l w Złotowie
Gimnazjum Publiczne nr l w Złotowie
ul. Królowej Jadwigi 54
77-400 Złotów
tel. / fax 067 / 263 -34 -86 lub 87
gimn zlotow@edu.apple.pl zssnrl_zlotow@o2.pl
www.zssnrlzlotow.republika.pl

Zwoleń

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

Zarys historii

Publiczne Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego mieści się przy ulicy Kościelnej. Budynek ten był kiedyś siedzibą Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 i później Zespołu Szkół nr 1.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 była najstarszą zwoleńską szkołą. Zbudowana została w 1912 roku. Uczyli w niej wówczas rosyjscy nauczyciele.

W 1918 roku nadano szkole imię Jana Kochanowskiego. Placówka posiadała dwa sztandary: jeden z wizerunkiem św. Stanisława Kostki, ufundowany przez społeczeństwo Zwolenia w 1934 roku, a drugi z podobizną Jana Kochanowskiego ufundowany w 1971 roku przez Komitet Rodzicielski.

W dniu 1 września 1973 roku nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej – Szkoła Podstawowa nr 1 awansowała do roli Zbiorczej Szkoły Gminnej. Swoim działaniem obejmowała szkoły podstawowe: w Baryczy, Jasieńcu, Sycynie, Strykowicach Górnych, Suchej, Linowie, Zielonce Starej i Paciorkowej Woli.

W 1981 roku przed budynkiem szkoły został odsłonięty pomnik patrona szkoły Jana Kochanowskiego z córką Urszulką.

Jego autorem jest artysta rzeźbiarz z Warszawy – Władysław Jania.

W 1992 roku szkoła obchodziła swoje 80-lecie. W czasie uroczystości został oddany sztandar z 1934 roku, który w czasie wojny był ukryty przez mieszkańców Zwolenia i przechowywany później przez wiele lat.

Z okazji 80-lecia w 1995 roku została wydana książka – „Zarys historii Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu". Opracował ją zespół redakcyjny składający się z nauczycieli tutejszej szkoły pod kierunkiem Ireny Szymańskiej, która w 1991 roku została dyrektorem.

W 1999 roku w związku z reformą nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej szkoły. Powstał Zespół Szkół nr 1, obejmował on szkołę podstawową i gimnazjum.

Przez prawie 90 lat szkoła borykała się z trudnymi warunkami lokalowymi, brakowało sal lekcyjnych, a przede wszystkim sali gimnastycznej. Dopiero 06.01.2001 r. zostało oddane nowe skrzydło budynku, w którym znalazły się sala gimnastyczna, cztery sale lekcyjne oraz szatnia.

Od września 2001 roku w budynku funkcjonuje Publiczne Gimnazjum, którego dyrektorem został Zbigniew Plewicki.

Szkoła osiąga wysokie wyniki w pracy dydaktyczno-wychowawczej. Uczniowie biorą udział w olimpiadach przedmiotowych, konkursach i zawodach sportowych. Istotnym elementem życia szkolnego są działające organizacje uczniowskie i kółka zainteresowań: Kółko Teatralne, Klub Matematyczno-Informacyjny, Klub Ośmiu, Szkolny Klub Ekologów, chór, Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy. To tylko niektóre z nich. Najwyższe osiągnięcia dydaktyczne, artystyczne i sportowe uczniów udokumentowane dyplomami wywieszone są na korytarzu szkolnym. Na życie szkoły składają się również uroczystości i imprezy wynikające z kalendarium imprez przygotowywanych przez grono pedagogiczne.

Ważną rolę w życiu szkoły pełni także biblioteka i świetlica. Realizują one zarówno funkcję wychowawczą, jak i opiekuńczą.

Najbardziej prężną organizacją w szkole, która koordynuje działalność wszystkich pozostałych, jest Samorząd Uczniowski. Obok organizacji zabaw szkolnych, w plan pracy Samorządu wpisane są inne zadania: reprezentowanie szkoły, uczestnictwo w akcjach charytatywnych, przygotowywanie imprez artystycznych i działania ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb społeczności uczniowskiej.

W szkole rozwija się również działalność gospodarcza. Uczennice Samorządu Szkolnego prowadzą sklepik, który zaopatruje młodzież w słodycze, napoje i smaczne bułeczki.

W budynku Publicznego Gimnazjum znajduje się dużo materiałów poświęconych Janowi Kochanowskiemu. Olbrzymia tablica informacyjna o życiu poety na korytarzu, gabloty, ekspozycje na ścianach i popiersie Kochanowskiego w pracowni języka polskiego i prace plastyczne na ścianach. W szkole są również organizowane różne konkursy służące popularyzacji Jana Kochanowskiego i jego twórczości: literackie, recytatorskie oraz plastyczne. W bibliotece szkolnej znajdują się prawie wszystkie dzieła J. Kochanowskiego oraz duży zbiór książek krytyczno-literackich dotyczących Jego twórczości.

Gimnazjum ogólnokształcące liczy ponad 460 uczniów. Uczy w nim około 40 nauczycieli.

Dyrektor: Zbigniew Plewicki, z-ca dyrektora: Marzena Norowska.

Elżbieta Kramek

ADRES

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu
26-700 Zwoleń, ul. Kościelna 7
tel. 048 676-25-39 fax:048 676-25-39
gimzwolen@poczta.onet.pl www.gimnazjum.zwolen.pl

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu obchodzi w tym roku 60-lecie swojego istnienia. W ciągu tych lat mury szkoły opuściło ponad 4 tysiące absolwentów. Obecnie do 16 oddziałów uczęszcza 500 uczniów. Mają oni do wyboru klasy z rozszerzonym programem:

- języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie,
- języka angielskiego, języka polskiego, historii,
- geografii, języka obcego,
- geografii, matematyki,
- matematyki, informatyki,
- biologii, chemii.

Logo szkoły

Historia szkoły sięga czerwca 1939 roku, kiedy to odbyły się egzaminy do I klasy powołanego do życia – decyzją Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego – Prywatnego Gimnazjum. Wybuch wojny uniemożliwił rozpoczęcie w nim nauki. W czasie okupacji młodzież uczęszczała na tajne komplety. Ukończyło je 66 absolwentów.

W lutym 1945 roku powołano Miejskie Gimnazjum i Liceum Koedukacyjne. W pierwszym roku szkolnym, który trwał do 20 lipca 1946 roku , uczęszczało do szkoły 303 gimnazjalistów oraz 12 licealistów. Zajęcia odbywały się w trzech oddalonych od siebie punktach miasta: Domu Ludowym, Domu Opieki Społecznej oraz obecnym Zespole Szkół Rolniczo-Technicznych.

Gmach, w którym aktualnie mieści się szkoła, oddano do użytku w 1955 roku. W 1971 roku wybudowano internat, który służył uczniom przez 24 lata. Obecnie mieści się w nim Biblioteka Pedagogiczna oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Natomiast większa część budynku, decyzją radnych Powiatu Zwoleńskiego, przekazana została Ochotniczym Hufcom Pracy.

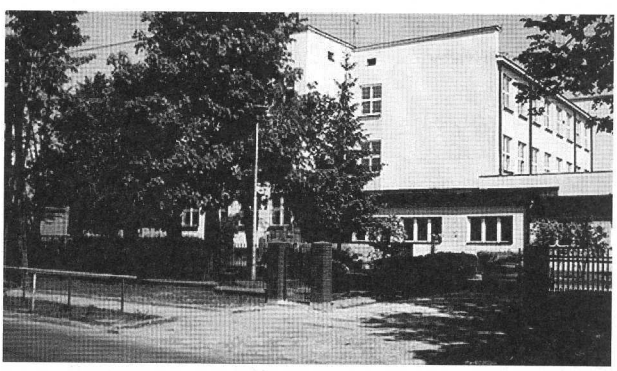

Budynek LO im. Jana Kochanowskiego

Od 1990 roku uczniowie korzystają z pełnowymiarowej hali sportowej, wybudowanej dzięki staraniom ówczesnego dyrektora szkoły – Zofii Ratuszyńskiej. W 2001 roku oddano do użytku nowoczesną szatnię. Systematycznie poprawia się wyposażenie oraz estetyka szkoły.

W ciągu tych lat zmieniała się struktura organizacyjna szkoły. W początkach istnienia było to liceum i gimnazjum. W latach 1955–1966 funkcjonowała tzw. jedenastolatka, w skład której wchodziła szkoła podstawowa i liceum.

Od 1976 do 2004 roku, w budynku liceum mieściła się Zasadnicza Szkoła Zawodowa, najpierw połączona wspólnym kierownictwem, a od 1997 r. wchodząca w skład Zespołu Szkół Ponadpodstawowych. W 2002 r., w związku z wprowadzaną reformą strukturalną oświaty, przekształcono szkołę w Zespół Szkół Licealnych. Ostatni rocznik uczniów ZSZ opuścił szkołę w 2003 roku. Od tego momentu, ze względu na brak naboru do Liceum Profilowanego, w skład Zespołu wchodzi tylko LO im. Jana Kochanowskiego.

O związkach Jana Kochanowskiego z Ziemią Zwoleńską oraz wielkości jego dorobku literackiego, nie trzeba nikogo przekonywać. Największym – wśród pracowników szkoły – zwolennikiem twórczości tego wybitnego poety, był ówczesny polonista, Tadeusz Ratuszyński. On był inicjatorem nadania szkole imienia tego wspaniałego, urodzonego w pobliskiej Sycynie, poety.

W odległym, zaledwie kilkanaście kilometrów od Zwolenia – Czarnolesie, Jan Kochanowski napisał swoje największe dzieła.

Na swoim posiedzeniu, 14 listopada 1974 r., Rada Pedagogiczna zatwierdziła plan obchodów XXX-lecia powstania szkoły. Znalazły się w nim zadania związane z przygotowaniem nadania szkole imienia oraz ufundowania sztandaru oraz ustalenie terminu i organizacji uroczystości nadania szkole imienia. W ramach przygotowań odbywały się sesje popularnonaukowe, wykonano gazetki tematyczne. Pod kierunkiem nauczycieli języka polskiego, Aliny Luśtyk i Teodozji Bolesławskiej, młodzież przygotowała prezentację utworów Jana Kochanowskiego. Urszula Lesisz była opiekunką grupy tanecznej, a absolwent tej szkoły Tadeusz Krekora – porowadził chór.

Dzięki wysiłkowi Tadeusza Ratuszyńskiego powstał fresk ścienny, przedstawiający portret Jana Kochanowskiego oraz krótką historię szkoły. W pracowni polonistycznej pojawiły się tablice tematyczne, a na korytarzu cykl fotografii prezentujących historyczny już wtedy wygląd Zwolenia. **Uroczystość nadania szkole imienia miała miejsce 19 października 1975 roku.** Sztandar, w imieniu fundatora – Komitetu Rodzicielskiego – przekazał jego przewodniczący, Bolesław Skrzek. Z trzydziestą rocznicą powstania szkoły zbiegła się 750 rocznica nadania Zwoleniowi praw miejskich. Z inicjatywy i według projektu Tadeusza Ratuszyńskiego wybu-

Fresk na ścianie korytarza na I piętrze Liceum Ogólnokształcącego w Zwoleniu, wykonany przez Tadeusza Ratuszyńskiego

dowano w parku, w centrum miasta – zegar słoneczny. Wykonawcami była młodzież liceum (wychowankowie T. Ratuszyńskiego) oraz pracownicy Zakładów Metalowych. W podobny sposób wykonana została fontanna, która stanęła na placu szkolnym, obok internatu. Rzeźbę dziewczyny z dzbanem wykonał nauczyciel liceum – Bolesław Soczyński.

W 1980 roku na północnej stronie budynku szkoły wbudowana została tablica pamiątkowa poświęcona Poecie. W tym samym roku Władysław Jania wykonał popiersie Jana Kochanowskiego. Jest ono na wyposażeniu klasopracowni polonistycznej. W innej sali j. polskiego wisi portret Poety wykonany przez Ewę Gołdzińską – nauczycielkę języka rosyjskiego w tutejszym liceum.

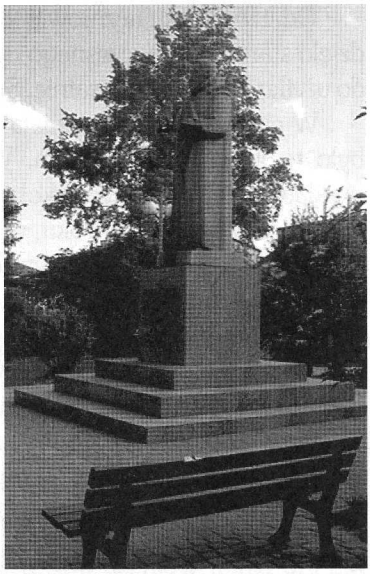

Pomnik Jana Kochanowskiego na Placu Jana Kochanowskiego w Zwoleniu (autor Władysław Jania)

Szkoła kultywuje tradycje związane z patronem szkoły. W rocznicę nadania szkole imienia odbywają się dni patrona. Ważną częścią tych obchodów jest uroczystość ślubowania klas pierwszych. Ponadto organizowane są lekcje biblioteczne dla klas pierwszych dotyczące poety oraz wycieczki do Muzeum w Czarnolesie, wystawy plastyczne, montaże słowno-muzyczne związane z twórczością patrona, prelekcje, quizy, opracowania, dotyczące życia i twórczości Jana Kochanowskiego w wersji angielskiej, francuskiej, rosyjskiej.

Corocznie, z inicjatywy samorządu lokalnego organizowane są uroczystości poświęcone J. Kochanowskiemu – Imieniny Pana Jana. Odbywają się one w soboty i niedziele poprzedzające dzień imienin Poety. Uczniowie szkoły, pod kierunkiem nauczycieli przedmiotów humanistycznych, przygotowują program artystyczny prezentowany – na Placu Jana Kochanowskiego w Zwoleniu – mieszkańcom miasta oraz przybyłym na uroczystości gościom.

Studnia na Placu Jana Kochanowskiego

Widok z Placu Jana Kochanowskiego na kamieniczki wokół rynku

Misja szkoły zawiera motto, zaczerpnięte z „Pieśni XIX" Jana Kochanowskiego.

Służmy poczciwej sławie, a jako kto może
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże.

Podobnie standardy jakości zilustrowane są cytatami zaczerpniętymi z twórczości Patrona.

W 2005 rozpoczęło działalność Stowarzyszenie Zwykłe Absolwentów Liceum Ogólnokształcącego w Zwoleniu. Powstało ono w 60 rocznicę istnienia szkoły, 30 rocznicę nadania szkole imienia oraz 15 rocznicę I Zjazdu Absolwentów. Jednym z zadań Stowarzyszenia jest zorganizowanie II Zjazdu Absolwentów, planowanego na 24 września tego roku.

Nasze Liceum jest jedną z wielu instytucji działających w Zwoleniu, noszących imię Jana Kochanowskiego, który jest również patronem placu w centrum miasta oraz najdłuższej ulicy w Zwoleniu. Na Placu J. Kochanowskiego stoi pomnik poety

Honorata Dziwisz

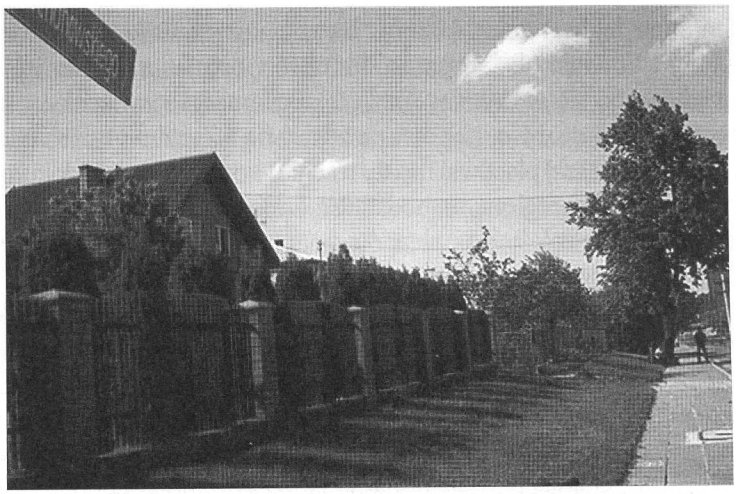

Ulica Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

ADRES

Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu
ul. Żeromskiego 34
26-700 Zwoleń
tel./fax (048) 676 22 80
lozwolen@02.pl www.apple.pl/ zssp

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego w Zwaleniu działalność swoją rozpoczęła 18 maja 1947 r. Uchwałą Rady Narodowej. Jest placówką samorządową. Księgozbiór biblioteki dzieli się na: literaturę piękną dla dzieci i młodzieży, literaturę piękną dla dorosłych oraz literaturę z innych działów, to jest historię, religioznawstwo, literaturę faktu, sztukę, kulturę, jak również słowniki ogólne, encyklopedie tematyczne, albumy i słowniki obcojęzyczne, które to pozycje są podstawą księgozbioru podręcznego znajdującego się w czytelni. Biblioteka gromadzi również książki i materiały o charakterze regionalnym oraz *Cochanoviana* związane z Życiem i twórczością Jana Kochanowskiego. Do zadań naszej placówki należy również kompletowanie dokumentacji życia społecznego naszego miasta i regionu na podstawie wydawnictw lokalnych i artykułów prasowych. Bogactwo zbiorów zależy od nakładów finansowych przeznaczonych na ten cel. Opracowanie zbiorów, właściwa klasyfikacja i rozbudowany warsztat informacyjny daje gwarancję wysokiej użyteczności biblioteki oraz rolę kulturalno-oświatową, jaką spełnia w społeczeństwie. Biblioteka stwarza możliwości przeczytania książki drogiej, a wielokrotne jej wykorzystanie przez czytelników usprawiedliwia cenę, nie wspominając już o niezaprzeczalnej jej wartości. Czytelnikom oferuje się książkę oraz inne zbiory specjalne. Biblioteka realizuje program humanitarny jak noszenie książek do domu ludziom niepełnosprawnym i starszym.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu funkcjonuje wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży, wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia ogólna, Centrum Ekologiczne Ziemi Zwoleńskiej oraz punkt eSycyna.

Na terenie Gminy i Miasta Zwoleń działają 3 filie biblioteczne: w Jasieńcu, Strykowicach i Sycynie.

Od 2002 roku biblioteka nasza pełni rolę biblioteki powiatowej, udzielając instruktażu 10 bibliotekom gminnym i filialnym.

Księgozbiór gromadzony latami wynosi około 57 tys. woluminów na terenie całej gminy Zwoleń. Z naszych bibliotek do końca 2004 roku skorzystało 2313 czytelników, którzy przeczytali 52 340 woluminów. Liczba tytułów czasopism bieżących wynosiła 73.

Z czytelni ogólnej skorzystało 5640 czytelników, którym udzielono 4378 informacji udostępniając 8275 woluminów literatury niebeletrystycznej oraz 18310 czasopism nieoprawnych.

W czytelni wyodrębniony jest księgozbiór regionalny dotyczący naszego regionu oraz kącik ekologiczny. Prowadzimy kartotekę wycinków prasowych oraz katalog tych artykułów. Prasa w czytelni jest dostosowana do potrzeb naszych czytelników. Stosujemy także wypożyczenia prasy do domu.

Biblioteka współpracuje z Domem Kultury, Muzeum Regionalnym, Towarzystwem Miłośników Miasta Zwolenia im. Jana Kochanowskiego, Bankiem Spółdzielczym oraz szkołami. Młodzież uczestniczy w konkursach literackich, plastycznych, ekologicznych.

Efektem współpracy są znaczące miejsca czy nagrody w konkursach wojewódzkich oraz krajowych.

Biblioteka wykonuje następujące zadania:

- w miarę posiadanych funduszy systematycznie uzupełnia w nowości księgozbiory bibliotek Zwolenia, Jasieńca, Strykowic, Sycyny;
- opracowuje zakupione nowości dla podległych placówek wpisuje klasyfikację do książek, pisze dwie karty katalogowe, kartę książki;
- systematycznie konserwuje księgozbiór: obkłada książki w folię, skleja taśmą książki zniszczone w celu przedłużenia żywotności książki, co jest bardzo żmudnym i czasochłonnym zajęciem. Cały księgozbiór MGBP jest obłożony w folię;
- umiejętnie kieruje czytelnictwem dzieci, stara się kształtować nawyk doboru odpowiedniej lektury, aby rosło przyszłe pokolenie intelektualistów;
- stara się utrzymać czytelnictwo na wysokim poziomie.
- prowadzi dzienną statystykę czytelników i wypożyczeń.
- przyjmuje wycieczki szkolne oraz prowadzi lekcje biblioteczne;
- czytelnikom dorosłym stara się dobrać książki zgodnie z zainteresowaniami danego czytelnika;
- czytelnikom korzystającym z czytelni dobiera odpowiednie materiały na potrzebne tematy;
- w miarę możliwości zna treść podawanych pozycji czytelnikom;
- systematycznie pracuje nad zwiększeniem liczby wypożyczeń;
- dba o kulturę obsługi czytelników;
- w miarę możliwości i zapotrzebowań sprowadza książki drogą wypożyczeń międzybibliotecznych osobom studiującym, z bibliotek wyżej zorganizowanych;

- zaległym czytelnikom wysyła upomnienia;
- pobiera kaucję od czytelników mieszkających w innych gminach.

W pracy z czytelnikiem stosujemy różne formy, między innymi prowadzimy luźne rozmowy z czytelnikiem, sugerując przeczytanie danej książki. Rocznice literackie i państwowe akcentujemy wystawkami tematycznymi i hasłami. Prowadzimy wieczory baśni, spotkania z lokalnymi twórcami. Propagujemy działalność biblioteki poprzez uczestnictwo w różnych imprezach środowiskowych.

„Biblioteka jest instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury. Jest wymownym znakiem jedności lokalnych pokoleń, które z różnorodności czasów i kwestii tworzą wspólnie patrymonium kultury i nauki. Biblioteka jest więc szczególną świątynią twórczego ducha ludzkiego"... Jan Paweł II o bibliotece.

Biblioteka przestaje być instytucją, która stara się przede wszystkim skrzętnie gromadzić zbiory i po sumiennym ich opracowaniu – wypożyczać lub chwilowo udostępniać zainteresowanym. Silna konkurencja atrakcyjnych mediów elektronicznych, a także potrzeb czytelników uczących się i studiujących, wymuszają na bibliotekach maksymalne otwarcie i możliwie pełne zaspokajanie tych potrzeb. Komputeryzacja procesów bibliotecznych i coraz powszechniejszy dostęp do Internetu to z pewnością czynniki sprzyjające otwarciu się na nowe informacje, tendencje, mody, prądy intelektualne. Biblioteka nasza stara się sprostać wszystkim tym wymogom.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Zwoleniu jest minimum zatrudnienia – 5 osób. Wszystkie osoby posiadają wykształcenie bibliotekarskie.

Wyższe studia z bibliotekarstwa posiadają 3 osoby. Aktualnie naukę kontynuują 2 osoby.

Tak się składa, że wszyscy bibliotekarze to osoby z długoletnim stażem pracy w bibliotece.

Barierą dla nas są sprawy finansowe. Konstrukcja budżetu nie pozwala na pełną komputeryzację biblioteki. Mam cichą nadzieję, że u władz naszych jest sens upominać się o zwiększenie budżetu na statutowe zadania biblioteki.

ADRES

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

Towarzystwo Przyjaciół Miasta Zwolenia im. Jana Kochanowskiego

W ochronie zabytków i prac konserwatorskich Towarzystwo wystąpiło do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zachowanie zabytkowego dworku w Strykowicach oraz oficyny dworskiej w Sycynie. Członkowie Towarzystwa aktywnie pomagali przy pracach archeologicznych znaleziska szczątków mamuta w Zwoleniu. Towarzystwo wystąpiło do władz miasta w sprawie odnowy pomnika Jana Kochanowskiego, statuetki „Dziewczyna z dzbanem", dokończenia odnowy kamienic na placu J. Kochanowskiego, odnowy zegara słonecznego, umieszczenia na budynku Urzędu Miasta herbu miasta, wykonania medalu „Zasłużony dla miasta Zwolenia".

Kolejną inicjatywą Towarzystwa było utworzenie Muzeum Regionalnego w Zwoleniu. Rada Narodowa Miasta i Gminy 27 października 1988 r. uchwaliła statut i powołano Muzeum Regionalne.

Na wniosek Towarzystwa 20 maja 1997 r. Rada Gminy i Miasta nadała Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Zwoleniu imię Jana Kochanowskiego. Dzięki staraniom członków Towarzystwa zostały zinwentaryzowane zabytkowe pomniki na miejscowym cmentarzu oraz przywrócono historyczne nazwy ulic.

W 1990 r. nawiązano kontakt z Towarzystwem Kulturalno-Oświatowym im. Romualda Traugutta w Brześciu. Przekazano dla Polaków ponad 100 książek. W 1992 r. goszczono delegatów na Kongres Polonijny z Australii, Belgii, Brazylii, Kanady, Rosji oraz Kazachstanu. Delegaci otrzymali medal Jana Kochanowskiego i publikacje wydane przez Towarzystwo.

W 1994 r. Towarzystwo zorganizowało po raz pierwszy w historii miasta spotkanie mieszkańców, którzy ukończyli 80 lat. Impreza „Tym, co na tej ziemi" zgromadziła w Domu Kultury ponad 100 osób. Wszyscy otrzymali pamiątkowe medale.

Towarzystwo zrealizowało zadania „Bliżej regionu – bliżej kraju", organizując konkursy dla dzieci i młodzieży z wiedzy o regionie i Janie z Czarnolasu. Prowadziliśmy szeroką działalność z zakresu popularyzacji historii miasta i regionu, jak też spopularyzowania postaci Jana Kochanowskiego.

Towarzystwo jest współorganizatorem corocznych obchodów „Dni Jana Kochanowskiego". Z tej okazji organizowane są sesje naukowe w Sycynie, Czarnolesie, Zwoleniu.

Każdego roku jest współorganizatorem Wojewódzkiej Biesiady Gawędziarzy, Śpiewaków i Poetów Ludowych. Dla popularyzacji historii miasta Towarzystwo wykonało 3 tablice informacyjne umieszczone w głównych punktach Zwolenia.

Towarzystwo obchodziło 10- i 20-lecie swej działalności oraz 30- i 40-lecie odsłonięcia pomnika J. Kochanowskiego w Zwoleniu. Podczas tych uroczystości wygłoszono referaty „Kult poezji Jana Kochanowskiego na ziemi zwoleńskiej" oraz „Jan Kochanowski – nasz współczesny".

W 1999 r. z okazji Roku Mickiewiczowskiego i 150 rocznicy śmierci Juliusza Słowackiego oraz Roku Chopinowskiego zorganizowane były sesja i koncert muzyki Chopina.

W 2000 r. w 75 rocznicę śmierci W. St. Reymonta zorganizowano wspólnie z Biblioteką, Domem Kultury, Muzeum Regionalnym i Cechem Rzemiosł Różnych uroczystą sesję. Z tej okazji została zorganizowana wystawa poświęcona pisarzowi.

Ważnym wydarzeniem dla miejscowych regionalistów był VI Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury, który odbył się 26–28 września 1998 r. w Radomiu. W ramach prac delegatów 25 września w Zwoleniu obradował zespół problemowy na temat „Kultura języka polskiego dla zachowania tożsamości narodowej". W obradach uczestniczyli delegaci 41 województw i przedstawiciele Polonii ukraińskiej.

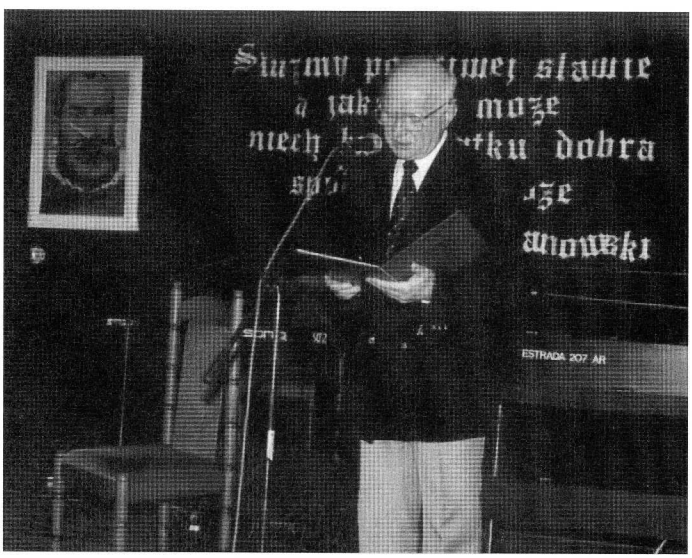

Towarzystwo prowadzi bardzo bogatą działalność wydawniczą. Jej głównym celem jest promocja regionu zwoleńskiego. Towarzystwo publikuje od 1986 r. kwartalnik „Głos Zwoleński", w którym zamieszcza-

ne są publikacje na różne tematy: od kronik poprzez wspomnienia, monografie, artykuły problemowe, a na felietonach i poezji kończąc. Zawierają one wiedzę o współczesnym życiu społeczno-politycznym miasta i gminy Zwoleń, w tym również wiadomości o ważniejszych inicjatywach i osiągnięciach w dziedzinie gospodarki, oświaty i kultury, jak również artykuły o historii i sylwetki zasłużonych obywateli miasta.

Towarzystwo wydało również książki: „Zwoleńskie jubileusze" W. Kuś, „Związki rodziny Kochanowskich z Sycyną", „Rodzina Kochanowskich i dzieje wsi Czarnolas" M. Popisa, „Fraszki" i „Treny" J. Kochanowskiego, publikację z okazji 20-lecia działalności zespołu folklorystycznego „Gotardowie", „Dzieje Biblioteki Publicznej w Zwoleniu", „Rzemiosło Zwoleńskie" W. Kuś, tomiki wierszy poetów zwoleńskich: „Didaskalia" J.J. Tataka, „Impresje" R. Pogorzelskiej-Wojtaszek, „XX lat Towarzystwa Miłośników Miasta Zwolenia im. Jana Kochanowskiego" W. Kuś.

Towarzystwo wydało również karty pocztowe z podobizną Władysława Jagiełły (w 1425 r. nadał prawa miejskie Zwoleniowi), Jana Kochanowskiego oraz z widokiem kościoła parafialnego, w którym ostatecznie złożono szczątki rodziny Kochanowskich.

W 1993 r. Towarzystwo wydało medal, który wręczany jest zasłużonym obywatelom za krzewienie kultury, historii miasta i regionu.

W 2003 r. Towarzystwo wystąpiło do Rady Miejskiej w Zwoleniu o nadanie jednej z ulic nazwy Wielkiego Polaka Karola Wojtyły – Papieża Jana Pawła II.

Towarzystwo od momentu powstania nawiązało współpracę z instytucjami kultury, dzięki której organizowane są imprezy ze szczególnym uwzględnieniem rocznic środowiskowych. Nawiązało też ściślejszą współpracę i współdziałanie na rzecz ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturalnego. Współpracuje z wieloma stowarzyszeniami oraz samorządami: powiatowym, miejskim i różnymi instytucjami. Kontakty, jakie utrzymuje, pozwalają propagować idee regionalizmu, historię i walory ziemi zwoleńskiej w regionie, a także w Polsce.

Towarzystwo patronuje Klubowi Regionalnemu, który powstał przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu w celu kształtowania w uczniach poczucia własnej tożsamości regionalnej oraz zaangażowania się w funkcjonowanie własnego środowiska. Jest on również organizatorem konkursów wiedzy o mieście, powiecie oraz konkursów plastycznych, fotograficznych dla młodzieży i dorosłych.

Zaangażowanie i pasja wielu działaczy zrzeszonych w Towarzystwie na rzecz „małej ojczyzny" są godne naśladowania i powinny przyciągnąć grupę ludzi młodych, związanych z edukacją, mogących zaszczepić idee regionalizmu wśród młodzieży i dzieci.

Wacław Kuś

III. Porozumienie, sieci współpracy szkół

Marcin Olifirowicz

Szkoły Staszicowskie, Korczakowskie, Montessori – inicjatywy, działalność, doświadczenia

W naszej monografii podkreślamy znaczenie patronatu nad działalnością edukacyjną placówek oświatowych. Dlatego pragniemy przywołać tu przykłady stowarzyszeń edukacyjnych – Staszicowskich, Korczakowskich i Montessori, których rozkwit, działalność, inicjatywy zapoczątkowało przesłanie ich patronów, ich wpływ mentalny, ale nie mniej moralny na idee edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych.

Szkoły Staszicowskie...

Swoisty fenomen „popularności" **Stanisława Staszica** (1755–1826) wśród pedagogów, a poprzez nich wśród młodzieży, tkwi – jak się wydaje – w nieprzemijających wartościach myśli społeczno-politycznej oraz w cechach patrona jako człowieka, pracownika i obywatela. Stanisław Staszic w środowisku szkół noszących jego imię jest wzorem osobowym dla młodego Polaka przygotowującego się do życia w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Jest wzorem życiowego pragmatyzmu, łącznie ze zdolnością do robienia kariery i pomnażania pieniędzy dzięki wytrwałej pracy i wykorzystywaniu wiedzy; wzorem solidności i stabilności w działaniu; wrażliwości społecznej i przenikliwości politycznej; nieugiętości w sprawach zasadniczych; wszechstronności zainteresowań, pracowitości i ustawicznego samokształcenia.

Początki ruchu intelektualno-etycznego, który do dzisiaj identyfikowany jest z Towarzystwem Przyjaciół Szkół Staszicowskich i Ogólnopolskim Klubem Szkół Staszicowskich, sięgają połowy lat 80. ubiegłego wieku. Powstały wokół inicjatywy ruchu pedagogiczno-społecznego, zrodzonego w środowisku nauczycieli szkół zawodowych oraz ogólnokształcących, noszących imię Stanisława Staszica.

- Celem Stowarzyszenia jest organizowanie szeroko pojętej współpracy i wzajemnej pomocy szkół noszących imię Staszica dla osiągania przez te szkoły oczekiwanych przez społeczeństwo efektów pracy dydaktyczno-wychowawczej.
- Towarzystwo aktywizuje środowiska uczniowskie i nauczycielskie szkół, którym patronuje Staszic do pracy wychowawczej z wykorzystaniem myśli społecznej i filozoficznej.

- Towarzystwo popularyzuje nowatorstwo pedagogiczne w sferze pracy wychowawczej z wykorzystaniem postaci patrona.
- Organizuje wreszcie środowiskowe i regionalne formy pomocy socjalnej i wychowawczej dla dzieci i młodzieży.

...Korczakowskie

System wychowawczy doktora **Janusza Korczaka** (1879–1942), opiekuna dzieci i młodzieży, dla współczesnej szkoły ma ogromną wartość inspirującą. Jego wychowanie oparte było na zaufaniu, ukochaniu, szacunku i porozumiewaniu się z dzieckiem; na dostrzeganiu w nim przede wszystkim człowieka i równowartościowego partnera. W systemie wychowawczym Korczaka można znaleźć pełny kompleks oddziaływań wychowawczych, których celem było (i jest obecnie) zaspokajanie nie tylko fizycznych, ale i psychospołecznych potrzeb dziecka.

Janusz Korczak opierając swój system wychowawczy na samorządzie, zainteresował się także metodami samowychowania dzieci. Był twórcą szeregu oryginalnych propozycji, które do dnia dzisiejszego nie zatraciły swej wartości. Należą do nich: „zakłady", „listy wczesnego wstawania", „plebiscyty życzliwości i niechęci", „kwalifikacje obywatelskie", „listy bójek", „listy podziękowań i przeproszeń", „system opiekunów", dyżury, gazeta, skrzynka do listów, tablica oraz bursa.

Korczak stał się patronem wielu organizacji, towarzystw i stowarzyszeń. Jako patron licznych placówek szkolnych, przedszkoli, domów dziecka, jest symbolem bliskiej więzi pomiędzy wychowującym a wychowywanym.

Pośród organizacji federacyjnych, które gromadzą dorobek i aktywizują działania wokół spuścizny literackiej i edukacyjnej Janusza Korczaka, na szczególne wyróżnienie zasługuje Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka. Stowarzyszenie grupuje placówki oświatowo-wychowawcze, kórym patronuje Korczak, organizuje konferencje, wystawy, spotkania, promuje wydawnictwa.

W ostatnim czasie praca Stowarzyszenia koncentruje się w następujących grupach zadaniowych:

A) **Żyjmy zdrowiej**! – propagowanie wartości zdrowia, ocena warunków przestrzegania prawa dziecka do zdrowia, działanie na rzecz zdrowia dzieci, młodzieży, dorosłych – Ogólnopolska Konferencja na temat – „Prawo dziecka do zdrowia" (24 art. Konwencji o Prawach Dziecka).

Organizatorzy – PSK, MEN, Biuro Rzecznika Praw Dziecka.

Warsztaty:

- kształtowanie umiejętności diagnozowania (np. rozpoznawanie dziecka z ADHD) – kształtowanie umiejętności interpersonalnych (sztuka rozmowy i słuchania) – Korczak – praktyk i teoretyk wychowania dla zdrowia – (dyskusja przed kamerami EDUSAT),
- udział w uroczystości odnowienia dyplomu lekarskiego J. Korczaka (PSK – Akademia Medyczna w Warszawie) – wystawa „Korczak lekarz" w Muzeum Farmacji w Warszawie – wybór tekstów Korczaka na temat zdrowia, dziecka chorego itp. na stronach internetowych PSK, w materiałach konferencyjny.

B) **Uczymy się od Korczaka** – cykliczne spotkania i dyskusje na temat jak czytać dzisiaj Korczaka, jak interpretować jego teksty (między innymi wykorzystywanie internetowego forum dyskusyjnego, posiedzenia rad pedagogicznych) – publikacja tekstów Korczaka, kontynuacja wydawania „Dzieł", publikacja tomu z serii „Z kręgu Korczaka. Tematy – ludzie – dokumenty".

Maria Falska – Nasz Dom – zrozumieć – porozumieć się, poznać – przygotowanie materiałów o „Małym Przeglądzie".

Szukanie optymalnych form pracy w Stowarzyszeniu – filmy o Korczaku i ruchu korczakowskim – materiały promocyjne (kubki, pióra z logo Stowarzyszenia, kalendarzyki, pocztówki, wizytówki itp.) – wzbogacanie strony internetowej PSK. Zwiększenie informacji o Terenowych Kręgach korczakowskich (sprawozdawczość, planowanie) – przeprowadzenie zmian na „mapie korczakowskiej Polski". Terenowe Kręgi będą obejmowały strefy województw, będą koordynowały prace placówek imienia Janusza Korczaka oraz indywidualnych członków spoza tych placówek. Podjęte zostaną działania, by zlikwidować „białe plamy" na korczakowskiej mapie (takie jak na przykład województwo podlaskie, czy lubelskie, gdzie działalność korczakowska jest słaba).

Terenowe Kręgi ze względu na specyfikę potrzeb własnego środowiska zachowują autonomię w zakresie planowania i działania, ale włączają się do akcji mających zasięg ogólnopolski czy międzynarodowy.

...Montessori

Pedagogika **Marii Montessori** – włoskiej lekarki i pedagoga (1870–1952) pomaga w rozwijaniu indywidualnych cech osobowości, w formowaniu prawidłowego charakteru, zdobywaniu wiedzy, umiejętności szkolnych i współdziałania.

Cele te realizowane są poprzez pomoc dziecku w:

- rozwijaniu samodzielności i wiary we własne siły,
- wypracowaniu szacunku do porządku i do pracy,
- wypracowaniu zamiłowania do ciszy i w tej atmosferze do pracy indywidualnej i zbiorowej,
- osiąganiu długotrwałej koncentracji nad wykonywanym zadaniem,
- wypracowaniu postaw posłuszeństwa opartego na samokontroli, a nie na zewnętrznym przymusie,
- uniezależnieniu od nagrody,
- formowaniu postaw wzajemnej pomocy bez rywalizacji,
- szacunku dla pracy innych,
- rozwijaniu indywidualnych uzdolnień i umiejętności współpracy,
- osiąganiu spontanicznej samodyscypliny wynikającej z dziecięcego posłuszeństwa.

Na całym świecie, także w Polsce, powstały Stowarzyszenia placówek oświatowych Montessori. Celem PSM jest kultywowanie i rozwój pracy pedagogicznej zgodnej z teorią Marii Montessori, pogłębianie wśród członków Stowarzyszenia znajomości koncepcji pedagogicznej Montessori, kształcenie i doskonalenie nauczycieli i wychowawców montessoriańskich, upowszechnianie idei Montessori wśród wszystkich zainteresowanych, inicjowanie i wspieranie organizacji szkół i placówek typu Montessori oraz wspieranie działań innych osób i instytucji zmierzających do celów zgodnych z zadaniami Stowarzyszenia.

Najszerzej prowadzoną działalnością Polskiego Stowarzyszenia Montessori są szkolenia, seminaria i roczne kursy w zakresie pedagogiki M. Montessori. Kursy obejmują od 80 do 200 godzin zajęć. W kursach biorą udział uczestnicy z całej Polski. Do tej pory ukończyło je około 500 osób. Trzy osoby spośród prowadzących kursy otrzymały międzynarodowe uprawnienia do prowadzenia szkoleń.

Dla członków PSM i sympatyków pedagogiki M. Montessori Stowarzyszenie organizuje co najmniej raz w roku jedno- lub dwukrotnie seminaria tematyczne:

- Przygotowane otoczenie wg M. Montessori (środowisko wychowawcze)
- Obserwacja dziecka w pedagogice M. Montessori.
- Praca wolna w koncepcji M. Montessori na tle porównawczym. Dyskusja wokół pytania: Pedagogika czy metoda Montessori?
- Twórcza adaptacja pedagogiki M. Montessori w świetle reformy oświaty w Polsce.
- Problemy organizacji pracy wolnej w Polsce i za granicą. Spotkania i seminaria nt. pedagogiki M. Montessori organizują członkowie PSM na terenie Łodzi (siedziba Stowarzyszenia), Warszawy, Jarosławia i innych miast.

Członkowie PSM prowadzą często jednodniowe instruktaże w ramach zajęć dla nauczycieli nauczania zintegrowanego organizowanych przez WODN w Łodzi. W roku 2000 PSM zostało zaproszone do współprowadzenia pierwszego kursu pedagogiki M. Montessori w Pradze. Stowarzyszenie podejmuje liczne działania promujące pedagogikę M. Montessori, m.in.:

- wydawanie biuletynu PSM (w nim zamieszczane są informacje o działalności Stowarzyszenia, zaproszenia do udziału w kursach seminariach itd.);
- publikacje w czasopismach pedagogicznych dotyczące pedagogiki M. Montessori, jak i działalności PSM („Edukacja i Dialog", „Wszystko dla Szkoły");
- udostępnianie w celu hospitacji montessoriańskiego Przedszkola Miejskiego nr 220 i Społecznej Szkoły Montessori osobom z Polski i zza granicy (studenci, nauczyciele, metodycy, pracownicy naukowi, uczestnicy Letnich Szkół Młodych Pedagogów), nauczyciele i władze m.in. z Niemiec, Holandii, Szwajcarii, Czech, Słowacji;
- udział w Europejskim Forum Montessori w Aachen (Niemcy) – zaproszenie strony polskiej do grupy założycielskiej;
- reprezentowanie Stowarzyszenia na konferencjach naukowych i popularnonaukowych.

Literatura

- Bury B., Towarzystwo Przyjaciół Szkół Staszicowskich, w: Karta Porozumienia Organizacji Oświaty Dorosłych, Radom 2003.
- Lewin A., Korczak znany i nieznany, Warszawa 1999.
- Śliwerski B. : Pedagogika Marii Montessori w Polsce, Wychowanie na co dzień, 2002, nr 12.
- www.montessori-centrum.pl
- www.pskorczak.webpark.pl

Projekt

Karta Porozumienia Szkół i Instytucji im. Jana Kochanowskiego

I. Cele porozumienia:
   1. Kultywowanie legendy i upowszechnianie humanistycznych wartości poezji Jana Kochanowskiego.
   2. Konsolidacja działań i wymiana doświadczeń dla osiągnięcia wspólnych celów: wychowawczych, dydaktycznych, naukowych i wydawniczych. Promocja i upowszechnianie doświadczeń i wydawnictw sygnatariuszy Porozumienia.
   3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i wspieranie rozwoju instytucji, miejscowości eksponujących pamiątki, zabytki i symbole.
   4. Organizacja wyjazdów grupowych i wspieranie turystyki do Sycyny, Czarnolasu, Zwolenia, Janowca i innych miejscowości związanych z Janem Kochanowskim.
   5. Inicjowanie wspólnych konferencji naukowych i metodycznych, wydawnictw i publikacji, wspieranie rozwoju zawodowego i naukowego nauczycieli.

II. Formy i metody współpracy:
   1. Podstawową formą współpracy jest internetowa i elektroniczna wymiana informacji i doświadczeń oraz okresowe spotkania konsultacyjne.
   2. Spotkanie konsultacyjne odbywają się w siedzibach sygnatariuszy karty w uzgodnionej kolejności i raz w roku w Dniach Sycyny (czerwiec) lub w Dniach Nauki i Kultury w Sycynie (wrzesień).
   3. Spotkaniom przewodniczy przedstawiciel organizacji wybrany na funkcję przewodniczącego na okres jednego roku, który jednocześnie zapewnia prowadzenie sekretariatu Porozumienia.
   4. Porozumienie może inicjować przedsięwzięcia adresowane do wszystkich sygnatariuszy oraz do zainteresowanych grup, sieci lokalnych, wojewódzkich.
   5. Działalność porozumienia wspiera Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna, które prowadzi stronę internetową i raz w roku wydaje gazetę – biuletyn Wieści Sycyny redagowane przez Przewodniczącego Porozumienia.

III. Postanowienia końcowe:
   1. Przystąpienie do Porozumienia jest dobrowolne i następuje po podpisaniu Karty Porozumienia na spotkaniu sygnatariuszy lub w formie pisemnej deklaracji. Wystąpienie z Porozumienia wymaga pisemnego wypowiedzenia na kwartał przed planowaną datą wystąpienia.
   2. Uchwały i decyzje podejmowane przez porozumienie nie mogą naruszać statutów i podstaw prawnych działalności szkół i instytucji.
   3. Zaniechanie działalności porozumienia następuje w drodze uchwały podjętej przez sygnatariuszy na zwołanych w tej sprawie konsultacjach.

W 475 rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego w Zwoleniu 19 czerwca 2005 r.

Nazwa szkoły *Przedstawiciel* *Podpis* *Pieczęć szkoły*

Skorowidz szkół, stowarzyszeń i instytucji im. Jana Kochanowskiego

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2
im. Jana Kochanowskiego w Bełchatowie
ul. Czaplinіecka 72
97-400 **Bełchatów** **s. 69**
tel: 632-21-83 /fax 632-22-11 632-20-67

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
96-230 **Biała Rawska** **s. 71**
ul. Mickiewicza 22
tel 046 8159376
e-mail: spbiala@poczta.onet.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 31
im. Jana Kochanowskiego
ul. Zapłocie Duże 1, 43-300 **Bielsko-Biała**
tel. 0-33-812-66-43, **s. 73**
e-mail: sp31bb@gazeta.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w **Bęczarce**
32-444 Głogoczów woj. małopolskie
tel (012) 373-63-90
Dyrektor Danuta Leńczowska

Zespół Szkół Handlowych i Usługowych
im. Jana Kochanowskiego
ul. Zgorzelecka 18 **s. 75**
59-700 **Bolesławiec**

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Brzegu
ul. Kamienna 2, 49-300 **Brzeg**
e-mail: psp3brzeg@wp.pl **s. 77**

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 10
im. Jana Kochanowskiego
ul. Śląska 7, 85-235 **Bydgoszcz**
tel./fax 0-52 3225701 **s. 81**
e-mail: sp10sek@plusik.pl

Zespół Szkół Ogólnokształcących
im. Jana Kochanowskiego
ul. Kielecka 20,
26-060 **Chęciny** **s. 84**
tel. 315-10-37, 315-11-65 (dyrektor)
www.zsocheciny.no-ip.org
e-mail:zso@zsocheciny.no-ip.org

Gimnazjum Publiczne nr 10
im. Jana Kochanowskiego **s. 87**
ul. Urbanowicza 4
41-500 **Chorzów**
tel./fax: 0 32 241 67 34
e-mail: gimnazjum10chorzow@poczta.fm
www.szkoly.edu.pl/gim10.chorzow

Publiczna Szkoła Podstawowa w **Czarnolesie**
26-720 Policzna **s. 92**
tel. 048 677 20 07
e-mail: spczarnolas@poczta.onet.pl

Muzeum im. Jana Kochanowskiego
w **Czarnolesie**
26-720 Policzna **s. 95**
tel. (048) 677-20-05

Towarzystwo Przyjaciół Czarnolasu
Czarnolas 37, 26-720 Policzna **s. 97**
tel. (048) 676-20-05

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
ul. Szkolna 6, **Czarny Las**
42-233 Mykanów, woj. śląskie
tel. (034) 328-00-14

Zespół Szkół im. Jana Kochanowskiego
w Częstochowie
ul. Warszawska 142
Częstochowa
tel/fax 034 365 64 50 **s. 98**
www.zskochanowski.republika.pl
e-mail: _zsk@zsko.ids.czest.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
ul. Leśna 1
97-505 **Dobryszyce**, woj. łódzkie
tel. 044 681-12-66

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w **Dyblinie**
87-610 Dobrzyń n. Wisłą
tel. (054) 254 16 40 **s. 100**

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Jana Kochanowskiego
w **Garbatce-Letnisku** **s. 104**
ul. Hanki Lewandowicz 4,
tel. (048) 621-00-47
www.zspwgl0.republika.pl
e-mail:zsdwgarbatce@poczta.onet.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
Stowięcino 1
76-220 **Główczyce,** woj. pomorskie
tel. (059) 811 66 76
Dyrektor Franciszek Wekwert

Gimnazjum Publiczne nr 2
im. Jana Kochanowskiego
ul. Raciborska 23 **s. 107**
48-100 **Głubczyce**

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9
im. Jana Kochanowskiego
ul. Nowa 7 **s. 109**
66-400 **Gorzów Wlkp.**
tel. 7 364 597
e-mail: sp9spz@wp.pl
www.sp9.gorzow.prv.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
ul. Jana Kochanowskiego 2
99-150 **Grabów,** woj. łódzkie
tel. 063 273-42-42

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego **s. 112**
07-104 **Grygrów,** woj. mazowieckie
tel. (025) 793-21-62

LO im. Jana Kochanowskiego
ul. Krakowskie przedmieście 5
22-375 **Izbica,** woj. lubuskie
tel 084 618—30-21

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3
z Oddziałami Integracyjnymi
im. Jana Kochanowskiego
ul. Kasprzaka 6, **s. 113**
43-600 **Jaworzno**
tel./fax: 0 - 32 617 77 01
e-mail: akademia_czarnoleska@interia.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. J. Kochanowskiego
Jodłówka-Wałki 57
33-150 Wola Rzędzińska, woj. małopolskie
tel. (014) 675-65-25

Akademia Świętokrzyska
im. Jana Kochanowskiego
ul. Żeromskiego 5, 25-369 **Kielce** **s. 116**
tel. (041) 344-20-11

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 15
im. Jana Kochanowskiego
ul. Szymanowskiego 19
47-206 **Kędzierzyn-Koźle**
woj. opolskie
tel. (077) 482-36-72

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w **Kończewie**
76-251 Kobylnica **s. 118**
tel. 846-23-85

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Kozienicach
26-900 **Kozienice**, ul. Konarskiego 4
tel.: (048)614-41-39
e-mail: kozienice3@op.pl **s. 121**
www.kozienice3.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 41
im. Jana Kochanowskiego
ul. Jerzmanowskiego 5 **s. 125**
30-615 **Kraków**
woj. małopolskie
Dyrektor Anna Kostrzewa

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 85
im. Jana Kochanowskiego
Os. Złotego Wieku 4
31-615 **Kraków**
woj. małopolskie
Dyrektor Barbara Nowak

III Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego
os. Wysokie 6,
31-818 **Kraków** **s. 127**
tel. dyr: (012) 648-42-76
wicedyr. (012) 648-04-93
fax: (012) 648-99-82

Fundusz im. Jana Kochanowskiego
przy Uniwersytecie Jagiellońskim **s. 132**
ul. Gołębia 24 31-007 **Kraków**
tel. (012) 422-10-33

Gimnazjum Publiczne nr 2
im. Jana Kochanowskiego w Kraśniku
ul. Urzędowska 10
23-200 **Kraśnik** **s. 133**
tel. fax. 48 81 82524331
e-mail: gimn2_krasnik@poczta.onet.pl
www.gimn2.krasnik.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2
im. Jana Kochanowskiego
20-433 **Lublin**, ul. Mickiewicza 24
tel. (0-81) 74 403 22; **s. 137**
faks: 74 403 22;
e-mail: sekretariat@2sp.lublin.pl
http://www.2sp.lublin.pl

Gimnazjum Publiczne nr 7
im. Jana Kochanowskiego
ul. Z. Krasińskiego 7 **s. 141**
20-709 **Lublin**
tel./fax. (81)5250008
e-mail: gimnazjum7-lublin@o2.pl
www.gim7.lublin.prv.pl

Zespół Szkół nr 2 im. Jana Kochanowskiego
w **Łańcucie** **s. 143**
www.zsmwww.webpark.pl/szkola.htm

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego
ul. Świerczewskiego 79
48-220 **Łącznik,** woj. opolskie
(077) 437-63-25

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
w Łękach Strzyżowskich
38-473 **Łęki Strzyżowskie** **s. 145**
tel. (0-13) 43-850-64
e-mail: sp-lsaoswiata.org.pl
www.spleki.webpark.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 29
im. Jana Kochanowskiego w Łodzi
ul. Przędzalniana 70, **Łódź** **s. 148**
tel. 256 72 71
www.sp29.szkoly.lodz.pl

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego
Majdan Nepryski /k. Józefowa
23-460 Józefów woj. lubelskie
tel. 084 687-93-55
dyrektor Zofia Grzeszyk

Zespół Szkół nr 2 Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
ul. Gen. Pułaskiego 15 **s. 150**
06-200 **Maków Mazowiecki**
tel./fax: 029 717 15 82,
e-mail: biblsp2makow@wp.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
Mały Płock Pierwszy
18-415 **Mały Płock** **s. 153**
tel. 086 279-13-44 lub 43
www.spmalyplock.prv.pl

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego
Mierzyce 149, 98-336 **Mierzyce**
tel. (043)886-67-78
Dyrektor Grażyna Kucharska

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2
im. Jana Kochanowskiego
ul. Tysiąclecia 17, 19-100 **Mońki**
tel. (085) 716-25-07

Gimnazjum Publiczne nr 2
im. Jana Kochanowskiego
ul. Gen. Tadeusza Kutrzeby 3
62-095 **Murowana Goślina**
woj. wielkopolskie
tel. (0-61) 811-44-49
dyrektor Teresa Zywert

Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego w Nowej Dębie
ul. Mikołaja Reja 7,
39-460 **Nowa Dęba** **s. 155**
tel: 015 846 22 32
e-mail: zsndeba@poczta.onet.pl
http://www.zsndeba.republika.pl

Gimnazjum Publiczne
im. Jana Kochanowskiego przy Zespole Szkół
w Nowej Wsi Wielkiej
ul. Ogrodowa 1, **s. 160**
86-060 **Nowa Wieś Wielka**
tel. (052) 3812-859
e-mail: gimnazjumnww@interia.pl
www.nowawieswielkaszkola.bydgoszcz.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3
im. Jana Kochanowskiego
ul. Szkolna 9, 33-300 **Nowy Sącz**
tel. (0-18) 444 34 80 **s. 165**
dyrektor-sp3ns@oswiata.org.pl

Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego **s. 168**
ul. Kościuszki 29, 19-400 **Olecko**
tel. kancelaria: +87 523 41 83
dyrektor@lo.olecko.pl www.lo.olecko.pl

Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego
Osiek 79 a,
32-300 **Olkusz**, woj. Małopolskie
tel. 032 642-70-21
Dyrektor Małgorzara Spiżewska

Teatr im. Jana Kochanowskiego
pl. Teatralny 12, 45-056 **Opole**
Sekretariat: tel./fax: (077) 45-45-942,
45-39-082 do 86 w. 105 **s. 172**
biuro@teatrkochanowskiego.art.pl
Centrala: tel. (077) 45-39-082 do 86
Biuro Obsługi Widzów:
tel./fax: (077) 45-45-941, 45-39-082
do 86 w. 108
bow@teatrkochanowskiego.art. pl

Stowarzyszenie „Kochanowski"
pl. Teatralny 12, 45-056 **Opole** **s. 184**
tel. 077-453-90-82 w. 106
stowarzysznie@teatrkochanowskiego.art.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w Piekoszowie
ul. Częstochowska 110
26-065 **Piekoszów**, woj. świętokrzyskie
tel. (041) 306-10-28

Gimnazjum Publiczne nr 1
im. Jana Kochanowskiego w Pionkach
ul. Leśna 1, 26-670 **Pionki** **s. 177**
tel. (048) 384 84 99
pubgim1@wp.pl www.pg1pionki.prv

Zespół Szkolno-Przedszkolny
im. Jana Kochanowskiego w Policznie
ul. Stefana Żeromskiego 44
26-720 **Policzna** **s. 180**
tel. (048) 677-00-57,
fax. 677-08-16
www.zsppoliczna.czarnolas.info

Sportowa Szkoła Podstawowa nr 29
im. Jana Kochanowskiego w Poznaniu
Osiedle Pod Lipami 106, 61-638 **Poznań**
tel.: (o-61) 8200 591
ssp29@ids.poznan.pl **s. 184**
www.ssp29gim5.webpark.pl

Zespół Placówek Oświatowych
im. Jana Kochanowskiego w Pożogu
Pożóg Stary 57E, 24-130 Końskowola
tel. (81) 881-25-27 sekretariat **s. 186**
e-mail: pozogszkola@poczta.onet.pl

Gminna Biblioteka Publiczna
im. Jana Kochanowskiego **s. 190**
ul. Młyńska 2, 77-320 **Przechlewo**
tel. (059) 8334675
www.bip.przechlewo.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3
im. Jana Kochanowskiego
ul. Wojska Polskiego 10, 43-100 **Tychy**
tel. (032) 227-32-86
Dyrektor Marek Knapczyk

Zespół Szkół nr 1 im. Jana Kochanowskiego
w Raciechowicach
32-415 **Raciechowice**, woj. małopolskie
tel. 012 27-15-014

Gimnazjum Publiczne nr 3
im. Jana Kochanowskiego **s. 191**
ul. Czarnoleska 10, 26-600 **Radom**
tel. (048) 331 84 46/fax 360 40 24
e-mail: pg3radom@wp.pl
www.pg3radom.edu.pl

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6
im. Jana Kochanowskiego w Radomiu
ul. J. Kilińskiego 25,
26-600 **Radom**
tel.: (48) 363 23 96 **s. 196**
faks: (48) 362 20 52
e-mail kochanowski@kochanowski.iq.pl
www.kochanowski.iq.pl

Teatr Powszechny im. Jana Kochanowskiego
26-600 **Radom**, Plac Jagielloński 15
Tel. +48 48 384 53 06
Fax +48 48 384 53 07
www.teatr.radom.pl; **s. 201**
e-mail: teatr@teatr.radom.pl

Stowarzyszenie Grupa Literacka „Łuczywo"
ul. Żeromskiego 56,
26-600 **Radom** **s. 210**
(Klub Środowisk Twórczych „Łaźnia")

Towarzystwo Miłośników Poezji
J. Kochanowskiego „Renesans" w **Radomiu**
Mazowiecki Urząd Wojewódzki
ul. Żeromskiego 53 p.351 **s. 204**
tel. (048) 362-02-40

Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów
Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
ul. Żeromskiego 53 p. 248, **Radom**
tel. (048) 362-06-81 **s. 208**

Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego
w **Rząśni,** ul. 1 Maja 37 **s. 213**
tel. (044) 631-71-78,
e-mail: gimnazjum.kochanowski@interia.pl
www: http://www.rzasnia.prv.pl /

Gimnazjum Publiczne im. Jana Kochanowskiego
w Rzeczycy
ul. księdza Jędrzeja Kitowicza 4,
97-220 **Rzeczyca** **s. 217**
tel./fax 044 710 61 22
e-mail:gimrzeczyca@poczta.onet.pl

Publiczne Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego
ul. Wojska Polskiego 28, 69-110 **Rzepin**
woj. lubuskie, dyrektor Grażyna Goj

Gimnazjum Publiczne nr 6
im. Jana Kochanowskiego **s. 220**
ul. Janka Krasickiego l
41-218 **Sosnowiec**, woj. śląskie
tel. 263-76-29, tel./fax 292-80-18
www.gim6sosnowiec.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9
im. Jana Kochanowskiego
ul. Rozwadowska 10
37-464 **Stalowa Wola** **s. 222**
tel. (015) 8420429
e-mail: psp9.stwola@poczta.onet.pl
www.psp9st.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1
im. Jana Kochanowskiego w Starachowicach
ul. 1 Maja 11, **Starachowice**
tel. (0-41) 274-61-34 **s. 225**
e-mail: sp1stce@wp.pl
www.sp1star.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie
Sycyna 125,
26-700 Zwoleń **s. 229**
tel. (048) 6776076

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA
Sycyna 126 A,
26-700 **Zwoleń**
tel. 0 691-738-711 **s. 231**
e-mail:syscyna@ppp.pl
www.sycyna.ppp.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
Szówsko 315 **s. 239**
37-522 **Szówsko**

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w **Śniatyczach**
22-435 Komarów,
woj. lubelskie
dyrektor Lucyna Baryła
tel. (084) 615 31 59

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w Świdniku
Świdnik 22,
34-606 Łukowica, **s. 240**
pow. limanowski, woj. małopolskie
tel/fax. (018)3335077
e-mail: swidnikszkoladyr@op.pl
swidniksp@gazeta.pl

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1
w Świętochłowicach
Gimnazjum Publiczne nr 1
i I Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego **s. 242**
41-600 **Świętochłowice**,
ul. Licealna 1
tel. (0-32) 245-27-97 i 245-09-35
swiet_lo1jk@edu.apple.pl
www.kochanowski.z.pl
www.zso1.info

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 18
im. Jana Kochanowskiego w Tarnowie
ul. 3 Maja 10,
33-100 **Tarnów**
tel. (0-14) 622-02-68 **s. 246**
sekretariat@sp18.tarnow.pl
www.sp18.tarnow.pl

Zespół Szkół im Jana Kochanowskiego
w Toporzysku
Toporzysko166, 34-240 Jordanów
woj. małopolskie **s. 267**
tel. (018) 287 33 18

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1
im. Jana Kochanowskiego
ul. Kamieniecka 16, **s. 249**
72-320 **Trzebiatów**
tel./fax 0-prefix-91 38 72 355
e-mail: sptrzebiatow@poczta.onet.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu
Trzebiegoszcz 87-600 Lipno
tel. (054)2873776; **s. 252**
e-mail trzebiegoszcz@o2.pl;
www.trzebiegoszcz.republika.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4
Zaryte 78, 34-700 **Rabka-Zdrój**
tel. (018) 26 84 104

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 15
w Wałbrzychu
ul. Hirszfelda l, **Wałbrzych**
tel. 0-74841 51 89 **s. 256**
e-mail: pspl5@serwus.pl
www.pspl5.serwus.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 293
im. Jana Kochanowskiego
ul. Jana Kochanowskiego 8
01-864 **Warszawa**
tel. 633-13-77 **s. 259**
e-mail: sp293@post.pl

Gimnazjum Publiczne nr 26
im Jana Kochanowskiego
ul. Fundamentowa 38/42 **s. 263**
04-036 **Warszawa** Praga Południe
tel. 022 810-66-61
dyrektor Beata Scelina

XXVIII Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego
ul.Wiktorska 99, 02-575 **Warszawa**
tel./fax (022)844-29-21
www.liceum28.neostrada.pl **s. 267**

Publiczna Szkoła Podstawowa
im.Jana Kochanowskiego w Wądrożu Wielkim
59-430 **Wądroże Wielkie** 169
woj. dolnośląskie, tel. (076) 887 44 28

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Jana Kochanowskiego w Węgrowie
ul. Bohaterów Warszawy 10,
07-100 **Węgrów** **s. 271**
sekretariat (025) 792 26 76
www.powiatwegrowski.pl/starostwo/J_ZSZ.PHP

Zespół Szkół Publicznych w Wielkich Oczach
Gimnazjum nr 1 im. Jana Kochanowskiego
w Wielkich Oczach
ul. Leśna 13, **s. 273**
37-627 **Wielkie Oczy**
woj. podkarpackie
tel.(016)6310196, fax (016)6310107
e-mail: gimnazjumwo@interia.pl

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w Witanowicach
34-103 **Witanowice**
tel. (033) 8790 49 22 **s. 276**

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
Wójcice ul. Główna 87 **s. 277**
55-220 Jelcz-Laskowice 4
tel./fax 318-66-27

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego
tel. (0..52) 315 87 21
88-342 **Wylatowo**

Centrum Kształcenia Ustawicznego
im. Jana Kochanowskiego w Wyszkowie
ul. J. Matejki 9,
07-200 **Wyszków**, **s. 281**
(0...29) 742-34-30,
e-mail: cku@cku-wyszkow.edu.pl
www.cku-wyszkow.edu.pl.

Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Jana Kochanowskiego w Zakrzewie
Zakrzew 58D 26-652 **Zakrzew**
tel. (0-48) 610-51-25
e-mail: psp.zakrzew-interszkola@wp.pl
pspzakrzew@interia.pl
www.pspzakrzew.w.interia.pl **s. 285**

Zespół Szkół w Zakrzówku
Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego
w Zakrzówku
ul. Sienkiewicza 1 **s. 288**
23-213 **Zakrzówek**, woj. lubelskie
tel. (O-81) 82-15- 006

Zespół Szkół Samorządowych nr l w Złotowie
Gimnazjum Publiczne nr l w Złotowie
ul. Królowej Jadwigi 54
77-400 **Złotów** **s. 292**
tel./fax (067) 263-34-86 lub 87
e-mail: gimn zlotow@edu.apple.pl
zssnrl_zlotow@o2.pl
www.zssnrlzlotow.republika.pl

Gimnazjum Publiczne
im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu
ul. Kościelna 7 **s. 296**
26-700 **Zwoleń**
tel.048 676-25-39 fax:048 676-25-39
e-mail:gimzwolen@poczta.onet.pl
www.gimnazjum.zwolen.pl

Liceum Ogólnokształcące
im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu
ul. Żeromskiego 34,
26-700 **Zwoleń**
tel./fax (048) 676 22 80 **s. 298**
e-mail lozwolen@02.pl
www.apple.pl/zssp

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna
im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu
ul. Puławska 6A, 26-700 **Zwoleń**
tel. 676-24-19 **s. 302**

Towarzystwo Przyjaciół Miasta Zwolenia
im. Jana Kochanowskiego
ul. Puławska 9B, 26-700 **Zwoleń**
tel. 676-27-60

Bibliografia rekomendowana

- Bednarczyk H. (red.): Sycyna – gniazdo ojczyste Jana Kochanowskiego. Sycyna 2002.
- Buchwald-Pelcowa Paulina, Pacławski Jan (red.): Poeta z Czarnolasu. W czterechsetną rocznicę śmierci Jana Kochanowskiego. Radom 1984.
- Barycz Henryk: Z zaścianka na Parnas. Drogi kulturalnego rozwoju Jana Kochanowskiego i jego rodzin. Kraków 1981.
- Borowy Wacław: Kamienne rękawiczki. Studia i rozprawy. t. 1. Wrocław 1952.
- Gorzkowski Albert (red.): Jan Kochanowski. Kraków 2001.
- Hoffmanowa Klementyna z Tańskich: Jan Kochanowski w Czarnolesie. Lipsk 1857.
- Idee humanistyczne Renesansu w integracji europejskiej (Pr. zbiorowa). Warszawa–Radom–Sycyna, Sycyna 2002.
- Jastrun Mieczysław: Poeta i dworzanin Warszawa 1954, PJW.
- Korolko Mirosław: Jana Kochanowskiego żywot i sprawy. Warszawa 1985, WP.
- Krzyżanowski Julian: Jan Kochanowski. Warszawa 1948.
- Krzyżanowski Julian: Poeta żywy. Rzecz o Janie Kochanowskim. Warszawa 1953.
- Krzyżanowski Julian: Historia literatury polskiej. Warszawa 1953, PJW.
- Kucza-Kuczyńska Małgorzata: Polskie muzea literackie. Warszawa 1986, Wyd. PTTK – „Kraj".
- Lichański Jakub Zdzisław: Szlakami Jana Kochanowskiego. Warszawa 1985, Wyd. PTTK – „Kraj".
- Michałowska Teresa (red.): Jan Kochanowski i epoka renesansu. W 450 rocznicę urodzin poety. Warszawa 1984.
- Nadolski Bronisław (red.): Jan Kochanowski. Życie, twórczość, epoka. Warszawa 1960, wyd. 2.
- O języku poetyckim Jana Kochanowskiego. Wybór artykułów z „Języka Polskiego". Kraków 1984, TMJP.
- Palacz Tomasz: Czarnolas Jana Kochanowskiego. Lublin 1986, Wyd. Lubelskie.
- Palacz Tomasz: Człek Boże igrzysko. Jan Kochanowski w Radomskiem. Radom 1988, ITeE.
- Pelc Janusz: Jan Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej. Warszawa 1980, PWN.
- Poeci polscy o Kochanowskim „Pamiętnik Świętokrzyski" 1930.
- Pogorzelska-Wojtaszek Renata: Przewodnik – Muzeum Czarnoleskie. b. r.
- Porazińska Janina: Kto mi dał skrzydła. Warszawa 1962.
- Półturzyccy Maria i Józef: Muzea literackie w nauczaniu języka polskiego. Warszawa 1978, WSiP.
- Promyk Kazimierz (Prószyński Konrad): O Janie Kochanowskim jego pieśniach i pamiątkach po nim w 300 lat po śmierci tego pieśniarza. Warszawa 1884.
- Przyborowski Józef: Wiadomości o życiu i pismach Jana Kochanowskiego. Poznań 1857.
- Pulnar Janusz: Proteus – świat Jana z Czarnolasu. Radom 2001, ITeE.

- Rospond Stanisław: Język i artyzm językowy Jana Kochanowskiego. Wrocław 1961.
- Rymarkiewicz Jan: Kolebka, dom i grób J. Kochanowskiego, czyli Sycyna, Czarnolas i Zwoleń jaki dziś przedstawiają widok? Poznań 1880.
- Rytel Jadwiga: Jan Kochanowski. Warszawa 1967, WP.
- Sokolski Jacek: Świat Jana Kochanowskiego. Wrocław 2000, Wyd. Dolnośląskie.
- Starnawski Jerzy: Zarys dziejów literatury staropolskiej. Lublin 1993, Tow. Naukowe KUL.
- Szmydtowa Zofia: Jan Kochanowski. Warszawa 1979.
- Traczyk Stanisław: Kochanowscy i Czarnolas. Lublin 2000, Polihymmia.
- Ulewicz Tadeusz: Oddziaływanie europejskie Jana Kochanowskiego. Kraków 1970, PAN.
- Ulewicz Tadeusz: Kochanowski Jan. Polski Słownik Biograficzny. tom XIII, Wrocław 1967.
- Weintraub Wiktor: Rzecz czarnoleska. Kraków 1977.
- Windakiewicz Stanisław: Jan Kochanowski. Kraków 1930.
- Wiśniewski Jan: Jan Kochanowski. Życiorys i pamiątki rodzinne. Radom 1930.
- Ziomek Jerzy: Renesans. Warszawa 1973.
- Ziomek Jerzy: Jan Kochanowski. Rekonesans. Warszawa 1953.

Oferta kształcenia Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach
Kielce ul. Żeromskiego 5

Cztery Wydziały w Kielcach:

Humanistyczny
25 509 Kielce ul. Leśna 16 tel. (041) 349 71 00

Matematyczno-Przyrodniczy
25 406 Kielce ul Świętokrzyska 15 tel. (041) 349 62 30

Pedagogiczny i Nauk o Zdrowiu
25-029 Kielce ul. Krakowska 11 tel. (041) 361 99 33

Zarządzania i Administracji
25-406 Kielce ul.Świętokrzyska 21(041) 349 65 25

Dwa Wydziały w Piotrkowie Trybunalskim

Filologiczno-Historyczny
97-300 Piotrków Trybunalski ul. Słowackiego 114/118 tel. (044) 73 27 400
Nauk Społecznych
97-300 Piotrków Trybunalski ul. Słowackiego 114/118 tel. (044) 73 27 400

Studia dzienne, zaoczne, wieczorowe, podyplomowe, licencjacie, magisterskie, doktoranckie

23 kierunki i kilkadziesiąt specjalności a między innymi:

- *Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo;*
- *Filologie: polska, angielska, germańska, rosyjska;*
- *Historia*
- *Biologia, Chemia, Fizyka, Informatyka, Matematyka, Geografia, Ochrona Środowiska;*
- *Edukacja w zakresie sztuki muzycznej;*
- *Edukacja w zakresie sztuk plastycznych;*
- *Malarstwo;*
- *Pedagogika*
- *Pielęgniarstwo, Fizjoterapia, Położnictwo;*
- *Ekonomia;*
- *Politologia,*
- *Zarządzanie i Marketing*

Rektorat
25 369 Kielce
ul. Żeromskiego 5
www.pu.kielce.pl.

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA ZNP w Warszawie

www.wsp.edu.pl

W roku 2005 uczelnia otrzymała certyfikat „Wiarygodna Szkoła"

Studia na kierunku pedagogika

Oferta edukacyjna na rok 2005/2006

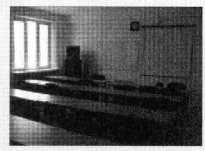

3-letnie dzienne studia zawodowe

- Praca socjalna
- Doradztwo i terapia pedagogiczna
- Pedagogika wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną

2-letnie zaoczne magisterskie studia uzupełniające i 3-letnie zaoczne studia zawodowe

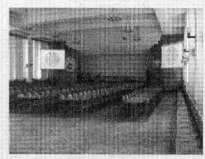

- Pedagogika przedszkolna z terapią pedagogiczną
- Pedagogika wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną
- Pedagogika turystyki i rekreacji
- Pedagogika kulturoznawcza-menedżer i animator kultury
- Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z ustawodawstwem rodzinnym
- Praca socjalna
- Pedagogika pracy z ochroną pracy
- Pedagogika pracy z praktyczną nauką zawodu
- Pedagogika pracy z zarządzaniem i marketingiem
- Pedagogika pracy z doradztwem zawodowym
- Doradztwo i terapia pedagogiczna
- Edukacja informatyczna i medialna
- Edukacja obronna
- Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień

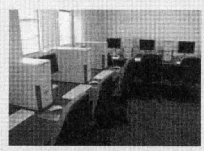

Podyplomowe studia kwalifikacyjne

- Terapia zajęciowa
- Terapia pedagogiczna z gimnastyką korekcyjną
- Pedagogika przedszkolna
- Pedagogika dla nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego
- Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
- Patologie społeczne - rozpoznawanie i przeciwdziałanie
- Organizacja pomocy społecznej

Uczelnia planuje uruchomienie nowych kierunków studiów: Kulturoznawstwo i Zdrowie publiczne

SZCZEGÓŁOWYCH INFORMACJI UDZIELA
DZIEKANAT WYDZIAŁU PEDAGOGICZNEGO
WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ ZNP
UL. SMULIKOWSKIEGO 6/8
00-389 Warszawa
Tel.(22) 330-57-25 do 27
email:dziekanat@wsp.edu.pl

Uczelnia posiada także szeroką ofertę kursów i szkoleń

Biblioteka Sycyńska

I

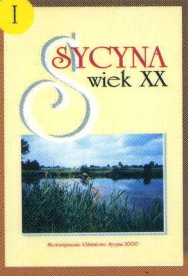

II

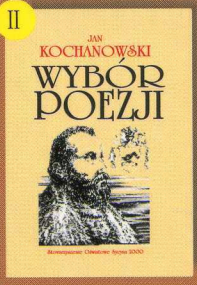

III

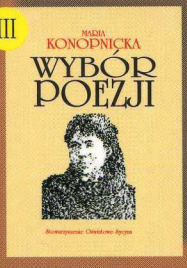

IV

V

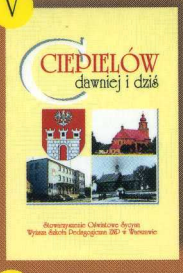

VI

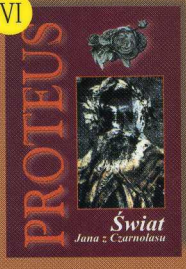

VII

VIII

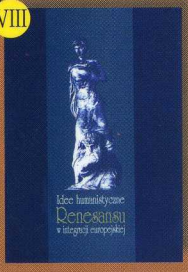

IX

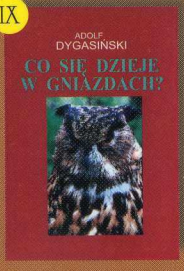

X

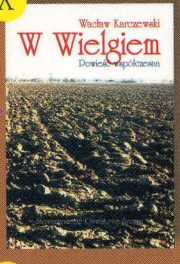

XI

XII

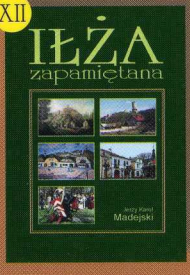

XIII

XIV

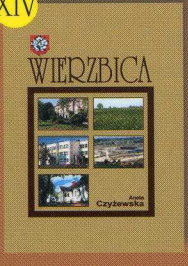

XV

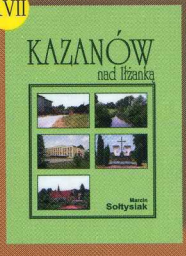

XVI

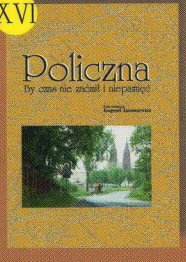

XVII

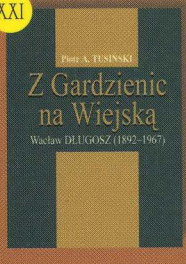

XVIII

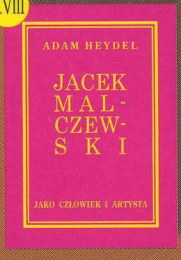

XIX

XX

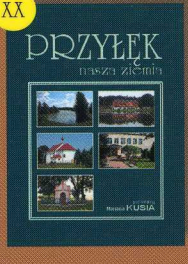

XXI

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA

Sycyna 126A, 26-700 Zwoleń, e-mail: sycyna@ppp.pl

Biblioteka Sycyńska – tom XXII
ISBN 83-60132-03-08